

T. C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

SEYYİD SÜLEYMAN EL-HÜSEYNÎ'NİN KENZÜ'L HAVÂS
KİTABINDAKİ DUA VE BÜYÜ MOTİFLERİ

Azize UYGUN
0640206056

DOKTORA TEZİ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Nasuh GÜNAY

ISPARTA-2013

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**DOKTORA TEZ SAVUNMA
SINAV TUTANAĞI**

(İkinci kez sınava girenler için)

Tarih: 25/6/2013

Enstitü Yönetim Kurulunun 25/2013 tarih ve 10/i sayılı kararıyla oluşturulan jürimiz, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Dinler Tarihi Bilim Dalı DOKTORA öğrencisi Azize UYGUN'un "Seyyid Süleyman el-Hüseynî'nin Kenzül-Havâs Kitabındaki Dua ve Büyü Motifleri" başlıklı tezini incelemek ve değerlendirmek üzere 25/6/2013 tarihinde saat 10:30'da toplanmış ve adayı tez savunmasına almıştır.

SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Yönetmeliğinin 39. Maddesi uyarınca adaya 90 dakika süreyle teziyle ilgili Ek'te sunulan sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tezinin aşağıda belirtilen sebeplerle,

Tezin kabul edilmesine

(Öğrenci, varsa jüri tarafından gerekli görülen düzeltmeleri yaparak, tezinin onaylı son şeklini bir (1) ay içinde Enstitü'ye teslim etmelidir.)

oy birliği/oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Gereği için arz olunur.

Tezin reddedilmesine

(Öğrenci, yeni tez konusu belirleyecektir.)

Jüri	Adı Soyadı	İmza
Danışman	: Prof.Dr. Nasuh GÜNAY	
Üye	: Prof.Dr. Talat SAKALLI	
Üye	: Prof.Dr. Hüseyin CERTEL	
Üye	: Prof.Dr. Ali İhsan YİTİK	
Üye	: Yrd.Doç.Dr. Muharrem YILDIZ	

Ekler :

- 1) Tez Değerlendirme Jüri Raporları
- 2) Sınav soru tutanağı,

SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği; MADDE 39

(4) Tez sınavının tamamlanmasından sonra jüri tez hakkında salt çoğunlukla kabul, ret veya düzeltme kararı verir. Bu karar, EABD Başkanlığınca tez sınavını izleyen üç gün içinde Enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrenci yeni tez konusu sunmak zorundadır. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç altı ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrenci yeni tez konusu sunmak zorundadır. Yeni tez konusu bu Yönetmeliğin 38 inci maddesinde yer alan esaslara göre belirlenir.

Enstitü Yönetim Kurulu Kararı	Tarih:	Karar No:
Bu form sınavdan sonra danışman tarafından düzenlenerek ilgili Anabilim Dalı Başkanlığı aracılığı ile 3 gün içinde Enstitüye teslim edilir.		

SÜLEYMAN DEMİRELÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans/ Doktora tezi olarak sunduğum “**Seyyid Süleyman el-Hüseynî’nin Kenzü’l-Havâs Kitabındaki Dua ve Büyü Motifleri**” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

Azize UYGUN

28.06.2013

UYGUN, Azize

Seyyid Süleyman el-Hüseyinî'nin Kenzü'l-Havâs Kitabındaki Dua ve Büyü Motifleri

Doktora Tezi, Isparta 2013

ÖZET

Eski dönem insanının dua ihtiyacının gerekliliği onları yüce bir varlığa yönelmeye sevk etmiş, olaylar karşısındaki çaresizliği ise dua ile birlikte ilahi güçleri yönlendirmeyi veya zorlamayı amaçlayan büyüyü kullanmalarına yol açmıştır. Bazen dua ile büyüün arasındaki sınırların kaybolarak birbirlerine karıştıkları görülmektedir.

Günümüzde halen politeist inanç kalıntıları olan gezegen tanrılarına tazim, tütsü yakma, harfler ve sayıların gizeminden faydalanma, cin ve tanrıları yardım için yönlendirme veya yardıma zorlama gibi antik dönem inançlarının yer aldığı, duanın ve büyüün iç içe olduğu ve insanların ihtiyaçlarını gidermeye yönelik olarak hazırlanmış havâs veya gizli ilimler adı altında yazılan ve genellikle dua kitapları olarak görülen kitaplar dikkatleri çekmektedir.

Bu problem eski dönem putperest kalıntılarının serpiştirildiği içinde büyüsel örneklerin bulunduğu havâs kitaplarının incelenmesini gerekli kılmıştır. Bunun için de araştırmamızda insanların yaygın olarak başvurduğu havâs kitaplarından olan Seyyid Süleyman el-Hüseyinî'nin *Kenzü'l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir* kitabı ele alınmış, dua ve büyüsel unsurların birbirinden ayrılmasına çalışılmıştır.

Kitapta bulunan büyüsel örnekler ve normal dua örnekleri Kur'an'da, hadislerde geçen dualar, Peygamberlerin duaları, din büyüklerinin yaptığı dualardan seçilen örneklerle karşılaştırılmış ve dualar arasına yerleştirilmiş anlamı bilinmeyen bazı kelime ve de cümleler, cin isimleri, politeist ve Yahudi tanrı isimleri tespit edilerek tahlil edilmiştir. Büyüsel örnekleri oluşturmada kullanılan büyüsel araçlar, malzemeler ve büyüsel unsurlar da örneklerin incelenebilmesi için ele alınan konular arasında yer almıştır.

Sonuçta insanları antik dönem göksel inançların içine çekerek ilahi güçlerden yardım dilemeye zorladığı anlaşılan bu tür kitapların analizlerinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Büyü, Dua, Sayı Bilimi, Astroloji, Tütsü, Vefk, Cin.

UYGUN, Azize

The Prayer and Magic Examples in Seyyid Süleyman el-Hüseynî's Work, *Kenzü'l-Havâs*

PhD, Isparta 2013

ABSTRACT

Ancient people's need to prayer led them to tend to an almighty entity and their desperation in the face of incidents caused them to use the magic which aims to conduct or enforce the divine powers with the prayer. Sometimes the borders between the prayer and the magic tends to be lost and mixed to each other.

The books in which the prayer and the magic are intertwined to each other and considered as prayer books are remarkable in the present day. These books are intended to resolve the needs of people and contains beliefs from ancient times like exaltation to planet gods, incense, using the secrets of letters and numbers, conducting or enforcing the demons and the gods for help. All of these practices rendered the need to examine the pagan elements which are splattered all over these magical prayer books. Thus, *Kenzü'l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir* which is written by Seyyid Süleyman el-Hüseynî and have a great deal of fame among the occultist societies will be examined to have the magical and religious elements separated from each other.

Magical examples and normal prayer examples in this book are compared with the prayers mentioned in the Qur'an and the Prophet's Sunnah and the religious leaders' prayers. The unknown words or sentences, demon names, polytheistic and Jewish god names in these prayers are located and analyzed. Magical tools, materials and elements which are being used to constitute these magical samples are also included in this work.

In conclusion, the necessity of analyzing this kind of books which lead people to ancient heavenly beliefs and enforce them to request help from the divine powers has appeared.

Key Words: Magic, Prayer, Numerology, Astrology, Incense, Vafk, Demon

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ÖNSÖZ.....	xi
GİRİŞ.....	1
I. ARAŞTIRMANIN KONUSU	1
II. KONUNUN AMAÇ VE ÖNEMİ.....	1
III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	2
IV. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI.....	2
1. Kitabın Müellifi Seyyid Süleyman el-Hüseynî.....	3
2. Kenz'ül-Havâs	3
3. El-Hüseynî'ye İsnad Edilen Kitaplar	7
4. Benzeri Bazı Çalışmalar	11
5. Batı'daki Büyüsel Çalışmalar	15
6. Dua.....	20
7. Büyü.....	25
a) Çoktanrılı Dinlerde Büyü Tasavvurları	27
b) Batı'da Büyü ve Büyü Tasavvurları	31
c) İslâm Ülkelerinde Büyü Tasavvurları.....	32
8. Büyü Çeşitleri	33
9. Dua ve Büyü Ayrımı.....	36
10. Büyüde Kullanılan Nesnelere/Unsurlar	39
a) Astroloji	40
b) Harfler ve Sayılar Bilimi	55
c) Bitkiler	62
d) Tütsüler.....	65

e) Kimyevî Maddeler	66
f) Renkler	68
g) Diğer Malzemeler	70
BİRİNCİ BÖLÜM	72
KENZÜ'L HAVÂS'TA GEÇEN BÜYÜSEL ARAÇLAR.....	72
1. Vefkler ve Kullanım Şekilleri.....	72
a) Vefklerde Ebced Hesabının Kullanılması.....	74
b) Vefklerin Yapılış Usûlleri ve Çeşitleri	76
c) Vefklerden Ulvî ve Sufli Müvekkillerin İsmiini Çıkarmak Usûlü	83
2. Yazının Gücü ve Kullanım Şekilleri	95
a) Harflerin Gücü ve Kısımları	96
b) Harflerin Kullanım Usûlleri.....	101
d) Ses Tekrarı ve Sembollerin Kullanımı.....	103
e) Kutsal Yazılar ve Kutsal İsimlerin Kullanılması.....	110
3. Büyü Dili.....	114
4. Taşınmaları (Muska).....	116
İKİNCİ BÖLÜM	120
KENZÜ'L HAVÂS'TA GEÇEN DUA VE BÜYÜLER.....	120
A. CİNLERİN KULLANILMASI VE CİNLERE YALVARMA	121
a) Yerine Getirilmesi Gereken Şartlar	124
b) Kullanılan Malzemeler ve Kullanma Şekilleri	132
c) Melek, Ruh, Hüddâm, Cin Davetleri Örnekleri.....	136
d) Cinlerin Kullanılması İle İlgili Örnekler	155
1. Cinlerin Kötü Amaçlı Olarak Kullanılması.....	155
2. Cinlerin İyi Amaçlı Olarak Kullanılması	162

B.	AYETLERİN KULLANILMASI.....	181
a)	Yerine Getirilmesi Gereken Şartlar	183
b)	Malzemeler ve Kullanılma Şekilleri.....	184
1.	Ayetlerin Kötü Amaçlı Olarak Kullanılması.....	185
2.	Ayetlerin İyi Amaçlı Olarak Kullanılması	207
C.	ESMÂÜ'L-HÜSNÂ'NİN KULLANILMASI.....	237
a)	Yerine Getirilmesi Gereken Şartlar	240
1.	Esmaların Kötü Amaçlı Olarak Kullanılması	241
2.	Esmaların İyi Amaçlı Olarak Kullanılması	246
D.	VEFKLERİN KULLANILMASI.....	260
a)	Vefklerin Hazırlanmasında Gerekli Şartlar	262
b)	Vefkleri Hazırlama Usûlleri.....	267
1.	Bast Usûlüyle Hazırlananlar	267
2.	İstintak (Konuşturmak) Usûlüyle Hazırlananlar:	269
3.	Mecz Etme (Karıştırma) Usûlüyle Hazırlananlar:	270
4.	Teksir Usûlüyle Hazırlananlar:	271
c)	Vefklerin Kullanılmasıyla İlgili Örnekler.....	276
1.	Vefklerin Kötü Amaçlı Olarak Kullanılması	276
2.	Vefklerin İyi Amaçlı Olarak Kullanılması	281
E.	KASİDE, VİRD VE HİZBLERİN KULLANILMASI	293
1.	Virdlerin Kullanılması.....	293
a)	Dikkat edilmesi Gereken Şartlar.....	295
2.	Hizblerin Kullanılması	302
a)	Hizblerin Okuma Şartları.....	303
b)	Hizblerin Kullanılması ile İlgili Örnekler.....	303

3. Kasidelerin Kullanılması	305
a) Kasidelerin Kullanılmasıyla İlgili Örnekler	306
4. KİTAPTA BULUNAN DİĞER ÖRNEKLER	308
1. Kötü Amaçlı Olarak Kullanılması.....	308
2. İyi Amaçlı Olarak Kullanılması	316
.5 NORMAL DUA ÖRNEKLERİ.....	331
SONUÇ.....	343
BİBLİYOGRAFYA	348
ÖZ GEÇMİŞ	365

KISALTMALAR

- a.g.e. : Adı geçen eser
a.g.m. : Adı geçen makale
a.g.t. : Adı geçen tez
Bkz. : Bakınız
c. : Cilt
ev. : Çeviren
DİA : Diyanet İslâm Ansiklopedisi
Md. : Madde
MÖ. : Milattan önce
pp. : Sayfa sayısı
s. : Sayfa
ss. : Sayfa sayısı
t.y. : Tarih yok
Ter. : Tercüme eden
vb. : Ve benzeri
Vol. : Cilt
y.y. : Yayım yeri yok
Yay. : Yayınları

ŞEKİLLER TABLOSU

Şekil 1: Anasır-ı Erbaa'ya Göre Harf ve Burçların Dağılımı	97
Şekil 2 Mühürde kullanılan sembollere benzeyen harfler yuvarlak içine alınmıştır.....	106
Şekil 3 el-Müntakim Esmâsının Vefki.....	161
Şekil 4 el-Âhir Esmâsının Arapça ve Türkçe Vefki.....	242
Şekil 5 el-Evvel Esmâsının Arapça ve Türkçe Vefki.....	242
Şekil 6: Cebbâr İsmının Vefki	244
Şekil 7 el-Kâbid İsmının Vefki	246
Şekil 8 el-Vedûd İsmının Vefki	253
Şekil 9 el-Melik İsmının Vefki	254
Şekil 10 Zülcelâli ve'l-İkram Vefki	256
Şekil 11 Buduh Vefki.....	267
Şekil 12 el-Hâdi İsmının Vefki	268
Şekil 13 Akıl Hastalığının Tedavisi İçin Hazırlanmış Vefk	269
Şekil 14 Mübdi' ve Muûd İsimlerinin Vefki	271
Şekil 15 Teksir Usûlüyle Hazırlanmış Bir Örnek	272
Şekil 16 İtibar Kazanmak İçin Teksir Usûlüyle Hazırlanmış Bir Vefk	272
Şekil 17 el-Vâhidu'l Ahad İsmının Vefki	272
Şekil 18 Hurûf-u Suflîye-i Zulmâniye Harflerinden Hazırlanmış Bir Vefk	273
Şekil 19 Ayete'l-Kürsî'yle Hazırlanmış Bir Vefk	274
Şekil 20 Teksir Usûlüyle Hazırlanmış Bir Örnek	274
Şekil 21 Ağrı ve Şişlik Tedavisi İçin Hazırlanmış Bir Vefk (Kenz, c.IV, s. 99).	275
Şekil 22 Kâdir ve Muktedir İsimlerinin Vefki	277
Şekil 23 Kakhâr İsmının Vefki	278
Şekil 24 el-Kâbid Esmâsının Vefki.....	279
Şekil 25 Mâlikü'l-Mülk ve Zü'l-Celâli ve'l-İkram İsmının Vefki.....	279
Şekil 26 Nas Sûresi Vefki	280
Şekil 27 Çiçek Hastalığı İçin Hazırlanmış Vefk.....	281
Şekil 28 Selâm İsmının Vefki	282
Şekil 29 Sara ve Akıl Hastalığı İçin Hazırlanmış Bir Vefk	283
Şekil 30 Hâfiz İsmının Vefki	284
Şekil 31 Nâfi' İsmının Vefki.....	285
Şekil 32 Sevgi Kazanma İçin Hazırlanan Bir Vefk	286
Şekil 33 er-Raûf İsmının Vefki.....	287
Şekil 34 el-Melik İsmının Vefki	288
Şekil 35 el-Muahhir Esmâsının Vefki.....	288
Şekil 36 el-Mukaddim Esmâsının Vefki.....	289
Şekil 37 Bağlı Olan Erkeği Çözmek İçin Hazırlanmış Vefk	290
Şekil 38 Besmele Vefki	290
Şekil 39 el-Ganî İsmının Vefki	291
Şekil 40 Selâm İsmının Vefki	292
Şekil 41 Nazara Karşı Hazırlanmış Bir Vefk.....	293
Şekil 42 Hayır Hatemi Şekil 43 Şer Hatemi	310

ÖNSÖZ

Büyü, tarihin bilinen bütün dönemlerinde her yerde ve her toplum düzeninde görülen, toplumsal ve kültürel bir olgu olmuştur. Ancak büyüün dua ile sık sık aynı yönde kullanılması ve pagan dinsel törenleriyle büyüsel törenler arasında fark olmayışı gibi nedenlerle dua ve büyü arasındaki sınırlar hep birbirine karışmış, bulanık kalmıştır.

Tarih öncesi dönemin ilk mağara resimlerinde görülen av ve verimlilik büyüsel ifadeleri Eski Mezopotamya’da, Babil’de yazının keşfiyle birlikte formüllere dökülmeye başlandığı görülüyor. Yazıdan sonra sayıların bulunmasıyla formüller sayılarla da güçlendiriliyor. Yakılan tütsülerle/kokularla da tanrılar isteklere göre yönlendirilmeye, hatta istekleri yerine getirmeye zorlanmaya çalışılıyor.

Günümüzde ise bu formüllerin benzerleri, havâs ilmiyle uğraşan kimselerin yazdığı, geliştirdiği, çoğu kez birbirinden alıntılanmış veya birbirinin benzeri olan büyü kitapları diyebileceğimiz ve dünyanın hemen her yerinde bulunan kitaplarda yer almakta ve insanların ihtiyaçlarını gidermek amacına hizmet etmektedir. Ülkemizde özellikle Arap alfabesini bilmeyen ve bundan dolayı Kur’an’a saygı duyan insanlar tarafından formüllerde okunma şartı olarak yer verilen duanın/metnin, ayetin, esmanın veya dini kelime ve cümlelerin yer alması kitaplardaki büyü formüllerinin gözardı edilmesine ve Kur’an’a gösterilen hürmetin benzerinin bu kitaplara da gösterilmesine sebep olmakta hatta bazıları tarafından bu kitaplara abdestsiz dokunulmayacağına inanılmaktadır.

İçerisinde açık bir şekilde büyü formülleri olduğu görülen bu kitapların özellikle “havâs ve gizli ilimler” kitapları altında sunulması, halk arasında rağbet görmesi ve bu kitapların çoğu insanlar tarafından normal dua kitapları olarak görülmesi, hatta bazıları tarafından günlük olarak okunması ve bu alanda bilimsel çalışmaların bulunmaması gibi sebepler bizi bu tür bir çalışmayı yapmaya zorlamıştır. Fakat havâs alanında yazılmış yüzlerce kitabın varlığı dikkate alındığı zaman, tez konumuzun sınırlandırılmasını gereği ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı özellikle günümüzde bu alana ilgi duyanların arasında yaygın olarak kullanılan Seyyid Süleyman el-Hüseynî’nin *Kenzü’l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir* isimli kitabını araştırmayı uygun bulduk. *Kenzü’l-Havâs* çoğu büyü formüllerine açık örnek teşkil etmekte, neredeyse tamamı büyü formüllerinden

oluşan, dini unsurların ve büyüsel unsurların içiçe girdiği örnekler çalışmalarımızı kolaylaştırmaktadır.

Oldukça geniş bir muhtevaya sahip olan kitabı tezimizin hacmi ve zamanın sınırlı oluşundan dolayı kitapta bulunan dua ve büyü örneklerini tespit ederek, aralarındaki farklılıkları ortaya koymaya; dualara karıştırılan büyüsel unsurları göstermeye çalıştık. Kenzü'l-Havâs'taki büyü/büyüsel dua örnekleriyle normal dua örneklerini Kur'an ve hadislerden alınan dualar veya din büyüklerinin yaptıkları dualardan örnekler göstererek dua ve büyü arasındaki farklılıkları göstermeye çalıştık.

Giriş ve iki bölümden oluşmakta olan çalışmamızın Giriş bölümü içerisinde çalışmamızın önemine, amacına, araştırmada takip ettiğimiz yöntem ve çalışmanın kapsamına kısaca değinerek, Kenzü'l-Havâs kitabı ve müellifi olan Seyyid Süleyman el-Hüseynî hakkında genel bir değerlendirme yapmaya çalıştık. Aynı bölüm içerisinde II. Bölüm'ün alt yapısını oluşturması nedeniyle "Büyü" ve "Dua" arasındaki farkları ortaya koymaya ve kitapta büyüsel işlemlerde kullanılan unsurlar ve nesnelere hakkında genel bilgiler verilmeye çalıştık.

I. Bölüm'de ise Giriş'teki büyüsel işlemler ve unsurlardan farklı bir özelliğe sahip olan vefkleri ve yazıları "Büyüsel Araçlar" başlığı altında ele aldık. Vefklerin büyüsel örneklerde kullanımını, yazının, harflerin ve sayıların kullanılmasına, taşınmasına yer vererek II. Bölüme geçişi kolaylaştırmaya çalıştık.

Tezimizin II. Bölüm'ünde ise Kenzü'l-Havâs'ta bulunan az sayıdaki normal dua örnekleri ile kitabın büyük bir kısmını oluşturan büyüsel dua ve örneklerinin birbirinden ayırt edilmesine, duaların içerisine karışmış büyüsel unsurların tespit ve analizine yer verdik, tarihi kaynaklarına ulaşılmaya çalıştık. Çalışmamızın amacına ulaşabilmesi için Kenzü'l-Havâs'taki büyü örneklerinin yanında Kur'an ve hadislerdeki dua örneklerine, Peygamberlerin ve din büyüklerinin yaptığı dua örneklerine yer vererek arasındaki farklılıkları ortaya konulmaya çalıştık.

Bu tür örneklerin kitapta fazlaca yer alması ve tezin hacmi açısından sıkıntı oluşturacağı düşüncesiyle, örneklerde sınırlamaya gittik. Tekrarlardan kaçınmaya çalıştık. Örnekler arasında çeşitliliği sergilemeye, dikkat çekici örnekleri seçerek konuya açıklık kazandırmaya çalıştık.

Böyle bir çalışmaya beni teşvik eden ve hazırlanması sırasında fikirleri ve bakış açılarıyla bana yol gösteren Prof. Dr. Ekrem SARIKÇIOĞLU'na ve çalışmamız sırasında kütüphanesini bana açan, karşılaştığım sorunların çözümünde bana ışık tutan, manevi desteğini esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Nasuh GÜNAY'A teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca görüşlerinden yararlandığım ve kendilerinden kitap temin ettiğim hocalarım ve arkadaşlarıma da teşekkürü bir borç bilirim.

Ve doktora yolunu beraber yürüdüğümüz arkadaşım Nurten Zeliha ŞAHİN'e, hoşgörü ve özverisinden dolayı kardeşim Keziban UYGUN'a ve Aileme ve tabi ki daraldıkça bana nefes olan Allah'ıma ve küçük mucizesine de teşekkür ederim.

Azize UYGUN

Isparta-2013

GİRİŞ

I. ARAŞTIRMANIN KONUSU

“Seyyid Süleyman el-Hüseyinî'nin Kenz'ül-Havâs Kitabındaki Dua ve Büyü Motifleri” isimli çalışmamızın konusunu, kitapta yer alan ve Müslümanlarca hiçbir sakıncası olmadığına inanılan sıradan dua örnekleri ile büyü amaçlı olarak kullanılan ve dualarla iç içe girmiş büyüsel kısımların birbirinden ayrılması oluşturmaktadır. Bunların yanında büyüsel muhteva ve sözlerin tahlillerini yaparak bunların kullanılış şekillerini amaçlarıyla birlikte ele alıp kitaptaki örnekleri bu çerçevede incelemektir.

II. KONUNUN AMAÇ VE ÖNEMİ

“Dua” ve “büyü” konularının birbirine olan benzerliklerinden dolayı, “dua kitabı” ve “gizli ilimler” adı altında geçen kitaplar, dua ve büyü kavramlarını ve pratiklerini iç içe kullanarak günümüze kadar “dua kitapları” olarak itibar görmüşlerdir. Bu kitapların içerisinde yer alan dualar ve büyüsel unsurlar, birbirine karıştırılarak her biri diğerinden bir parçaymış gibi sunulmuştur. İnsanların günlük hayatlarında kullandıkları ve daha çok dua kitapları olarak görülen ve ihtiyaç için okunan bu kitaplardaki duaların bazılarının Kur'an anlayışına uygun olmadığı ve bunların yerine sahil olmayan ve büyüsel karakterdeki duaların yer aldıkları görülmektedir. Açıkça büyüsel unsurları içlerinde bulmak mümkün olan bu eserlere yazıldıklarından bu yana okuyanlar, hatta ismini duyanlar tarafından fazlaca saygı duyulmuştur.

Bu ve benzeri nedenlerle, bu tür kitaplardan biri olan Kenz'ül-Havâs'ta İslâm'ın temel kaynaklarından bize gelen dua anlayışının dışında farklı bir takım inanış ve anlayışlardan doğan, bid'at ve hurafelerden oluşmuş sahil olmayan büyüsel dua örnekleri bulunmakta ve kitapta birbirine girmiş olan büyüsel dualar ve normal duaları birbirinden ayırmanın gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu alanda yapılmış herhangi bir tahlili çalışma olmaması ve üzerinde durulması gereken önemli bir konu olması nedeniyle “*Seyyid Süleyman el-Hüseyinî'nin Kenz'ül-Havâs Kitabındaki Dua ve Büyü Motifleri*” isimli çalışmayı doktora tezi olarak hazırlamayı gerekli gördük.

III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışma konumuz olan Seyyid Süleyman el-Hüseyinî'nin *Kenzü'l-Havâs* isimli eserinde yer verilen dua ve büyü örnekleri ayrıntılı bir şekilde incelenip elde edilen bulgular, tarihi kaynaklar ve günümüz kaynakları ışığında değerlendirilecek, Kur'an-ı Kerim ayetleri ve Hadislerle olan uyumluluğu göz ardı edilmeden, analiz edilecektir. Bazı kelimeler ve semboller üzerinde derinleşme metodu da araştırmamız süresince takip ettiğimiz prensipler arasında olacaktır.

Yazma işlemini kolaylaştırması amacıyla pdf ile bilgisayar ortamına aktarılan "*Kenzü'l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir*" olan (Gizli İlimler Hazinesi, Kalplerin Keşfi ve Celbi) isimli kitabın, ihtiyaç duyulan kelimelerin ve bölümlerin rahatlıkla bulunabilmesi amacıyla indeksi hazırlanmış ve tezin yazımı sırasında kullanılmıştır.

Kitabın yazarı olan Seyyid Süleyman el-Hüseyinî hakkında bilgi için başta Mehmet Tahir Bursalı'nın Osmanlı Müellifleri isimli kitabına Tezkiratü'l Evliya, Tabakat ve benzeri kitaplara ve el-Hüseyinî'nin benzer isimlerinin olabileceği düşüncesiyle olası isimlere, künyelere ve kataloglara da bakılmıştır.

Kaynakları toplamak için İSAM kütüphanesine, Süleymaniye Kütüphanesi'ne, Marmara Üniversitesi kütüphanesine gidilmiş, ayrıca Süleyman Demirel Üniversitesi kütüphanesi bünyesinde hizmet verdiği kütüphane veri tabanlarından yararlanılmıştır.

Kitabın yazma nüshasının bulunup bulunmadığının tespit edilebilmesi amacıyla ise İstanbul Nuruosmaniye Kütüphanesi, İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına ait olan Türkiye Yazmaları Kütüphane Katalogları <https://www.yazmalar.gov.tr/> taranmıştır.

IV. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI

Konunun oldukça kapsamlı olması, bahsedilen kitap türlerinden günümüzde oldukça fazla bulunması, bir çalışmada hepsini toplamanın mümkün olmaması ve geniş olanı sınırlamak amacıyla bu tür eserler arasında Türkiye'de en çok rağbet gören, Osmanlıca ve Türkçe olarak yayınlanan ülkemizde en fazla okunan ve bu alanda saygı duyulan bir kitap olmasından dolayı Seyyid Süleyman el-Hüseyinî'nin, "*Kenzü'l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir*" kitabını çalışmayı uygun gördük. Çalışmanın daha

sonra yapılacak olan benzeri çalışmalara öncülük edeceğini ve bu türde yazılmış kitapların zamanla tetkik edilmelerinin önünü açacağını ümit etmekteyiz.

1. Kitabın Müellifi Seyyid Süleyman el-Hüseynî

Tezimizde üzerinde çalıştığımız kitap olan “*Kenzü’l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir*” kitabının yazarı ve tam adı Seyyid Süleyman el-Hüseynî olan, el-Hüseynî’nin tam olarak hangi tarihlerde yaşadığına dair kesin bir bilgiye rastlamak zor olmasına rağmen, *Kenzü’l-Havâs*’ın “Giriş” kısmında el-Hüseynî bilgi verirken ondokuzuncu yüzyıldan önceki yüzyıllarda ruhun bekası ve süflî âlemde etkisi kabul edilmiş fakat ondokuzuncu yüzyıla geldiği zaman bu inanış reddedilmiştir. Neyseki bu dönemden sonraki dönemde *Kenzü’l-Havâs*’la birlikte ruhlarla haberleşildiği bir zamana ulaşılmıştır” şeklinde söz ederek kendisinin yirminci yüzyıllar içerisinde yaşadığının ipucunu vermektedir.

Ayrıca Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi ve Osmanlı Astronomi Literatürü Zeyli¹ isimli kitapta el-Hüseynî’nin isminin karşısına 1341/1923 tarihinde sağ olduğuna dair bir not düşülmüş ve bunun dışında bir bilgiye yer verilmemiştir. Üstelik el-Hüseynî’ye atfedilen ve bizim ulaşabildiğimiz *Kenzü’l-Havâs*’la birlikte toplam 16 kitabın da 1915 ve 1928 tarihli basımlara sahip oldukları görülmektedir. Bu da el-Hüseynî’nin muhtemelen ondokuzuncu yüzyılın ortaları ile yirminci yüzyılın ikinci çeyreği arasında yaşadığını göstermektedir.

2. *Kenz’ül-Havâs*

Tam ismi “*Kenzü’l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir*” olan (Gizli İlimler Hazinesi, Kalplerin Keşfi ve Celbi) olarak da çevrilen kitabın meşhur isimleri *Kenzü’l-Havâs** ve “Gizli İlimler Hazinesi” olarak bilinmektedir. Günümüzde yaygın olarak okunan nüshaları ise çevirileridir ve bilinen iki adet çevirisi bulunmaktadır. *Kenzü’l-Havâs*, Gizli İlimler Hazinesi isminde Nebil Fazıl Alsan tarafından tercümesi yapılan, İstanbul’da Sağlam Yayınevi tarafından, basım tarihi verilmese de son dönemlerde basıldığı belli olan bir tercüme ile; Mustafa Varlı tarafından sadeleştirilmesi yapılan ve

¹ Ekmeleddin İhsanoğlu-Ramazan Şeşen, *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi ve Osmanlı Astronomi Literatürü Zeyli*, İslâm Tarihi, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, İstanbul 2011, c.I, s. 111.

* Çalışmamızda kitabımızın ismini kullanırken Gizli İlimler ismini benzer kitap isimlerinin bulunması ve bir karışıklığa meydan vermemek amacıyla kullanılmayarak meşhur isimlerinden olan *Kenzü’l-Havâs* ismi tercih edilmiştir.

Havâsu'l-Kur'an ve Kenzü'l-Havâs isimli İstanbul, Esmâ Yayınları ve Demir Yayınevi tarafından basılmış bir tercümesi daha bulunmaktadır.

Kitabımızın ismini oluşturan kelimelerden كَنْز “Kenz” kelimesi, bir kaptan toplanılan ve aynı zamanda gömülmüş mal (hazine) için kullanılmıştır. Çoğulu ise كَنُوز “künûz” kelimesidir.² Osmanlıca’da da aynı şekilde yer altında saklı değerli eşyalara kenz denilmiştir.³ حَوَاص “Havâs” ise Türkçede “nitelikler, özellikler ve kendilerini halktan ayrı ve üstün sayan, kendilerinde bir çeşit ayrıcalık gören (kimseler), avâm karşıtı;⁴ Osmanlıca’da ise hâss ve hâssanın çoğulu olup hassalar, keyfiyetler, muhterem, saygın olanlar gibi anlamlara gelmektedir. Ayrıca bazı manevi tesirler için okunan dualar anlamına gelmekte ve Ehl’i-Havâs, büyücüler olarak anlamlandırılmaktadır.⁵ Kenzü'l-Havâs’ta Ehl’i-Havâs şeklinde ifadeler çokça kullanılmıştır.⁶ Havâs uygulamalarının bir ilme dönüşmesi ve büyüünün İslâm toplumlarında pratiğe dökülmesi sonucu ortaya çıkan uygulamaları ifade etmek amacıyla da İlmi Havâs kullanılmıştır.

Havâs ilminin konusunu ruhlar, melekler, cinler âlemindeki gizlilikler, sırlar ve sihirler bunların yanında adların, kutsal sözlerin, harflerin, sayıların, burçların, yıldızların, maddelerin, bitkilerin ve hayvanların canlı ve cansız nesnelere üzerindeki etkisini bulma ve hastalıkları iyileştirme için okunan dualar oluşturmuştur.⁷

Eserin yazma bir nüshasının bulunmamasından dolayı çalışmamızda en eski basım tarihine sahip olan “*Seyyid Süleyman el-Hüseyinî, Kenzü'l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir, Cemiyet Kütüphanesi, İstanbul 1332*” künyeli, dili Osmanlıca olan 4 ciltlik eseri kullanmayı esas aldık.

El-Hüseyinî kitabını, ayetlerden ve Esmâü'l-Hüsna’ların havâslarından faydalanarak duygusal istekleri gerçekleştirme, bir kimsenin sevgisini kazanma, insanları aydınlatma, ruh ve cinleri çağırma ve onlarla konuşma, dünya idaresi, ticareti

² Ebü'l-Fazl Muhammed b. Mükerrrem b. Ali el-Ensârî İbn Manzur, *Lisanü'l-Arab*, Darü's-Sadı, Beyrut, 1979, c.4, s. 401.

³ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Doğu Matbaası, Ankara 1978, s. 609.

⁴ TDK *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu, Ankara 1998, c.I, s. 962.

⁵ Devellioğlu, *a.g.e.*, s. 409.

⁶ Seyyid Süleyman el-Hüseyinî, *Kenzü'l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir*, Cemiyet Kütüphanesi, İstanbul 1332, c.II, s. 112; c.IV, s. 109.

⁷ Ebü'l-Abbas Takıyyüddin Ahmed b. Ali b. Yusuf el-Kureyşi Buni, *Şemsü'l-Maârifü'l-Kübra*, el-Mektebetü's-Sekafıyye, Beyrut, 1291, ty; Mustafa İloğlu, *Gizli İlimler*, Çetin Ofset, İstanbul 1969-1974; el-Hüseyinî, *Kenzü'l-Havâs*.

çoğaltma, menfaat, hastalıkları iyileştirme, hisleri iptal etme, gizli sırları aşikar etme gibi amaçlarla yazdığını ifade etmektedir.⁸

Kenzü'l-Havâs'ın I. cildinde bismelenin havâssı, Allah'ın esmalarının havâssı, vefkler, salat ve selamın ve bazı ayetlerin havâssına ism-i azam, sûre ve duaların havâslarına ve gezegenlerin, burçların vakitleri ve menzillerine yer verilmektedir. Ayrıca kitabın başında zaman dilimleri ve sırlarından bahsedilmektedir. İçlerinden kısa bir bilgi verilen gezegenler, burçlar ve zamanlar hariç diğer konular hakkında sadece örneklere yer verilmiş ve açıklamalara yer verilmemiştir. Kitap Allah'a ve Peygambere övgülerde bulunarak başlamaktadır.⁹

II. cilt ise birtakım sûre ve ayetlerin havâssına ve ihtiyaca yönelik örneklere ayrılmıştır.

III. ciltte bazı sûrelerin azimetleri, riyâzetleri, hizbleri, günlerin virdleri, Esmâü'l-Hüsnâ'ların duasına yer verilmiş ve esmaları okumanın şartları ve ebced çeşitleri ile ilgili kısa bir bilgi verilmiştir.

IV. cildin ise neredeyse tamamı pratiklere ve çeşitli havâslara ayrılmıştır. Son yirmi sayfada ise "Çeşitli Bilgiler" adı altında kulak çınlaması, seğirmeler/ihtilacnameler, galip ve mağlupluğun, hastalığın bilinmesi usûllerine, kıyafetnemeye, burçlar ve yıldızlar hakkında kısa açıklamalara yer verilmiştir.

El-Hüseynî kitapta çok fazla açıklamalara yer vermeden kitabın sadece ilk sayfalarında yer alan uğurlu ve uğursuz günlerle ilgili bilgilerin yanında ebcedle ilgili yaklaşık iki sayfalık bir bilgi ve kitabın sonunda çeşitli bilgiler kısmında yer alan kulak çınlaması, bir yerin seğirmesi (ihtilacname), yıldızlar ve burçlar hakkında kısa açıklamalar ve kıyafetname hakkında verilen çok kısa bilgiler ve bir de bazı örneklerde tembih adı altında yapmış olduğu ve tekrar niteliğinde olan, formülü hakemeyene yapmanın günah olduğunu söylediği birkaç uyarı ve her cildin başında yer alan kısa mukaddimelerin dışında her hangi bir açıklama ve bilgi verilmemekte ve kitabın geri kalan kısmı tamamen el-Hüseynî'nin ihtiyaçlara cevap vereceğini umduğu örneklerden oluşturulmaktadır.

---

⁸ Kenz., c.I, s.15.

⁹ Kenz., c.I, s. 4.

Kenzü'l-Havâs'ın bir tercümesinde kitabın evliya, büyük şeyh ve din bilginleri tarafından birçok defa tecrübe edilmiş havâsların bir araya toplanmasından meydana geldiğinden bahsedilmektedir.¹⁰

Kenzü'l-Havâs kitabı için her ne kadar Şemsü'l-Maârif adlı kitabın tercümesidir,¹¹ ifadesi kullanılsa da, kitap el-Hüseynî'nin kendisinin de dile getirdiği gibi birçok havâs kitabından toplanmıştır. Genellikle büyücülerin kendi tecrübelerini paylaştıkları el yazması büyü kitaplarından da yararlandığı şüphesizdir. Kenzü'l-Havâs ve daha birçok Havâs kitabının yazarı olarak görülen Seyyid Süleyman el Hüseyinî'nin kendisine ait bir kitabı olmadığı, sadece eski uygulamaları ve bilgileri bir araya toplayıp, kitap hâline getirerek kendi adı ile yayınladığı görülmektedir. Kenzü'l-Havâs'ın farklı yıllardaki basımları birbiriyle kıyaslandığı zaman kitaplarda yazım hatalarının olduğu da görülmektedir.

Müellifin yararlandığını ifade ettiği bazı kitap ve isimler ise şöyledir: Ebu Abdullah El Kâfi,¹² Şeyh Zeyneddin Kâfi,¹³ Ebu Abdullah Muhammed b. Yusuf el Sunûsi'nin kitapları "Mücerrebât-ı Sunûsi"¹⁴ ve "Havâsı Celile", Şeyh Sunûsi'nin kitabı "Havâs-ı Şetta",¹⁵ Şeyh Mehmet el Sunûsi'nin "Mücerrebat'ı",¹⁶ Şeyh Ahmed ed-Deyrebi'nin "Feth-ül Melik-ül Mecîd'i",¹⁷ İbn-i Seb'in kitabı "Kenzül Mukarrabin",¹⁸ İmam Ahmed el Beveni veya Bûni'nin "Şemsül Maârifil Kübra" kitabı,¹⁹ İmam Dirbi,²⁰ Şeyh Seyyid Hasan el Şazeli²¹, Şeyh Abdullah bin Hüseyin bin Mansur, Şeyh Biyumi'nin "Hizbi Şerif'i", Ebu Abdullah et Tarayfi,²² İmam Gazzali'nin "İhyâ'u

¹⁰ Seyyid Süleyman el-Hüseynî, *Kenzü'l-Havâs Gizli İlimler Hazinesi*, Ter: Nebil Fazıl Alsan, Sağlam Yayınevi, İstanbul, t.y, c.I, s. 5.

¹¹ Abdülkadir İnan, *Hurafeler ve Menşeleri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1968.

¹² Kenz. c.I, s. 177.

¹³ Kenz., c.I, s. 107.

¹⁴ Kenz., c.I, s. 220.

¹⁵ Kenz., c.II, s. 180; Kenz., c.II, s. 72.

¹⁶ Kenz. c.I, s. 220.

¹⁷ Kenz., c.II, s. 121; Kenz., c.II, s. 190.; Kenz., c.I, s. 205.

¹⁸ Kenz., c.III, s. 19.

¹⁹ Kenz., c.III, s. 37; Kenz. c.II, s. 36; Kenz., c.IV, s. 109.

²⁰ Kenz., c.II, s. 142; Kenz., c.IV, s. 109.

²¹ Kenz., c.II, s. 72.

²² Kenz. c.I, s. 173.

Ulûm'id-Din"²³ ve Fütûhu'l-Kur'an" kitapları,²⁴ Ebul Kasım el-Kuşeyrî'nin "Adabü'l-Fı-kıh'ı",²⁵ Süleyman bin Mekâtil,²⁶ Abdullah bin Selâm,²⁷ İmam Cafer-i Sadık'ın cedit olduğu söylenen Ali İbni Ebi Talib,²⁸ Şeyh Abdullah İbni Ebi Zeyd el Kırvani,²⁹ İmam Yafi, Hasan Basri,³⁰ Ebi Abbas el Hârîsi,³¹ Zünnûn-i Mısri³² Şeyh Feridüddini Velî³³ Erzurumlu İbrahim Hakkı "(Seğrime) İhtilacnâmesi"³⁴ kitapta yer alan ve Hüseyinî'nin faydalandığını söylediği isimler ve kitapları arasındadır. El-Hüseyinî yararlandığını söylediği isimlerin bazılarının kitaplarının isimlerine yer vermemiştir.

3. El-Hüseyinî'ye İsnad Edilen Kitaplar

Seyyid Süleyman el-Hüseyinî'ye atfedilen ve ulaşabildiğimiz 16 adet eseri bulunmaktadır. Bu kitaplardan üzerinde çalıştığımız "*Kenzü'l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir*" isimli kitabın basımı 1332/1916 olup bu kitap bizim tezimizde kullandığımız ve ulaşabildiğimiz en eski nüshasıdır. Aynı eserin 1340/1924 yılında da basımları yapılmıştır. Kitabı neşreden, İstanbul Cemiyet Kütüphanesi'dir ve bu basımlarının dışında 1928'den sonra bu basımlardan yapılmış üç kaçak basımının da var olduğundan bahsedilmektedir. Kitap dört ciltten oluşmakta olup 1. Cilt 231 sayfa, 2. cilt 237, 3. cilt 238 ve 4. cilt 240 sayfa ve toplamda 946 sayfadan ibarettir. 1. cildin İstanbul Tevsi-i Tıbaat Matbaası ve İstanbul Necm-i İstikbal Matbaası ve İstanbul Kader Matbaası'nda basımları bulunmasına rağmen, kalan diğer üç cilt İstanbul Necm-i İstikbal Matbaası'nda basılmıştır.

---

²³ Kenz. c.I, s. 166.

²⁴ Kenz., c.IV, s. 85.

²⁵ Kenz. c.I, s. 223.

²⁶ Kenz., c.II, s. 116; Kenz., c.IV, s. 24.

²⁷ Kenz., c.II, s. 216.

²⁸ Kenz., c.III, s. 38.

²⁹ Kenz., c.III, s. 48.

³⁰ Kenz., c.I, s. 218-219.

³¹ Kenz., c.II, s. 68.

³² Kenz., c.IV, s. 10.

³³ Kenz., c.IV, s. 82.

³⁴ Kenz., c.IV, s. 169.

El-Hüseyinî, *Kenzü'l-Havâs*'ı yazarken, Arapça yazılmış olan İmam Ahmed bin Ali El-Bûni'nin (Öl. 622/1225), "*Şemsü'l-Maârifü'l-Kübrâ*"³⁵ isimli kitabından alıntılar yaptığını söylemektedir. O kadar fazla alıntı yapmıştır ki bunlar insanlara *Kenzü'l-Havâs*'ın, *Şemsü'l-Maârif*'in sadeleştirilmiş kopyası olduğunu akla getirmektedir. Her iki kitabın da tercümesi yapılarak el altından satıldığı ve baskılarının son derece kalitesiz ve çoğunun da fotokopi yoluyla çoğaltıldığı ve korsan yollarla dağıtıldığı halde, halen bu kitapların "yok" satıldığı söylenmektedir. Türkiye'de yazılan bu tür kitaplar birbirinin kopyası olmasının yanısıra ilk kaynak olarak gösterilen Ahmed bin Ali el-Bûni'nin *Şemsül Maârif* adlı kitabında, *Kenzü'l-Havâs*'tan farklı olarak bir de remil bölümü bulunmaktadır.

Kopya edilen kısımların bazı yerlerinde kopyalama sırasında *Kenzü'l-Havâs* yazarından kaynaklanmış olabilecek hataların yapıldığı da göze çarpmaktadır.³⁶

Kenzü'l-Havâs'tan önce 1331/1915 tarihli olan "*Türkçe Tavâli-i Mülük*" isimli kitap, İstanbul Hürriyet Matbaası'nda basılmış olup 32 sayfadan ibarettir. Bu eser ulaşabildiğimiz kitaplar arasında el-Hüseyinî'ye atfedilen en eski basıma sahip olan kitaptır.

Diğer bir kitap ise *Kenzü'l-Havâs*'la aynı yıllarda basılmış olan "*Yadigârı Hüseyinî (Pek Kolay Keşfi Ahval)*"dir. Kitap, Saday-ı Millet Matbaası'nda 1332/1916 yılında basılmıştır.³⁷ Bir yıl sonrasına ait olan benzer isimdeki "*Vasiyetname-i Hüseyinî*" isimli kitap ise Çavuşoğlu Matbaası'nda 1333/1917 yılında basılmış olup *Yadigârı Hüseyinî*'den farklıdır. Kitabın iç kapağında "*Tali'i Sâl, Kenzü'l-Havâs, Yadigârı Hüseyinî'nin sahibi, cifr ve remil mütehasısı Seyyid Süleyman el-Hüseyinî*" yazmaktadır. Kitabı özellikle gençler için yazdığına dair ilk sayfada not düşmüştür.³⁸

"*Tali'i Sâl Tebşiri İstikbal*" isimli kitap Çavuşoğlu Matbaası'nda, İstanbul 1333/1917'de basılmıştır. Aynı kitabın 1338/1922 tarihli basımı da bulunmakta ve 16

³⁵ Ebü'l-Abbas Takıyyüddin Ahmed b. Ali b. Yusuf el-Kureyşi Buni, *Şemsü'l-Maârifü'l-Kübrâ*, el-Mektebetü's-Sekafiyye, Beyrut, 1291, ty.

³⁶ Yapılan en bariz hatalar vefklerde görülmektedir. Özellikle sayıların aktarılmasında bir çok yerde hatalar yapılmıştır. İmam Ahmed Bin Ali el-Bûni, *Şemsü'l Maârif*, Tercüme: Selâhattin Alpay, Sedef Yayınları, İstanbul, 1979, c.II, s. 45, 57.

³⁷ M. Seyfettin Özege, *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu*, Haz. Ahmet Eryüksel, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, İstanbul 1991, c. 4, s. 1467-1468.

³⁸ Seyyid Süleyman el-Hüseyinî, *Vasiyetname-i Hüseyinî*, Çavuşoğlu Matbaası, İstanbul, 1333/1917.

sayfadan ibaret olduğu söylenmektedir.³⁹ Ayrıca Takvimi Hüseyinî isimli başka bir kitabının son sayfasında yazar ve yazarın eserlerinin tanıtıldığı kısımda Tali’i Sâl Tebşiri İstikbal isimli kitaptan bahsedilmektedir. Tali’i Sâl’in basım tarihi ise 1333 olarak geçmektedir. Bu durumda elimizde 1332 baskılı Takvimi Hüseyinî olmasından dolayı Tali’i Sâl Tebşiri İstikbal adlı kitabının 1332 veya öncesine ait bir basımının olduğu da anlaşılmaktadır.⁴⁰

1333/1917 tarihli diğer kitapları ise “*Kolay Remiller*” isimli kitabıdır. Çavuşoğlu Matbaası’nda ve İstanbul’da basılmıştır. “*Tesbih Falı*” isimli kitabının yanında, çevirisini yapmış olduğu “*Falnâme-i Caferi*” isimli kitapların İstanbul Kader Matbaası basımları da yer almaktadır.⁴¹

El-Hüseyinî’nin 1333 yılı basımlı eserlerinden sonra basılan ilk eserinin 1339 tarihli olup arada beş yıl olduğu görülmektedir. “*Yıldızname-i Hüseyinî*” ve “*Kenzü’l-Menam*” isimli kitaplar İstanbul’da 1339-1341/1923-1925 tarihleri arasında ve Necm-i İstikbal Matbaası tarafından basılmıştır. “*Kenzü’l-Menam*” rüya ve rüya tabirleri üzerine yazılmış olup bir ciltte beş kitap toplanmıştır ve 1048 sayfadan oluşmaktadır.⁴²

Diğer bir kitap ise “*Benden Sor*” isimli olup, Matbaa-i Ahmed Kâmil’de, İstanbul’da basılmıştır. Bir diğeri de “*Tefeü’l-name-i Hüseyinî*”dir ve İstanbul’da ve Kütüphane-i Sudi tarafından basılmıştır. Kitap 112 sayfadan oluşmakta ve tefe’ül usûllerine yer vermektedir.⁴³

“*Ramazanı Şerife Mahsus Takvimi Hüseyinî*” isimli kitap hakkında ki İstanbul 1311/1913’de Resimli Kitap Matbaası’nda basıldığına dair bilgiye rağmen elimizde 1331 tarihli nüshası bulunmaktadır.

Kitabın başında ve sonlarında farklı kitap tanıtımlarına ve dış hekimî, lokantalar, mağazalar, dükkânlar, hamam, fabrika tanıtım reklamlarına yer verilmektedir. Kitapta

³⁹ Özege, *a.g.e.*, s. 1467-1468.

⁴⁰ Seyyid Süleyman el-Hüseyinî, *Ramazanı Şerife Mahsus Takvimi Hüseyinî*, Resimli Kitap Matbaası, İstanbul 1331.

⁴¹ Özege, *a.g.e.*, s. 1467-1468.

⁴² Seyyid Süleyman el-Hüseyinî, *Kenzü’l-Menam: Mükemmel ve Mufasssal Rüya Tabirnamesi*, Kitabhane-i Sudi, İstanbul, 1340.

⁴³ Seyyid Süleyman el-Hüseyinî, *Tefe’ül-name-i Hüseyinî*, Kütüphane-i Sudi, İstanbul, s. 1339-1341.

22 Temmuz 1329 yılının Ramazan'ı için, Ramazan Ayı'nın her gününe özel günlük tâli, günlük bir hadis ve günlük bir yemek listesi bulunmaktadır.⁴⁴

“*Nuru'l-Beyan, Kuran-ı Kerim Tercümesi ve Tefsiri*” isimli ve tamamlanmamış olduğu anlaşılan, Amidi Matbaası basımlı ve İstanbul 1340-1342/1924 tarihli kitap ise 176 sayfa olup, arka kapağında haftada iki cüz olarak çıktığı ifade edilmektedir. Kitapta zamanın Diyanet İşleri Başkanı'nın bu tefsir kitabının kısa ismi olan *Nuru'l-Beyan*'ı eleştiren “*Beyan-ı Hakikat*” isimli makalesine 5 sayfalık bir cevap da yer almaktadır. Verilen cevaptan anlaşıldığına göre bazı kimseler söz konusu kitabın tercüme olmadığı konusunda itirazda bulunmuşlar ve bunlara el-Hüseyinî cevap olarak Kur'an'ın tercümesinin yapılamayacağı, yapılanın da ancak tercüme-i tefsir olabileceğini söylemiş ve yöneltilen eleştirileri cevaplamaya çalışmıştır.⁴⁵

Necm-i İstikbal Matbaası'nda İstanbul 1341/1925'te basılmış olan “*Mirat-ı Tali*” isimli kitapsa el-Hüseyinî'ye atfedilen başka bir kitaptır.⁴⁶

“*Kenzü'l-Esrar fi'l-Havâs-ı ve'l-Ezkâr*” isimli kitap Necm-i İstikbal Matbaası, İstanbul 1344/1928 yılında basılmıştır. El-Hüseyinî bu kitabında *Kenzü'l-Havâs* kitabında yer almayan pek çok muhtevaya yer verdiğini söylemektedir. Konular açısından da *Kenzü'l-Havâs*'a benzemekle birlikte 143 sayfalık hacme sahip bir kitaptır.⁴⁷

El-Hüseyinî kitaplarını dönemin dili olan Osmanlıca'yla yazmıştır. *Kenzü'l-Havâs*'ın bazı kısımlarını yazarken kullandığı alıntılarda hatalar olmaması açısından bu eserlerin orijinal dili olan Arapça'dan kendisinin tercüme ettiğini belirtilerek⁴⁸ kendisinin Arapça bildiğini de ifade etmiş olmaktadır.

⁴⁴ Seyyid Süleyman el-Hüseyinî, *Ramazani Şerife Mahsus Takvimi Hüseyinî*, Resimli Kitap Matbaası, İstanbul 1331.

⁴⁵ Seyyid Süleyman el-Hüseyinî, *Nuru'l-Beyan, Kuran-ı Kerim Tercümesi ve Tefsiri*, Amidi Matbaası, İstanbul 1340-1342/1924.

⁴⁶ Özege, *a.g.e.*, s. 1467-1468.

⁴⁷ Seyyid Süleyman el-Hüseyinî, *Kenzül Esrar fi'l-Havâs-ı ve'l-Ezkar*, Necm-i İstikbal Matbaası, İstanbul 1344/1928.

⁴⁸ *Kenz.*, c.II, s. 144; *Kenz.*, c.I, s. 116.

4. Benzeri Bazı Çalışmalar

Bu işle uğraşanlar tarafından büyü üzerine çeşitli eserler yazılmış ve sonraki dönem araştırmacıları tarafından kendinden önceki yazılanların ve uygulamaların üzerlerine kendi tecrübeleri eklenmiştir.⁴⁹ Bu tür kitaplarda büyü ile pek çok şeyin yapılabileceği kaydedilmektedir.

El-Hüseynî'nin kitaplarının dışında havâs ve büyü konusunda Osmanlıca, Farsça, Arapça, Türkçe ve başka dillerde yazılmış yüzlerce kitap ve bu kitapların içerisinde yüzlerce konu bulunmaktadır. Havâs kitapları olarak geçen bu tür kitaplar Türkçe havâs kitapları, Osmanlıca havâs kitapları elyazması ve matbu olanlar Osmanlıca tıp ve şifalı bitkiler kitapları, Arapça havâs kitapları elyazması ve matbu olanlar Arapça tıp ve şifalı bitki kitapları Farsça havâs kitapları şeklinde yazılmıştır. Eserlerin hepsine değinmenin mümkün olmamasından dolayı çalışmamızın bu kısmında ülkemizde ve alanında meşhur olan kitapların bazısına yer vermek daha uygun olacaktır.

Dili Arapça veya Osmanlıca olup çevirisi yapılmış olan birkaç havâs kitabı şu şekildedir. Gizli ilimler kitapları arasında yakın dönemde yazılan ve herkesin elinde dolaşan en meşhur büyücülük kitabı olan “*Şemsü'l-Maârifü'l-Kübra*” isimli kitabın İslâmî geleneklerde, yazılmış birçok kitaba kaynaklık ettiği görülmektedir. Onüçüncü yüzyılda İmam Ahmed el Beveni, yani el-Bûnî'nin yazmış olduğu Şemsü'l-Maârif adlı eser içerisinde kabalistik harf ve sayı mistisizmini barındıran ve sık sık kehanet amacıyla kullanılan eserlerin en ünlüsüdür. Eserin orijinal dili Arapça olmakla birlikte Türkçe çevirileri de yapılmıştır.⁵⁰

Kur'an'ın ve hadislerin büyüsel işler için yapmış olduğu açıklamalara rağmen kendisine bunları konu edinmiş birçok eseri görmek mümkündür. Bunlar arasında onbeşinci yüzyılın ikinci yarısında yazılmış olan Uzun Firdevsi olarak bilinen Firdevsi'nin yazmış olduğu “*Davetname*” isimli kitabı da yer almaktadır. Kitap sekiz bölümden oluşmakla birlikte kitapta cin çağırma, fal bakma usûlleri, bazı tılsımlar,

⁴⁹ Sedat Veyis Örnek, *Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara, 1966, s. 41.

⁵⁰ İmam Ahmed Bin Ali el-Bûnî, *Şemsü'l Maârif*, Tercüme: Selâhattin Alpay, Sedef Yayınları, İstanbul, 1979, c.I,II.

burçlar ve gezegenlerin özellikleri verilmektedir.⁵¹ Kitap Şemsü'l-Maârif isimli kitaptan alıntılar da içermekte ve çevirileri bulunmaktadır.

İmâm-ı Yafî'nin "*Kur'ân-ı Kerîm'in Havâs ve Esrârı*" adıyla çevrilmiş olan "*Ed-Durru'n-Nazım Fi Havâssu'l-Kur'âni'l-Âzîm*" adlı kitabı da bu alanın en meşhurları arasındadır. Burada verdiğimiz kitapların hemen hepsinde benzer hatta bazen aynı konulardan bahsedilmektedir.

On üçüncü yüzyılda Ebubekir el-Cevberî'nin (Ö. 1232) "*Kitab el-Muhtar fî Keşf el-Esrâr ve Hatk el-Estar (Gizleri Açan Kitap)*" olarak tercüme edilen kitabında gözbağcılığa, simyaya yer verilmiştir.⁵²

Muhammed ibn el-Hâcc el-Tilmisânî (Ö. 1336) tarafından yazılmış olan "*Şumûs el-Envâr ve Kunûz el-Esrar*"⁵³ isimli kitapta ise azimetler, efsunlar, define bulma, kilitleri açma vb. gibi konulara yer verilmiştir.

Bunların dışında yaygın olarak kullanılan ve sıkça ismi duyulan havâs kitabı Ebu Abdullah Muhyiddin Muhammed b. Ali İbnü'l-Arabî'ye ait olan "*Tefe'ülname*"dir.⁵⁴

On dördüncü yüzyılda yaşamış büyük bir İslâm âlimi olarak bilinen İmâm-ı Şibli tarafından yazılan "*Cinlerin Esrarı*"⁵⁵ isimli kitap ise Arap-İslâm mitolojilerinin aralarına sahih ve mevzu hadislerin sıkıştırılmasıyla oluşturulmuş bir kitap olarak karşımızda çıkmaktadır.

Dili Türkçe olan kitaplar arasında ise Mustafa İloğlu'nun derlediği "*Gizli İlimler*" isimli kitap yer almakta ve kitap, beş kitaptan oluşmakta, "*Kenzü'l-Ulumü'l-Mahfi*" olarak da bilinmekle birlikte, kitabın meşhur olan ismi Gizli İlimler'dir. Hacim olarak ve içerik bakımından oldukça kapsamlı olan ve dili Türkçe olan bu kitap diğer havâs kitaplarındaki benzer konulara yer vermiştir.⁵⁶

⁵¹ Fatma Büyükkarcı, *Firevsi-i Tavil and His Davet-nâme*, Harvard Üniversitesi, Yakın Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü, Harvard Üniversitesi, 1995.

⁵² Zeki Tez, *Gizli İlimler Serüveni Büyüden Simyaya, Astrolojiden Fala Kara Sanatlar*, Hayykitap, İstanbul 2011, s. 23.

⁵³ İbn el-Hâcc el-Tilmisânî'l-Mağribî, *Şumûsu'l-Envâr ve Kunûzu'l-Esrarü'l-Kübra*, Dârü'l-Ceyd, Beyrut H. 737.

⁵⁴ Ebu Abdullah Muhyiddin Muhammed b. Ali İbnü'l Arabî, *Tefe'ülname*, Ter: Hüseyin Nâfiz, Ankara 1914.

⁵⁵ Bedreddin Muhammed b. Abdillâh eş-Şibli, *Cinlerin Esrarı*, Ter: Muhammed Ferşad, Ferşat Yayınevi, İstanbul 1974.

⁵⁶ İloğlu, *Gizli İlimler*.

İsmet Zeki Eyuboğlu'nun "*Aşk Duaları Cinler ve Cinciler*"⁵⁷ isminde yayınlanan bir tür etnolojik araştırmaymış gibi duran çalışması da Türkçe olarak yazılmış bir havâs kitabıdır. Bunun dışında Bülent Kısa'nın yazmış olduğu "*Havâsın Derinlikleri I,II*"⁵⁸ isimli kitapları ve Mustafa Yiğit'in, "*Dualar ve Tılsımlar*" kitabı,⁵⁹ Mustafa Ertuğrul'un, "*Dua Hazinesi*"⁶⁰ isimli kitaplar da Türkçe yazılmış olan ve günümüzde rağbet edilen kitaplar arasında bulunmaktadır.

Ebu Abdullah Muhyiddin Muhammed b. Ali, İbnü'l-Arabi'nin, "*Saatlerin Hazinesi*" ve "*İlm-i Cifir Şerhi ve Havâsı*" isimli kitapları tercüme edilmiş kitaplar arasındadır.

Osmanlıca yazılmış havâs kitapları arasında ismi bilinen kitaplar el-Hüseynî'nin kitapları yanında Muhammed Gayur, "*Ziyaretçinizi Biliniz*";⁶¹ Muhammed Rıza İbn Ebubekr'in, havâs ilmi üzerine yazılmış kitabı "*Usûlü'l-Havâs*"⁶² ve astroloji, yıldızlar üzerine yazılmış olan Avanzade Mehmed Süleyman'ın, "*Ulum-i Hafiyeden Ayna ile Keşf-i İstikbal, Yıldıznâme*"si⁶³ ve Cafer es-Sadık ve yine Seyyid Süleyman el-Hüseynî tarafından Osmanlıca yazılmış Yıldıznâmeler bulunmaktadır.

Feridüddin Attar tarafından farsça kaleme alınan "*Esrarname*" isimli kitabın ise "*Sırlar Kitabı*" olarak tercümeleri yapılmıştır.

Daha çok Türkçe ve tercümelerin kullanıldığı havâs kitaplarının yanında Arapça olarak kaleme alınmış ismi duyulmuş havâs kitaplarından bir kaçı ise Ahmed Musa el-Zerkavi'nin "*Mefatihü'l-Gayb*" adlı Kahire baskılı eseri⁶⁴ ve bunun yanında Gazzali'nin Arapça ve Farsça yazılmış "*El Evfâk*"⁶⁵ kitabı ve Abdü'l-Fettâh es-Seyyid el-Tûhi'nin "*Zayirçe et-Tûhi'l-Feleki*"⁶⁶ ve "*Kudretü'l-Hallak fi'l-İlmi'l-Evfak*" ve "*el-*

⁵⁷ İsmet Zeki Eyuboğlu, *Aşk Duaları, Cinler ve Cinciler*, Seçme Kitaplar Yayınevi, İstanbul 1977.

⁵⁸ Bülent Kısa, *Havâs'ın Derinlikleri, Açıklanamayan Yönleriyle İslâmî Büyü, Vefkler, Esmâül Hüsna*, I. Kitap, Hermes Yayınları, 2005,

⁵⁹ Mustafa Yiğit, *Dualar ve Tılsımlar*, Demir Kitabevi, İstanbul 2001.

⁶⁰ Mustafa Ertuğrul, *Dua Hazinesi*, İkinci Kitap, Toker Matbaası, İstanbul 1972.

⁶¹ Muhammed Gayur, "*Ziyaretçinizi Biliniz*", Türk Matbaası, İstanbul, 1928.

⁶² Seyyid Muhammed Rıza, *Usulü'l-Havâs*, Hayrat Matbaası, İstanbul, 1324.

⁶³ Avanzade Mehmed Süleyman, *Ulûm-i Hafiyeden Ayna ile Keşf-i İstikbal, Yıldıznâme*, Keteon Matbaası, İstanbul 1330.

⁶⁴ Ahmed Musa el-Zerkavi'l-Feleki, *Mefatihü'l-Gâyb*, Matbaatü'l-Hilâli, Mısır, 1325.

⁶⁵ İmam Gazzali, *El-Afâk, Murada Giden Yol, Dualar, Tılsımlar, Büyüleri ve Çözümleri*, Çev: H.Mustafa Varlı, Esmâ Yayınları, İstanbul 1999.

⁶⁶ Abdulfettah es-Seyyid Tûhi, *Zayircetü't-Tûhi'l-Feleki*, el Mektebeti's Sekafiyye, Beyrut ty.

Kehânü sihru fî Hudûri 'l-Cân” ve de “*Kitâbü Mürşidi 'l-İnsâni ile Ru 'yeti 'l-Cân*” isimli kitapları Arapça olmalarına rağmen meşhur olmamakla birlikte isimlerini duyuran havâs kitapları arasındadır.

Onuncu yüzyıl botanikçilerinden İbn Vahşiyye'nin “*Kitâbü's-Sümûm*” (*Zehirler Kitabı*)” isimli kitabı zehirlerle ilgili iki ayrı risalenin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur.⁶⁷

Muhyiddin İbnu'l Arabi tarafından yazılan “*el-Kibrîtü 'l-Ahmar*” isimli kitap ise vefklere ve tılsımlara yer verilerek her türlü havâs işleriyle ilgili örneklerin verildiği *Kenzü 'l-Havâs*'ın benzeri bir kitaptır.⁶⁸

Bunların dışında Ali Ebu Hayyullahu'l Merzukî'nin “*el-Cevâhiru 'l-Limâati fî İstihdâri Mülûkü 'l-Cinni fîl-Vakti ve 's Sâati*”, Abdurrahman b. Muhammed b. Ali b. Ahmed el-Bistâmi'nin “*el-Cefrü 'l-Câmi' Ve 'n-Nûru 'l-Lâmi*” ve Ahmed bin Ali el Bûni'nin “*el-Lü'lü vel-Mercan fî Teshîri Mülûki 'l-Cân*” isimli kitapları bulunmaktadır.

Havâs kitaplarıyla ilgili Manfred Ullman'ın hazırladığı Yusuf Özbek'in ise çevirisini yaptığı İslâm Kültür Tarihinde Maji isimli kitapta daha geniş bir literatür bulunmaktadır.⁶⁹ Eserin basım tarihi 1994 olmasına rağmen Yusuf Özbek havâs alanında yapmış birçok esere ve kısa bilgilerine veya bazılarının da isimlerine yer vermiştir.

Havâs kitaplarının çoğu sanki düzenli bir kitap değil de, çalışma yapmış birisinin not defterine benzemektedirler. Bu notlar halkın elinde el yazısıyla yazılmış ve pdf formatında sanki bir kitapmış gibi dolaşmaktadır.⁷⁰ Havâs kitaplarının bir çoğunda asla neyin, nasıl yapıldığını anlatan bir kısım bulunmaz. Sadece eski uygulamalardan oluşan ve mesela Esmâü'l-Hüsna gibi konularda bol bol Allah'ı övüp, yüceltme sözleri bulunmaktadır. Teknik bilgiye ise hemen hemen hiç yer verilmemiştir.⁷¹

⁶⁷ Tez, a.g.e., s. 23.

⁶⁸ Seyyid Muhyiddin İbnu'l Arabi, *el-Kibrîtü 'l-Ahmar ve Sırrü 'l-Efkar ve Darü 'l Cevher*, y.y, Hicri 636.

⁶⁹ Manfred Ullmann, *İslâm Kültür Tarihinde Maji*, Çev: Yusuf Özbek, İz Yayıncılık, İstanbul 1994, s. 271-367.

⁷⁰ Büyü Notları isimli Türkçe kitap bunlardan bir tanesi olup sadece kitabın ismi bulunmakta, diğer bilgiler yer almamaktadır. El yazıyla ve cep kitap boyunda hazırlanmış 109 sayfalık bir not kitabı/defteri şeklindedir.

⁷¹ Bülent Kısa, *Havâs'ın Derinlikleri, Açıklanamayan Yönleriyle İslâmî Büyü, Vefkler, Esmâül Hüsna*, II. Kitap, y.y., t.y., s. 16.

Başlangıçta eşyanın hakikatini aramak amacıyla yola çıkan havâs ilmi sonraları düşmanlara karşı başarı elde etme, defîne bulma, kısmet açma, insanlar arasındaki sevgi ve nefretin yönetimi gibi konuların dâhil edilmesiyle büyüsel bir amaca sapmıştır. Havâs ilmi daha çok Şiiliğe ve Bâtıniliğe eğilimi olan tasavvuf ehli tarafından ilgi görmüş ve sufiler tarafından harflerin sırları, esmâların havâssı gibi konularda kitaplar yazılmıştır.⁷²

5. Batı'daki Büyüsel Çalışmalar

İslâm dünyasında büyü üzerinde bilimsel çalışma inceleme ve araştırmalar pek yapılmamıştır. Mevcut çalışmaların daha çok havas işleriyle uğraşan ve kendilerini havas alimi olarak gören kimseler tarafından hazırlandığı görülmektedir. Batı'da ise yüzyıllardan beri bu konu üzerinde araştırmalar yapılmaktadır.

Onikinci yüzyıldan önce yazılmış Latin yazarlarca ortaya konan eserlerde bilim, büyü ve gizemli uğraşlar arasında keskin bir ayırım olmamakla birlikte bu eserler büyü ve astroloji açısından zengin bir içeriğe sahiptir.⁷³

Tabiatın ve tabii nesnelere büyüsel uygulamalarda kullanılması ve bu özelliklerin onlara yüklenmesi üzerine ilk bilgilerin Helenistik dönemde Mısır'da atıldığı da söylenmektedir. Bu konuda kaleme alındığı bilinen ilk eser Yunan'lı Mendes'li Bolos'a ait olan Fusikai Dunameis isimli kitabıdır. Zamanla büyüsel bilgiler Suriye ve Filistin gibi bölgelere, sonrasında da Sasânî dünyasına ve en sonunda İslâm kültürüne aktarılmıştır. Araplar, okkült havâs üzerine öyle bir literatür geliştirmişlerdir ki, bu literatür Yunan aslını aratmamıştır.⁷⁴

Avrupada kullanılan astral büyüünün temeli ise yaklaşık 1250'den 1750'ye kadar Picatrix aracılığıyla ve onun pratikleri sayesinde atılmıştır.⁷⁵

“Picatrix'in” yanında “Zohar” isimli kitaplar Rönesans hümanistlerinin dikkatini en çok çeken kitaplardır. Picatrix'in Endülüslü matematikçi el-Mecritî'nin

⁷² Ayşegül Önsöz-Metin Gürbüz Enginer, *Elemterefiş, Anadolu'da Büyü ve İnanışlar*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003, s. 63-69.

⁷³ Tez, *a.g.e.*, s. 42.

⁷⁴ Ullmann, *a.g.e.*, s. 315-317.

⁷⁵ David Pingree, “Indian Planetary Images and the Tradition of Astral Magic”, *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*, 1989, Vol. 52, s. 10-11.

“*Gayet el-Hakîm*” isimli eserinin onikinci yüzyılda Latince’ye uyarlanmış hali olduğu söylenmektedir. Daha sonra Picatrix’in başka dillere de çevirisi yapılmıştır. Eser eski çağların büyü ve astrolojisi üzerine kurulmuştur. Eserin bazı bölümleri Harran Sabiîlerinden Cabir b. Hayyan’ın “*Kitab el-Baht*” adlı eserinden, bazı bölümleri de Sabit ibn Kurra’nın “*İmgeler Üzerine*” isimli eserlerinden izler taşımaktadır. Picatrix, Rönesans gizli bilimcileri olan Heinrich Cornelius Agrippa gibi isimlere kaynaklık etmiştir. Kitapta tılsım yapma yöntemleri, yıldız adları, büyü yaparken çağrılması gereken ruhsal güçler, ruhlara ve nesnelere egemen olma gibi bölümler yer almaktadır. Güneşe etki edebilmek için verilen usûlde Picatrix’te safran, bal, tarçın, gibi bitkisel maddeler ve altın, zebercet ve kehribardan yapılmış muskalar tavsiye edilmiştir.⁷⁶

“*Gölgeler Kitabı*” ise büyücülükle ilgili bilgilerin yer aldığı “teoloji kitaplarına ve sembolizme” dayalı bir kitaptır. Tevrat mistisizminin bir parçası olan Kabala’ya göre, Sefirot adı verilen 10 adet küre bulunmaktadır ve bu küreler aracılığıyla ilahi güç yeryüzüne ulaşmaktadır. Onuncu kürenin Tanrı’nın dişiliğini temsil ettiğini söyleyen ortadaki metin Zohar olarak bilinmektedir.⁷⁷ Zohar, Yahudi büyücülüğünün ondördüncü yüzyılda Avrupa’da popüler olan önemli kitapları arasında yer almaktadır. Kitapta baştan sona kadar iblisler, melekler, ruhlara, cehennemler ve şeytanlarla ilgili bilgiler yer almaktadır.⁷⁸ Zohar ilk olarak 1558’de Montua’da İbranice olarak basılmış daha sonra 1684’te Latince’ye çevrilmiştir.⁷⁹

Batı’da yazılmış olan benzer türdeki kitaplardan Grimurlar, kendin yap türünde olan büyücülük dersleri veren metinlerdir. Bununla beraber söz konusu kitaplar alt düzey büyüyü içermesine rağmen Ritüel büyü yapmak için de kullanılan kitaplardır. Bu çalışmaların çoğu onaltıncı yüzyıldan onsekizinci yüzyıla kadar uzanan süreçte yazılmışlardır.⁸⁰ Ruh çağırma ile ilgili gerekli olan bütün bilgiler büyücü tarafından Grimurlara aktarılmıştır.

⁷⁶ Kahane Henry, *Picatrix an the Talismans*, Romance Philology, 19:4, 1966: May., pp. 574-593.

⁷⁷ Raymond Buckland, *İşaretler, Semboller ve Alametler (Maji ve Ruhsal Semboller Rehberi)*, Çev: Derya Engin, Kozmik Kitaplar, İstanbul 2005, s. 156.

⁷⁸ Michael Laitman, *Introduction to the Book of Zohar*, Vol: II, Kabbalah Publishers, Canada 2005.

⁷⁹ Tez, a.g.e., s. 52.

⁸⁰ Dan Burton, David Grandy, *Büyü, Gizem ve Bilim, Batı Uygarlığında Okült*, Varlık Yay., Çev: Yasemin Tokatlı, İstanbul 2004, s. 68.

En ünlü Grimurlardan bazıları “*The Sworn Book of Honourius the Magician*”, “*The Greater Key of Solomon (Süleyman’ın Büyük Anahtarı)*”, “*The Lemegeton (or Little Key)*”, “*Calvicle*”, “*Yüce Honorius’un Grimur’u veya Ruhlar Kitabı*”, “*Heptameron*”, “*Almadel*”, “*Büyücü Rudolp’un Pansofisi*”, “*Büyücü Abra-Melin’in Kutsal Büyü Kitabı*”, “*Kara Tavuk ve Kırmızı Ejderha*”dır. Bu kitaplara sahipleri tarafından şifreli eklemeler yapılmış ve âvamin formüllere ulaşması önlenmeye çalışılmıştır.⁸¹ Onun en ünlü parçası, “*Goetia*”, “*The Grimoire Verum*”, “*The Grimoire of Armadel*”, “*The Secret Grimoire of Turiel*”, “*The Grand Grimoire*” ve “*The Sixth and Seventh Book of Moses*” kitaplarıdır. Bunların hepsi büyüün gramer örneklerini içeren kitaplardır. Üstelik The Magus olarak derlenen kitaplar “*The Book of Ceremonial Magic*” veya “*The Secret Lore of Magic*” de aynı şekilde genellikle Grimur olarak değerlendirilmektedir. Bu kitaplar basit bir şekilde teorileri ve büyü sistemlerinin pratiklerini açıklamayı amaçlamaktadır.⁸²

Bunlardan Kral Süleyman majisini içerdiği söylenen Süleyman’ın Anahtarı kitabının sonradan onbeşinci ve onaltıncı yüzyıllarda yazılmış olduğu ve bu kitaba British Museum’da bulunan birkaç el yazmasının kaynaklık ettiği ortaya çıkmıştır.⁸³ Toplu olarak adı Süleyman’ın Anahtarı olan bu yazmalar iki bölümden oluşmaktadır. Batı’nın en ünlü büyü kitabı Süleyman’ın Büyük Anahtarıdır. Bu kitabın Süleyman tarafından veya kontrol altındaki cinler tarafından yazıldığına inanılmıştır.⁸⁴ Musa’ya ise dört kitaptan oluşan “*The Book of Moses*” veya “*Key of Moses*” adlı büyüsel metinler atfedilir.⁸⁵

“*Kral Süleyman’ın Mührü*” ve “*Musa’nın Anahtarı*” adı altında çelitleli büyü kitaplarının varlığına dair efsaneler yer almıştır. Süleyman’ın sahip olduğu bir yüzüğün olduğuna ve bu yüzüğün tanrı tarafından verildiğine inanılmıştır. Yine bu yüzükle bütün doğayı, insanları ve ruhları kontrol altına aldığına ve hayvanların, kuşların dillerini

⁸¹ Buckland, *a.g.e.*, s. 160.

⁸² Joseph C. Lisiewski, *Ceremonial Magic & the Power of Evocation*, Introduced by, Christopher S. Hyatt, & Jason Black, New Falcon Publications Las Vegas, USA, 2004, s. 28.

⁸³ Thomas Karlsson, *Qabalah, Qliphoth and Goetic Magic*, Published by: Ajna, USA 2004, s. 162; Halil, Gökhan, *Günlük Hayatımızı, Dünyamızı Değiştiren, Etkileyen, Belirleyen, Yön Veren Semboller*, Dharma Yayınları, İstanbul, 2009, s. 434.

⁸⁴ *The Key of Solomon*, Translated from Ancient Manuscripts in the British Museum, Emperor Norton Books, Cincinnati, Ohio 1999.

⁸⁵ Lisiewski, *a.g.t.*, s. 28.

anladığına, gökyüzüne ve denizin derinliklerine indiğine ve bir halıyla uçtuğuna inanılmıştır.⁸⁶

Diğer bir kitap olan “*Legemeton*” isimli kitap, Süleyman’ın Kitapları olarak bilinen kitaplar arasında ikinci seriyi oluşturmakta ve beş kitaptan oluşmaktadır, modern büyücüler tarafından rağbet görmüş bir kitaptır.⁸⁷ Özellikle de Goetia-Kral Süleyman’ın Küçük Anahtarı, Armadel Kitabı daha fazla ilgi gösterilen kitaplar arasındadır.⁸⁸

Bu serinin birinci kitabı ise Goetia-Kral Süleyman’ın Küçük Anahtarı’dır. Bu kitapta anlaması ve anlaşılması zor ağır büyüsel uygulamalar bulunmakta ve melek, kötü ruh tılsımları ve koruyucu tılsımların işlevleri, özellikleri hakkında bilgiler vermektedir.⁸⁹

Grimurların içinde yer yer garip hedeflerin sıra dışı imgelerin ve ifadelerin yer alması bu kitapların dikkatleri üzerlerine çekmelerini sağlamıştır. Verilen talimatların uygulanmaları ise oldukça zordur.⁹⁰

Süleymanın Anahtarı’ndan alıntılarının yer aldığı “*Grimomium Verum*” da Süleyman’a atfedilmektedir. Kapağında 1517 yılında Mısırlı Alibek tarafından derlenip Memphis’te basıldığı belirtilse de onsekizinci yüzyılda basıldığı ve çok eski bir metnin kopyası olduğuna inanılmaktadır.

Samiriyelilere göre “*İşaretler Kitabı*” bütün büyülerin ortaya çıkış kaynağıdır. Âdem’in cennetten gelirken bu kitabı da yanında getirdiğine inanılmıştır.

Bir diğer büyü kitabı ise “*Raziel’in Kitabı*”dır. “Tanrının Sırları” anlamına gelmektedir. Bu kitap birçok büyü kitabı gibi Davutoğlu Süleyman’a dayandırılmakta ve kitaptaki bilgiye Nuh’un gemisine binmeden önce Nuh’a teslim edilmiştir.⁹¹

Diğer kitap ise “*Enuş’un Kitabı*”dır. Kaynağı Süleyman’a ve Musa’ya dayandırılmaktadır. Enuş’un kitabında büyüün Yahudilere verilmesiyle ilgili olarak Tanrının, Uzza ve Azazel isimli iki meleğini ölümlülerin zayıf yönlerini sınamak

⁸⁶ Cavendish, R. *A History of Magic*, Arkana, London, 1990, s. 56-57.

⁸⁷ Mitch Henson, *Lemegeton, The Complete Lesser Key of Solomon*, Metatron Books, Somewhere Beyond the Tanarian Hills, 1999.E.V.

⁸⁸ Gökhan, *a.g.e.*, s. 436.

⁸⁹ Aleister Crowley, *The Book of the Goetia of Solomon the King*, Celephais Press, 2003.

⁹⁰ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 68.

⁹¹ İdris Şah, *Doğu Büyüsü*, Çev: Osman Yener, Gizem Yay., İstanbul 1996, 152, s. 28.

amacıyla gönderdiği söylenmektedir. Uzza Araplarda tanrı (put) ismi iken Azazel, Azrâil olarak geçmektedir. Ölümlü bir kadına âşık olmalarından dolayı ilahi bir cezaya çarptırılmış ve meleklerden biri göklerden baş aşağı sallandırılırken, Kara Dağlar denilen yerde zincire vurulmuştur.⁹²

“*Hermes’in* Kitabı*” ise Mısır Tanrısı Thoth’un çalışmalarını anlatmaktadır. Bazıları tarafından ilahi kaynaklı olduğu düşünülen Yahudi büyücüleri çoğu kez bu kitaptan yararlanmışlardır.⁹³

Diğer bir kitap olan “*The Arbatel of Magic*” kitabı, özellikle hermetic etkinin yeniden canlanmasında etkili olmuştur. Arabatel ismi muhtemelen Gnostik kaynaklardan türemiştir.⁹⁴

“*Kutsal Büyü Kitabı*”nı, (*The Book of Sacred Magic of Abramalin in the Mage*), 1458’lerde Hıristiyan bir kişinin yazdığı düşünülmektedir. Bu kitapta tılsım yapmak için gerekli ayrıntılar, ruh çağırma yöntemleri, kayıp eşyaların bulunması, aşk ve nefret duygularını körükleyen formüller yer almaktadır.⁹⁵

“*Papal Magic*” isimli Katolik Kilisesi’ndeki okült pratikler üzerine yazılmış olan kitapta Kenzü’l-Havâs kitabında yer alan benzeri konular ve pratikler yer almaktadır. Gizli hazineleri keşfetmek, ruhları görmek, oyunları kazanmak, bir yangını söndürmek, görünmez olmak, altın veya gümüş elde etmek, çok uzaktaki birini görmek, bir kimseyi geri getirmek, tırnak veya çiviyle ilgili uygulamalar, bir kişiyi gece uykusundan uyandırmak, silaha karış koymak, sevgi kazanma, hastalıkları tedavi, yüksek ateşin tedavisi, kan kaybını durdurmak, her türlü kötülükten korunmak, bir yanığı iyileştirmek, baş ağrısının tedavisi, masada yemek yemekten bir kişiyi engellemek, sevgiyi engellemek köpek/yılan ısırmasından korunmak gibi amaçlarla hazırlanmış⁹⁶ pratiklere yer verilmiştir.

⁹² Şah, *a.g.e.*, s. 29.

* Hermes, Eski Mısır’da tanrı Thoth ile, Yahudi dininde Hanok, Zerdüştlük’te Hûşeng, Hıristiyanlıkta Enoch ile, Eski Roma’da Merkür’le özdeşleştirilmiştir. Eski Yunan’da da Hermes olmuş; büyücülerin, ruh çağırıcıların, simyacıların ve astrologların piri sayılmıştır. (Bilgi için Bkz: Tez, *a.g.e.*, s. 23.)

⁹³ Şah, *a.g.e.*, s. 29.

⁹⁴ Robert Turner, *Arbatel of Magick*, London 1999; Lisiewski, *a.g.e.*, s. 52.

⁹⁵ John M. Watkins, *The Sacred Magic of Abramelin the Mage*, Translated by S.L. Mac Gregor Mathers, London 1999.

⁹⁶ Simon, *Papal Magic, Occult Practices Within the Catholic Church*, Harper Collins, y.y, t.y.

“*Notes on Sinhalese Magic*” isimli kitapta da büyüde demirin, altının taşların, sarımsakın, büyüyle alakalı hayvanların, renklerin, amuletlerin, mumun, çiçeğin tıpta kullanımı, ağrılar, felç, ani hastalık, idrar kaçırma, kanama, hırsızdan korunma, hırsızı bulma, uyku bağlama, nazar, çocuk hastalığı, delilik, epilepsi, uykusuzluk, siğil, hastalıklar, çocukları, evleri, ürünleri, kaleleri koruma, metalik, hayvansal, bitkisel amuletler, yüzük gibi konulara yer verilmiştir.⁹⁷

Ondokuzuncu yüzyıl Fransız okkült yazar olan Eliphas Levi'nin kitapları da Batı da büyü üzerine yazılmış kitaplar arasında önemli bir yere sahiptir. Bunlardan “*The History of Magic*” büyüünün tarihi sürecini geniş bir şekilde ele almakta, okkült bilimler, simya, büyücüler, batıl inançlar gibi farklı konulara da yer vermektedir.⁹⁸

“*Kitab el-Navamis el-Ekber (Büyük Kurallar Kitabı)*” isimli kitap Platon (İÖ 427-348) ve Galenos (129-199)'tan günümüze ulaşan bilgilerden derlenmiş bir kitap olarak verilmektedir. Kitapta çeşitli havâs konularına yer verilmiştir.⁹⁹

Romalı din bilimci tam adı Titus Flavius Clemens olan İskenderiyeli Clemens (yaklaşık olarak 150-215)'te Mısır felsefesi, tıp, astronomi, simya ve büyü metinleri üzerine 42 eser vermiştir.¹⁰⁰

6. Dua

İnsan, yaratılışı gereği inanma ve dua etme ihtiyacı duyar. Dua tanrıya, herhangi bir tanrısal varlığa veya üstünlüğüne inanılan herhangi bir kimseye sunulan hamd, şükran, rica ve içerisinde tövbe bulunan yakarışlarla insanın kutsal olana yönelip ondan istek ve dilekte bulunması, onunla arasında bir köprü ve iletişim kurması olarak açıklanmıştır.¹⁰¹ Dua etmek, ibadet ve tapınmanın bir parçası olmuş ve tüm dinlerde muhteva şekil ve anlatım biçimine göre çeşitli şekillerde tezahür etmiştir.

Kur'an'da dua, tanrıya yalvarmak, yakarmak, ibadet etmek,¹⁰² yardım istemek, bir şeyi sormak, anlamak, istekte bulunmak gibi anlamlarda kullanılmıştır.¹⁰³ Her

⁹⁷ W. L. Hildburgh, “Notes on Sinhalese Magic,” *The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland*, Vol. 38 (Jan. - Jun., 1908), pp. 148-206, s. 149.

⁹⁸ Eliphas Levi, *The History of Magic*, Translated by A.E. Waite, Rider&Company, London 1977.

⁹⁹ Tez, a.g.e., s. 22.

¹⁰⁰ Tez, a.g.e., s. 24.

¹⁰¹ Şinasi Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Ankara 1998, s. 102.

¹⁰² Mehmet Soysaldı, *Kur'an'da Dua*, Şule Yayınları, İstanbul, 1999, s. 57-66.

insanın hayatında zaman zaman üstesinden gelemeyeceği olaylar, üzüntü ve sıkıntılar olmakta ve insan, sığınma ve yardım isteme ihtiyacı hissetmektedir.¹⁰⁴ Allah, Lokman Sûresi, 32 ayetinde bunu açıklamakta ve insanın duayı sadece sıkıntılı anlarda değil her zaman yapmasının gerektiğini hatırlatmaktadır.¹⁰⁵

Dualar sözle ve kalple yapılabildiği gibi, davranışlarla da yapılabilmektedir. Sözlü dualarda, insan kalp ve dil ile Allah'ı anmakta, ona saygı ifade eden cümleler kurmakta, dünya ve ahiretle ilgili isteklerde bulunmakta, af ve mağfiret dilemektedir. Dualar, beddualar şeklinde de yapılabilmektedir.¹⁰⁶ Ancak İslâm, bir Müslüman'ın kendisi veya bir başkası için lanet etmesini, bedduada bulunmasını hoş karşılamamıştır.¹⁰⁷ Peygamberler de insanlara hep hayır dua etmişler, mecbur kalmadıkça beddua etmemişlerdir. 'Ben lanetçi olarak gönderilmedim, rahmet olarak gönderildim' buyurmuştur.¹⁰⁸ Bunların dışında zulme uğrayan insanın, zâlimin zulmüne meşru yollardan mani olamıyorsa zâlime beddua edilebileceği de söylenmektedir.¹⁰⁹

Nitekim "Mazlumun bedduasından sakının, çünkü mazlumun bedduası ile Allah arasında perde yoktur, (duası kabul olur)" hadisi de bunu göstermektedir.¹¹⁰

Diğer bir dua çeşiti de fiili duadır. Bu dua ile kişinin mesela çocuk sahibi olmak isteyen evlenmesi, sağlık-sıhhat isteyen kimsenin sağlık kurallarına dikkat etmesi, zengin veya başarılı olmak isteyen kimsenin çok çalışması gibi, gerekli hazırlıkları yapması gerekmektedir. Bu ifadelere göre evlenmeden, çocuk sahibi olmayı, sağlık kurallarına uymadan sağlıklı olmayı, çalışmadan zengin olmayı, hazırlanmadan başarılı olmayı istemek sünnetullahaya aykırıdır.¹¹¹

¹⁰³ <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dua/-detay-fiili-dua-199.aspx>, 23-26.

¹⁰⁴ <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dua/-detay-fiili-dua-199.aspx>, 32.

¹⁰⁵ Lokman 31/32.

¹⁰⁶ <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dua/-detay-fiili-dua-199.aspx>, 56.

¹⁰⁷ Müslim, Zühd, 74.

¹⁰⁸ Müslim, Birr, 87.

¹⁰⁹ Nisa 4/148; İbn Ebi Şeybe, Dua, 68.

¹¹⁰ İbn Ebi Şeybe, Dua, 37.

¹¹¹ <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dua/-detay-fiili-dua-199.aspx>, s. 62.

Dolayısıyla dua eden ve karşılık bekleyen insanın elinden gelen tüm gayretleri gösterdikten sonra yani istediği şeyin zeminini hazırladıktan sonra, sözlü olarak da Allah'tan istediği şeyi dilemelidir.¹¹²

Bunların dışında İslâm dünyasında şifa amaçlı olarak yapılan “rukyeler”, muskalar tartışma konusu olmuştur. “Yukarı çıkmak, okuyup üflemek, tedavi etmek, üfürük, nazarlık, muska” gibi anlamlara gelen¹¹³ rukye; hastalık veya kötülüklerden korunmak veya kurtulmak amacıyla yapılan duanın okunarak üflenmesi anlamında kullanılan bir terimdir.¹¹⁴

Henüz İslâm dini Arap yarımadasına gelmeden önce çeşitli hastalıkların tedavisinde rukye Araplar tarafından kullanılmakta idi. İslâm'ın gelmesinden sonra tamamen yasaklanan rukye uygulaması daha sonra ihtiyaca göre istisnai bazı durumlar için sınırlanmıştır. Bir hadis-i şerifte “Muhakkak ki rukyeler, temimeler* ve tivele* şirkir” buyrulmaktadır. Bunlar Allah'tan başkasından örneğin bir yazıdan, bir levhadan fayda beklenilmesinden dolayı şirk olarak kabul edilmiştir. Fakat uygulamalar sırasında Allah'ın isimlerinin kullanılması ve Allah'tan başkasından yardım dilenmemesi şartıyla makbul sayılmışlardır.¹¹⁵

Hadislere bakıldığı zaman Peygamberimizin rukyeleri yasaklamasına rağmen, içerisinde şirk bulunmayan uygulamalarda bir sakınca görmediği anlaşılmaktadır.¹¹⁶ Yasaklanan rukyeler ise azîmet sahipleri ile cinleri teshir ettikleri iddiasında bulunan kimselerin kullandıkları hak ve batılın karışmış olduğu rukyelerdir. Allah'ın isimleri ve kitabının dışındaki sözlerle rukye yapmanın uygun olmadığı konusunda âlimlerin ittifak ettiği söylenmektedir.¹¹⁷

¹¹² <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dua/-detay-fiili-dua-199.aspx>, s. 63.

¹¹³ Lisanü'l-Arab, c.14, 331.

¹¹⁴ İlyas Çelebi, “Rukye”, DİA, s. 219.

* **Temime:** Cahiliyye Araplarının başlarına taktıkları ve afet ve belaları önlediklerine inandıkları muska ve takılara denilmektedir.

* **Tivele:** Kadının, kocasının sevgisini celbetmek amacıyla kullandığı büyüsel bir objedir.

¹¹⁵ Ullmann, *a.g.e.*, s. 202.

¹¹⁶ Müslim, Selam, 21, No: 2195; Buhari, Tıb, 35,2, 1427.

¹¹⁷ Ullmann, *a.g.e.*, s. 207.

Hız. Peygamberin bazı hastalara Kur'an'dan sûreler okuyarak şifa istemesine kadar çok çeşitli uygulamaları ve tavsiyeleri yer almaktadır. Bütün bu uygulama ve tavsiyelerin kaynağının Allah'a yönelme ve ondan isteme olduğu açıktır.

Hız. Peygamber başta olmak üzere rukye yapan hiçbir sahabinin, hakkında dua ettikleri hastanın ecelini uzatmak, takdir-i ilahi'ye müdahale veya yapılan duanın mutlaka şifa vereceğine dair bir inancı taşımadıkları da görülür.¹¹⁸

a. Duanın Zamanları

Çeşitli dinlerde resmi ibadetlerin ve uygulamaların yapılacağı bir zaman dilimi belirlenmiştir. Genelde zaman süreleri kutsal sayılmakla birlikte zamanın kendisi de kutsal sayılmıştır.¹¹⁹ İnsanların belli vakitlerde yapması gereken zorunlu dualar/farzlar, olduğu gibi istediği her zaman yapabildiği dualar da bulunmaktadır.

Bunlardan Ramazan Ayı ve Kadir Gecesi, özellikle seher vakitleri duanın yapılması tavsiye edilen ve bu anların gözetilmesinin duaların kabulü açısından önemli olacağı söylenen zaman dilimlerindedir.¹²⁰

Ayrıca dua ederken belirli bir yöne dönme zorunluluğu aranmakta ve yönler dinlere göre değişmektedir.

Duanın kutsal yerlerde yapılması makbul olmakla birlikte bir hadiste "yeryüzünün tamamı mesciddir, kabirler ve hamamlar müstesna" buyurulmuştur. Buna göre hamamlar ve kabirlerde namaz kılınmaması istenmekte fakat dua edilmemesiyle ilgili bir şey bulunmamakta ve her yerin dua için uygun olacağı anlaşılmaktadır.¹²¹

Büyüde de belirlenen zamanlar bulunmakta fakat verilen saatlerde yapılması zorunlu olmakta ve bu saatler astrolojiyle ilişkilendirilmektedir. Yerine göre duadaki gibi isteğe bağlı bir zamanda yapılması, verilen formülün gerçekleşmesine kesin olarak sebep olmaktadır.

¹¹⁸ Veli Atmaca, *Hadislerde Rukye, Hız. Peygamber ve Sahabenin Uygulamaları Işığında Şifa Hadisleri*, Rağbet Yay., İstanbul 2010, 53.

¹¹⁹ Ekrem Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi, Dinlerin Mahiyeti ve Tezahür Şekilleri*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2011, s. 76.

¹²⁰ İmam Ebu Hamid Muhammed el-Gazzali, *İhyau 'Ulumiddin Tercümesi*, Ter: Ahmed Serdaroğlu, Bedir Yayınevi, İstanbul, s. 877-887; Süleyman Ateş, *Açıklamalı Büyük Dua Mecmuası*, Kılıç Kitabevi Yayınları, Ankara 1973, s. 13-15; Soysaldı, *a.g.e.*, s. 30-33.

¹²¹ Cemal Sofuoğlu, *Açıklamalı Büyük Dua Kitabı*, T.D.V. Yayınları, Ankara 1997, s. 44-45.

c. Duanın Usûl ve Adabı

Bir duanın kabul olması için bazı usûl, adap ve kurallara riayet etmenin daha efdal olduğu kabul edilmiştir. Duaya başlamadan önce bir ön hazırlığın yapılması uygun olmakla birlikte, şart olarak görülmemiştir. Usûllere göre duanın öncesinde fakirleri, yetimleri sevindirmek ve duadan birkaç gün önce oruç tutmaya başlamak, abdestle temizlenmek gibi Allah'ın hoşnut olacağı davranışlarda bulunmak duanın kabul şansını artıracaktır.¹²²

Ayrıca dua'nın meşru şeyler olması ve duanın sünnetullaha uygun olmasına ve dua eden kimse hakkında duanın kabulünün hayırlı olması ve istenilenin gerçekleşmesi mümkün olmayan cinsten bir istek olmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir.¹²³ Dua'da ölçülü olunmalı, aşırıya gidilmemeli, sadece sıkıntılı zamanlarda değil, her zaman dua edilmeli, en önemlisi de yalnızca Allah'a dua edilmeli¹²⁴ ve kalpten Allah'tan başka her şeyi çıkararak, kötü dua etmekten sakınılmalıdır. Kur'an, Allah'tan başkasına ve Allah'la beraber başka bir varlığa dua etmeyi şirk olarak kabul etmiştir. Kulun, Allah'la arasına aracı koyarak Allah'a dua veya niyazda bulunması da hoş karşılanmamıştır.¹²⁵ Buradaki araçların salih bir zât, evliya olmasıyla taştan bir put olması arasında bir fark olmadığı düşünülmüştür.¹²⁶ Kur'an'da Allah'ın hoşnutluğunu kazanmaya yönelik herhangi bir aracı koyma veya bir formüle ihtiyaç olduğuna dair bir ifade geçmemektedir. Allah'tan başkasına dua etmek hususunda Kur'an'da Fâtiha Sûresi'nde "Yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz" denilmektedir ki Allah'ın, kendisinin dışındakilerden yardım dilenmesini onaylamadığı görülmektedir.

Bunların dışında kabul olmayacağına inanılan dualar da bulunmaktadır. Kâfirlerin duası, gafletle yapılan dualar, Allah'a isyan halinde yapılan dualar, riya karışan dualar, şirk karışan dualar, günah olan bir fiili işlemek ve bir farzı terk etmek için yapılan dualar kabul olunmayacak dualar olarak verilmiştir.¹²⁷

¹²² Sofuoğlu, *a.g.e.*, s. 22-32.

¹²³ Soysaldı, *a.g.e.*, s. 35.

¹²⁴ *İlmihal I, İman ve İbadetler*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2004, s. 70-100.

¹²⁵ Zümer 39/3; Ra'd 13/4; Fatır 35/14.

¹²⁶ Fahreddin Râzi, *et-Tefsirü'l Kebîr (Mefâtihi'l Gayb)*, Darul Fikr, Beyrut, 1981, XXVII, s. 231.

¹²⁷ *Diyanet İlmihali I*, s. 126-130.

Kenzü'l-Havâs'ta ise normal dua örneklerine büyü örneklerinden çok daha az yer ayrılmıştır. Duaların verilmiş usûlleri ile büyü formülünün verilmiş şekli aynı nitelikte olması ve uslûp olarak birbirlerine benzemelerinden dolayı dua ve büyü örneklerini birbirinden ayırmak zordur. Büyüye başlamadan önce yerine getirilen şartlar, usûl ve adaba uygun okuma şartları, dualarla berzerlik gösterir.

7. Büyü

Tabiatta var olan unsurlarla tabiatüstü âlemin gücünü harekete geçirmeyi ve etkilemeyi kendisine problem edinen¹²⁸ bir yöntem olan büyüün kökleri tarih öncesi dönemin karanlıklarında kaybolmaktadır. Temelini de bu dönemin tabiat ve tabiatüstü güçlerinden yararlanma felsefesi oluşturmakta ve büyü güncel yorumlarıyla günümüze kadar hayatîyetini ve etkilerini sürdürmektedir.

Büyü karşılığında Arapça'dan dilimize geçmiş olan kelime tılsım, tdir.¹²⁹ Farsça bir kökene sahip olan efsun, afsun (afsan) kelimesi de büyü, sihir, gözbağcılık ve üfürük kelimeleriyle eş anlamlı olarak kullanılmıştır.¹³⁰ Eski Türkçe'deki böğü/bügi kelimesinden gelen büyü ise bu kelimelerin tamamını kapsayan ve onlara kaynaklık eden genel bir kavramdır.¹³¹ Kur'an'da geçen sihir kelimesi ise büyü anlamını taşımakla birlikte sihir büyüden daha kapsamlı bir kavramdır. Sihre bir şeyin aslından başka bir şeye çevrilmesi olarak anlam verilmiştir. Ayrıca Araplar bu kelimeyi onu büyüledi yani onu nefretten sevgiye çevirdi anlamında ve çevrilmek, vazgeçmek anlamında da kullanmışlardır.¹³² Fakat büyü kelimesi dilimizde genellikle Arapça'dan gelen sihir, tılsım ve Farsça'dan gelen efsun/fusun kelimeleriyle eş anlamlı olarak kullanılmıştır.¹³³

Büyü için kullanılan Yunanca ve Latince kelimeler Mageia ve Magia kelimeleridir.¹³⁴ Modern İngilizcede hem büyü hem de sihir anlamında kullanılan

¹²⁸ J. Gordon Melton, *Encyclopedia of Occultism&Parapsychology*, Gale Group, USA 2001, s. 956, v. 2.

¹²⁹ Devellioğlu, *a.g.e.*, s.1333.

¹³⁰ Devellioğlu, *a.g.e.*, s. 246.

¹³¹ Cağfer Karadaş, "Büyü ve Din, İslâmî Nokta-i Nazardan Bir Değerlendirme", *Usul-İslâm Araştırmaları*, Sayı: 1, Ocak-Haziran 2004, ss. 111-135, s. 116; Haydar Akın, *Ortaçağ Avrupası'nda Cadılar ve Cadı Avı*, Phoenix Yayınevi, Ankara 2011, s. 43.

¹³² *Lisanü'l-Arab*, c.4, s. 348.

¹³³ Akın, *a.g.e.*, s. 31.

¹³⁴ Cavendish, *a.g.e.*, s. 11.

“magic” kelimesinin¹³⁵ etimolojisine bakıldığı zaman Yunanca bir kelime olan Magi ile bağlantılı olarak Magik’ten geldiği anlaşılmaktadır.¹³⁶ Magi kelimesi rahiplerin ya da bilge kişilerin çalışmaları anlamında da kullanılmıştır.¹³⁷

Hindistan’da eylem, büyüleme ve büyü yapma “factum” kelimesiyle ifade edilmektedir. Aynı zamanda ve en üst düzeyde kullanılan “krtya” kelimesidir. Almanca Zauber kelimesi de aynı etimolojik anlama sahiptir. Farklı dillerde büyüyü ifade etmek için kökü “yapmak” anlamına gelen kelimeler kullanmışlardır.¹³⁸

Varlığa tahakküm etme, varlığın üstün güçlerini ele geçirmeye çalışma gibi hedefleri bulunan büyüün kapsamlı bir tarifini yapmada zorlanılmıştır. Büyünün amacından hareketle yapılan tarifinde büyü, bir kişi veya grup tarafından doğal güçleri kontrol etme¹³⁹ ve onları kullanma yoluyla olayların akışına belirli bir yönde etki etme teşebbüsü,¹⁴⁰ bilinen yollarla ulaşılamayan hedeflere ulaşabilmek amacıyla birine zarar vermek ya da zarardan korumak için bir takım gizli güçleri kullanarak doğayı ve doğa yasalarını zorla etkileme¹⁴¹ ve bazı tabii nesnelere kullanarak, din dışı dua ve hareketler ile ruh üzerine tesir yapma işlemleri olarak tarif edilmiştir.¹⁴²

Büyüyle uğraşan kimseler uygulamaları esnasında başka bir dinin dini objelerini, unsurlarını kullanmaktan çekinmemekle birlikte onlardan yardım dileyerek, yardımlarını beklemişlerdir.¹⁴³

Büyünün kullanılmasındaki bir diğer neden de bireysel merakların tatminidir. Dünyanın yaratılışı, kendi yaratılışı, âlemin ana maddesi, zaman, mekân, varlık, yokluk gibi konuları merak eden insan bunların bilgisine ulaşabilmek amacıyla bir taraftan

¹³⁵ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 50.

¹³⁶ Edwin M. Yamauchi, “Magic in the Biblical World,” *Tyndale Bulletin* 34 (1983), pp.169-200, s. 174.

¹³⁷ W.B. Crow, *Büyünün, Cadılığın ve Okkültizmin Tarihi*, Dharma, çev: Fulya Yavuz, İstanbul 2002, s. 12.

¹³⁸ Marcel Mauss, *Sosyoloji ve Antropoloji*, Çev: Özcan Doğan, Doğu-Batı Yayınları, Ankara 2011, s. 67.

¹³⁹ Philip Babcock Gove, *Webster’s Third New International Dictionary*, Merriam Company, USA 1961, s. 1358.

¹⁴⁰ Eric J. Sharpe, *Dinler Tarihinde 50 Anahtar Kavram*, Arasta Yay., Bursa 2000, s. 7.

¹⁴¹ Sedat Veyis Örnek, *100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*, Gerçek Yay., İstanbul 1971, s. 135; Yusuf Çakar, *Gizli İlimler*, Yedirenk, İstanbul 2005, s. 63.

¹⁴² Çakar, *a.g.e.*, s. 63.

¹⁴³ Cemal Anadol, *Tarihten Günümüze Kadar Doğu ve Batı Kültürlerinde Halk İnanışları Büyü, Sihir, Tılsım, Cin Çarpması*, Devlet Yayın Dağıtım, İstanbul t.y, s. 40.

bilimsel yolları kullanmış, bir taraftan da büyücülerin verdiği bilgilerden yararlanmaya çalışmıştır.¹⁴⁴

Kenzü'l-Havâs'ta büyü'nün uygulama alanlarından hareketle insanın ihtiyaç duyduğu hemen her konuda ve alışılmış metotların yetersiz kaldığı durumlarda büyü uygulamalarına başvurulduğu görülmektedir. Büyü ve büyü materyalleri vasıtasıyla ulvî varlıklar insanları isteklerini yerine getirmeleri için zorlamaktadır.

a) Çoktanrılı Dinlerde Büyü Tasavvurları

Politeist dinlerdeki büyüsel pratiklerle büyücüler, tanrıları yeryüzü için zorlamayı amaçlamışlardır.¹⁴⁵ Mezopotamya'da büyü kesin bir şekilde dinden ayrılmamakla¹⁴⁶ birlikte büyü ayinleri ile dini ayinler arasında çoğunlukla fark yoktur.¹⁴⁷ Kötü ruhları kovucu (exorcist) olarak geçen cinci rahiplerin ve din adamlarının (priest) aynı eğitimi aldıkları, aynı tanrıya hizmet ettikleri ve birbirlerine yasal uygulayıcı (practitioner) olarak baktıkları ve saygı duydukları bilinmektedir.¹⁴⁸

Babil mitolojisinde kötü cinlere, ruhlara karşı mücadele edebilmek amacıyla efsun duaları, resim büyüsü, cin kovma ritüelleri, muska hazırlanması gibi karşı büyü geleneği zamanla kendiliğinden oluşturulmuştur.¹⁴⁹ Büyü antik dönemde olağanüstü doğal kötülöklere karşı bir savunma mekanizması olarak kullanılmıştır. Bu dönemdeki reçeteler ezberlenerek sonraki dönemlere aktarılmış ve günümüzde topluma ve költürlere göre değişerek birçok pratiklerde ve kitaplarda yer almıştır.¹⁵⁰

Büyü sadece profesyoneller değil aynı zamanda krallar, rahipler, tıpcılar ve özel kişiler tarafından da kullanılmıştır.¹⁵¹ İlkel kabilelerin hemen hepsinde vaz geçilmez bir uygulama olan büyüyle ilgili hekime karşılık gelen, kabileyi saldırılara karşı

¹⁴⁴ Karadaş, *a.g.m.*, s. 127-129.

¹⁴⁵ Leslie Cornelius Cox, "The Artistic Use of the Love Charm, in Greek and Latin Literature", *Submitted to the Board of University Studies of the Johns Hopkins University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy*, 1917, s. 46.

¹⁴⁶ Lester J. Mess, "Astrology and Judaism in Late Antiquity", *PhD.*, *Miami University*, Oxford, Ohio 1990, s. 108.

¹⁴⁷ Mauss, *a.g.e.*, s. 70-71.

¹⁴⁸ Shawna Dolansky Overton, "Now You See It, Now You Don't, Biblical Perspectives on the Relationship Between Magic and Religion", *Ph.D.*, *Overton, Shawna Dolansky*, 2002, 22-38.

¹⁴⁹ Akın, *a.g.e.*, s. 369.

¹⁵⁰ Joshua Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition (A Study in Folk Religion)*, A Temple Book, Atheneum, New York, 1979, s. 25.

¹⁵¹ Cavendish, *a.g.e.*, s. 7.

koruyacağına inanılan bir büyücü bulunmuştur.¹⁵² Büyücüler her dönemde Tanrı gibi olmak, hatta tanrının yerine geçmek gibi gizli isteklere sahip olmuşlardır.¹⁵³

Bu dönemde var olan hastalıkların hepsinin bir sebebinin olduğu düşünülmemiş, çoğu zaman bunların sebebi olarak insanüstü güçler,¹⁵⁴ insanın yasalara aykırı davranışlarda bulunması ve büyü alanla temas kurulması gösterilmiştir. Hastalığın sebebi her ne olursa olsun onlara yüklenen ilk nedenler büyüsel düzlemde kalmıştır.¹⁵⁵ Bunun yanında doğal yollarla hasta olmayan kişinin hastalığının sebebi ölümlerin o insanlardan öç almak istemelerine hastalığın tanrılardan ceza olarak geldiğine ya da düşmanların yaptığı kötülüklerden veya büyülerden kaynaklandığına inanılmıştır.¹⁵⁶

Antik dönem Babil inancı olan tanrıların yıldız ve gezegenlerin hareketlerinin yeryüzüne doğrudan yansımaları şekli “yukarısı nasılsa aşağısı da öyledir” ilkesinin bir göstergesi olmuştur.¹⁵⁷

Babil ve Asur kültüründe kehanet yasaklanırken, tanrılardan sağlık, uzun yaşam ve sonsuz kutsallık istemek için kullanılan büyüsel işlemler yasaklanmamış ve bu şekilde büyüsel formüllerin çoğunluğu korunmuştur. Formüller çoğu zaman “litany” denilen mukabele ile okunan dualardan oluşturulmuş ve hastalıklara sebep olduğu düşünülen cinlere, humma gibi ateşli hastalıklara, ölüme, deliliğe ve sayıklamaya karşı kullanılmışlardır.¹⁵⁸

Bu nedenle de Babil hekimleri hastalıkları tedavi edebilmek, hastalıklara sebep olduğu düşünülen kötü güçleri kovabilmek amacıyla büyü sözler, tılsımlar, afsunlar kullanmışlar ve Babil hekimliği bir büyücülük tekniği olmuştur. Hastalıklarla günah arasında bağ kurularak hastalıklar bir günahın varlığına işaret olarak da görülmüştür.

---

¹⁵² Tez, *a.g.e.*, s. 9.

¹⁵³ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 66.

¹⁵⁴ Timothy Joseph Collins, “Natural Illnes in Babylonian Medical Incantations”, Volume One, *Doctor of Philosophy*, Chicago, Illinois, June 1999, s. 1.

¹⁵⁵ Mircea Eliade, *Babil Simyası ve Kozmolojisi(Babil)*, Kabcacı Yayınevi, İstanbul 2002, s. 74,75.

¹⁵⁶ Aydın Sayılı, *Mısırlılarda ve Mezopotamyalılarda Matematik, Astronomi ve Tıp*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1982, s. 130.

¹⁵⁷ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 66.

¹⁵⁸ A. S. Carrier, “Tiele on Babylonian-Assyrian Culture III, The Old Testament Student”, *The University of Chicago Press*, Vol. 8, No. 7 (May 1889), pp. 335-341, s. 268.

Mısırlıların tıp üzerine bıraktıkları bol materyaller bulunmakla birlikte tıbbi papirüslerin bazı kısımlarında sihrin varlığından bahsedilmekte ve papirüslerin çoğunda ilmi tıp ile sihir unsurlarının birbirlerine karışmış olduğu söylenilmektedir.¹⁵⁹

Mısır'da büyü, kötü ruhları kovmak veya büyücülüğe karşı koymaktan ziyade iyi ve kötü güçlerin kontrol altına alınarak istekler doğrultusunda kullanılması şeklinde kullanım alanı bulmuştur.¹⁶⁰

Hitit dininde de Mezopotamya ve Mısır'da olduğu gibi büyü ve din arasındaki ilişki benzerdir. Büyü sınırlı olan tanrıları teskin etmek amacıyla yasal olarak kullanılmıştır. Hitit metinlerinde de Mezopotamya'da olduğu gibi büyü ve din tamamen içiçe girmiş durumdadır. Büyü, din adamları ve dinsel törenleri yöneten kadınlar ve din adamları tarafından sıkı kontrol altına alınarak sınırlandırılmak istenmiştir.¹⁶¹ Günümüzde tıp, psikoloji ve hukuk biliminin ilgi alanına giren neredeyse bütün konular Hitit toplumsal yapısında "büyü"nün kapsamında yer almıştır.¹⁶²

Büyüyle ilgili uygulamalarının çoğunu Babillilerden alan¹⁶³ Eski Yunan'da da büyü onların çok tanrılı inanışları içinde oldukça etkili olmuştur.¹⁶⁴ En tanınmış kehanet merkezleri Delphoi Tapınağıdır. Eski Yunan'da büyücüler tanrıçası Hekate'dir ve işlerinde cin ve şeytanlardan yardım gördüğüne inanmışlardır.¹⁶⁵

Eski Roma'da ise büyücülükle uğraşanlara ağır cezalar verilmiş hatta İmparator Augustus M.Ö 63-14 döneminde bir yıl içinde yaklaşık 2000 kadar tılsım yakılmıştır. Buna rağmen Romalılardan çok sayıda büyü formülü, efsun, dua içeren metinler günümüze kadar ulaşmıştır.¹⁶⁶ Romalılar büyü, tıp, astroloji ve din üzerine temellendirerek kendi bencil isteklerine göre doğal olayları ve tanrıları kontrol etmeye çalışmışlardır.¹⁶⁷

---

¹⁵⁹ Sayılı, *a.g.e.*, s. 115.

¹⁶⁰ Akın, *a.g.e.*, s. 66.

¹⁶¹ Overton, *a.g.t.*, s. 22-38.

¹⁶² Esmâ Reyhan, "Eski Anadolu Kültüründe Büyü ve Büyücülük", *Akademik Bakış*, Cilt 2, Sayı 3, Kış 2008, ss. 227-242, s. 230.

¹⁶³ Buckland, *a.g.e.*, s. 226.

¹⁶⁴ Ullmann, *a.g.e.*, s. 54.

¹⁶⁵ Tez, *a.g.e.*, s. 13.

¹⁶⁶ Akın, *a.g.e.*, s. 361.

¹⁶⁷ Eugene Tavenner, *Studies in Magic from Latin Literature*, Columbia University Press, 1916, s. 7.

Eski Roma tarihçisi olarak bilinen Gaius Plinius Secundus (M.S.23-79) büyücülüğün kurucusunun İranlı Zerdüş olduğunu söyler. Cinbiliminde “Zerdüştlük” kelimesine sinek anlamı ve çürüme ve çöküntünün cisimleştiği ve ölümün beslediği dişi bir cin olarak anlam verilmiştir.¹⁶⁸

Ortadoğu büyücülüğünde, İran en ilginç ve en zengin kaynakları ihtiva eden bir bölge niteliği taşımakta ve Mecusilerin büyü ritüellerinin çok eski çağlara dayandığı bilinmektedir.¹⁶⁹ Magus ismiyle anılan Perslerde saygın bir yere sahip olan rahipler sınıfını büyünün mucidi olarak görenler de bulunmaktadır.¹⁷⁰ Eski İran kültüründe maji, dinle içiçe girecek kadar birbirine karışmış Mecusilik’te savaş halinde olan iyilik ve kötülük fenomenlerinde dolayısıyla iyiliğin kötülüğe galip gelebilmesi için iyi cin ve ruhların yardımı istenerek kötü cin ve ruhların zararları defedilmeye çalışılmıştır. Bu uygulamaların İslâmî cin büyüsünün esasını teşkil ettiği düşünülmüştür.¹⁷¹

Nitekim ‘maj’ (mage/magi) kelimesi İran’da Zerdüşt rahiplerin unvanı olarak kullanılmıştır. Öte yandan İran’ın eski dinlerinden sayılan ‘Mecusi’ kelimesinin de bu kelimedenden türediği düşünülmektedir.¹⁷² Pers ve Mecusi rahipler, derin, gizemli bilgelikleri ve olağanüstü güçleriyle ün salmışlardır. Büyü yani Magi, Mecusi rahipleriyle ilişkilendirilmiş ve genelde Zerdüş’tün kendisiyle aynı görülmüştür.¹⁷³

Sabiîlerde ise rahiplerin görevleri Babilli ve daha sonraki dönemdeki rahiplerin görevleriyle benzerdir. O zamanki Sabiîlere kadar rahipler bir cin kovucu, şifacı, astrolog ve kehanetleri gören kişiler olarak bilinmişlerdir. Bir sorunla karşılaşıldığı zaman kişi sorunları için rahibe gitmiş, rahip de hastalıkları iyileştirmek için cinleri kovmuş ve hastaya takması için bir muska vermiştir.¹⁷⁴

¹⁶⁸ Tez, *a.g.e.*, s. 14.

¹⁶⁹ Jean Bottero, *Mezopotamya, Yazı, Akıl ve Tanrılar*, Çev. Mehmet Emin Özcan-Ayten Er, Ankara Dost Kitabevi Yayınları, 2003, s. 161.

¹⁷⁰ Akın, *a.g.e.*, s. 66.

¹⁷¹ Ullmann, *a.g.e.*, s. 54.

¹⁷² Karadaş, *a.g.m.*, s. 112.

¹⁷³ Cavendish, *a.g.e.*, s. 11.

¹⁷⁴ E.S. Drower, “White and Black Magic of the Mandeans”, *Taylor-Francis, Ltd., Folklore*, Vol. 44, no. 4, (1933), pp. 368-378, s. 372.

Eski Türklerde büyü, kehanet, falcılık gibi işler; tanrı, ruhlar ve cinlerle ilişki kurabildiğine inanılan şamanlar aracılığıyla yapılmıştır.¹⁷⁵ Sadece Türklerde değil, çeşitli toplumlarda şamanlar hastaların iyileştirilmesi, kâhinlik gibi sosyal görevler üstlenmişlerdir.¹⁷⁶

b) Batı'da Büyü ve Büyü Tasavvurları

Avrupa'daki büyü ritüellerinin çoğu, Süleyman'ın Anahtarı ve Musa'nın Kılıcı kitaplarından alınarak oluşturulmuştur. Bu kitaplar Yahudi, Asur ve Kildani büyü sistemlerini içeren kitaplardır.¹⁷⁷ Yahudiler arasında büyü ve büyücülüğün yaygın olduğu bilinmektedir. Hatta Hz. Süleyman büyücülükle suçlanmış ve hükümdarlığını büyü ile elde ettiği, hayvanlara ve cinlere de aynı şekilde büyü ile hükmettiği iddia edilmiştir.¹⁷⁸

İslâm'da ve Hıristiyanlık'ta olduğu gibi Yahudilikte de büyüye karşı bir yasaklama söz konusudur. Eski Ahid'in beşinci kitabında kehanette bulunan herkes; falcı, gelecekte haber veren, kâhin, muskacı, büyücü, medyum gibi kehanet pratikleri yapanlar, yasaklanmıştır.¹⁷⁹ Talmud ve Mişna metinlerinde de büyü haram kabul edilmiş hatta Mişna'da putperestlikle bir tutulmuştur.¹⁸⁰

Yahudilerin büyüsel pratiklerinin Yahudi Araplar ve Kenan diyarından/Filistinden miras kaldığı da söylenmektedir.¹⁸¹ Arap ritüellerinin Avrupa'ya geçişi ise Arapların İspanya'yı fetihleriyle gerçekleştirilmiş ve Okkültçülerin Arap sistemini öğrenmek amacıyla İspanya'da Arapların "okkült üniversitelerine" gittikleri söylenmektedir. Birbirleriyle ilişki içinde olan Araplar ve Çinlilerde yaygın olan basılı kaynakların rastgele yakılmaması gerektiğine olan inanç, uygulamaların sonraki nesillere aktarılmasını kolaylaştırmıştır.¹⁸²

¹⁷⁵ Ullmann, *a.g.e.*, s. 54.

¹⁷⁶ Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 124.

¹⁷⁷ Şah, *a.g.e.*, s. 230; *The Key of Solomon*, Translated from Ancient Manuscripts in the British Museum, Emperor Norton Books, Cincinnati, Ohio 1999; M. Gaster, *The Sword of Moses, An Ancient Hebrew/Aramaic Book of Magic*, 1896.

¹⁷⁸ Çakar, *a.g.e.*, s. 47.

¹⁷⁹ Tesniye 17:10.

¹⁸⁰ Ullmann, *a.g.e.*, s. 55.

¹⁸¹ James A. Montgomery, *Aramaic Incantation Texts from Nippur*, Published by the University Museum, Philadelphia 1913, s. 106.

¹⁸² Şah, *a.g.e.*, s. 230.

Batı'daki eserlerden hareketle çoğu politeist geleneklerin daha düşük sınıflar tarafından yaşatıldığı görülmektedir. Varlığını devam ettiren bu gelenekler büyücülük, büyü düğümlerine üfleme, her gece büyücülerin yaptığı toplantılar, tılsımlar, bitkiler, taşlar ve zehirler, sihirli sözlerin formüllerde kullanımı cin ve şeytan tapıcılığı ve cadılığın daha birçok uygulamaları pasifik ülkelerinde yaygın olarak görülmektedir.¹⁸³ Batı'da dini inancın zayıfladığı dönemlerde büyücülük işlerine olan rağbet de artmıştır.¹⁸⁴ Fakat kilise daha başından beri sihre karşı sert önlemler almış ve onu putperest kavimlerin âdeti olarak kabul etmiştir. Öyle ki Hz. İsa da bu tür kehanet barındıran hareketleri onaylamamıştır.¹⁸⁵

Ortaçağa gelindiğinde kilisenin astrolojiyi ne kabul ettiği ne de ona karşı düşmanca bir tavır aldığı bilinmektedir. Kilise tarafından kaderin tanrıdan çok gezegenlere bağlı olması kabul edilmemiştir. Fakat gezegen tanrılarının varlığı pagan tanrılarındaki gibi yerleşmiş bir inanç şeklindedir ve bunlar kötü cinler olarak görülmüşlerdir. Çoğu Hıristiyan ise astrolojiye inanmış ve burçlara saygı duymuştur.¹⁸⁶ Hıristiyanlarda astrolojiyle ilgili bilimsel bilgiler de verilmiş¹⁸⁷ fakat Augustus'un MS. 11 yılında duyurulan bir fermanıya astrologlara başvuru yasaklanmıştır.¹⁸⁸

c) İslâm Ülkelerinde Büyü Tasavvurları

Yedinci yüzyılda Hz. Muhammed gelmeden önce Arap dünyasındaki insanlar büyüyle yatıp büyüyle kalkıyorlardı. Onlar iyi cinlerle konuşuyorlar ve büyüler yapıyorlar (charm), mumdan figürler yaparak büyüsel işlerde kullanıyorlardı. Tılsımlar onlar için güçlü bir koruyucu idi.¹⁸⁹ Hz. Muhammed geldikten sonra ise yeni inançların yerleşmesiyle insanlar, eski büyüsel geleneklerinden vazgeçmeyerek içlerine Kur'an ayetlerini de karıştırarak uygulamalarını devam ettirmişlerdir. Böylece geleneksel büyüyle dinin gücü bir araya getirilmiş ve formüllerin daha etkili olmaları için çaba harcanmıştır.

¹⁸³ Kurt Seligmann, *The History of Magic*, Pantheon Books, İstanbul 1970, s. 192.

¹⁸⁴ Sharpe, *a.g.e.*, s. 10.

¹⁸⁵ Cavendish, *a.g.e.*, s. 55.

¹⁸⁶ Cavendish, *a.g.e.*, s. 65-66.

¹⁸⁷ Scott Noegel, vd., *Prayer, Magic, and the Stars in the Ancient and Late Antique World*, The Pennsylvania State University Press University Park, Pennsylvania, 2003, s. 210.

¹⁸⁸ Erik Hornung, *Ezoterik Mısır*, Kırmızı Kedi Yayınları, Çev: Yunus Soner, İstanbul 2009, s. 46-47.

¹⁸⁹ Seligmann, *a.g.e.*, s. 193.

İslâm'ın ortaya çıkışından önceki dönemde Arapların büyü uygulamaları hakkında pek fazla bilgisi olmamakla birlikte, Arap geleneğinde Hz. Süleyman'ın büyü formüllerini öğrencilerine öğrettiği ve formülleri öğrencilerin insanlardan uzakta çöllerde sakladığına inanılmıştır. İslâm'ın ortaya çıkışından sonra Arap İslâm büyücülüğünde Arapların gelişme süreciyle beraber bir ilerleme görülmektedir. Büyü, Ortaçağ Müslümanları tarafından bir ilim, özellikle de bir gizli ilim dalı olarak görülmüştür.¹⁹⁰

Harut ve Marut isimli meleklerle verilen büyü bilgisini insanoğluna öğretmesi Arap büyücülüğünün temelini oluşturmuştur.¹⁹¹ Harut, Marut ismi Arapça olmayıp Keldani isimlerinden iki kelimedir. Yapı olarak Calut ve Talut isimlerine benzetilmişlerdir. Harut, Keldanilerde Ay, Marut ise Müşteri yıldızının isimleridir.¹⁹² Bu iki melek ve onların indiriliş sebepleri üzerine birçok tartışma ve tefsirler yapılmıştır.

8. Büyü Çeşitleri

Büyü çeşitleri yapılış şekilleri ve amacına göre farklı sınıflandırmalara ve gruplandırmalara tabi tutulmuştur. Bazıları büyüyü Ak ve Kara Büyü şeklinde ayırırken bazıları da etkin ve edilgen büyü olarak gruplamışlardır.¹⁹³

İbn Haldun ise büyü çeşitlerini dışarıdan bir destek almaksızın yapılan büyü türü olan “sihir” ve dışarıdan alınan bir yardım sonucunda gerçekleştirilen uygulama “tılsım” şeklinde ikiye ayırmıştır.¹⁹⁴ Bunların dışında Frazer'ın gruplandırma şekli ise, teoriksel (sahte bir bilim olarak büyü) ve pratiksel (sahte bir sanat olarak büyü)¹⁹⁵ şeklindedir.

Taşköprüzade ise büyüyü dörde ayırmıştır. 1. Hintlilerin yöntemi olarak ruhun adlandırılması 2. Nabatlıların yöntemi olarak niyet tutulup okunan çeşitli efsunlar, 3. Yunanlıların yöntemi olarak evrenin ve yıldızların var olduğuna inanılan ruhanilerinden yararlanarak büyü yapma (teshir), 4. İbrani, Kıpti ve Arapların yöntemi olarak anlamı

¹⁹⁰ Bottero, *a.g.e.*, s. 121-122.

¹⁹¹ Bottero, *a.g.e.*, s. 123.

¹⁹² Ullmann, *a.g.e.*, s. 106.

¹⁹³ Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 18.

¹⁹⁴ Karadaş, *a.g.m.*, s. 111.

¹⁹⁵ J. G. Frazer, *Lectures on the Early History of the Kingship*, Macmillan and Co, Limited New York: The Macmillan Company, London 1905, s. 50.

belirsiz kimi adları efsun formüllerinde kullanarak cinler üzerinde etkili olan meleklerin gücü yönünden yararlanma şeklindedir.¹⁹⁶

Ayrıca büyüler uygulamalarına ve çalışma prensiplerine göre de gruplandırılmıştır. Uygulamalarına göre; hedefe zarar verme veya kontrol altına alma amacıyla yapılan hücum uygulamaları (Ofansif Büyü), bir saldırıyı önleme veya ondan kaçınma amacıyla hazırlanan savunma uygulamaları (Defansif Büyü)¹⁹⁷ ve amacı kısmet açma, zengin olma, çocuk sahibi olma, gelecekte haber almak gibi masumane bir isteğin gerçekleştirilmesi olan istekle ilgili uygulamalar¹⁹⁸ şeklinde ayrılmışlardır.

Büyüsel işlemlerin çalışma prensiplerine göre yapılan sınıflama şekli ise şu şekildedir:

1. Ak Büyü, pozitif bir büyüdür.¹⁹⁹ Ak büyü, yapanın da yapılan kimsenin de hayrına olacak bir şey için yapıldığına ve insanlara zararının dokunmadığına inanılan bir büyü çeşitidir. Hastalığı, ölümü, felaketleri, afetleri önlemeyi; evi, hayvanları, çocukları, hamile kadınları v.b. kötü dış tesirlerden korumayı amaçlamaktadır.²⁰⁰

Büyü sadece iyi ruhlara bir iyilik için ve masum bir amaç için değil aynı zamanda kötü ruhlara karşı düşman büyücülerin düzenbazlıklarına karşı da kullanılmaktadır.²⁰¹ Ak büyü de melekleri davet için kullanılmaktadır.²⁰² Eskiçağ toplumlarında ak büyü tedavi edici olarak görülmüş ve olumlu işlerde kullanılmış, kara büyüün ise kötüleştirci olduğuna ve olumsuz işlerde kullanıldığına inanılmıştır. Kara büyü her zaman ve mekânda mücadele edilmesi gereken bir büyü; kara büyücü de lanetlenen insan olarak nitelendirilmiştir. Bu zıtlık tarihin bütün dönemlerinde, “iyi” ile “kötü”nün mücadelesinde birisine “tedavi eden”, diğerine “çökerten” sıfatları yüklenilerek devam ettirilmiştir.²⁰³

¹⁹⁶ Tez, *a.g.e.*, s. 21.

¹⁹⁷ Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 52-54.

¹⁹⁸ Örnek, *100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*, s. 141; Çakar, *a.g.e.*, s. 64; Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 52-54; Anadol, *a.g.e.*, s. 89.

¹⁹⁹ Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 53-54.

²⁰⁰ Çakar, *a.g.e.*, s. 73-76; Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 52-54; Anadol, *a.g.e.*, s. 34.

²⁰¹ Montgomery, *a.g.e.*, s. 83.

²⁰² H. Stanley Redgrove, *Bygone Beliefs, Being a Series of Excursions in the Byways of Thought*, Paternoster Row, E.c.4, London, 1920, s. 95-96.

²⁰³ Reyhan, *a.g.e.*, s. 230.

2. Kara Büyü ise negatif bir büyüdür.²⁰⁴ Kara büyü, insanların hayatına, sağlığına, evine, bahçe/bostanına, hayvanlarına, malına-mülküne yönelik kötü amaçlı olarak yapılan büyü çeşitidir.²⁰⁵ Bu büyü de karşı tarafa açık bir şekilde kötülük yapma düşüncesi yer almaktadır. Genelde ayrılık, hasta etme hatta kişinin yok edilmesine kadar uzanan büyüsel uygulamalar yapılmaktadır.²⁰⁶ Kara büyü kötü ruhlarla herhangi bir kötü amaç için iletişim kurma amacıyla²⁰⁷ bazı yönlerden insanlara üstün oldukları düşünülen cinleri, şeytanları çağırma ile da ilgilenmektedir.²⁰⁸

3. Aktif Büyü, parapsikolojik güçlerinin olduğuna inanılan kişi tarafından bir takım sözler, tekerlemeler, dualar, beddualar ve ne anlama geldiği bilinmeyen fakat büyüsel ve etkisel gücünün olduğuna inanılan bir takım kelimeler kullanarak tabiat olaylarını denetim altına almayı amaçlayan bir büyü çeşitidir.²⁰⁹

4. Pasif Büyü, savunma ve korunma amacıyla yapılan bir büyüdür. Bunun içinde muska, nazar boncuğu gibi bazı koruyucu özelliğinin bulunduğu inanılan nesnelere yer almaktadır.²¹⁰

5. Allopatik Büyü, bir şeyi karşıtıyla etkileme şeklinde yapılan büyü çeşitidir.²¹¹ Korkulan veya sevilmeyen bir kimsenin ölümünün istenmesi veya daha hafif bir cezayla zararsız hale getirilmesi amacıyla yapılan bir büyü çeşitidir.

6. Temas büyü, başka bir çeşidi olan temas büyü ise²¹² esas olan parçanın bütüne tabi olması ve birbirleri ile ilişkili olan şeylerin fiziki bir temas bulunmadan dahi birbirlerini etkilemesi düşüncesine dayanmaktadır. Parçadan kastedilen kişiden alınan bir kıl, tırnak, saç, elbise parçası vs. olmaktadır. Parçanın bütüne aidiyeti ilkesinden hareketle karşıdaki üzerinde akli, zihni ve kalbi bir takım etkilerde bulunularak kişiyi kontrol altına alma amaçlanmaktadır.²¹³

²⁰⁴ Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 53-54.

²⁰⁵ Anadol, *a.g.e.*, s. 37-38.

²⁰⁶ Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 52-54; Çakar, *a.g.e.*, s. 73-76.

²⁰⁷ Arthur Edward Waite, *The Book of Ceremonial Magic*, London, 1913, 14; Anadol, *a.g.e.*, s. 37-38.

²⁰⁸ Redgrove, *a.g.e.*, s. 95-96.

²⁰⁹ Çakar, *a.g.e.*, s. 76; Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 52-54.

²¹⁰ Çakar, *a.g.e.*, s. 73-76; Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 52-54.

²¹¹ Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 52-54.

²¹² Alfred C. Haddon, *Magic and Fetishism*, Archibald Constable, James Street Haymarket, London 1906, s. 14-15; Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 52-54.

²¹³ Çakar, *a.g.e.*, s. 73-76.

7. Taklit büyüüne benzerlik ve analogi büyüü de denilmektedir.²¹⁴ Bu büyüde ise esas alınan ilke Frazer'in "benzer, benzerini meydana getirir" ilkesidir. Bir şeyin taklidinin yapılarak aslına etki etme inancından hareket edilmektedir. Benzerini yaparken kullanılan malzemeler resim, mum, bez, sabun vb. maddelerdir.²¹⁵

Bu türde etkide bulunulacak kimsenin bir taklidinin yapılarak, o kişiye yapılmak istenilenin taklidine yapılarak gerçekleştirilmesi esas alınmıştır. Bu çeşitin en fazla bilinen örneği zarar verilecek kişinin benzerinin veya taklidinin bez bebek veya mumdan yapılmasıdır.²¹⁶

Hitit büyücülüğünde sıklıkla kullanılan yöntemlerden biri olan taklit büyüü hem sözle hem de fiili olarak yapılmakta veya her ikisi de bir arada yapılabilmektedir. Sembolik olarak yapılan eylemle ve ifade edilen büyüü sözlerle gerçek olaylar arasında, mesela kötülük yapan kimseler arasında bağ kurularak gerçekleştirilmektedir.²¹⁷

Gerek taklit büyüü, gerekse temas büyüünde birbirlerinden uzak şeylerin gizli bir sempati ile birbirlerini etkilediklerine ve etkinin birinden diğerine geçebildiğine inanılmış ve bunu ifade etmek için bu iki büyüü çeşitini Sempatik Büyü adı altında gruplandıranlar olmuştur.²¹⁸ Frazer da taklit (Homoeopathic) denilen ve temas (Contagious) denilen büyülerin rahatlıkla sempatik büyüünün altında sınıflandırılabilceğini söylemektedir.

9. Dua ve Büyü Ayrımı

Çalışmamız açısından dua ve büyüü birbirinden ayırmak önemli olduğu için dua ile büyü arasındaki farklılıkları belirlemek gerekmektedir.

Din, bilim ve büyü her biri teoride birbirinden farklı olmakla birlikte din ibadete, bilim açıklamaya ve büyü baskıya ve emre yönelten itici güçtür.²¹⁹

Diyamet İslâm Ansiklopedisi'nin büyü maddesinde yapılan din ve büyü ayrımına göre, din her şeye gücü yeten bir varlığa, büyü ise tabiattaki bir güce yönelmektedir.

²¹⁴ Çakar, *a.g.e.*, s. 73-76; Haddon, *a.g.e.*, s. 15.

²¹⁵ Haddon, *a.g.e.*, s. 14-15; Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 73-76.

²¹⁶ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 71.

²¹⁷ Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 26-30.

²¹⁸ Nurettin Şazi Kösemihal, "Büyü ve Din Probleminin Bugünkü Durumu", *Sosyoloji Dergisi*, Sayı: 7, İ.Ü.E.F. Yay., İstanbul 1952.

²¹⁹ Cavendish, *a.g.e.*, s. 1.

Dinin bir cemaati, büyücünün ise sadece müşterisi vardır. Dinde günah anlayışı varken; büyüde yoktur. Dinde açıklık, büyüde kapalılık ve gizlilik, dinde itaat, bağlanma, büyüde planlı bir menfaat hesabı bulunmaktadır.²²⁰

Bir büyü ayini genel ibadet mekânında, tapınakta ya da evdeki dua odasında değil, genellikle ormanda, evlerden uzakta, gece yarısı veya karanlıkta ya da evin gizli bir köşesinde ayrı bir yer seçilerek yapılmaktadır. Büyü ayinleri karabüyü olmasa bile kötü büyüler gibi gizli yapılması tercih edilmiş ve genellikle hareketleri gizli kapaklı olup söyledikleri tam olarak işitilmeyen büyücüler halktan uzak durmayı tercih etmişlerdir.²²¹

Dua ile büyü arasında temelde benzerlikler bulunmakla birlikte, duayla kişi ve kutsal alan arasında özel bir bağ kurulmakta ve orada güç ve etki alanı çizilmektedir. Bu yüzden duanın işleyişi büyü kelimeleriyle temelde benzerlik göstermektedir.²²²

Dinde kısmen de olsa duada bulunan, ibadet, ahlak, dayanışma, birlik gibi temel unsurlar büyüde yer almaz. Büyüde dini uygulamalardaki manevî, ruhanî özden, derunî inanıştan çok; dış unsurlar, katı şartlar, maddi araçlar ön plana çıkar. Büyü ilahi otorite ve ahlakî kuralların dışında kalmaktadır. Büyü, Tanrı ve tanrıların kudretinin üstünde bir şey yapmak veya onları zorlayarak herhangi bir gayeyi gerçekleştirmek iddiasında bulunmaktadır. Hâlbuki duada Tanrı'ya itaat etmek, O'nun hoşnutluğunu kazanmak, gazabından sakınmak, ceza ve mükâfatına göre tavır almak söz konusudur. Büyünün temel gayesi menfaat temini olduğu için yerine göre dinde kutsal sayılan şeyleri de kendi gayesi için kullanarak dini istismar edebilmektedir. Büyüde şahsi, dinde ise hem şahsi hem de içtimai gaye söz konusudur. Dinin devamlılığına karşılık kişinin bilgi, yetenek ve imkânı bitince veya gayesini gerçekleştirdince büyü olayı sona ermektedir.²²³

Bunların dışında duada Tanrı'dan isteme yer alırken, büyü de tanrı'ya emir verme söz konusu olmakta ve bu yönüyle de duadan ayrılmaktadır.²²⁴ İbadet ve dua bir

²²⁰ Hikmet Tanyu, "Büyü", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (DİA), İstanbul 1992, c. 6, 502.

²²¹ Mauss, *a.g.e.*, s. 68.

²²² Matthias Klinghardt, "Prayer Formularies for Public Recitation, Their Use and Function in Ancient Religion", *Numen*, Vol. 46, No. 1 (1999), pp. 1-52, s. 14.

²²³ Tanyu, "Büyü", DİA, c.6, s. 502.

²²⁴ Yamauchi, *a.g.m.*, s. 176.

rica iken, ruhları, cinleri, melekleri veya Allah'ın dışında herhangi bir şeyi yardıma çağırmak 'emir' ifade etmektedir. Emir formunun ise, büyü de gizemli bir isimle ilişkili olması gerekmektedir.²²⁵

Büyüye başvuran kimse veya büyücü başkalarını etki altına almak, yenmek ve yok etmek gibi amaçlara sahip olarak rakipsiz kalmayı, isteğini yerine getirmeyi amaçlar. Diğer taraftan büyü yaptıran kimse veya büyücü kendisini görünen veya görünmeyen düşmanlara karşı koruma amacı güder. İnsanlar korkuya kapıldıkları zaman inanacakları ya da dayanacakları bir güç arayışına girmişlerdir. Oysa duada zor durumda kalan insana 'sabır ile Allah'tan yardım istemesi' tavsiye edilmiştir.

Büyüde büyücü, doğa güçlerini kontrol edebileceğini varsayarken, din dünyanın gidişatının dua ve yalvarma yoluyla niyetini değiştirebilecek bilinçli bir etmen tarafından yönlendirildiğini savunmuştur.²²⁶

Büyü gizemli doğaüstü ajansları kontrol etmeye çalışmakta, niçin ve nasıl kullanıldığından çok neyle kullanıldığıyla ilgilenmektedir. Büyüde doğru prosedür takip edilirse sonucun olacağı düşünülmüş veya kesin kabul edilmiştir. Eğer olmamışsa doğru prosedür takip edilmemiştir. Tarih öncesi dönemlerdeki mağara resimleri bu rolde büyü örnekleridir. Bazı büyüsel işlerde yapıldığı gibi avcılık, toplayıcılık, balıkçılık vs. yaşayan insanlar resimlerle hayvanları kontrol altına almayı amaçlamışlardır.²²⁷ Duada ise verilen adap ve erkâna uyularak kabul olması beklenen bir kesinlikten bahsedilmez.

Frazer büyüü doğa yasalarının gerçek dışı bir sistemi olarak görür ve ona göre büyü, yanlış bir bilim ve verimsiz bir sanattır. Zorlayıcıdır, nesnelere ve doğayı öznel bir görüş açısından yorumlar, kendi çıkarı için kullanır ve çıkış noktası insandır. Olumlu ile olumsuz uçlar arasında dolaşır ve orta yolu yoktur.²²⁸

Büyünün hedefleri özel ve sınırlıdır, üstelik tekniklerinde daha aldatıcıdır. Grupsal hedeflerden çok bireysel hedefler için yönlendirilir. Grup aktiviteleri değil özel pratikler daha fazladır.²²⁹ Yalnızlık ve kişinin kendisini insanlardan tecrit etmesi, büyü

²²⁵ Akın, *a.g.e.*, s. 35.

²²⁶ Stanley Jeyaraja Tambiah, *Büyü, Bilim, Din ve Akılcılığın Kapsamı*, Dost Kitabevi, Ankara 2002, s. 37.

²²⁷ Cavendish, *a.g.e.*, s. 2.

²²⁸ Örnek, *100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*, s. 134.

²²⁹ Malcolm Hamilton, *The Sociology of Religion*, Routledge, New York 2001, s. 39-40.

ayininin doğasında yer alan bir özelliktir ve büyü ayini daima bireye has bir olaydır.

Dini pratik inancın bir parçasıdır, büyü ayini ise inançlar dediğimiz organize sistemlerin bir parçası değildir.²³⁰ Ayrıca büyü, tekniklerin yerine getirilmesinde daha hassastır ve bir tanesinin çalışmaması durumunda başkası denenir. Daha az duygu içerir, pratiği daha az zorlayıcıdır. Potansiyel olarak daha antisosyaldir çünkü özel zamanlar ve fırsatlarda yerine getirilir.²³¹

İslâmî duanın sonunda söylenen “âmin” sözcüğü olduğu gibi büyüünün sonunda “âmin” kelimesine benzer bir ifade kullanılmakta²³² bazen acilen yerine getirilmesini söyleyen cümle ve kelimelere yer verilmektedir.²³³

Büyücü bir süre sonra bazı başarılar elde ederek kişinin kendisini tanrı yerine koymasına bile neden olabilmektedir. Duada ise kul acziyetini ortaya koymakta ve yardım beklemektedir.

Dualar, dua eden kimse ve kutsal arasında özel bir bağlantı kurmaktadır. Duada tekrarlar kalbi, ruhu tekrar tekrar temizlemekle, zihne, kalbe Tanrı inancını yerleştirmeye onun rızasını kazanmaya çalışmaktadır. Büyü de ise tekrarlar metafizik güçlere baskı ve zorlama amacıyla yapılmaktadır.²³⁴ Amaç, dua edilen cinler ve tanrıların gerçek varlığını sağlamlaştırmaktır.²³⁵

10. Büyüde Kullanılan Nesnelere/Unsurlar

Kitaptaki örneklerin hazırlanmasında ve uygulanmaları esnasında yerine getirilmesi gereken şartların yanında, tedarik edilmesi gereken çeşitli malzemeler, nesnelere ve unsurlar bulunmaktadır.

Bu tür büyü malzemeleri için farsça bir kelime olan “nirenc” veya “nirenciyat” kelimesi kullanılmıştır. Kelime hile, düzen, efsun ve büyü gibi anlamlarda²³⁶ kullanılmakta olup çeşitli konularda sihir yapımı için uzun reçeteli pek çok maddeyi

²³⁰ Mauss, *a.g.e.*, s. 68.

²³¹ Hamilton, *a.g.e.*, s. 39-40.

²³² Klinghardt, *a.g.m.*, s.22.

²³³ Kenz., c.I, s. 33.

²³⁴ Klinghardt, *a.g.m.*, s.14.

²³⁵ Cox, *a.g.t.*, s. 4.

²³⁶ Devellioğlu, *a.g.e.*, s.1005.

içeren sihir malzemeleri türüne denilmiştir. Bu malzemelerle büyü alanına giren çoğu işlemin yapılması mümkün olmaktadır.²³⁷

Büyüsel uygulamalarda kullanılan en önemli unsurlardan bir tanesi astrolojidir.

a) Astroloji

Yıldız ve gezegenler gibi gök cisimlerini inceleyerek insanların kaderi, mevsimler ve gelecekle ilgili yorumlarda bulunma bilimi olarak görülen Astrolojiyle, Astronomi (başlangıçta) beraber anılırken, daha sonra birbirinden ayrılmışlardır. Astronomi bir bilim olurken astroloji eski yüzyılların sahte bilimi olarak kalmış ve astrologlar tarafından çıkarılan yıldız haritalarına yargıda bulunma pratiği olarak günümüze kadar gelmiştir, devam etmektedir.²³⁸

Astrolojinin başlangıcının kesin tarihini tespit etmek imkânsız olsa da Kaldeliler, Mısırlılar, Asurlular, Yunanlılar ve Persler tarafından kullanıldığı bilinmektedir.²³⁹ Astrolojinin Keldanilerden Mısır'a oradan da Yunanlılara geçtiği şeklinde²⁴⁰ ve Mezopotamya'dan ortaya çıkarak Akdeniz dünyasına ve diğer taraftan da Hint yarımadasına yayıldığı şeklinde farklı görüşler bulunmaktadır.²⁴¹

Yıldızlar hakkındaki en eski kayıtlar eski Babil dönemine ait astrolojik ve astronomik olmak üzere iki metnin bulunduğunu ve²⁴² diğer taraftan Hammurabi dönemine kadar tarihlenen tek metnin Ammişeduga'nın Venüs tabletlerinin olduğunu²⁴³ ve de astrolojinin belirlenebilen ilk kaynağının Mezopotamya'da Kaldelilerde Kral I. Sargon (yaklaşık M.Ö. 2350) tarafından yazdırılmış olan Namar-Beli çivi yazılı tabletinin olduğunu kabul edenler olmuştur.²⁴⁴

---

²³⁷ Tez, *a.g.e.*, s. 22.

²³⁸ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 123.

²³⁹ Seligmann, *a.g.e.*, s. 366.

²⁴⁰ Titus Burckhardt, *Astroloji ve Simya*, çev: Mehmet Temelli, Verka Yay., İstanbul 1999, s. 217, 218.

²⁴¹ Sharpe, *a.g.e.*, s. 3.

²⁴² Enn Kasak-Raul Veede, "Understanding Planets in Ancient Mesopotamia", *Electronic Journal of Folklore*, Vol. 16, Tartu 2001, pp. 7-33, s. 9.

²⁴³ L. Van der Waerden, "Babylonian Astronomy II. The Thirty-Six Stars", *Journal of Near Eastern Studies*, Vol. 8, No. 1 (1949), pp. 6-26, s. 11.

²⁴⁴ Burckhardt, *a.g.e.*, s. 217, 218.

Astroloji bilgilerini Sümerlerden ödünç almış olan Babillilerde astroloji işlerinin başındakiler, yüksek pozisyondaki kişilerdir.²⁴⁵ Yöneticiler kendi yararlarına ve ulusların yararları adına astrologları yanlarında bulundurmuşlardır. Hatta yıldızlara danışılincaya kadar savaşa, inşaya başlanmamış, finansal işler yapılmamıştır.²⁴⁶ Babilli astrologlar, kâhinler, falcılar daha çok devlet adamı, politikacılar gibi itibar görmüşlerdir.²⁴⁷

Babilli ruhban sınıfı incelemeleri sonucunda astroloji alanında uzmanlaşmışlar ve bilim adamı olarak görülmüşlerdir. Astrolojik bilgelik ise orijinal metinleri araştırmak için diller bilmeyi aynı zamanda matematiksel zekâyı gerektirmiştir.²⁴⁸

Yunanlılar ise bir doğum astrolojisini benimseyerek kişinin doğumu sırasındaki gezegenlerin konumlarına, harflerin kişinin kaderini belirlediğine inanmışlar ve kaderci bir astroloji kabul etmişlerdir.²⁴⁹

Harran Sabiîleri (politeistleri) ise tanrı ile insan arasında kutsal ruhların bulunduğu ve bu ruhların heykellerinin olduğuna inanmışlar onlara tapmış, Babil kültürü olan astral ilahi varlıkların ve Hermetik felsefe geleneğinin Ortaçağ'a aktarılmasında etkili olmuşlardır.²⁵⁰

Hindistan'da astroloji önemli günleri belirlemede geleneksel Hint eğitimlerinde yardımcı olması amacıyla kullanılan ve iyi ve kötü sonuçların meydana geldiği gezegenlerin hareketlerinin incelendiği bir bilim dalı olmuştur.²⁵¹ Burada da astroloji bir zamanlar soylu teoloji incelemesine yardımcı olabilecek en büyük bilim olarak görülmüştür.²⁵²

Romalılardan sonra kaybolan astroloji, Araplar vasıtasıyla Avrupa'da onbirinci ve onikinci yüzyıllarda tekrar ortaya çıkmıştır. Araplar tıp pratiklerini astrolojiyle,

---

²⁴⁵ Reginald Campbell Thompson, *The Reports of the Magicians and Astrologers of Nineveh And Babylon in the British Museum*, Luzac and co. Vol. II., London, 1900, s. XIX.

²⁴⁶ Seligmann, *a.g.e.*, s. 369.

²⁴⁷ Thompson, *The Reports of the Magicians and Astrologers of Nineveh*, s. XV.

²⁴⁸ Seligmann, *a.g.e.*, s. 369.

²⁴⁹ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 126.

²⁵⁰ Tez, *a.g.e.*, s. 21.

²⁵¹ Sharpe, *a.g.e.*, s. 5.

²⁵² Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 111.

matematiklerle kombine ederek yeniden hayata geçirmişlerdir.²⁵³ Özellikle Araplar ve Yahudi Kabbalistler bu tasavvurların taşıyıcıları olmuştur.²⁵⁴

Ortaçağa gelindiği zaman kilisenin astrolojiyi ne kabul ettiği ne de ona karşı düşmanca bir tavır aldığı görülmektedir. Çoğu Hıristiyan astrolojiye inanmış ve burçlara saygı duymuştur.²⁵⁵ Onüçüncü ve ondördüncü yüzyıllar da Rönesans'ta astrologlar kralların danışmanlarıdır. Ayrıca asilzadeler, şehir yöneticileri, kilise mensupları tarafından ve bazı papalar tarafından danışılan kişiler olmuşlardır. İtalya ve İspanya Üniversitelerinde astroloji kürsüleri kurulmuştur.²⁵⁶

Osmanlı saraylarında ise Osmanlı padişahlarının rüyalarını yorumlayan ve büyük olaylar için fala bakan ve bunlarla devlet işlerine yön veren usta münecimler bulunmuş ve yıldıznameler yazılmıştır.²⁵⁷ Benzer örnekleri Türk astrolojisine baktığımız zaman görmekteyiz.²⁵⁸

1. Burçlara Yüklenen Tanrısal Özellikler

Mezopotamya'daki sistemin temel tasavvurunda yıldızlar gözle görebilen tanrılar olarak düşünülmüş ve gezegenlerin tabiatları gereği insanların üzerinde etkilerinin olduğuna ve yazılmış olan kaderlerin öğrenilmesinde anahtar rollerinin olduğuna inanılmıştır. Ülkeler, nehirler, kentler, tapınaklar kozmosun birebir imgesidir. Yıldızların gökkubbede çizdikleri grafiklere göre şehirlerin planı çizilmiştir.²⁵⁹

Yeryüzündeki yaşamın gökteki yapı ile benzer dinamiği yansıttığına olan inanç, insan bedeninin kozmosun bir aynası olarak görülmesine insanın uzuvlarını yöneten gezegenlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.²⁶⁰ Babilliler gökteki her değişimde bir belirti, bir işaret aramışlar ve yıldızların ve gezegenlerin hareketlerine farklı anlamlar

---

²⁵³ Michel Gauquelin, *The Scientific Basis of Astology Myth or Reality, Stein and Day*, New York, 1975, s. 112, 113; İbrahim Sarıçam-Seyfettin Erşahin, *İslâm Medeniyeti Tarihi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2008, s. 163.

²⁵⁴ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 33.

²⁵⁵ Cavendish, *a.g.e.*, s. 66.

²⁵⁶ Cavendish, *a.g.e.*, s. 67.

²⁵⁷ Giovanni Scognamillo, *Astroloji ve Yıldız Bilimi*, Karizma Yayınları, İstanbul 1999, s. 40-41.

²⁵⁸ *Türk Astrolojisi (Culduzlama)*, Sofi Tram-Semen, Kesit tanıtım ltd. şti., 24 Eylül – 21 Aralık, Ankara 2004, 54.

²⁵⁹ Eliade, *Babil*, s. 22.

²⁶⁰ Eliade, *Babil*, s. 40-41.

yüklemişlerdir.²⁶¹ Hiçbir şeyin şansa bağlı olmadığına ve yıldızların insanlar için iyiye ya da kötülüğe işaret ettiğine inanılmıştır.²⁶²

Bu tasavvura göre Hitit büyü müzakozmos (evren) ve mikrokozmos (insan) benzeşimince belirlenmiştir. İnsanın başı göğze, elleri toprağa, gözleri suya benzetilmiştir.²⁶³ Ayrıca doğum anında gezegenlerin hareketleri ve konumlarının kişinin tüm hayatını etkileyeceğine de inanılmıştır.²⁶⁴

Gezegenlere insanların hayatlarını yönetmede yüklenen görevlere göre; Satürn kemikler, akciğerler, sağ kulak, idrar bölümünü; Jüpiter, karaciğer, sol kulak ve kaburga kemikleri; Güneş kalp, karın, sağ göz, beyin, vücudun sağ tarafını; Mars yaralanma, sağ burun deliği, kas ve sinirleri ve böbrekleri; Venüs et ve şişmanlığı, yağı, böbrekleri, meni ve özel kısımları; Merkür dil, ağız ve kasları; Ay sol göz, baş, akciğer, boğaz, rahim ve vücudun sol tarafını etkilemektedir.²⁶⁵ Antik dönemde bu inancın etkisiyle Ay, oğlak burcundayken bir cerrah yaralı bir dizi ameliyat etmemiştir.²⁶⁶ Ayrıca insanın 7 döneminin de gezegenlerin kontrolü altında olduğuna inanılmıştır. Bebeklik Ay; çocukluk Merkür; yetişkinlik Venüs; olgunluk Güneş; orta yaş Mars; ileri yaş Jupiter ve ihtiyarlık ile ölüm Satürn'ün kontrolü altındadır.²⁶⁷

Yıldızlar ve gezegenler tanrı ile insan arasına giren tanrısal varlıklar olarak kabul edilmişlerdir. Tanrısal alana yükselmek için de uygun gezegenlerin alanından geçmek gerekecektir. Bu tür inançlar Gnostisizm ve Helenizmde yaygın bir şekilde görülmektedir.²⁶⁸

---

²⁶¹ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 124.

²⁶² Jr. Morris Jastrow, "Aspects of Religious Belief and Practice in Babylonia and Assyria", *Ph.D.*, New York and London 1911, 208.

²⁶³ Eliade, *Babil*, s. 40-41.

²⁶⁴ Sharpe, *a.g.e.*, s. 5.

²⁶⁵ Gauquelin, *a.g.e.*, s. 117; *Solomonic Magic*, 20.

²⁶⁶ Cavendish, *a.g.e.*, s. 66.

²⁶⁷ Manly P. Hall, *The Secret Teachings of all Ages an Encyclopedic Outline of Masonic, Hermetic, Qabbalistic and Rosicrucian Symbolical Philosophy Being an Interpretation of the Secret Teachings Concealed Within the Rituals, Allegories, and Mysteries of all Ages*, San Francisco, 1928, s.56.

²⁶⁸ Sharpe, *a.g.e.*, s. 4.

Çoğu antik ülkelerde, Asurlularda yaygın bir şekilde gezegenler, tanrıların isimleriyle birleştirilmişlerdir. Her bir gün tanrılara adanmış ve krallar için günlük kurbanlar sunulmuştur.²⁶⁹

Paganlar ise yıldızları, ırkları, ülkeleri ve kişilerin kaderlerini etkileme yeteneği bulunan canlı varlıklar olarak görmüşlerdir.²⁷⁰ Tanrılarla yıldızlar ve takımyıldızları özdeşleştirilmiş ve gökteki değişikliklerin insanlara tanrılar tarafından gönderilen uyarılar olduğu düşünülmüştür. Öyleki yeryüzündeki tanrı kralların yıldızları gökyüzünde parlak bir şekilde görüldüğü zaman bu, yeryüzü kralının güçlü ve şanslı olacağına bir işareti olarak kabul edilmiştir.²⁷¹ Gezegenlerin kişilerin kaderlerini çizen tanrılar olduklarına olan inanç gereği, onların dua ve kurbanlarla yumuşatılacağına inanılmış ve onlara dualar ve kurbanlar sunulmuştur.²⁷²

Gezegen tanrılar, Mezopotamya'dan Yunanlılara oradan da Romalılar kanalıyla dünya üzerine yayılmışlardır.²⁷³

Gezegen tanrılar ve isimleri şöyledir: Marduk-Jüpiter (Perşembe), Nabu-Merkür (Çarşamba), Nergal-Mars (Salı), Ninurta-Satürn (Cumartesi), İştâr-Venüs (Cuma), Şamaş-Güneş (Pazar), Sin-Ay (Pazartesi) şeklinde sıralanmıştır. Gezegenler ve tanrılar arasındaki bu ilişki daha sonra Yunan ve Romalılar tarafından da benimsenmiştir.²⁷⁴ Buna göre gezegenlerin etkileri onların ismini aldığı tanrıların özelliğini yansıtmaktadır.²⁷⁵ Günümüzdeki yıldız isimlerinin kaynağı Babillilerdir ve yıldızların hareketlerinin insanların hareketleriyle yakından alakalı olduğuna inanmışlardır. Her insanın gökyüzünde bir yıldızının olduğuna inanılmasından dolayı yıldız kayması veya sönmesi bir kişinin ölümünün işareti sayılmıştır.²⁷⁶

Yunan panteonundaki büyük tanrılardan Zeus, Roma'ya Jupiter olarak, Afrodit Venüs, Ares Mars, Kronos Satürn, Hermes Merkür, olarak geçmiştir. Bunlar Roma'nın

²⁶⁹ Carrier, *a.g.e.*, s. 269.

²⁷⁰ Hall, *The Secret Teachings of all Ages*, H.S. Crocker Company, San Francisco, 1928, s. 53.

²⁷¹ Carrier, *a.g.e.*, s. 269.

²⁷² Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 33.

²⁷³ Kasak-Veede, *a.g.m.*, 7; Thompson, *The Reports of the Magicians and Astrologers of Nineveh*, s. XIV.

²⁷⁴ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 25-26.

²⁷⁵ Richard Cavendish, *The Black Arts*, Pan Books, London 1967, s. 210.

²⁷⁶ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 33.

gezegen tanrılarının isimleri olmakla birlikte halen kullandığımız isimlerdir.²⁷⁷ En azından iki bin yıl önce Batı'da kullanılmaya başlayan haftanın günlerinin isimleri neredeyse bütün dünyaya yayılmıştır.²⁷⁸

Satürn'ün güneşle olan yakınlığından (parlaklığından) dolayı daha sonra bir güneş tanrısı olan Ninib'le (o Nippur'un güneş tanrısıdır) özdeşleştirilmiş olabileceği de ileri sürülmektedir. Ninib, neşe ve sevinci getiren ve hayatı düzenleyen bahar, güneş tanrısı olarak bilinmektedir.²⁷⁹ Fakat bu özelliği Satürn'ün özelliklerine benzemektedir. Çünkü Satürn genellikle olumsuz işlerin yöneticisidir.

Arapça'da Zuhâl olarak isimlendirilen Satürn'ün hareketinin Güneş'inki kadar yavaş ve sabit olmasından dolayı, 'gecenin güneşi' olarak da isimlendirilmiştir.²⁸⁰ Saturn, antik dönem İtalyan zamanın tanrısıdır, tarımın ve ürünlerin koruyucusudur. Roma'da o hazinelerin koruyucusudur ve özellikle parayla özdeşleştirilmiştir.²⁸¹ İnsanların umutlarını kırmayla meşgul olan, ölümü getiren, başarısızlığı, yıkımı, sefaleti ve genellikle hüznü getiren bir gezegendir. Bu algının sebebi olarak Romalıların Satürn'ü yanlış tanınması gösterilmektedir.²⁸²

Cumartesi gününün yöneticisi olan bu gezegene tarım, miraslar, katılık ve yeryüzünün işleri, kemikler, dişler, kıkırdaklar, sağ kulak, karaciğerin²⁸³ yönetimi verilmiştir. Ayrıca üzüntü,²⁸⁴ yaşlılık, geçmiş, sınırlama, durgunluk, soyut düşünce ve felsefeyle ilgili durumlar onun yönetimindedir.²⁸⁵ Lisana, soğuk tabiatlı olmaya,²⁸⁶ zamana,²⁸⁷ sinirliliğe²⁸⁸ ve fakirliliğe etki etmektedir.²⁸⁹

²⁷⁷ Gauquelin, *a.g.e.*, s. 109.

²⁷⁸ Cecil H. Brown, "Naming the Days of the Week: A Cross-Language Study of Lexical Acculturation", *Current Anthropology*, Vol. 30, No. 4 (Aug. - Oct., 1989), pp. 536-550, s. 536.

²⁷⁹ Jastrow, *a.g.t.*, s. 217-231.

²⁸⁰ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 25.

²⁸¹ Mike Dixon-Kennedy, *Encyclopedia of Greco-Roman Mythology*, USA 1998, s. 275.

²⁸² Cavendish, *The Black Arts*, s. 211.

²⁸³ Avanzade Mehmed Süleyman, *Ulum-i Hafiyeden Yıldızname*, A. Asaduryan ve Mahdumları Şirket-i Mürettibiye Matbaası, İstanbul 1330, s. 41,42.

²⁸⁴ John Michael Greer, *Circles of Power Ritual Magic in the Western Tradition*, Llewellyn Publications, St.Paul, Minnesota, USA 1997, s. 122; Daniel J. Driscoll, *The Sworn Book of Honourius the Magician*, Heptangle Books, New Jersey, 1983, s. 69; Süleyman, *a.g.e.*, s. 19,20.

²⁸⁵ Greer, *a.g.e.*, s. 122.

²⁸⁶ Süleyman, *a.g.e.*, s. 19,20.

²⁸⁷ Colin D. Campbell, *The Magic Seal of John Dee*, The Sigillum Dei Aemeth, The Teitan Press, 2009, s. 2.

Kenzü'l-Havâs'ta Zuhâl/Satürn yıldızının yönetiminde bulunan Cumartesi gününde müşterinin artmasının amaçlanmasının dışında²⁹⁰ sıkıntıya uğratmak,²⁹¹ düşmanı zarara sokmak, ticaretini ve kârını bozmak, zâlîme ceza vermek,²⁹² zorluğa karşı koymak, zâlîmin yok edilmesi,²⁹³ düşmana üstün gelme gibi yetenekler yüklenmiştir. Satürn için verilen saatler genelde uğursuz ve iş yapılması tavsiye edilmeyen saatler olarak görülmektedir. Bu saatte zarar ve kötülükten başka bir şey beklenmez.

Jüpiter gezegeni ise Arapça'da Müşteri olarak isimlendirilmiştir. Astrolojik sistemde Jüpiter, Hammurabi döneminden sonra panteonun baş tanrısı olarak gördüğümüz Marduk'la özdeşleştirilmektedir.²⁹⁴ Ülkeyi ve krallığı koruyan tanrıdır.²⁹⁵ Marduk başlangıçta bir güneş tanrısı olarak ortaya çıkmıştır.²⁹⁶ O, yaratıcı tanrıdır, ölümün habercisi, kaosu durduran tanrıdır ve gökyüzünün yöneticisidir.²⁹⁷ Başka bir bilgide ise ilk dönem Nippur'un baş tanrısı olan Enlil'in, Jüpiter'le özdeşleştirildiği söylenmektedir.²⁹⁸ Jüpiter, insanoğlunun ve tanrıların yöneticisidir.²⁹⁹

Yunanlılarda ise Zeus'la özdeşleştirilmiştir. Jüpiter başlangıçta bir ziraat tanrısıdır fakat zamanla Roma'nın koruyucusu olmuştur.³⁰⁰ Greklerde tanrıların kralı Zeus'ken, Babil'de tanrıların kralı Marduk'tur. Gezegenler içinde en favori olanıdır.³⁰¹ Romalılarda da Jüpiter en büyük tanrıdır.³⁰² Gökyüzünün doğal güçleri onun

---

²⁸⁸ Driscoll, *a.g.e.*, s. 69.

²⁸⁹ Aryeh Kaplan, *Sefer Yetzirah, The Book of Creation*, Samuel Weiser, York Beach Maine, t.y., 180.

²⁹⁰ Kenz., c.I, s. 45.

²⁹¹ Kenz., c.I, s. 76.

²⁹² Kenz., c.II, s. 52-53.

²⁹³ Kenz. c.I, s. 144.

²⁹⁴ Jastrow, *a.g.t.*, s. 217-231.

²⁹⁵ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 20.

²⁹⁶ Jastrow, *a.g.t.*, s. 217-231.

²⁹⁷ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 18-19.

²⁹⁸ Jastrow, *a.g.t.*, s. 218.

²⁹⁹ Greer, *a.g.e.*, s. 122.

³⁰⁰ Arthur Cotterell, *Encyclopedia of Mythology- Norse, Classical, Celtic*, Hermes House, China 2006, s. 181-182.

³⁰¹ Mess, *a.g.t.*, s. 86-90.

³⁰² Gerhard Fink, *Antik Mitolojide Kim Kimdir?*, Çev: Ümit Öztürk, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1995, s. 161; Annemarie Schimmel, *Dinler Tarihi*, Kırkambar Kitaplığı, İstanbul, 2007, s. 72-75.

özelliğidir.³⁰³ Şimşek ve gök gürültüsünün ve kötü havanın efendisi olarak görülmüştür.³⁰⁴

Arapçada Merih olarak bilinen Mars ise Grek savaş tanrısı Ares'le ve Mezopotamya savaş tanrısı Nergal'le özdeşleştirilmiştir. Satürn'den sonra ikinci en kötü gezegen olarak bilinmektedir. Onun etkisi çok sıcak ve çok kurudur.³⁰⁵ Nergal, özellikle hastalık, şiddet ve gerginliğin sebep olduğu ölümün tanrısı, ölüm ülkesinin yer altı tanrısıdır.³⁰⁶ Mars gezegeni adını kan ve yangını anımsatan koyu kırmızı renginden almış³⁰⁷ ve kırmızı Hindularda da Mars'ın rengi olmuştur.³⁰⁸

Başlangıçta Roma'nın önemli geçim kaynağı olan tarımla ilgili bir tanrı iken Roma genişledikçe savaş tanrısına dönüşmüştür. O Roma'nın üç koruyucu tanrısı olan Jüpiter, Quirinius'la birlikte üçüncüsüdür. İlk zamanlar pastoral bir tanrı olan Mars, tepelerde ve ormanlarda yaşamış ve çiftçilik üzerinde koruyuculuk yapmıştır. Mars muhtemelen onun kız kardeşi veya eşi olan savaş tanrıçası Bellona'yla özdeşleştirilmiştir.³⁰⁹

Nergal, yeraltının (en büyüğü değilse de) en büyük tanrılarında biri olmuştur. Mars'ın en popüler isimlerinden biri Sümerce Şalbatānu^{MUL}Ša-al-ba-tâ-nu (G360)'dır ve bugüne kadar onun anlamı bilinmeden kalmıştır. Bilim adamları Sümerce'deki bu heceleri yorumlayarak ve hecelerin içine isimleri zorla yerleştirerek ismi 'kendisinde sürekli felaketi bulunduran' olarak açıklamışlardır. Bu Mars'ın paralel unvanı Nergal'le uyum içindedir. Nergal felaketin, savaşın, ölümün ve yeraltının tanrısıdır. Belki bu Mars'a 'kara yıldız' denmesinin sebebidir.³¹⁰ Mars ayrıca bulutların ve gök gürültüsünün tanrısıdır.³¹¹

³⁰³ Cotterell, *a.g.e.*, s. 181-182.

³⁰⁴ Fink, *a.g.e.*, s. 161; Schimmel, *a.g.e.*, s. 72, 75.

³⁰⁵ Mess, *a.g.t.*, s. 86-90.

³⁰⁶ Mess, *a.g.t.*, s. 6-12.

³⁰⁷ Fink, *a.g.e.*, s. 204-205; Schimmel, *a.g.e.*, s. 72, 75.

³⁰⁸ L.W. de Laurence, *The Great Book of Magical Art, Hindu Magic and Fast Indian Occultism, The Book of Secret Hindu, Ceremonial, and Talismanic Magic*, The de Laurence Company, Chicago, ILL. USA, 1914, s. 565.

³⁰⁹ Dixon-Kennedy, *a.g.e.*, s. 198.

³¹⁰ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 27.

³¹¹ G. Kasten Tallmadge, "On the Influence of the Stars on Human Birth", *Bulletin of the History of Medicine*, 13 (1943), pp. 251- 267, s. 260.

Arapçada Şems olarak isimlendirilen Güneş, Sümerce Utu ve Akadca Šamaš olan Güneş tanrısı olarak bilinmektedir.³¹² Metinlerde her zaman ikinci sırada yer almıştır. Kaldeli sisteminde ise Güneş gezegenlerin lideridir.³¹³ O Ay tanrısının en büyük oğludur ve İhtar'ın kardeşidir. Mısır mitolojisinde Güneş ve Ay sonraları Osiris ve Isis tanrıları tarafından temsil edilmiştir.³¹⁴ Sol ismiyle de anılan Güneş, Yunanlılarda Helios'la denk sayılmıştır.³¹⁵

Zühre olarak isimlendirilen Venus ise İhtar'dır ve İhtar, bir yer tanrıçası, bitkilerin ve bereketin tanrıçasıdır yani bir toprak ana kişileştirmesidir. Nana ve Uruk da Venüs'le özdeşleştirilmiştir. Her bir gezegen bir büyük tanrıyla özdeşleştirilmiştir. Sümer tanrıçası olan İnana, Akadlarda İhtar,³¹⁶ İbranilerde Astarte, Yunanlılarda Afrodite ve Romalılarda Venüs adını almıştır.³¹⁷

Venus, başlangıçta bahar zamanı, bahçelerle ve ziraatla özdeşleştirilen kaynağı belli olmayan bir antik dönem tanrıçasıdır. Daha sonra Roma tanrısı Afrodite'le özdeşleştirilmiştir. Aşk ve verimliliğin tanrıçasıdır.³¹⁸

İhtar, sabah ve akşam yıldızı olan Venüs'e bağlı olmasından dolayı hem gece hem de gündüz işlerine bakmaktadır.³¹⁹

Utarit/Merkür ise küçük bir gezegen olmasından dolayı tanrı Nebo ile özdeşleştirilmiştir. Panteon'da Marduk'un oğludur ve tanrılar meclisinden yazıcı olarak geçmiştir.³²⁰ Nabû'nun kültü yaklaşık olarak MS. 2'ye kadar devam etmiştir daha sonra o, Hermes ve Apollo'yla özdeşleştirilir olmuştur.³²¹

---

³¹² Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 11.

³¹³ Mess, *a.g.t.*, s. 86-90.

³¹⁴ Richd. A. Proctor, *The Jewish and Astrology*, D. Appleton and Company, New York, 1876, s. 310-311.

³¹⁵ Mike Dixon-Kennedy, *a.g.e.*, s. 282; Mess, *a.g.t.*, s. 86-90.

³¹⁶ Jastrow, *a.g.t.*, s. 217-231.

³¹⁷ Akın, *a.g.e.*, s. 368; Mess, *a.g.t.*, s. 86-90.

³¹⁸ Mike Dixon-Kennedy, *a.g.e.*, s. 318-319.

³¹⁹ Schimmel, *a.g.e.*, s. 50.

³²⁰ Jastrow, *a.g.t.*, s. 217-231; Mess, *a.g.t.*, s. 6-12.

³²¹ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 24; Mess, *a.g.t.*, s. 86-90; Cotterell, *a.g.e.*, s. 205.

O ziraatın, ticaretin patronu ve özellikle yazıcıların ve bilim adamlarının tanrısıdır. Onun en önemli rolü tanrıların yazıcısı olması ve kader tabletlerinin koruyucusu olmasıdır.³²²

Marduk ve Nabû'ya ek olarak Merkür, genellikle akşam güneşini temsil eden ve çoğunlukla Satürn'le ilişkili olan Ninurta'yla da özdeşleştirilmiştir.³²³

Sümerce Nanna ve Akadca Sin ise Ay/Kamer tanrısıdır,³²⁴ genellikle metinlerdeki ilk gezegendir ve Ay tanrısı bilgeliğin tezahürü ve güneş tanrısı babasıdır. Mezopotamya tarihinin başlangıcından çiviyazısı kültürünün sonuna kadar Ay tanrısı gezegen tanrılarının en eskisi olmuştur. “Yıldız tanrıları arasında, ay tanrısı en nazik/anlayışlı ve en güvenilir olanıdır ve insan ve hayvanın doğurganlık ve verimliliğiyle bağlantısı kurulmuştur.”³²⁵

Daha önceki dönemlerde o, Selene veya Mene'dir. Daha sonra o Apollo'nun ikiz kardeşi, Artemis olmuştur.³²⁶ Artemis analığın belirgin bir vasfı olan koruyuculuk ve şevkatle özdeşleştirilmiştir.³²⁷

Ay, ormanların, şehirlerin, doğum yapan kadınların ve avcılarının koruyucusudur. Ay'ın insanın yaşam devrelerini simgelediği düşünülmüştür. Önce doğar, sonra büyür, bir süre ayakta kalır ve nihayet batır gider, yani ölür. Her ay dönemi sonunda üç gün kaybolur, görünmez sanki ölmüş gibidir. Ay'ın histeri, sara gibi hastalıklarla bağıntılı olduğu, İngilizce luna'nın Ay, lunacy kelimesinin ise Ay'ın etkileyciliğinden esinlenerek delilik, cinnet anlamında kullanıldığı söylenmektedir. Anadolu Türklerinde de Ay'daki değişimler sonucunda kimi insanlarda ruhsal değişimler meydana geldiğine inanılmıştır. Hindistan'da Ay, tohumun taşıyıcısı olarak görülmüştür. Çiçero'ya göre dolunay, tohum ekmenin ve evlenmenin en uygun zamanı sayılmıştır. Özellikle dolunayın âşıkları etkilediği, onlara aşırı heyecan verdiği ve aşkı körüklediği düşünülmüştür. Ay'ın etkisinde olan kişinin dengeli olacağı, akşamları daha güçlü ve çalışkan olacağı, kafasının geceleri çok daha iyi işleyeceğine inanılmıştır. Bu kişilerde

³²² Mess, *a.g.t.*, s. 6-12; Fink, *a.g.e.*, s. 214.

³²³ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 25.

³²⁴ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 11.

³²⁵ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 17.

³²⁶ Mess, *a.g.t.*, s. 86-90.

³²⁷ Necmeddin Ersoy, *Semboller ve Yorumlarla Görünenden Görünmeyene*, İstanbul 1990, s. 59-64.

biraz da olsa hayalperest ve tembelleğe karşı bir eğilimin olduğu ifade edilmektedir. Bu kişiler yaratıcı ve çekicidirler.³²⁸ Ay'ın hafızayı, gözü, bağırsakları, rahmi, ince zarlari³²⁹ etkilediğine ve değişim, sezgi, doğum, umudun³³⁰ yöneticisi olduğuna inanılmıştır. Ayrıca Ay, seyahati, deniz yolculuğunu,³³¹ avlanmayı, balık tutmayı yönetmektedir.³³²

Genelde büyü uygulamalarında Ay'ın uygun konumda bulunması önemli görülmüştür. Çünkü sihirsels uğraşları yöneten Ay'dır. Her gezegenin insanın yaşamının bir yönünü simgelediğine inanılmıştır.³³³

Ay'ın günü olan Pazartesi günü, kitapta yapılacak uygulamalarda karşıdakinin sevgisini kazanma, sözünü dinletme,³³⁴ bol rızık elde etme,³³⁵ fenalıklardan korunma,³³⁶ zâlimin şerrinden korunma,³³⁷ dileğin yerine gelmesi,³³⁸ mutluluk,³³⁹ kişiyi sakinleştirme,³⁴⁰ hastanın iyileşmesi,³⁴¹ görünmez olmak,³⁴² uzaklardan gelmeyen kişiyi geri getirmek³⁴³ gibi amaçlar yer almakta ve bugün olumsuzluklar için veya kötülük yapmak amacıyla kullanılmamaktadır.

2. Yıldızların Uğurlu ve Uğursuz Vakitleri

Bu gezegen tanrıların haftanın belli bir gününü yönettiğine inanılmış ve gezegenin yönettiği gün o gezegenin uğurlu zamanı olarak görülmüştür.

³²⁸ Ersoy, *a.g.e.*, s. 59-64.

³²⁹ Süleyman, *a.g.e.*, s. 41,42.

³³⁰ Campbell, *a.g.e.*, s. 2.

³³¹ S. Liddell MacGregor Mathers, *The Greater Key of Solomon*, Emperor Norton Books, Ohio, 1999, s. 13-14.

³³² Greer, *a.g.e.*, s. 122; Campbell, *a.g.e.*, s. 2.

³³³ Jonathan Cainer, Carl Rider, *Modern Büyücülük El Kitabı*, Çev: Giovanni Scognamillo, Gizem Dizisi, Say Yay., İstanbul 1996, s. 34.

³³⁴ Kenz., c.I, s. 51; Kenz., c.I, s. 83.

³³⁵ Kenz., c.I, s. 21. ; Kenz., c.I, s. 56. ; Kenz., c.I, s. 113.

³³⁶ Kenz., c.I, s. 21. Kenz., c.I, s. 58.

³³⁷ Kenz., c.III, s. 26., Kenz., c.I, s. 57.

³³⁸ Kenz., c.IV, s. 22.; Kenz., c.IV, s. 26.

³³⁹ Kenz., c.I, s. 21.

³⁴⁰ Kenz., c.I, s. 98.

³⁴¹ Kenz. c.I, s. 172.

³⁴² Kenz. c.II, s. 29.

³⁴³ Kenz., c.IV, s. 36.

İslâm dünyasında yeni gün güneşin batışıyla başlamıştır. Buna göre Güneş ufukta kaybolunca saat 12 ya da 0'dır. Bir sonraki güneş batışına kadar geçen süre 2x12 saate ayrılır. Ezâni saat adı verilen bu saatte günün başlangıcı değişmekte ancak gün boyunca bir saatlik süre aynı kalmaktadır.³⁴⁴

Kenzü'l-Havas'ta, sadece gündüz vaktine ait olan uğurlu ve uğursuz saatler saat saat detaylı bir şekilde verilmiştir. Geceler okumak, havâs yazmak, vefk ve tılsım hazırlamak gibi işler için uygun görülmüştür. Havâs ve zikirten faydalanmak isteyenler için gece yarısı tavsiye edilmiştir.

Büyüsel sözleri okuma ve yazmada burçlar ve yıldızlar büyük roller oynamışlardır. Havâsın etkili olabilmesi için o kimselerin yıldız ve burçlarının bulunarak o burca uygun gün ve saatte havâsın okunup, yazılması gerekmektedir.

Haftanın her gününün ilk saati o günün yönetici yıldızının saatidir.³⁴⁵ Güneş'in doğum anıyla başlamakta ve güneşin battığı anda da gecenin birinci saati başlamış olmaktadır. Bu saatler 60 dakikalık saatlerden farklı olarak düzenlenmişlerdir. Mevsimlere göre gün ve gece saatinin uzunlukları devamlı olarak değişmektedir. Saatlerin bulunuşu ise o günün güneş doğuş saati ile batış saati ve gecesini için de batış saati ile doğuş saati arasındaki farkın bulunarak 12'ye bölünmesi şeklindedir. Sonrasında o günün yıldızından başlayarak sırayla gezegenler yazılmaktadır.³⁴⁶ Meleklerin saatleri yönettiğine ve günü yöneten meleğin günün ilk saatini yönettiğine, ikinci saatin yöneticisinin ikinciyi, üçüncüsü saatin yöneticisinin de üçüncüyü yönettiğine inanılmıştır. Bu devrin sonunda yedi gezegen kendi devirlerini yaparak ilk olana geri dönmektedir. Söz konusu takvimlerde uygulamalar için bakılan kısımlar güneşin doğuş vakitleri ve akşamın oluşu yani güneşin batış saatleridir.

Bu tür kitaplarda kullanılan uydurma bir hesaplama usûlünde ise günümüz saatleri kullanılmakta ve her gün güneş batarken saat 12 kabul edilmektedir. Her saat 60 dakika sürmekte fakat bu yöntemle hiçbir zaman ertesi günün güneş doğuşu ve sonraki güneş batışı 12 saat sonraya denk gelmemektedir.³⁴⁷

³⁴⁴ Kazım Çeçen, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Doruğu 16. Yüzyıl Teknolojisi*, Omas ofset A.Ş. İstanbul 1999.

³⁴⁵ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 51.

³⁴⁶ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 56-59.

³⁴⁷ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 60-61.

Çalışma konumuz olan Kenzû'l-Havâs kitabının ilk sayfalarında el-Hüseynî, haftanın yedi gününün her bir gününü ayrı gezegene tahsis etmiş ve günleri de saatlere bölerek gezegenler için uğurlu ve uğursuz vakitler tayin etmiştir. Uygulamalara başlamadan önce uygun zamanın yani o zamanı yöneten gezegenin uğurlu bir saatinin olup olmadığına bakılması gerekmektedir. Uğursuz bir zamanda başlanılacak olan bir iş veya yapılacak olan bir formül etkili olmayacaktır. el-Hüseynî'nin genelde olumlu veya faydalı olduğu düşünülen işler için genelde o günün uğurlu bir saatini, olumsuz bir iş içinse uğursuz bir saatini tercih ettiği görülmektedir.

Bunlardan hareketle yıldızların şerefli vakitleri olarak, Güneş'in, Koç burcunda bulunduğu zaman, Ay'ın, Boğa burcunda olduğu zaman, Utarit'in, Başak burcunda bulunduğu zaman, Zühre'nin, Balık burcunda bulunduğu zaman, Merih'in, Oğlak burcunda bulunduğu zamanlar verilmiştir.³⁴⁸

İlk cildin başlarında verilen haftanın günleri ve saatleri sıralamasında Pazar gününden başlanılmaktadır. Pazar gününün yöneticisi olan Güneş bu günün ilk saatini de yönetmektedir. İkinci saat Zühre, üçüncü saat Utarit, dördüncü Ay, beşinci Zuhal, altıncı Müşteri, yedinci Merih, sekizinci tekrar Güneş tarafından yönetilmekte dokuzuncu saat Zühre, onuncu Utarit, on birinci Ay, on ikinci Zuhal³⁴⁹ şeklinde sıralanarak her günün yönetici bir gezegeni olduğuna inanılmaktadır. Gün ve yıldızların eşleştirmeleri astrolojinin yer aldığı hemen hemen her kitapta benzer şekilde yapılmaktadır.³⁵⁰

Haftanın günlerinin sahibi olan gezegenler 24 saate ayrılan her bir günün bir saatini sırayla yönetmektedirler. Daha anlaşılır olması açısından Kenzû'l-Havâs'ta gündüze ait olan 12 saati yöneten gezegenleri tablolaştırmayı uygun gördük:

³⁴⁸ Kenz., c.I, s. 180.

³⁴⁹ Kenz., c.I, s. 187; İmam Ahmed bin Ali el-Bûni, *Şemsü'l-Maârif*, Ter: Selahattin Alpay, Sedef Yay., İstanbul 1979, s. 280-281; E. Sibly, *The New and Complete Illustration of the Celestial Science of Astrology*, Printed for, and Sold by ST. Paul's London, 1826, s. 173.

³⁵⁰ Proctor, *a.g.e.*, s. 305-307; Redgrove, *a.g.e.*, s. 63; Mathers, *a.g.e.*, s. 13; Kaplan, *Sefer Yetzirah*, s. 168,169; Pat Zalewski, *Golden Dawn Enochian Magic*, Llewellyn Publications, St. Paul, Minnesota, U.S.A, t.y., s. 10-16; Johann Scheible, "The Sixth and Seventh Books of Moses", 1880, s. 118.

Pazar	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi
Güneş	Ay	Merih/Mars	Utarit/Merkür	Müşteri/Jüpiter	Zühre/Venüs	Zuhal/Satürn
Zühre/Venüs	Zuhal/Satürn	Güneş	Ay	Merih/Mars	Utarit/Merkür	Müşteri/Jüpiter
Utarit/Merkür	Zühre/Venüs	Zühre/Venüs	Zuhal/Satürn	Güneş	Ay	Merih/Mars
Ay	Merih/Mars	Utarit/Merkür	Müşteri/Jüpiter	Zühre/Venüs	Zuhal/Satürn	Güneş
Zuhal/Satürn	Güneş	Ay	Merih/Mars	Utarit/Merkür	Müşteri/Jüpiter	Zühre/Venüs
Müşteri/Jüpiter	Zühre/Venüs	Zuhal/Satürn	Güneş	Ay	Güneş	Utarit/Merkür
Merih/Mars	Utarit/Merkür	Müşteri/Jüpiter	Zühre/Venüs	Zuhal/Satürn	Zühre/Venüs	Ay
Güneş	Ay	Merih/Mars	Utarit/Merkür	Müşteri/Jüpiter	Utarit/Merkür	Zuhal/Satürn
Zühre/Venüs	Zuhal/Satürn	Güneş	Ay	Merih/Mars	Ay	Müşteri/Jüpiter
Utarit/Merkür	Müşteri/Jüpiter	Zühre/Venüs	Zuhal/Satürn	Güneş	Zuhal/Satürn	Merih/Mars
Ay	Merih/Mars	Utarit/Merkür	Müşteri/Jüpiter	Zühre/Venüs	Müşteri/Jüpiter	Güneş
Zuhal/Satürn	Güneş	Ay	Merih/Mars	Utarit/Merkür	Merih/Mars	Ay

Günlerden 12 saat gündüz, 12 saat gece şeklinde iki kısma bölünerek faydalanılacağı söylenmesine rağmen el-Hüseyî gece saatlerinin de gündüz saatleri gibi olduğunu ve gündüz saatlerini vermenin yeterli olacağını söylemiştir. El-Hüseyî gündüz saatlerinin gece saatleriyle denk olduğunu ifade etse de havâs işlerinde "... bana dua ediniz, kabul edeyim" ayetinden hareketle pratikler için gece yarısından itibaren güneşin doğduğu vakte kadar ki aralığın en uygun zaman olduğu düşünülmüştür.³⁵¹ Sabah 12'den akşam 12'ye kadar gündüz ve akşam 1'den sabah 12'ye kadar gece olarak kabul edilmiştir.³⁵²

Diğer medeniyetlerde de günler uğurlu ve uğursuz vakitler olarak belirlenerek bazı günler felaket günleri sayılmıştır. Yunanlılar bu günlere murdar günler ismini vermişlerdir. Babil'de, Mısır'da, Çin'de, Hindistan'da, Yunanistan'da Eski Orta Amerika'da da rahipler, âlimler ve memurlar için astroloji ve fal sanatlarıyla ilgili günlerin belirlendiği takvimler hazırlanmıştır.³⁵³ Çin dinlerinde ise memleketin her tarafında uğursuz günler için uğurlu bir yer bulmak üzere aylarca yıllarca süren araştırmalar yapılmıştır.³⁵⁴

Mezopotamya uygarlıklarından olan Babil'de duayla cinleri kovmak için bazı günler uğurlu bazı günler ise uğursuz olarak kabul edilmiştir. Wohlstein'de "Nisan'ın

³⁵¹ Kenz., c.IV, s. 191.

³⁵² Kenz., c.IV, s. 192.

³⁵³ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 79.

³⁵⁴ Ali Erbaş, *Melekler Alemi (İlahi Dinlerde Melek İnanıcı)*, Nun Yayıncılık, İstanbul 1998, s. 60-61.

birine geldiysen hemen kaç” denilmektedir. 1 Nisan cinleri kovmak için uğurlu bir gün olarak görülmüştür. Çünkü bu tarih Babilliler için bir kader anıdır. Mısır papirüslerinde de yılın bütün günleri büyüsel ritüeller için uğurlu ve uğursuz günler şeklinde özelliklerine göre ayrılmıştır. Bir Yunan duayla kovma metninde tanrıya saatlerin gücünün sahibi olan tanrı olarak yalvarılır. Genellikle tanrıya veya tanrılara veya cinlere resmi yalvarışlar görülmektedir.³⁵⁵

Sabiîlerde de her bir gün bir gezegen tarafından yönetilmiş ve 24 saat 12’şer olarak iki kısma gece ve gündüz olarak ayrılmıştır.³⁵⁶

Batı’nın sisteminde gün, gün ışınlarıyla başlamakta ve gün batımıyla sonlanmaktadır. 1486-1535 yılları arasında yaşamış Alman bir teolog, astrolog ve büyücü olarak bilinen Agrippa’nın sisteminde günün ve gecenin saatleri yıla bağlı olarak farklı uzunluktadır. Günün saatleri birbiri arasında bile eşit değildir. Agrippa’nın açıklamalarında olduğu gibi çoğu astrologlar günün ve gecenin aralığını on iki eşit parçaya ayırmaktadır. Fakat büyüsel çalışma için bir almanak/yıllık kullanılması ve verilen gündeki güneşin doğuşu ve batış zamanını bulmak için diğer bilgi kaynaklarını kullanılması tavsiye edilmektedir. Agrippa’nın yönteminin bir benzeri olarak Heptameron’da bir davet planlandığı zaman uygulayıcının öncelikle güneşin konumlarını bulması gerekmektedir. Güneşin doğuşu ve batışı arasındaki dakikaların toplam sayısı belirlenir ve günün on iki saatinin her birindeki dakikaların sayısına ulaşmak için toplam on ikiye bölünür. On ikinci gezegenle ilgili saatle ve söz konusu günün saatlerinin yöneticileri belirlendikten sonra uygulayıcı kimse gecenin her bir eşit saatinde dakikaların sayısını bulmak için günün 120 sayısından her bir eşit saatinin dakikalarının sayısını eksiltir ve sırasıyla gezegenler belirlenir.³⁵⁷

Gezegenlerin yeryüzüne olan uzaklıkları dikkate alınarak yapılan sıralama Satürn, Jüpiter, Mars, Güneş, Venüs, Merkür ve Ay şeklindedir. Antik Kaldelilerin değişmeyen bir stiline göre gezegenlerin yönettikleri günler ve saatlerin sırası aynı şekildedir. Bu düzen ortaçağ astrologları tarafından da aynen benimsenmiştir.³⁵⁸

³⁵⁵ Montgomery, *a.g.e.*, s. 56.

³⁵⁶ E. S. Drower, *The Mandaean of Iraq and Iran, Their Cults, Customs, Magic Legends, and Folklore*, Oxford: at the Clarendon Press, London 1937, s. 74-76.

³⁵⁷ Lisiewski, *a.g.e.*, s. 139-140.

³⁵⁸ Redgrove, *a.g.e.*, s. 63.

Gezegenlerin sıralanışının Kaldeliler ve Mısır'daki şekline bakıldığı zaman da o dönemde günlerin yirmi dört saate ayrıldığı ve her saatin tanrılarla özdeşleştirilmiş olan gezegenler tarafından yönetildiği görülmektedir. Günlerin saatlerine ait gezegenleri belirlerken günlerin 24 saat olduğu göz önüne alınarak mesela ilk saatin güneşle başlaması durumunda ki *Kenzü'l-Havâs* kitabında da güneşle başlamıştır ve gezegenlerin sayısı toplam yedi olmasından dolayı gezegenler sıralanmış ve bunların üç kez deviniminden sonra toplam 21. saate gelinmiş, geriye ise 3 saat kalmıştır. Kalan bu saatler de gezegenlerin sırası bozulmadan sıralanmıştır. Güneş, Venüs, Merkür, Ay, Satürn, Jüpiter ve Mars şeklindeki sıralanışta 21. saat Mars, 24. saat Merkür olmakta bu durumda ertesi günün başlangıç gezegeni Ay olmaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere *Kenzü'l-Havâs* kitabındaki sıralamayla el-Hüseynî, Kaldeliler veya Mısırlılar dönemindeki sıralamayı devam ettirmektedir.³⁵⁹ Kaldelilerin gezegen sistemi bizim genelde Augustus tarafından hazırlanan 7 günlük hafta sistemimizin kaynağı olmuştur.³⁶⁰ Talmud'da da gezegenlere ve yönettikleri saatlerin düzenine yer verilmiştir.³⁶¹

Çeşitli tütsüler yakıp, nefes ve efsunlar yaparak insanların kaderlerini yönlendirdiklerine inanılan yıldızların her biri için ayrı ayrı putlar yapılmıştır. Sonrada yıldızların özelliklerine göre onlardan yardım beklenmiş ve dualar edilmiştir. Hayır ve iyilikler için Müşteri, savaşta galip gelmek ve başkalarına zarar vermek istendiğinde Zühal/Satürn, tabiat olaylarında ve salgın hastalıklarda Merih, adına dikilen heykellere dua edilmiştir.³⁶²

Bu örneklerde olduğu gibi Güneş, Mars, Merkür, Jüpiter, Venüs gibi yıldız ve gezegenlerin etkileri hakkında pek çok spekülasyon bu büyü ve astroloji kitaplarında mevcuttur.

b) Harfler ve Sayılar Bilimi

Tarih öncesi çağlardan beri insanlar sayı ve rakamlarla, gizli olanı aramışlar ve sayısal değerler atfedilen tarihlerden, isimlerden veya ibarelerden faydalanarak gelecek

³⁵⁹ Proctor, *a.g.e.*, s. 86-90.

³⁶⁰ Mess, *a.g.t.*, s. 87..

³⁶¹ Scheible, *a.g.e.*, s. 118.

³⁶² Abidin Zeynel Tambağ, *Cin, Sihir, Büyü*, Alioğlu Yay., İstanbul 2004, s. 37.

hakkında bilgi elde edebilmek için gayret sarfetmişlerdir. Sayılar gizemli amaçlar için kullanılmış ve işaret ettikleri doğaüstü güçlerin anahtarı rolü oynamışlardır.

Sayılarla yapılan işlemlerin, kullanılan sayılarla bağlantılı olan şeyleri de etkilediğine bu nedenle de her sayının özel bir karakter ve kendisine ait bir eser ve özel bir metafizik anlam geliştirdiğine inanmışlardır.³⁶³

Bağlı bulunduğu nesneye tabiatüstü güç verdiğine inanılan sayılar ve sayı sembollerine ilk olarak Babilliler ve Sümerlilerde rastlanmıştır, bu medeniyetler diğer eski medeniyet merkezleri olan Hindistan, İran ve Yunanistan'a ölçü olmuştur.³⁶⁴ Babilliler kelimelere ve özellikle kişisel isimlere sayısal değerler atfetmişler sonraları insanlar nesnelere arasında ilişkiler kurmak için sayısal değerlerde oynamalar yapmışlardır.³⁶⁵

Sonraki dönemlerde bu sistemi Yunanlılar ve Romalılar kullanmışlar, İbrani gizemciler Kabala'ya uyarlamışlar ve bu sistem Ortaçağ Avrupası'nda numerolojinin Gematria sisteminin uygulamaları altında ortaya çıkmıştır.³⁶⁶ Özellikle de Ortaçağda sayılar mistiği Pisagorcu geleneğin Ortaçağdaki en önemli gelişimi olarak Yahudi Kabalasının da etkili rolüyle büyük bir önem kazanmıştır.³⁶⁷

Gematria sisteminde ebced hesabında Arap harflerinin sayısal değerlerinin bulunduğu gibi İbrani alfabesinin harfleri de sayılara denk gelmektedir. Sayılar simgeseldir ve belirttikleri şeylerin adla bağlantılı olduğuna inanılmıştır. Bu da her isimden sayı elde edilebileceğini göstermektedir.³⁶⁸

Sayı sembolizmi başlangıçta semavi olana nüfuz etme gibi görülse de sonraları tasavvufî ve mistik sırlar bilgisi olmuştur. Sayıların, nesnelere özelliklerini etkilediğine ve tanrı ile yeryüzü arasında aracılık ettiğine inanılmıştır. Özellikle de birli ve tekli sayılar uğurlu sayılmıştır.³⁶⁹ Çift sayılar cinlere güç sağladığı için uğrusuz bir haberci gibi görülmüştür.³⁷⁰ Sayısal sembolizmin İslâm'da Tasavvuf alanında ve çoğu Şii

³⁶³ Ayhan Yalçın, *Numeroloji, Rakamlar Ne Diyor?*, Geçit Kitabevi, İstanbul 2000, s. 24.

³⁶⁴ Annemarie Schimmel, *Sayıların Esrarı*, Ter: Mehmed Temelli, Verka Yayınları, İstanbul 1997, s. 16.

³⁶⁵ Frank J., Swetz, *Legacy of the Luoshu*, A K Peters Limited, Kanada, 2008, s. 79.

³⁶⁶ Swetz, *a.g.e.*, s. 80.

³⁶⁷ Yalçın, *a.g.e.*, s. 24.

³⁶⁸ Crow, *a.g.e.*, s. 348.

³⁶⁹ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 83.

³⁷⁰ Scheible, *a.g.e.*, s. 118.

ekolünde önemli bir yeri bulunmakta ve Kur'an'ın *İşârî tefsir ve* tevilinde büyük bir role sahip olmaktadır.³⁷¹

Sayıların astrolojiyle bağlantıları kurularak astrolojik sayı değerleri ortaya çıkarılmıştır.³⁷² Bunlar, Satürn 3, Jüpiter 4, Mars 5 , Güneş 6, Venüs 7, Merkür 8, Ay 9'dur.³⁷³

Burçların birbiriyle uygunlukları sayılarının arasındaki uyuma da bağlanmıştır. Tek sayılı burçların tek sayılarla, çift sayılı burçların da çift sayılı burçlarla uygunluğuna inanılmıştır. Yoksa bu uyum yaratılış bakımından bir uyuşma değildir.³⁷⁴

İslâm dünyasında ise sayıların gizemli kullanımı Cabir b. Hayyan ile (Ö. 815) başlamış ve İhvanu's-Safa ile devam etmiştir. İlk olarak Pisagor'un felsefesiyle ve Yahudi mistisizmiyle ile girdiği düşünülmektedir. İbn Arabi tarafından da harfler ve varlıklar arasında sıkı bir ilişki olduğu ileri sürülmüştür.³⁷⁵

Sayı sembolizmi olarak da isimlendirilen sayı biliminin *Kenzü'l-Havâs* kitabında yer aldığı görülmektedir. Sayısal unsurlar eskilerden beri büyüsel formüllerde kullanılmıştır. Sayılar ve rakamların tekrar amaçlı olarak verildiği yerler hazırlanan formüllerin amaçlarına göre değişmektedir. Bazı yerlerde hiçbir nedene dayandırılmaksızın istenildiği miktarda zikir³⁷⁶ sayısı ya da dua veya formülü tekrar sayısı belirlenebilirken bazı durumlarda ayetlerin, isteklerin, esmaların ebced tutarlarına göre bir tekrar sayısı seçilmektedir. Böylece uygulamayı sonrasında ise uygulamayı yapan kişi yapıma amacına göre bir beklenti ve bir bekleyiş içersine girmektedir.

Büyüsel örneklerde kullanılan sayılar ile harfler arasında bir ilişki bulunduğu ve bunlarla hazırlanan vefklerin, muskaların sayesinde örneklerin daha etkili olacağına inanılmıştır.

³⁷¹ Bayram Ali Çetinkaya, *Sayıların Gizemi ve Tasavvufun Dinamikleri, İhvan-ı Safa Modeli*, İnsan Yay., İstanbul 2008, s. 54.

³⁷² Marina Costelloe, *The Complete Guide to Crystal Astrology*, Findhorn Press, UK 2007, s. 21-24.

³⁷³ Greer, *a.g.e.*, s. 103.

³⁷⁴ Eyüboğlu, *a.g.e.*, s. 304.

³⁷⁵ Yalçın, *a.g.e.*, s. 26.

³⁷⁶ Zikir (Allah'a anma), teşbih (Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih etmek) gibi anlamlara gelmektedir. (Bilgi için Bkz: Diyanet İlmihali I, s. 31.)

Bunların dışında kitapta her hangi bir kurala bağlı kalmaksızın belirlenmiş sayılar ve az da olsa kendi içinde bir kafiyenin bulunduğu 33333 gibi³⁷⁷ küçük ve büyük sayılar da bulunmaktadır. Kullanılan sayılar arasında tek sayıların ağırlıklı olduğu göze çarpmaktadır. Şanslı olduğuna inanılan sayılar şanslı olduğu söylenir. Bu tek sayıların daha büyük ve daha güçlü tanrılara tahsis edilmiştir. Daha küçük tanrılar içinse çift sayılar kullanılmıştır.

Kitapta daha çok 1, 3, 5, 7, 11, 21, 40, 41, 100, 101, 1000, 1001 gibi fazlaca kullanılan sayıların yanında 19, 36, 48, 152 gibi tek seferlik yer verilmiş sayılar da bulunmaktadır.

Benzer şekilde kökleri Babillilere ve hatta daha eskilere uzanan sayılar bilimiyle bir kişinin adı ve doğum tarihleri bulunarak, kişinin gerçek karakteri ve gelecekteki durumu hakkında görüşler ileri sürülmeye çalışılmış, bunun için de genellikle 1, 3, 7, 9, 40, 41 sayılarından faydalanılmış ve bunlarda büyü, gizli bir güç olduğuna inanılmıştır.³⁷⁸ Aslında bir konunun sınırlarının daraltılmak istenildiği veya düşüncelere kesinlik getirilmek istenildiği zaman sayıların kullanımlarına yer verilmektedir.³⁷⁹ Örneklerde de belirli sayılar verilerek hem sınır konulmak hem de tekrar sayısına göre uygulamanın gücünün artırılması amaçlanmıştır.

Kitapta verilen örneklerde kullanılan isimlerin veya söz konusu örneğin kimin adına, hangi doğum tarihi üzerine ve hangi amaçla hazırlandığının bulunma ihtimalinin çok düşük olmasından dolayı formüllerde verilen sayıların tercih edilme nedenlerine ulaşmak da oldukça güçleşmektedir.

a. Ebcad

Kenzü'l-Havâs'ta büyüsel formüllerin oluşturulmasında kullanılan rakam yerine harflerin kullanıldığı sistem olan ebcad hesabı yöntemi Yunanlılardan Araplar tarafından Suriye ve Irak fethedilince alınmış ve sekizinci yüzyılda Yunan harfleri yerine Araplar kendi harflerini kullanmaya başlamışlardır. Bu harflerle elif, be, cim, dal

³⁷⁷ Kenz., c.I, s. 200.

³⁷⁸ Tez, *a.g.e.*, s. 203-204.

³⁷⁹ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 83.

أبجد *Ebced* harflerinden oluşan ebced hesabı dediğimiz sistemi kurmuş³⁸⁰ ve sonraları sayısal değerler yerine harfler kullanılmaya başlanmıştır.³⁸¹

Ebced, Arapça'daki her harfe bir sayısal değer vererek çeşitli kelime ve cümlelerin sayısal değerini hesaplama ve bundan anlamlar çıkarma işi olarak tarif edilmiştir.³⁸² Ebced Hesabı, 'Küçük Ebced Hesabı', 'Büyük Ebced Hesabı', 'En Büyük Ebced Hesabı' ve 'En Küçük Ebced Hesabı' olarak çeşitlere ayrılmıştır.³⁸³ Eski deyimiyle ebced hesabına "Cümel Hesabı" da denilmektedir.³⁸⁴

Ebced düzeninde sıralama, harflerin akılda daha kolay kalmasını ve Arap alfabesinin daha kolay öğrenilmesini sağlamak amacıyla hazırlanmış ve ilk kelimenin de ebcedle başlamasından dolayı ebced hesabı olarak isimlendirilmiştir. Bu sistemde sırasıyla harflerden **أبجد هوز حطي كلمن سعفص قرشت ثخذ ضظغ** *ebced, hevvez, hutti, kelemen, sa'fes, karaşet, se haz ve dazağ* şeklinde anlamı belirsiz kelimeler oluşturulmuştur. Yapılan sıralamanın Hz. Adem'den itibaren var olduğuna ve sistemin sıralamasının Hz. Peygamber devrinde de kullanılmasına rağmen Emevi Halifesi Abdülmelik b. Mervan (685-705) zamanında değiştirildiğine dair rivayetler de bulunmaktadır.³⁸⁵

Oluşturulan bu kelimelerin Hz. Şuayb döneminde yaşamış ve Arapçanın mucidi olduğu düşünülen 6 Medyen hükümdarının isimlerinin olduğunu söyleyenler bulunmakla birlikte, altı şeytanın ismi veya günlerin adı, altı dönem ve 6 medyen şahı olduğunu söyleyenler de bulunmaktadır.³⁸⁶ İbn Haldun ebcedteki **ا ب ج د** harflerinden her harfin sırayla ateş, hava, su ve toprak gibi kâinatı oluşturan dört ana unsura (Anasır-ı Erbaa), işaret ettiğini söylemiştir.³⁸⁷

8 kelimededen oluşturulan düzenlenmenin sonuna "fetebarekallâhü ahsenü'l-halikin" sözleri eklenerek uğur olarak kullanılmış ve yüzyıllarca dinsel bir saygı

³⁸⁰ Tez, *a.g.e.*, s. 123.

³⁸¹ Cammann Schuyler, "Islamic and Indian Magic Squares, Part I", *History of Religions*, 8:3 (1969:Feb) p.181-209, s. 190.

³⁸² Şinasi Gündüz, "Din ve İnanç Sözlüğü", s. 105; Mercanlıgil, *a.g.e.*, s. 23; Uzun, "Ebced", *DİA*, c.10, s. 68.

³⁸³ Yalçın, *a.g.e.*, s. 164-165.

³⁸⁴ Mercanlıgil, *a.g.e.*, s. 23.

³⁸⁵ Uzun, "Ebced", *DİA*, c.10, s. 68.

³⁸⁶ İsmail Yakıt, *Türk-İslâm Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2003, s. 27.

³⁸⁷ Uzun, "Ebced", *DİA*, c. 10, s. 68.

gösterilerek okullarda okutulmuştur.³⁸⁸ Ebcette her hangi bir düzen veya bir ilke bulunmamaktadır. Sadece harflerin kolay öğrenilmesi için bir araya getirilmiş harflerden oluşturulmuş anlamı bilinmeyen kelimelerdir.³⁸⁹

El-Hüseynî kısa da olsa kitapta ebced hesabı ve ebced hesabının çeşitleri hakkında bilgi vermiştir.³⁹⁰ Buna göre Hesab-ı Kebîr, bulunan sayı değerinin kendisiyle çarpımının sonucunda elde edilmektedir. Hesab-ı Kebîr ile okunan azimetlerin çok daha etkili olacağına inanılmıştır. El-Hüseynî, bazı âlimlerin Hesab-ı Kebîr'i, Sagir Hesabı'nın on katı olarak aldığını ve bu usûlün çok fazla kabul görmediğini söylemektedir. Bazı durumlarda seçilen esmâ veya âyetlerin ya da sûrelerin ebced toplamlarından büyük sayılar çıkabilmekte ve örnekleri oluştururken bunların nutkedilmelerinden (havâs ilminde sayıların harfe çevrilmesi) çıkan harflerin bir tek isim olarak okunabilmeleri bazen imkânsız olabilmektedir. Bu durumda hesaplamalarda veya nutketme kısmında kullanılan ebced tablosunun Ebcedî Kebîr değil de Ebcedî Sagir olarak alınmasının daha uygun olacağı söylenmiştir.³⁹¹

Hemen her alfabede eskiden beri harflere rakamsal bir karşılık verilmiş bazen harf yerine rakamların da kullanıldığı olmuştur. İbranî- Süryanî, Grek, Latin ve Roma harf-sayı sistemleri sıralaması verilen sayısal değerler açısından birbirine benzemektedir.

Arap alfabesinin dizilişiyle sayı değerlerinin verilişinin benzemesinden dolayı bu sistemin İbranice ve Aramice'nin etkisiyle Nabatce'den Arapça'ya geçtiği kabul edilmiştir.³⁹² Ebced hesabıyla yazılmış olan tılsım ve afsunların kaynağı Kabala olarak da görülmüştür.³⁹³ Ebced hesabında harflere verilen değerler gibi Greek alfabesinde de harflere sayısal değerler verilmiştir.³⁹⁴ İbranca'da da sistem Greek'teki gibidir, sayılar harflerle belirtilir. Aynı sayısal değere sahip kelimeler diğerinin yerini alabilmekte ve yeni anlamlara gelebilmektedir.³⁹⁵

---

³⁸⁸ Mercanlıgil, *a.g.e.*, s. 17.

³⁸⁹ Mercanlıgil, *a.g.e.*, s. 18-19.

³⁹⁰ Kenz., c.I, s. 80.

³⁹¹ Kenz., c.III, s. 213-214.; Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, II. Kitap, s. 22-23.

³⁹² Uzun, "Ebced", *DİA*, c.10, s. 68.

³⁹³ İnan, *a.g.e.*, s. 58.

³⁹⁴ Campbell, *a.g.e.*, s. 132.

³⁹⁵ Seligmann, *a.g.e.*, s. 347.

Arap yazısının menşei hakkında farklı görüşler ortaya atılmıştır. Fakat birçok yazılara kaynaklık eden Fenike yazısının Arami ve Nabati halklara ve Arap yazısına kaynaklık ettiği kabul edilmiştir. Arap alfabesi başlangıçta Fenike alfabesi gibi ebced tertibinde bir alfabelidir. Fenikelilerin elif ba şeklindeki sistemleşen bütün alfabelere önderlik ettiği kabul edilmektedir. Fenike yazılarının zaman içinde Aramî ve Nabatî yazılarında tekamül ederek Arap alfabesine dönüştüğü kabul edilmektedir.³⁹⁶ Arapçaya has olan 6 harf ise (ت te veya ث se, ج cim, ز zel, د dal, ظ zı, ve غ ğayn³⁹⁷ 22 harflik alfabenin sonuna konularak 28 harf elde edilmiştir. Hemzeden K'ya kadar olan harfler 1-100 son dokuzu da 200-1000 sayılarına işaret etmektedir.³⁹⁸

Yapılan sıralamanın dışında ة , açık te ت ; med-elif ٰ de hemze ء elif gibi kabul edilmiştir. Bunların dışında پ pe, چ çe, ج je ve kef ك harflerine, ب ج ز ك harflerine verilen aynı sayı değerleri verilmiştir.³⁹⁹

Bunların dışında Roma rakamlarında da aynı sayı sisteminin bulunduğu görülmektedir. Roma rakamındaki sayı sıralaması ebced sistemine benzemekle birlikte kullanılan simgeler harflerdir. Aslında Arap alfabesinin belki de ters bir mantığı kullanılmıştır. Arapça ve Roma sisteminde 0 sıfır kullanılmamıştır. Babil'de de 0 bilinmiyordu.⁴⁰⁰ Bu da Babil geleneğinin Roma'ya geçtiğini ortaya koymaktadır. Ebced hesabında da harflere değer verirken 0 kullanılmamakta ve 1'den başlanarak devam edilmektedir.

Kur'an'ın Arapça indirilmesinden dolayı bazıları tarafından Arap alfabesinin her harfinin kutsallığına inanılmıştır. Arap harflerinin formüllere, dualara, reçetelere, muskalara büyüsel bir güç ve kutsallık kattığı düşünülmüştür.

Ebced hesabının yoğun olarak kullanıldığı yerlerden ilk sırayı Allah'ın güzel isimleri olan Esmâü'l-Hüsna'ların ebced sayılarının dualarda veya büyüsel dualarda kullanılması almaktadır. El-Hüseynî genellikle verilen dua çeşitlerinde geçen Esmaların ebced toplamlarını bularak söz konusu dualar veya esmaların tekrar ve zikir sayılarını

³⁹⁶ Cahid Baltacı, *İslâm Medeniyetinde Yazının Gelişmesi*, Diyanet Dergisi, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, c. 19, Sayı 4, 1983, s. 36.

³⁹⁷ Mercanlğıl, *a.g.e.*, s. 20.

³⁹⁸ Mustafa Sarıca, *Elif'ten Alfa'ya Yazının Yolculuğu*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kuran ve Dil, Dilbilim ve Hermenötik Sempozyumu, 2001, s. 246-253.

³⁹⁹ Uzun, "Ebced", *DİA*, c.10, s. 69.

⁴⁰⁰ Kathleen Martin, *The Book of Symbols Refections on Archetypal Images*, Taschen, London, 2010, s. 708.

bunlarla belirlemiştir. Ayrıca el-Hüseynî, Esmâü'l-Hüsna'ların ve ebced hesabı toplamalarının yer aldığı sıralamaya da kitapta yer vermektedir.⁴⁰¹

Esmaların ebcedinin belki de hemen hemen her örnekte kullanıldığı alan vefklerdir. Vefklerin genelinin esmalar üzerine hazırlanmasından dolayı el-Hüseynî daha çok vefki hazırlanan ismin ebced toplamını tekrar sayısı olarak kullanmayı tercih etmiştir.

Ebced hesabıyla belirlenen tekrar sayılarının kullanıldığı diğer yerler de ayetlerin dualarda kullanıldığı örneklerdir. Örneklerde verilen ayetlerin ebced toplamı alınarak ayetin bulunduğu sûrenin isminin ebced toplamı esas alınarak tekrar sayılarını belirlemede kullanıldığı da olmuştur.⁴⁰²

Ebced hesabının kullanıldığı diğer bir yer de hastalığın veya ölümün tespiti usûlündedir. Kitapta hasta olan bir kimsenin o hastalığından dolayı ölüp ölmeyeceğine yapılan bir uygulamada o kişiyi ölüm veya şifanın bekleyip beklemediği bulunmaktadır. Çıkan sayı verilen cetvelden bulunarak o kişi hakkında bir kanaate varılmaktadır.⁴⁰³

Yukarıdaki bahislerde de geçtiği üzere Arabi alfabenin her hafinin karşılığı olan bir rakam bulunmuş ve bu rakamlarla Allah'ın esmalarının Kur'an'daki bazı sûrelerin ve ayetlerin salat selamların v.b harfleri rakamlara çevrilerek toplamaları bulunmuş ve bunlarla da çeşitli şekillerde vefkler oluşturulmuştur. Özellikle de hastalıkları uzaklaştırmak amacıyla hazırlanan vefkleri yazmanın bir esmayı veya ayetleri kat kat yazmaya veya okumaya eşit olduğuna inanılmıştır.⁴⁰⁴

c) Bitkiler

Anadolu'da binlerce yıldan beri şifalı otlar tedavi amacı ile kullanılmakta ve şifalı otların bir kısmı bilhassa kadınlar tarafından büyü yapmak üzere aktarlardan satın alınmaktadır. Kenzü'l-Havâs'ta verilen örneklerin hazırlanmasında bitkiler özellikle tütsü yakımında veya şifa için kullanılmıştır. Benzer şekilde Hitit tabletlerinde şifalı otlardan reçeteler hazırlanmıştır.⁴⁰⁵

⁴⁰¹ Kenz., c.IV, s. 214-215.

⁴⁰² Kenz., c.I, s. 18.

⁴⁰³ Kenz., c.IV, s. 180.

⁴⁰⁴ Kenz., c.I, s. 22.

⁴⁰⁵ Ersoy, *a.g.e.*, s. 518.

Mezopotamya insanları ise bitkileri erkek ve kadın olarak ayırmışlar ve büyü amacıyla kullanmışlardır.⁴⁰⁶ Kenzü'l-Havâs'ta da yakılan tütsüler arasında günlük bulunmakta ve bazen günlük şeklinde bazen de erkek günlük olarak isimlendirilmektedir. Anlaşılan o ki, bu bitkinin de erkek ve dişi olanı bulunmaktadır. Bitkilerin kendi içlerinde büyüsel ve tanrısal güçler barındırdığına inanılmış ve cansız bir nesneye büyüsel bir özellik atfetmek ve büyüsel erdemler yükleyebilmek için belli bir şeklinin ve renginin olması yeterli görülmüştür. Romalılar da koruyucu büyülerde mineraller, yiyecekler ve hayvansal materyaller kullanmışlardır.⁴⁰⁷

Kenzü'l-Havâs'taki uygulamalarda bitkiler ve özelliklerinden yararlanıldığı görülmektedir. Bitkiler formülün fonksiyonuna göre güzel kokulu ve kötü kokulu olanlar şeklinde kullanılmıştır. Haftanın yönetici gezegenlerinin özelliklerine paralel olarak, olumsuz yönde yapılacak bir uygulama için kötü kokulu bitkiler, olumlu olanlar içinse güzel kokulu olanlar tercih edilmiştir. Mesela, Zuhâl'in yöneticisi olduğu bir günde yapılacak olan işlerin olumsuz işler olmasından dolayı kullanılan kokular ve yakılan tütsüler de genellikle kötü kokulu olmuştur.⁴⁰⁸

Kitapta ki çeşitli pratiklerde farklı veya benzer amaçlar için kullanılmış çeşitli türlerde bitkiler bulunmaktadır. Bu listede tarih boyunca büyüsel formüllerde kullanılan bitkiler de yer almaktadır. Bunlardan soğan, sarımsak, hınıyyet, hatmi çiçeği yaprağı, kına çiçeği tohumu, pelesenk yağı, kafur, cin tırnağı, mey'a, çörek otu, karanfil tozu, siyah nohut, arpa, buğday, mersin yaprağı, kamış, karabiber, defne, menekşe yağı, cin elması kitaptaki örneklerde ismi geçen bitkiler arasındadır. Eski kavimler, güzel kokunun ilahların hoşuna gideceğine, onların kabul ve beğenilerini kazanmada etkili olacağına inanmışlardır.⁴⁰⁹ Öyleki, güzel kokulu bitkiler ibadetlerde de kullanılmıştır.⁴¹⁰

Yiyecekler arasında ise badem yağı, bal, zeytin, hurma, elma, armut, şeker, şeker benzeri şeyler, kurabiye, zeytinyağı, yumurta, tuz ve pide gibi malzemeler yer almaktadır. Yiyecekler işlevine göre ekşi ve tatlı olanlar şeklinde de kullanılmışlardır.

---

⁴⁰⁶ Eliade, *Babil*, s. 63.

⁴⁰⁷ Tavenner, *a.g.e.*, s. 96-98.

⁴⁰⁸ Kenz., c.II, s. 53.

⁴⁰⁹ Ersoy, *a.g.e.*, s. 437.

⁴¹⁰ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 40.

Kitaptaki büyüsel örneklerde bitkiler gezegenlerle özdeşleştirilmekte ve her bir gezegenin bir takım bitkileri yönettiğine inanılmaktadır. Çünkü bitkiler ilgili oldukları uluhiyyete ait kabul edimiştir.⁴¹¹ Tanrıların sıfatlarıyla mesela mersin ağacı Afrodit'le anılmıştır.⁴¹²

Ortaçağ'da da gezegenlerle özdeşleştirilmiş bitkiler resmi tıp pratiklerine taşınmıştır. Onlar periyodik olarak seyreden hastalıklarda veya kadın hastalıklarında kullanılmışlardır. Bu bitkiler Ay tarafından astrolojik olarak yönetilen şeylerle ilişkili olarak büyü pratiklerinde kullanılmıştır. Bu ilişkiler genelde antikçağdan beri bilinen gezegenlerle sınırlıdır. Bu yedi gezegenin kişinin hayatını ve doğumunu etkilediğine inanılmıştır.⁴¹³

Venüs sanat, müzik ve tatlı otların yöneticisidir. Nane çekici, temiz ve ferahlatıcıdır. Nananın aşk tanrıçasının çekici doğasını yansıttığına inanılmıştır. Yine Venüs'ün armut, buğday, domates, elma ağacı, fesleğen, incir ağacı ve kekiği; Güneş'in şeftali, nohut, elma, fasulye, gülü; Jüpiter'in mine çiçeği, bütün nane türlerini yönettiğine inanılmıştır. Mars/Merkür ise defne, fesleğen, keten; Jüpiter ve Satürn'ün de her türlü öd ağacı, sarmısak, soğan, tütün; Ay ise ihlamur ağacı, söğüt, lahana, mısır, papatya gibi bitkileri yönettiğine inanılmıştır.⁴¹⁴

Yunan büyüünde ışıklı ve açık bir Ay'ın bulunduğu gece büyüsel ritüeller için kullanılan bitkileri toplamak için uygun bir zamandır. Özellikle dolunaylı ve yeni ayın olduğu zamanlar çok daha uygundur. Ayın yeryüzüne yaklaştığı zaman bitkilere etki ettiği, onlara zehirli bir madde ve bazı bakteriler serptiğine ve büyüsel bir güç bahşedildiğine inanılmıştır.⁴¹⁵

Empedokles bir fragmanda 'Pharmaka' kelimesini kullanmaktadır. Bu kelimeye bitkilerden elde edilen sihirli ilaçlar olarak anlam verilmiştir. Aynı zamanda bu kelimenin efsun ve tılsım gibi bazı yan anlamları da bulunmaktadır. Fakat bu kelimeyle sadece bitkilerden elde edilen ilaçların değil, aynı zamanda bu bitkileri toplarken ve

⁴¹¹ Ernst Zbinden, *İslâm'da ve Eski Ortadoğuda Cin ve Ruh İnançları (İslâm)*, Ter: Ekrem Sarıkçıoğlu, Yeni Ufuklar Neşriyat, Samsun 1994, s. 126.

⁴¹² Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 40.

⁴¹³ Drajen Mickaharic, *Practice of Magic*, Samuel Weiser, inc., York Beach Maine, USA 1995, s.125.

⁴¹⁴ Cainer-Rider, *a.g.e.*, s. 295.

⁴¹⁵ Cox, *a.g.t.*, s. 49-50.

ixsir hazırlanırken ezberden söylenen büyüsel sözlerin de kastedildiği ifade edilir. Bu tür büyü örneklerine en iyi Paris papirüslerinde rastlanmaktadır.⁴¹⁶

d) Tütsüler

Havâs üzerine yapılan çalışmalarda genellikle yakılması tavsiye edilen bir tütsü bulunmaktadır. Tütsüsünün verilmediği durumlarda da kişinin hoşuna giden bir tütsüyü yakmasının uygun olacağı söylenmiştir.⁴¹⁷

Farklı havâs kitaplarında yıldızların tütsüleri olan listeler hazırlanmıştır: Güneş için günlük ve sendrus; Ay için günlük ve ağaç sakızı; Merkür için mahleç kabuğu; Venüs için masteki (Hindistan sakızı); Mars için kıst (toplak otu); Jüpiter için öd ağacı, kafur; Satürn için yere dökülmüş ıslak nesne şeklindedir.⁴¹⁸ Başka bir sıralamaya göre de; Pazar için cavi; Pazartesi için kâfur; Salı için kündür; Çarşamba için meyatü saile; Perşembe için mastaki; Cuma için ud ve ned; Cumartesi için udu hindi şeklindedir.⁴¹⁹ Kenzü'l-Havâs'ta bu şekilde bir tablo verilmemiştir.

Kitapta tütsülerle ilgili bir liste bulunmamakta fakat verilen formüllerin içerisinde güzel ve kötü kokular ve yakılması tavsiye edilen tütsülere yer verilmektedir. Bunlar misk, gülsuyu, öd ağacı, anber, günlük, cin tırnağı, şeytancersi gibi tütsülerdir. Daha çok cinleri davette kullanılan öd ağacı, günlük, kükürt gibi tütsülerle ilgili gezegen ve günün hâdiminin, ruhunun, yani semavi varlığının hoşnutluğu kazanılmaya çalışılmıştır. Tütsülerin yakılması cinleri harekete geçiren büyüünün vazgeçilmez unsuru tanrı isimlerinin yanında ikinci bir önemli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Havâs kitaplarında bonzoe tohumu, kişniş tohumu, beyaz ve kırmızı sanda ağacı, şeker, aloe tohumu, tarçın, kâfur gibi güzel kokulu şeylerin yakılması da ilave edilir.⁴²⁰

Tütsü için, içinde kömürün yanarak alevleneceği toprak bir kap gerekmektedir. Uygulama esnasında yardımcı dilenen varlığa dualar edilmekte ve yakarış sözleri tekrar edilmektedir.

⁴¹⁶ Peter Kingsley, *Antik Felsefe Gizem ve Büyü*, Kabalcı, İstanbul 2002, s. 219-220.

⁴¹⁷ Kısa, *Havâs'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 36.

⁴¹⁸ Kısa, *Havâs'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 201.

⁴¹⁹ İdris Çelebi, *Usûlül Bast fi Sirril Evfak vel Havâs*, (y.y.), 2004, s. 498.

⁴²⁰ Zbinden, *a.g.e.*, s. 73.

Tütsüler temizlik amacıyla ve güzel kokularıyla hoşnutluk kazandırmak için kullanılmışlardır. Bazı kokuların kötü ruhları rahatsız ederek, uzaklaştırdığına inanılmıştır. Bazı güzel kokulu tütsüler ise ilahların ve ruhların hoşnutluğunu kazanarak onları o mekâna çekmek için yakılmışlardır. Tütsünün temizleyici özelliği kötü ruhları uzaklaştırarak mekânı temizlemede de kullanılmıştır.⁴²¹

Dinin temeli ve en değerli ibadetlerinden sayılan kurban sunumunda dinlere göre mahiyet ve şekil olarak farklılıklar bulunmaktadır. Birine göre kurban sayılan diğerine göre sayılmamaktadır. Tanrıya sunulan takdimelerden kan akıtılarak yapılanlara kanlı kurban; meyve, sebze, süt, tütsü v.b gibi kan akıtılmadan yapılanlara kansız kurban ve ‘saçı’ ismi verilmiştir.⁴²² Tütsülerle yerine getirilen kurban sunumunda ise bir kansız kurban yani saç örneğinin olduğunu görmekteyiz.

Bizanslılarda kötülüklerin başlıca sebebi olarak şeytan ve kötü cinler görülmüş ve bunların muska taşıyarak ve tütsü yakarak kovulabileceklerine inanılmıştır.⁴²³

e) Kimyevî Maddeler

İlk çağlardan beri mevcut yedi gezegenin gözlemlenerek bunların her birinin yedi elementle altın, gümüş, civa, bakır, demir, kalay ve kurşun ile ilişkisi kurulmuş ve bu bağlantılar makrokozmos olan bir ilişki olarak görülmüştür. Gezegenlerin ilişkilendirildikleri metalleri aydınlattığına ve gezegen aracılığıyla metallerin göklere aktarıldığına inanılmıştır. Gezegenlerin astrolojik simgeleri, ilişkili olan metaller için de kullanılmış ve metaller gezegen isimleriyle anılmıştır. İnanışa göre her bir madde kendi gezegenin etkisi altında aktif olmaktadır. En değerli iki metalden altın Güneşle, gümüş Ay’la renklerinden dolayı ilişkilendirilmiş, Merkür en hızlı ve en canlı madde olan civaya ismini vermiştir. Venüs’le bakır arasındaki bağlantı ise açık değildir. Fakat Mars’la demir arasındaki ilişki Mars’ın pas kırmızısı rengiyle alakalı olarak demirin silahlarla ve savaşta dökülen kanla bir bağı kurulmuştur. Gezegenlerin kralı olarak görülen Jüpiter ise kalayla ilişkilendirilmiştir. Her ne kadar zamanımızda kalay/teneke değerli sayılmasa da önceki zamanlarda değerli bir metaldir.⁴²⁴

⁴²¹ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 95-96.

⁴²² Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 111.

⁴²³ Tez, *a.g.e.*, s. 42.

⁴²⁴ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 100-101.

Kitapta büyüsel uygulamaların yerine getirilmesinde kullanılacak olan malzemeler arasında altın, gümüş, kurşun, bakır, demir, kükürt, kehribar, kafur, yakut, mıknatıs, gümüş yüzük, kurşun levha, çivi, cam, kiremit, taş, çamur gibi maddeler ve metaller de bulunmaktadır.

Metaller yer altıyla ilişkili olarak görülmüşlerdir. Onlar yeryüzünün deliğinde uzanmaktadırlar. Astrologlar, metaller ve gezegenler arasında benzerlik olduğunu düşünmüşlerdir. Kaldeliler için altın Güneş'in; gümüş Ay'ın; kurşun Satürn'ün; teneke/kalay, Jüpiter'in; demir Mars'ın; bakır Venüs'ün metalidir ve bugünde aynı şekilde devam etmektedir. *Kenzü'l-Havâs*'ta da verilen örneklerde gezegen ve maddeler bu eşleştirmelerdeki gibi verilmektedir.⁴²⁵ Altın, gümüş ve değerli taşlar Hititlerde de büyüsel ritüellerde büyük bir rol oynamıştır.⁴²⁶

Yine yılın ilk ayında hüküm süren Enlil, madenler hiyerarşisinde altın ile temsil edilmiştir. Şamaş Enlil'in yerini alınca altının da efendisi olmuştur. Bir Babil metninde tanrılar ile madenler arasındaki ilişkiler Enlil- altın, An-gümüş, Ea-bronz, Ninidni-taş şeklindedir. Gezegenler, tanrılar ile madenler arasındaki büyülü ilişkilerin, renkler, doğum tarihleri, yazgı vb üzerinde de etkili olduğuna inanılmıştır.⁴²⁷

Ayin ve ibadetlerde büyü sözlere yanında mum, gümüş, altın, bakır gibi malzemelerde bulunmuştur. Babillilerin yer ve gökte bulunanlar arasındaki ilişki mantığı bu şeylerin dua ve büyüde kullanılmasındaki düşünceyi de anlamayı mümkün kılmaktadır. Mesela mum, Ateş Tanrısı Nusku'yu temsil eder. Gümüş, Ay tanrısı Sin ile ilgilidir. Altın, Güneş tanrısının yerini alır. Bakır, Ea'nın madeni sayılır. Kurşun büyük tanrıçalardan Ninnah'ın bir suretidir.⁴²⁸

Cansız nesnelere, taşların, madenlerin insanoğluna benzer bir şekilde doğmuş olmalarından ve diğer varlıklar gibi büyümelerinden ve insandan daha uzun bir ömre sahip olmalarından dolayı da bu nesnelere büyüsel uygulamalarda kullanılmışlardır.⁴²⁹

---

⁴²⁵ Seligmann, *a.g.e.*, s. 31.

⁴²⁶ Ahmet Ünal, *The Hittite Rituel of Hantitassu from the City of Hurma Against Troublesome Years*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1996, s. 47.

⁴²⁷ Eliade, *Babil*, s. 38.

⁴²⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 126.

⁴²⁹ Eliade, *Babil*, s. 62.

Antik dönemde haftanın yedi günü yedi metal ile ilişkilendirilmiştir. Haftanın yedi gününün her birinin gezegenlerin ruhlarının yardımı altında olduğuna ve bunların metal ve renklerini temsil ettiğine inanılmıştır. Buna göre gezegenler, yönettiği günler ve kimyevî maddeleri şu şekilde gösterilebilir:

Gezegenler	Haftanın Günleri	Kimyevî Maddeler
Güneş →	Pazar →	Altın
Ay →	Pazartesi →	Gümüş
Mars →	Salı →	Demir
Merkür →	Çarşamba →	Merkürü/Civa
Jupiter →	Perşembe →	Kalay
Venüs →	Cuma →	Bakır
Satürn →	Cumartesi →	Kurşun ⁴³⁰

Bir tılsım yapılırken onun metali hazırlanacağı zamana uygun olan gezegene göre dikkatli bir şekilde seçilmelidir çünkü tılsımın gücü gezegenin cininin/tanrısının gücüyle alakalıdır.

Ayların da değerli taşlarla ilişkileri olduğuna inanılmıştır. Ocak Garnet; Mayıs Emerald; Eylül Sapphire; Şubat Amethyst; Haziran Agate; Ekim Opal; Mart Bloodstone; Temmuz Ruby; Kasım Topaz; Nisan Diamond; Ağustos Sardonyx; Aralık Turquoise şeklindedir.⁴³¹

f) Renkler

Gezegenlere kimyevî maddeler ile ilişkili olarak belli bir renk de tahsis edilmiştir. Buna göre renkli olan her şey, hayvanlar, bitkiler, taşlar bir gezegenin etkisindedir.⁴³²

Bazı renklerin büyüsel özelliklerinin bulunduğuna inanılmasından dolayı kullanılan malzemelerin barındırdıkları renkler de önemli görülmüştür. Renklerin

⁴³⁰ Jay Kinney, *The Inner West*, Jeremy P. Tarcher/Penguin, New York, 128; Redgrove, *a.g.e.*, s. 63.

⁴³¹ Redgrove, *a.g.e.*, s. 59.

⁴³² Eliade, *Babil*, s. 38.

parlaklığı, çarpıcılığı, göz alıcılığı veya donuk olmasının bir anlamı olduğuna inanılmıştır.⁴³³

Gerçi her toplumda renkler farklı anlamlar ifade etmektedir. Renklerden beyaz, Türklerde ve Çinlilerde batıyı temsil ederken, Hintlilerde doğuyu, Eski Ahid'de güneyi, Mayalarda kuzeyi temsil etmektedir. Çinde dört mevsimin tanrıları renklerle ifade edilmiştir. Geleneksel Türk kültüründe ise yeşil hayatîyet, kırmızı güçlülük, sarı hâkimiyettir. Beyaz ise Tanrıya aittir. Hıristiyanlarda ise yeşil iman ve ölümsüzlüğün sembolü olarak görülmüştür.⁴³⁴ Ayrıca beyaz; ışığın, ahlaki temizliğin, dostluğun ve kudsiyetin rengidir. Eski İran'da Ahura Mazda'nın rengi de beyazdır. Kırmızı, kanın rengi olmasından dolayı kutsal bir renk olduğu düşünülmüştür. Büyüsel formüllerde kırmızı verimlilik amacıyla kullanılmıştır.⁴³⁵

Borsippa'daki tanrı Nebo'nun astronomi kulesi olan Ziggurat'ın her basamağı 7 gezegenin rengine boyanmış 7 basamaktan oluşturulmuştur.⁴³⁶ Tibet mitolojisinde genellikle tanrılar beyaz, cinler kırmızı Avrupada ise şeytanlar siyah olarak resmedilmişlerdir.⁴³⁷

Tarih öncesi çağlardan Ortaçağa kadar ki dönemde dinsel törenlerde kullanılan renkler, beyaz, kırmızı, mor, siyah ve yeşildir. Renkler arasında uyumsuz iki rengin karıştırılması durumunda tıpkı uygun olmayan evlilikler gibi arzu edilmeyen görüntü ve sonuçların ortaya çıkacağı düşünülmüştür. Akrep Burcu siyah ve koyu kırmızı, balık burcu mavi ve yeşil, koç ise kırmızı renkleri daha ilgi çekici bulmaktadır. Ayrıca kırmızı renk, kan rengidir ve asırlar boyunca tehlikenin ve yıkımların sembolü olmuştur.⁴³⁸

Türk dünyasında yedi seyyarelerden Merkür'ün taşı mavi açık taştır. Bu açık taş Jüpiter'in aslındandır. Sarı taş Venüs'ün, kara taş Satürn'ün ve sarı, kırmızı taş Ay'ın

⁴³³ Örnek, *100 Soruda İlkellerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*, s. 148.

⁴³⁴ Soner Gündüzöz, "Kuran'da Renklerin Büyülü Gücü, Semiotik bir İnceleme", *EKEV Akademi Dergisi*, Yıl:7, Sayı:16, Yaz 2003, ss. 43-85, s. 75.

⁴³⁵ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 62.

⁴³⁶ Manly P. Hall, *Tüm Çağların Gizli Öğretileri*, Ter: Murat Sağlam, Mitra Yayınları, İstanbul 2008, s. 248.

⁴³⁷ Hall, *Tüm Çağların Gizli Öğretileri*, s. 249.

⁴³⁸ Ersoy, *a.g.e.*, s. 440-444.

esasidir.⁴³⁹

Kitapta geçen renkler ise genelde kırmızı, siyah, beyaz, mavi, sarı ve yeşildir ve bazı örneklerde gezegenlerin renginin seçilmesine dikkat edilmiştir. Bazılarında ise formülün amacına göre karabüyü özelliğindeki örneklerde koyu renkler,⁴⁴⁰ akbüyü örneklerinde ise açık renklerin tercih edildiği görülmektedir.⁴⁴¹ Aynı zamanda buna uymayan örneklerde bulunmaktadır.⁴⁴²

g) Diğer Malzemeler

Yukarıda verilenlerin dışında pratiklerde kullanılan ve kitapta isimleri geçen başka malzemeler de bulunmaktadır. Balmumu, mum, beyaz ipek bez, muşamba, ateş, geyik derisi, ceylan derisi, tulum, kase, dikiş iğnesi, iplik, saç, tırnak, toprak tencere, sakız, kerpiç parçası (ateşe konulmamış), kilit, ibrişim, balta, diken, kadeh, deve kemiği, kiremit parçası, değnek, kâğıt, yüzük, mavi bez, kap, beyaz mendil, balık ağı, ibrik, toprak testi, tuğla, anahtar, su, yağmur, nisan yağmuru, süpürge, kuyu, kova, renkli kumaşlar, çarşaf, levha, çivi, çamur, zenzem, tas, cam, kaynak suyu, kuyu suyu, mürekkep, ateş görmemiş kerpiç, kuş, saçtan veya çamaşırdan bir parça, bal şerbeti, horoz, hamam suyu, serçe, mıknaş, kehribar, mescid toprağı, beyaz keten iplik, pamuk ipliğı, fitil, renksiz cam, kap, yün iplik, bakır boru, ip, mavi yün kumaş, temiz kül, demirci örsü, karanfil tozu, pamuk ipliğı, işkembe, kirış, ceviz kabuğı, iğne, kuru bakla, kurşun tozu, mezar toprağı, tarak, şişe, meşin, kezbere gibi malzemelere yer verilmiştir.

Bu malzemeler yastık, duvar, eşik, sandık, tarla, anbar, eski mezar gibi yerlere konulmuş ve uygulamalarda unutkanlık, kulak ağrısı, göz ağrısı, diş ağrısı, sıtma, çıban, yara-bere, karı-kocanın aralarını iyileştirmek, doğumu kolaylaştırmak, sıkıntı ve meşakkati defetmek, evliliğı kolaylaştırmak, hırsızı ortaya çıkarmak, rızık ve geçim sağlamak, erkek evlat olması için, zorba ve zâlimleri yok etmek, kendini sevdirmek veya bir şeyi elde etmek, tutukluyu kurtarmak, sara hastalığının şifası, mutlu ve uzun ömür, Peygamberimizi rüyada görmek, itibar kazanmak, belaların def'i, meraktan kurtulmak, geçici salgın hastalıklardan kurtulmak, önemli bir maksadın yerine gelmesi,

⁴³⁹ İsmail Taş, *İslâm öncesi, Türk Düşüncesinde Kozmogoni Kozmoloji*, Kömen Yay., Konya 2002, s. 162.

⁴⁴⁰ Kenz., c.IV, s. 46; Kenz., c.II, s. 98.

⁴⁴¹ Kenz., c.I, s. 44; Kenz., c.II, s. 59.

⁴⁴² Kenz., c.II, s. 206.

hastaya şifa, ticaretin kolaylığı ve kârın artması, hafızanın artması ve unutkanlık, cin ve şeytan tasallutundan çocuğu korumak, malın ve mülkün korunması, inme (nüzul) için, kısmetin açılması, kalp sıkıntısı, idrar tıkanıklığı, uykusuzluk, kulunç ve dalak ağrısı, ümmü sıbyan için, vesveve, hülya ve karasevda için, çocuğu olmayana, veba, taun ve kolera, çocuk düşürmeye karşı, çiçek hastalığına, çağırma ve gönderme, muzır hayvanları kovmak için, hafakan ve yürek çarpıntısı, fazla ihtilam olmaya karşı, ağrı ve sızılar, çıban, sivilce, şiş için ve benzerlerini tedavi etmek gibi amaçlarla kullanılmışlardır.

Dünyaya bir mahlûk geldiği zaman ister insan, ister bitki hayvan ne olursa olsun bir yıldızın tesiri altında ve hükmünde bulunur kaidesi ilmi nücum denilen eski ilmin esasını teşkil etmektedir.⁴⁴³ Astroloğlara göre yedi gezegen insanların her an hayatlarını her dakikasını, saatini, ayını, yılını idare etmektedir.⁴⁴⁴

---

⁴⁴³ Süleyman, *a.g.e.*, s. 27.

⁴⁴⁴ Tallmadge, *a.g.e.*, s. 251, 260.

BİRİNCİ BÖLÜM

KENZÜ'L HAVÂS'TA GEÇEN BÜYÜSEL ARAÇLAR

Kenzü'l-Havâs kitabında da büyüsel formüllerin hazırlanmasında her büyü ve havâs kitabında yer alan büyüsel araçlar bulunmaktadır. Kitapta yer verilen en önemli araçlardan biri ise vefklerdir.

Kenzü'l-Havâs'ın özellikle birinci cildinde esmaların tamamına yakınının vefklerine yer verilmiştir. Vefklerin daha çok koruma ve korunma amacıyla hazırlanmalarına rağmen büyüsel amaçlı olarak kötülük yapmak için de hazırlanmış örnekleri bulunmaktadır.

1. Vefkler ve Kullanım Şekilleri

Arapça da uygun, münasip zamanında, sırasında⁴⁴⁵ Osmanlıca uyma, uygun gelme, uygunluk⁴⁴⁶ gibi anlamlara gelen vefkler beklentilere, umutlara, isteklere cevap vermesi amacıyla üzerlerine harfler yazılarak veya şekiller çizilerek hazırlanmış bir muskaya verilen isim olarak tarif edilmektedir.⁴⁴⁷ Tılsımlı kareler, alfabetik kareler ve Latin kareler olarak da bilinen vefklere, yabancı kaynaklarda “büyü karesi” (magic square) denilmektedir. Vefk birçok karenin oluşturduğu bir büyük kareden oluşan, içerisine sayılar veya harflerin yazıldığı aynı anlamı ve aynı toplamı veren tılsımlı karelerdir. Sayıların bulunduğu karelere sayı vefki, harflerin olduğu karelere de harf vefki denilmektedir.⁴⁴⁸

İlk kez Çin'de “Yellow River” nehrinin kenarında İmparator Yaou tarafından M.Ö. 2348'deki büyük selde bir kaplumbağanın sırtında,⁴⁴⁹ bir başkasına göre de Çin İmparatoru Yün tarafından M.Ö. 2200'lerde Hoang-Ho nehrinden çıkan bir kaplumbağanın sırtında görüldüğü söylenen büyüsel karelerin,⁴⁵⁰ Avrupa'ya geçişinin Hıristiyanlığın ilk dönemlerinin olduğu düşünülmektedir.⁴⁵¹

⁴⁴⁵ Lisanü'l-Arab, c.4, s. 382.

⁴⁴⁶ Devellioğlu, *a.g.e.*, s. 1143.

⁴⁴⁷ Meydan Lasousse, “Vefk”, Büyük Lugat Ansiklopedisi, İstanbul 1960-1973, c. 12, s. 553.

⁴⁴⁸ Anadol, *a.g.e.*, s. 93.

⁴⁴⁹ Swetz, *a.g.e.*, s. 84.

⁴⁵⁰ J. Ruska, “Vefk”, İA, MEB Basımevi, İstanbul 1986, c.13, s. 256.

⁴⁵¹ Buckland, *a.g.e.* s. 62.

İslâm dünyasında ise okkült yazılarda vefklerin ortaya çıkış zamanıyla ilgili tartışmalar yapılmakla birlikte, vefkler üzerine çalışmaları olan Amerikalı antropolog Schuyler Cammann (Ö. 1991), çalışmasında vefklerin en erken görülmeye başladığı zaman olarak İhvan-ı Safa'nın Risalelerini göstermektedir.⁴⁵² Arapların vefklerle, Cabir b. Hayyan'ın 'Kitab al-Mavazin' adlı eserinde (M.S. 900'lü yıllarda) vefklere yer vermesiyle tanıştıkları ayrıca yedinci yüzyıldan ondördüncü yüzyıla kadar ki zamanlarda Persliler ve Arap tacirlerinin bir Çin kültürü olan büyü karesini ülkelerine taşıdıkları da söylenmektedir.⁴⁵³ Sabit b. Kurra ve Sabiilere kadar uzanan bir tarih de verilmektedir.⁴⁵⁴

Astrolojinin temel prensiplerinden olan gezegenlerin insanların hayatlarını etkilediklerine olan inançlar karelere de aktarılmıştır.⁴⁵⁵ Vefklerle ilgili yapılan büyüsel uygulamalarda, vefklerin gezegenlerle ilişkilerinin olduğuna inanılmış ve gezegenlerle bağlantıları kurulmaya çalışılmıştır.⁴⁵⁶

Bu işlerle uğraşan kimseler her gezegen için farklı vefkler hazırlamışlardır.⁴⁵⁷ Vefkler, her gezegenin mensup olduğuna inanılan madenlerinin veya madalyonlarının üzerlerine yazılmıştır.⁴⁵⁸ Batı'da, gizli ilimlerin babalarından sayılan gerçek ismi Heinrich Cornelis olan⁴⁵⁹ Cornelius Agrippa (1486-1535), vefkleri yedi gezegenle bağdaştırarak yedi adet sihirli kare oluşturmuştur. Vefklerin astroloji ve gezegenlerle olan alakasının kurulmasından sonra zamanımıza kadar konuyla ilgili farklı araştırmalar ortaya çıkmıştır. İlk bilimsel incelemeler 3/9. yüzyılda yapılmakla birlikte vefkler, matematiksel bir problem olarak ele alınmıştır.⁴⁶⁰

İslâmî gelenekler içerisinde yer alan ve günümüzdeki okkült karakterli kitaplara kaynaklık ettiği düşünülen Şemsü'l-Maârif'in yazarı el- Bûni'nin döneminde vefklerin

⁴⁵² Edgar Walter Francis IV, *Islamic Symbols and Sufi Rituals for Protection and Healing, Religion and Magic in the Writings of Ahmad ibn al-Buni (d.622/1225)*, Doktor of Philosophy in Islamic Studies, USA 2005, s. 130; Schuyler, *a.g.e.*, s. 190.

⁴⁵³ Schuyler, *a.g.e.*, s. 189-190.

⁴⁵⁴ Ruska, "Vefk" İA, c. 13, s. 256-257.

⁴⁵⁵ Schuyler, *a.g.e.*, s. 207-208.

⁴⁵⁶ Ruska, "Vefk" İA, c.13, s. 258.

⁴⁵⁷ Greer, *a.g.e.*, s. 104-106.

⁴⁵⁸ Ertuğrul, *a.g.e.*, s. 49.

⁴⁵⁹ Helmut Werner, *Ezoterik Sözlük*, Çev: Bülent Atatanır, Murat Batmankaya, Derya Demirbaş, Uğur Önver, Omega Yayınları, İstanbul, 2005, s. 26.

⁴⁶⁰ Francis IV, *a.g.e.*, s. 130.

gezegenler ve madenlere tahsis edilmesi henüz yaygınlaşmadığı için Şemsü'l-Maârif'in ilk cildinden ziyade ikinci cildi bu konuda daha çok şey ihtiva etmektedir. Buna rağmen el-Bûni'nin anlattığı şeyler tam değildir. Böyle bir irtibatlandırma ancak onüçüncü ve ondördüncü yüzyıllarda revaç bulmuş ve İslâm dünyasında vefklerde yer almaya başlamıştır. Gezegenlere göre hazırlanan mühürlerin yaygın olarak kullanıldığı dönem onyedinci ve onsekizinci yüzyıllardır.⁴⁶¹

Başlangıçta mistik ve felsefik bir görünüm arz eden büyü kareleri büyüsel bir araç ve tılsım olarak kullanılmaya başlanmasıyla duruşunu değiştirmiş sonraki dönemlerde ritüel büyüün standartları olmuştur.⁴⁶²

a) Vefklerde Ebced Hesabının Kullanılması

Vefklerin hazırlanmasında havâs kitaplarındaki kilit esaslardan bir tanesi ebced hesabıdır. Ebced hesabı olmadan İslâmî kökenli vefklerin hazırlanabilmesini düşünmek oldukça zor görünmektedir.

Büyü uygulamalarında ve vefklerde harfler sayı değerlerine göre toplanmış ve toplamın cinler âlemiyle bir bağlantısının olduğu düşünülmüştür.⁴⁶³ Sayı ile harf arasındaki ilişkilerle vefklerde bulunduğu inanılan sırrî sistemler oluşturulmuştur. Bu sistemde (İ) Elif'den (Ğ) ğayın'a kadar her harfe, bir tanrı adı ve tabii kuvvetlerin tekabül ettiğine inanılmıştır. Benzer bir sistem Ortaçağ Yahudi kabalasında da görülmektedir.⁴⁶⁴

Vefklerin hazırlanmasında en uygun zaman diliminin bulunması için vefkin adına hazırlanacağı kişinin isminin ebced hesabıyla toplamı bulunarak bu toplamın haftanın günlerinin sayısı olan yediye bölünmesi ve kalan sayının hangi güne işaret ettiğine bakılması gerekmektedir. Buna göre; 1 kalmışsa Pazar, 2 kalmışsa Pazartesi; 3, Salı; 4, Çarşamba; 5, Perşembe; 6, Cuma; 0, Cumartesi gününe işaret etmektedir. Vefkin yapılacağı saatin bulunması içinse vefki yapılacak sayının 24'e bölünmesi gerekmektedir.⁴⁶⁵ 1'den 12'ye kadar olan saatler gündüz, 12'den 24'e kadar olanlar da gece saatlerini vermektedir. Vefkin belirlenen gün ve saatinde hazırlanması önemlidir.

⁴⁶¹ Ruska, "Vefk", İA, c.13, s. 258.

⁴⁶² Schuyler, *a.g.e.*, s. 207-208.

⁴⁶³ Anadol, *a.g.e.*, s. 95.

⁴⁶⁴ Weil, "Ebced", İA, c.4, 3; Anadol, *a.g.e.*, s. 95.

⁴⁶⁵ Çakar, *a.g.e.*, s. 252.

Fakat el-Hüseynî vefklerin hazırlanmasıyla ilgili kitabında detaylı bilgi vermemekte, açıklama yapmamakta hesap yöntemini çözme işini bize bırakmaktadır. Havâs kitaplarında da zaten sonuca nasıl ulaşıldığı hakkında bilgi verilmemiştir.

Kenzü'l-Havâs'ta ebced hesabının kullanımıyla ilgili fazlaca örnek bulunmakta özellikle esmaların vefklerinde ebcedin kullanımına doğrudan yer verilerek satır ve sütunların toplamları eşitlenmeye çalışılmakta ve bazen hanelere sayıların yerine harf ve kelimeler yazılmaktadır.

Esmaların ebced değerlerinden hareketle vefklerinin yapıldığı fakat vefklerde hataların fazla olduğu dikkatleri çekmektedir. Esmaların dışında âyetlerin, salat ve selamların da vefklerinin olduğu veya bir amaca göre vefkin hazırlandığı görülmektedir. Esmaların vefkleri bazen “el” eki yazılarak bazense “el” eki olmadan hazırlanmıştır.

Kelimelerin 5,7,9 gibi harflerinin toplamının tek sayılı olması durumunda esmaların başına –el takısının konulabileceği söylenmiştir.⁴⁶⁶ Fakat Kenzü'l-Havâs'ta bu tavsiyeye uymadan –el takısının kullanıldığı görülmektedir.⁴⁶⁷ Kitapta yapılan uygulamalarda da çift sayıların olumlu veya pozitif, tek sayıların da negatif veya olumsuz şeylere işaret ettiğine inanılmıştır.

Yıldıznâmelerde ise uygulamalarda bir dileğin yerine gelip gelmeyeceği konusunda, girişilecek bir işin adı Arapça olarak yazılmış ve bunun ebced toplamı bulunmuştur. Ebced hesabına göre bulunan sayı yıldıznâmede yer alan sayılardan hangisine denk geliyorsa veya sonu hangi sayı ile bitiyorsa işe o sayıya yakın burcun döneminde başlanmıştır.⁴⁶⁸

Kitapta metin içinde veya her hangi bir uygulamada hangi tür bir işlemin yapılmış olduğu tespit edilse bile, orada hangi kelimeyi esas olarak o toplama ulaşıldığını bulmanın oldukça zor olacağı muhtemeldir. Bu kelimeler ölüm (mevt), mutluluk (saadet), kâr (kisb), zarar (ziyan), yangın (harik), ayrılık (firkat) benzeri kelimeler olabileceği gibi, bunların dışında hazırlanılan kişinin ismini de olmakta ve ismi tahmin etmek oldukça zor olmaktadır.

⁴⁶⁶ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 113-126.

⁴⁶⁷ KENZ., c.I, s. 156; KENZ., c.I, s. 52.

⁴⁶⁸ Eyüboğlu, *a.g.e.*, s. 263.

b) Vefklerin Yapılış Usûlleri ve Çeşitleri

Vefkin yapımına başlamadan önce kişinin, bir vefkin nasıl yapıldığını ve yapılması gereken hazırlıkların neler olduğunu bilmesi gerekmektedir. Öncelikle yıldızların/burçların konumlarını, bunların özelliklerini, uğurlu ve uğursuz saatlerinin zamanlarını, dost ve düşman yıldızları ve bunların yönetici gezegenlerini ve günlerin gezegenlerini, vefkler hazırlanırken yakılacak olan tütsü çeşitlerini, vefklerde ebced hesabının kullanımını ve vefkte günlerin ve gezegenlerin müvekkil meleklerinin nasıl bulunacağını bilmesi gerekmektedir. Bunların dışında uygulamalar sırasında esmâların, duaların, havâsların, gerekli okumaların zamanında ve adedince yapılmasına dikkat edilmelidir. Yerine göre kişi canlı herhangi bir şey veya canlıya ait bir şey yememeli, bitkisel gıdalarla beslenmelidir.

Hazırlanan vefklerin her biri bir yıldız ve bir saate mensuptur. Bu yüzden hazırlanacak olan vefkin kişinin isteğine uygun olan ve muradının yerine gelmesine yardımcı olabilecek yıldızla uyumlu olması gerekmektedir. Bir vefk hazırlanırken mensup olunan burcun, gün ve saatine dikkat edilmesi gerekmektedir.⁴⁶⁹ Havâs kitaplarında zamanın dikkate alınmadığı durumlarda vefklerin çalışmayacağı veya az tesirli olacağına inanılmıştır.⁴⁷⁰

Vefkleri yazmada kullanılan malzemeler genellikle mürekkep, gül suyunda ezilmiş misk ve safrandır. Bunların dışında örneklere göre farklı mürekkep çeşitlerinin de tavsiye edildiği görülmektedir.⁴⁷¹ Bazı büyüsel uygulamalarda bu iş için kullanılacak eşyaların veya bir kalemin bile özel olarak hatta kişinin kendisi tarafından yapılmasının önemine işaret edilmiştir.⁴⁷²

Vefkin yazılmasında tercih edilen malzemelerden en önemlisi kâğıttır.⁴⁷³ Temiz bir kâğıdın tercih edilmesinin yanında kimyevî maddeler,⁴⁷⁴ cam,⁴⁷⁵ ceylan derisi⁴⁷⁶ gibi daha önce kullanılmamış ve temiz olduğuna inanılan bir çok malzeme de kullanılmıştır.

⁴⁶⁹ İloğlu, *a.g.e.*, c. V, s. 172.

⁴⁷⁰ İloğlu, *a.g.e.*, c. V, s. 167; Kısa, *Havâss'in Derinlikleri*, I. Kitap, s. 208-214.

⁴⁷¹ Kenz., c.II, s. 176.

⁴⁷² Zalewski, *a.g.e.*, s. 10-16; Kısa, *Havâss'in Derinlikleri*, I. Kitap, s. 34.

⁴⁷³ Kenz., c.II, s. 202.

⁴⁷⁴ Kenz., c.IV, s. 31.

⁴⁷⁵ Kenz., c.I, s. 67.

⁴⁷⁶ Kenz. c.II, s. 37.

Hazırlanan tılsımların işi bittikten sonraki durumu da kutsallığına olan inançtan dolayı önemli görülmüş ve yakılacaksa önce yakma işlemine niyet edilmiş, duayla üzerlerindeki enerjiler dağıtılmıştır. Vefk suda silinmişse de ayak basılmayan bir yere dökülmeli, gömülmeli⁴⁷⁷ veya makas, bıçakla anlaşılmaz bir hal alana kadar parçalara ayrılmalı daha sonra da yakılmalıdır.⁴⁷⁸ Buradaki amaç, kâğıtların doğrudan atılarak veya yakılarak bağlanmış olduğu hâdimlere yapılacak saygısızlığı ve onların düşmanca bir tavır içine girmelerini önlemektir.⁴⁷⁹ Fakat hazırlanan formüllerin amaca yönelik olarak işlek bir sokağa⁴⁸⁰ ve eşik⁴⁸¹ gibi yerlere döküldüğü de görülmektedir.

Vefklerde sayıların yerine harfler ve büyü alfabeleri de kullanılmıştır. Harflerle hazırlanan yazılı vefklere “Vefki Hurûfî” denilmiştir.⁴⁸² Vefkin hanelerine yazılan her şeyin o vefkin hazırlanmasına sebep olan işle ilgili olması gerekmektedir. Üstelik zikir veya okumalarda kullanılmayacak her hangi bir şey de o vefkin içerisinde yer almamalıdır.⁴⁸³

Her vefkin bir hazırlanış usûlü ve amacı bulunmakta olup vefkler, genellikle Allah’ın isimleriyle, onu hazırlatan kişinin ismine göre ve o kişi için özel olarak hazırlanabilmektedir. Bunların yanında vefklerde âyetlere, kişi ve şahıs isimlerine veya konuya, yani istenilen işe göre kelimelere de yer verilmektedir. Bunları vefk hanelerine yerleştirmek için bazı usûller kullanılmıştır. Hanelerin nasıl, ne zaman, neye göre ve hangi sırayla doldurulacakları önemlidir.

Vefklerde sayıların hanelere yazılma sırası önemli görülmüş ve sıralamada farklı usûller kullanılmıştır. Sayıları veya harfleri hanelere yerleştirme sıraları vefklere göre değişmektedir. Dikkat edilmesi gereken kurallardan biri bazı vefklerde, vefkin karelerini doldururken önceliğin en küçük sayıya verilmesidir. Hazırlanan vefkin kelime veya harflerden oluşan veya sayı ve harf ya da kelimelerden oluşan bir vefk olması durumunda da harflerin veya kelimelerin ebced değerlerinin bulunarak sıralamada en küçük değere sahip olandan başlamak gerekmektedir. Sayıların yerleştirilmesinden

⁴⁷⁷ Kenz., c.II, s. 170; Kenz., c.II, s. 214.

⁴⁷⁸ Kenz., c.IV, s. 147; Kenz. c.II, s. 34.

⁴⁷⁹ Kısa, *Havâss’ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 174-178.

⁴⁸⁰ Kenz., c.II, s. 213; Kenz., c.IV, s. 145.

⁴⁸¹ Kenz., c.I, s. 32.

⁴⁸² Kısa, *Havâss’ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 134.

⁴⁸³ Kısa, *Havâss’ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 228.

sonra sağdan sola ve köşeden köşeye toplamlarının eşit olmasına dikkat edilmelidir. Vefklerin hazırlanırken mutlaka belirlenmiş olan sıra numaralarına göre yazılmaları ve rastgele sıralanmamaları gerekmektedir.

Bir karenin vefk olabilmesi için dil,* satır* ve kuturların* toplamlarının birbirlerine eşit olması gerekmektedir. Sayıların bölümünden artan sayılar da diğer karelere dağıtılmaktadır. Toplamların eşit olmadığı kareler de Kenzü'l-Havâs'ta vefk kareleri olarak görülmüştür.⁴⁸⁴ Verilen vefklerden birçoğunun toplamları hatalı olmakta ve çoğu toplamlarda herhangi bir eşitlik bulunmamaktadır.

Havâs kitaplarında vefkler yapılırken erkek ve kadın için yapıp yapılmadığına da dikkat edilmiştir. Vefki hazırlayandan ziyade, vefkin kim için hazırlandığı önemlidir. Buna göre erkek vefkleri tek sayılarla, kadın vefkleri de çift sayılarla yapılmıştır.⁴⁸⁵

Erkek vefklerde, vefki yapılacak sayıdan 30 çıkarılarak kalan sayı 4'e bölünmeli ve hanelere yerleştirilmektedir. Bir kadın için yapılan vefkte ise sayıdan 60 çıkartılarak dörde bölünüp kalan sayı ikişer artırılarak sırayla hanelere yerleştirilmektedir. Burada erkek vefki için hanelerin tamamen tek sayılı olmasına değil artırılan sayının birer birer veya üçer üçer artırılmasına dikkat edilmiştir. Bu durumda kadınlar için hazırlanan vefk ikişer, dörder şekillerde artırılabilecektir. Buradaki 30 ve 60 sayılarının Güneş ve Ay arasındaki dereceler olduğu söylenmektedir.⁴⁸⁶

Hem havâs kitaplarında hem de Kenzü'l-Havâs'ta vefk hazırlamada bazı usûllerin kullanıldığı görülmektedir. Bu usûllerin Kenzü'l-Havâs'ta isimleri bulunmasa da diğer havâs kitaplarından faydalanarak vefkler de kullanılan usûllerin bazıları tespit edilmeye çalışılmıştır.

a) Vefklerde Bast Usûlü

Havâs ilmine göre bast usûlünün vefklerde kullanılan iki çeşiti bulunmaktadır. Bir kelimenin harflerinin ayrı olarak yazılması⁴⁸⁷ ve kelimenin harflerinin okunduğu

* Vefkte, yukarıdan aşağıya doğru olan hanelerdir.

* Vefkte, soldan sağa doğru olan hanelerdir.

* Vefkte, karşılıklı köşeleri birleştiren hanelere denilmiştir.

⁴⁸⁴ Kenz., c.I, s. 145; Kenz., c.I, s. 158.

⁴⁸⁵ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 151-153.

⁴⁸⁶ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 154-164.

⁴⁸⁷ Kenz., c.IV, s. 115; Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 96.

gibi yazılması usûlüdür. Mesela bir “ا” harfinin الف şeklinde yazılmasıdır. Havâs ilminde bu usûle “Bastı Hurûfi demişlerdir.”⁴⁸⁸

b) Vefklerde İstintak (Konuşturmak) Usûlü

Bu usûlde ise vefki yapılacak olan her hangi bir kelimenin toplam adedi harfle yazılmaktadır. Çıkan harflerle oluşturulan kelime veya bazen de tek bir harf o sayının nutku* olmaktadır. Bu yöntemle çıkan rakam ve kelimeler daha sonra vefklerde kullanılmaktadır. Tabi bu değerler eldeki isme ve sayıya göre değişmektedir.

c) Vefklerde Mecz Etme (Karıştırma) Usûlü

Bu usûlde de verilen isimler veya kelimeler ilk harften başlamak şartıyla her birinden birer harf alınarak bir birine karıştırılmaktadır. Mesela, Ayşe ve Ali isimleri اى شى şeklinde yazılmakta ve sonrasında vefklerin hanelerine yerleştirilmektedir. İsimlerden veya kelimelerden birinin harf sayısının diğerinden az olması durumunda ise az olan kelime, diğer kelime sona erinceye kadar başa dönülerek tekrar edilmektedir.⁴⁸⁹

d) Vefklerde Teksir Usûlü

Kenzü'l-Havâs'ta bir vefki hazırlarken kullanılan en önemli usûllerden birinin de teksir usûlü olduğu görülmektedir. Kitapta bu usûlle yapılmış bir çok örnek bulunmaktadır. Bu usûlde vefk hazırlanmadan önce bir veya üç gün oruç tutmak ya da riyâzette bulunmak tavsiye edilmiştir. Üç gün oruç tutulamıyorsa bile riyâzette bulunmak gerekmektedir.⁴⁹⁰

Teksir usûlünün de iki çeşiti bulunmaktadır. Birincisinde kelimenin ilk harfi son harfin altına, son harfi sondan ikinci harfin altına, sondan ikinci harf sondan üçüncü harfin altına yazılmalı ve bu şekilde sondan başa doğru sırasıyla vefkin haneleri doldurulmalıdır.⁴⁹¹ Havâs kitabında verilen harf vefki örneklerinin, çoğunlukla bu usûlle yapıldığı görülmektedir.⁴⁹²

⁴⁸⁸ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 96; Kenz. c.I, s. 174.

* Nutketme: Sayısal değerlerin ebced hesabında karşılık gelen harflere dönüştürülmesi işlemidir.

⁴⁸⁹ Kenz. c.I, s. 126; Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 98.

⁴⁹⁰ Kenz. c.I, s.30; Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 108.

⁴⁹¹ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 118.

⁴⁹² Kenz., c.II, s. 145.

İkincisinde ise yukarıda verdiğimiz usûlün tersinden yazılmaya başlanmalı ve sondaki harf kendi satırının altına ve sırayla baştan, sondan harfler olarak soldan sağa doğru sıralanmalıdır.⁴⁹³

Vefklerin Çeşitleri

3'ten 9'a kadar olan vefkler gezegen vefkleri olarak bilinmektedir.⁴⁹⁴ Bunlar haftanın yedi gününe yani yedi günün sahibi olan yedi gezegene tahsis edilen vefklerdir. Vefkler yapılırken vefkin yapılış amacına uygun bir yıldız saati seçilerek o saatin vefki yapılmalı ve yıldıza ait bir de tütsü yakılmalıdır.

Vefk çeşitlerinin en ünlüsü ve en eskisi olan üçlü vefk, Kenzü'l-Havâs'ta ve diğer havâs kitaplarında yaygın olarak kullanılan vefk türüdür ve 9 haneden oluşmaktadır. Bu vefk en eski vefk türü olup, Çin edebiyatında Lô-sû adıyla anılan 3'lü bir büyü karesidir.⁴⁹⁵ "Satürn karesi" ve "Sülâsi vefk"⁴⁹⁶ de denilmektedir.⁴⁹⁷ Satürn'ün madeninin kurşun olması nedeniyle olsa gerek bu vefkin de üzerine yazmak için kullanıldığı maden kurşundur.⁴⁹⁸ Havâs kitaplarında üçlü vefklerin yıldızı Zühal, günü Cumartesi, ulvî meleği ise Kesfiyâil; arzî meleği/süflî hâdimi de Meymundur.⁴⁹⁹ Sülâsi vefkin kutsal sayıları 3, 9, 15, 45 olarak verilmiştir.⁵⁰⁰

Kenzü'l-Havâs'ta 3'lü vefklerden sonra en fazla yer alan diğer bir vefk türü de dördü vefktir. Kalay madeni üzerine çizilerek hazırlanan 4x4 haneli vefk, Müşteri (Jüpiter) karesi olarak geçmektedir.⁵⁰¹ Kutsal sayıları ise 4, 16, 34, 136'dır.⁵⁰² Bu vefke

⁴⁹³ Kenz., c.IV, s. 99.

⁴⁹⁴ Şemsü'l-Maârif, c.I, s. 280; Schuyler, a.g.e., s. 190.

⁴⁹⁵ Ruska "Vefk", İA, c. 13, s. 256-257.

⁴⁹⁶ Devellioğlu, a.g.e., s. 1143.

⁴⁹⁷ Paul Foster Case, *Esoteric Secrets of Meditation and Magic*, Volume 2: The Early Writings, y.y, tarih yok, s. 115-24.

⁴⁹⁸ Greer, a.g.e., s. 104-106; Ertuğrul, a.g.e., 40-49; Christopher I. Leirich, *The Language of Demons and Angels, Cornelius Agrippa's Occult Philosophy*, Leiden-Boston, 2003, s. 102-109.

⁴⁹⁹ İloğlu, a.g.e., c.III, s. 13; Kısa, Havâs'ın Derinlikleri, I. Kitap, s. 207; Lewis de Claremont, *The Ancient's Book of Magic, an Historical Record of the Secret Procedures and Practices of the Ancient Masters and Adepts*, by Oracle Publishing Co., inc., New York 1936, s. 126-138.

⁵⁰⁰ H. Henry Spoer, "Arabic Magic Medicinal Bowls", *Journal of the American Oriental Society*, Vol. 55, No. 3 (Sep., 1935), pp. 237-256, s. 247-248; Aryeh Kaplan, *Meditation and Kabbalah*, Samuel Weiser, York Beach, Maine, 1982, s. 162,163.

⁵⁰¹ Greer, a.g.e., s. 104-106; Ertuğrul, a.g.e., 40-49; Leirich, a.g.e., s. 102-109.

⁵⁰² Spoer, a.g.m., s. 247-248.

“Vefki Rubai” denilmekte ve dörtlü vefkin ulvî meleği Sarfiyâil, arzi meleği de Şemhûreş olarak verilmektedir.⁵⁰³

Beşli vefk ise, Mars gezegeninin büyüsel karesidir ve daha çok demir üzerine yapılmaktadır.⁵⁰⁴ Beşli vefklerden Sator karesi olarak bilinen Hıristiyanlar tarafından hazırlanan harflerden oluşmuş SATOR-ROTAS vefki ünlü bir vefktir.⁵⁰⁵

Bir güneş karesi olan altılı vefk ise Kenzü'l-Havâs'ta kullanılmamıştır.⁵⁰⁶

7'li vefk ise Zühre (Venüs) karesidir⁵⁰⁷ ve vefkin hazırlanmasında bakır kullanılmıştır. Ay içinse 9'lu büyü kareleri hazırlanmıştır.⁵⁰⁸

Vefklerin başka kaynaklarda çok fazla çeşitleri olmasına rağmen Kenzü'l-Havâs'ta 3'lü, 4'lü, 5'li, 7'li, 8'li, 9'lu, 10'lu, 11'li, 12'li, 13'lü ve hatta 25'li vefk çeşitlerine yer verilmiştir. Vefkler, sayılarla, harflerle, kelimelerle veya kelimelerin ve harflerin sayılarla karıştırılmasıyla hazırlanmıştır. Bu usûllerin dışında havâs kitaplarında herhangi bir usûl verilmemekte fakat çeşitli vefklerde aynı usûlün kullanıldığı örnekler bulunmaktadır. Bunlar ise şöyledir; Vefki yapılacak olan âyet veya esmaların vefkin ilk satırına yazılması ve sonraki satırların o esma veya âyetin ebced değerine ulaşılacak şekilde hanelere ayrılması şeklindedir.⁵⁰⁹ Yazılacak olan şâyet 3 harfli bir vefkse ilk satırın her hanesine birer harf sıralanmaktadır. Daha fazla harfe sahip ise ilk satıra isteğe göre dağıtılmaktadır. Bazen de birinci haneye vefk kimin için yapılıyorsa onun ismi yazılmaktadır. Havâs kitaplarında bunlardan başka daha karmaşık usûllerin kullanıldığı görülmektedir.

Başka bir usûlde ise ismin ebced tutarı birer arttırılarak ikinci ve üçüncü hanelere yazılır. Amaca uyan bir âyet ve esma seçilir ve adedinden 3 çıkartılıp, 3'e bölünür. Çıkan sayı 4. haneye ve birer arttırılarak 5. ve 6. hanelere yazılır. Beşinci ve

⁵⁰³ İloğlu, *a.g.e.*, c.III, s. 13; Devellioğlu, *a.g.e.*, s. 1143.

⁵⁰⁴ Ruska, “Vefk”, İA, c.13, s. 258. 40-49; Lehrich, *a.g.e.*, s. 102-109.

S A T O R
A R E P O
T E N E T
O P E R A

⁵⁰⁵ Ünlü Sator karesi R O T A S şeklindedir. Bu kare bir palindrome (testten de aynı okunabilen bir kelimedir.) Bilgi için Bkz. Yamauchi, *a.g.m.*, s. 199.

⁵⁰⁶ Ruska, “Vefk”, İA, c.13, s. 258; Greer, *a.g.e.*, s. 104-106; Ertuğrul, *a.g.e.*, 40-49; Lehrich, *a.g.e.*, s. 102-109.

⁵⁰⁷ Greer, *a.g.e.*, s. 104-106; Ertuğrul, *a.g.e.*, 40-49; Lehrich, *a.g.e.*, s. 102-109.

⁵⁰⁸ Schuyler, *a.g.e.*, s. 207-208.

⁵⁰⁹ Kısa, *Havâs'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 218.

altıncı hanelerdeki sayılar toplanır ve çıkan sayı seçilen âyet veya esmanın adedinden çıkartılır. Kalan, 7. haneye ve birer arttırılarak sekizinci ve dokuzuncu hanelere yazılır. 3'e bölünürken artan sayı kalmışsa ve kalan 1'se 7. hanedeki sayıya bir eklenir. Kalan sayı 2 ise yine 7. hanedeki sayıya iki eklenir ve tarif edildiği şekilde vefk doldurulur.⁵¹⁰ Kitabın yazarı bu usûl için çok basit ifadesini kullanmaktadır. Her ne kadar bu usûl hazırlanırken kolay gibi dursa da daha önce hazırlanmış olan bir vefkin çözümünü yapmanın oldukça zor olduğu görülmektedir.

Vefkler tek ve çift sayılarla hazırlanmalarından hareketle tekli ve çiftli vefkler olarak da ayrılmaktadır. Buna göre satır ve sütun sayıları tekli adede sahip olan vefkler tekli, çiftli adedi olanlar çiftli vefkler olarak kabul edilmektedir.⁵¹¹ Vefklerde çift sayılar dilek ve isteklerin iyilik ve hayır amaçlı olması durumunda kullanılırken, kötü niyetler için tek sayılar kullanılmıştır.⁵¹² Bazen tek sayıların, vefklerin içine haç şeklinde yerleştirildiği de görülmektedir.⁵¹³ Bu durumda vefklere yerleştirilen kelimelerden dört harfli olanlar iyilik için beş harfli olanlar da kötülük için hazırlanmış olacaktır.

Bunların dışında çapraz şekilde iç içe geçmiş olan biri tek biri çift olacak şekilde iki vefkten oluşan vefkler hazırlanmıştır. Bu vefklerin haneleri 3/4, 4/5, 5/6, 6/7, 7/8, 8/9 olacak şekilde hazırlanabilmekte ve bunların yazılışlarına ilk olarak içteki vefkten başlanılmaktadır.⁵¹⁴

Tılsımlı Daireler

Havâs kitaplarında vefklerin farklı şekilleri ve vefklerden farklı olarak da tılsımlı olduğuna inanılan daireleri çizilmiştir. Gezegenlerin de vefklerinin yanında ayrıca daireleri de yapılmıştır.⁵¹⁵ Haftanın her günü için çizilen büyüsel daireler de bulunmaktadır.⁵¹⁶ Tılsımlı dairelerde ve büyüsel uygulamalarda diğer dinlerin dinsel sembollerini ve isimlerini ve her kültürün kendi izlerini bulmak mümkündür.

⁵¹⁰ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 218.

⁵¹¹ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 135.

⁵¹² Anadol, *a.g.e.*, s. 92.

⁵¹³ Şirin Yılmaz Özkarslı, "Türk Kültüründe Tılsımlı Objeler", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Basılmamış Doktora Tezi*, Ankara 2000, s. 13; Kenz., c.IV, s. 32.

⁵¹⁴ Kenz., c.I, s. 163; Kenz., c.I, s. 131; Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 321.

⁵¹⁵ The Key of Solomon, s. 60-79.

⁵¹⁶ Simon, *a.g.e.*, s. 111-120.

El-Hüseyînî de, kitabında tılsımlı olduğuna inandığı bazı daireleri kullanmıştır. Bir dairenin şekli her zaman aynı değildir. Dairenin şekli çağrılacak ruhların yeri, zamanı, saatlerine göre değişiklik göstermektedir. Ayrıca yılın, günün, yıldızın veya yıldızların bulunduğu konumların ve onların fonksiyonlarının dikkate alınması gerekmektedir.⁵¹⁷

Bir dairenin kutsanmasıyla ilgili Asurlularda da örnekler görülmektedir. Asurca bir tablette bir daire çizilerek tablette burayı hiçbir insanın geçemeyeceği, hiçbir kötülüğün, kötü ruhun, kötü meleğin, hortlağın, şeytanın, kötü tanrının geçemeyeceği... ve kötü veba, ateşli hastalıkların ve her türlü hastalıkların içeriye sızamayacağı anlatılmaktadır.⁵¹⁸ Kenzü'l-Havâs'ta tılsımlı dairelerin dışında sembolik olarak çizilen daireler de bulunmaktadır. Annenin karnına parmağıyla çizdiği daireyle karnındaki bebeğini koruma⁵¹⁹ ve korkunç bir yerde kişinin etrafına daire çizerek kendisinin korunması⁵²⁰ gibi örnekler bunlardandır.

Önceki dönemlerde daire, tanrının engeli olarak görülmüştür. Eski Türklerde, esmâ çekilen odanın ortasına bir daire çizilmiş ve içerisinde tütsü yakılarak kötü ruhların daireyi geçip tecavüzde bulunması önlenmeye çalışılmıştır.⁵²¹

Büyücülerin ruh çağırmak için kullandıkları bu tür büyüsel dairelerin ilk defa Asur kaynaklarında geçtiği görülmektedir. Uzakdoğu'da da aynı şekilde ruh çağırma ayinlerinde büyüsel dairelere başvurulmuştur. Eski Mısır'da Süleyman'ın cinleri çağırmak için kullandığı sözcükler eğitim kurumlarında öğretilmiş, mum ve kuklalar kullanılarak büyüler yapılmıştır.⁵²²

c) Vefklerden Ulvî ve Sufli Müvekkillerin İsmiini Çıkarmak Usûlü

İnsanlar tarafından çeşitli devirlerde iyi ve kötü varlıklara farklı isimler verilmiştir. Bazen bu varlıklar tanrılaştırılmış bazen de insanî özellik ve nitelikler verilmiştir. İyi varlıklardan biri olarak görülen melekler, birçok dinde var olduğuna

⁵¹⁷ Claremont, *a.g.e.*, s. 110-113.

⁵¹⁸ Şah, *a.g.e.*, s. 152.

⁵¹⁹ Kenz., c.IV, s. 126.

⁵²⁰ Kenz. c.II, s. 21.

⁵²¹ Ahmet Talat Onay, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, Hazırlayan: Cemal Kurnaz, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1992, s. 151,152.

⁵²² Şah, *a.g.e.*, s. 22.

inanılan semavî yaratıklara verilen isimdir. Meleklerle inancın bulunduğu her din ve inançta melek kavramına farklı yaklaşımlar bulunmaktadır.

Babil ve Asur'da tanrılar ve insanlar arasında var olduğuna inanılan ilişkiler öyle güçlüdür ki, her insanın koruyucu melek görevini üstlenen bir tanrıçasının olduğuna inanılmıştır. Sümerliler döneminde bu varlıklar kötü ve iyi cinler şeklinde ayrılmış ve iyi olanların insanları koruduğuna, kötülerin de insanlara azap verdiğine inanılmıştır.⁵²³

Eski Sami toplumlarında ise düşmüş melek inancı görülmektedir. Dağların birçoğunun kutsal sayıldığı bu yerlerde kaynaklar, çaylar, ağaçlar, mağaralar ve taşların kutsallığına inanılmış ve buralar aynı zamanda düşmüş meleklerin lanetlenmiş yerleri olarak görülmüştür. Göçebelik döneminde de, İsraililer tarafından yıkıcı, yok edici ve harap edici meleklerin varlığına inanılmıştır.⁵²⁴

Platoncular zamanında da var olan bir anlayışa göre alt ve üst dünyalarda düşmüş melekler bulunmakta ve insanlara görünen cinler de bu melekler olmaktadır. Bunlar kötü melekler olarak algılanmış, onları dünyaya yakın bir yerde yeraltında yaşayan dört kralın yönettiği düşünülmüştür.⁵²⁵

Hitit metinleri Ön Asya'da iyilik ve kötülük meleklerinin var olduklarından bahsetmektedir. Bu inanışa göre kötülük melekleri Tanrıça'nın istemediği evlere, iyilik melekleri de Tanrıça tarafından istenilen evlere gönderilmektedir.⁵²⁶ Hintliler melek, cin ve tanrı kavramlarını birbirine karıştırmışlardır. Zerdüştler ise politeist tanrılarını cin saymışlardır.⁵²⁷ Doğu'nun putperest dinlerinde semavî elçiler olarak görülen varlıkların olduğuna, Mezopotamyalılar ve Hititlilerdeki her ilahın, derece itibarıyla kendisinden daha aşağıda bulunan bir takım elçilere sahip olduklarına dair bilgiler yer almaktadır.

Melek ve cin kavramları Hıristiyanlık ve Yahudilik'te de birbirine karıştırılmıştır. Yahudiler cin inançlarını Filistin'e yerleşmeden önce Kenanlıların inanç kalıntılarından almış ve tekrar hayata döndürmüşlerdir.⁵²⁸ İslâm'da ise Allah tarafından

⁵²³ Ali Erbaş, "Melek Düşüncesinin Farklı İnançlardaki Tezahürleri", *Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı:1, Yıl:1996, s. 109.

⁵²⁴ Erbaş, *Melekler Alemi*, s. 58-59.

⁵²⁵ Şah, *a.g.e.*, s. 39.

⁵²⁶ Erbaş, *a.g.m.*, s. 108.

⁵²⁷ Şahin, "Cin", *DİA*, c.8, s. 6.

⁵²⁸ Erbaş, *a.g.m.*, s. 111.

melek ve cinlerin özelliklerinin belirtilmesinden dolayı bu karışıklık söz konusu olmamıştır.⁵²⁹

Yahudiler, Babil sürgününde İranlılar ve Keldanilerin çeşitli inançlarının etkisi altında kalmıştır. Zerdüştlük'teki iyi ruh ve kötü ruh anlayışları Yahudilere iyi melek ve kötü melek şeklinde geçmiştir. Ayrıca Zerdüştlük'te ruhların tasnif edilmesinden etkilenerek Yahudilik'te de meleklerin tasnifi yapılmıştır. Esaret dönemi ruhlar doktrini, Babilliler ve İranlılar da oldukça yaygındır. Ortaçağa kadar devam eden bu süreç sonrası Kabalizm melek düşüncesini etkilemiştir. Kabalistler dünyanın meleklerle dolu olduğunu ve her insanın bir meleğinin olduğunu düşünmüşlerdir.⁵³⁰

Hıristiyanlık'ta insan bedeninde bulunan ruhtan başka meleklerin de içinde bulunduğu ruhlar âleminin (esprits) varlığından söz edilmektedir. Reform hareketlerine girildiğinde Protestanlar da iyi ve kötü ruhların varlığını kabul etmişlerdir. İyi ruhların insana yardım ettiğini, kötü ruhlardan da zarar geldiğini ileri sürmüşlerdir.⁵³¹

On altıncı yüzyılda kötü ruhların sayısının bulunduğu ve bunların sayısının 7.405.926'dan daha fazla olduğu, bunların her birinde 6.666 adet kötü ruh bulunan 1.111 bölümden oluştuğu ve 79 adet prensin bulunduğu söylenmiştir. Luther taraftarları tarafından düzeltilerek de tam sayının 2.665.866.746.664 olduğu ifade edilmiştir. Bu varlıkların her birinin bir ismi ve her birinin ayrı bir etki alanının bulunduğu inanılmıştır.⁵³²

Büyük İslâm tarihçisi Biruni, Hintlilerde 330.000.000 kadar melek bulunduğunu ifade etmektedir. Hintlilerin, melekler için yemek, içmek, hayat, ölüm ve diğer beşeri halleri caiz gördüklerini, onların bu dereceye ilimle değil, ibadetle ulaşmış olduklarına inandıklarını belirtmektedir.⁵³³

İslâm âlimlerinin hemen hepsi ise Kur'an ve hadis ışığında, meleklerin, adet olarak sayılamayacak kadar çok olduklarını belirtmekle birlikte, onlara kesin bir sayı ile sınırlama yapılamayacağını vurgulamışlardır.⁵³⁴

⁵²⁹ Şahin, "Cin", DİA, c.8, s. 5.

⁵³⁰ Erbaş, *a.g.m.*, s. 116.

⁵³¹ Erbaş, *Melekler Alemi*, s. 22.

⁵³² Buckland, *a.g.e.*, s. 159-160.

⁵³³ Erbaş, *Melekler Alemi*, s. 60-61.

⁵³⁴ Erbaş, *Melekler Alemi*, s. 256-257.

Ruhi varlıklardan daha aşağı olan melekler gerçek veya potansiyel olarak kötü kabul edilmekte ve süflî olarak geçmektedir. Bu varlıklarla irtibat kurmak geleneksel olarak iyi görülmemiştir. Özellikle kötü ruhların varlığına inanma ve onları hastalıkların sebebi olarak kabul etme, ruh kavramının iyi ve kötü/ulvî ve süflî ruh şeklinde ikiye ayrılmasına sebep olmuş, özellikle de ilkel kabilelerde rağbet görmüştür.⁵³⁵ Erzurumlu İbrahim Hakkı da âlemin boş bir mekân olmayıp ulvî ve süflî cisimlerle dolu olduğunu söylemektedir.⁵³⁶

Kenzü'l-Havâs'taki büyüsel uygulamalarda melek ismi altında hâdimlere* yer verilmiş ve yardıma zorlanmışlardır. Kitapta meleklerin yanında cinler, ruhsal varlıklar, hüddâmlar, süflî ve ulvî ruhlar olarak belirsiz isimlerden bahsedilmektedir. Cin Sûresi'nin azimeti olarak verilen metinde “icabet edin ey ulvî ve süflî ruhlar topluluğu” denilmekte ve sınıflama yapılmaktadır.⁵³⁷ Bunların bazı yollarla kişisel isimlere ve tanrının isimlerine ve yıldızlara bağlananları bulunmaktadır. Oysa İslâm'da melekler, Tanrı'ya mutlak itaat eden varlıklardır, kendi irade ve insiyatifleri yoktur. Mahiyet itibariyle de nurdan yaratılmışlardır. Hıristiyanlıkta mahiyetten söz edilmez. Ancak Tanrı'ya itaati veya isyanı seçme yeteneğinde olduğu görülür.⁵³⁸

Yerine getirilen uygulamalar sırasında ulvî, süflî ve şerli hâdimler aynı anda kullanılmakta ve isteğin amacına göre sadece bir tek tür kullanılabilir.

bb) Ulvî ve Süflî İsimlerin Çıkarılması

Amacı doğanın güçlerine ve insanlara hâkim olmak olan büyü, doğaüstü varlıkları çağırarak onların kendisine itaat etmelerini sağlamaya çalışmıştır. Bu nedenle de uygulayıcılar varlıkların adlarını bilmeyi önemsemişler ve bu önemseyişten bir melek bilimi ortaya çıkmıştır.

⁵³⁵ A. Vahit İmamoğlu, “Ruh-Beden İlişkisi”, *Atatürk Üniversitesi İF. Dergisi*, Sayı: 12, Erzurum 1995, ss. 245-256, s. 245.

⁵³⁶ Erzurumlu İbrahim Hakkı, *Marifetname*, Çelik Yayınları, Tetkik ve Takdim, Ahmet Davudoğlu, Sadeleştirilenler Durali Yılmaz, Hüsnü Kılıç, Devran Yayıncılık, İstanbul 1991, s. 79.

* Hüddâm, hizmet edenler, hademeler, hizmetçiler gibi anlamlara gelmektedir. Anadolu halk inançlarında hizmetkâr olarak kullanıldığı kabul edilen cinlere denilmektedir. Bilgi için Bkz. Onay, *a.g.e.*, s. 207.

⁵³⁷ Kenz., c.III, s. 84.

⁵³⁸ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 298.

Ulvî ruhlar daha çok Müslüman cinler olarak geçmektedir. Ayrıca iyi ruhlar önceleri koruyucu ev ruhlarıdır ve gelişmelerinde yaklaşık İştâr'ı takip etmişlerdir.⁵³⁹

Bazı hikâyelerde ortaya çıkan periler, tabiat ruhları, İran kökenli cin tasavvurlarıdır. Buradaki ruhlar kötü ruhlu korkunç cinler değil, insanlar tarafından sevilen ve seven sevimli varlıklardır. Binbir Gece Masallarında'ki kadın cinler, ifriteler, cinniyeler, güzel kadın suretindeki iyi ruhlar olarak dikkatleri çeker.⁵⁴⁰

İslâm inancında yer almayan bu ayrıma göre de Babilde kötü ruhlar hiçbir engel tanımazlar, onları hiçbir şey durduramaz ve kötü ruhlara karşı yalnız büyü yardım edilebilir. Çünkü büyü Asurlularda ve Babillilerde çok önemli bir yere sahiptir.⁵⁴¹ Genelde kötü ruhlar erkek cinlerdir. Bu tasavvur ne Arap ne de Mısır ruh inancına uymaktadır.⁵⁴²

Kitaptaki kullanımına göre ise vefklerin bir kâğıt üzerine veya gümüş, altın, bakır bir levha, yüzük üzerine yazılması ve genellikle de kişinin üzerinde taşınması tavsiye edilmektedir. Vefklerin yanına bazı isimlerle birlikte hâdimin isminin de yazılması istenmekte ve uygulama yerine getirilmektedir. Söz konusu melek isimleri ebced hesabı kullanılarak harflerden yeni kelimelerin oluşturulması ve bazen de kelimeler üzerindeki küçük değişikliklerle türetilmişlerdir.

Türetilen yeni isimlerin yazılacağı nesnelere uygun olanını seçmek de önemlidir. Davet edilen varlığın hangi amaçlarla davet edildiğinin, davet sırasında okunması gereken duaların varsa tılsımlarının ve hâtemlerinin, teşbihlerinin, yıldızların ve burçların konumlarının bilinmesi ve uygun olan tutsünün yakılması gerekmektedir.⁵⁴³

Bunların dışında Allah'ın kendisine bir melek müvekkil kılmasını isteyen kimse davet öncesinde oruç tutarak canlı bir şey yememeli ve soğan sarımsak gibi şeylerden uzak durmalı, mideyi tıka basa doldurmamalıdır. Gece yarısından sonra ise iki rekât namaz kılıp 66 defa Allah adını anmalıdır.⁵⁴⁴

⁵³⁹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 120.

⁵⁴⁰ Zbinden, *a.g.e.*, s. 156.

⁵⁴¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 123-125.

⁵⁴² Zbinden, *a.g.e.*, s. 156.

⁵⁴³ Şahin, "Cin", DİA, c.8, s. 5.

⁵⁴⁴ Kenz., c.I, s. 30.

Uygulamalar veya davetler sırasında kişinin yanında demir ve tuz gibi madenlerin, kedi ve köpek gibi hayvanların ve de başı açık olarak kadınların bulunmaması gerekmektedir. Öyle ki herhangi bir vefkin müvekkillerini ve hâdimlerini bularak istenilen murad için yönlendirilmedikleri sürece yapılan vefkten herhangi bir netice alınamayacağı, istenilenin de yerine gelmeyeceği ifade edilmektedir.⁵⁴⁵

Havâs ilimlerine göre rakam ve harfler aslında simgeseldir. Asıl olan rakam ve harfler değil arka plandaki varlıklardır. Allah'ın hayır ve şer işlere göre ulvî ve süflî melekler yarattığı, insanoğluna da meleklerin yardımını verdiği inandırılmıştır. Hayır ya da şer bir işi yapabilmek için kişinin adı ve annesinin adı, durumunun tespiti, günün ve saatin bulunması, işe başlamak için uygun zamanın bilinmesi, kişinin burcu, tabiatı, madeni ve tütsüsü, burcunun ulvî ve süflî melekleri, yıldızların azimet, Esmâü'l-Hüsna adedini bilerek bunlardan bir metnin oluşturulması gerekmektedir.

Havâs kitaplarında her vefkin 8 ulvî, 8 süflî ve 8 de şerli hâdiminin/müvekkilinin bulunduğu inandırılmaktadır. Bütün mukaddes kitapların her bir ayetinin hatta her bir kelimesinin 8 hizmetlisi yani hâdimi bulunduğu ve bunların dördünün ulvî, diğer dördünün ise süflî melek olduğuna inandırılmıştır. Söz konusu hâdimlerle irtibatın, kutsal kitaplarda yer alan kelimelerin ebced toplamları bulunarak ve bir takım usûllere riayet edilerek sağlanabileceği de söylenmiştir.⁵⁴⁶ Kişilerin ve tanrısal sıfatların duruma göre ebced hesabıyla bulunmuş değerlerinden 41, 316 ve 319 sayıları çıkartılmakta ve kalan sayı nutkedilmekte ve çıkan bu harflerin sonuna “âyil, yuşin ve tayşin” ekleri eklenerek yapılacak olan işe göre ulvî, süflî ve şerli hâdimler, müvekkil melekler belirlenmektedir.⁵⁴⁷

Cinler genelde bir şahıs olarak düşünülmemesine rağmen bazılarının şahsi isimleri bulunmaktadır. Özellikle büyü metinlerinde çokça rastlanılan ve sonları –âil ve –uş ekleriyle sonlandırılan ve bunların melek ve cin isimlerinin olduğu söylenen isimler yer almaktadır. Bunların Yahudi kökenli isimler olduklarının muhtemel oldukları üzerinde durulmuştur.⁵⁴⁸

⁵⁴⁵ Kenz. c.I, s. 201-204.

⁵⁴⁶ Çakar, a.g.e., s. 58.

⁵⁴⁷ Kısa, *Havâs'ın Derinlikleri*, II. Kitap, s. 19.

⁵⁴⁸ Zbinden, a.g.e., s. 42.

Ulvî hâdimler, kişinin sadece kendisi ile ilgili ise yani sezgilerin artması, maddi kazancın çoğalması, hastalığın iyileşmesi, bir insanın bulunulan yere getirilmesi, birisi üzerinde olumlu telapatik etkiler yapmak, bir çocuğun sınavda başarılı olması, işinde terfii etmek gibi sadece iyi amaçlar için kullanılmıştır. Havâs kitaplarına göre ulvî hâdimleri bulmak için toplamdan 41 çıkartılır ve çıkan sayı nutkedildikten sonra “âyil” eki eklenir⁵⁴⁹ ve melek veya cin ismi oluşturulur. Fakat bu usûllerle müvekkil meleklerin bulunmasına dair kitapta herhangi bir bilgi bulunmaktadır.

Başka bir usûlde ise ulvî müvekkillerinin bulunabilmesi için kelimenin aslından 51 çıkarılıp geriye kalan sayı nutkedilerek sonuna “âyil” eklenmektedir.⁵⁵⁰ Fakat bir önceki usûldeki gibi 41 sayısının melek isimlerinin sonuna eklenen bir ek olan “îyl” $30+10+1=41$ ekinin ebced toplamı olmasından dolayı, ana toplamdan bu ekin toplamı olan 41’in çıkartılması isabetli bir tahminmiş gibi görülmektedir.

Ulvî müvekkil melekleri bulma usûlünden bir tanesini şu şekilde örneklendirebiliriz.

$$\text{ظاهر} + \text{زينب} = 1106+69=1175 \text{ (isim ve zâhir sıfatının sayı değerleri toplanmıştır.)}$$

$$\text{باطن} + \text{زينب} = 62+69=131 \text{ (isim ve bâtin sıfatının sayı değerleri toplanmıştır.)}$$

$$\text{مهيمن} + \text{زينب} = 145+69=214 \text{ (isim ve Müheymin isminin sayı değerleri toplanmıştır.)}$$

$$\text{جبرائيل} + \text{زينب} = 246+69=315 \text{ (isim ve meleğin isminin sayı değerleri toplanmıştır.)}$$

$$\text{Toplam: } 1175+131+214+315= 3363 \text{ yapmaktadır.}$$

Daha sonra aşağıda olduğu gibi toplamlar tekrar toplanmış ve her toplamdan 41 sayısı çıkartılarak bulunan her sayının ulvî hâdimi oluşturulmuştur.

3363	1106	62	145	246	69	1175	131	214	315
-	41	-	41	-	41	-	41	-	41
=	3322	1065	21	104	205	28	1134	90	173

Çıkan bu sayıların her birinden ulvî hâdimlerin isimlerini çıkarma usûlü şöyledir.

⁵⁴⁹ İloğlu, *a.g.e.*, c. III, s. 232-240.

⁵⁵⁰ Çakar, *a.g.e.*, s. 232.

3322	=	جفشكا ييل	Cagšekâyil
1065	=	غشها ييل	Geshâyil
21	=	كا ييل	Keâyil
104	=	قدا ييل	Kadâyil
205	=	رها ييل	Rahâyil
28	=	كها ييل	Kehâyil
1134	=	غقلدا ييل	Gekledâyil
90	=	صا ييل	Saâyil
173	=	قعا ييل	Kocâyil
274	=	رعدا ييل	Radâyil

Sayılar harflere dönüştürülmüş ve sonlarına “âyil” eki eklenmiştir. Sonrasında bu isimlerden oluşturulacak kasem, isimlerin ikişerli yazılması ve sonuna يا روحانية هذه ya روحانية هذه الاسما....الواحا الواحا العجل العجل العجل الساعة الساعة الساعة benzeri ibareler yazılarak ve noktalı yere de kişinin isteği yazılarak bitirilmesi şeklinde hazırlanmaktadır. Böylece bir büyü duası hazırlanmış olmaktadır.⁵⁵¹

Ayrıca yukarıdaki kasem için daha önce hazırlanmış olan kalıp ifadeler kullanılarak büyüsel metinler oluşturulmuştur. Kenzü'l-Havâs'ta ve diğer havâs kitaplarında yer alan bazı kasem metinleri şu şekildedir;

جلب المحبة طرفة العين, Muhabbet için,

⁵⁵² جلب المال طرفة العين

⁵⁵³ اجمع بينى و بين فلانه بنت فلانه

⁵⁵⁴ اجمع بينى و بين كذا و كذا

⁵⁵⁵ ينس فلان بن فلانه كذا و كذا

⁵⁵⁶ بجلب و احضار فلان بن فلانه

⁵⁵¹ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, II. Kitap, s. 36-37.

⁵⁵² Çelebi, *a.g.e.*, s. 47-51.

⁵⁵³ Kenz., c.II, s. 150.

⁵⁵⁴ Kenz., c.II, s. 151.

⁵⁵⁵ Kenz., c.II, s. 151.

⁵⁵⁶ Kenz., c.IV, s. 37.

⁵⁵⁷ جلب الرزق

⁵⁵⁸ سخرلى خلقك و رزقك

⁵⁵⁹ تسخرلى جميع خلقك و رزقك

⁵⁶⁰ سخرلى رزقى

تسخرلى قلوب خلقك اجمعين

⁵⁶¹ ادخل محبة فلان بن فلانه

⁵⁶² الق محبتى فى قلب فلان بن فلانه

احرق قلب فلان ابن فلانه

هيح قلب فلان ابن فلانه

bu şekilde metin içlerinde kullanılmak üzere hazırlanmış hazır kasemler bulunmakta ve sık sık verilen dua/metinlerde geçmektedir.

Suflî hâdimler ise her türlü cinsel baştan çıkarmalarda, karşı cinsle ilişkilerde, birileri üzerinde yapılacak benzeri telepatik çalışmalarda, birilerini ayırmak, engellemek, geciktirmek gibi benzer işlerde kullanılmaktadır. Suflî hâdimler için toplamdan 316 çıkartılır ve çıkan sayı nutkedilir. Bulunan kelimenin sonuna “yuşin/yaşin” eki eklenilir. Şu şekilde örneklendirebiliriz:

Cebbar: (206) + 360 = 566

566 – 316 = 250 = رنيوش = Ranyuşin (250'den türetilen isim)

Leyla: (71) + 360 = 431

431 – 316 = 115 = قيهوش = Keyhayuşin (115'ten türetilen isim)

⁵⁵⁷ Kenz., c.III, s. 38.

⁵⁵⁸ Kenz., c.III, s. 45.

⁵⁵⁹ Kenz., c.III, s. 47; Kenz., c.III, s. 50.

⁵⁶⁰ Kenz., c.III, s. 51..

⁵⁶¹ Kenz., c.IV, s. 8.

⁵⁶² Kenz., c.IV, s. 11.

$$\begin{aligned} \text{Cebbar (206) + Leyla (71)} &= 277 + 360 = 637 \\ 637 - 316 &= 321 = \text{شكايوش} = \text{Şekâyuşin (321'den türetilen isim)} \end{aligned}$$

Süflî hâdimlerin bulunması usûlü ile bu örnekte de görüldüğü gibi yeni isimler elde edilmekte ve kelimelerin sonuna bu ekler eklenmektedir. Daha sonra da oluşturulan metnin veya duanın sonuna *توكل يا خدام هذه الاسما بجلب و محبت و مودت و شهوات ليلا بنت حواء* ⁵⁶³ *الواحا الواحا العجل العجل الساعة الساعة* gibi kalıp metinler eklenmektedir.

Şer hâdimleri ise süflî hâdimlerden farklı olmakta ve toplamdan 319 çıkartılıp, kalan sayı nutkedilmekte ve çıkan kelimeye “tayşın” eki eklenmektedir. Şer hâdimleri, hastalık musallat etme, işleri bozma, kaza ve felaketlere sebep olma hatta ölüm gibi amaçlar için kullanılmışlardır. ⁵⁶⁴

Bu usûlde ise çıkartılacak kelimenin aslı 319’dan küçük ise kelimenin adedine “Devr-i Felek” adedi olarak belirlenmiş olan 361 ilave edilerek 319 çıkarılmakta ve sonuna “tayış” eki eklenmektedir. ⁵⁶⁵ Hâdim isimlerinin sonuna şâyet “-in” eki getirilecek olursa kelimenin başına ya nidası konulacağı söylenmiştir. ⁵⁶⁶

Buna göre uygulamayı yerine getiren kimse ulvî ve süflî hâdimleri kendisinin ve başkalarının üzerinde kullanırken, şerli olanları sadece başkaları üzerinde kullanmaktadır. Ayrıca müvekkil meleği davet eden kimse o burcun müvekkil meleğini de davet etmelidir.

Benzer bir şekilde cin hükümdarlarının İslâmî isimleri –nûs ekiyle sona ererken, cin hükümdarlarının farsça isimleri –dûs, İbranca –nâs ve Hintçe –tûs ekleriyle son bulmaktadır. ⁵⁶⁷

Melek olarak geçen hâdimlerin sonuna -âil eki ve bazen -el harf-i tarifi eklenmiştir. İl veya al sonekleri genellikle kutsallık atfedilen varlıkların sonlarına eklenen bir ek olarak kullanılmıştır. ⁵⁶⁸ -el ekinin, ağır basan kaniya göre Yahweh’in bir

⁵⁶³ Kısa, *Havâss’ın Derinlikleri*, II. Kitap, s. 42-43.

⁵⁶⁴ Kısa, *Havâss’ın Derinlikleri*, II. Kitap, s. 20; İloğlu, *a.g.e.*, c. III, s. 232-233, 240.

⁵⁶⁵ İloğlu, *a.g.e.*, c.III, s. 13.

⁵⁶⁶ Kısa, *Havâss’ın Derinlikleri*, II. Kitap, s. 31.

⁵⁶⁷ Zbinden, *a.g.e.*, s. 71.

⁵⁶⁸ Tallmadge, *a.g.e.*, s. 251, 260.

ünvanı olabileceği düşünülmüştür.⁵⁶⁹ -el, Mezopotamya’da Yehova’nın ilk özgün kimliği olarak bilinmekte ve boğa ile tasvir edilen Kenan bölgesinin Gök ve Güneş tanrısı olarak geçmektedir.⁵⁷⁰ Suriye bölgesinin ve Kenan ülkesinin baş tanrısı olan “el” sonraları “Yehova” olmuştur.⁵⁷¹ Kenanlılarda “ulu tanrı” el ve onun hâkimiyeti altında bulunan yaklaşık bir düzineye yakın tanrıya olan inancın yanında, sayısız ruhlara olan inanç da yer almıştır.⁵⁷² Yahudi kutsal kitabında 5 kez yer verilen “el” kelimesi ise güçlü, kuvvetli gibi anlamlarda kullanılmıştır.⁵⁷³ Dolayısıyla da el, Tanrı’nın sağ elinin gücünü simgelemektedir ki bu sonsuz cömertlik içinde yarattığı gerçekliğe destek olan ve onu ayakta tutan anlamına gelmektedir.⁵⁷⁴

Ayrıca Mezopotamya’da büyük gök tanrısı olarak “An” ya da “Anu”⁵⁷⁵ Kuzey Arabistan’da “El” olarak isimlendirilir.⁵⁷⁶ Yahudi büyüünde meleksi isimlere niyaz putperest kültüründeki tanrılarına olan dualarla paralellik göstermektedir.⁵⁷⁷

Hemen hemen bütün İbrani melek isimleri –el veya -iah ekleriyle sonlandırılmaktadırlar.⁵⁷⁸ Bu kelimelerin bazılarının Yahudi kökenli melek isimleri olduğu görülmektedir. Bu yüzden İbranca kökene sahip meleğin kök kelimenin ifade ettiği aktiviteden sorumlu olduğu düşünülmüştür. –el ekiyle sonlanan bazı kelimeler ise Yunanca üzerine temellendirilmiş, bunların Yunanca konuşan Yahudilerden gelmiş olabileceği ifade edilmiştir. Bazı kelimelerin ise Yahudi olmayan büyücülerin seçtiği herhangi bir kelimenin sonuna –el takısı eklenerek oluşturulduğu görülmektedir. İbranca ve Aramca olan antik dönemin metinlerinde farklı melek isimleri yer almış ve neredeyse İbranca kökenli herhangi bir kelime sonuna –el eki eklenilerek bir melek ismine dönüştürülmüştür.⁵⁷⁹ Kabalistik kitap yazarı Eleazar Worms’un kitabında bu isimler Kabalistler tarafından meleklerin özel görevlerine göre oluşturulmuş ve sonuna

⁵⁶⁹ Noegel, vd., *a.g.e.*, s. 198-200.

⁵⁷⁰ Esat Korkmaz, *Şeytan Tasarım Terimleri Sözlüğü*, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul 2006, s. 229.

⁵⁷¹ Montgomery, *a.g.e.*, s. 59.

⁵⁷² Zbinden, *a.g.e.*, s. 142.

⁵⁷³ Eduard Konig, *The Bible and Babylon, Their relationship in the History of Culture*, London, 1995, s. 70.

⁵⁷⁴ Ahmet Akıncı, *Kabala, Sınırsız Yolculuk*, Dharma, İstanbul 2005, s. 167.

⁵⁷⁵ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 17-19.

⁵⁷⁶ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 48-49.

⁵⁷⁷ Montgomery, *a.g.e.*, s. 59.

⁵⁷⁸ Greer, *a.g.e.*, s. 88-90.

⁵⁷⁹ Noegel, vd., *a.g.e.*, s. 72.

da “el” takısı eklenmiş isimlerdir. Bunların basit kurallarla oluşturulduğu, daha karmaşık olanlarının ise Ortaçağ’da Talmudic dönemde formüleştirildiği söylenmektedir.⁵⁸⁰

Kenzü’l-Havâs’ta ve benzer türdeki kitaplarda yer alan melek, cin isimlerinin "el" ile biten Yahudi isimlerine benzedikleri görülmektedir. Bunun sebebi Şemsü’l Maârif’i yazan Ahmed el-Bûni’nin, İspanya Kabbalist’leriyle yakın ilişki kurarak bu isimleri onlardan öğrenmesine bağlanmıştır.⁵⁸¹

Bûni’nin kitabında müvekkil meleklerin günlere göre tahsis edildiği yedili cetvel bulunmakta ve yedi başmelek ismine yer verilmektedir. Zend Avesta metinlerinde ve Gatalar’da bulunan olan Zerdüştlük’teki melek inancında da yedi başmelek olduğu görülmekte ve “kutsal ölümsüzler” diye isimlendirilmektedirler.⁵⁸² Buna göre günlerin ulvî müvekkil melekleri şu şekildedir: Pazar, Rukiyâil; Pazartesi Cebrâil; Salı Semsemâil; Çarşamba Mikâil; Perşembe Sarfeyâil; Cuma Anyâil; Cumartesi Kesfeyâil.⁵⁸³ Kenzü’l-Havâs’ta böyle bir tablo verilmemesine rağmen verilen metinlerde bu isimler yer almaktadır.⁵⁸⁴

Kitapta geçen ve bu usûllerle hazırlanmış olduğu muhtemel olan melek isimleri şu şekildedir. Rukiyil Nuriyâil (bu ismin karşılığı olarak Yahudi metinlerinde duayla kötü cinleri kovmak için Nuriel isminin de geçtiği melekler listesi bulunmaktadır).⁵⁸⁵ Diğerleri ise; Cehtatîl, Rufiyâil, Heytâil, Fehtahil, Fehtahtîl, Semhiyâil, Hehtîl, Cehlitaatîl, Cehtiyâil, Kesfiyâil, Kehtatil, Şemâil, Semsemâil, Kesfiyâil, Herfiyâil, Safeyâil, Ineîl, Derdebâil, Şemhiyâil, Tavtayâil, Semiyâil, Tağyâil, Harfeyâil, Turfeyâil, Harciyâil, Sarsiyâil, Atyâil, Talyâil, Eriyâil, Fehriyâil gibi tespit edebildiğimiz isimlerdir. Bunlar muhtemelen yukarıda verdiğimiz sistem içinde uydurulmuş, bir temeli olmayan, görülmeyen varlıklara atfedilen isimlerdir.

⁵⁸⁰ Seligmann, *a.g.e.*, s. 347.

⁵⁸¹ http://www.sevde.de/Hurafeler/2_Muska_tilsimlardan.htm.

⁵⁸² Erbaş, *Melekler Alemi*, s. 55-56.

⁵⁸³ Çelebi, *a.g.e.*, s. 19-22.

⁵⁸⁴ Kenz., c.III, s. 82.

⁵⁸⁵ Montgomery, *a.g.e.*, s. 98.

Verilen melek isimlerinin Arapça değil de İbranice olduğunu,⁵⁸⁶ yine bu isimlerin Süryanca olduğunu söyleyenler de bulunmaktadır.⁵⁸⁷ Meleklerin kullandığı dil olarak genelde İbranca gösterilmektedir.⁵⁸⁸ Genel olarak her din kendi Kutsal Kitabının dilinin meleklerin dili olduğunu düşünmüştür.

Vefklerden elde edilen ve hâdimlerin isimleri olarak geçen kelimelerin gerçek varlıklar değil, astral âlemde bulunan ve bizim tarafımızdan uyarılan enerjiler olduğu da söylenmektedir.⁵⁸⁹ Ayrıca onların sadece hâdimleri aktive edecek olan ses kodları oldukları da ifade edilmektedir. Bu kodlar ise âyet ve esmalara göre yapılmaktadır. Bunun için uydurulmuş bir isim o esmanın veya âyetin arkasındaki astral gücün birikimine sahip olamayacaktır.⁵⁹⁰ El-Bûni de bunları ruhların isimlerinden çok onların belirsiz sembolleri olarak açıklamaktadır.⁵⁹¹ Onların isimleri ve bu ilişkiler yalnızca onlara emir vermek ve onları kullanmak için tanımlanmaktadır.

2. Yazının Gücü ve Kullanım Şekilleri

İlkel anlamdaki büyünün, içinde doğduğu ve geliştiği mekân esasen dildir. Yazının icadıyla büyücünün cephaneliğine yeni yeni silahlar eklenmiştir. Kıl, taş, parşömen, metal ve mücevherlerin üzerlerine düşmanca güçlere karşı koyma ve iyi bir şans ve başarı elde etme amacıyla kelimeler ve metinler yazılmıştır.⁵⁹² Büyücüler ve büyüye inananlar kelimelerle o kelimelerin işaret ettiği veya simgelediği nesnelere arasında doğrudan veya fiziksel bir ilişki olduğunu düşünmüşlerdir. Bu nedenle o nesnelere farklı kelimeler, yani sadece büyücülerin kontrol edebildiği büyülü kelimeler, yüklenebilirse nesnelere etki edilebileceğine inanmışlardır.

⁵⁸⁶ Frank F. Klaassen, "Religion, Science and the Transformation of Magic: Manuscripts of Magic 1300-1600", *A Dissertation Submitted in Conformity with the Requirements Department of History University of Toronto*, 1999, s. 174.

⁵⁸⁷ Çelebi, *a.g.e.*, s. 361-365.

⁵⁸⁸ Gustov Davidson, *Melekler Sözlüğü*, Ter: İsmail Yerguz, Sel Yayıncılık, İstanbul 2009, s. 19.

⁵⁸⁹ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, II. Kitap, s. 20.

⁵⁹⁰ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 204-206.

⁵⁹¹ Francis IV, *a.g.e.*, s. 127-129.

⁵⁹² Cavendish, *a.g.e.*, s. 7.

Mısır'da en dikkat çekici inançlardan bir tanesi yazılı büyüye olan inançtır. Yazılı büyü formülleri olarak tanımlanabilecek olan tılsımların gücü kelimelerden ve harflerden gelmektedir.⁵⁹³

Kötü ruhlar ve güçlere karşı savunma veya yardım amaçlı ruhsal güçlerin çağrılmasında kullanılan sihri formüllere verilen isme, büyüsel sözler denilmiş ve gizemli sözlerle kelimeye büyüsel bir anlam yüklendiğine inanılmıştır.⁵⁹⁴

Geleneksel büyü çoğunlukla kelimeler ve isimlerden gelen güçle ilgilidir. El-Hüseynî kitapta yazıyı hem büyüsel amaçlı etki etmesi için hem de iyileştirici, tedavi edici olarak kullanmıştır.

a) Harflerin Gücü ve Kısımları

Yazının kutsallığı gibi alfabe/harf büyüğü de uygulamalarda yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Yunanca ve Latince'de harfler aynı zamanda sayı işaretleri olarak da kullanılmış ve sayıların kutsallığını taşımışlardır. Bundan dolayı da Yunan harf ve heceleri büyümlü söz olarak kabul edilmişlerdir. Yunan büyü literatüründe, Gnostisizm'de ve Yahudilerin Kabala'sında teferruatlı bir harfler mistiği bulunmaktadır.

İslâm'ın Hurûfî mezhebinde de yaygın olarak sayılar mistiğine rastlanmaktadır. Günümüzde özellikle havâs kitapları aracılığıyla sayılar mistiğine başvurarak Ebced harflerinin sayısal değerleriyle kehanette bulunmaya ve büyüsel etki oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Harf majisi İslâm tasavvufunun önemli bir dalı olmuş ve el-Bûni, İbn el-Arabi gibi önemli temsilciler bulmuştur. Kökleri Hellenizm'e dayanan harf majisi olarak geçen "harf büyüğü" ortaya çıktıktan kısa zaman sonra döneminde büyük bir öneme sahip olmuş sonraları ise basit maji seviyesine inmiştir.⁵⁹⁵

İlm'i-Hurûf (harfler bilimi)'a göre alfabenin harflerinin neredeyse her biri en güzel isim olan Allah'ın veya Aziz isminin baş harfidir.⁵⁹⁶ Her harfin ismi, sesi ve yazısal bir işareti yani sembolü bulunmaktadır. Her harfin kendine göre ruhanî bir güce

⁵⁹³ Zbinden, *a.g.e.*, s. 15.

⁵⁹⁴ Werner, *a.g.e.*, s. 147.

⁵⁹⁵ Ullmann, *a.g.e.*, s. 264.

⁵⁹⁶ Spoer, *a.g.m.*, s. 253.

sahip olduğuna ve ilahî bir aleme titreşimler göndererek onlarla irtibat için zemin hazırladığına inanılmıştır.⁵⁹⁷

Batı’da da harfler okkültizm ve gizli ilimlerde önemli bir rol oynamıştır. Ortaçağda ortaya çıkmış olan Kabala’nın önem verdiği bir harf mistiği usûlü olan harfe dönüştürme işi Themurah ve Anagram, harfler ve sayıların eşleştirilmesinin yapıldığı Gematria bulunmaktadır.⁵⁹⁸

Sephiroth’ta 22 temel sessiz harfe bazı özellikler yüklenmiştir. Üç harf “mothers/anne” olarak isimlendirilmektedir ve bu harfler 3 ilksel, ilk var olan elementleri hava, su ve ateşi sembolize etmektedir ve bunların materyal dünyanın temelini oluşturduğuna inanılmaktadır. Sonraki 7 harf ise “double/çift” olarak isimlendirilir. Bu harfler varlıktaki zıtlıkların temsilidir. Bilgelik-aptallık, güzellik çirkinlik, zenginlik-fakirlik gibi. Ayrıca bu yedi harf, yedi gezegenle de uyum sağlamaktadır. Kalan 12 harf “simple/yalın” olarak isimlendirilmektedir. Bunlar insandaki on iki özelliği simgeler: görmek, duymak, koklamak, konuşmak, tatmak, cinsel ilişki, çalışmak, hareket, sinirlenmek, hoşlanmak, düşünmek ve uyumak gibi. Bu on ki harfin Zodyak’ın 12 burcuyla uyum sağlamadığı düşünülmüştür.⁵⁹⁹

Havâs kitaplarında da her harfin ait olduğu bir gezegeni bulunmaktadır. ‘Fe’ harfi Güneş’indir, ‘cim’ harfi Zühal’in, ‘şin’ harfi Merih’in, ‘se’ harfi Utarid’in, ‘zı’ harfi Müşteri’nindir, ‘ha’ harfi Zühre’nin, ‘ze’ harfi Zühal’indir.⁶⁰⁰ Bunların dışında havâs uygulamalarında burçlara harfler taksim edilmiştir ve her burcun üçer harfi bulunmaktadır.⁶⁰¹ Farklı gruplandırmalar da yapılmıştır.

Su	Su	Hava	Hava	Toprak	Toprak	Ateş	Ateş
دح	Yengeç	جزن	İkizler	بدي	Boga	اط	Koç
لعر	Akrep	نسي	Terazi	يرص	Başak	طاف	Arslan
رخغ	Balık	قط	Kova	صتص	Oğlak	فشز	Yay

Şekil 1: Anasır-ı Erbaa’ya Göre Harf ve Burçların Dağılımı

⁵⁹⁷ Kısa, *Havâss’ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 76.

⁵⁹⁸ Werner, *a.g.e.*, s. 348.

⁵⁹⁹ Karlsson, *a.g.e.*, s. 37.

⁶⁰⁰ el-Bûni, *a.g.e.*, s. 280-281; Kısa, *Havâss’ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 81.

⁶⁰¹ Kısa, *Havâss’ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 78-79; Çelebi, *a.g.e.*, s. 16.

Ayrıca 28 harf 4 elemente göre de tasnif edilmiştir. El-Hüseyînî'nin *Kenzü'l-Esrâr* isimli kitabında bu tasnife yer verilmiştir.⁶⁰² Elementlerin harfleri belirlenmiş ve büyüsel uygulamalarda da kullanılmışlardır. Havâs ilmine göre bu harfler ve mensup oldukları unsurlar şöyledir:

Ateş unsuruna bağlı olan harfler “Ateş Harfleridir.” Bunlar cezbedici ve galip harfler olarak verilmiştir. Ateş harflerinin yönü doğudur. Kuru, sıcak ve “safravi” tabiatlıdırlar. Bunlar: ا ه ط م ف ش ذ harfleridir.

Toprak unsuruna ait olan harfler ise “Toprak Harfleri” olarak geçer. Cezbedilen ve mağlup olan harflerdir. Yönü güneydir. Kuru, soğuk ve “sevdaviye” tabiatlıdırlar. Harfleri و ی ن ص ت ض'dir.

Hava unsuru harflerine ise “Hava Harfleri” denilmekte ve nemli ve sıcak olup “demeviye” tabiatlı oldukları düşünülmektedir. Yönü batı olup cezbedici ve galip harflerdir. Bunlar ج ز ك س ق ث ظ harfleridir.

Su harfleri cezbedilen ve mağlup harflerdir. Yönü kuzeydir, nemli ve soğuk olup balgam tabiatlıdır. Harfleri ise ح ل ع ر خ غ'dir.

Alfabe erkek ve dişi harfler olarak da ikiye ayrılmıştır. Erkek ve Dişi harfler denilince ilk akla gelen 28 harfin ikiye ayrılacağı ve yarısının erkek, yarısının dişi kabul edileceğidir. Harflerin erkek ve dişi olarak ayrılmasında Ebcedî Kebîr'e göre olan değerlerinin tek ve çift sayılı olmasına bakılmaktadır. Vefklerdeki gibi tek sayılılar erkek, çift sayılılar dişi olarak kabul edilmektedir. Bu durumda erkek harfler ا ج ه ز ط ی şeklinde, dişi harfler ب د و ح ك م س ف ر ت خ ض şeklinde belirlenmiştir. Ebced sıralamasına göre ister istemez erkek harflerin sayısı dişi harflerle eşit olmayıp, fazla olmaktadır.⁶⁰³

Sırayla yazılan harflerin ebced değerleri bulunarak bunların toplamalarının vefklerde de olduğu gibi çift veya tek sayı çıkıp çıkmadığına bakılması gerekmektedir. Çiftler pozitif işler için tekler ise negatif işler için kullanılmaktadırlar. Harflerin fiziksel, sayılarsa ruhsal dünyayı etkilediğine inanılmıştır.⁶⁰⁴

⁶⁰² El Hüseyînî, *Kenzü'l-Esrar*, s. 37; Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 80.

⁶⁰³ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, II. Kitap, s. 63-64.

⁶⁰⁴ Francis IV, *a.g.e.*, s. 144.

Kenzü'l-Havâs'ta harflerin kullanıldığı örnekler özellikle IV ciltte yoğunlaşmaktadır.

Harflerin tasnif edildiği farklı sistemler de kullanılmıştır. 28 harfin 14'ü Zulmânî, 14'ü de Nurânî Harfler olarak ayrılmıştır. Bunlardan ilki 1) Hurûfu Nurânîye (Nurânî/Aydınlık Harfler)'dir. Bunlar ا ح ر س ص ط ق ك ل ن ع م ه ی harfleridir.⁶⁰⁵

Hurûfu Nurânîye ise “Nurânî Ulvî Harfler” ر س ر ا ط ع ص ق ح س ve “Nurânî Süflî Harfler” ه م ل ك ی ن olarak ikiye ayrılırlar. Bu harflerde erkek ve dişiliğine göre “Nurânî Erkek Harfler” ل ن ه ی ق ص ع ا ط ve “Nurânî Dişi Harfler” ر س م ك ح olarak tekrar ikiye ayrılmaktadır.

2) Hurûfu Zulmânîye (Karanlık Harfler): Bunlar toplamda on dört harftirler ve ب پ ج خ ز د ذ ش ض ظ غ ف و şeklinde dirler.⁶⁰⁶

Bu harfler de kendi içlerinde “Zulmânî Ulvî Harfler” ب د غ و ت ض ذ غ ; “Zulmânî Süflî Harfler” ف ظ ش ز خ ج ث ; ve erkek ve dişiliklerine göre de “Zulmânî Erkek Harfler” ث ج ز ش ذ ظ غ ت ; “Zulmânî Dişi Harfler” ب ت خ د ض ف olarak tasnif edilmişlerdir. Kenzû'l-Havâs'ta da formüllerde kullanılmış veya sadece nurânî veya zulmânî harfler olarak ismi söylenerek ifade edilmiştir.⁶⁰⁷

Bunların dışında Fâtiha Sûresi'nde yer almayan harfler de büyüsel formüllerde kullanılmıştır. Bunlara havâs kitaplarında “Hurûfu Süflîyei Zulmânîye” denilmiş ve Kenzû'l-Havâs'ta da yer verilmiştir.⁶⁰⁸

Harfler birbirine benzemeleri yönünden de Benzer Harfler (Mütevahiye Harfleri) ve Benzemez Harfler (Mütenakire Harfleri) olarak iki şekilde gruplandırılmışlardır. Bunlardan ‘Benzer Harfler’ ق ف غ ع ط ظ ع غ ف ق şeklinde ‘Benzemez Harfler’ ise ه ی و م ن و ه ی şeklinde ayrılmışlardır.⁶⁰⁹

Yine harfler kendi içlerinde ‘Noktalı Harfler/Natika Harfler’ ب ت ج خ ز د ذ ش ض ظ غ ف ق ن ی ve ‘Noktasız Harfler/Samita Harfler’ ا ح ر س ص ط ع ك ل م و ه şeklinde dir.

⁶⁰⁵ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 83; Çelebi, *a.g.e.*, s. 17; el-Bûni, *a.g.e.*, s. 217.

⁶⁰⁶ Çelebi, *a.g.e.*, s. 17; el-Bûni, *a.g.e.*, s. 217.

⁶⁰⁷ Kenz. c.IV, s. 56.

⁶⁰⁸ Kenz., c.II, s. 222; Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 83.

⁶⁰⁹ Gündüzöz, *a.g.m.*, s. 49.

tasnif edilmişlerdir. Bunlardan noktasız harfler “Mutlu (Saad) Harfler,” noktalı harfler de “Uğursuz (Nahs) Harfler” olarak bilinmişlerdir.⁶¹⁰

Bu harfler Kenzü'l-Havâs'ta verilmemiş fakat bazı formüllerde harfler kullanılmıştır. Kenzü'l-Havâs'ta verilen bir örnekte zâlim bir kimseyi helak etmek amacıyla verilen formülde temiz bir kâğıda yazılması ve secde edilen yere konulması istenilen harflerden oluşmuş tılsımda Natıka Harflerin çoğuna yer verilmiştir.⁶¹¹ Verilen tılsım şöyledir:

ف ج ش ث ظ ح ز ت ث ظ خ
 ز ف ش خ ظ ح ز ف ح ث ظ خ
 ز ف خ ش ث ظ ز ف ج ش ث ظ خ

Tılsımda ب ض غ ق ت ی harfleri hariç diğer harflerin yer aldığı fakat bunlardan farklı olarak ح harfinin de bulunduğu görülmektedir. Bu da bize muhtemel bir hatanın olabileceğini düşündürmektedir.

Bunların dışında kitapta geçen ve büyüsel formüllerde kullanılan Mukatta Harfleri de bulunmaktadır.

Harfler yönlere de nisbet edilir: Ateşe mensub harfler Doğu'ya; havaya mensub harfler Batı'ya; suya mensub harfler Kuzey'e; toprağa mensub harfler Güney'e aittir.

Batı'da harflerin tasnifinde Kabala'nın kullandığı yöntemler de bulunmaktadır. Bunlara Kriptogramatik yöntemler denilmektedir. Bu yöntemlerle aynı harflerin doğurduğu farklı kombinasyonlar elde edilmektedir. Bir Kabalist her kelimedede birçok ışığın bulunduğu inanmaktadır. Bu da bize Kabalaya pek çok paralel yönü olan ve Arap harflerinin sayı değerinin tasavvufi tefsiri olarak düşünülebilecek olan Hurûfilîği hatırlatmaktadır. Kullanılan üç ana Kriptogramatik yöntem ise şu şekildedir:

1 - Gematria: Bu yöntemle aynı sayı/ebced değerine sahip İbranîce kelimeler aynı değerdeki kelimelerle değiştirilmektir. Bu şekilde mesela Tanrı'nın bir ismi olan YHVH kelimesinin Âdem ya da adam veya insan kelimesiyle aynı ebced değere sahip olmasından dolayı bu kelime ile değiştirilebilmektedir.

⁶¹⁰ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 84; Gündüzöz, *a.g.m.*, s. 49

⁶¹¹ Kenz. c.II, s. 152.

2 - Notarikon: Bu usûlde ise bir âyetteki kelimelerin ilk harfleri alınarak, diğerlerine geçirilmekte veya her ilk ve son harfler alınarak bunlarla yeni bir kelime üretilmektedir. Sıfatlar, melek ve şeytan isimlerinin çoğunlukla bu yöntemin kullanılmasıyla ortaya çıkarıldığı söylenmektedir.

3 - Temura: Bu yöntem ise ilk iki maddeden daha karışıktır ve diğerlerine nazaran bilgi isteyen bir yöntemdir. Yukarda sayılan Kabalistik yöntemler İslâmî Havâs'ta da geniş ölçüde kullanılmışlardır.⁶¹²

Kenzü'l-Havâs'ta oluşturulan sûrelerin hadimlerinin/meleklerinin isimleri de benzer yöntemlerle hazırlanmış olma ihtimelleri bulunmaktadır.

b) Harflerin Kullanım Usûlleri

El-Hüseynî kitapta yer alan formüllerde harflere de yer vererek onların tılsımlarından faydalanmayı amaçlamıştır. Bu bağlamda önceki havâs âlimlerinin bazı kurallarını da dikkate almıştır. Kitapta bu kurallardan bahsedilmemekte fakat formüllerin hazırlanmasında kullanıldıkları görülmektedir.

Harflerin birçok sırlarının olduğuna ve bunları ancak Allah'ın ilim verdiği kimselerin bilebileceğine inanılmıştır. Vefklerdeki usûllerin isimleri ile aynı isimleri taşıyan büyüsel örneklerde harflerin kullanım usûlleri şöyledir.

a) Harflerde Bast Usûlü: Vefklerde de kullanılan bu usûl rakamların, sayıların ve adetlerin bastı olarak üçe ayrılmaktadır.

1) Rakamların Bastı: her harfi tabiatı üzere olduğu gibi yerine koymadır. Örneğin: ن م ل ك ی ط ز ح ط ی ك ل م ن harfler (أبجد هوز حطي كلمن) ebced, hevvez, hutti şeklinde sıralanmaktadır.⁶¹³

Bu usûl büyüsel pratiklerde hem bu şekilde hem de formülü yapan kimse veya yapılacak kimsenin isimlerinin toplamlarının bulunarak bastının alınması şeklinde kullanılmaktadır.⁶¹⁴

Kenzü'l-Havâs'taki bir örnekte çocuğu çok ağlayan kimsenin çocuğu susturması ve rahatsız olmaması için verilen metin ع ی س ی و ل د ی و م ا ل س ب ت ف ل ا ك ل ب ی ن ب

⁶¹² Tez, *a.g.e.*, s. 207.

⁶¹³ Kenz., c.IV, s. 81.

⁶¹⁴ Çelebi, *a.g.e.*, s. 44.

isminin bir arada yazılması gerekmektedir. Bu esnada ise uygun bir tütsü yanıyor halde bulunmalıdır.⁶¹⁸

Formüller okunduktan sonda galip olan unsur ateş ise ateşin altına veya yakınına, galip olan toprak ise matlubun eşiğine konulmalı, hava ise rüzgara karşı asılmalı veya kişinin üzerinde taşınmalıdır. Su ise, formülün suyun altına gömülmesi veya içilmesi veya içirilmesi gerekmektedir. Hangi unsurun galip olduğunu anlamak içinse hazırlanan metinde hangi harflerin fazla olduğuna dikkat edilmelidir. Şâyet eşit sayıda çıkacak olursa kişi ikisinden birini tercih edebilecektir. Hayırlı işler için eklenmiş olan “âyl” ekinin yerini şer işlerde “tîşin” eki almaktadır. Bunun sebebi hayır işlerinde ulvî ruhların, şer işlerinde ise süflî ruhların bu işleri üstlenmesidir.⁶¹⁹

c) Bir başka usûl ise Harflerin Meczi/Meczetme'dir. Talip ve matlubun isimlerinin hayırlı olacağına inanılan işlerde sağdan, şerli işlerde de soldan birbirine mecz/karıştırılarak tek satır halinde yazılması işlemidir.⁶²⁰

Kenzül'l-Havâs'ta verilen bir kimsenin kalbinin meyletmesi için verilen formülde, kızın ismi olan Ayşe ile ateş harfleri olan ا ه ط م ف ش ذ bu yedi harf karıştırılarak yazılmıştır.⁶²¹

d) Ses Tekrarı ve Sembollerin Kullanımı

Tanrıdan gelen işaretler olarak sözler, dil vasıtasıyla kutsal ile yapılan bir iletişim olmuş ve tanrıyla olan ilişkisine göre kutsallık kazanmıştır. Kutsiyetine özel ağırlık verilen bazı dini sözler sık sık tekrar edilmiş ve Tanrıyla beraber olmak gayreti, şuuru yerleştirilmeye çalışılmıştır. Cemaat ve rahip arasında ve kabile dinlerinde tekrarlar çok yaygındır.

Büyü formüllerinde yer alan kelimelerin çift anlamlı oluşu ve şifreli bir yapıya sahip olmaları metinlerin çözülmesini zorlaştırmaktadır. Anlamsız kelimelerin yer aldığı formüllerde büyülü kelimelerle ulaşılması amaçlanan yardımın ses gücüne indirgenmiş

⁶¹⁸ Çelebi, *a.g.e.*, s. 105-109.

⁶¹⁹ Çelebi, *a.g.e.*, s. 107.

⁶²⁰ Çelebi, *a.g.e.*, s. 105-109.

⁶²¹ Kenz., c.II, s. 7.

olduğu anlaşılmaktadır.⁶²² Bunun için de kafiyeli yazılımlara ve tekrarların kullanıldığı örneklere yer verilmiştir.⁶²³

Geleneksel bir yapıya sahip olan büyüde tekrar esas sayılmış ve tekrar edilmeyen hareketler büyü olarak kabul edilmemiştir. Ayrıca etkisine inanılmayan veya grupla yapılıyorsa bütün bir grubun inanmadığı hareketler büyü değildir. Öyle ki uygulamayı yerine getiren kimselerin rastgele yaptığı özel hareketler, tamamıyla bireysel olan hareketler de büyü sayılmamaktadır.⁶²⁴

Büyüsel işlemlerin yapılması için kişinin fazla bir şey bilmesi gerekmemektedir. Verilen uygulamaları kişinin sabırla tekrarlayarak ve kendisinde ve her insanda var olduğu düşünülen güçleri uyararak, verilen zaman içerisinde formülleri yapmaya çalışması yeterlidir. Bu hususta tekrarlar oldukça önemli görülmüştür. Bunun için de çoğu zaman sayı biliminden faydalanılmış verilen metinlerde de anlamı bilinmeyen çoğu kelimenin tekrarına yer verilmiştir.

Kendi başlarına bir anlam ifade etmeyen genellikle kafiyeli tekerleme şeklinde arka arkaya dizilmiş kelimelerden oluşturulmuş afsun dualarının, büyü dualarının içine dini kelimeler serpiştirilmiş bazen de dini metinlerin dua ve ayetlerin arasına büyü kelimesi yerleştirilmiştir ki bu şekilde bu tür formüllere dini bir özellik verilmek istenmiştir. Kutsal sözlerde de sık sık tekrarlara rastlanmaktadır. Özellikle tekrar kabile dinlerinde yaygındır.⁶²⁵

Bir büyüsel metinde tekrarlara, sesin tınısına, ahengine önem verilmiştir. Büyücü okuyacağı metinleri veya büyüsel duada kullanılan kelimeleri kafiyeli ve şiirsel bir şekilde okumuştur. Büyüsel bir güç barındırdığını düşündüğü anlamsız kelimelerle müşterinin korku duygularını harekete geçirmiş ve yapılan işe sahicilik katmaya çalışmıştır. Bu metinler ancak hazırlayan tarafından anlaşılabilir metinlerdir. Bunlar farklı dillerde yazılmış kelime ve harflerden de oluşabilmektedir.

Büyüsel uygulamalar sırasında okunan veya okunması tavsiye edilen duaların, metinlerin ifade şekillerine ve bu ifadelerin anlaşılmaz olmalarına,⁶²⁶ eş anlamlılarının

---

⁶²² Akın, *a.g.e.*, s. 39.

⁶²³ Kenz., c.II, s. 211.

⁶²⁴ Mauss, *a.g.e.*, s. 66.

⁶²⁵ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 135.

⁶²⁶ Kenz., c.IV, s. 8.

yan yana kullanılmasına,⁶²⁷ tekrarlarının verilmesine⁶²⁸ ve amaca uygun ifade ve sözlerin seçilmesine dikkat edilmiştir. Uygulamalarda kullanılan sözlerin heyecan, hayranlık, sevgi, yakarış veya tehdit, tahkir gibi duygu ve ifadeleri barındırması önemlidir.⁶²⁹

Dini sözler üzerinde yapılan tekrarlarla, büyüsel formüllerde yapılması istenilen tekrar arasında tekrar etme amacı, tekrar edilen kelime ve isimler yönünden farklılıklar bulunmaktadır.

Kenzü'l-Havâs'ta, tekrarında hiçbir mahzurun olmayacağı esmalar, salat ve selamlar, kelime-i tevhid vb. sözlerin aksine metin içerisinde ne anlama geldiği bilinmeyen kelimeler, harfler, karşdakini büyülemek adına hazırlanmış kalıp ifadelerin tekrarları da yer almaktadır. Yapılan bu tekrarlar dua olarak verilen metinlerin yapısını ve amacını bozmakta, muhatap Allah olmaktan çıkıp başka varlıklar olmaktadır.⁶³⁰

Buradaki tekrarlar dualarda yapılan 3 kez okuma şeklindeki tekrarlardan farklı olarak bir duanın, âyetin tamamının değil, verilen büyüsel duanın bir kısmının çoğunlukla da kelimelerin, kelime kelime kendi içlerinde tekrarlar edilmesi, okunan metnin ses ahenginin ortaya çıkmasına ve metne etkileycilik katmasına sebep olan tekrarlardır. Dualarda, dua ederken ısrarcı olmak ve 'dua ettim, kabul olmadı' şeklindeki bir serzenişten kurtulmak için duada tekrar ve ısrar esastır ve bu büyüsel uygulamalardan farklı bir amaca sahiptir.

El-Hüseynî kitabında bazı örneklerde dua olarak verilen metnin yüksek sesle hatta bağırarak okunması gerektiğini söylemektedir.⁶³¹ Hâlbuki duaların özünde sakinlik ve sükunetin bulunması gerekir.

Ses ve tekrarların dışında örneklerin içerisinde yer alan ve mühür olarak kabul edilen semboller de bulunmaktadır. Bunların Akadça, İbranice ve Süryanca işaretler oldukları düşünülmektedir. Mühürler veya majik/büyüsel hâtemler olarak isimlendirilen bu sembollerin farklı şekilleri ve çeşitleri bulunmaktadır. Bu hâtemlerin hayır ve şer hâtemi olmak üzere iki çeşiti bulunmakla birlikte, Şemsü'l-Maârif'te 'hayır hâtemi'

⁶²⁷ Kenz., c.IV, s. 68.

⁶²⁸ Kenz, c.IV, s. 19.

⁶²⁹ Örnek, *Sivas*, s. 53.

⁶³⁰ Kenz., c.IV, s. 87.

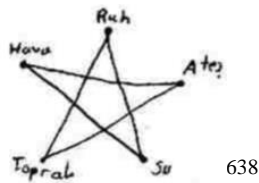
⁶³¹ Kenz., c.IV, s. 24.

Batı'da yaygın olarak kullanılan pentagram beş köşeli yıldız iken, İslâm geleneklerinde daha çok bu sembol yani heksagram altı köşeli yıldızdır. Heksagramda iç içe geçmiş iki üçgenin madde ve ruh âlemini tasvir ettiğine inanılmıştır. Bir bakıma ulvî ve süflî olana bir işaret vardır. İki bacağı yukarıda olan yıldız ise şeytanın işareti sayılarak şer işlerde, tek bacağı yukarıda olan yıldız da tek tanrıyı ifade etmesinden dolayı hayır olanda kullanılmış ve ortaya bir düalizm çıkmıştır. Heksagram “Davud Yıldızı,”* pentagram da “Süleyman Yıldızı” olarak geçmektedir.⁶³⁶

Pentagram'ın önemi gnostik tarikatlerde yıldızın 5 ucunun ışık, hava, rüzgar, ateş ve su elementlerini simgelemesinden de kaynaklanmaktadır.⁶³⁷ Yıldızın köşelerine yüklenen anlam ise şu şekildedir.

Pentagramın kullanılma amacına göre çizimi de farklılaşmaktadır. Hayır amaçlı olarak hazırlanan hâtemde yıldız tepeden aşağıya inerek çizilmeye başlanırken,

şerli işlerde çizim sondan başlayarak tepede bitirilmektedir.

¶ Yanyana duran üç elif ve üzerinde yer alan bir eliften oluşmuş gibi duran işaret ise “cim” harfidir ve “Sülâsül Âsa” olarak okunduğu söylenmiştir. ‘Cim’ harfinin Allah’ın ‘Cebbâr’ ismini temsil ettiğine inanılmıştır.⁶⁴⁰ Çince’de VI/V’li yıllarda

* Davud yıldızı olarak anılan altıgen yıldız masonluk sembolü olarak da kullanılmıştır. (Bilgi için Bkz. Akın, *a.g.e.*, s. 363.)

⁶³⁶ Kısa, *Büyü Notları*, s. 92.

⁶³⁷ Akın, *a.g.e.*, s. 363.

⁶³⁸ Kısa, *Büyü Notları*, s. 109.

⁶³⁹ Kısa, *Büyü Notları*, s. 105.

⁶⁴⁰ İmam-ı Gazzali, *Celcelutiye Manevi Zirh*, Ter: Halil Günaydın, Pamuk Yayıncılık, İstanbul 2011, s. 118-119.

sayıların yazım şekilleri bu sembole benzemektedir. Bunlar: III=3, IIII=4, IIĪ=8, IIĪ=9⁶⁴¹ şeklindedir. Ayrıca çivi yazısındaki dört sayısına da işaret ettiği düşünülmektedir.

H işareti ise ‘se’ harfidir ve ‘Selâm’ şeklinde okunduğu söylenmiştir. “Se”, Allah’ın ‘Sabit’ ismidir, denilmiştir. Fenike alfabesindeki “Heth (H)” harfine de benzemektedir.

IIII Yanyana duran dört elifle oluşturulmuş sembol ‘zı’ harfidir ve ‘el-Erbaul Enamil’ olarak verilmiştir. “Zı”, Allah’ın ‘Zâhir’ ismi olarak geçer.⁶⁴²

Yunan sayılarının da yazımı ve Sümerce’de çivi yazısında 3 sayısı IIII=4 III=3⁶⁴³ bu şekilde yazılmaktadır ve bu sembole benzemektedir.

Türklerde ise gezegenler ve enerji sembolleri olarak hazırlanmış olan sıralamada bu işaretin Nartça’da⁶⁴⁴ Jüpiter’e ait olduğu söylenmektedir.⁶⁴⁵ Burada geçen her elifin bir olan tanrıya işaret ettiği de düşünülmüştür.

Verilen hayır hâteminin yerine bazen sadece “IIII” sembolünün yazılarak geneline işaret edilmiş gibi sayılacağı da söylenmektedir.⁶⁴⁶

ه ‘Hı’ harfine işaret ettiği düşünülen bu işaret ‘el-Heil Şekik’ olarak verilmiştir. “Hı”, Allah’ın ‘Habir’ ismidir.⁶⁴⁷ Diğer bir kaynakta ise “fe” harfi olduğu ifade edilmiştir.

ز Bu işaretse ‘zel’ harfidir ve ‘el-Vavül Makus’ olarak verilmiştir. “Zel”, Allah’ın ‘Zeki’ ismidir, denilir.⁶⁴⁸ (Arapça “ز” harfi Mısır Hiyeroglifinde 100 sayısı olarak geçmektedir.⁶⁴⁹

⁶⁴¹ Georges Ifrah, *Uzak Doğudan Meya Ülkesine Bir, İki, Üç, Rakamların Evrensel Tarihi*, çev: Kurtuluş Dinçer, s. Ankara 1996, c.IV, s. 46-47.

⁶⁴² İmam-ı Gazzali, *Celcelutiye Manevi Zırh*, s. 118-119.

⁶⁴³ Georges Ifrah, *Akdeniz Kıyılarında Hesap, Rakamların Evrensel Tarihi*, çev: Kurtuluş Dinçer, c.III, Ankara 1996, s. 59.

⁶⁴⁴ Nart Destanında bahsedilen halklardan biri olan Nartlara ait olduğu söylenen dildir.

⁶⁴⁵ *Türk Astrolojisi (Culduzlama)*, s. 54.

⁶⁴⁶ Kenz., c.IV, s. 36; Kısa, *Büyü Notları*, s. 26/2.

⁶⁴⁷ İmam-ı Gazzali, *Celcelutiye Manevi Zırh*, s. 118.

⁶⁴⁸ İmam-ı Gazzali, *Celcelutiye Manevi Zırh*, s. 119.

⁶⁴⁹ Ifrah, *Akdeniz Kıyılarında Hesap*, s. 11.

semboller ise   altı köşeli yıldız ve üç elifli semboldür. el-Bûni bu yedi sembolün Kâbe'nin kapısında yazılı olduğunu söylemiştir.⁶⁵⁶

Bu sembolleri havâs âlimleri olarak bilinen kimseler Hz. Ali ve İmamı Gazzali'ye dayandırarak ve sembollerin onlar tarafından hazırlandığına inanmak istemektedirler. Ayrıca hâtem, ismi azam'ın* hâtemi olarak geçmektedir. İçerisinde geçen Arapça harflere benzeyen şekiller insanlara hâtemlerin dini bir yönünün olduğunu düşündürmektedir.

Hâtemde kullanılan sembollerin benzerleri Sefer Yetzirah'ta da kullanılarak,

Yatath Tath Satit Satitya Agrepti Marom Shamriel⁶⁵⁷

şeklinde ifadelendirilmiştir.

e) Kutsal Yazılar ve Kutsal İsimlerin Kullanılması

Kullanılan metinlere bakıldığı zaman büyücüler arasında herhangi bir din ayrımının yapılmadığı görülmektedir. Bir büyücü için yabancı din şeklinde bir ayırımdan söz etmek mümkün değildir. Hazırlanan her hangi bir uygulama ve formülün içerisinde farklı dinlerden alınmış meleklerin, tanrıların, azizlerin veya kutsal kitaplardan bölümlerin bulunduğu uygulamalar yer alabilmektedir. Büyücülerin amaçlarına ulaşabilmek adına, kendisine yardım edebileceğini düşündüğü her türlü doğüstü kuvvete ve dinin kutsallarına başvurmadan kaçınmadıkları görülmektedir.

Kutsal kitaplar, kutsal isimler, büyüsel amaçlar için kullanılmakta ve büyücüler bu konuda her hangi bir tereddüt yaşamamaktadır. Bazen kasten bazen farkına bile varılmadan bunlar büyü formüllerinde kullanılabilir. Büyücü için kullanılan malzemelerin dini bir unsur taşıyıp taşımadığı önemli değildir ve uygulamalarında kendine yardımcı olabileceğine inandığı her türden doğüstü kuvvete de yer vermekten çekinmemiştir. Büyüsel işlemlerde İslâm'da kutsal metinler olarak Kur'an, Yahudilik'te Tevrat, Hıristiyanlık'ta da İncil kullanılmıştır.

⁶⁵⁶ Spoer, *a.g.m.*, s. 244.

* Allah'ın en büyük ismidir. Fakat ismi azamın hangi isim olduğu konusunda ihtilaflar vardır.

⁶⁵⁷ Kaplan, *Sefer Yetzirah*, s. 172,173; Kaplan, *a.g.e.*, s. 138,139.

Büyü, dinin kutsal olarak tanıdığı, kutsallığına inandığı nesnelere ve kutsal olarak gördüklerini formüllerde kullanarak, formüllerle insanların dikkatlerini çekmeyi ve büyüünün etkisini artırmayı amaçlamıştır.

Kitaptaki formüllerde okunması veya yazılması için yer verilen formüller arasında âyetlerin yazılması yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece Kur'an'dan âyetlerin kullanıldığı bazı duaların yanında dua metni olarak verilen metinlerde âyetlerin bölünerek ve aralarına bir takım cümleler veya mukatta harfleri eklenerek yazıldıkları görülmektedir.⁶⁵⁸

Kenzü'l-Havâs'taki uygulamalarda Kur'an'daki sûre ve âyetler bazen sözlü olarak okunması için verilmiş, okunduktan sonra ya suya ya üzerinde taşınılacak nesneye (muska) vs üflenerek ya da sadece okumak suretiyle veya yazılı olarak doğrudan doğruya kullanılmış çoğu kez ebced hesabıyla ulaşılan toplam kullanılmak suretiyle uygulamaya gizemli bir hava katılmak istenmiştir. Verilmek istenilen gizemle, sistemin herkes tarafından anlaşılmasını amaçlanmıştır. Kutsal metinlerin yer aldığı muskaların amaçlarına göre taşınma yerlerinin değişmesinden dolayı tanrı sözüne ve ismine saygısızlık etmemeye de dikkat edildiği zamanlar olmuştur.⁶⁵⁹

Yedinci yüzyılda Hz. Muhammed gelmeden önce Arap dünyasında büyüünün oldukça yaygın olduğu göze çarpmaktadır. Araplar cinlerle konuşarak büyüler yapmışlar, mumdan figürler kullanmışlardır. Fakat dinin, hayata yerleşmesinden sonra büyücüler tarafından büyüsel sözlerin arasına bir takım Kur'an âyetleri eklenilerek kendi büyüsel uygulamalarının çoğunu devam ettirmekte ısrarcı olmuşlardır.⁶⁶⁰

Bazı metinlerde ise dört kutsal kitaba Kur'an, İncil, Tevrat ve Zebur'un isimlerine sık sık değinilmiş, bu kutsal kitapların hakkı için isteklerinin yerine getirilmesi istenmiştir.⁶⁶¹ Vahyin kaynağı her ne kadar ilahî olsa da kullandığı dil ve konuştuğu toplumun beşeri dilini kullanması o dile kutsallık katmamaktadır.

⁶⁵⁸ Kenz., c.IV, s. 16.

⁶⁵⁹ Örnek, *Sivas*, s. 47.

⁶⁶⁰ Seligmann, *a.g.e.*, s. 193.

⁶⁶¹ Kenz., c.III, s. 28; Kenz., c.II, s. 171.

1) Kutsal İsimler

Örneklere yer verilen isimlerin kullanılma nedenlerinden biri isimlerin insanların sosyal kişiliğini etkilediğine ve majik anlamda bir gücünün olduğuna inanılmasıdır. Çünkü adın ifade ettiği anlamın ve niteliğin, ismin sahibine aktarıldığına inanılmıştır. İlkel düşünceye göre bir kimsenin adını bilen bir kişi onu büyüsel bir güçle de etkileyebilecektir. Çünkü isim kişiden bir cüzdür. Cüzü etkileyen şey bütünü de etkileyecektir.⁶⁶²

Babilliler de isimlerin gücüne inanmışlardır. Çünkü ismi olan şey, vardır. Bunun için yaratılış hikâyelerinde şöyle denir. “Yukarıda gök isimlendirilmemişti. Aşağıda yerin ismi yoktu.” Bu nedenle de Babilli büyücüler ruhların isimlerini öğrenmeye önem vermişlerdir. Bir kimseye ismi ile hitap edilirse o ona bakar. Çok isim zikredilirse hepsi ona bakarlar. Ruhlarda aynıdır denilmiştir. Kabala ve Gnosis bu ilmi daha da geliştirmiş, onlardan da Müslüman büyücüler almışlardır.⁶⁶³

Cinleri harekete geçiren büyüünün vazgeçilmez unsuru tanrı isimleridir. Buna güzel kokulu tütsülerin yakılması da dâhil edilir. Tütsülerin seçiminde astroloji ve kişilerin doğum günleri büyük bir rol oynamaktadır.⁶⁶⁴

Yapılan bir duada Akadca, İbranice, Yunanca, Süryanice ve başka dillerden isimlerin bir arada kullanıldığı görülmektedir. Bir örnekte denilmektedir ki: ‘Sana sesleniyorum tanrıların yöneticisi, göklerin şiddetli gürültüsü, Zeus, Kral Adonai, efendi Iaoouei. Seni Suriye dilinde çağırırım ben büyük tanrı ..., Iphphou, İbranice adlarını da unutmadım. Ablanthanab, Abrasiola. Çünkü ben Silthakhookh, Lailam, Blasaloth, ıao, ıeo, Nebouth, Sabiothar, Both, Arbathiao, ıaoth, Sabath, Patoure, Zagoure, Baroukh, Adonai, Eloai, İabraam, Barbarauo, Nau, Siph’im.’⁶⁶⁵ Görüldüğü gibi birçok dilden tanrı isimleri ve sözcükler bir arada kullanılmıştır.

İrlanda’nın batısında ve Torres Straits’da insanlar isimlerinin gücü olduğuna inandıkları için kendi isimlerini başka bir yabancıya söylerken tereddüt etmiş ve karşı çıkmışlardır. Çünkü onlar isimlerini bir yabancıya bilmesi durumunda onların ruhlarını

⁶⁶² Örnek, *100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*, s. 147.

⁶⁶³ Zbinden, *a.g.e.*, s. 126.

⁶⁶⁴ Zbinden, *a.g.e.*, s. 73.

⁶⁶⁵ Bottero, *a.g.e.*, s. 150-151.

esir alabileceğinden korkmuşlardır. Mayalar ve Nahua'lar ismin insanın sadece maddi yönünü değil ruhsal tarafını da ifade ettiğine inanmışlardır.⁶⁶⁶

Frazer kitapta tanrıların isimlerinin gizli tutulmaya çalışıldığını söyler çünkü diğer tanrılar ve insanlar tarafından onlara büyü yapılmasından korkulmuştur. Eski Mısır'da ise tanrı "Ra" bile kendisine anne ve babası tarafından verilen ismini kullanmış kendi ismiyle büyücülerin büyü yapmalarına izin vermek istememiştir.⁶⁶⁷

Büyüsel örneklerin bulunduğu bir yer olan ve yazılı büyüye inanılan Mısır'da büyücülerin bazı Kur'an âyetlerini, tanrı, melek, cin, peygamber ve meşhur evliya isimlerini bilmeleri lazımdır ki bunları sayılar ve diyagramlar içinde birleştirerek muskalarında kullanabilsinler. Süryanca söylenen tanrı isimlerinin arasında bilhassa Şalaş, Sinyuşi Samkin, Sam'akin ve Sam'ukin gibi anlamsız kelimeler yer alır. Bu yazılar saz ve mısır kamışından kesilmiş olan bir divitle yazılmalıdır.⁶⁶⁸

Hıristiyan olmadıkları halde İncil âyetlerine göre İsa ismiyle cin çıkaranlar İsa isminin tersinden faydalanmaya çalışmışlardır. Yahudilerse İbrahim'in, İshak'ın ve Yakub'un tanrısı Sabaoth, Adonay ve Jao gibi Yahudi tanrı isimlerini kısaltarak benimsemişlerdir. Bu isimler Yahudiler tarafından Müslüman ve Yahudi büyülerini ve Mısır büyüüne de girmiştir. Çeşitli inançlardan derlenen büyüler ulaştıkları yerlerde Yahudi büyülerini devam ettirmişlerdir.⁶⁶⁹ Yahudiler büyü formüllerinde ya yabancı dinlerde var olan cin ve peri isimlerini ya da eski geleneklerden gelen isimleri kendi büyüsel unsurlarında kullanmışlardır.⁶⁷⁰

Kenzü'l-Havâs'ta isimlerin gücünden faydalanmak adına Allah'ın ve Peygamberimizin esmalarına bunların dışında Peygamberlerin,⁶⁷¹ meleklerin, halifelerin, sahabeden bazı kimselerin isimlerine,⁶⁷² Kur'an veya Tevrat'taki kıssalarda geçen isimlere⁶⁷³ cin taifesinden Ebu Yusuf⁶⁷⁴ ve Yahudi tanrısı Adonay⁶⁷⁵ gibi isimlere yer verilmiştir.

⁶⁶⁶ Haddon, *a.g.e.*, s. 22-23.

⁶⁶⁷ Haddon, *a.g.e.*, s. 24.

⁶⁶⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 16.

⁶⁶⁹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 151.

⁶⁷⁰ Anadol, *a.g.e.*, s. 30.

⁶⁷¹ Kenz., c.IV, s. 59.

⁶⁷² Kenz., c.II, s. 185.

⁶⁷³ Kenz., c.II, s. 23.

3. Büyü Dili

Geçmiş zamandan günümüze kadar bütün uygarlıklarda büyüsel işlerde kullanılan bir alfabe (büyü alfabesi), sayı sistemi, kutsal bir sembol veya çizimler bulunmuştur. Kelimeler büyüünün uygulayıcıları tarafından daha çok simgelerden oluşan bir büyü diliyle oluşturulmuştur.

Kutsal olanla kutsal olmayanı ayırma eğilimi, zamanla kutsal dilin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Yaşayan konuşma dilleri zaman içinde değişim gösterirken, ibadet dili gibi büyü dili de değişmeden yüzyıllar boyu aynı kalmıştır

Büyüde kullanılan her şeyin büyücünün çağırdığı varlığın gazabından korur özellikte olması gerektiği için gücünden faydalanmak amacıyla büyü diline önem verilmiştir. Büyücünün formülü özel bir dille yazması o yazıya ve büyü formülüne verilen önemi göstermekte ve yazmaya ne kadar özen gösterilirse formülün o kadar güçlü olacağı inanılmaktadır. Tılsımların üzerine yazılan yazılar için de bu usûl geçerlidir. Çünkü tılsıma ne kadar güç verilirse o kadar fazla koruyucu özelliğe sahip olacağı düşünülmüştür. Büyü alfabeleri hem sırları saklamak hem de yazılan şeye enerji katmak amacıyla kullanılmıştır.⁶⁷⁶ Mesela, Arap alfabesi havâssın notaları olarak görülmüştür.⁶⁷⁷

Büyüdeki damgalar ve muskaların üzerindeki şifreli yazılara “Karakterler” denilmiştir. Eski çağlarda hiyeroglif yazılar, Araplarda gözlük harfleri denilen çivi yazısı işaretleri ve Avrupa büyücülüğünde özellikle İbranca ve Davut’un Alfabesi şifreli yazılarda kullanılmıştır.⁶⁷⁸

Sümerlilerin ayin dilleri ülkeyi istila eden Samilerin, Babil ve Asurluların kutsal dili, Tanrı dili olmuş ve büyü dili olarak kullanılmıştır.⁶⁷⁹ Bu dillerde hazırlanmış formüller çağlardan günümüze gelmiş ve hala etkisi olan formüllerdir. Günümüzde de

⁶⁷⁴ Kenz., c.III, s. 78.

⁶⁷⁵ Kenz., c.I, s. 43; Kenz., c.IV, s. 21.

⁶⁷⁶ Buckland, *a.g.e.* s. 62.

⁶⁷⁷ Kısa, *Havâss’ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 42.

⁶⁷⁸ Werner, *a.g.e.*, s. 429.

⁶⁷⁹ Seligmann, *a.g.e.*, s., 28-30.

Katolikler ve Yahudiler büyüsel uygulamalarda Latince ve İbranca duaları ezberleyerek ölmüş dilleri kullanmaktadırlar.⁶⁸⁰

Kabala ve bu ekoller kendi içlerindeki değişik alt ekollerinden hangisi olursa olsun İbranî alfabesini, harfleri, harf isimlerini ve hatta şekillerini önemli görmüşlerdir. Majikal formüller daima Klasik İbranî Alfabeti ile yazıldığı gibi Tevrat'taki şifrelerin çözümlenmesi gayretlerinde de kullanılan alfabe olmuştur.

Ortaçağda kilisenin insanları cadı olarak suçlayıp zulmettikleri dönemin sonunda kiliseye aykırı bir durumun söz konusu olmadığı düşünülüyor zamanlarda büyücüler arasında rekabet ortaya çıkmış, büyücüler emeklerini korumak amacıyla Grimurların ya da büyü kitaplarının en önemli bölümlerini yazarken kitabın başka kimselerin eline geçmesi durumunda yazılanların anlaşılması amacıyla, kendilerine has büyü alfabeler kullanmışlardır. Bu sırları korumak için çok sayıda büyü alfabeti ortaya çıkmıştır. Bunlar Angelic, Enochian, Malachian (ya da maji dili) Ogham, Nehri Geçiş ve Theban alfabeleridir. Bunların dışında Mısır hiyerogliflerindeki gibi resimlerden oluşan alfabeler de kullanılmıştır.⁶⁸¹

Doğuda ise büyü kitaplarındaki bazı formüllerin en önemli bölümlerinin yazılmasında aynı amaçlarla büyü alfabeler, Tragna Ekolüne ait Tragna alfabeti⁶⁸² Arap Alfabeti, Tisan Alfabeti,⁶⁸³ Tisan Ebcedi⁶⁸⁴ ortaya çıkarılmıştır.

Büyü alfabetleri hem sırları saklamak hem de yazılan şeye enerji katmak için kullanılmışlardır. Bu tür alfabeler modern büyücüler tarafından kullanılmakla birlikte, alfabenin eski kullanım amacı unutulmuş gibidir.⁶⁸⁵

Kenzü'l-Havâs'ın büyük bir kısmının Şemsü'l-Maârif ve diğer havâs kitaplarından alıntı olması nedeniyle de olsa gerek kitabın kendisine has bir büyü alfabeti bulunmamakta fakat formüllerin içerisinde yer alan, anlamları bilinmeyen kelimelerin zamanında oluşturulmuş büyü alfabetlerinin kalıntılarının olabileceği ihtimali de bulunmaktadır.

⁶⁸⁰ Seligmann, *a.g.e.*, s. 25.

⁶⁸¹ Buckland, *a.g.e.*, s. 61-62.

⁶⁸² Bülent Kısa, *Kbılator Zkiruklam*, İstanbul, t.y., s. 31.

⁶⁸³ Kısa, *Kbılator Zkiruklam*, s. 36.

⁶⁸⁴ Kısa, *Kbılator Zkiruklam*, s. 37.

⁶⁸⁵ Buckland, *a.g.e.*, s. 62.

4. Taşınmaları (Muska)

Büyüsel etkinin söz konusu olduğu her kültür, kendi bireyini bu etkilerden kurtarmayı amaçlamış fakat muska taşıma geleneği diğer büyüsel uygulamalara göre daha kabul edilebilir olarak karşılanmıştır.⁶⁸⁶ Muskalar genellikle büyüü engelleme ve büyüünün zararlı etkilerinden koruma amaçlı olarak hazırlanmışlardır. Genellikle de muskaları kullanarak tanrıyı bir takım işlere zorlama amaçlanmıştır.

Muska, amulet ve tılsım arasında kullanım amacı ve kullanım yöntemi açısından benzerlikler bulunmaktadır.⁶⁸⁷ İngilizce’de muskanın yerini karşılayan bir kelime olan amuletler, muska ve uğurlukları içine alan daha genel bir ifadedir.⁶⁸⁸

Amuletler, kötü cinler tarafından ortaya çıkarıldığı düşünülen her çeşit hastalıktan, doğüstü tehlikelerden korunmak amacıyla yapılmışlardır.⁶⁸⁹

En yaygın amulet çeşitleri el ve göz biçiminde olanlardır. Gerek amuletler, muskalar gerekse uğurluklar pasif büyü çeşitine girmekte ve genelde pratik kullanımlarında birbirinden ayırt edilememektedir.⁶⁹⁰

Muska ve tılsımların kaynağı fetişler olarak görülmüştür. İlkel insanlar bunları üzerlerinde bulundurarak nazardan, kaza ve belalardan korunduklarına inanmışlardır. Sonraları ise dini formüller, bir takım şekillerin yazılıp çizildiği kâğıt parçaları bunların yerini almıştır.⁶⁹¹

Büyü ve muskalardaki harfler, sayı değerlerine göre toplanarak bu toplamların cinler âlemi ile bir ilişkisinin bulunduğu inanılmıştır.⁶⁹² Harflerin sayı değerlerinin verilmesinden faydalanılarak bir yandan sayı ve harf arasındaki ilişkilerden yararlanılarak diğer yandan da tılsımlı olduğuna inanılan bazı simgeler ve kelimelerin de yardımıyla bu tür uygulamalar büyü ve muska yapımlarında kullanılmıştır. Bazılarına göre ise ebcedin her harfi bir tanrı adına veya doğal güçlere karşılık

⁶⁸⁶ Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 204.

⁶⁸⁷ Richard Kieckhefer, *Ortaçağda Büyü*, Çev: Zariye Biliz, Alkim Yay., İstanbul 2003, s. 123.

⁶⁸⁸ Örnek, *Sivas*, s. 47.

⁶⁸⁹ Abigail Susan Limmer, “The Social Functions and Ritual Significance of Jewelry in the Iron Age II Southern Levant”, *PhD, The University of Arizona*, USA, 2007, s. 34.

⁶⁹⁰ Örnek, *100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*, s. 149-150.

⁶⁹¹ İnan, *a.g.e.*, s. 43.

⁶⁹² Mercanlıgil, *a.g.e.*, s. 30.

gelmektedir. İnanışa göre muskalarda yer alan harf, şekil ve yazılardaki bilgiler insanlar için değil, metafizik âlemdekiler, hüddâmlar ve cinler içindir.

İslâm büyücülüğü ve muska geleneğinde sıkça rastlanan harf ve resimlerden anlam çıkarma usûlü olarak rakamlara, adlara dayalı büyülerin kökeninin Eski Mezopotamya olduğu görülmektedir. Eski Mezopotamya ve Mısır'dan kalma efsun sözleri ve sihir formülleri içeren pek çok metin günümüze kadar ulaşabilmiştir. Akad, Babil ve Asurlular da şeytanlara karşı korunmak için muskalar yapılmıştır. Özellikle Babillilerde toplum hayatı sihir üzerine kurulmuştur.⁶⁹³

Antik dönemde dualarla kötü ruhları kovma yönteminde en sık kullanılan usûl bir ipe veya boğaza bağlanarak taşınan küçük taşlar, incilerdir.⁶⁹⁴ Takılan süs eşyalarının gayesi, güzel görünmekten çok belirli bir tesiri taşımaktadır.

Mısırlılar ise muskaları bedenün büyü yoluyla korunmasını sağlamak amacıyla kullanmışlar ve her bir muskanın kendine özgü bir anlamının ve işlevinin olduğunu düşünmüşlerdir. Mısırlılar için en güçlü muska Horus'un gözüdür.⁶⁹⁵

Çin'de bir muska yazılırken Kenz'ül-Havâs'taki gibi renk seçimleri yapılmaktadır. Formüller sarı veya kırmızı kâğıtlara yazılmış mürekkeplerse siyah veya kırmızı olarak seçilmiştir. Hazırlanan muskalar kapı eşiğine, yatak odasındaki perdenin üstüne, saçların arasına sıkıştırılmıştır. Kimi zaman da muska yakılarak çayla veya suyla karıştırılarak, bedene etki etmesi amacıyla içilmiştir.⁶⁹⁶ Hemen hemen her evde nazar degeceğine inanılan yerlerde muska çeşitlerinden sekiz-on tane asılı bulundurulduğu söylenmektedir. Güneş ve Ay simgelerinin muskaların etkisini artıracığına da inanılmıştır. Büyücü, Arapların bağlı düğümlere üfürmeleri gibi Çinlilerde tılsımlara bütün güçleriyle üfürmektedirler. Tılsımın etkisini artırmanın yolu kalemin ya da kullanılan fırçanın yeni olmasına dikkat etmektir. En güçlü büyücüler havaya parmaklarıyla muska yazanlardır.⁶⁹⁷

---

⁶⁹³ Ullmann, *a.g.e.*, s. 53.

⁶⁹⁴ Montgomery, *a.g.e.*, s. 87.

⁶⁹⁵ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 37.

⁶⁹⁶ Justus Doalittle, *Social Life of the Chinese*, New York 1865, V. II, s. 340.

⁶⁹⁷ Şah, *a.g.e.*, s. 236.

Muskaların yapımı usûlü hakkında Kenzü'l-Havâs bir bütün halinde bilgi verilmemekle birlikte, muska örneklerinden hareketle çeşitli metallere, gümüş⁶⁹⁸, bakır,⁶⁹⁹ kurşun,⁷⁰⁰ demir gibi levhalara,⁷⁰¹ yüzük üzerine,⁷⁰² keten, pamuk veya ipek kumaşlar üzerine,⁷⁰³ mendil üzerine,⁷⁰⁴ ceylan, geyik derisi üzerine⁷⁰⁵ ve en fazla tercih edileni olan kâğıt üzerine yazıldıkları görülmektedir. Aslında muskanın yapımında kâğıdın, metallerin, kumaşların ve derilerin yanı sıra taşınabilecek her türlü maddenin kullanılabilirdiği görülmektedir. Yapılan muskalar üzerinde taşıma, boyna, üzerine asma, gömme veya ilişirme şekillerinde kullanılmaktadır.

Havâs kitapları ve Kenzü'l-Havâs'ta genelde tılsım ve muskalar üzerindeki yazılarda Allah'ın çeşitli adları bulunmakta bunların bela ve kötülükleri uzaklaştırarak iyilik ve hayrı davet ettiğine inanılmaktadır. Kitapta şifa içerikli veya sıkıntılı giderdiğine inanılan âyetler, melek isimleri, harflerle ve sayılarla oluşturulmuş vefkler yer almakta ve yardımın Allah'tan geleceği, Kur'an'ın ise şifa verici özelliğinin olduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Genelde Allahın isimlerinin kullanılarak yapıldığı uygulamalarda Allah'ı etkileme söz konusu iken, ne anlama geldiği bilinmeyen bazı kelimelerle cinlere ve onların yardımcılara tesir etme amaçlanmaktadır.

Kitapta büyüsel muskaların yapımında renklerine dikkat edilmiş formülün amacına göre mesela kötü amaçlıysa siyah, iyi amaçlarla hazırlanmışsa da mavi, yeşil, sarı gibi açık renkler kullanılmıştır. Muskayı yazarken kullanılacak olan kalemin veya mürekkebin de çeşiti önemli görülmüştür. Bazı uygulamalarda özellikle mürekkebin kullanılıp kullanılmaması yönünde uyarılar yapılmıştır.

Büyüsel örnekler hazırlanırken dikkat edilmesi gereken hususlardan bir tanesi de hemen hemen her büyüsel örnekte olduğu gibi hazırlanacak zamanın tespitidir. Tılsımlar ancak belirli zamanlarda ve saatlerde yazılabilmekte ve hazırlanabilmektedir. Kullanılan metallerin ise ruhları kendine çekeceğine ve onları uzaklaştıracağına

---

⁶⁹⁸ Kenz., c.IV, s. 56.

⁶⁹⁹ Kenz., c.IV, s. 14.

⁷⁰⁰ Kenz. c.I, s. 68.

⁷⁰¹ Kenz., c.IV, s. 39.

⁷⁰² Kenz. c.I, s. 127.

⁷⁰³ Kenz. c.I, s. 45; Kenz. c.I, s. 115.

⁷⁰⁴ Kenz., c.IV, s. 144.

⁷⁰⁵ Kenz. c.II, s. 37.

inanılmıştır.⁷⁰⁶ Muskalarla gezegenler arasında da ilişkiler kurularak muskaların işlevselliği artırılmaya, gezegenlerden gelen güçlerle taşınan nesnelerin gücüne güç katılmaya çalışılmıştır.

Hazırlanan muskalar başın üzerine,⁷⁰⁷ dişin üzerine,⁷⁰⁸ parmak,⁷⁰⁹ kol, bazu,⁷¹⁰ karın,⁷¹¹ boyun⁷¹² gibi insanların, çocukların, hayvanların üzerlerine⁷¹³ bağlanabilmekte veya buralarda taşınabilmektedir. Bunların dışında muska sadece canlı olanlara değil, malda, mülkte de bereketin, kârın artması ve koruma için veya aksine zarar verilmek için de kullanılabilir. ⁷¹⁴

Muskaların yapımı sırasında safran, öd,⁷¹⁵ gülsuyu, misk, anber, kâfur,⁷¹⁶ cin elması, erkek günlük,⁷¹⁷ sakız gibi herhangi bir tütsünün yakılması da önemli görülmüştür.

---

⁷⁰⁶ Bottero, *a.g.e.*, s. 125

⁷⁰⁷ Kenz. c.I, s. 136-137.

⁷⁰⁸ Kenz., c.IV, s. 885.

⁷⁰⁹ Kenz., c.IV, s. 52.

⁷¹⁰ Kenz., c.II, s. 212.

⁷¹¹ Kenz., c.II, s. 209.

⁷¹² Kenz., c.IV, s. 102.

⁷¹³ Kenz., c.IV, s. 65; Kenz., c.II, s. 188; Kenz., c.II, s. 176; Kenz., c.IV, s. 52.

⁷¹⁴ Kenz., c.IV, s. 52.

⁷¹⁵ Kenz. c.II, s. 34.

⁷¹⁶ Kenz., c.IV, s. 94..

⁷¹⁷ Kenz. c.II, s. 34.

İKİNCİ BÖLÜM

KENZÜ'L HAVÂS'TA GEÇEN DUA VE BÜYÜLER

Doğaya hâkim olmayı isteyen ve onun üstünde bir güç göstermekten hoşlanan insan, doğanın gücüne boyun eğmek istemediği için büyüsel yollara başvurmayı tercih etmiştir.

Büyü; doğa, insan ve kutsal üzerine doğrudan bir etkiye sahip olduğuna inanılan hareketler vasıtasıyla güç kullanmaya yönelik bir girişimdir.⁷¹⁸ Büyünün amacının olağanüstü yollarla veya araçlarla doğal fenomeni kontrol altına almak olduğu konusunda bir uzlaşma vardır.⁷¹⁹ Ayrıca büyü bilinen yollarla elde edilemeyen elde etmek, birilerine zarar vermek ya da zarardan korumak için bir takım gizli güçleri kullanarak zararı önlemek ve doğa yasalarını zorla etkilemek amacını gütmektedir.⁷²⁰

İnsan iradesine tesir etmek, insan iradesini değiştirmek, yönlendirmek, insan zihninde negatif vesveselere sebep olmak, insanların düşüncelerine, fizyolojisine tesir etmek, işleri bozmak gibi amaçlarla kullanılan büyü sanatı, Asurlularda ve Babillilerde çok önemli bir role sahip olmuş, sonra Yahudilik, Gnostisizm ve Hıristiyanlık aracılığıyla Müslümanlara ulaşmıştır.⁷²¹

Büyüsel pratiklerin bazıları oldukça basitken bazılarını yapabilmek için özel bir büyü kültürüne ihtiyaç duyulmaktadır. Sıradan bir büyü için kişinin fazla bir şey bilmesi gerekmemekte, sabırla tekrarlayarak kendisinde ve her insanda zaten mevcut olan güçleri uyarmakta, inanarak ve zamanla bir şeyler yapmaktadır. Büyü kültürüne ihtiyaç duyulan büyüsel pratikler de ise kişinin, tecrübesinin yanı sıra başka boyuttan varlıklar ile kontak halinde olmasını ve büyü kültürünü bilmesini gerektirmektedir.

Günümüz Müslüman kültüründe kullanılmakta olan ve büyü örneklerinin açık bir şekilde yer aldığı *Kenzü'l-Havâs* kitabında da eski Babil kalıntılarını bulmak mümkün olmaktadır. Babil kalıntılarının ve dini unsurların iç içe geçmiş olduğu görülen bu kitapta tezimizin ana konusunu oluşturan büyüsel dua örnekleri; sûrelerle, ayetlerle,

⁷¹⁸ Cavendish, *a.g.e.*, s. 1.

⁷¹⁹ Tavenner, *a.g.e.*, s. 8.

⁷²⁰ Tez, *a.g.e.*, s. 7.

⁷²¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 125.

Esmâü'l-Hüsna'larla, virdler, hizbler ve kasidelerle, zikir ve dualarla hazırlanılmış ve bunlar formüllerin oluşturulmasında kullanılmışlardır.

Kitaptaki örneklerde okunması ve yazılması için verilen dua metinlerinin arasında içerik yönünden dinen hiçbir sakıncasının bulunmadığı duaların bulunmasının yanında büyüsel duaların kullanıldığı görülmektedir. Çoğu dua örneği içerisinde ayetlerin salat ve selamların, esmaların ya da dini değeri bulunan metinlerin anlamı bilinmeyen yabancı kelimelerle karıştırılarak söz konusu uygulamaya uygun yeni dua metinlerinin oluşturulduğu görülmektedir.

Kitaptaki örnekleri açıklarken büyüsel dua örneklerinden başlayarak normal dua örnekleriyle devam etmek Kenzü'l-Havâs'taki örnekleri anlamamızda bizlere yardımcı olacaktır.

A. CİNLERİN KULLANILMASI VE CİNLERE YALVARMA

Hiçbir ilahi dayanağı olmamakla birlikte, bazı inançlar, günümüzde din olarak kabul edilmekte ve insanlar tarafından da benimsenip yaşanmaya çalışılmaktadır. Bu dinlerin karmaşık inanç şekilleri içinde, melek ya da metafizik varlıklara da yer verilmektedir.

Okkült ilimlerde yerdeki ruhi varlıklar yardımıyla yapılan uygulamalara “Azâim veya Cincilik” denilmiştir.⁷²² İnsanlar Azâim ilmini öğrenerek cinlere ve şeytanlara tesir etmeye ve onları emirleri altına almaya çalışmışlardır.⁷²³

Melek, cin inancıyla ilgili eski kültürlerdeki inanışlar Mezopotamya'ya dayanmaktadır. Mezopotamya dönemi Sümer kültürü, Asur-Babil ve Yahudi dünyasını ve de Hıristiyan cin, melek inançlarını etkilemiş,⁷²⁴ eski putperestlik kalıntıları cin tasvirlerinde, cin savunmalarında daha güçlü bir şekilde günümüze kadar gelmiştir.

Mezopotamya'da ruhlar, cinler ve şeytanlar belli özelliklere ve belli adlara sahip olmuşlardır. Onlara göre tabiat ruhlarla, cinler ve şeytanlarla doludur.⁷²⁵ Her evin koruyucu bir cin (ruhu) olduğuna inanılmıştır. Babilliler tarafından cinler tarla cinleri,

⁷²² Çakar, *a.g.e.*, s. 56.

⁷²³ Uludağ, “Azaim”, *DİA* c. 4, s. 300.

⁷²⁴ Akın, *a.g.e.*, s. 49.

⁷²⁵ Sayılı, *a.g.e.*, s. 130.

mezarlık cinleri olarak gruplandırılmıştır.⁷²⁶ Mısırlılar ise kötü ruhlara/cinlere özel isimler vermemiş ve onları genel olarak tanrı kimliğiyle kabul etmişlerdir.⁷²⁷

Eski devir büyücüleri de büyü formüllerinde bugünküler gibi cin isimleri olduğu düşünülen, anlamsız sözler, kelimeler kullanmışlardır. Cinler aynen bugünkü gibi belirli isimlerle ve belirli özdeşleştirmelerle söylenilmiştir.⁷²⁸

Eski Mezopotamya’da cinler bazen Anu’nun oğulları sayılmışlar, bazen de Tanrı “Ea’ya” veya çoğunlukla “Nergal’e” bağlanmışlardır. Cinler ekseriya tanrı elçileri durumundadırlar. İlahlar ise iyiliği temsil etmişlerdir. Küçük ilahlar, rakiplerinin kötü işlerine karşı büyük ilahları yardıma çağırmışlardır.⁷²⁹

Cinler de sınıflara ayrılarak ifrit, mârid, gûl, kırd (maymun anlamında kullanılmıştır), şeytan, tağut, arayyis (gelinlik kızlar) şeklinde ifade bulmuştur. İnsan benzeri olduğu için maymunlar da, tezahürü cin sayılmışlardır.⁷³⁰

Zamanla ruhlar, kültler, ilahlar, devler ve çeşitli varlıklar cinlere dönüşmüştür. Kuzey Afrika’da Berberi tabiat ruhları eski özelliklerini muhafaza ederek mahalli cinler olarak hayatta kalmışlardır. Suriye’de eski ağaç kültü, su kültü, çevre sakinlerine yardım eden cinler olmuştur. Hindistan’da da Hindu ilahları cin olmuşlardır. İran’da ise devlerin isimleri dahi değişmemiş dev, cin, peri ve cinniye ile aynı sayılmıştır.⁷³¹ Putperest tanrıların cinler arasına yerleştirilmesi Hindistan’da olduğu kadar hiçbir ülkede açık değildir. Hindu ilahları büyülü, gizemli sözlerle sık sık zikredilmiştir.⁷³²

Benzer bir durum olarak Eflatun, cinleri “Sempozyum”unda/toplantılarında her bakımdan tanrılarla, insanlar arasındaki araçlar olarak görmüştür. Cinler tanrıların mesajlarını insanlara ulaştırıcı elçiler olarak kabul edilmiştir. Tüm dualar, büyüler, sihirli yakarışlar cinler tarafından tanrılara taşınmıştır. Bu görüşlerin yaygın bir Yunan görüşü mü yoksa Eflatun’un kendi icatları mı olup olmadığı belli değildir. Eflatun cinlerin tanrılar arasında yer aldığı için onların kötü olamayacaklarına inanmasına

---

⁷²⁶ Akın, *a.g.e.*, s. 84.

⁷²⁷ Akın, *a.g.e.*, s. 62.

⁷²⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 136.

⁷²⁹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 119.

⁷³⁰ Zbinden, *a.g.e.*, s. 48.

⁷³¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 160.

⁷³² Zbinden, *a.g.e.*, s. 154.

rağmen Yunanlılar Helenistik dönemde ve Roma döneminde cinlerin bazılarının kötü olabileceklerine inanmaya başlamışlardır. Bu kötü vasıfların cinlere atfedilerek tanrıların bunlardan arındırılması amaçlanmıştır. Böylece törenlerde hazır bulunan spiritüel güçlerin tanrılar olmadığı, kötü niyetli ruhlar olduğu savunulmaya başlanmıştır.⁷³³

Cinlerin suretleriyle ilgili İsrail tasavvurları da Mezopotamya kültüründen kuvvetle etkilenmiştir. Yahudi öğretisine göre cinler, melek ve insanlar arasında yaratılmış ara varlıklardır. Melekler gibi kanatlıdırlar. Kısa zamanda dünyanın bir ucundan diğer ucuna gidebilirler.⁷³⁴

Cinlerin en kötüsü kırmızılardır. Yahudi ve Hıristiyanlar siyah, Müslümanlar beyaz, yeşil ve sarıdır.⁷³⁵ Çin, Hindistan ve Avrupa’da ise kırmızıdır. Yine buralarda kötülükleri uzaklaştırmak için sarı, siyah ve beyaz kullanılmıştır.⁷³⁶

Kırmızı, Tanrı Seth’in ve bütün kötülerin rengidir. Kırmızı cinler ise Tanrı Seth’in birliklerinin askerleridir ve “Kırmızı Kral” kötü tanrının kendisidir, kırmızı da tanrı Seth’in bir sıfatıdır.⁷³⁷

İyi cinlere cin, kötülerine de şeytan denilmektedir. İyi cinlerin sadece bir büyücünün zorlamasıyla kötülük yapacağına inanılmıştır. Bütün cinlerin hükümdarı Kaf Dağı’nda oturan Malik Guçan’dır ve üçyüz bin tebası bulunmaktadır. İmparatorluğunun batısında damadı Abdurrahman’ın otuzüçbin tebasıyla birlikte yaşadığına inanılmıştır. Bu cin hükümdarının İslâmî adını bizzat Hz. Muhammed’den aldığı söylenmektedir.⁷³⁸

Avrupa ise cinleri insanlara zarar veren ve sürekli kötülük yapma eğiliminde olan varlıklar veya ölü kimselerin ruhları olarak görmüştür.⁷³⁹

Eski Araplarda ise putlarla cinler aynı mertebeye konmakla birlikte onlara açıkça cin veya büyük melek denmemiştir. Fakat İslâm daha sonraları putları, cinler ve şeytanlar olarak aşağılamıştır.⁷⁴⁰

⁷³³ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 163-164.

⁷³⁴ Zbinden, *a.g.e.*, s. 146-148.

⁷³⁵ Zbinden, *a.g.e.*, s. Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 22.

⁷³⁶ Anadol, *a.g.e.*, s. 265.

⁷³⁷ Zbinden, *a.g.e.*, s. 132-133.

⁷³⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 71.

⁷³⁹ Cevat Topkara, *Büyücülerin Arka Bahçesi (Cinler Alemi)*, Aşiyen Yay., Adapazarı 2000, s. 34.

Önceden beri insanlar isteklerini gerçekleştirmek için cinlerle iletişime geçme yolları aramışlar, bunun için de çeşitli malzemeler kullanmışlar ve bir takım şartları yerine getirmişlerdir.

Cinleri davet usûlüne yer verilen *Kenzü'l-Havâs*'ta da el-Hüseynî, böyle bir şarttan açıkça bahsetmese de verdiği örneklerdeki bazı ortak noktalardan hareketle yerine getirilmesi gereken şartların olduğu tespit edilmektedir.

a) Yerine Getirilmesi Gereken Şartlar

Havâs kitaplarında cinlerle/ruhlarla, hüddâmla irtibata geçmek ve onlardan yararlanarak büyü yaptırmak ve onları emir altına alma amaçlanmaktadır. Bu amaç için büyü kurallarının açıklandığı, cinlerle bağlantı kurma ve onlardan hizmetkâr olarak yararlanma yollarının anlatıldığı büyü kitapları kullanılmıştır.

Kenzü'l-Havâs'ta da hüddâmı çağırmak için azimetler, dualar ve riyâzetler verilmiştir. Azîmetler, ruhlara boyun eğdirerek onlara isteklerini yaptırmak amacıyla kasemlerle oluşturulan metinlerdir.⁷⁴¹ Azîmetlerde cinlerin aracı edilerek bir takım işleri yapmaya zorlanmaları, onlarla tanışma, seslerini işitme, bir yeri taşlamalarını sağlama veya onları davet ederek istenilen her şeyi yaptırabilmek adına hazırlanmış formüller bulunmaktadır.

Ayrıca, “Azîmet” dua ve efsun anlamına gelmektedir. Genelde afetlerin def'i, sara hastalığının şifası için okunan ayetleri okuyup üfürme şeklinde yapılmaktadır. Dua ve efsun okuyana, esmâ çeken azimet-han denilmektedir.⁷⁴²

Şeyh Tamtam Samur Hindi'nin sözüne göre azîmet bağlamak için, Esmâ-i A'vanın* önüne “Yâ” nidası, Esmâ-i Kasem'in önüne de “bi hakkı” kelimesinin eklenmesi gerekmektedir. Esmâ-i Kitabet ise azîmete dâhil edilmez ve bağlanmaz.⁷⁴³

⁷⁴⁰ İbn al-Kalbi, *Putlar Kitabı (Kitab al-asnam)*; Tahkik: Ahmed Zeki Paşa, Ter: Beyza Düşüngen, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ankara 1969, s. 16.

⁷⁴¹ Ullmann, *a.g.e.*, s. 47.

⁷⁴² Onay, *a.g.e.*, s. 62.

* Vefkin bütün hanelerindeki sayıların tabi sıralama sırasına göre nutkedilerek, sonlarına –tatil kelimesinin eklenmesiyle oluşan esmalara denilmiştir. Esmâül Avan'ların sayısı vefkte kaç hane varsa o kadardır. Üçlü vefkte dokuz, dördü de on altı, beşlide yirmibeştir. Bilgi için Bkz. Havâsın Derinlikleri I, s. 197.

⁷⁴³ Çelebi, *a.g.e.*, s. 78.

Riyâzet, havâs ilminde canlı ve canlıdan çıkan şeylerin, hayvansal gıdaların ve soğan, sarımsak gibi kötü kokulu şeylerin yenmemesidir.⁷⁴⁴ Kenzü'l-Havâs'ta ise riyâzet ve itikâf, تنها bir yere çekilip, orada bir müddet ibadet etmek anlamında kullanılmıştır. Celplerde riyâzetin büyük etkisinin olduğu ve bunun iman sağlamlığı, inanç, dayanıklılık ve azim gerektirdiği, kolay bir iş olmadığı söylenmektedir.⁷⁴⁵

Sihir ve büyüyle yapılan işlere “Hüddâmcılık” adı verilirken, bu işte kullanılan cinlere ise “hâdim/hüddâm” denilmiştir.⁷⁴⁶ Hâdim kelimesinin havâs ilminde işaret ettiği anlamın tam olarak bilinemediğini söyleyenler de bulunmaktadır.⁷⁴⁷

Bazı sûrelerin de hüddâmlarının olduğu ve onların çağrılabilirdiği söylenmektedir. Sûreler arasında Fâtiha Sûresi', Kehf Sûresi', Vâkıa Sûresi', İnşirah Sûresi', Mülk Sûresi', İhlas Sûresi', Cin Sûresi' ve Hümeze Sûresi' ve daha başka sûreler bulunmaktadır. Sûrelerin cin çağırma usûlleri sûrelerin riyâzetleri adı altında verilmiştir.

Hâdimlerden faydalanma amacıyla verilen Arapça metinlerden elde edilen bilgiye göre hüddâm çeşitlerinin olduğu da ortaya çıkmaktadır. Bazı metinlerde “يا خدام يا خدام هذه الساعة”⁷⁴⁸ *yâ huddâmi haze'l yevm ve hazîhi's sâ'ati*, (ey bu saatin ve günün hüddâmı); “يا خدام هذه الاسماء”⁷⁴⁹ *yâ huddâmi hazîhi'l esmâi'* (ey bu isimlerin hüddâmı); “يا خدام هذه السورة الشريفة”⁷⁵⁰ *yâ huddâmi hazîhi's sûreti's şerifeti* (ey bu sûrenin hüddâmı); “توكلوا يا خدام الاحرف النارية”⁷⁵¹ *tevekkelü yâ huddâmi'l harfi'l nâriyeti* (ey ateş harflerinin hüddâmı); “يا خدام الشجرة”⁷⁵² *yâ huddâmü's şecerati*, (ey ağacın hüddâmı) şeklinde hüddâmlara hitaplar bulunmakta ve saatin, günün, isimlerin, sûrenin, ayetin, hatta ağacın hüddâminin olduğu görülmektedir.

⁷⁴⁴ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 44.

⁷⁴⁵ Kenz., c.III, s. 78.

⁷⁴⁶ Şahin, “Cin”, DİA, c.8, s. 9-10.

⁷⁴⁷ Çakar, *a.g.e.*, s. 58.

⁷⁴⁸ Kenz., c.IV, s. 20.

⁷⁴⁹ Kenz., c.IV, s. 37.

⁷⁵⁰ Kenz., c.III, s. 41.

⁷⁵¹ Kenz., c.II, s. 8.

⁷⁵² Kenz., c.III, s. 95.

“Ey bu ismin hâdimi” sözünün, bir zamanlar Hasan el-Basri tarafından, bastonu kullanarak bir cine veya cinlere hâkim olmak amacıyla söylendiği ifade edilmektedir.⁷⁵³

Dikkat çekici bir ifade ise ağaç cinine hitabın yer almasıdır. Tarihte bazı ağaçların kutsallığına olan inanç insanların bir ağaç ruhunun bulunduğu inanmalarına yol açmıştır.⁷⁵⁴ Burada da ağaçların kutsal sayılması veya kutsal sayılan varlık veya tanrılar tarafından yönetildiklerine veya ikamet yeri olduklarına olan inancın varlığı görülmektedir.

Açık banyo alanları ve ağaçlar cinlerin ikametgâh yerleri kabul edilmiştir.⁷⁵⁵ “Tavakıf” ağaç cinleridir. Bedevilerde kuyular ve mağaralardan çok ağaçlar cinlerin mekânı sayılmıştır.⁷⁵⁶ Türklerde de su, pınar, dağ, orman ve ağaç kültleri oldukça yaygındır.⁷⁵⁷ Şamanist Türklere göre her dağın her kutlu pınarın göl ve ırmakların, ağaç ve kayaların “izi”leri (yeni sahipleri) bulunmaktadır.⁷⁵⁸

Ağaç kültürünün yaygın olduğu Araplarda bazı ağaçları cinlerin veya meleklerin mesken edindiği düşünülerek, insanlar onları işlerinde faydalanabilmek amacıyla ziyaret etmişlerdir.⁷⁵⁹

Hüddâm çeşitlerinin dışında amacı hüddâm çağırmak olmadığı halde herhangi bir isteği veya müşkülü halletmek amacıyla hazırlanmış olan formüllerin dua metninde, azimeti veya riyâzeti içerisinde anlamı bilinmeyen isimlerin bulunduğu görülmektedir.

Metinlerde isim oldukları muhtemel olan bu kelimelere “yâ” nida edatıyla seslenilmekte ve çoğu zaman yardımı beklenmekte veya Allah’a çeşitli sıfatlar ve övgülerle onları kendisine müvekkil kılması istenilmektedir.

Örneklerin fazlalığından ve her bir örneğin burada verilme imkânının olmamasından dolayı cinlerin iyi amaçlı ve kötü amaçlı kullanımlarıyla ilgili verilen örneklerin dışında, bir tür cin isimlerine hitabın yer aldığını düşündüğümüz ve burada yer verilmesi gerektiğine inandığımız bazı kelime ve isimler ise şu şekildedir:

⁷⁵³ Zbinden, *a.g.e.*, s. 86.

⁷⁵⁴ Al-Kalbi, *a.g.e.*, s. 16; Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 35.

⁷⁵⁵ Zbinden, *a.g.e.*, s. 26.

⁷⁵⁶ Al-Kalbi, *a.g.e.*, s. 71.

⁷⁵⁷ İnan, *a.g.e.*, s. 16-17.

⁷⁵⁸ İnan, *a.g.e.*, s. 39.

⁷⁵⁹ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 37.

Kısmet açmak için ise "احوش" (*Ahûş*), "مرموش" (*Mermûş*), "كلموش" (*Külmûş*)⁷⁶⁷ isimleri verilmektedir. Dil bağlama için hazırlanan bir formülde ise kilidin üzerine "يا مستلقيا يا مستلقيا" (*Yâ Müstelkiyâ, Yâ Müstelkiyâ*) ismi yazılmalıdır.⁷⁶⁸

Dedikoduyu önlemek için dilleri bağlama, zorba ve zâlimden korunma, saygı ve sevgi görmek, hapisten kurtulmak gibi amaçlarla hazırlanan örnekte ise "بياه ياه اهيل اهيل" (*biyâhin yâhin ehîl ehîl ahyâşin*) isimleri geçmektedir.⁷⁶⁹ Kadının ağrısız doğum yapması için verilen formülde ise yazılması için verilen dua içerisinde "يا تمخيثا يا شمحيثا" (*yâ temhîse yâ şemhîse yâ müşikîsâ yâ şerâhiyâ*) gibi isimlere yer verilmiştir.⁷⁷⁰

Bu isimlerin tam olarak kimler olduğu ve ne oldukları ve kimlere hitap edildiği bilinmemekle birlikte bunların bir formülle uydurulmuş cin isimleri, tarihi şahsiyetler veya büyücülerin oluşturdukları büyü diline ait uydurma kelimeler olması da muhtemeldir. İsimlerin gücüne olan inanç kelimeler tarafından verilmekte ve tanrının kullandığı bir güç, afsun duasıyla hayata geçirilmiş olmaktadır.

Firdevsî'nin Dâvetnâme'sinde de açık bir şekilde cin, dev davetlerine yer verilmiş ve bunlardan faydalanılmıştır.⁷⁷¹ Kitapta burçlara ve yıldızlara göre belirlenmiş yüzlerce müvekkil melek isimleri verilmektedir. Bir kimsenin elini, gözünü ve dilini bağlamak için verilen metinde geçen müvekkil isimlerinin "عجكالي نوهورش ، كهماطينور هورش" gibi oldukça uzun isimler oldukları dikkati çekmektedir.⁷⁷²

Bir muradın gerçekleştirilmesi içinse davet edilen devlerden bahsedilmekte ve "رهاطينورش ، وهلهينوش" şeklinde dev isimleri verilmektedir.⁷⁷³ İsimlerin Kenzü'l-Havâs'ta geçen ve -ûş ekiyle oluşturulan suflî müvekkillerin isimlerine benzediği görülmektedir.

Büyü diliyle uydurulmuş kelime ve cümlelere Hıristiyanlarda da rastlanmaktadır. Bir kimseye cinler musallat olduğu zaman o kişinin kulağına rahip

⁷⁶⁷ Kenz., c.II, s. 212.

⁷⁶⁸ Kenz., c.IV, s. 41.

⁷⁶⁹ Kenz., c.II, s. 158.

⁷⁷⁰ Kenz., c.IV, s. 115.

⁷⁷¹ Büyükkarcı, *a.g.e.*, s. 60.

⁷⁷² Büyükkarcı, *a.g.e.*, s. 163.

⁷⁷³ Büyükkarcı, *a.g.e.*, s. 166.

Latince olan karmaşık kelimeler ya da Yunanca çarpıtılmış bir takım kelimeleri okumuştur. Hiçbir anlama gelmeyen bu kelimelerin örneği “Amara Tonta Tyra post firabis ficaliri Elypolis starras poyl polyque liwue linarras buccabor uel barton vel Titram celi massis Metumbor o priczoni Jordan Ciriacur Valentinus”⁷⁷⁴ şeklindedir.

Mânâsı bilinmeyen bazı isimlerin, azimetlerde kullanılarak cinler üzerinde etkisi olduğuna inanılan meleklerin teshir edilmesi usûlü İbrani, Kıptî ve Arapların metodu olarak görülmüştür.⁷⁷⁵

Genellikle kitaptaki örneklerde (daha sonra detaylı bir şekilde açıklanacak), ayet veya esmâların tekrar edilmesi için verilen bir zikir sayısı, uygulamanın yapılması için seçilen insan sesi ve hareketinden uzak veya karanlık,⁷⁷⁶ temiz ve تنها bir yer⁷⁷⁷ ve oradayken yapılacak riyâzetler, halvetler ve bu sırada tutulması gereken 3, 5, 7, 10, 14 ve 40 günlük oruçlar bulunmaktadır.⁷⁷⁸ Oruçların iftarı üzüm, hurma, zeytin, arpa ekmeğiyle ve karnı doyumadan açılmalıdır. Öyle ki uygulama öncesinde canlıdan veya canlılardan alınan et, balık, tavuk, süt, yoğurt, yumurta gibi şeyler yenilmemeli,⁷⁷⁹ kişinin riyâzeti esnasında sürekli olarak öd ağacı ve günlük⁷⁸⁰ kakuli, cavi, anber, çörekotu, sündürüs, mey’a, gibi güzel kokulu şeyler tütsü olarak yakılmalıdır.⁷⁸¹ Ayrıca kötü kokulu, soğan sarımsak gibi şeylerden⁷⁸² ve hâdimi rahatsız eden onu kaçırın herhangi bir şeyden aynen Babil’deki büyülerin ilahlarına itina ettikleri gibi uzak durulmalıdır. İstenilen rekâta gece namazı kılmak⁷⁸³ verilen esmanın kitapta istenilen miktarda zikredilmesi⁷⁸⁴ gibi şartların yerine getirilmeleri de gerekmektedir. Her örnekte olmasa da bazı örneklerde yıldızların şerefli vakitleri dikkate alınarak uygulamalar amaçlarına göre uğurlu ve uğursuz saatlerde de yapılmıştır.⁷⁸⁵

⁷⁷⁴ Kieckhefer, *a.g.e.*, s. 23.

⁷⁷⁵ Ullmann, *a.g.e.*, s. 266.

⁷⁷⁶ Kenz., c.III, s. 15.

⁷⁷⁷ Kenz., c.III, s. 38.

⁷⁷⁸ Kenz., c.I, s. 25; Kenz., c.I, s. 110; Kenz., c.II, s. 196.

⁷⁷⁹ Kenz., c.III, s. 15; Kenz., c.III, s. 37.

⁷⁸⁰ Kenz., c.III, s. 17.

⁷⁸¹ Kenz., c.III, s. 40.

⁷⁸² Kenz., c.I, s. 21; Kenz., c.I, s. 90.

⁷⁸³ Kenz., c.I, s. 29.

⁷⁸⁴ Kenz., c.I, s. 68.

⁷⁸⁵ Kenz., c.IV, s. 36.

Riyâzette ise Hristiyanların perhizine benzer bir şekilde hayvanî olandan ve hayvandan çıkan herhangi bir şeyden yememe şartı bulunmaktadır. Belirli yiyecek ve içeceklerden uzak durmak olan perhiz ile orucun birbirine karıştırılmaması gerekmektedir. Oruç, kötü kuvvetlere karşı manevi savunma amacı ve temizleyici, vücudun direncini artırıcı bir anlam taşımaktadır. Et yemekten çekinilmesinin bir sebebi ise öldürülen hayvanların ruhlarının şerrinden korunmak içindir. Büyücüler büyüsel uygulamaya sünnet(hıtan), dans, kurban ve komünyon v.s ayinlerine başlamadan önce ön hazırlık amacıyla oruç tutulmasını gerekli görmüştür.⁷⁸⁶ Hz. İsa da orucun kötü ruhları kovucu bir karaktere sahip olduğuna işaret etmiştir.⁷⁸⁷

Batılı büyü kaynakları olan Grimorium Verum'da da seremoniden önce yenilecek besinlerin vejetaryen olmasına dikkat edilmiştir. Bazı geleneklere göre, büyüden iyi bir sonuç alınabilmesi için vejetaryen diyet gereklidir. Büyücü hazır olduğu zaman Mars'ın gününde (Salı) ve saatinde ve Ay yükselirken ruhlarla irtibata geçer. Ritüel, Güneş doğmadan önce yapılır ve büyücü, cinin işaretini parşömenin üzerine çizer. Kitapta ruh, büyücü ve cinler arasında bir aracı olarak hareket eder.⁷⁸⁸

Örneklerin metinleri içersine yerleştirilmiş bazı kelimelerin muhtemel anlamları ise şöyledir:

يارش (Yâris): Aşk ve arkadaşlık gibi bir anlama gelmektedir.⁷⁸⁹ Babil ve Asur'da olduğu gibi, Hitit ülkesinde de büyü yaygındır. Büyü bir hastalığı iyileştirmek, bedeni kusurları gidermek, her çeşit felaketi, toprağın verimsizliğini, ordudaki salgın hastalığı savuşturmak ya da tanrıları cezp etmek için yapılmıştır. Bir örnekte, Bir eşek getirilir ve düşman ülkesine sürülür. Bu arada şu sözler söylenir: “Sen, ey Yarris! Bu ülkeyi felakete uğrattın; bu eşek o felaketi bu ülkeden kaldırıp, düşman ülkesine götürsün,”⁷⁹⁰ denilmektedir. Buradaki “Yarris'in” felaket getiren bir varlık olduğu ve metinde “Yâris” kelimesiyle benzerliği dikkat çekmektedir.

⁷⁸⁶ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 107.

⁷⁸⁷ Matta 17:21.

⁷⁸⁸ Karlsson, *a.g.e.*, s. 180-184.

⁷⁸⁹ F. Steingass, *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Reprinted by Routledge, London 2001, s. 1525.

⁷⁹⁰ Veli Atmaca, *Kadim Medeniyetlerde Hastalık Algılaması ve Hastalar İçin Dua Meselesine Giriş*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık 2009, s. 64.

بدوح (Bedûh): Bu kelimeye benzeyen Biduht kelimesi, Aramice-Farsça'da Zühre gezegeni ile ilahesinin ismi olarak geçmektedir. Bu kelime genelde Venüs/Zühre ile birlikte kötü işlerde kullanılmış, hatta halk arasında cin ismi olduğu düşünülmüştür. Beduh kelimesi ise bazı kitaplarda bir şahıs ismi olarak kullanılmıştır. Bazılarına göre de bir cin ismidir ve harflerin ve rakamların yazılmasının sayesinde o cinden faydalanılabilmektedir.⁷⁹¹

Benzer bir kelime olan Hereklot'un Kanun-i İslâm tercümesinde tasvir edilen bazı lamba büyülerinde çağrılan ruhlar arasında geçen Budduh isminin kökünde Buda Şakyamuni'nin olduğu düşünülmüştür.⁷⁹²

يابس (Yâbis): Arapça, yakıp-yıkmak, harabeye çevirmek, suyu nemi olmayan gibi anlamlara gelmekte, Farsça ise kuru, doğal olarak kuru anlamına gelmektedir.⁷⁹³

Bir hâdimi emir altına alarak onu kullanma, ruhların sesini duyarak onlarla tanışma, onları görebilmek ve bir yerin ruhlar tarafından taşlanması veya ulvî veya süflî cinlerden birini çağırarak kendine hüddâm yapmak veya sûrelerin var olduğuna inanılan hâdimlerinin çağrılarak onlardan faydalanılmak istenmesi durumunda formüllerde yapılması gerekenler ve yerine getirilmesi gereken şartlar bulunmaktadır. Fakat amacın hüddâm/cin çağırma olmasından dolayı verilen formüllerin birbirinin benzeri oldukları buraya aldığımız örneklerde de görülecektir. Çağrılacak olan hüddâm bir sûrenin hüddâmı olsa da, sıradan bir cin çağırma usûlü de olsa çağırma yönteminde temelde bir farklılık bulunmamaktadır.⁷⁹⁴

شمحيثا (Şemhîse): İmam-ı Gazzali'ye atfedilen "Celcelutiye Manevi Zırh" isimli kitapta bu isim için Allah'ın el-Ganî esması olduğu söylenmiştir.⁷⁹⁵

سروش (Surûş): Mazdaizm inancının temel tanrılarında birisidir.⁷⁹⁶

Mısır'da ismi bilinen ilk hekim İmhotep'tir. M.Ö 3000'li yılların sonunda yaşamış olan bu kişi Firavun Zoser'in veziri, aynı zamanda fizikçi, mimar ve

⁷⁹¹ Anadol, *a.g.e.*, s. 90-91; Zbinden, *a.g.e.*, s. 74.

⁷⁹² Ernst Zbinden, 74.

⁷⁹³ Steingass, *a.g.e.*, s. 1524.

⁷⁹⁴ Kenz., c.III, s. 59-73.

⁷⁹⁵ İmam-ı Gazzali, *Celcelutiye Manevi Zirh*, s. 28-32.

⁷⁹⁶ Nimet Yıldırım, *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, Kabcacı Yayınevi, İstanbul 2008, s. 136.

astronomdur. Daha sonraları bu kişi tanrılaştırılmış ve tıbbın tanrısı sayılmıştır.⁷⁹⁷ Bu ve bunun benzeri örnekleri tarihte bulmak mümkündür. Önemli şahısların tanrılaştırılmalarından dolayı önümüze çok fazla tanrı ismi çıkmaktadır. Kenzü'l-Havâs kitabında geçen anlamı bilinmeyen kelimelerin de tanrılaştırılmış isimler olması muhtemel olabilir.

Bir görünmezlik için verilen formül şöyledir.

“Uah, ahdah, haynah, lehled, lehelhu, halelûyah, yûş, ûş, aluaş, ayyûş, beşleş, eş, ahdan, avtaf, latatef, lûtâif, tâif, isimlerinin hizmetçileri cevap verin ve Kâdir ve Vâhid Allah'ın adıyla beni bütün gözlerden gizleyin, alûhâi alûhâi!”

Metinde farklı köklere sahip kelimeler kullanılmıştır. Bu formülü İbnu'l-Haccâc bizzat cinlerin kendisinden aldığını söylemiştir.⁷⁹⁸

b) Kullanılan Malzemeler ve Kullanma Şekilleri

Her büyüsel formülde olduğu gibi cinlerin davetinde de yerine getirilmesi gereken şartların yanında davette kullanılan bir takım malzemeler bulunmaktadır. El-Hüseynî gerekli malzemelerle veya yapılması gereken şartlarla ilgili her hangi bir açıklamada bulunmasa da verilen örneklerden bunları çıkarmak mümkün olmaktadır. Cinlerin davetlerinde kullanılan malzemeler şu şekildedir:

Cinlerle ilgili hazırlanmış formüller, genellikle gülsuyunda eritilmiş misk ve safranla ve kâğıda bir beze veya ceylan derisine yazılarak bir muşambaya sarılmıştır. Yakılan tütsüler ise öd, günlük, amber, cavi, südürüs, mey'a, çörek otu gibi bitkilerdir.

Gülsuyunda eritilmiş misk ve safranın kullanıldığı örnekler şöyledir:

Örnek 1: Bir kimsenin kısmetini açmak için "احوش" (*Ahûş*), "مرموش" (*Mermûş*), "كلموش" (*Külmûş*) isimlerini temiz bir kâğıt üzerine gül suyunda eritilmiş safran ve misk ile yazarak bir muşambaya sarıp, bunun evlenecek erkek veya kadının saçlarının arasına bağlanması gerekmektedir.⁷⁹⁹

⁷⁹⁷ Ümit Serdaroğlu, *Eskiçağ'da Tıp*, Ege Yayınları, İstanbul 2002, s. 2.

⁷⁹⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 37.

⁷⁹⁹ Kenz., c.II, s. 211.

İsimlerin yazılmasında gülsuyu, misk ve safran gibi cinleri cezbetmede kullanılan güzel kokuların kullanıldığı görülmektedir. Büyüsel örneklerde iş hayr için olursa güzel kokulu tütsüler, amelin şer olduğu durumlarda ise kötü kokulu tütsüler tercih edilmiştir.⁸⁰⁰ Burada da amaç kısmet açmak gibi hayırlı bir iş olduğu için güzel kokunun tercih edildiği görülmektedir.

Gülsuyunun kullanımı antik dönemlere kadar geriye gitmektedir. Eski Roma'da Galen gülsuyu pomadını hazırlamış Osmanlı İmparatorluğunda XVII. yüzyılda hekimbaşı olarak görev yapan Salih bin Nasrullah gülsuyunun özelliklerinden bahsetmiştir.⁸⁰¹

Gülsuyu ve gülün İslâm geleneklerinde geniş ölçüde yer bulmasının bir nedeni de Hz. Muhammed'in gülün kokusunu çok sevdiği hakkındaki inanç ve sarığının parçalarının gül yaprağına ve terinin gül kokusuna dönüştüğüne olan inançtan kaynaklanmaktadır.⁸⁰²

Safranın ise sinir sistemini uyarıcı özelliği, iştah açıcı, âdet söktürücü, koku ve renk verici özelliği bulunmakta ve⁸⁰³ Jüpiter'in günü olan Perşembe gününün tütsüsü⁸⁰⁴ ve melek Anael'in parfümü olduğu söylenmektedir.⁸⁰⁵

Diğer bir madde olan misk ise onuncu yüzyılda Orta Asya'da kullanılmakla birlikte Çin Tıp Mecellesi'nde kayıtlı ilaçlar arasında yer almıştır.⁸⁰⁶ Erkek keçinin göbeği ile genital organları arasında bulunan bir guddenin salgısıdır. Esmer renkli ve kıvamlı acımsı bir tada sahip özel bir kokudur. Bugün parfümeri endüstrisinde koku verici olarak kullanılmaktadır.⁸⁰⁷

Yazılması için verilen isimlerin anlamları bilinmemekle birlikte sonlarına eklenen “-uş” ekleri oluşturulan süflî hâdimlerin isimlerine benzemektedir.

---

⁸⁰⁰ Çelebi, *a.g.e.*, s. 59.

⁸⁰¹ Erdemir, A. D. *Şifalı Bitkiler Doğal İlaçlarla Geleneksel Tedaviler*, Alfa Yay., İstanbul 2001, s. 175-176.

⁸⁰² Ersoy, *a.g.e.*, s. 310.

⁸⁰³ Turhan Baytop, *Türkiyede Bitkiler ile Tedavi (Geçmişte ve Bugün)*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, No. 3255- Eczacılık Fakültesi no. 40, İstanbul 1984, s. 360.

⁸⁰⁴ Lisiewski, *a.g.e.*, s. 180,181.

⁸⁰⁵ Zalewski, *a.g.e.*, s. 19-21.

⁸⁰⁶ Erdemir, *a.g.e.*, s. 315.

⁸⁰⁷ Baytop, *a.g.e.*, s. 333.

Öyle ki bir suffî hâdimi oluşturmak için toplamdan 316 çıkartılmış ve çıkan sayı nutkedilerek kelimenin sonuna “yuşin/yaşin” eki eklenmiştir. Ayrıca bu isimlerin Yahudi kökenli isimler olmalarının muhtemel oldukları üzerinde durulmuştur.⁸⁰⁸

Hazırlanan formüllerin kâğıda, mavi bir beze⁸⁰⁹ ve ceylan derisi gibi malzemeler üzerine yazılması örneklerinde hastalıklardan korunma amacı bulunmaktadır.⁸¹⁰ Kitaptaki bazı örnekler şu şekildedir:

Örnek 1: Cinler tarafından sara hastalığına yakalandığına inanılan bir kimseyi bu durumdan cinleri yakarak kurtarmak için hazırlanan formülde, Allah ismini ayırık harflerle **mavi bir bez** üzerine yazmak gerekmektedir. Bezin bir tarafı yakılarak hasta olan kişiye koklatılması durumunda cin yanacak ve hasta kendine gelecektir.⁸¹¹

Anlaşılan o ki, hasta olan kimseye yanan bir bez koklatılarak sağlam bir insanın bile dayanamayacağı bu kokuyla hastaya zulüm yapılmakta ve hastanın içinde var olduğuna inanılan cinin dumanla rahatsız edilerek dışarıya kaçacağı düşünülmektedir.

Müslümanlar cinlere karşı savunabilmek için sarımsak ve yüzük kullanmışlardır. Çok eskiden beri düğümler ve yüzükler cin karşıtı savunma malzemeleri olarak görev yapmışlardır. Aslında cinlere karşı sevilen bir uygulama tütsü yakmadır. Bunun için üzerinde büyü dualarının bulunduğu çaput hasta olan kimsenin burnuna tütürülmelidir.⁸¹²

Bu uygulamanın bir örneği yakın bir tarihte Adana’da yaşanmış ve bir haber programına konu olmuştur. İçine cin girdiği söylenen kadından cini çıkarmak için cinci hoca adı altındaki kimse, önce bir bez parçasını yakarak cini içeride rahatsız etmek amacıyla bu bezin dumanını kadına koklatmış, daha sonra da cinin çıkmadığını söyleyerek kadına dayak atmış, hatta üzerinde zıplayarak cini çıkarmak istemiş ve bunun sonucunda kadın hayatını kaybetmiştir.

---

⁸⁰⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 42.

⁸⁰⁹ Kenz., c.I, s. 44.

⁸¹⁰ Kenz., c.I, s. 97.

⁸¹¹ Kenz., c.I, s. 44.

⁸¹² Zbinden, *a.g.e.*, s. 17.

Maviyi Araplar iyi bir renk olarak almamışlardır. Ölümüne işaret ettiğine de inanılmıştır.⁸¹³ Mavi renk, Jüpiter'in⁸¹⁴ ve tanrı Krişna'nın rengi olarak görülmüştür.⁸¹⁵ Ayrıca mavi dehşeti, korkuyu, ümitsizliği ifade etmektedir.⁸¹⁶ Barış, uyku sırasında koruma, peygamber rüyaları, ruhsal ve düşünsel uyanıklık mavinin özellikleri arasındadır.⁸¹⁷

Yahudiler ise cinleri uzaklaştırmak için maviyi kullanmışlardır. Bizde ise nazara karşı mavi kullanılmıştır.⁸¹⁸ Buradaki mavi rengin kullanılmasının Yahudilerden bize geçtiği görülmektedir.

Verilen esmâ cinin bedenden ayrılması amaçlandığı için olsa gerek ayrıık harflerle yazılmıştır. Harflerin birbirinden ayrıldığı gibi cin de bedenden ayrılacaktır.

Örnek 2: Ceylan derisi üzerine yazılan bir örnekte ise “**Hâbir**” isminin vefki kullanılmıştır. Verilen vefk ve hâdimin ismi, gül suyunda eritilmiş misk ve safran ile bir **ceylan derisi** parçasına yazılmalı ve 838 adet “Yâ Hâbir” ismi zikredilerek yastığın altına konulmalıdır. Böylece kişi rüyasında, gelecekte olacak birçok şeyi görecektir,⁸¹⁹ denilmektedir. Hâbir isminin müvekkil meleği ise “**فريائيل**” *Feryâil*'dir. Feryâil'in, sonuna -âil eki eklenerek oluşturulan ulvî hâdimlerden olması muhtemeldir.

Goetik Büyü'de dört yönü ve dört mevsimi idare eden yaz'ı, Denyâil; kış'ı, Derdyâil; ilkbahar'ı, Esyâil; sonbahar'ı, Hazkıyâil şeklinde melekler ve bunların yardımcı melekleri bulunmaktadır. Feryâil de Kuzey'i idare eden üç yardımcı melek olan Feryâil-Aryâil-Tâil'den bir tanesidir.⁸²⁰

Habîr isminin zikredilmesi için verilen 838 sayısının “Habîr” isminin ebced toplamı olduğu görülmektedir. Rüyada haber alma amaçlandığı için Allah'ın Habîr ismi kullanılmıştır.

⁸¹³ Gündüzöz, *a.g.m.*, s. 81.

⁸¹⁴ Tez, *a.g.e.*, s. 172; *The Key of Solomon*, s. 59; Taş, *a.g.e.*, s. 162.

⁸¹⁵ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 63.

⁸¹⁶ Gündüzöz, *a.g.m.*, s. 84.

⁸¹⁷ Tez, *a.g.e.*, s. 166.

⁸¹⁸ Anadol, *a.g.e.*, s. 265.

⁸¹⁹ Kenz., c.I, s. 97.

⁸²⁰ Karlsson, *a.g.e.*, s. 37.

Ceylan derisinin kullanımının bir sebebi de eski büyü formüllerinin kâğıdın olmamasından dolayı bu tür malzemelere yazılmış olmasından ve insanların büyüün etkisini kaybedebileceği inancıyla aynı malzemeyi kullanma gayretinden kaynaklanıyor da olabilir.

c) Melek, Ruh, Hüddâm, Cin Davetleri Örnekleri

Sümerlilerde de kötü ruhlar olarak geçen varlıklar için kötü ruh, kötü cin, kötü hayalet, kötü şeytan (devil), kötü tanrı şeklinde ifadeler kullanılmıştır.⁸²¹

El-Hüseyinî davet edilen isimlere, her hangi bir kural olmaksızın kendi tercihinine göre bazen müvekkil melek demekte; bazen de ulvî şahıs, ruhanî, nuranî varlık, cin, cinlerin reisi, hâdim/hüddâm demektedir. Bu isimlerin kullanıldığı örnekler ise şu şekildedir:

1. Davet Edilenlerin Melek Olduğunu Söyleyen Örnekler

El-Hüseyinî'nin İhlas Sûresi'nin hüddamını çağırarak amacıyla bir örnekte hüddâm için o, kutsal ruhlardan bir melektir, ifadesini kullanmaktadır. Örnek şu şekilde verilmektedir:

Örnek 1: İhlas Sûresi'nin **hüddâmını** çağırarak ondan faydalanılmak istenirse Salı gününden başlayarak 3 gün boyunca canlı olan şeylerden ve canlı hayvanlardan elde edilen et, yağ, süt, yumurta gibi yiyecekleri yemeyerek; meyve, sebze, zeytin gibi yiyecekler tüketilmelidir. Orucun son günü olan **Cuma** gecesinde temiz ve تنها bir yere çekilerek **1000** adet İhlas Sûresi', **40 adet** verilen duayı okumak gerekmektedir. Duanın sonunda o yere bir zat gelecek ve selam verecektir. Kişinin onun selamını saygı ile alarak onu karşılaması ve korkmaması gerekmektedir. El-Hüseyinî onun **kutsal ruhlardan bir melek** olduğunu istenilen her şeyi yerine getirdiğini, hatta saf bir niyetle ve tam bir inanç içinde hüddâmının çağırılması durumunda mutlaka geleceğini yardımda bulunacağını hatta o kimseyi **hidayete** ulaştıracağını söylemektedir. Dua okunurken **günlük ve öd** yakılması gerekmektedir.⁸²²

Çağrılacak olan kutsal ruhlardan meleğin/hüddâmın mutlaka geleceği söylenmektedir. El-Hüseyinî melek ve hüddâm kelimelerinin her ikisini de aynı örnekte

⁸²¹ Thompson, *The Devils and Evil Spirits of Babylonia*, s. XXIV.

⁸²² Kenz., c.I, s. 43.

kullanmıştır. Sonraki örneklerde de hüddâmla, cin kelimelerinin aynı isim için kullandığı görülecektir. Bu durumda hüddâmın, cin olmasından dolayı kutsal ruhlardan bir melek olan ve davet edilen bu varlığın cin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Aslında İslâmî inançta ruhların çağrılması söz konusu değildir. Buradaki inancın İslâm geleneklerine farklı kültürlerden girdiği muhakkaktır. Eski Araplarca da böyle bir inanç bilinmemektedir. Büyük bir ihtimalle bu tasavvurların kaynağı yerleşik Araplardır.⁸²³

Kenzü'l-Havâs'ta hâdimlerin çağrılma günü olarak genellikle Cuma günleri seçilmiştir. Filistin ve Suriye'deki cin inancına göre cinler geceleyin, özellikle de Cuma ve Çarşamba geceleri tehlikelidirler. Ayrıca cinler Cuma günü 24 saat serbesttirler. Cuma, cinlerin toplanma ve dinlenme günü olarak tasavvur edilmiştir.⁸²⁴ Gün seçiminde el-Hüseyinî'nin, Eski Filistin ve Suriye cin inancının paralelinde hareket ettiği dikkatleri çekmektedir.

Kenzü'l-Havâs'ta da ayinin gerçekleştirileceği an özenle saptanır. Bazı ayinler gecenin belirli saatlerinde, örneğin gece yarısı yapılmak zorundadır. Bazı ayinler de günün belirli saatlerinde özellikle güneşin batışı ya da doğuşu sırasındaki her iki alacakaranlık vaktinde yapılmaktadır. Bu saatlerin büyüsel bir nitelik taşıdığına inanılmıştır. Diğer günlerden ayrı olarak Cuma günleri ve sabah saatleri özellikle tercih edilmiştir.⁸²⁵ Hafta kavramı keşfedildikten sonra ayin, sabit bir güne tahsis edilmiştir.

Davetin yapılacağı günün dışında yapılacağı yer de önemlidir. Eskiden beri büyüsel âyinlerde büyüün yapılacağı yerin seçimi önemli görülmüştür. El-Hüseyinî, hüddâm/melek daveti usûlünde kötü büyülerin gizli olarak halktan uzakta yapıldıkları gibi تنها yerleri ve insanlardan uzak mekânları tercih etmiştir. Bir büyü toplu olarak bir tapınakta veya evde yapılmamakta, bunun için genellikle gece yarısı olmak üzere, orman, evlerden uzak تنها ve karanlık yerler ya da evin gizli bir köşesi, normal hayattan uzak kendi halinde ayrı bir mekân seçilmektedir.⁸²⁶ Büyüde büyücünün hareketleri gizli kapalıdır ve büyücünün söylediği sözler tam olarak işitilmemektedir.

⁸²³ Zbinden, *a.g.e.*, s. 112.

⁸²⁴ Zbinden, *a.g.e.*, s. 49.

⁸²⁵ Kenz., c.II, s. 39.

⁸²⁶ Zbinden, *a.g.e.*, s. 84.

Yalnızlık ve tecrit, büyü âyininin doğasında vardır ve bunlar bireylere özgüdür. Anlaşılan o ki, cinleri çağırarak için cinlerin bulunduğu bu mekânlara gidilmektedir.

Hüddâmın daveti sırasında yakılması tavsiye edilen tütsüler de bulunmaktadır. Tütsülerin yakılması cinleri harekete geçiren büyüünün vazgeçilmez bir unsuru ve tanrı isimlerinin yanında ikinci bir önemli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Güzel kokulu tütsülerin kullanılmasının kaynağı Mezopotamya’da olduğu gibi tanrıları güzel kokulara çekerek onlardan yardım beklenilmesine dayanmaktadır. Genellikle de büyücüler güzel kokularından dolayı öd, amber ve günlük tütsü olarak kullanmayı tercih etmişlerdir. Burada ise yakılması istenilen tütsüler öd ve günlük’tür. Cin davetlerinde öd, amber ve günlükün özel bir yerinin olduğu dikkatleri çekmektedir.

Bugün güzel kokusuyla tanıdığımız aloe bitkisi olan öd, kokusu kuvvetli, baharlı ve reçinemi bir bitkidir ve tütsüsü yapılarak genelde dini törenlerde kullanılmıştır. Hindistan’dan gelen ve kokusu hoş bir bitkinin köküdür.⁸²⁷

Amber de benzer şekilde eskiden beri güzel koku vermesi için tütsü olarak yakılan bir bitkidir.⁸²⁸

Burada hoş kokuları seven cinleri⁸²⁹ güzel kokular saçtığı bilinen günlük tütsüsüyle ortama davet etme isteği görülmektedir. Günlük, Afrika ve Hindistan’da bir ağacın gövdesi çizilerek çıkan sütün sertleşmesiyle elde edilmektedir. İsmi, Yahudi günlükü olarak da geçmektedir. Kuvvet verici, yatıştırıcı, kabız için, idrar artırıcı, âdet söktürücü ve romatizma ağrıları için kullanılmakla birlikte özellikle mabetlerde tütsü olarak kullanılmıştır.⁸³⁰ Günlük ağacı işlevine göre erkek veya dişi olarak kullanılmıştır.⁸³¹ Kenzü’l-Havâs’ta genellikle erkek günlükün kullanıldığı görülmektedir.

Büyücüler tütsüleri cinlere kurban olarak sunmuşlardır. Bu doğrultuda kurban da asıl itibarıyla kutsala yakınlaşmayı ve onunla -bir şekilde- iletişim kurmayı amaç edinen bir ibadettir. Kutsal varlıklara kurban olarak sunulan şeyler kesmek, yakmak veya kısmen kanını akıtma gibi herhangi bir canlı olabileceği gibi yiyecek, içecek, bitki,

⁸²⁷ Ersoy, *a.g.e.*, s. 437.

⁸²⁸ Erdemir, *a.g.e.*, s. 83.

⁸²⁹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 73.

⁸³⁰ Baytop, *a.g.e.*, s. 215.

⁸³¹ Eliade, *Babil*, s. 63.

tahıl, tütsü, süs ve mücevherat gibi şeyler de olabilmektedir. Ortadoğu dinsel geleneklerinde kutsal varlıklara sunulan kurbanların en önemli işlevlerinden birisi, bunların sihir, büyü ve astroloji malzemesi olarak kullanılmalarıdır.⁸³²

Hadisler, Eski Mezopotamya’da tanrıları çekme adına yakılmış tütsü kurbanları ve cin davetleri hakkında herhangi bir şey söylememiş ve Hz. Muhammed (a.s) cin kültürünü tamamen reddetmiştir. Cinlere kurban sunma her durumda cinlere ibadet olarak anlaşılmış ve şirk olarak değerlendirilmiştir.⁸³³ Kur’an şirki affetmeyeceğini söylemektedir.⁸³⁴

Oysa Kur’an’da, “Mescitler kuşkusuz Allah’ındır. O halde Allah ile birlikte kimseye yalvarmayın. Allah’ın kulu (Hz. Peygamber) kalkmış O’na dua ederken, neredeyse (cinler) onun etrafında keçe gibi birbirlerine geçeceklerdi. De ki: "Ben ancak Rabbime dua eder ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmam"⁸³⁵ denilmekte ve Allah’a ortak koşulmaması emredilmektedir.

Diğer bir örnekte de davet edilenin “Selâmün Kavlen min Rabbir Rahîmin” hâdimi olan melek olduğu söylenmektedir. Örnek şu şekildedir:

Örnek 2: “Selâmün Kavlen min Rabbir Rahîm” ayetinin riyâzet ve azimeti olarak geçen örnekte ise bir hâdim çağırarak yardımını bekleme usûlünde Pazar gününden başlayarak **40 gün** oruç tutma ve her gün iftarda ve sahurda canlı bir şey veya canlılardan elde edilen herhangi bir şeyin yenilmemesi, sadece zeytinyağlı ve sebzeyle ait şeylerin yenilmesi gerekmektedir. Gecelerin bir kısmında halvette bulunarak sestene, gürültüden uzak durulmalı ve az uyunmalıdır. Temiz beyaz bir elbise giyerek, her gün sabah akşam **öd ağacı, günlük** gibi bitkilerden tütsü yakılmalıdır. Her Salı gusül abdesti olarak, güzel kokulu bir şeyler sürünülmalıdır. Fakat bu kokunun, “**lavanta**” olmaması gerekmektedir. Ve her gün **432 adet** “Selâmün Kavlen min Rabbir Rahîm” ayeti ve verilen azimet öğle ve sabah namazlarından sonra ve akşam namazından önce olmak üzere günde 3 kez okunmalıdır. 20 günün sonunda bu ayetin hüddâmı gelerek "ای آدم اوغلی یکریمی کون اولدی, سن بو تعب و مشقتده سین آرتق نفسکه براز راحت ویر, استه دیک قدر مال آل"

⁸³² Şinasi Gündüz, “Eski Harran’da Sihir ve Büyü Ritüeli Olarak Kurban”, *Milel ve Nihal, İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, c. 2, sayı 1, Aralık 2004, s. 6.

⁸³³ Zbinden, *a.g.e.*, s. 118.

⁸³⁴ Nisa Sûresi, 4/48.

⁸³⁵ Cin Sûresi, 72/18-20.

(Ey Âdemoğlu, yirmi gün oldu, sen hala bu zorlukta ve meşakkattesin. Artık nefesine biraz rahat ver. İstediğin kadar mal al) diyerek kişiyi vazgeçirmeye çalışır. Kişinin ondan hiçbir şeyi kabul etmemesi gerekir. 40 gün oluncaya kadar bu zikir devam eder. 40 günün sonunda halvet ve riyâzet tamamlanınca etraf nur ile dolar ve her tarafta "Selâmün kavlen min Rabbir Rahm" (سلام قولاً من رب رحيم) yazısı okunmaya başlar. O sırada **hâdimi olan melek**, etrafında birçok maiyetiyle birlikte oraya gelecek ve selam verecektir. O kişinin ayağa kalkarak selamını alıp,

"سنك بكا اكرام استديك كبي جناب حق ده سكا اكرام ايتسون, بنى اعزاز ايتديك وجهله
جناب الله دخى سنى عزيز قاسون. يا ملك دائما سكا انكله مراجعت ايتمكلكم ايچون بر علامت
"ايسته رم"
"Senin bana ikram ettiğin gibi, Cenab-ı Hak da sana ikram
etsin. Beni aziz ettiğin şekilde Cenab-ı Allah da seni aziz kılsın. Yâ melek
daima sana onunla müracaat etmekliğim için bir alamet isterim"

demesi gerekmektedir. Melek istenilen alameti/işareti vererek bir takım şartları ne sürer ve o kişiden bunun için yemin alır. El-Hseyn bu şartlardan birinin yalan söylememek, diğerinin de günah işlememek olduğunu söylemektedir. İstekleri yerine getirilen hâdim böylece o kişiyi sevecek ve ne isteği var ise hemen yerine getirecektir.⁸³⁶

Hâdimin çoğulu olan, hddâmin, hddâmcılıkla uğraşanların bu işte kullandıkları cine verdikleri isim olduğunu belirtmiştik. Bu da meleğin bir cin olduğunu göstermektedir. Davette gelen ruhani varlık için hâdimi olan melek ifadesi kullanılmaktadır. Fakat hâdimi davet etmek için seçilen gün, cin davetlerinde olduğu gibi Cuma günüdür. Bu rneğin öncesinde namaz, oruç gibi ibadetler yapılarak temiz bir elbise giyilmektedir. Hâdimin daveti amaçlandığı için ve hâdimi celbetmek amacıyla güzel kokulu tslerin yakıldığı ve bunu yaparken de toplumdaki soyutlanma amacıyla halvet ve riyâzetin tercih edildiği görülmektedir. Formül usl olarak bir hddâmin çağrılma uslyle aynıdır.

Hâdim ve davetçi arasında geçen pazarlık da burada yer almıştır. rnekten anlaşıldığına göre hâdime şartlar ne sürülebilmektedir. Burada da benzer şartların hüddâmlar için de ne srldğu görülecektir.

⁸³⁶ Kenz., c.III, s. 74.

Halvet ve riyâzet için verilen gün sayısı olgunluk sayısı da diyebileceğimiz 40 sayısıdır. 40 hazırlık sayısıdır.⁸³⁷ Yapılan uygulamalarda da etkinin ortaya çıkabilmesi için 40 sayısı ile bağlantı kurularak olayın olgunluğa erişebilmesi, yerine gelebilmesinde yeterince süresinin dolması için zaman verilmiştir. Ayrıca Peygamberimizin 40 yaşında peygamber olması 40 sayısına kutsallık katmaktadır.

Niçin 432 adet okunma şartının konulduğu, bu sayının nasıl bulunduğu bilinmemekle birlikte işin olabilmesi için tekrar yapılarak zorlamanın olduğu görülmektedir.

Tütsü yakımının da kullanıldığı örnekte yine cin davetlerinde kullanılan öd ağacı ve günlüğün kullanıldığı fakat güzel kokusuna rağmen lavantanın özellikle tercih edilmediğini görmekteyiz. Bu tercihin de Venüs'ün yönettiği⁸³⁸ bitkiler arasında yer alan lavantanın çabuk bozulma özelliğinden⁸³⁹ olması muhtemeldir.

2. Davet Edilenlerin Ulvî Şahıs, Ruhani, Nurani Varlık Olduğunu Söyleyen Örnekler

Kenzü'l-Havâs'ta davet edilen varlıklar için ulvî bir şahıs, nuranî-ruhanî (ulvî-süflî varlık) bir varlık kelimelerinin kullanıldığı örnekler de bulunmaktadır.

Örnek 1: Riyâzet yapmak şartıyla, **yedi** gün halvette kalıp, 838 defa "**Yâ Habîr**" adını anan kimseye **ruhani bir şahıs** gelerek, o yıl içinde meydana gelecek şeylere dair, dilediğini haber verecektir.⁸⁴⁰

El-Hüseynî burada davet edilen varlık için ruhanî bir şahıs diyerek melek, cin hepsini kapsayacak genel bir ifade kullanmaktadır. Kişinin amacı haber almak olduğu için örnekte Allah'ın "Habîr" ismi kullanılmıştır. Habîr isminin kullanıldığı buradaki ruhani varlık çağırma usûlünde de riyâzet, halvet şartının bulunduğu ve tekrar etme sayısının verildiği görülmektedir.

Halvette kalma süresi ise 7 gün olarak verilmiştir. Büyüsel işlerde rakamlar veya sayıların önemi büyüktür. İşlemlerde verilen adet, sayının tamamlanması, isteğin yerine gelmesinde oldukça önemlidir. Muhtemelen 7, Babil'de astrolojiye verilen önemden

⁸³⁷ Schimmel, *Sayıların Esrarı*, s. 30.

⁸³⁸ Cainer-Rider, *a.g.e.*, s. 297-300.

⁸³⁹ Werner, *a.g.e.*, s. 487.

⁸⁴⁰ Kenz., c.I, s. 97.

dolayı 7 gezegenden hareketle önemli görülmüştür.⁸⁴¹ İhvanu's Safa'ya göre gezegenlerin sayısı olan 7, ilk eksiksiz sayıdır. 7'nin ve 60'ın kutsallığı Mezopotamyalılardan bize kalmıştır.⁸⁴² Ayrıca 7 sayısı ilk kâmil sayı olarak kabul edilmektedir. İlk tek sayı ve ikinci çift sayının toplamını vermesinden dolayı önemlidir. Bu özellik yediden önceki hiçbir sayı da yoktur.⁸⁴³

Tekrar sayısı olarak 7'nin kitapta fazlaca geçtiği görülmektedir. 7 sayısına Eski Ahit'te ve Yeni Ahit'te de rastlanmaktadır.⁸⁴⁴ Ayrıca gelişimin ilerlemenin, başarının, onurun sayısı olarak da görülmüştür.⁸⁴⁵

Burada el-Hüseyinî gelecekle ilgili Allah'tan başka hiç kimsenin bilgi elde edemeyeceğini göz ardı ettiği görülmektedir. Öyle ki cinler Allah'ın dilemesi dışında hiçbir şekilde gelecekle ilgili bir bilgi elde edemezler. Kur'an, cinlerin gaybtan bilgi almaya çalıştıklarını ama bunu başaramadıklarını söylemektedir.⁸⁴⁶

Kur'an'da gayb hakkında "De ki: Ben bilmem, o size vaad edilen şey yakın mı, yoksa Rabbim onun için uzun bir süre mi koyar. O bütün gaybı bilir. Fakat gaybımı hiç kimseye açmaz"⁸⁴⁷ denilmekte ve kendisinden başka gaybı bilenin olmadığını ifade etmektedir.

Ayrıca cinler Allah'ın izni olmaksızın insanlara iyilik veya bir kötülük dahi yapamazlar. Onlar ilahi vahye ve gaybla ilgili bilgilere ulaşamazlar. Allah kimseye gaybı bildirmemiştir. Ayrıca cinlerle birlikte şeytanın da gayb hakkında bilgisi yoktur. Sadece cinlerin yaşamlarının farklı olması sebebiyle bazı olayları onlar insanların aksine farklı bir açıdan görebilmektedirler. Bu da onların tecrübeleri ve deneyimleriyle kazanmış olduğu bilgilerdir, gaybî bilgiler değildir.⁸⁴⁸ Cinlerle ilgili olarak hadislerin tamamına yakını Kur'an'ın temel fikrine bağlıdır.⁸⁴⁹

⁸⁴¹ Anadol, *a.g.e.*, s. 264.

⁸⁴² Schimmel, *Sayıların Esrarı*, s. 28.

⁸⁴³ Çetinkaya, *a.g.e.*, s. 73.

⁸⁴⁴ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 88.

⁸⁴⁵ Çakar, *a.g.e.*, s. 202.

⁸⁴⁶ Cin Sûresi, 72/8-10.

⁸⁴⁷ Cin Sûresi, 72/25-26.

⁸⁴⁸ Şerafettin Gölcük-Süleyman Toprak, *Kelam: Tarih-Ekoller-Problemler*, Tekin Kitabevi, Konya 2001, s. 431.

⁸⁴⁹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 111.

Ayrıca Kur'an'da Hz. Süleyman'a hizmet eden cinlerden de söz edilmektedir. Ve bu cinlerin Hz. Süleyman'ın ölümünü çok sonra haber aldıkları bildirilmektedir.⁸⁵⁰ Çünkü cinlerin geleceğe dair bir bilgi edinmeleri Allah'ın dilemesi dışında mümkün görülmemiştir.

Cinlerin göklerden haber çalma teşebbüslerinin engellendiğiyle ilgili ayetle de⁸⁵¹ Eski Arap kâhinlerin ilhamları reddedilmiş, cinlerin gelecekle ilgili bilgi elde etmelerine imkân verilmemiştir. Cinler, eskiden olduğu gibi politeist dinlerdeki özelliğini kaybetmişlerdir. Yaptıkları işleri ancak Allah'ın izniyle yaparlar ve kendilerine has bir güçleri yoktur.⁸⁵²

Tanrıların elçileri olarak görülen cinlerin, gelecekle ilgili haberleri bildiklerine inanılmasından dolayı Helenistik dönemde de bazı olaylarda gelecekte haber alabilmek için büyücülerin cinleri kullanmaya zorladıkları söylenmektedir. Büyücüler cinler için düşmanı bağlamaya veya zayıflatmaya davet eden tabletler oluşturmaya ve kendilerinin güç alanlarını genişletmeye çalışmışlardır.⁸⁵³ Yunanlıların “Pnouthis büyüsü” denilen kişiye özel yardımcı bir cin edinebilme reçetesi hazırladıkları bilinmektedir.⁸⁵⁴

3. Davet Edilenlerin Cin, Cinlerin Reisi, Hâdim/Hüddâm Olduğunu Söyleyen Örnekler

El-Hüseynî'nin örneklerde bu varlıklar için cin, cinlerin reisi, hâdim/hüddâm isimlerini de kullandığı görülmektedir. Bu örnekler ise şöyledir:

Örnek 1: Bir hüddâm çağırma usûlüne göre, “Cin Sûresi”nin hâdimi ve **cin taifesinin reislerinden olan Ebu Yusuf'u** geçim ve rızık için çağırarak onun yardımını dileyen kimsenin Salı gününden başlayarak 3 gün oruç tutması ve bu müddet içinde riyâzette bulunarak canlı olan bir şeyi veya canlıdan elde edilmiş bir şeyi yememesi

⁸⁵⁰ Sebe Sûresi, 34/14.

⁸⁵¹ Cin Sûresi, 72/9.

⁸⁵² Zbinden, *a.g.e.*, s. 105.

⁸⁵³ *Magica Hiera, Ancient Greek Magic and Religion*, Derl. Christopher A. Faraone ve Dirk Obbink (New York and Oxford University Press, 1991, s. 3-6.

⁸⁵⁴ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 165-164; Hiera, *a.g.e.*, s. 165-164.

gerekmektedir. Tenha bir yere çekilerek halvete giren kimse buradayken daima **günlük** ve **cavi*** ile **tütsü** yakmalı ve bu zaman içinde Cin Sûresi''ni **1000 defa** okumalıdır.

Burada da okumanın bitiş zamanının Cuma günü sabaha karşı olmasına dikkat edilmiştir. Okuma sonunda sûrenin hâdimi olan kısa boylu, uzun kollu bir kimsenin geleceği ve bu cinin (Ebu Yusuf) Peygamberimizin huzurunda Müslüman olan cinlerin reislerinden olduğu söylenmektedir. Formüle göre bu cinle birlikte arkasında üç hâdim daha ayakta durur. Korkmadan onların selamını almak gerekmektedir. Yoksa hâdim geri dönüp gidecektir. El-Hüseyî bunların cin takımının mü'min taifesinden olduklarını ve kimseye zarar vermeyeceklerini söylemektedir.

Hâdimin selamı alındıktan sonra geçim kolaylığı için kişi isteklerini hâdime söyler ve hâdim şimşek hızında isteğini yerine getirir. Bu durumda yapılması gereken ona teşekkür etmek ve " آرتق تشریف ایدیلورسکز " "artık teşrif edebilirsiniz" diyerek gitmelerine izin vermektir.

Cin Sûresi''ni 1000 defa okuyarak kişi isteğinde ısrarın da dışına çıkararak Allah'ı ihtiyaçlarının giderilebilmesi için zorlamaya, o işi zorlayarak yaptırmaya çalışmaktadır. Oysa Allah samimiyetle yapıldığı sürece tek seferde de olsa duayı kabul etmektedir. Hatta kişinin duasında ısrarcı olduğunu göstermesi amacıyla zaman zaman veya namaz sonlarında dua etmesi tavsiye edilmiştir. Fakat belli bir sayıya odaklanarak ve ara vermeksizin peş peşe yapılan dualar, samimiyet duygularını azaltmakta ve bir papağanın konuşmasından veya bir büyücünün ne dediğini bilmeden ya da üzerinde düşünmeden söylediği genellikle de ritimli olan sözlerden farklı olmamaktadır.

El-Hüseyî formülü tecrübe etmediğini fakat Şemsü'l-Maârif'in yazarı El-Bûni'nin ve Ebu Abdullah Hüseyin bin Mansur isimli şeyhin bunu denediğini ve ona hâdimin **onbin altın** getirdiğini söylediğini de aktarmaktadır. El-Hüseyî'ye göre hâdimin gelerek beklenen yardımda bulunması çok kıymetli ve tükenmez bir hazinedir.⁸⁵⁵

---

* Güzel kokulu, parfüm yapımında da kullanılan Hindistan'da yetişen bir bitkidir. Bilgi için Bkz. Werner, *a.g.e.*, s. 615; Soluksarı veya yeşilimsi sarılı bir renge sahip, terementi kokulu, farklı büyüklük ve biçimlere sahip olan cavi, boya, cila ve muşamba işlerinde kullanılmaktadır. Bilgi için Bkz. Baytop, *a.g.e.*, s. 172.

⁸⁵⁵ Kenz., c.III, s. 78-89.

Bu örnekte de seçilen yer تنها yerlerdir. Babil'deki inanca göre cinler harabelerde, terkedilmiş yerlerde,⁸⁵⁶ çöller ve mezarlıklarda oturmaktadırlar.⁸⁵⁷

İsrail halkı da cinlerin esas ikamet yerlerinin çöl olduğu kanaatini daima korumuştur. Cin tehlikelerine karşı İsraililerin savunma faaliyetlerinin büyük bir kısmı da Kenanlılardan mirastır.⁸⁵⁸

Müslümanlar da Mezopotamya'daki gibi cinlerin terk edilmiş yerlerde harabeler, çöller, mezarlıklarda yaşadıklarına inanmıştır.⁸⁵⁹ Kahireliler de, Kahire'de yer alan eski Mısır kalıntılarından her birinin koruyucu bir cininin bulunduğu düşüncesindedirler.⁸⁶⁰

Bu örneğin okunması için verilen Arapça dua veya riyâzet metni tahlil edildiği zaman ise Arapça olan metinde **7 cin kralının ismine** yer verildiği görülmektedir.

Arapça metinde dikkatleri çeken bazı cümleler, kelime ve isimler şu şekildedir. Metinde,

"...إن تسخرلى روحانية هذه السورة حتى يجيبونى و يكونوا لى عوننا على ما اريد انى
توسلت بك اليك يا من هو فعال لما يريد و اقسمت عليكم ايتها الارواح الروحانية العظيم
المعظمة البهية بالاسم الذى كان مكتوبا على قلب آدم عليه الاسم و بالاسم الذى فضلكم الله به
" *in teshire li rûhâniyeti hâzihi's sûreti hattâ yüciybûnî ve yekûnu li 'avnen 'alâ mâ ürîdü innî tevesselte bike ileyke yâ men hüve fa'âlün limâ yürîdü ve aqşamtü 'aleyküm eyyetühe'l-ervâha'r ruhaniyyeti'l-'azîme'l-mu'azzameti'l behiyyeti bil'ismillezî kâne mektûben 'alâ qalbi 'âdeme 'aleyhisselâmi ve bil'ismillezî faddalekümullahü bihi 'alâ keşyirin minel emlâki lâ ilahe illâ hüve rabbi'l beriyyeti...* Benim istediğim ihtiyacıma cevap verene kadar bu sûrenin ruhanilerini benim ihtiyacım için vermeni istiyorum. Ey istediğim şeyi yapan kimse sana yalvarıyorum ve size yemin ediyorum ulular ulusu ve gösterişli ruhani ruhlar...

şeklinde hitaba yer verilmiş ve bu sûrenin ruhanî ismi ve hüddâmını emrim altına ver denilmiştir. Sonrasında ise Allah'tan yardım istemekte ve hemen peşinden "اللهم كن لى عوننا و معينا اقسمت عليك يا سمسمائيل بحق صاحب هذه البينة العليا..." *Allahümme kün li*

⁸⁵⁶ Zbinden, *a.g.e.*, s. 120.

⁸⁵⁷ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 179; Hiera, *a.g.e.*, s. 179.

⁸⁵⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 144.

⁸⁵⁹ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 179.

⁸⁶⁰ Zbinden, *a.g.e.*, s. 8.

'avnen ve mü'ynen aksamtü 'aleyke ey Semsemâil bihakkın sâhibi hâzihilbeyyinetil 'ulyâ... "Allah'ım bana yardımcı ol, bu yüce beyyinenin sahibi için sana yemin ediyorum ey Semsemâil..." denilmektedir.

Aynı azimet içinde 7 cin kralına hitaplar bulunmaktadır. Bunlar, "اجب وكن لى عوناً" *acıba ma arıd acıba ya ahmar bihakıl melikil galibi 'aleyke emruhu şemâilü ecib ente ve a'vânike ve 'aşâirike ve kabâi'like ve ehli tâ'atike ecme'ine...* İstedğim şeyler üzerine bana yardım gönder ve görevlendir, ey Ahmar, onun emri üzerine gâlip olan Melik'in hakkı için, Şemiyâil, aşiretini, kabileni ve yardımcıları ve itaatin altındaki bütün halkı gönder, şeklindedir.

Hitabın az farklarla benzerleri diğer isimler için de yapılmaktadır. İlk olarak cin kralı isimlerinden olan el-Ebyağ'a bir hitap bulunmaktadır. Hitapta ünvanı olan Ebu en Nur⁸⁶¹ ile birlikte kullanılarak, "يا ابا النور الابيض" *ey Ebâ Nûru'l-Ebyağ* denilmekte ve kendisine icabet etmesi, bunu da melek Cebrâil'in hakkı için yapması istenmektedir. Devamında "مذهب" *Müzhib*'in melek "روقيائيل" *Ruqiyâil*'in hakkı için cevap vermesi ve aşireti, kabilesi ve yardımcılarıyla birlikte gelmesi istenmektedir. Burada yeminlerin Allah'a değil **ruhânîlere** edildiği görülmektedir.

Metinlerde Allah'tan başka kim ve ne olduğu bilinmeyen birçok kelime ve isim üzerine yemin edilmektedir. Oysa Allah'ın isim ve zâtî sıfatlarının dışında hiçbir şeye yemin edilmez. Hanefilere göre, Nebi, Kur'ân, Kâbe gibi Müslümanlarca kutsal olan varlıklar adına da yemin edilmesi caiz değildir.⁸⁶²

Eski Ahit'te ise Rabbin ismini boş yere ağza almayacaksın; çünkü Rab kendi ismini boş yere ağza alanı suçsuz tutmayacaktır" denilmekte⁸⁶³ ve boş yere yapılan yeminleri yasaklamaktadır. Burada da yeminlerin Rabbe yapıldığı görülmektedir.

Metnin sonrasında cin kralı "احمر" *el-Ahmar*'dan "شمانيل" *Şemâil*'in hakkı için; "برقان" *Burqân*'dan, Mikâil ve "صرفيائيل" *Şarfeyâil*'in hakkı için ve Cuma günü hakkı için "عنيائيل" *Aniyâil*'den icabet beklenmektedir.

⁸⁶¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 55-56.

⁸⁶² Kâsânî *a.g.e.*, III, 5-10; Mevsîli; IV, 51.

⁸⁶³ Çıkış 20:7.

Yedi cin kralından farklı bir isim olarak "يا زوبعة" *yâ Zûbea* denilmekte ve meleği Aniyâil olarak verilmektedir. Yine cin kralından "ميمون" *Meymûn* ve günün meleği "كسفانييل" *Kesfiyâil*'e yer verilmekte ve "هذا للوحا للوحا للعجل للعجل للعجل للعجل" "الساعة للساعة للساعة" *Hezâ elvehên elvehên elvehên lil'aceli lil'aceli lil'aceli lil'aceli lissâ'ati lissâ'ati lissâ'ati* şeklindeki cümleyle acil olarak yardımcıları, aşiretleri ve kabileleriyle hazır bulunmaları ve onun isteklerine icabet etmeleri istenmektedir. Metin oluşturulurken olayın aciliyetini belirten bu tür kalıp cümleler kullanılarak metin sonlandırılabilir. Bu cümleler büyüsel duaların bir özelliği olmuştur. Burada ise metnin uzun olmasından dolayı olsa gerek ortalarda kullanılmıştır.

Metinde Allah ve hüddâma peş peşe yapılan hitaplar bulunmakta ve hitabın asıl muhatabını bulmada karışıklık ortaya çıkmaktadır. Metindeki söz konusu kısım şöyledir:

"...اللهم يا خدام هذه الدعوة الروحانيين اللهم عليكم يا معشر الروحانية الكرام الموكلين بالافلاك الذى خلقكم من نور و اسكنكم تحت عرشه الا ما اجبتم سامعين تتصرفون فيما اريد اقسمت عليكم بهذه الدعوة والاسماء و السورة و بحق ارقوش كلهوش بطهوش كمطهوش بهوش قانوش اقسمت يا روقيانيل الملك الموكل بفلك الشمس بحق الله الذى لا اله الا هو كل ...Allahümme yâ huddâme hâzihid d'aveti'r rûhâniyyine Allahümme 'aleyküm yâ m'aşerer rûhâniyeti'l kirâmi'l müvekkilîne bil eflâkillezi halekāküm min nûri ve eskeneküm tahte 'arşihî illâ mâ ecibtüm sâmi'ine teteşarrefüne fimâ ürîdü akşemtü 'aleyküm bihâzihidda'veti vel esmâi' vessûreti ve bihakķi erķuşin kelhuşin beħuşin kemħuşin behuşin kânûşin akşemtü 'aleyke yâ rûķiyâilü melikül müvekkilü bifeleķişşemsü bihakķillâhillezî lâ ilâhe illâ hüve külli şey'in hâlikün illâ veħehü lehül hükmü ve ilâhi türce'üne..."

...ey Allah'ım, ey bu davetin ruhani hüddâmları, ey Allah'ım ey feleklerin⁸⁶⁴ seçkin müvekkil ruhânî toplulukları denilmekte ve bu davetle, bu isimlerle ve bu sûreyle sizin üzerinize yemin ediyorum. "ارقوش" *Erķûş*, "كلهوش" *Kelhûş*, "بطهوش" *Beħûş*, "كمطهوش" *Kemħuş*, "بهوش" *Behuş*, "قانوش" *Ķanûş* hakkı için ve ey Güneş feleğinin/burcunun müvekkil meleği "ey Ruķiyâil" sana yemin ederim" şeklinde devam edilmektedir. Hitabın Allah'a mı yoksa hüddâma mı olduğu konusunda bir karışıklık ortaya çıkmaktadır.

⁸⁶⁴ El-Hüseynî felek kelimesiyle burçları kastetmektedir.

ارقوش كلهوش بطهوش كمطهوش بهوش قانوش isimlerinin ise önüne “bi hakkı” kelimesi konularak “**Esmâül Kasem**” yapılmıştır.

Arkasından da:

"اقسمت عليك يا روقيانيل بحضور المذهب اجب يا مذهب بحق الملك الغلب عليك امره
"Aksemtü 'aleyke روقيانيل و بحق ياه ياه الا ما اجبت و اسرعت و فعلت ما امرتك به..."
yâ rûkıyâile bihuğüril mezzebi ecib yâ müzhibü bihakkı melikil gâlibi
'aleyke emruhu rûkıyâile ve bihakkı yâhin yâhin illâ mâ ecebtü ve esr'atü
ve fe'altü mâ emertüke bihi...

(“Müzhib’in” gelişiyle sana yemin ederim, ey Müzhib onun emri sana galip gelen melik için cevap ver. Ey Rûkiyâil "ياه ياه" *Yâhin Yâhin* hakkı için, sana emrettiğim şeyi yap ve hızlı ol...) denilmektedir. Sonraki cümleler de bu cümleye benzer hitaplarla devam etmektedir.

Benzer şekilde sana yemin ederim ey **Güneş** feleğinin müvekkil meleği Rûkiyâil ...Allah’ın hakkı için denilmekte ve **Ay**’ın müvekkili Cebrâîl’e, el-Abyad’ın gelişiyle ve "سام" *Sâmin* hakkı için icabet etmesi istenmektedir. Sonrasında **Merih** yıldızının müvekkili Semsemâil’e yemin edilmekte ve el-Ahmar’ın gelişiyle ve "دمليخ" *Demlîh*’in hakkı için icabet etmesi istenmektedir. Tekrar **Utarit** Yıldızının müvekkil meleği Mikâil’e yemin edilmekte ve el-Barkân’ın gelişiyle "اهيا شراهيا" *Ahyen, Şerâhiyen* hakkı için icabet et denilmektedir. Sonrasında **Müşteri** yıldızının müvekkil meleği Sarfiyâil ile yemin edilmekte ve "شمهورش" *Şemhûreş*’in gelişiyle "بحق دردميش" *Derdemîş*’in hakkı için icabet et denilmektedir. Devamında **Zühre** yıldızının müvekkil meleği Aniyâil’e yemin ederek Zûbea’nın gelişiyle "سبوح قدوس" *Subbûhun Kudûsun*’ün hakkı için ey Zûbea icabet et denilmektedir. "المقاتل" **Mükâtil** feleğinin (Zühal yıldızı kastediliyor olmalı) müvekkil meleği “ey Şarfiyâil sana yemin ederim” denilmekte ve "ازلى" *Meymûn ebâ Nûh*’un (ebâ Nûh, Meymûn’un künyesidir) gelişiyle "ميمون ابا نوح" *ezelî idrâke erziyâlün*’in hakkı için "اجب يا ميموت" *ecib yâ Meymûn* “ey Meymûn icabet et” denilmektedir. Daha sonra da "اقسمت عليكم يا ملائكة رب العلمين بحق بسم" *aksemtü 'aleyküm ya melâiketü rabbil 'âlemine bihakkın bismillahirrahmanirrahîm*... “ey âlemlerin Rabbi Allah’ın melekleri, Bismillahirrahmanirrahim’in hakkı için size yemin ederim” denilmektedir.

Aslında el-Hüseynî bu metinle bazı farklılıklarına rağmen hazırlanmış olan aşağıdaki cedveli anlatmaktadır. El-Hüseynî cedvelin ilk üç satırına metinde yer vermemiş fakat sonraki satırlardaki isimler küçük değişikliklerle metin içersine yerleştirilmiştir.

☆	☽		#	☿	♅	♄
ف	ج	ش	ث	ظ	خ	ز
Ferd	Cebbâr	Şekûr	Sâbit	Zâhir	Habir	Zeki
Pazar	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi
Rukail	Cebrail	Samsamail	Mikail	Sarafil	Anail	Kasfail
Madhab	Murra	Ahmar	Bargan	Şamhuriş	Abyaz	Maimun
Güneş	Ay	Mars	Merkür	Jupiter	Venüs	Saturn

865

Kuzey Afrika muskasında yer alan yedi cin ismi ise şunlardır: Mîmûn (Şans), Abyad (Beyaz), Şemhûreş, Barkân (Şimşek), Ahmar (Kırmızı), Murrah (muhtemelen Acılı)* ve Muzhip (Tezhipçi, Altınlayıcı) gibi anlamlara gelmektedir.⁸⁶⁶

Bunlar haftanın bir gününü idare etmektedirler. Mucib Pazar, Murrah Pazartesi, el-Ahmar Salı, Bârkan Çarşamba, Şemhûreş Perşembe, el-Abyad Cumayı ve Maymun Cumartesi'yi yönetmektedir.⁸⁶⁷ Bu yedi cin isminden Şemhureş'in dışındaki tüm cin krallarının ünvanları bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla Abu Abdullah, abu el-Harit veya Abu en-Nur, Ali abu Mihraz, Abu'l-Acaib, Abu'l-Hasan ve Abu Nuh'tur.⁸⁶⁸

Cin krallarının Mısır'daki isimleri ise Tariş (güvercin), Kasura (arслан veya bir kedi uluhiyeti), Zoba (arapça Zoba'ah, kasırgaya uyuyor), Mimûn (saadet ve maymun),

⁸⁶⁵ Örnek, *Sivas*, s. 41.

* Merrah (Muhtemelen Acılı) 7 cin kralları arasında zikredilen isimdir. Metinde onun yerine "Zübae" kullanılmıştır.

⁸⁶⁶ Zbinden, *a.g.e.*, s. 30.

⁸⁶⁷ Ahmed bin Ali el Bûni, *el-Lü'lü vel Mercan fî Teshîri Mülûki'l-Cân*, s. 16-17; Zbinden, *a.g.e.*, s. 55-56.

⁸⁶⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 55-56.

Barâkan (şimşek), el-Ahmar (kırmızı) ve el-Ebyad (beyaz)dır. Baştan üç isim Mısır büyülerinde kullanılan isimlerdir.⁸⁶⁹

7 kötü ruh inancının Babil ve Asur dönemlerinde, daha sonra da ilk dönem Suriye ve Filistin’de var oldukları görülmektedir.⁸⁷⁰ Mânâ itibariyle cin, melek ve şeytanın her üçünü de kapsayan bu ruhi varlıklar yedi gruba ayrılmışlardır. Kutsal metinlerde bunlarla ilgili olarak “onlar yedidir, onlar iki defa yedidir... onlar gökte yedi yerde de yedidir” ifadesi geçmektedir.⁸⁷¹

Metnin sonunda ise,

"...يكونوا لى عوننا فى طونى معتسلين امرى بحق اهيا عكش كشلخ فرش يكموش عكش
كشاخ و بحق الفرد الصمد الذى لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد الا ما اسرعتم و اجبتم ولم
"akşin keşelḥin fereşin yekmûşin 'alşin keşâḥin ve biḥakḳal ferdi's-
şamedillezî lem yelid ve lem yüled ve lem yekûn lehü küfüven eḥadün illâ
mâ esr'atüm ve ecibtüm ve lem yebka minküm eḥadün el'aceles sa'ate..."

“kendine itaat etmeleri, yardımda bulunmaları Ahyen, Akşin, Keşelḥin, Feraşin, Yekmûşin, Alşin, Keşehin hakkı için denilmekte” “bi hakkı” kelimesiyle kullanılan bu isimlerin **Esmâül Kasem** oldukları görülmektedir. El-Hüseynî kitapta fazlaca kullandığı bir şekilde, yukarıda İhlas Sûresi’ni yaptığı gibi, ayeti yarıda bölerek veya kendince değiştirerek “allâhü’s-samed” yerine “ferdü’s-samed” kullanması gibi, ya da bir ayeti tamamen alarak cümlelerini tamamlamada kullanmaktadır. Cümlenin sonunda ise işin acilen yapılması söylenmektedir.

Bunlar için “ey ulvî ve süflî ruhlar topluluğu bana yardımcı olmak için icabet ediniz” "اجيبوا يا معاشر الارواح الروحانية العلوية و الارضية" *yâ ma'âşeral ervâḥil rûḥâniyyetil 'ulvîyyeti vel erḍiyyeti* denilmekte ve bunlar nuranî ve ruhanî varlıklar, ulvî ve süflî ruhlar (aşağı ruhlar) şeklinde de ikiye ayrılmaktadır.⁸⁷² Bunun dışında yer ruhlarına birkaç kez "يا معاشر الارواح الارضية" *yâ ma'âşeral ervâḥil erḍiyyeti* “ey yer ruhları

⁸⁶⁹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 14.

⁸⁷⁰ Thompson, *The Devils and Evil Spirits of Babylonia*, s. XXXVIII-XLIV; R. Campbell Thompson, *Semitic Magic, It's Origins and Development*, Luzac&Co., London: 1908, s. 47-50.

⁸⁷¹ Erbaş, *Melekler Alemi*, s. 53.

⁸⁷² Kenz., c.III, s. 84.

topluluğu” şeklinde hitap da bulunmaktadır.⁸⁷³ Görüldüğü gibi bu büyülü metnin gücü cin isimlerinden kaynaklanmaktadır.

Ayrıca bu ilimle uğraşan kişinin bu işe başladığı zaman bunu yarıda bırakmaması gerekmektedir. Yarım kaldığı zaman kendi hayatının veya işlerinin zarar göreceği düşünülmüştür.⁸⁷⁴

Filistin ve Suriye’de de Yahudi etkisiyle el-Arvah el-Ardıye (yer altı cinleri); el-Arvah es-Suflıyyeh de (aşağı cinler) olarak bir ayırım söz konusudur.⁸⁷⁵ Elmalılı “Ervah-ı Ardıye” için cinlerden yardım görme yoluyla yapılan sihirdir ve azâim ve cincilik denilen şey budur, demektedir. Cinleri Mutezile’nin son devir filozoflarının bazıları inkar etmelerine rağmen bazı filozofların da cinleri inkar etmeyerek, onlara “ervah-ı ardıye” dediklerini söylemektedir.⁸⁷⁶

Babil ve Asur’da, “Utukku” denilen ve Sümerce “udug” kelimesiyle ifade edilen, cine benzer varlıklar bulunmaktadır. Sümer çağında iyi ve kötü cinler olarak telakki edilen bu varlıklardan “Utukku”nun insanı himaye ettiğine ve koruduğuna, “udug”un ise insana işkence yaptığına inanılmıştır. Kötü cinler diye ifade edilen bu ruhî varlıklar daha sonra kötü melekler veya kötü şeytanlar olarak kabul edilmişlerdir.⁸⁷⁷

Yer ruhlarından kastedilen muhtemelen ölü ruhları olmakta ve Eski Mısır ruhlar inancının İslâmî cin inancına açık bir şekilde tesir ettiği ve ölü ruhlarının cinler arasına girmesinde etkili olduğu görülmektedir. Kur’an da ise ölü ruhlarının aktif faaliyetleri kabul edilmemektedir. Kur’an’da cinlerin yer altında yaşadıkları hakkında hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Onlar daha çok yer ve gök arasında yaşarlar.⁸⁷⁸ El-Hüseynî’nin ruhları çağırma veya onlardan yararlanma ile ilgili örneklerinin Eski Mısır cin tasvirlerine benzediği görülmektedir.

Metin içerisinde geçen isimlerin ve cin isimlerinin bazıları hakkındaki bilgiler şöyledir:

⁸⁷³ Kenz., c.III, s. 78-89.

⁸⁷⁴ Çakar, *a.g.e.*, s. 58.

⁸⁷⁵ Zbinden, *a.g.e.*, s. 49.

⁸⁷⁶ Elmalılı, c.I, s. 368.

⁸⁷⁷ Erbaş, *Melekler Alemi*, s. 53.

⁸⁷⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 129.

سمسمائيل (Semsemâil): Semsemâil, nurdan bir kubbeye inmektedir. Kırmızı renkli sancağı bulunmaktadır. Üç tane yardımcısı bulunur. İnişi Salı günüdür ve hâdimi Ahmer'dir. Aynı zamanda cinlerin reisi de sayılır.⁸⁷⁹ Semsemâil isminin Yahudilerde yer alan Şamşiel ismiyle bir benzerliğinin olduğu düşünülmüştür. Diğer isimlerin köklerini tanımanın ve bağlantıları bulmanın da zor olduğundan bahsedilmektedir.⁸⁸⁰

احمر (Aḥmar): Filistin tasavvurlarına göre her bir haftanın bir gününü yöneten yedi cin kralından biridir. Ali Ebu Mihraz ünvanı bulunan El-Ahmar (kırmızı), Salı gününü yöneten cin kralıdır.⁸⁸¹ Salı gününün gezegeni olan Mars'a da kırmızı gezegen denilmektedir. Mars gezegeni adını kan ve yangını anımsatan koyu kırmızı renginden almıştır. Çünkü Mars savaş tanrısıdır.⁸⁸² Ahmar kelimesi Mısır'da da geçen yedi cin kralının isimlerinden bir tanesidir⁸⁸³ ve Salı gününün cin kralıdır.⁸⁸⁴

شمانيل (Şemâil): Samhiel, Kabala'da abtallığı tedavi etmek amacıyla dua edilen bir melektir.⁸⁸⁵

ابا النور الابيض (Ebâ Nûr el-A'byad): Filistin tasavvurlarına göre her bir haftanın bir gününü yöneten yedi cin kralından biridir. Cin krallarının Şemhureş hariç hepsinin ünvanı/künyesi bulunmaktadır. El-Abyad'ın künyesi de Ebu'l-Hasan'dır ve Cuma gününü yöneten cin kralıdır.⁸⁸⁶ Ayrıca El-Abyad, peygamberlere boş ve lüzumsuz şeyleri fısıldayan cindir.⁸⁸⁷

مذهب (Müzhib): Müzhib isminin "Getirici" anlamında Allah'ın sıfatı olduğunu söyleyenler de bulunmaktadır. Esmanın formüllerde kullanılırken, diğer Esmâü'l Hüsna'larla birleştirilerek ve bu esmanın iki Esmâü'l Hüsna'nın arasında güçlendirici olarak kullanılması gerektiği söylenmektedir.⁸⁸⁸

⁸⁷⁹ Çelebi, *a.g.e.*, s. 495.

⁸⁸⁰ Zbinden, *a.g.e.*, s. 42.

⁸⁸¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 56.

⁸⁸² Fink, *a.g.e.*, s. 204-205; Schimmel, *a.g.e.*, s. 72, 75.

⁸⁸³ Zbinden, *a.g.e.*, s. Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 14.

⁸⁸⁴ Ali el Bûni, *a.g.e.*, s. 16-17; Zbinden, *a.g.e.*, s. 55-56.

⁸⁸⁵ Gustav Davidson, *A Dictionary of Angels*, The Free Press, New York, USA 1967, s. 256.

⁸⁸⁶ Zbinden, *a.g.e.*, s. 56.

⁸⁸⁷ Zbinden, *a.g.e.*, s. 165.

⁸⁸⁸ Kısa, *Kıblantor Zkiruklam*, İstanbul, s. 94.

روقيائيل (Rûkiyâîl): Meleklerin görevlerine ve günlerine bakıldığı zaman, Rukiyâîl'in, yeşil elbiseli beş tane yardımcısının olduğu ve yeryüzüne inişinin Pazar günü olduğu görülmektedir. Ve bugünün de hâdimi Müzhib olarak geçmektedir.⁸⁸⁹ Rukiyâîl başka bir tabloda Salı gününün meleği ve gezegeni de Merih olarak gösterilmiştir.⁸⁹⁰ Benzer isimdeki Ruya'il şeklinde verilen meleğınse Arap geleneğinde bulunmakla birlikte cinlerin, perilerin, şeytanların kovulması için yapılan dualarda isminin geçtiği bilinmektedir.⁸⁹¹

برقان (Barqân) : Filistin tasavvurlarına göre her bir haftanın bir gününü yöneten yedi cin kralından biridir. Künyesi Abu'Acâib olup, Çarşamba gününü yöneten cin krallarından biridir.⁸⁹²

صرفيائيل (Şarfeyâîl): Sarfeyâîl'in, beyaz ve yeşil renkli nurdan bir kubbeye indiğine, on tane yardımcısı olduğuna ve beyaz ve yeşil sancaklarının bulunduğuna inanılmıştır. İnişi Perşembe günüdür ve hâdimi Şemhureş'tir.⁸⁹³

عنيائيل ('Anyâîl): Anyâîl, nurdan bir kubbeye iner, altı tane yardımcısı vardır. İnişi Cuma günüdür ve hâdimi Zevbeah/Zûbea'dır.⁸⁹⁴ **Anael ise** Venüs'ün gezegen ruhu, melek Anael'le anılır.⁸⁹⁵ Venüs gezegeni Cuma gününün yönetici gezegeni olduğu için Anyâîl'le aynı meleğın olabilme ihtimali bulunmaktadır. **Aniel ise** batı rüzgarı kapısındaki koruyucu meleklerden bir tanesi için verilen isimdir.⁸⁹⁶

ميكائيل (Mikâîl): Mikâîl, beyaz bir sancakla nurdan bir kubbeye iner. Dört tane yardımcısı bulunmaktadır. İnişi Çarşamba günüdür ve hâdimi Burkan'dır.⁸⁹⁷

كسفيائيل (Kesfiyâîl): Kesfiyâîl, nurdan bir kubbeye iner. On adet yardımcısı vardır. Siyah renkli bir sancağı vardır. İnişi Cumartesi günü olup hâdimi Meymun'dur.⁸⁹⁸

⁸⁸⁹ Çelebi, *a.g.e.*, s. 495.

⁸⁹⁰ Çelebi, *a.g.e.*, s. 551.

⁸⁹¹ Melekler Sözlüğü, 294.

⁸⁹² Zbinden, *a.g.e.*, s. 56.

⁸⁹³ Çelebi, *a.g.e.*, s. 495.

⁸⁹⁴ Çelebi, *a.g.e.*, s., 495.

⁸⁹⁵ Davidson, *A Dictionary of Angels*, s. 359.

⁸⁹⁶ Davidson, *A Dictionary of Angels*, s. 48.

⁸⁹⁷ Çelebi, *a.g.e.*, s. 495.

⁸⁹⁸ Çelebi, *a.g.e.*, s. 495.

شمهورش (Şemhûreş): Eski zamanlarda cinler kralı Şamharuş mağarada yaşayan bir cin olarak görülür. Şemharuş'un eski bir bölgesel ilah olabileceği ihtimali de bulunmaktadır.⁸⁹⁹ Kuzey Fas'ta Ancra'da cinlerin sebep olduğu hastalıklar için bir formülde şöyle ifadeler bulunmaktadır: "Ey Bel Le-hmar oğlu Şemharuş, Ey yoldan çıkarıcı çık! Ey yoldan çıkarıcı!"⁹⁰⁰ Yahudi Kabalistlerin inançlarına göre en büyük ad veya en güçlü sözcük **Şemhamforas**'dır. Bu ismin yardımıyla büyüyle ilgili her türlü işi yapabileceklerine inanmışlardır.⁹⁰¹

ميمون ابا نوح (Meymûn ebâ Nûh): Sidi Maymun olarak bilinmektedir. Kuzey Afrika ve Mısır büyülerinden tanınan Meymûn'un buradaki Sidi ünvanı ise tüm evliyaların bu ünvanı taşımalarından dolayı cin kralı Meymûn'a bu unvan verilmiş olabilir.⁹⁰² Kadın ismi şekline ise Meymune olarak rastlanır.⁹⁰³

Örnek 2: Başka bir örnekte ise **ulvî veya süflî ruhlardan** birini çağırarak kendisine **hüddâm** yapmak isteyen kimse verilen vefk bir kâğıda yazarak üzerinde bulunduğu halde تنها bir yere çekilmeli ve kıbleye dönerek **16641** defa ya **Latîf** ismini zikretmeli ve istenilen duayı da okumalıdır. Uygulamanın eksiksiz olarak yerine getirilmesi sonucunda istenilen ruh gelecektir.⁹⁰⁴

Bu örnekle davet edilen hem ulvî hem de süflî ruhlardan her ikisinin de tercih edilebildiği görülmektedir. Kişi bunları kendine hüddâm/cin yapabilmektedir. Bu da ruh kavramının cin anlamında kullanıldığını göstermektedir.

Cin ve ruh ifadesinin aynı anlamda kullanılmasını Yeni Ahit'te de görmekteyiz. Hz. İsa, Petrus'un kaynanasını sıtma hastalığından iyileştirdikten sonra, Hz. İsa'ya iyi etmesi için cine tutulmuş hastalar getirilmiştir. "ve akşamleyin, **cine** tutulmuş birçok adamları kendisine getirdiler ve o, bir sözle **ruhları** çıkardı ve hastaların hepsini iyi etti,"⁹⁰⁵ denilmekte ve cin ve ruh kelimesi aynı anlamda kullanılmaktadır.

⁸⁹⁹ Zbinden, *a.g.e.*, s. Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 24.

⁹⁰⁰ Zbinden, *a.g.e.*, s. 31.

⁹⁰¹ Şah, *a.g.e.*, s. 35.

⁹⁰² Zbinden, *a.g.e.*, s. 41.

⁹⁰³ Zbinden, *a.g.e.*, s. 82.

⁹⁰⁴ Kenz., c.I, s. 88.

⁹⁰⁵ Matta 8:16.

Zikir sayısı olarak verilen 16641 tekrar sayısı ise Latîf isminin ebced değeri olan 129'un ($129 \times 129 = 16641$) karesi alınarak bulunmuştur.

Bu örnekte de diğer davet örneklerinde olduğu gibi تنها bir yere çekilme şartı bulunmaktadır. Dini bir unsur olarak kibleye dönme veya 2 rekât namaz kılma şartlarına yer verilmektedir.

Ulvî ruhlar daha çok Müslüman cinler olarak geçmektedir. Bazı hikâyelerde ortaya çıkan periler, tabiat ruhları, İran kökenli cin tasavvurlarıdır. Buradaki ruhlar kötü ruhlu korkunç cinler değil, insanları seven ve sevilen sevimli varlıklardır. Binbir gece masallarındaki kadın cinler, ifriteler, cinniyeler, güzel kadın suretindeki iyi ruhlar olarak dikkatleri çeker.⁹⁰⁶

d) Cinlerin Kullanılması İle İlgili Örnekler

Kitapta bir kimseyi öldürme amacıyla, haber alma, ruhların seslerini işitme, onlarla irtibat, veba, taun, kolera, salgın hastalıklar ve sara gibi hastalıkların tedavisinde ve cinlerin vücuttan kovulması, çıkarılması gibi amaçlarla cinlerin kullanıldığı örnekler yer almaktadır.

Eski Mezopotamya da büyü uygulamalarının zararlı veya yararlı olarak farklılaştırılabilmesi uygulayıcılarının kim olduklarına ve kime karşı yapıldığına göre belirlenmiştir. Buna göre büyü metnini yazanın kozmosun düzenini bozmak gibi bir amaçla kötü cinleri yardıma çağırması zararlı ve ceza gerektiren bir hareket olarak kabul edilirken, yine kötü cinler tarafından yazılan bir efsun duası, tarladaki ürünü kurtarmak, hayvanlara ve insanlara musallat olan salgın hastalıkların sona erdirilmesi gibi amaçlarla kurtarıcı tanrıların yardıma çağırılması karşı-büyü olarak kabul edilmiş ve yararlı görülmüştür.⁹⁰⁷

1. Cinlerin Kötü Amaçlı Olarak Kullanılması

Cinlerin davet edilme amaçlarının davet eden kimsenin niyetine göre iyi ve kötü amaçlı olarak ayrıldıkları görülmektedir. Kötü amaçlı olan davetlerde herhangi bir kimsenin, zâlimin ve hak ettiğine inanılan kimselerin ölümü istenmekte ve bu amacı gerçekleştirmek için formüller verilmektedir. Bunların yanında kendisine cinin musallat

⁹⁰⁶ Zbinden, *a.g.e.*, s. 156.

⁹⁰⁷ Akın, *a.g.e.*, s. 369.

Formül açık bir şekilde bir kimsenin ölümünü istemektedir. Uygulama için seçilen zaman amacın kötü olmasından dolayı uğursuz bir saat olup belirli bir saat verilmemiştir.

Kişinin isminin yazılmasıyla, o kişinin kendisinin de yok olacağına inanılmıştır. Örnekte benzerinden hareketle benzerine etki etme düşüncesinin yer aldığı **taklit büyüünün** kullanıldığı görülmektedir.

Doğrudan bir hüddâm çağırma söz konusu olmasa da verilen metinde açıkça falan kimsenin helâkı hüddâmdan istenmektedir. Falan bin falan yerine ölümü istenilen kimsenin ismi yazılmaktadır.

Örnek 2: Çalınan şeyi bulmak veya çalan kimsenin eşyaları geri getirmesini sağlamak için Arabi ayın son Çarşamba gününde **41** adet **buğday** alınmalı ve hırsızın niyetine bunlar suya konulup ıslatılmalıdır. Sonrasında yumuşayan taneler iğne ile ipliğe dizilerek üzerine **41** defa Vâkıa Sûresi ve ardından verilen duayı okumalı ve dizilen buğdaylar üzerine **üflenmelidir**. Daha sonra da dizi, rüzgâr olmayan bir yere konularak buğdayların kuruması beklenmelidir. Kuruma süresi içerisinde hırsız ya aldıklarını geri getirecek ya da ölecektir.

Açık bir cin çağırma işlemi olmasa da metin içerisinde Allah'ın dışında farklı isimlere hitaplar ve bir işi yapmaya zorlayan ifadeler bulunmaktadır. Okunması için verilen duada geçen ifadeler şu şekildedir;

"بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِمَهْمُوبِ ذِي لُطْفٍ خَفِيٍّ بِصَعْبِ ذِي النُّورِ الْبَهَاءِ سَهُوبِ ذِي الْعَزَى
الشَّامِخِ الَّذِي أَعْطَيْتَهُ مِنْ نَشَاعٍ مِنْ أَوْلِيَانِكَ وَالْهَمْتَهُ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ أَنْبِيَائِكَ أَنْ تَغْنَى بِهِ فَقَرَى
" Bismillahirrahmanirrahîm. ⁹¹¹ *واجبر كسرى و اردد على ضالتي...*
*Bimehmehûbü zî lutfin hafiyyin bisa'sai'n zinnûri velbehai sehûbin
zil'izzîş şâmiħillezi a'taytehü men neşâ'ü min evliyâi'ke ve elhimmetihi
limen teşâü'min enbiyâi'ke en tuğniye bihi fakrî vecbir ķesrî verdiüd 'ala
dâletî...* "Bismillahirrahmanirrahim ey gizli lütuf sahibi Mehmehüb'ün hakkı için, nur sahibi Sa'sa'm ve izzet sahibi Sehûbun hakkı için, himmet verdiği dostlarından Şâmiħ için..." *واجبر كسرى و اردد على ضالتي...* " denilerek istenilen iş yaptırılmaya çalışılmaktadır.

⁹¹¹ Kenz., c.IV, s. 149.

Kurutulması amacıyla 41 adet buğdayın seçildiği görülmektedir. Buğdayın kurumasıyla hırsızın da kuruması ve ölmesi beklenmektedir. Bu tür büyüler **taklit büyüüne** girmektedir.

41 sayısı, özellikle İslâm ve Türk toplumunun gelenek ve göreneklerinde kökleşmiş bir sayı olup, hayır ve uğur dileklerinin ifadesinde kullanılmaktadır.⁹¹²

Buğday, doğum ve tekrar yaşama dönüşün bir sembolü olarak görülmüştür.⁹¹³ Büyücüler tarafından kurban sunumlarında kullanılmıştır. Ayrıca Tanrı günü (Lord Day) olan Pazar gününün güzel kokusu kırmızı buğday olarak verilmiştir.⁹¹⁴

Perşembe gününün hava ruhlarının kayıpların bulunmasında veya çalınmalara karşı yardım edeceğine inanılmıştır.⁹¹⁵ Fakat burada Çarşamba gününün tercih edildiği görülmektedir.

Örnek 3: Bazı ayeti kerimelerin havâssı başlığı altında yer verilen bu uygulamada da bir evin yıkılması ve ruhlar tarafından taşlanması istenildiği zaman yapılması gerekenler anlatılmaktadır. Hicr Sûresi 74. ayetinin Arabi ayların son **Salı günü** yedi parça alınan kiremit veya taşın üzerine yazılması ve bu taş ve parçaların evin veya istenilen bir yerin etrafına atılması veya gömülmesi gerekmektedir. Böylece orası yıkılıncaya kadar **ruhlar tarafından taşlanacaktır.**⁹¹⁶

Bu örnekte, Lut kavmine hitap eden “biz onların şehirlerinin altını üstüne getirdik ve üzerine de balçıktan taşlar yağdırdık”⁹¹⁷ ayeti kullanılmıştır. Bir evin ve yerin altını üstüne getirme düşüncesinden hareketle benzer bir ifadenin yer aldığı ayet kullanılmış ve taşların yağdırılmasıyla, ruhların o yeri taşlaması arasında benzerlik kurulmuştur. Burada da benzerinden hareketle benzerinin gerçekleşeceğine inanılan **taklit büyüü** kullanılmıştır.

Diğer taraftan Arabi ayların son Salı günü, Mars gezegeninin günü olan yani tanrı Nergal’in günü olan Salı günü seçilmiştir. Salı günü özelliği itibariyle yıkımların

⁹¹² Ersoy, *a.g.e.*, s. 489.

⁹¹³ Ersoy, *a.g.e.*, s. 527.

⁹¹⁴ Lisiewski, *a.g.e.*, s. 172.

⁹¹⁵ Lisiewski, *a.g.e.*, s. 180,181.

⁹¹⁶ Kenz., c.II, s. 113.

⁹¹⁷ Hicr suresi, 15/74.

kötü işlerin günü olarak, savaş tanrısının günü olarak bilinmektedir.⁹¹⁸ Burada ruhların taşlaması şeklindeki ifadeyle taşlayanların ruhlar olduğu söylenmiştir. Ruhani varlıktan kastedilen genellikle melekler, şeytanlar ve cinlerdir.⁹¹⁹ Muhtemelen taşlama işini yapan kötü ruhlardır. Kötü ruh inancı ise İslâm'da kabul edilmeyen ve yer almayan bir inançtır. Öyle ki, Babilde, kötü ruhlar sınıflara çoğu kez de yedi kısma ayrılmışlardır.⁹²⁰

Mezopotamya'nın mitolojisinde yer alan figürler demonik/cinle ilgili büyü geleneğine kaynaklık etmiştir. Önce antik dönemde var olan büyücülerin zararlı faaliyetlerinin yasaklanması veya ceza verilmesi ve Ortaçağ veya Yeniçağ'ın başlarında görülen cadı avlarının görülmesi hayatın içinde yer edinegelmiş olan bu uygulamaların en başından itibaren olumlu karşılanmadığını göstermektedir.

Büyü kitaplarında ve Kenzü'l-Havâs'ta amaç, cinleri, şeytanları çağırmak, birisini öldürmek veya bir kadını bir erkeği bağlamak gibi zorlayıcı durumlar olsa bile kitaplar uygulamalarda oruç tutmayı, namaz kılmayı, ibadeti Tanrı'ya yakarmayı öğütleyebilmektedir. Dindar davranışlarla kötücül eylemler sıklıkla birbirlerine karıştırılmaktadır.

b) Cinleri Yakmak ve Kovmak İçin Örnekler

Kitapta bir kimseye musallat olan cinleri çıkarmakveya yakmak için de formüller verilmiştir. Cinleri çıkarmak için hazırlanan örnekler şöyledir:

Örnek 1: Cinlerin musallat olduğu bir kimseyi onların elinden kurtarmak için, adamın parmaklarına Allah adının harflerinin yazılması yeterli görülmüştür. Böylece o cin, tutuklu olacak ve adam da kurtulacaktır.⁹²¹

Eski Mısır büyücülerinin ana vazifeleri hasta tedavisi olmuştur. Onlar için esas işlem cinin çıkarılmasıdır. Mısır büyücülerini cinden hastayı terk etmesini istemişler ve sonrasında bir büyü metnine göre, ızdırap çeken hastanın terlettirilmesi, kusturulması, işetilmesi veya burun sümüğü ile vücut salgıları içinde bulunan cinin dışarı atılması,

⁹¹⁸ Mess, *a.g.t.*, s. 86-90.

⁹¹⁹ Davidson, *Melekler Sözlüğü*, s. 293.

⁹²⁰ Zbinden, *a.g.e.*, s. 120.

⁹²¹ Kenz., c.I, s. 44.

hastayı terk etmesi sağlanmıştır. Bu işlem onlarda sıklıkla görülen tedavi usûllerindedir.⁹²²

Örnek 2: Cinlerin musallat olduğu bir adamı kurtarmak için ise kişinin sağ kulağına yedi defa ezan okunmakta, sonra Fâtiha, Kul euzu bi Rabbil Felak" ve "Kul euzu bi Rabbin Nas" Sûreleri ile, Ayete'l Kürsî ve "Vessâffat" Sûresi ile Haşr Sûresi'nin sonunu yani "Hüvallahülle-zi lâ ilahe illahu..."ayet-i kerimelerini ve "Et Tarık" Sûresi'nin okunması gerekmektedir. Allah'ın izni ile cin defolup gider, denilmektedir.⁹²³ Formülde cin çıkarma işlemi sadece, ezan ve ayetlerle yapılmaktadır.

El-Hüseynî burada hâdimin ismini vermemekte fakat başka kaynaklarda yedinci günün sonunda gelen Fâtiha Sûresi'nin hâdiminin isminin Melik Ahiydar olduğu ve beyaz bir nur içinde görüldüğü söylenmektedir.⁹²⁴

Cin çıkarma Orta çağ büyüsünde de görülmektedir. Cinlenme durumunda üç ardıç filizi alınarak, teslis adına üç kez bunlar şaraba batırılmış, kaynatılmış ve cinlenmiş kişiden habersiz bir şekilde bu kişinin başına konmuştur.⁹²⁵ Böylece cinin o kişiyi terk edeceği düşünülmüştür.

Eski Türklerde de cin tasallutuna karşı hastaya soğuk su serpilerek “kovuç kovuç” (çık git, çık git) denilerek üzerlik ve öd ağacı tütsülenmiştir.” “İslâm'dan önceki Türk boylarında bela ve musibetlere karşı korunmak için çok çeşitli muska ve tılsımlar yazılmıştır.⁹²⁶ Bunlara ‘çık git duası’ ve ‘sürhübâd duaları’ denilmiştir.⁹²⁷

Örnek 3: Cin yakmak için verilen örnekte ise “**el-Müntakim**” isminin vefki kullanılmıştır. Müntakim isminin vefkini kurşun bir levha üzerine yazarak üstüne **603** adet Müntakim isminin okunması ve hazırlanan bu levhayı o kişinin üzerinde taşıması üzerine musallat olan cin yanıp, yok olacaktır.⁹²⁸

⁹²² Zbinden, *a.g.e.*, s. 135.

⁹²³ Kenz., c.II, s. 18.

⁹²⁴

⁹²⁵ Kieckhefer, *a.g.e.*, s. 23.

⁹²⁶ Ullmann, *a.g.e.*, s. 54-55.

⁹²⁷ Ullmann, *a.g.e.*, s. 210.

⁹²⁸ Kenz., c.III, s. 154.

قَم	ت	من	ال
89	32	139	401
33	92	398	138
399	127	34	91

Şekil 3 el-Müntakim Esmâsının Vefki

İntikam sahibi gibi bir anlama gelen ve vefki hazırlanan esmanın el-Müntakim isminin olduğu görülmektedir. Okunması için tavsiye edilen Allah'ın bu isminin okunma sayısı ebced toplamı olan 630'dan farklı olarak 603 verilmiştir. Vefkin üzerine yazılacağı maden kurşun levha olarak belirlenmiştir.

Eski kimyacılar da kurşunun adı Zuhaldır. Çarşamba gecesiyle, Cumartesi gününün ilk saatlerine hâkimdir.⁹²⁹

Hasta tedavilerinde hastalıkların cinlerin etkisiyle oluştuğuna olan inançtan dolayı genellikle cin kovma işlemleri yapılmaktadır. Öncelikle cin kendi isteğiyle çıkması için zorlanır. Hastayı terk etmezse de hastanın burnuna tütsü yakılarak cin hastanın vücudundan çıkartılmaya çalışılır. Buna “Harku'l-cin” (cinin yakılması) denilmektedir. Bunun dışında “Darb'l-Cânn” denilen cinin dövülmesi usûlü de bulunmaktadır. Üçüncüsü ise “Tikâfu'l-Cânn” denilen cinin hapsedilmesi yöntemidir.⁹³⁰

Arabistan da cinlerle savaşta sihirli yazı formülleri ve kurbanlarla savaşma tercih edilmiştir. Orta Arabistanlı Araplar cinci kadınların cini insan bedeninden çıkarabileceğine cin çıkmazsa da hastayı döverek bunun yapılacağına inanmışlardır. Kuzeydoğunun Şammar bedevileri ise hastaya üzerine ayet ve sihir yazılmış olan küçük kâğıtları yutturarak veya kızgın demiri hastanın çeşitli yerlerine dokundurarak cini çıkarmaya çalışırlar. Öyle ki cinler demirden korkmaktadırlar.⁹³¹

Havarilerin Hz. İsa'nın adıyla insanlara musallat olan cinleri kovmasıyla ilgili olarak da Markos 16/16-17'de şöyle denilmektedir: “Hz. İsa; iman edip vaftiz olunan kurtulacaktır fakat iman etmeyen mahkûm olacaktır. Şu alametler iman edenlerle beraber gidecektir. Benim isimle cinler çıkaracaklar, yeni dillerle söyleyecekler...”⁹³²

⁹²⁹ Onay, *a.g.e.*, s. 446.

⁹³⁰ Zbinden, *a.g.e.*, s. 31-32.

⁹³¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 68-69.

⁹³² Markos 16:16-17.

Havariler tarafından yapılan başka bir cin çıkarma işlemi ise "...bana: Yâ Rab, Yâ Rab diyen her adam göklerin melekûtuna girecek değildir: ancak göklerde olan Baba'nın iradesini yapan girer. O günde birçokları bana Yâ Rab, ya Rab biz senin isminle peygamberlik etmedik mi? ve senin isminle çok kudretli işler yapmadık mı? diyecekler,"⁹³³ şeklindedir. Markos İncilinde ise İsa kıyam ettiği zaman, önce kendisinden yedi cin çıkarmış olduğu Mecdelli Meryem'e görüldü..."⁹³⁴ şeklinde bir ifade yer almaktadır.

2. Cinlerin İyi Amaçlı Olarak Kullanılması

Cinlerin kötü amaçlarla davetlerinin dışında iyi amaçlarda kullanılmaları için davet edildiği örneklerine daha fazla yer verilmiştir.

a) Hastalıklardan İyileştirme Örnekleri

Eskiden kas seğirmesi, sara hastalığı, felç, romatizma ve sinirsel ağrılar, salgın hastalıklar ve kuduz gibi hastalıklara sebep olanlar cinler olarak görülmüşlerdir.⁹³⁵ Veba, taun, kolera gibi salgın hastalıklardan korunma amacıyla hazırlanmış olan bu örnekte de bu tür hastalıkların eski anlayışları yansıttığı görülmektedir.

Örnek 1: Sar'aya (epilepsi) yakalanan bir kimsenin bu hastalıktan kurtulabilmesi için kitapta verilen duanın temiz bir kâğıda (**gülsuyunda** eritilmiş **safran** ve **misk** ile) yazılması ve bu kâğıdın hasta olan kimsenin üzerine asılarak o kimsenin hastalıktan kurtulması beklenmektedir. Fakat kişi **Pazar günü** güneş doğmadan önce, kalkıp abdest alarak sabah namazını kılmalı ve diz üzerine oturarak **66 defa** Yâ Allah ve **391 defa** da Yâ Şâfi isimlerini anmalı ve sonrasında verilen duayı kâğıda yazmalıdır. Bu suretle yazılan dua, bütün ruhu ve cismani afetlere, sihirden gelecek zarara ve **cinnet (delilik)** ve bütün hastalıklara karşı, her fenalıktan koruyucu bir sigortadır.⁹³⁶ Ayrıca sara, delilik ve cinlerden kurtulmak amacıyla okunması tavsiye edilen metin verilmektedir.

Sar'a hastalığına sebep olanın cinler/kötü ruhlar olduğuna inanıldığını gösteren bir örnekte sara hastasından kötü ruhların çıktığı söylenmektedir. Örnekte, sar'a tutmuş

⁹³³ Matta 7:21-22.

⁹³⁴ Markos 16:9.

⁹³⁵ Zbinden, *a.g.e.*, s. 24.

⁹³⁶ Kenz., c.IV, s. 87.

ve bayılmış bir kimseden ona musallat olan cinin çıkarılması için yapılması gerekenler o kimsenin başucunda durularak 21 adet Ayete'l-Kürsî'nin okunup üflenmesidir. O kimse hemen ayılacak veya iyileşecek, musallat olan kötü ruhlar da ondan uzaklaşacaklardır,⁹³⁷ denilmektedir.

Cinlerin kişinin bedenini ele geçirip zihinlerini kontrol edebildiklerine olan inançtan dolayı akıl hastalıklarının sebebi cin çarpması olarak görülmüştür.⁹³⁸

Cinlerin ölümlü olmakla birlikte çok yaşadıklarına inanılır. Cinlerin hırsızlık dışında özellikle hastalıklı insanlara musallat olduklarına inanılmıştır hatta bazı hastalıklar cinlere göre isimlendirilmiştir. Bunlar Harruk, Difteri, Boğmaca, Taun, rih asfar (kolera)'dır. Bunların daha önce cin isimleri oldukları söylenmektedir.⁹³⁹

Babillilerin anlayışına göre cinler, kötü ruhlar; felaketleri, ateşli hastalıkları, salgın hastalıkları getirenlerdir. Bununla birlikte baş ağrısı, aile içi anlaşmazlıklar, ani düşmeler gibi olaylara cinlerin sebep olduğu; delilik, aşk, kin ve kıskançlık gibi durumların cinlerin verdiği huzursuzluklardan dolayı ortaya çıktığı düşünülmüştür.⁹⁴⁰ Salgın hastalıkları getiren cinlerin ismi Aşakku olarak geçmektedir.⁹⁴¹

Antik Yunan'da da cinlerin akıl hastalarına, sara hastalığına, uykusuzluğa ve yüksek ateşe bağlı hezeyanlarda ve olumsuz kötü durumlarda, kötü ruhların etkisinin olduğuna inanılmıştır.⁹⁴² Hasta kimsenin vücudundan cinleri çıkarabilmek için formüller verilmiştir.⁹⁴³

Yine Antik Mısır ve Mezopotamya'daki iblisler gibi kötü cinler hastalıkların başlıca nedeni olarak görülmüşlerdir. Cinlerin kişinin bedenini ele geçirip zihinlerini kontrol edebildiklerine inandıklarından dolayı akıl hastalıklarının sebebi cin çarpması olarak görülmüştür.⁹⁴⁴

---

⁹³⁷ Kenz., c.II, s. 18.

⁹³⁸ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 179; Hiera, *a.g.e.*, s. 179.

⁹³⁹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 53.

⁹⁴⁰ Zbinden, *a.g.e.*, s. 122; Montgomery, *a.g.e.*, s. 93.

⁹⁴¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 120.

⁹⁴² Akın, *a.g.e.*, s. 84.

⁹⁴³ Kenz., c.IV, s. 24.

⁹⁴⁴ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 179; Hiera, *a.g.e.*, s. 179.

Kötü ruh, kötü cin, kötü hayalet, kötü şeytan (devil), kötü tanrı gibi ifadeler, Sümerlilerde kötü ruhlar olarak geçen varlıklar için kullanılmıştır.⁹⁴⁵ Kötü ruh ve cinler başlangıçta kısmen menfi tabiat ruhları ve kısmen ölü ruhları iken günümüzde de benzer şekilde ulvî ve suffî olarak ayrılmışlardır. Mezopotamya’da tasavvurlara göre kendilerine kurban sunulmadığı için bu varlıklar azgınlık ve sapkınlık ederek, su baskınları, depremler meydana getirmişler, bazıları da hastalıkları getirerek ölüm ve akıl hastalıklarına sebep olmuşlardır.⁹⁴⁶

Kuzey Arabistan bedevileri cinnet veren ruhlara inanmışlardır. Cinler genellikle hastalık sebebidir ve her akıl hastası da cinlerin esiridir. Hatta şairlerin de cinlenmiş olduklarına inanılmıştır.⁹⁴⁷

Eski Ahid’in bazı yerlerinde açıklanan hastalık ve salgın cinleri Kenan kökenlidir.⁹⁴⁸ Yeni Ahit metinlerine göre ise cinler insanların sara gibi, çeşitli hastalıklara tutulmalarına sebep olmakla beraber akıllarını kaçıрма ve şiddetli bir deliliğe tutulmalarına yol açmaktadır.⁹⁴⁹ Eski Ahid’de bunlarla ilgili örnekler bulunmaktadır.

Hz. İsa’nın Suriye’de ona getirilen cinlere tutulanları, saralı ve inmeli (felçli) hastaları ve çeşitli hastalıkları iyi ettiğiyle ilgili olarak Yeni Ahit’te “..... ve onun haberi bütün Suriye’ye yayıldı; ve ona çeşit çeşit hastalıklara ve dertlere tutulmuş bütün hastaları, cinlere tutulanları, saralı ve inmeli olanları getirdiler ve onları iyi etti.....”⁹⁵⁰ denilmektedir.

Hz. İsa ve havarilerinin insanlara musallat olan cinleri kovmasıyla ve bir nevi delileri tedavi etmesiyle ilgili ibarelere de rastlamak mümkündür.⁹⁵¹

66 sayısı Allah isminin, 391 sayısı da Allah’ın güzel isimlerinden biri olan Şâfi isminin ebced toplamını vermektedir. Hazırlanan formülün etkisinin artırılması için dua yazılmadan önce sabah namazının kılınması ve ardından Allah’ın isimlerinin

⁹⁴⁵ R. Campbell Thompson, *The Devils and Evil Spirits of Babylonia*, Luzac and Co., London 1903, Vol. I., s. XXIV.

⁹⁴⁶ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 284.

⁹⁴⁷ Zbinden, *a.g.e.*, s. 103.

⁹⁴⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 143.

⁹⁴⁹ Erbaş, *Melekler Alemi*, s. 30.

⁹⁵⁰ Matta 4:24.

⁹⁵¹ Yuhanna 10:19-21.

zikredilmesi önerilmiş böylece daha güçlü bir formül elde edilmesi amaçlanmıştır. Bu şekilde yazılan duayla bütün ruhun, cismani afetlere, sihirden gelecek herhangi bir fenalığa, deliliğe ve bütün hastalıklara karşı koruyucu bir sigorta olacağını ifade etmektedir.

Sara, delilik ve cinlerden kurtulmak amacıyla okunması tavsiye edilen metinde ise farklı isim ve cümlelere rastlanmaktadır.

Ayete'l-Kürsî'yle başlayan duada bazen yarım bazen de tamamı olacak şekilde çeşitli ayetlere ve sûrelere yer verilmiştir. İçersinde sık sık Ayete'l-Kürsî geçmektedir. Bunların arasına ise başındaki ve sonundaki cümlelerden bağımsız olarak **اهيا شراھيا** **براهيا ادوناي اصباوت آل شداي** (ehyen şerâhiyen berâhiyen adûnây eşbaût 'âli şadây) isimleri yerleştirilmiştir. Bu kelimelerin duaların içerisinde yer bulmuş olması oldukça ilginçtir.

Çünkü “Adunayi” ve “Şadayi” kelimelerinin Yahudi tanrısı olan Adonai ve Şaday'in isimleri olduğu görülmektedir.

Adonai, Tivratta kimi yerlerde tanrı Yehova'ya verilen isim, Yahudilerin kötü yürekli tanrısı olarak geçmektedir.⁹⁵² Yahve ismini suistimal etmemek amacıyla sonraları Adonay olmuştur. Daha sonra ise Yehova olarak okunmuştur.⁹⁵³

Adonis ve Adoni “Rab” anlamına gelmektedir ve önceleri Güneş için kullanılmış sonraları ise Yahudiler tarafından Tanrı'nın ekzoterik bir ismi olarak kullanılmaya başlamıştır.⁹⁵⁴

Kabala'da tanrının ADNI adı “Efendi” anlamında söylenir. ADNI İngilizce kitaplarda “Lord” biçiminde çevrilir. Aslında ADNI çoğul bir kelimedir. Tekili ise ADN (adon) kelimesidir. Efendi ya da Lord anlamında Eski Ahit'te üç yüz kere geçer ve tanrıya istinaden söylediğinde her zaman çoğuldur. Tekil kullanıldığında ise bir insan Lordunu belirtir.⁹⁵⁵ Burada ki kelime çoğul olduğu için, **tanrı ismi olarak** kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Kabalistler tanrının adını yazarken dikkat etmişler ve bir başkası tarafından isminin tahrif edilme riskine karşı adın bazı harflerini ve hecelerini değiştirmişlerdir. O

⁹⁵² Korkmaz, *a.g.e.*, s. 55.

⁹⁵³ Schimmel, *a.g.e.*, s. 255.

⁹⁵⁴ Hall, *Tüm Çağların Gizli Öğretileri*, s. 87.

⁹⁵⁵ Akıncı, *a.g.e.*, s. 175-178.

kadar ki bazı Rabbîler tanrının adını değiştirmeden söyleyenlerin gelecek dünyada yerlerinin olmadığını hatta bu kimselerin ölümle cezalandırılmaları gerektiğini söylemişlerdir.⁹⁵⁶

Bu kelimenin Hıristiyanların hastalıkları iyileştirme usûllerinde de kullanılan bir kelime olduğu görülmektedir. Bir yer de “Ey İsa, Nemrut yüzlü olan, senin hizmetçin adına onun başındaki ağrıyı def et, senin ismin olan Iao Adonai Sabaoth, III, Ouriel, (Ouriel), Gabriel, isminin yüceliği için⁹⁵⁷ denilmektedir.

El Şaddai de Tanrı'nın isimlerinden birisi olup, “yeterlinin ötesinde olan Tanrı” demektir.⁹⁵⁸

Yahudilerin kapı pervazına çakılarak evde bulundukları ve içerisinde Tevrat'tan bazı bölümler bulunan mezuya isimli kutunun üzerinde “Her şeye kadir” anlamında “Şaday” kelimesi yer almaktadır. Şaday kelimesi aynı zamanda “Şomer Dlatot Yisrael” İsrail Kapılarının Koruyucusu anlamına da gelmektedir.⁹⁵⁹

SHDI kelimesi Kabala'da genellikle Kadiri Mutlak bir Tanrı olarak ifadelendirilmiştir. Kabalaya göre SHDI kelimesi Tanrı'nın yaratılışın doğal sonsuz genişleme eğilimini sınırlama gücünü simgeler.⁹⁶⁰ Genelde bu kelime “al” kelimesiyle beraber kullanılmaktadır.⁹⁶¹ Zaten ismin metin içerisinde AL kelimesiyle beraber kullanıldığı görülmektedir.

Ayrıca metinde Hurufu Mukatta'lara, birçok peygamber isimlerine ve farklı isimlere yer verildiği görülmektedir. Peygamber isimlerinden Kur'an'da yer almayan isimler; Şit, Danyal, Ermiya, Zennun, İmran, Hızkîl, Âsaf ibni Berhiye gibi isimlerdir. Ayrıca, metin içerisinde,

“...و من شر ساكن الارض و السحاب و الجبال والهواء و التراب و البجور و الكهوف و
 (...ve المغارات و الابار و الاكام و التلول و الفلوات و ابلس و اعوانه و المردة الطيارين...
 min şerri şâkinil arđı vessehâbi velcibâli velhevâi vettürâbi velbühûri

⁹⁵⁶ Akıncı, *a.g.e.*, s. 156.

⁹⁵⁷ Roy Kotansky, *a.g.e.*, s. 37.

⁹⁵⁸ Jerry Lynn Taylor, *Işık Habercileri*, Çev: Jale Gizer Gürsoy, Akaşa Yay., İstanbul 1995, s. 39.

⁹⁵⁹ Abdurrahman Küçük, vd., *Dinler Tarihi*, Ankara 2010, s. 327.

⁹⁶⁰ Akıncı, *a.g.e.*, s. 175.

⁹⁶¹ Çıkış 6:3.

yazdırarak üzerine gülsuyu döküp, yazılar bozulduktan sonra bu suyu da tekrar başka bir temiz suyla karıştırarak, hastalığa yakalanmış kişiye içirilmesi veya duanın bir kâğıda yazılarak hastanın **sağ bazusuna** bağlanmasıyla o kişinin hastalığından kurtulacağını söylemektedir.

Dua olarak verilen metnin içinde ise Yahudi tanrılarının isimleri ve kim olduğu bilinmeyen isimler yer almaktadır. Bunlar, *يا اها يا شراهيا يا براهيا يا ادوناي اصباوت آل شداى* "يا اها يا شراهيا يا براهيا يا ادوناي اصباوت آل شداى" (yâ ehen yâ şerahiyyen yâ berâhiyyen yâ adûnay asbâût âli şadây elvehîmi yâ büyûten yâ şemhîyyen yâ şemhîsen)⁹⁶⁴ gibi isimlerdir.

Daha çok hasta için tavsiye edilen, malzemenin suya atılarak hastaya içirilmesi veya doğrudan hasta üzerine asılarak yazılan ayet ve dualardan yardım bekleme örneği bulunmaktadır. Yazının suya atılarak dağıldığı suyun içilmesiyle doğrudan vücuda serum veya enjekte edilen bir ilaç gibi etki etmesi umulmaktadır. Bunun yanında etkiyi artırmak amacıyla bir de yazılı olarak hastanın sağ kolunda taşınması tavsiye edilmekte hastalık iki taraftan kontrol altına alınmaya ve yok edilmeye çalışılmaktadır.

Geleneklerde kola bağlanan bu tür muskaya "bazubend" denilmiştir. Halk arasında ise "pazvand"dir. Bunun içine efeler kurşun geçmesine engel olmak için muska, çapkınlar şirinlik muskası, sara hastası olanlarda muhtelif dualar koymuşlardır.⁹⁶⁵ Burada ise salgın hastalıkların tedavisi için kullanılmıştır.

Cinlerin büyü yoluyla doğal afetlere sebep olmak, salgın hastalıklara, sakat doğumlara sebep olmak kadınların doğurganlığını, erkeklerin zürriyetlerini kesmek, yüksek ateşe, deliliğe sebep olduklarına, tedavisi yapılamayan hastalıklarda ve daha birçok olumsuzluklarda cinlerin etkisinin olduğuna inanmışlardır. Bu cinlerden "Namatru" vebanın sorumlusudur.⁹⁶⁶

Burada da formülün yerine getirilmesi gereken gün, cin davetlerinde olduğu gibi Cuma günüdür.

b) **Hüddâm Edinme ve Faydalanmaya Yönelik Örnekler**

Kenzü'l-Havâs kitabında el-Hüseynî ruh çağırma ve ruhu kendine hüddâm etmek isteyen kimseler için formüller vermektedir.

⁹⁶⁴ Kenz., c.IV, s. 119.

⁹⁶⁵ Onay, a.g.e., s. 70.

⁹⁶⁶ Akın, a.g.e., s. 55-56.

Örnek 1: Rızık ve geçimi sağlamada yardımcı olacak bir hâdim çağırmak amacıyla verilen formülde, yıkanmış bir elbiseyi Çarşamba günü giyerek Perşembe günü oruç tutulması gerekmektedir. İftar kuru üzümle açılmalı Cumartesi günü de yatsı namazından sonra iki rekât namaz kılınmalıdır. Namazın ilk rekâtında **Kehf Sûresi'nin** ilk yarısı, ikinci rekâtında da diğer yarısı okunmalıdır. Namazdan sonra uzak ve تنها bir yere çekilerek, altına kalburlanmış temiz **külün**⁹⁶⁷ serildiği bir hasıra kibleye dönük bir şekilde oturarak **11 defa** verilen metin okunmalıdır. 11 sayısına İhvanı Safa olumsuz bir anlam yüklemiştir. 11 ilk sessiz sayı olarak görülür.⁹⁶⁸

Okunurken öd ve anber gibi güzel kokulu şeylerin de yanıyor olması gerekmektedir. Bu hazırlıktan sonra Latîf isminin hâdimi orayı aydınlatarak ve nur ile, elinde kınırsız bir kılıçla ve beyazlar içinde görünecektir. Okuma bittiği zaman Hâdim "بكا اللهك لطف و انعامندن بنى زكین ایده جك و " (ne istiyorsun) diye sorar ve ona "نه ایسته یورسك" "پكى فقط بونك شرطى آندن ییوب ایچمك, محتاجینه تصدق ایلمك و آنی اجراسى (bana Allah'ın lütuf ve kereminden beni zengin edecek ve sıkıntıdan kurtaracak şeyi ver) diye cevap verilmelidir. Hâdim kişinin isteğini yerine getirmek için, o kişiye "منهى اولان شیلره صرف ایتمامكدر" (verdiğinden yiyip içmek, muhtaç olanlara vermek ve yasaklanan şeylere harcamamak) gibi bir takım şartlar öne sürer. Kişinin (bu şartı kabul ettim) "بو شرطى قبول ایلدم" demesi gerekmektedir. Böylece hâdim ona bol rızık ve mal verecektir.

" بكا آرامزده وسیله مناسب وادامه " Şayet hâdimin yardımının sürekliliği istenirse "Bana aramızda ilişkimizi devam ettirecek bir şey ver" "مصاحبت اولمق ایچون برشى ویر" denir. Hâdim bu isteği kabul ederek küçük siyah bir taş verir. Kişi bu taşı yanında taşınmalı ve her ne zaman yardıma ihtiyacı olursa bu taşı ateşe koymalıdır. Böylece hâdim tekrar gelecek ve istediklerini yerine getirecektir.⁹⁶⁹ El-Hüseynî'nin hâdimi geri göndermek için verdiği duanın "Delâi'l-i Hâyrat" duası denilen duadan bir kısım olduğu görülmektedir. Delâi'l-i Hâyrat, Şâzeliyye tarikatının Cezûliyye kolunun evrad olarak okuduğu bir dua olarak geçmektedir. Peygamber'e methiye olarak Busiri tarafından yazılmış olan Kaside-i Bürde de, Buhari'nin hadis mecmuasından ve Cazûlî'nin Delâilu'l-Hayrât'ından metinler içermektedir.

⁹⁶⁷ Külün temiz olmasından dolayı veya yumuşak bir zemin olması için kül dökülmüş olabilir.

⁹⁶⁸ Çetinkaya, *a.g.e.*, s. 74.

⁹⁶⁹ Kenz., c.II, s. 166-169.

Örnekte oruç tutulması ve namazın yerine getirilmesine dikkat edildiği görülmektedir. Peygamberimizin hurma ile iftarını etmiş⁹⁷⁰ olmasından dolayı olsa gerek iftarlar hurma ve zeytinle açılmaktadır. Hurmanın fazileti Peygamberimiz tarafından da hadis-i şeriflerde övülmüştür. Taze hurma Hz. Meryem'in yiyeceği Peygamberimizin ise iftarlığı olarak bilinmektedir.⁹⁷¹

Zeytinin kutsallığı ise Kur'an'ın çeşitli yerlerinde zeytin isminin zikredilmesi, övülmesi ve özellikle zeytinin Allah'ın üzerine yemin ettiği meyveler arasında yer almasından kaynaklanması muhtemeldir. Öyle ki zeytin ağacından ve çekirdeğinden yapılan tesbihlerin kutsal sayıldığını görmek bile mümkündür.⁹⁷²

Uygulamanın yapılabilmesi için büyüsel formüllerin yerine gelmesinde genellikle tercih edilmekte olan insanlardan uzak ve تنها mekânların seçilmesi gerektiği bu örnekte de ifade edilmektedir. “Mağara” anlamına gelen⁹⁷³ Kehf kelimesinden dolayı Kehf Sûresi'nin namazda okunmasının tercih edilmesinde uzaklık ve tenhâlığın bir işareti sayılabilecek olan bu sûrenin isminin neden olduğu akla gelmektedir.

Tarih öncesi devirlerden beri mağara ve inler insanları etkilemiş ve ibadet yerleri olarak kullanılmıştır.⁹⁷⁴ Bilindiği gibi cinlerin de ikamet ettiği yerler özellikle geniş alanlar, تنها çöller, ıssız adalar ve dağ başları⁹⁷⁵ ve mağara gibi yerlerdir. Hatta eski Filistin yerleşim yerlerinden çok uzaklardaki mağaralarda oturduğuna inanılan “Ağval” isminde bir cin bulunmaktadır.⁹⁷⁶

Hüddâm çağırma sırasında dikkat edilen ve önem verilen esaslardan biri de uygun tütsünün yakılmasıdır. Cin çağırma örneklerinde görüldüğü gibi burada da yakılması tercih edilen tütsüler öd ve anberdir.⁹⁷⁷

⁹⁷⁰ Hüseyin Remzi, *Tıbbı Nebevi, Hz. Muhammed ve Tatabet*, Ter: Selahaddin Alpay, Sümer Kitabevi, İstanbul 1995, s. 153-154.

⁹⁷¹ Remzi, *a.g.e.*, s. 153-154.

⁹⁷² Ersoy, *a.g.e.*, s. 138.

⁹⁷³ Lisanü'l-Arab, c.9, s. 310.

⁹⁷⁴ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 68.

⁹⁷⁵ Zbinden, *a.g.e.*, s. 84.

⁹⁷⁶ Zbinden, *a.g.e.*, s. 49.

⁹⁷⁷ Çelebi, *a.g.e.*, s. 59.

Yapılan hazırlıkların ve yerine getirilen şartların neticesinde gelen hâdimin, nurlar arasından veya beyaz bir ışığın içinden gelen, zihinlerde yer edinmiş olan aksakallı bir dede/hızır tasvirine benzetildiği dikkatleri çekmektedir. Batı’da da çağrılan varlık beyaz ışıklar arasında gelmektedir.⁹⁷⁸

Grimur kitaplarından biri olan Lemegeton’da (Little Key) yer alan bir davet usûlünde de “sen (verilen) bu duayı birkaç kez söyledikten sonra sonunda tuhaf bir ışık göreceksin ve sonra da kendi cinini göreceksin. O zaman onu, sen yönlendirmeden istediğin şeyi söylemeden önce ona bir çeşit davet ver,”⁹⁷⁹ şeklinde benzer cümlelerin kullanıldığı ve gelen cinin ışıklar arasından belirlediği şekilde söylenmektedir.

Örnek 2: Fakirlikten kurtulma ve zengin olma hususunda büyük etkisi olduğu düşünülen ve tecrübe edildiği söylenen **Vâkıa Sûresi**’nin hâdimini çağırarak kullanılmak istenirse tam bir temizlik içinde, ikinci namazından sonra, bu sûre-i şerifeyi **on beş** defa ve Esmâü'l-Hüsnâ’yı bir defa okumak gerekmektedir. Sonra aşağıda yazılı olan azimet bir kere okunur. Buna kırk gün devam edilir. Bu zamanlarda elbisen, bulunduğu yer, vücudun, kalbin temiz olması lazımdır. **Günlük, südürüs, mey'a, çörek otu** ile tütsü yakılmalıdır. Kırk günün sonunda **sûre-i şerifenin hâdimi** gelecek ve her denilen şeyde yardım edecektir. Allah’ın Bedî’, Hay, Samed, Bâsit, Vâhit, Ganî gibi isimlerini saydıktan sonra;

...مهمهوب مهمهوب ذى لطف خفى بصعصع صعصع ذى نور بهى سعسعوب
 سعسعوب الله الذى له العظمة والكبرياء صعصعون ذو جمال و بهاء طمهبوب شامخ باه باه مهلهب
 الله الذى سخر بطهطهوب لهوب لهوب اجيبوا يا خدام هذه السورة و يا خدام اسم الله العظيم العظم
 ".... mehnehûbün mehnehûbün zî luţfin hafî bisa'sa'in sa'sa'in zî nûri behiy
 sa'se'ûbin sa'se'ûbin. Allahüllezi lehül 'azameti ve'l-kibriyâi' sam'asûnin zû
 cemâlin ve bihâi'n tamhûbin şâmihun bâhin bâhin mehelhûbin Allahüllezi
 sehhare bihtahtahûbin lehûbin lehûbin ecîbû yâ huddâmü hâzihis sûreti ve yâ
 huddâmü ismullahil 'azîmil 'azîm... “ey Mehnehüb ey Mehnehüb gizli
 lütf sahibi nur sahibi Sa'sa'in hakkı için Sa'sauûb Sa'saub Allah azamet,
 büyüklük sadece sana aittir gazellik ve parlaklık sahibi Sam'asûn Tamhûb
 Şâmihın Bâhin Bâhin Mehelhûb Allah öyleki emri altına aldı Tahtuhûbun

⁹⁷⁸ Claremont, *a.g.e.*, s. 10.

⁹⁷⁹ Benjamin Rowe, *Book III of the Lemegeton*, The Pauline Art, 1999, s. 21.

hakkı için Lehûb Lehûb ey bu sûrenin hüddâmları ve ulu Allah isminin hüddâmları cevap veriniz/icabet ediniz,” denilmektedir.

"...اللهم يسرلى رزقى من الحلال و اجعله لى نصيبا. اجب دعوتى بحق سورة الواقعة و
Allahümme yessir lî rizkî بحق اسمك العظيم و بحرمة محمد صلى الله عليه و سلم..."
minel ħalâli ve ec'alhü lî neşîben. Ecib da'vetî bihakķı sûretil vâkı'ati ve
bihakķı ismikel 'azîmi ve biĥurmeti Muĥammedin şallallâhü 'aleyhi ve
sellem... "Allah'ım helal olandan rızkımı kolaylaştır ve onu bana nasip eyle,
 Vâkıa Sûresi ve senin yüce isminin hakkı için Muhammed (a.s.)'in
 hürmetiyle duama icabet et."

Sonrasında, "...اللهم اكفنى بحلالك عن حرامك و بطاعتك عن معصيتك و بفضلك
 عن سواك يا الله يا رحمن الدنيا يا رحيم الاخرة يا رب العالمين توكلوا يا خدام هذه السورة
 الشريفة بجميع ما امرتكم به و كما و كلتكم عليه بحق اهيا شراها ادوناى اصباوت آل شداى
 Allahümme اسنك اللهم ان تصلو على سيدنا محمد و اله و صحبه و سلم تسليما كثيرا..."
ekfinî biĥalâlike 'an ĥarâmike ve biĥâ'atike 'an ma'siyetike ve bifadlike
'ammen sivâke yâ Allâhü yâ Raĥmânü'd-dünyâ yâ raĥîmül-'âĥireti yâ rabbel
'âlemîne tevekelû yâ ĥuddâmü hâzîhis sûretiş şerîfeti bicemî'a mâ
emertüküm bihi ve kemâ vek-keltüküm 'aleyhi bi ĥakķı ehyân şerâhiyen
'adûnâyin esbaûtin âli şedâyi. Es'elüke Allahümme en tüşallû alâ seyyidînâ
muĥammedin ve a'lihi ve saĥbihi ve selleme teslîmen keşîran... Allah'ım
 haramından uzaklaştır helaline doyor, günahlarından uzaklaştır tâatine
 yakınlaştır senin dışındaki herşeyden uzat tut ey Allah ey dünyanın
 Raĥmân'ı ey ahiretin Raĥîm'i ey alemlerin Rabbi ey bu sûreyi şerifenin
 hüddâmı size emrettiğim ve vekil tayin ettiğim şeylerin hepsiyle tevekkül
 ediniz. Ehyân Şerâhiyan Adûnây Asbaût Âli Şadây hakkı için ...ey Allah'ım
 şeklinde devam etmektedir.

Metinde sûrenin hüddâmına hitap bulunmakta ve Yahudi tanrısı **Adonay** ve **Şadday** isimlerine yer verilmektedir.

Örnek 3: Bir diğer örnekte bir kimseye **cinin baskısıyla** bir işi yaptırmak amaçlanmaktadır. Şayet bir kimse bir iş meşru olduğu halde o işi yapmaya çekiniyorsa ve o kişiye bu işi yaptırmak için bir hâdim çağırmak isteniliyorsa Pazar gününden başlayarak tutulacak olan üç günlük oruçların gecesinde kına çiçeği tohumunun tütsü olarak kullanılması ve bu üç gece de verilen metnin **1000 adet** okunması gerekmektedir. Üç günün sonunda **hüddâm** o kimseye giderek o işi zorla yaptıracaktır.

Okunması için verilen metinde ise açık bir şekilde muhtemel cin isimlerine rastlanmaktadır. "بمشطّاح طالّح عالّج عجرنّج بعزة بيّح اّجب يا ميّمون..."⁹⁸⁰ *bimüşṭaliḥin ṭâliḥin* 'alicin 'acernecin bi'izzeti yâḥin ecib yâ meymûn üç kez "ecip ya Meymûn" "بيّح" izzetiyle icabet et ey Meymun" denilmektedir. Meymûn hatırlanacağı gibi 7 cin kralından biridir.

Buna benzer sözcükler (İbranilerde, Sabaath, Gnostiklerde Abraxas, Eski Mısır papirüslerinde Anrehakathasataiu, senentuta-hatetsataiu şeklinde abrakadabra şeklinde bulunmaktadır.⁹⁸¹

El-Hüseynî meşru olduğunu düşündüğü bir işi istenilen kimseye yaptırmak amacıyla verdiği formülde bu iş için bir hâdim çağırması gerekli görmüştür. Bu uygulamada da öncekiler gibi yine üç günlük bir orucun tutulması gerekmekte ve duasının okunması için kemalat sayısı olarak bilinen⁹⁸² **1000 adet** gerekmektedir. Bin adetin herhangi bir hesabın sonucunda elde edilmediği görülmektedir. Tütsü olarak kullanılan ise Kına çiçeğidir. Kına, keskin kokulu bitkiler ve tohumları Kuzey Afrika'da, Ayt Ubayti Ucdâ'nın güneyinde de cinlere karşı tütsü amaçlı olarak kullanılmıştır.⁹⁸³

Kuzey Afrika ve Ortadoğu'nun bazı bölgelerinde gelinlere kınayla yıldız ve haça benzeyen desenler yapılarak kişiyi kötü ruhlardan korumak amaçlanmıştır.⁹⁸⁴ Kına düğün törenindeki mutlu havayı kötü güçlerin ve şeytanın fark ederek engel olmalarını engellemek, zararlarına karşı bağışıklık kazanılmak amacıyla da kullanılmıştır.⁹⁸⁵

c) **Kâğıdı, Altın ve Gümüşe, Suyu Yağa Döndürme Örneği**

Kenzü'l-Havâs'ta hüddâmın yardımıyla suyu yağa döndürme usûlüyle ilgili örnek de yer almaktadır. Yâ Latîf isminin tam bir inanç ve temiz bir kalple okunması durumunda **kâğıdı altın ve gümüşe, suyu yağa döndürmenin** mümkün olabileceğinden bahsedilmektedir.

⁹⁸⁰ Kenz., c.II, s. 196.

⁹⁸¹ Bottero, *a.g.e.*, s. 149.

⁹⁸² Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 93.

⁹⁸³ Zbinden, *a.g.e.*, s. 28.

⁹⁸⁴ Desmond Morris, *Koruyucu Tılsımlar, Uğurlu Muskalar, Nazarlıklar*, Çev. Mehmet Harmancı, İnkılap Yay., İstanbul 1993, s. 103.

⁹⁸⁵ Morris, *a.g.e.*, s. 103.

Örnek 1: İmam Ahmed el-Buni'nin Mücerrebat-ı Şeyh isimli kitabından alınmış olan yöntemde **40 gün** boyunca soğan, sarımsak gibi fena kokulu yiyeceklerden uzak durulması gerekmektedir. İftar çok fazla yememek şartıyla hurma ve zeytinle açılmalıdır. Yatsı namazından sonra **129 adet** "Yâ Latîf" adını zikrederek Cuma gecesi yatsı namazından sonra iki rekât namaz kılınmalıdır. Sonrasında **7000 adet** (Yâ Latîf) ve **21 adette** verilen dua okunmalıdır. Her duanın sonunda Ruman'ın gelmesi için "اجيب" "...ايها الملك رومن... *ecib eyyühel melekü Rûmani* demek önemlidir. Sonrasında melek Ruman olarak isimlendirilen hâdim gelecektir. Hâdim o kişiye siyah bir taş parçası verecektir. Hâdim istenileni yerine getirecek ve daima hizmete hazır olacaktır. 41. günün Perşembeye rastlamasına dikkat edilerek riyâzete başlanması gerekmektedir.⁹⁸⁶ Başlama günü yine Cuma gününe denk getirilmiştir.

Ruman, İslâmî bilgiye göre cehenneme gönderilecekler için yeryüzünde yaptıkları kötü davranışları yaymak için ondan önce gelen bütün ölmüşlerin gitmesi gereken daha düşük bir bölgenin özel bir meleğidir. Münker ve Nekire ölüleri taşıyan melektir.⁹⁸⁷ Ruman'ın başta ölülerin hayatta iken yapıp ettiklerini yazması için görevlendirildiği fakat sonra ölüleri cezalandırma görevini Münker ve Nekir meleklerine bıraktığı söylenmektedir.⁹⁸⁸

Bu örnekte de benzer uygulamalar görülmektedir. Zikir/tekrar için duayı kabule zorlama amacıyla 7000 adet Latîf ismi verilmiştir. Riyâzet için 40 gün seçilmiştir. Yine oruç tutma ve hafif bir şekilde iftarı açma ve iki rekât namaz kılma gibi temel unsurlardan bazıları bulunmaktadır. Hâdimle tekrar irtibata geçebilmek amacıyla sonraki örnekte de siyah bir taş verilmekte ve tekrar bu şartları yerine getirmesine gerek kalmamaktadır.

Havâs işlerinde canlı ve canlıdan çıkan şeylerin, hayvansal gıdaların ve soğan, sarımsak gibi kötü kokulu şeylerin yenmemesi olarak bilinen riyâzet için, 40 gün seçilmiştir. Kötü kokulu şeylerden özellikle de sarımsaktan kötü cinler hoşlanmazlarken, iyi cinlerin ve tanrıların bundan rahatsızlık duymayacağına inanılmıştır.⁹⁸⁹

⁹⁸⁶ Kenz., c.I, s. 90.

⁹⁸⁷ Davidson, *A Dictionary of Angels*, s. 247.

⁹⁸⁸ Davidson, *Melekler Sözlüğü*, s. 293.

⁹⁸⁹ Hildburgh, *a.g.m.*, s. 152.

Eski Mezopotamya’da Sümerler sarımsakla ilgili en eski bilgiye sahip olunanlardır. O dönemlerde baharat ve ilaç olarak kullanılmıştır. Eski Mısırda ise bitkilerin dinle bağlantıları kurulmuş ve tanrılar hastalık gönderildiklerinde hastalıkları iyileştirmek için soğan ve sarımsak gibi bitkileri kullanmışlardır. Hastalıkları kurtların getirdiğini düşünmüşler ve kötü kokusundan tanrıların memnun kalmayacaklarını ve kaçacaklarını düşündükleri için mabetlerde kullanılmasına izin vermemişlerdir.⁹⁹⁰ Eski çağlardan beri kullanılan tedavi edici özelliğe sahip ilaç olarak görülmektedir. Ortaçağda özellikle kolera, veba gibi salgın hastalıklarda kullanılmıştır.⁹⁹¹ Eski Romalılar sarımsağın kötü ruhları evden çıkardığına inanmışlardır. Geleneksel inançlara göre halk kimi zaman sarımsağı hastalıklardan ve kötü ruhlardan korunmak amacıyla muska olarak kullanmışlardır.⁹⁹²

Akad dilinde Namburdu adı altında düzenlenen dua ayinlerinde (sarımsaktan uzak durmak, yedi gün boyunca özel bir kolye takmak gibi) uygulamalar daha iyi bir arınma, hastayı dış dünyaya geri gönderen eylemleri içermekte idi ve bunlar belli dönem boyunca yapılacak olan büyü tarifleriydi.⁹⁹³

d) Cinden Altın Kazanma Örneği

Örnek 1: Hüddâmdan altın kazanma amacıyla hazırlanmış olan Kehf Sûresi’nin riyâzetinde uygulamayı yapacak kimsenin öncelikle تنها bir yere çekilerek oraya elleriyle bir mihrap dikmesi ve oturacağı yere de ince bir kum sermesi gerekmektedir. Sonrasında guslederek, beyaz ve temiz bir elbise giymeli ve güzel bir koku sürünmelidir. Cuma namazını kıldıktan sonra başlayacak şekilde **14 gün riyâzette** kalarak canlı olan şeylerden yiyip içmemelidir. Bulunduğu yer öd, kakuli, cavi, anber ile tütsülenmeli, her beş vakit namazdan sonra birer defa ve gece yarısı da **7 defa Kehf Sûresi** okunmalıdır. Uygulamanın sonuna kadar tütsülerin yakılması devam ettirilmelidir. 15. günkü **Cuma** gününde diz üzerinde **1000 defa** salat ve selam ve her iki okuyuşun ardından Fâtiha ve İhlas sûreleri ile iki rekât namaz kılınması şartıyla 40 adet Kehf Sûresi okunmalıdır. Sonunda on adet salat ve selam okunmalı ve Allaha hamdü sena ve istiğfar edilmeli ve yüz adet de “el-Bakiyatüs salihat” denilmelidir.

⁹⁹⁰ Erdemir, *a.g.e.*, s. 361-379.

⁹⁹¹ Baytop, *a.g.e.*, s. 369.

⁹⁹² Erdemir, *a.g.e.*, s. 361-379.

⁹⁹³ Jeremy Black-Anthony Green, *Mezopotamya Mitoloji Sözlüğü, Tanrılar, İfritler, Semboller, Aram Yay.*, İstanbul 2003, s. 58-59.

Sonrasında ise sabah namazından sonra Allah'a hamdü sena edilerek mübarek dualardan bir tanesi okunmalıdır. Devamında kişi "Yâ Allah" zikriyle meşgul olarak memleketin dışına çıkar. Gittiği yerde hâdim karşısına çok güzel bir genç olarak çıkar ve selam verir. El-Hüseynî o kişiye edep dairesi içerisinde yaklaşılmamasını ve selâmının alınmasını tembihlemektedir. Sonrasında o zat içerisinde **bin altının** bulunduğu keseyi o kişiye verecektir. Fakat **hâdimin** de şartları olacaktır. Bu şartlardan bazıları her cuma günü ölüleri ziyaret, fakirleri ve miskinleri unutmamak, zinaya yanaşmamaktır. Şayet bu şartları kabul edecek ve şükredek olursa hâdim o kişiye, "Ey Allah'ın kulu eğer bu sûreyi bu şekilde her ay okur ve riyâzetini yaparsan, her ay bin altın alırsın," diyerek oradan ayrılacaktır. Uygulamayı yapan kişinin de sonunda "Sa"nın meşkur olsun (işin işe yarasan), Cenab-ı Allah bizi ve sizi mağfîret buyursun" demesi ve bundan kimseye bahsetmemesi gerekmektedir.⁹⁹⁴

Bu örnekte de oruç, namaz ve ayetlerin yer aldığı görülmektedir. Yine temiz bir elbise ve تنها bir yer seçildiği görülmektedir. Farklılıklar ise orucun tutulacağı günün adedi, kaç rekât namaz kılınacağı veya namaz vakitlerindedir. Yakılacak olan tütülerde öd ve anbere ek olarak keskin kokulu bir bitki olan kakuli ve cavi de kullanılmıştır. Okunması için verilen metinde ise;

".. يا غنى يا مغنى مهمهوب مهمهوب ذى لطف خفى بصصع صصع ذى نور بهى
 سعسعو سعو سعو الله الذى له العظمة والكبرياء صمصون ذو جمال وبهاء طمهبوب شامخ
 باه باه مهلهوب الله الذى سخر بطهطهوب لهوب لهوب اجيب يا خدام هذه السرة و يا خدام اسم
 " ..yâ ganiyyün yâ muğnî mehmehûbin mehmehûbin zî lutfin
 hafiyin bisa'sai'n sa'sai'n zî nûrin bihey sa'sa'ûbin Allâhüllezi lehül
 'azîmeti vel kibriyâi sam'asûne zû cemâlin ve bihâin tamhûbin şâmihin
 bâhin bâhin mehelhûbin mehelhûbin allahü'llezi sihrû bitahtahûbin
 lehûbin lehûbin ecib yâ huğdâm hazîhis sûreti ve huğdâm ismillâhül
 'azîm... isim ve cümleleri geçmektedir. Metin şöyledir, "ey Mehmehüb
 ey Mehmehüb gizli lütuf sahibi nur sahibi Sa'sa'ın hakkı için Sa'sauüb
 Sa'saub Allah azamet, büyüklük sadece sana aittir gazellik ve parlıklık
 sahibi Sam'asûn Tamhûb Şâmihün bâhin bâhin Mehelhûb Allah öyleki
 emri altına aldı Tahtuhûbun hakkı için Lehûb Lehûb ey bu sûrenin
 hüddâmları ve ulu Allah isminin hüddâmları cevap veriniz/icabet ediniz."

⁹⁹⁴ Kenz., c.III, s. 38.

Benzer bir metin, hüddâm edinme amacıyla hazırlanmış bir formülde de yer almıştır.⁹⁹⁵ Cinlerin bin adet altın getireceğine inanmak çok gerçekçi görülmemektedir. Böyle bir durumda bu formülleri verenlerin mal ve mülk yönünden oldukça zengin olmalarının beklenmesi oldukça normaldir.

Aynı şekilde, ayın tarihi, bir aylık süre içerisinde saptanır. Ancak bu tarih tercihen özellikle ayın büyüme ve küçülme dönemlerine gelecek şekilde belirlenir. Eski Hindistan'da teorik olarak her büyü ayını, yeni ay ve dolunay dönemindeki bir kurban törenine bağlanır. Hatta eski ve modern metinlerden, onbeş günlük aydınlık dönemin iyi amaçlı ayinlere ayrıldığı anlaşılmaktadır.⁹⁹⁶ Yıldızların seyri, ayın, güneşin ve gezegenlerin aynı hizada ya da ayrı olmaları ve yıldızların konumları da aynı şekilde gözlemlenir. Bu tür formüllere olan inancın boyutları uygulamayı yerine getirecek olan kimsenin ısrarı ve cesaretiyle alakalıdır.

Metin içerisinde yer alan kelimelerden bazıları şunlardır:

باه (Bâhin): Bağırıp çağırmak ve şehvet gibi anlamlara gelen bir kelimedir.⁹⁹⁷

لهوب (Lehûb): Alevlenen gibi bir anlama gelmektedir.⁹⁹⁸

Örnek 2: Verilen bir diğer örnekte hastalığın nazardan mı yoksa adi bir şeyden mi kaynaklandığını bulmanın usûlünü vermektedir. Kitaba göre hasta olan kişinin başparmağının yanından başlanılarak ökçesinin sonuna kadar bir iple ölçülüp, ölçülen ipin üzerine **Hümeze Sûresi** ve sonrasında da **3 adet** verilen metin okunmalıdır. Bu uygulamanın sonunda ayak tekrar ölçüldüğü zaman ölçüm önceki ölçümden daha kısa çıkması durumunda hastalığın insandan, uzamış ise cinden, aynı kalmış ise Allah'tan kaynaklandığına karar verilmiştir. El-Hüseynî buna göre bir ilaç seçiminin yapılması gerektiğini söylemektedir. Verilen duaya ise "اقسمت عليكم ايتها يا ميمون يا ابا نوح" *Aksamtü 'aleyküm yâ Meymûn yâ Ebâ Nûh...* (Ey Meymûn ey Ebâ Nûh sana yemin ederim)

⁹⁹⁵ Kenz., c.II, s. 196.

⁹⁹⁶ Cox, *a.g.t.*, s. 4.

⁹⁹⁷

http://www.almaany.com/home.php?language=turkish&word=%D8%A8%D8%A7%D9%87&lang_name=T%C3%BCrk%C3%A7e&type_word=0&dspl=0

⁹⁹⁸

http://www.almaany.com/home.php?language=turkish&word=%D8%A8%D8%A7%D9%87&lang_name=T%C3%BCrk%C3%A7e&type_word=0&dspl=0

şeklinde bir yeminle başlanılmaktadır. Sonunda ise işin acilen yerine getirilmesini isteyen kalıp cümlelerden birisi kullanılmaktadır. Metin şöyledir:

"اقسمت عليك يا ميمون يا ابا نوح ان تنزل هذا الاثر و تبين ما بصاحبه من المرض ان كان من الجن فطوله و ان كان من الاتس فقصره و ان كان من الله تعالى فابقه على حاله بحق هذه"
 999 السورة الشريفة الوحا العجل العجل السعة السعة"
Aksemtü 'aleyke yâ meymûn yâ ebâ Nûh en tenzile 'ala hazel eşeri ve tübeyyine mâ bişâhıbihi minel maraği in kane minel cinni feşavvilhü ve in kâne minel insi fekaşşırhü ve in kâne minallâhi te'alâ febkahü 'alâ hâlihi bihakkı hazihis sûretiş şerifeti ulûha ulûhal 'accele el'accele sa'ate sa'ate." Bu kitabı indirene, sana yemin ederim ey Meymûn ey Ebâ Nûh ve onun uzunluğunun cinlerden, kısalığının insanlardan ve aynı kalmasının Allah'tan olduğu bu sûreyi şerifenin hakkı için acil bir şekilde hastalıktan olan onun sahibindeki şeyi ortaya çıkar."

Birçok gerçek büyüsel muskalar Mısır'dan gelmiş olan Yunan papirüslerinde muhafaza edilmiştir. Bunlar sık sık, hemen, çabucak gibi anlamlara gelen already, already, quickly, quickly gibi formüllerle sonlanır Aramca ve Mandence de yapılmış başka örnekleri de bilinmektedir.¹⁰⁰⁰

Post Bizans döneminde de örneğe benzer bir şekilde bir kimsenin hastalığının ölümcül olup olmadığını öğrenmek, köstebekten faydalanarak define bulmak gibi usûller için hazırlanan formüller kullanılmıştır.¹⁰⁰¹

Burada okunması istenilen mal toplayıp onu hep sayıp duran ve arkadan çekiştirip ayıplayanları bekleyen azaptan bahsetmekte olan Hümeze Sûresi'dir. Ancak sûrede anlatılanlarla örneğin amacında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Metnin okunma sayısı ise 3'tür. İhvana göre tek sayıların mutlak ilk sayısı olarak kabul edilmiştir. Varlık sahasında üç sayısının ayrı bir yerinin olduğuna inanılmakta yaratanın varlıkların çoğunu 3'lü olarak yarattığına inanılmaktadır.¹⁰⁰² Ayrıca 3 sonsuz zekânın sembolüdür.¹⁰⁰³

⁹⁹⁹ Kenz., c.II, s. 54.

¹⁰⁰⁰ Yamauchi, *a.g.m.*, s. 180.

¹⁰⁰¹ J. C. B. Petropoulos, *Greek Magic, Ancient, Medieval and Modern*, Routledge, London and New York, 2008, s. 100.

¹⁰⁰² Çetinkaya, *a.g.e.*, s. 69-70.

¹⁰⁰³ Eliphas Levi, *Elements of the Qabalah*, s. 4, http://www.hermetics.org/pdf/Levi_Qabalah.pdf,

e) Giden Bir Kimsenin Geri Döndürülmesi Örneği

Örnek 1: Giden bir kimsenin geri döndürülmesi istendiği takdirde yapılması gereken şey Ay'ın, **Utarit** yıldızıyla birleşmiş olduğu bir gecede ateş görmemiş bir **kerpiç** parçası üzerine **III** işareti ile birlikte o kimsenin ismi ve annesinin ismi yazılarak bir tütsü ile tütsüleyip verilen ayet **1000 kez** üzerine okunmalıdır. Sonrasında kişinin adı çağrılır ve o kimse nerede olursa olsun geri gelecektir. Fakat geldiği yere geri gönderilmek istenirse de bir tütsü yakılarak verilen metin okunmasıdır. O kişi geldiği yere geri dönecektir.

Yâsin Sûresi'nin 82-83. ayetlerinin "...siz de yalnız ona döndürüleceksiniz" şeklinde bitmesiyle, kişinin geri döndürülmesi arasında bir ilişki kurulduğu anlaşılmaktadır.¹⁰⁰⁴

"III" işaretinin, hayır hâteminin yerine yazılarak geneline işaret edilmiş gibi sayılacağı da söylenildiği için¹⁰⁰⁵ ve yapılan işin de hayır olmasından dolayı bu sembolün hayır hâtemine işaret ettiğini düşünmek yanlış olmayacaktır.

Örnekte bir hüddâmın çağrılmasına yer verilmese de kitapta birçok örneği bulunan bu tür formüllerde dua metni veya azimeti olarak verilen metinlerin içerisinde, Arapça olarak " *Tevekkelû* " *توكلوا ياخادم هذه للاية بالقاء المحبة بين فلان بن فلانه و فلانه بنت فلانه...* " *Tevekkelû yâ huddâmü hazihil ayetü biilka'i'l mehabbeti beyne fülân ibni fülâne ve fülânehü binti fülâne...* "Ey bu sûrenin hüddâmı, filan ve filan kimselerin kalbini birbirine bağlama hususunda tevekkül ediniz"¹⁰⁰⁶ ve " *تسخرلى خادم هذا الاسم يكون عوناً على امورى يا خافض يا* " *tesharilî hâdimi hazel ismi yekânü 'avnen 'alâ umuri yâ hâfîdî yâ bâsîtî yâ vedûdu*¹⁰⁰⁷ "Bu sûrenin hüddâmını emirlerimi yerine getirmesi için emrime ver ey Hâfız, ey Bâsît, ey Vedûd" şeklinde kalıp ifadelerin kullanıldığı görülmektedir.

Büyüsel uygulamalarda okunması için verilen metinlerin bazılarında oluşturulmuş kalıp cümleler kullanılmaktadır. Kalıp cümlelerin *Kenzü'l-Havâs*'ta da bulunmasına rağmen oluşturulma yöntemi verilmemiştir. *Havâs* kitaplarındaki usûl şöyledir: Metinlerin hazırlanması için kullanılacak olan isimler belirlendikten sonra

¹⁰⁰⁴ *Kenz.*, c.IV, s. 36.

¹⁰⁰⁵ *Kenz.*, c.IV, s. 36. Kısa, *Büyü Notları*, s. 26/2.

¹⁰⁰⁶ *Kenz.*, c. II, s. 34.

¹⁰⁰⁷ *Kenz.*, c.I, s. 78.

bunlar seçilme sırasına göre fakat hepsinin toplamı olan sayıdan türetilen esmâ en başa alınmak şartıyla hepsi yazılmalıdırlar. Dikkat edilecek şey her esmânın iki defa yazılmasıdır.

Bütün esmalar ikişer defa yazıldıktan sonra devamında hâdimler için bir hitap yer almaktadır. Şâyet suflî veya şerli hâdimlerle çalışılıyorsa “*Yâ Hüddâmi Hazîhi'l esmâ*” veya “*Tevekkel yâ Hüddâmi hazîhi'l esmâ*” şeklinde yazılmaktadır. Şâyet ulvî hâdimlerle çalışılıyorsa “*Yâ Ruhaniyeti hazîhi'l esma*” veya “*Tevekkel yâ Ruhaniyeti hazîhi'l esmâ*” şeklinde devam edilmekte ve bundan sonra niyet veya istek eklenmektedir. Eğer formül karşı cinsler arasındaki bir ilişki içinse “*Bi celbi ve muhabbeti ve Meveddeti ve Şehaveti filane binti filane*” gibi bir cümle eklenmektedir. Burada niyet veya isteği yazmak yerine biraz boşluk bırakılıp devam edilmesi ve okumalar sırasında buraya gelince isteğin Türkçe sözlerle söylenmesi mümkündür. Fakat hazırlanan yazı sadece okunmayacak ve çalışma sonunda yakılacak veya bir yere asılacak veya gömülecekse her şeyin yazılması gerekmektedir. İstekten sonra ikişer defa da “*Elvâhen, el-acele ve es-sa'ate*” kalıp cümleleri yazılarak işlemler bitirilmektedir.”¹⁰⁰⁸ Bu örnekte “*Elvâhen, el-acele ve es-sa'ate*” kalıbı bulunmasa da daha sonra verilecek olan çoğu örnekte bu cümleye yer verilmiş ve bir büyü metni oluşturulmuştur.

Ayrıca formülde anne veya baba isminin de yazılması istenmektedir. Böylece kişinin tam adresi alınmış olmaktadır. Benzeri husus Yahudilerde de uygulanmaktadır. The Ancient's Book of Magic isimli kitapta da cinin çağrılmasından sonra tebeşirle bir daire çizilerek içerisine kutsal kelimeler JHVH (Jehovah'ın isminin dört harfi), kişinin kendi ismi ve anne veya babasının ismini yazılmaktadır.¹⁰⁰⁹

Ebü'l-Yüsr el-Pezdevi gibi bazı Sünnî âlimler cinlerin insanlara sadece vesvese vererek etki edebileceklerini savunurken, bir kısmı ise cinlerin insanlar üzerinde etkili olabileceklerini bunların da sihir ve büyü yoluyla yapılabileceğini savunmuştur. Önde gelen âlimler ise cinlerin tesirinde kalmamak için büyü ve sihre başvurmayı tasvip etmemişler, bunun için Kur'an'dan bir şeyler okumanın gerektiğine inanmışlardır. Azâim ve havâs ile ilgili bilgiler İslâm temelli olmamakla birlikte Mısır, İran, Hint ve

¹⁰⁰⁸ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, II. Kitap, s. 2-25.

¹⁰⁰⁹ Claremont, *a.g.e.*, s. 8.

Türk bölgelerinde yaşayan eski kültürlerin İslâm'a girmesiyle yer edinen inançlardır. Mutezile'den Kadı Abdülcebbâr gibi isimler, cinlerin insanlara vesvese yoluyla tesir edebileceklerine inanırken, büyük bir kısmı hiçbir tesirinin olamayacağı görüşündedirler.¹⁰¹⁰

Kur'an Allah'tan başkasına edilen dualar için "Gerçek dua ancak O'nadır; O'ndan başka yalvarıp durdukları ise, onlara hiçbir şeyle icabet etmezler. Onlar ancak ağzına gelsin diye suya doğru iki avucunu açan kimseye benzer ki, su ona gelmez. Kâfirlerin duası hep bir sapıklık içindedir"¹⁰¹¹ buyurmaktadır.

Günümüz Müslümanları arasında cinlere karşı kullanılan çeşitli malzemelerin ve tütsülerin çeşitli terkiplerinin kullanılma gaye ve manasından anlaşılan o ki, Müslümanlar yaptıkları işlerin Babil putlarına tapma, Babil ilahlarına dua olduğunu ve onlarla ilişkilerini bilmemektedirler. Büyüsel işlemlerin astroloji ile yakın bağlantısından da hareketle Babil tasavvurları Müslüman büyücülüğün temellerini atmış görünmektedir.

B. AYETLERİN KULLANILMASI

Monoteizmden politeizme, tanrı kavramına yer veren tüm geleneklerde inanan bireylerin çeşitli amaçlar uğruna tanrısâl âlemle bir şekilde ilişki kurmaları önemlidir. Tanrısâl âlemle ilişki kurmanın en basit yolu ise duadır.

Büyü ve ruhî varlıkların/cinlerin hâkimiyetlerine karşı Kur'an ayetlerinin savunma aracı olarak kullanılmalrı İslâmî temele dayanmaktadır. Büyüsel işlemlerde Kur'an ayetleri en tesirli koruyucu olarak kabul edilmiş ve muskalar Kur'an ayetleriyle donatılmıştır.

Kenzü'l-Havâs'ta da çoğu formülün yapımında ayetlerden yararlanılmıştır. Kitaptaki büyüsel formüllerde ayetlerin kullanım amaçları arasında öldürme, hasta etme, insanların idrarını, uykusunu, erkekliğini ve dilini bağlama, ticareti bozma, bahçe, bostan ve meyveleri telef etme, insanları birbirinden ayırma, hastalıkları şifa, bir kimsenin sevgisini kazanma ve âşık etme, karı-koca arasını bulma, doğumun kolay yapılması, hırsız bulma, bereket ve bolluk için, görünmez olmak için sihir bozmak ve korunma amaçlı olarak hazırlananları bulunmaktadır.

¹⁰¹⁰ Şahin, "Cin", DİA, c.8, s. 9-10.

¹⁰¹¹ Ra'd Sûresi 13/14.

Ayetlerin kullanımının örneklerinin fazlaca bulunduğu Kenzü'l-Havâs'taki formüllerin hazırlanmasında bazı ayetler diğerlerinden daha fazla kullanılmıştır. Bir ayet bazen iyi amaçla hazırlanan formüllerde/akbüyüde kullanılırken aynı ayet kötülük yapmak amacıyla/kara büyü formüllerinin içerisinde de yer alabilmektedir.

Formüllerin hazırlanmasında sıkça kullanılan ayetlerden Ayete'l-Kürsî balgam hastalığının tedavisinde, kalp, ciğer hastalıkları, hafakan, buruntu da, felaketlerden, zâlim bir kimseden korunmada, büyü bozmada, bir kimsenin sevgisini kazanmada, görünmez olmada kullanılırken bir taraftan da dil bağlama, düşmanı, zâlimi öldürme gibi amaçlarla hazırlanmış örneklerde de kullanılmaktadır.

Kitapta yer alan ayet ve sûrelerden Fâtiha Sûresi, diş ağrısını tedavi de, hastayı iyileştirme, karı-koca arasını düzeltme, cinleri çıkarma, bağlı olanı çözme, bir kimsenin sevgisini kazanma gibi amaçlarla ve de bir kimseyi evliliğe zorlama, bir kimseyi öldürme, zâlimi yola getirmek amacıyla yok etme vb. amaçlarla kullanılmıştır.

Bunların dışında Tebbet Sûresi, kahretme, öldürme, zulüm yapmaktan vazgeçirme, bir kimseyi sevmeye zorlama; İnşirah Sûresi sıtma hastalığının tedavisi, unutkanlığı giderme, dil ve idrar bağlama; Vâkıa Sûresi boğaz ağrısının tedavisinde, karı-koca arasını düzeltme, hırsız bulma; İhlas Sûresi nazarda, uyku bağlamada; Yâsin Sûresi hırsız bulma, dil bağlama, bir kimseyi öldürme; Ra'd Sûresi bir kimseyi veya düşmanı öldürme; Fil Sûresi bir kimseyi öldürme; zâlimin cezalandırılması, iki insanı birbirinden ayırma; Rum Sûresi bir kimseyi hasta etme, kör etme, bahçe veya tarlanın ürününü, meyvelerini telef etme; Münafikun Sûresi araya kin ve düşmanlık sokma gibi ve daha farklı amaçlarla büyü formüllerinde kullanılmışlardır.

Bu ayet ve sûrelerin dışında kullanılan Bakara Sûresi, Hak Sûresi, En'am Sûresi, Asr Sûresi, Duha Sûresi, Kasas Sûresi, Nisa Sûresi, İsra Sûresi, Neml Sûresi, Nahl Sûresi, Haşr Sûresi, Tevbe Sûresi, Hac Sûresi, Tâhâ Sûresi, İhlas Sûresi, Kevser Sûresi, Felak ve Nas Sûreleri, Kafirun Sûresi, Cin Sûresi, Hicr Sûresi, İnşikak Sûresi, Hud Sûresi, Kureyş Sûresi ve daha başka sûrelere hem iyi amaçlı hem de kötü amaçlı olarak hazırlanan formüllerde yer verilmiştir.

Bunun dışında büyüsel uygulamalarda yer alan ayetlerden Ayete'l-Kürsî, İhlas Sûresi, Vâkıa Sûresi ve Yâsin Sûresi'nin kitapta havâssı, riyâzeti, duaları ve azimetleri verilmiştir.

El-Hüseynî, *Kenzü'l-Havâs*'taki formüllerde ayet isimlerini verirken genelde sûrenin ilk ayetini vererek isimlendirmekte ve bugün kullandığımız meşhur isimlerini kullanmamaktadır. "İnşirah Sûresi "elem neşrah leke," İhlas Sûresi "Kul hüvallahü ehad," Karia Sûresi'ni "İkra' bismi rabbikellezi halaka" şeklinde isimlendirmektedir.

a) Yerine Getirilmesi Gereken Şartlar

Kenzü'l-Havâs'ta formülleri oluştururken en fazla yer verilen ve kullanılanların ayetler olduğu dikkatleri çekmektedir. Ayetler kullanırken bazen ayetin anlamı ve büyü örneğinin amacı arasında bağlantılar kurulmaya çalışılmıştır. Mesela karınca, çekirge gibi hayvanları kovmak için karınca ordusundan bahseden Neml Sûresi verilmiştir.¹⁰¹² Bazen de ayetle formül arasında hiçbir ilişki, anlam yönünden de ortak bir nokta bulunmamaktadır.

Kitapta verilen bazı örneklerin saatleri ve hazırlanan formüllerin konulma yerleri bulunmaktadır. Güneş saatinde ateşe bağlı işler, Zühre saatinde toprağa, Utarid saatinde havaya bağlı ve Ay saatinde suya bağlı işler yapılmaktadır.

Yapılacak iş ateşe bağlı ise formülün bakır levha, çanak çömlek parçası, nal veya sırcalanmış ve pişmiş toprak üzerine yazılması ve yazılanın ateşin altına atılması, yakılması veya ateşe yakın bir yere gömülmesi gerekmektedir.¹⁰¹³

Şayet yapılacak iş toprağa bağlı ise, yazılan metin iki yol arasına, bir mezara veya eşığe gömülmektedir.

Havaya bağlı ise kâğıt, deri veya bir bez üzerine yazılıp, rüzgâra karşı asılmakta veya kişinin üzerinde taşınması gerekmektedir.¹⁰¹⁴

Suya bağlı ise yazı suyla silinip içirilmelidir. Şayet içirilemeyecekse bu durumda su, akar bir suya dökülecek veya yazılı olan şey su geçirmeyecek bir şekilde sarılarak suyun altına gömülecektir. Veya yazılan şey suya yakın bir yere asılacaktır.¹⁰¹⁵

El-Hüseynî kitapta, ayetleri kullanarak hazırlanmış olan kötü amaçlı formüllerin haketmeyen kimseye yapılmaması şeklinde uyarılar yapmaktadır. Ayrıca

¹⁰¹² *Kenz.*, c.IV, s. 161; *Kenz.*, c.II, s. 103.

¹⁰¹³ *Kenz.*, c.I, s. 24.

¹⁰¹⁴ Çelebi, *a.g.e.*, s. 19-22.

¹⁰¹⁵ Çelebi, *a.g.e.*, s. 47-55.

bazı formüllerin yapılma zamanı olarak yıldızların şerefli saatlerinin seçilmesine dikkat edildiği görülmektedir. Bunlar Utarit yıldızının saati gibi herhangi bir gezegenin saatinde¹⁰¹⁶ veya Cumartesi günü alınan toprakla şerefli günde vs.¹⁰¹⁷ zamanların seçimine dikkat edilmiştir.

Bazen de ateşte değil güneşte kurutma, mürekkeple veya çiviyle yazma,¹⁰¹⁸ başı açma¹⁰¹⁹ gibi şartlara yer verilmiştir.

b) Malzemeler ve Kullanılma Şekilleri

Büyü formüllerinde kullanılan ayetlerin yanında çeşitli malzemelere yer verilmiştir. Bunlar formülün amacına uygun hazırlanmasında ve etkisini göstermesinde önemli görevler üstlenmektedir. Ayetlerin yer aldığı formüllerde ayetlerle beraber kullanılan malzemeler şu şekilde tespit edilmiştir.

Pide, kurşun levha, tuz, bez, tuğla, taş, deve kemiği, bakla, yağmur suyu, asma kilit, koyu mavi ibrişim, muşamba, bekâr kızın eğirdiği iplik, koyun bağırsağı, beyaz keten, çamur, koyun işkembesi, kiriş, demir parçası, kese, kâse, kerpiç, normal veya eski mezar ya da vakıftan alınan toprak, kâğıt, balmumu, dikiş iğnesi, iplik, yumurta, pelesenk yağı, elma, armut, şeker, kurabiye, tatlı şeyler, saç ve elbiseden parça, buğday, arpa, nohut, güveç, meyve, gülsuyunda ezilmiş misk ve safran, mum, hamur, tulum vb. daha birçok malzeme genellikle ayetlerin üzerlerine yazılması şeklinde formülleri hazırlamada kullanılmışlardır.

Bu malzemelerin konulması için ise bir odanın, evin, tarlanın dört köşesine asma, rüzgâr olmayan yere asma, siyah bir köpeğe yedirme, kuyu, dere, havuz, deniz, akarsu veya nehrin kenarına gömme veya atma, toprak testiye koyma, üzerinde taşıma, eşiğe gömme, rüzgâra asma, dilin altına koyma, işin bozulması istenilen yerlere eve, bahçeye, tarlaya serpmeye, eski bir mezara gömme, sol kola-bileğe bağlama, suya atılarak içirme, ateşe koyma, تنها ve temiz bir yere dökme, caddeye dökme vb. gibi yerler tercih edilmiştir.

¹⁰¹⁶ Kenz., c.II, s. 53; Kenz., c.IV, s. 18.

¹⁰¹⁷ Kenz., c.II, s. 104.

¹⁰¹⁸ Kenz., c.II, s. 107; Kenz., c.IV, s. 13.

¹⁰¹⁹ Kenz., c.I, s. 192.

Bazı formüllerde ise uygulamanın olabilmesi için çeşitli tütsülerden yararlanılmıştır. Bunlar formülün amacına göre kötü kokulu ve güzel kokulu maddeler, günlük, senderus, dumanda tütsüleme, kezbere, erkek günlük, cin elması, öd ağacı, misk, anber vb. tütsülerdir. İleride vereceğimiz örneklerde bunları daha açık bir şekilde göreceğiz.

1. Ayetlerin Kötü Amaçlı Olarak Kullanılması

Ayetler, cinlerin kullanılmasında olduğu gibi kötü amaçlı olarak çeşitli formüllerde kullanılmışlardır.

Kitap'ta bir kimseyi veya zâlimi öldürme ve hastalık musallat etme, dil, idrar, uyku ve erkekliği bağlama, ticaretin bozulması, tarla ve bahçedeki meyvelerin telef edilmesi ve insanları birbirinden ayırma gibi kötü amaçlarla yapılan uygulamalar azımsanmayacak kadar çoktur.

Ortaçağda hazırlanmış olan bir kitapta da benzer şekilde yaralanmalar, kanamalar, sara hastalığı, yüksek ateş, diş ağrısı, baş ağrısı, uykuyu engelleme veya uyumak için, bir kimseyi hasta etmek için vb. amaçlarla hazırlanmış formüller bulunmaktadır.¹⁰²⁰

Ayetlerin kötü amaçlarla hazırlanmış metinlerin kullanılması aşağıda verilecek örneklerde görülecektir.

a) Helak Etme İçin Örnekler

Örnek 1: Zâlimin zulmünden kurtulmak isteyen kimseler için verilen formülde uygulamayı yapacak kimsenin gece yarısı kalkarak 2 rekât namaz kılıp kibleye dönerek zâlim kimsenin şeklini gözlerinin önüne getirmesi ve **225 adet Ayete'l-Kürsî**'yi okuması gerekmektedir. Sonrasında ellerini kaldırıp: "يا رب بو آیت شریفه حرمتنه" "Yâ Rab, bu ayet-i şerife hürmetine ve bu ayetteki İsm-i A'zam'ın hakkı için falan bin falanın şerrinden bizi koru" veya "يا رب العظيم سن بلورسن بيلورسين كه فلان ظالم قوللريكه اجراى ظلمده مصدر، او قوديعم" "بو آیت كريمه و اسماء شريفه حرمتنه آنی اصلاح بيور و اعتياد ايتديكى ظلمدن كچير اكر بيلور ايسه ك كه" "Yâ Rabbel azim sen bilirsin ki falan zâlim,

¹⁰²⁰ Suzanne Eastman Sheldon, "Middle English and Latin Charms, Amulets, and Talismans from Vernacular Manuscripts", *Tulene University, Ph.D.*, 1978, s. 285.

kullarına zulüm yapmakta devamlıdır. Okuduğum bu ayeti kerime ve güzel adlar hürmetine onu ıslah buyur. Adet haline getirdiği zulümden vaz geçir. Eğer bilir isen ki, zulümden vaz geçmezse, yâ Rabbi onu Kakhâr isminle **kahreyle**" şeklinde dua edilerek zâlimin doğru yola gelmesi ya da **helâk** olması sağlanmış olur.¹⁰²¹

El-Hüseynî bu ve benzeri bazı örneklerde duaların cezayı hak etmiş olanlar için yapılması gerektiği, aksi takdirde tehlikeli olacakları uyarısı yapmaktadır.¹⁰²² Fakat bir kimsenin zâlim olup olmadığına veya cezayı hakedip etmediğine nasıl karar verileceği ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır. Öyle ki uygulamayı yapacak kimse, bir kimsenin suçlu olduğuna karar verdiği zaman o kimse yargılanmadan başka bir kimse tarafından yargılanmış ve cezası da verilmiş olacaktır.

Bu örnekte kullanılan zâlim kimsenin şeklini göz önüne getirerek onun helâkını isteme usûlü **taklit büyüüne** girmektedir. Hayâlinde canlandırılarak yapılan uygulamanın o kişinin aslını da etkileyeceğine inanılmıştır. Eski uygulamalarda bu büyü usûlünde genellikle büyü yapılacak kimsenin resmi, ağaçtan, çamurdan, bezden, balmumundan yapılmış bir figürü kullanılmaktadır.¹⁰²³

Örnekte kullanılan ayet ise Ayete'l-Kürsî'dir. Görüldüğü gibi bir kimsenin helakı, ölümü bile istenmiş olsa, bunu yerine getirebilmek için gece yarısı kalkılarak kılınacak olan iki rekât namaz şartı bulunmaktadır. El-Hüseynî'nin dini unsurları kullanmayı ihmal etmediği sonraki örneklerin hemen hemen hepsinde görülmektedir.

Okunması için verilen metinlerde büyüünün yapılacağı kimsenin isminin yazılacağı yer "falan" veya "filan" gibi kelimelerle boş bırakılmıştır. Bu örnekte de bu usûl görülmektedir. Benzer bir şekilde Hindistan'da kocasını terk eden kadını çağırmak için hazırlanmış olan bir tılsımda "Göklere ve yeryüzüne, bütün varlıklara durmalarını emrediyorum. Her şeyi durdurmaya gücü yeten ruhu çağırıyorum. Agni'nin yardımıyla geri dönmeyi sağlayacak bütün yolları kullanarak (filanca ve falancanın) bana dönmesini sağla" şeklinde örnek bulunmakta ve (filanca ve falancanın) kelimelerin yerine dönmesi istenilen kimsenin isminin yazılması gerekmektedir.

¹⁰²¹ Kenz., c.II, s. 31.

¹⁰²² Kenz., c.II, s. 32.

¹⁰²³ Anadol, *a.g.e.*, s. 29.

Başka bir zâlim kimsenin şeklinin göz önünde canlandırılarak cezalandırılması amaçlanan bir formülde ise Fil Sûresi kullanılmıştır. Amaca ulaşabilmek için 100 adet baklaya toplamda 10.000 adet Fil Sûresi okunmaktadır. Baklalar verilen dua okunarak bir kuyuya atılmış ve zâlim kimsenin baklanın suyun içinde şişip dağılacağı gibi şişip dağılarak cezalandırılacağı düşünülmüştür.¹⁰²⁴

Bu örnekte kullanılan Fil Sûresi'dir. Fil Sûresi'nde Ebrehe'nin ordusunun helakı ile ilgili bir benzetme de kurulmak istenmiş olabilir. Okuma sayısı ise 10.000 gibi yüksek bir sayıdır ve duanın gerçekleşmesi için duanın istenildiği mercii zorlanmaya çalışılmaktadır.

Namaz kılınarak ve Ayete'l-Kürsî kullanılarak hazırlanmış olan başka bir örnekte namaz kişinin helakı niyetine kılınmalıdır, denilmektedir.¹⁰²⁵ Burada ise formülü uygulayan kimsenin yok olmasını istediği kimse adına Cuma günü, gece yarısı kalkarak o kimsenin helakı niyetine iki rekât namaz kılması istenmektedir. Farklı isteklerle kılınan hacet namazı, istihare namazı gibi nafîle namazların kılındığının bilinmesine rağmen, bir kimsenin ölmesi adına kılınan bir namaz bulunmaktadır. Abdest alarak gece namazına kalkılması tavsiye edilen bu örneğin masum görüntüsü formülün bir kimseyi öldürmeye yönelik hazırlandığı gerçeğini örtememektedir.

Bir kimsenin helakını istemeyle ilgili başka bir örnek ise şöyledir.

Örnek 2: Formüle başlama zamanı Pazar günü olarak seçilmiştir. Bu günden başlayarak 9 gün oruç tutulmalıdır. Dokuz günün sonunda karşımıza çıkan uygulamanın yapılacağı gün Salı günüdür. İlk oruç gününde sabah erkenden bir pide alınarak 5'e bölünmeli ve her parçanın üzerine "ا ج ه ز ط" "elif, cim, he, ze ti" harfleri birer birer yazılmalıdır. Sonra elif harfinin bulunduğu pide alınarak üzerine Ra'd Sûresi'nin okunması gerekmektedir. Okumanın ardından "ای حرف الف فلاتك اغلى فلانى آل" "Ey Elif harfi filan oğlu filanı al" şeklindeki yere yok olması istenen kimsenin ismini ve kendi ismini söyleyerek cümle tekrarlanmalıdır.

Pazartesi günü ise oruç tutulmakta fakat okuma yapılmamaktadır. Salı günü oruçlu kişi tarafından (ج) "cim" yazılı pide alınarak üzerine 3 defa Ra'd Sûresi okunacak ve "يا حرف الجيم خذ فلان بن فلانه" *Yâ harfil cîmi ħuz fülân bin fülâne* "Ey cim

¹⁰²⁴ Kenz., c.II, s. 62.

¹⁰²⁵ Kenz., c.II, s. 32.

harfi falan oğlu falanı al” denilecektir. Çarşamba okuma yoktur. Perşembe günü aynı işlemler yapılarak 5 defa Ra’d Sûresi okunacak ve "يا حرف الهاء خذ فلان بن فلانه" *Yâ harfil hâi huẓ fûlan bin fûlane* “Ey (هـ) he harfi falan oğlu falanı al” denilecektir. Cuma yine bir şey yapılmazken Cumartesi günü aynı işlemler yapılarak "يا حرف الزاء خذ فلان بن فلانه" *Yâ harfil zâi huẓ fûlân bin fûlâne* 7 defa Ra’d Sûresi okunacak ve “Ey (ز) ze harfi falan oğlu falanı al” denilir. Pazar günü oruç tutulur fakat okunmaz. Pazartesi günü tı harfi olan pideye 9 defa Ra’d Sûresi okunur ve "يا حرف الطاء خذ فلان بن فلانه" *Yâ harfil tâi huẓ fûlân bin fûlâne* “Ey (ط) tı harfi falan oğlu falanı al” denilir. Bu günlerin her günü oruç olmak gerekmektedir. Sonrasında pideler şehir dışında siyah bir köpeğe yedirilmeli ve verilen metin okunmalıdır. Böylece kişi yok olacak/ölecektir denilmektedir.¹⁰²⁶

Bu formülde kullanılan Ra’d Sûresi’nin okuması 1,3,5,7,9 şeklinde tek sayılarla yapılmaktadır. Sûre Hz. Peygamber’e karşı küstahlıklarını gittikçe artıran Mekke’nin zenginlerine karşı bir tehdit iması taşıdığı için olsa gerek, bir kimsenin ölmesi için de bu sûre seçilmiş olmalıdır. Ayet doğrudan bir insanı öldürmeye yönelik bir amaç için kullanılmaktadır. El-Hüseynî’ye göre bu formülü uygulamak için kişinin bunu hak etmesi gerekmektedir. Fakat hak edecek kişiyi belirleyecek olan yine formülü uygulamaya karar veren kişidir ki zaten böyle bir kişi için karşıdaki insan bu cezayı hak etmiş olacaktır.

Formülün yapılması için seçilen gün ise Salı günüdür. Bu örnekte ve gelecek örneklerde dikkat edildiği üzere Salı ve Cumartesi günleri hazırlanan ve yapılan büyülerin amaçlarının genelde kötü oldukları görülmektedir. Uygulamalarda antik dönem politeist inançların kalıntıları açık bir şekilde görülmektedir. Günleri yönettiği iddia edilen gezegenlerden sadece Cumartesi gününü yöneten Satürn ve Salı gününü yöneten Mars kötü tanrılardır. Kenzü’l-Havâs’ta genellikle Satürn ve Mars için verilen saatler genelde uğursuz ve iş yapılması tavsiye edilmeyen saatler olarak verilmektedir.

Savaşta galip gelmek veya başkalarına zarar vermek, istendiğinde Zühal/Satürn’e; tabiat olayları ve salgın hastalıklar sırasında Mars adına dikilen putlara dua edilmiştir.¹⁰²⁷

¹⁰²⁶ Kenz., c.II, s. 98.

¹⁰²⁷ Tambağ, a.g.e., s. 37.

Mars, Eski Mezopotamya tanrısı olan Nergal'dir. Arapçada Merih olarak bilinen Mars, Grek savaş tanrısı Ares'tir ve Mezopotamya savaş tanrısı Nergal'le özdeşleştirilmiştir. İkinci en kötü gezegen olarak bilinmektedir.¹⁰²⁸ Burada Mars'ın yönettiği gün olarak inanılan Salı gününün seçilmesi ister istemez o günün sahibi olan bu tanrıdan bir yardımın beklendiğine işaret ettiğini düşündürmektedir ki zaten Nergal, ölümün, savaşın, vebanın tanrısıdır. Bir kralın öleceğinin habercisidir.¹⁰²⁹ Mars, Güneş'e yakınlığından dolayı sıcaklığı, kuraklığı ve ateşi yani kırmızıyı hatırlatmaktadır.¹⁰³⁰

Oruç tutulması için verilen sayı, verimliliğin sembolü olarak da görülen 9 sayısıdır.¹⁰³¹

Formülde pidelerin üzerlerine yazılan harfler, Fâtiha Sûresi'nde geçmeyen ve "Hurûfu Suflîye-i Zulmânîye" adı verilen harflerdir. Harfleri yazmak için pide seçilmiştir. Kişinin ölmesi için okunması tercih edilen sûre ise Ra'd Sûresi'dir

Buradaki örnekte ise dikkatleri çeken bir hitap yer almakta ve harflerden istenilen kişiyi alması söylenerek kişinin öldürülmesi için bu harflerden yardım istenilmektedir. Daha önce geçen örneklerden hatırladığımız gibi harflerin de cinleri/hâdimi bulunmaktadır. Muhtemelen burada harflerin hâdimi ile cinlerin yardımlarının istenilmesi amaçlanmaktadır.

Harflerin havâssının Hz. Âdem'e isimlerin öğretilmesiyle başladığına, peygamberler tarafından devam ettirildiğine ve Hz. Muhammed zamanında ise en zirve dönemini yaşadığına ve sonraki dönemde bu ilmin sırlarının Peygamberimizden Hz. Ali'ye ve Hz. Ali'den de İmamlara aktarıldığına inanılmıştır.¹⁰³²

Pidenin yedirilmesi için şehrin dışında siyah bir köpeğin bulunması istenmiştir. Köpeklerin bakışlarının şeytanı kaçırdığına inanılan bir güce sahip olduğuna inanılmıştır. Bazı Müslüman mezheplerce ise köpek pis, necis sayılmıştır.¹⁰³³ Formül bir kimseyi öldürme amacıyla hazırlandığı için seçilen hayvan köpektir. Pideyi yiyecek

¹⁰²⁸ Mess, *a.g.t.*, s. 86-90.

¹⁰²⁹ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 27.

¹⁰³⁰ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 119.

¹⁰³¹ Eliphas Levi, *Elements of the Qabalah*, s. 4.

¹⁰³² Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 63-69.

¹⁰³³ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 43.

köpeğin siyah olarak tercih edilmesi de yapılacak olan bir kara büyünün işareti gibi durmaktadır. Pidenin üzerine yazılmış olan isimlerin hem söyleyerek hem de köpeğe yedirilip yok edilerek o kimselerin de yok edilmesi amaçlanmış ve burada **taklit büyü**sü kullanılmıştır.

Örnek 3: Başka bir formülde ise zâlim veya cebbâr olduğuna inanılan kimselerin cezalandırması için **Cumartesi günü** şafakla birlikte abdestli bir şekilde kibleye dönerek zâlimin gözde canlandırılmasıyla 25 okuyuşta bir "اللهم يا قهار إذا البطش" "Allâhümme yâ *kaħhârü yâ zelbaşış şedîdi kaħhir ve demmir fülânebni fülâne biħakki hazihis sûreti ş şerîfeti ve biħakki ismike'l kaħhâr* "Allah'ım ey Kakhâr ey şiddetli baskı sahibi bu sûre-i şerife ve Kakhâr isminin hakkı için falan kişiyi kahret, yok et" şeklindeki metnin okunması ve **1001 adet** de **Asr Sûresi'nin** okunması gerekmektedir. Bu sûre zâlim ve cebbâr olan kimselerin adlarıyla birlikte **kurşun bir levha** üzerine yazılmalıdır. Levha kötü kokulu bir maddenin dumanına tutularak islendirilmekte ve daha sonra **eski bir mezarın** ayakucuna gömülmektedir. Bu uygulamanın sonunda o kişi yavaş yavaş ölecektir, denilmektedir.¹⁰³⁴

Bir zâlimi ve hak etmiş bir cebbâr kimseyi cezalandırmanın amaçlandığı örnek, zâlim olduğu düşünülen kimsenin yavaş yavaş ölümünü amaçlamaktadır. Bunun için de zâlimin şekli gözde canlandırılmaktadır. Örnekte bir şeyin taklidini yaparak aslının üzerinde etkili olacağı düşüncesinden hareketle **taklit büyü**sünün kullanıldığı görülmektedir.

Formülde kullanılan sûre Asr Sûresi'dir ve sûrenin 1001 adet okunması istenmektedir. 1001 sonsuzluk sayısı, sonsuz genişlemenin sayısı olarak bilinmektedir.¹⁰³⁵ Sınırsızlık ve büyük sayıların aşılması anlamına gelmektedir.¹⁰³⁶

Kötü amaçlı olarak hazırlanmış özellikle de insanların helakı için hazırlanmış formüllerde astrolojinin kullanıldığı kısımlar gözden geçirildiği zaman, zulüm yapan kişilere ceza vermek, sıkıntıya uğratmak, hatta felaketle, hastalıkla o kimsenin veya

¹⁰³⁴ Kenz., c.II, s. 53.

¹⁰³⁵ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 93.

¹⁰³⁶ Yalçın, *a.g.e.*, s. 70.

ailesinin yok olmasını sağlamak amacıyla seçilen günlerin ve saatlerin genellikle Cumartesi ve Salı günleri olduğu görülmektedir.

Buradaki örnekte de seçilen gün Cumartesi'dir. Cumartesi'yi yöneten Sutürn'dür¹⁰³⁷ ve Satürn'ün madeni kurşun, rengi ise siyahtır.¹⁰³⁸

Verilen örnekle de kişinin yavaş yavaş ölmesi söz konusudur ve bunun için en uygun olanı Babillilerdeki gibi Cumartesi gününü yöneten Ninurta/Satürn'dür.¹⁰³⁹ Satürn gezegeni hastalık, yıkım,¹⁰⁴⁰ ölüm,¹⁰⁴¹ nefret,¹⁰⁴² gibi kötü şeyleri getirmektedir.¹⁰⁴³ Satürn'e büyük talihsizlik adı verilmiştir.¹⁰⁴⁴ Satürn sık sık savaş ve av tanrısı Ninurta'yla ilişkilendirilmiştir. Sümer tanrısı Ninurta başlangıçta tarım ve verimlilik tanrısı iken daha sonraları ona savaş ve kahramanlık özellikleri de eklenmiştir.¹⁰⁴⁵

Cumartesi için nifak, nefret, kötü düşünceler ve fikirleri ekmek, özgürlüğü terk etmek, her birini öldürmek, her üyeyi sakatlamak uygun görülmüştür.¹⁰⁴⁶ Zaten tuğlalar, harç, kara tahtalar, mezarlıklar, Satürn'ün hâkimiyeti altındadır.¹⁰⁴⁷ Örnekte de hazırlanan formül eski bir mezarın ayakucuna gömülmektedir. Açık bir şekilde örnekte Babil inancının günümüze kadar nasıl devam ederek geldiği görülmektedir. Mezarlıklara hâkim olduğu düşünülen Saturn'ün gününde hazırlanan büyüsel maddenin bir mezarın ayak ucuna gömülmesi de anlamsız durmamaktadır. Zaten yapılacak iş toprak elementine bağlı ise yazılan metnin gömüldüğü yerler arasında mezar da bulunmaktadır.

Filistin bölgesinde ise cinlerin yerde oturmaları sebebiyle, yer altı arıkları, kaynaklar, kuyular, sarnıçlar, mağaralar, dağ yarıkları, kanallar, karanlık dereler,

¹⁰³⁷ Kenz, c.I, s. 181; Proctor, *a.g.e.*, s. 305-307; Redgrove, *a.g.e.*, s. 63.

¹⁰³⁸ Redgrove, *a.g.e.*, s. 63.

¹⁰³⁹ Ekrem Sarıkçıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2008, s. 25-26.

¹⁰⁴⁰ Mathers, *a.g.e.*, s. 13-14; Kaplan, *Sefer Yetzirah*, s. 180.

¹⁰⁴¹ Greer, *a.g.e.*, s. 122; Mathers, *a.g.e.*, s. 13-14; Campbell, *a.g.e.*, s. 2.

¹⁰⁴² Driscoll, *a.g.e.*, s. 69; Mathers, *a.g.e.*, s. 13-14.

¹⁰⁴³ Mathers, *a.g.e.*, s. 13-14.

¹⁰⁴⁴ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 18-19.

¹⁰⁴⁵ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 26.

¹⁰⁴⁶ Lisiewski, *a.g.e.*, s. 184-185.

¹⁰⁴⁷ Cainer-Rider, *a.g.e.*, s. 295.

mezarlar ve kökleri yeraltına uzanan ağaçlar gibi gizli yer altı geçişleri olduğu düşünülen yerlerden korkulmuştur.¹⁰⁴⁸ Mezarlar cinlerin yeri olarak görülmüştür.

Seçilen kurşun levhanın ise tesadüfi olmadığı ve Satürn'ün madeni olduğu görülmektedir. İlginç bir şekilde hazırlanan kurşun levha eski bir mezarın ayakucuna gömülmektedir. Burada da konulacak yerin bir mezarın ayakucunun seçilmesi tesadüfi olmamaktadır. Kurşunun işlenmesi kolay olmasından dolayı amulet olarak taşınmış Antikçağ boyunca mezarlıklara, metruk yapılara ve tarlalara, cinler ve tanrıların ruhlarıyla irtibatın kolay olması amacıyla kurşun depolanmıştır. Bu metalin büyü güçleriyle ilişkiye geçmeye aracılık ettiği inancının yaygınlaşmasına neden olmuştur.¹⁰⁴⁹

Mezarın ölümü hatırlatmasından dolayı genellikle karabüyülerde kullanılmıştır. Ayrıca verilen formülle üzerine ölmesi istenilen kimselerin isimlerinin yazıldığı kurşun levhayı bir mezarın ayakucuna gömerek bu isimler de temsilen ölmüş ve mezara gömülmüş olmaktadır. Sembolik olarak yapılan bu işlemin, isimleri bulunan kimselerde gerçekleşmesi umut edilmektedir.

Seçilen tütsü de yapılan işin amacına göre kötü kokuludur. Antik dönemde dualarla, büyü yapılarak, tütsü yakılarak tanrılar çekilmeye çalışılmıştır.¹⁰⁵⁰

Dumanın ilkel çağlarda, dualarla ifade edilmek istenilen dilekler yakarış ve şükran duygularını tanrı katına ulaştırdığına inanılmıştır. Bir ölü yakılırken onun ateşinden çıkan dumanın, cesedi terkeden ruhu göğe çıkardığı inancı yaygındır.¹⁰⁵¹

Örnek 4: Taklit büyüsünün açık bir şekilde kullanıldığı örneklerden biri olan bu örnekte ise cezayı hak ettiğine inanılan kimselere hemen cezası verilmek istenildiği zaman 3 gün oruç tutup hayvanî olan hiçbir şeyi yemeyerek riyazat edip üçüncü günün sonundaki iftardan sonra bir tane küçük tuz parçası alarak besmelesiz bir şekilde yüz tuz parçasına ayrı ayrı birer tane olmak üzere toplam yüz adet Tebbet Sûresi okunmalıdır. Sonunda da verilen azimeti bir defa okuyarak bu tuzlar beyaz bir beze sarılmalıdır. Bez de bir kuyu veya dereye yahut denize atılmalıdır. Atılan bezdeki tuzların erimesiyle

¹⁰⁴⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 49.

¹⁰⁴⁹ Akın, *a.g.e.*, s. 76.

¹⁰⁵⁰ Seligmann, *a.g.e.*, s. 23.

¹⁰⁵¹ Ersoy, *a.g.e.*, s. 388.

cezayı hak eden kimse de eriyip ölecektir. El-Hüseynî bu uygulamada da ölümü hak etmeyen kimseye yapılmaması gerektiğini söylemektedir. Yapılacak dua ise;

"اللهم اهلك عدوى فلان بن فلانه كما اهلكت اعداء النبياء المرسلين و اقهر فلان بن فلانه فى هذه الساعة اللهم يا قاهر يا ذا البطش الشديد يا فعال لما يريد اللهم اهلك عدوى فلان بو فلانه بحق سورة تيت يدا و بحروف تيت يدا اللهم بسر انبيائك و رسلك..."
Allâhümme ehleke 'adüvvi fülânübnü fülâne kemâ ehlekte a'dael enbiyâi ve'l mürselîne vakhür fülânübnü fülâne fi hazîhis sâ'ati. Allâhümme yâ kâhirü yâ zelbaşî's şedîdü yâ fa'âlün limâ yürîdü. Allâhümme ehlika 'adüvvi fülânübnü fülâne bihakki sureti tebbet yedâ ve bihurûfi tebbet yedâ Allâhümme bisirri enbiyâike ve rusûlike Allah'ım gönderdiğin peygamberlerin düşmanlarını helak ettiğin gibi benim düşmanlarımı helak et ve bu saatte helak et Allah'ım ey şiddetli baskı sahibi ey istediğim şeyi yapıcı Allah'ım tebbet yedâ Sûresi'nin hakkı için düşmanımı falanı helak et Allah'ım peygamberlerin ve resullerinin sırrı hakkı için" şeklindedir.¹⁰⁵²

Okunması için verilen sûre Tebbet Sûresi'dir fakat sûrenin besmelesiz okunması istenmiştir. Kötü amaçla hazırlanan büyüsel örneklerde normal olanın aksinin yapılmasının istendiği de olmaktadır. Bu şekilde yapılacak uygulamayla aslında Allah'ın istediğini yaparak yanında değil, karşısında olmak tercih edilmektedir.

Bunun bir örneği de yine zâlim ve zorba olduğu düşünülen bir kimsenin kahrı için hazırlanan formülde görülmektedir. Formülde yerine getirilmesi gerekenler yapıldıktan sonra kişinin **başını açıp**, seccadeyi de kaldırdıktan sonra diz üzerine oturarak **5530 defa**: "Allahümme salli ala seyyidina Muhammed" diye salat ve selam okuduktan sonra:

يا رب العالمين سن عادل مطلق قوللريكه رحيم واشفقسك، ظلمه و عدوانه راضى اولمازسك فلان فولك بغير حق قوللريكه ظلم ايديور، سن اصلاح و قلبنه عدلى، ظلم و غدردن فراغتى الهام بيور، Yâ Rabbe'l âlemin sen اكر اصلاح حال ايتمز ايسه قها ر اسم شريفكله قهر و تدمير ايت. Sen adil-i mutlak, kullarına rahim ve eşfaksın. Zulme ve adavete razı olmazsın. Filan kulun haksız yere kullarına zulmediyor. Sen allam-ül guyub olduğun için bunu sen de biliyorsun. Yâ Rab onu ıslah ve kalbine adli, zulüm ve

¹⁰⁵² Kenz., c.II, s. 206.

gadırdan Feragati ilham buyur. Eğer islah-ı hal etmezse, Kakhâr ism-i şerifinle kahret,"¹⁰⁵³ demesi istenmiştir.

Aslında bazı duaların başı açık bir şekilde yapıldığı zaman daha çabuk kabul olunacağına inanılmıştır. Bundan dolayı da yağmur duası başı açık yapılmaktadır. Zulüm görenler yine başı açık bir şekilde beddua etmişlerdir. Borcunu inkâr eden biri yine alacaklıya ilenirken başı açık bir şekilde beddua etmiştir. Normalde baş açık olarak yapılan dua veya beddua yüksek sesle yapılmıştır.¹⁰⁵⁴

Ayrıca Tebbet Sûresi'nin besmelesiz bir şekilde okunması da yer almaktadır. Öyle ki insanların doğumundan itibaren kendilerini takip ettiğine inanılan Karina cinini/ruhunu da teskin için zaman zaman ona kurbanlar sunulmuştur. Fakat dikkat çeken husus kesilen kurbanın besmelesiz bir şekilde kesilmesi ve yemeğinde tuzun kullanılmamasıdır.¹⁰⁵⁵

Bu formülde cin davetlerinde olduğu gibi uygulama öncesinde oruç tutma, riyâzette bulunarak canlı olan şeylerden yememe gibi şartlar bulunmaktadır. Yerine getirilmesi istenilen bu şartların benzerleri Ortaçağ Avrupa'sında yazılmış olan Grimoire denilen büyü reçete kitaplarında da yer almaktadır. Bunların çoğu; para, şan, şöhret, mevki, aşk, şehvet, düşmana zarar vermek gibi konularda başarı vaad eden kara büyü kitaplarıdır. Bu kitaplar bir yandan büyücünün oruçlar ve riyâzet uygulamaları İsa, Meryem anaya, azizlere, tanrıya uzun dualar haykırışlar sunmayı ön görürken diğer yandan kitapta şeytan, ifritler ve cinler ordusu çağrılıp büyücünün en nefsi isteklerini yerine getirmeleri için celp ve çağrılar yer almaktadır.¹⁰⁵⁶ Grimoireler satılmak üzere düzenlenmiş kitaplardır ve alıntılar yapılarak tahrifatlar uygulanıp çarpıtılmışlardır. Yazarları tanınmış kimselere papalara, peygamberlere addedilmiştir.¹⁰⁵⁷

Kişinin eriyerek ölmesi için kullanılan madde tuzdur. Tuzun büyüsül işlerde önemli görevleri olmuştur. Tuz ve tuzlu toprak antik dönemdeki ritüellerde tuzu dökme şeklinde sık sık kullanılmıştır. Tuzun saf görünümlü beyaz rengine rağmen, tuzun hırsı teşvik ettiği düşüncesinden dolayı pis olacağına inanılmıştır. Grihya-sutras'da bir kişi

¹⁰⁵³ Kenz., c.I, s. 193.

¹⁰⁵⁴ Onay, a.g.e., s. 68.

¹⁰⁵⁵ Zbinden, a.g.e., s. 20.

¹⁰⁵⁶ Jesuit Dominicane Plangiere, *Grimoirium Verum or The True Grimoire, The Most Approved Keys of Solomon, The Hebrew Rabbi*, Edited, James Banner, Gent., at Memphis, 1999, s. 4.

¹⁰⁵⁷ Gökhan, a.g.e., s. 435.

ölümün getirdiği kirlilikten dolayı üç yas gecesi için hiçbir tuzlu yiyecek yememiştir. Yine aynı şekilde evlilik sonrası üç gece ve gündüz tuzlu yiyecekler tüketilmemektedir. Modern Hindistan'da ise tuzun kötü ruhları ve nazarı çevirdiğine inanılmaktadır. Güney Hindistan'da da kişi tuzu üzerinde taşımakta ve sonra suya atmakta ve “Sen kötü göz, kim olursan ol, Yok ol!” sözlerini söylemektedir. Kol kabilesinin üyeleri tuzun cinlere karşı etkili olduğuna inanmaktadırlar ve onu ölü yakılan yerin üzerine serpmektedirler. Ayrıca bir eve ölüm geldiği zaman yas zamanında yiyeceklere tuz eklenmemiştir. Yas sahibi tarafından da ölümü takiben bir yıl boyunca tuz tüketilmemektedir. Güney Hindistan'da saf tuz birkaç köy tanrıçalarına ve bazı iyileştirme tanrısına sunulmaktadır. Kuzey Hindistan'da tuz, evlilik törenlerinde bereket unsuru olarak evli çiftlerin başlarına serpilmektedir veya onların kapısının yakınına gömülmektedir.¹⁰⁵⁸

b) Hasta Etme İçin Örnekler

Kitapta verilen bazı formüllerde ise kişinin doğrudan ölümü istenmemekte fakat ölüm derecesinde hasta edilmesi amaçlanmaktadır. Örneklerin fazlalığı nedeniyle çarpıcı birkaç örnek, burada paylaşılacaktır.

Örnek 1: Sırf kötülük yapmak amacıyla hazırlandığı görülen bu usûlde her kim Rum Sûresi'ni bir kâğıda yazarak toprak testiye koyar sonrada üzerine yağmur suyu doldurur da kim bu sudan içerse, içenin sağlığı bozulacak hasta olacak ve acı çekecektir.¹⁰⁵⁹

Örnekte Rum Sûresi'nden insanların hasta olmaları için faydalandığı ve örnekte **aktif büyüün** kullanıldığı görülmektedir. Oysa Rum Sûresi İranlılarla yapılan savaşta yenilmiş olan Rumların (Bizanslıların) tekrar galip geleceklerini anlatan bir sûredir ve anlamı açısından örnekle bir ilişkisi bulunmamaktadır.

El-Hüseynî her ne kadar bazı formüllerin ve bölümlerin alt kısmında hak etmeyene yapılmaması gerektiğini söylese de burada suyu içecek kimsenin büyük ihtimalle de masum olabilecek kimsenin, hiç hak etmeden hastalanmasına sebep olabileceği hesap edilmemektedir.¹⁰⁶⁰

¹⁰⁵⁸ Frederick J. Simoons, *Plants of Life, Plants of Death*, The University of Wisconsin Press, England 1998, s. 186-188.

¹⁰⁵⁹ Kenz., c.II, s. 104.

¹⁰⁶⁰ Kenz., c.II, s. 104.

Formülü hazırlayan kimse belki farkında olmadan cinlerin metali sevmemesinden dolayı toprak testi kullanarak onları toprağa çekmek ve yardımlarından faydalanmak istemektedir. Öyle ki, Mısırlılara göre cinlerin mekânı ateşten çok topraktır ve onlar cinlerin yer altında yaşadıklarına inanmaktadırlar. Bundan dolayı da onlardan bahsederken “tahtaniyin” denilen aşağıdakiler anlamına gelen veya “yeraltında yaşayan kardeşlerimiz” gibi ifadeler kullanmışlardır.¹⁰⁶¹ Bu sebeple Mısırlılar bir kimse yere sıvı bir şey dökecekse “destur” veya “destur yâ mübarekin” demişler ve ansızın gelecek bir işten zarar görerek kendilerine verebilecekleri intikama karşı kendilerini korumuşlardır. Çünkü yer, su kaynakları, inler, mezberelikler, felaket yerleri, pek işlek olmayan yerler, tarla yollar, eski evler, ıssız dereler, banyolar, evlerde ocak ve tuvaletlerin cinlerin mekânları olarak görülmüş ve böyle yerlere girerken tedbir amaçlı olarak dualar okunmuştur.¹⁰⁶²

Rum Sûresi'nin kullanıldığı benzer bir örnekte ise Rum Sûresi bir kâğıda yazılarak toprak testi içine konulup üzerine de yağmur suyu doldurulmakta ve bu sudan düşman tarafından yüz yıkanacak olursa düşmanın gözlerinin hasta olacağı hatta bu kimsenin gözlerinin kör olacağı düşünülmektedir.¹⁰⁶³ El-Hüseynî, kör olma olasılığına karşı Allah'tan korkmalı ve yapılmamalıdır uyarısını da yapmaktadır.

c) Dil, Uyku, İdrar ve Erkekliği Bağlama İçin Örnekler

Kitapta büyüsel örnekler arasında kurbanın dilini, uykusunu, idrarını ve erkekliğini bağlama gibi kötü amaçlı olarak hazırlanmış formüllerin varlığı hiç de az değildir. Kitaptaki örneklerden birkaç örneği açıklamak diğer örnekleri anlamada az çok yardımcı olacaktır.

Örnek 1: Karşı tarafın dilini bağlayarak kötü söz söylemesini veya o kişinin aleyhinde söz söyleyerek rızkına ve kazancına engel olmasını önlemek amacıyla yapılan formülde bir asma **kilidin** üzerine “**Yâ Müstelkiya**” diyerek yazılmalı ve besmele çekerek el-Hüseynî'nin ifadesiyle “**Elem neşrah leke**” Sûresi okunmalı ve kilidin deliğine üflenmelidir. Sûreyi okuyarak **üfleme** işlemi **40** defa tekrarlanmalıdır. Sonrasında verilen bu metin **”عقدت لسان فلان بن فلانه كما عقدت هذا بقدره الله و بحرمة السورة**

¹⁰⁶¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 6.

¹⁰⁶² Zbinden, *a.g.e.*, s. 7.

¹⁰⁶³ Kenz., c.II, s. 104.

"الشريفة" "Aḳadtü lisâne fülânibni fülâne kemâ 'aḳadte haḳa biḳudretillâhi ve biḳurmetis sûreti 'ş şerîfeti" "Sûre-i şerife hürmetiyle ve Allah'ın kudretiyle bağladığın gibi falanın dilini bağla" diye okunarak kilitin kapatılması gerekmektedir. Kilit kapalı kaldıkça o kimse bir daha kötü söz söylemeyecektir.¹⁰⁶⁴

Bu örnekte kullanılan sûre İnşirah Sûresi'dir. Bu sûrede Peygamberimizin, çocukluğunda risalete hazırlamak üzere kalbinnin açılıp arıtılmasından söz edilmektedir. Ayrıca, onun getirdiği dindeki kolaylıklara dikkat çekilerek Allah'a şükretmeye teşvik edilmektedir. Sûrenin konusu ve hazırlanan formül arasında bir bağ kurmak zor görülmektedir.

Sûrenin okunması için verilen tekrar sayısı olgunluk sayısı olarak bilinen 40 dır. 40, Ortadoğu ve Türkiye'de yaygın olarak kullanılan büyük sayılar arasında en büyüleyicisi olarak kabul edilmiştir. Bu sayı eski Babil'de gözlemlendiği şekliyle Ülker yıldızının 40 gün ortadan kaybolmasıyla alakalıdır.¹⁰⁶⁵

Uygulamanın yapılacağı herhangi bir gün verilmese de Ortaçağda, Çarşamba gününün hava ruhlarının savaşta zafere ulaşmak, yargıçları teskin etmek, bütün çürümüş bilgileri ve deneyimleri öğretmek, hastalık ve sağlığı getirmek, fakirliği yükseltmek ve yüksek birilerini aşağı indirmek, ruhları bağlamak ve serbest bırakmak, kilitleri açmak veya kilitlemek ve daha başka uygulamaları yaptıklarına inanılmıştır.¹⁰⁶⁶ Burada da görüldüğü gibi kilitleri kapatıp açma işi ruhların görevidir.

Anahtarın, açıklığa kavuşturma veya öğrenme, istenilen bazı bilinmeyenleri açığa çıkarma gibi sembolik anlamları bulunmaktadır. Özellikle iktidar ve sahip olma kavramlarının bir sembolü olarak kullanılmaktadır. Eski geleneklerde anahtarın verilmesi teslimiyet ve boyun eğmenin işaretidir.¹⁰⁶⁷

Örnekte kilitin kapanması ile kişinin dilinin bağlanması arasında bir ilişki kurulmuş ve kilitin kapanmasıyla kişinin de dilinin kapanacağı/bağlanacağı ve konuşamayacağı düşünülmüştür. Burada kullanılan büyü çeşiti **taklit büyüdür**.

¹⁰⁶⁴ Kenz., c.IV, s. 41.

¹⁰⁶⁵ Schimmel, *Sayıların Gizemi*, s. 265.

¹⁰⁶⁶ Lisiewski, *a.g.e.*, s. 178-179.

¹⁰⁶⁷ Ersoy, *a.g.e.*, s. 51.

Kitapta benzer amaçlarla ve özellikle taklit büyüünün kullanılarak hazırlandığı formüller bulunmaktadır.¹⁰⁶⁸

Örnek 2: Uyku bağlamak için verilen başka bir formülde ise bir karışık **koyun bağırsağının** üzerine **Kafirun Sûresi** okunmalı ve her (ع) “ayın” harfi geldiğinde bağırsağa bir **düğüm** atılmalı ve *عقدت نوم فلان بن فلان كما عقدت هذا بقدره الله الملك القادر* “*Ağadtü nevme fülân bin filâna kemâ ‘ağadtü hazza biğudretillâhi’l Meliki’l Kâdiri*” “Kadir Melik olan Allah’ın kudretiyle bunu bağladığım gibi falanın uykusunu bağla” denilmelidir. Düğüm atılan bağırsak bir **şişeye** konularak ağzı sıkıca mühürlenir ve uykusu mühürlenmek istenilen kimsenin evinin **eşiğine gömülür** ve adam eşiğin üzerinden geçtikçe uyku uyuyamayacaktır. Bunun ise en fazla 3 gün orada tutulması gerekmektedir. Yoksa o kişinin ölme tehlikesi bulunmaktadır. Bunu bozmak içinse yapılacak şey şişenin olduğu yerden çıkartılarak, düğümlerin çözülmesi ve düğüm yerlerinin kesilmesi şeklindedir.¹⁰⁶⁹

Dil bağlama usûlünün teknik olarak bir benzerini burada görmekteyiz. Bu formülde ise Kafirun Sûresi kullanılmıştır. Bağlamak için kullanılan da koyun bağırsağıdır. (ع) “ayın” harfinin geçtiği yerlerde olmak şartıyla toplam 7 düğüm atılmıştır. Düğümlenen bağırsakla kişinin uykusunun da düğümleneceği ve o kimsenin uyuyamayacağına inanılmış ve **taklit büyüü** kullanılmıştır.

İstikrar (kalımlılık) ve kararlılığın bir simgesi olan düğüm, İslâm geleneklerinde koruyucu bir sembol olarak da yer almıştır. Araplar kem gözden kendilerini korumak için sakallarına birer düğüm atmışlardır.¹⁰⁷⁰ Bağlardan kendini kurtarma, özgür olmak anlamına da gelmektedir.¹⁰⁷¹

Düğümle yapılan büyü örneklerini Hindistan’da da görmekteyiz. Doğum büyüü, Hindistan’da Atharva Veda’da bildirilmektedir. Çocuk doğurma, evlilik, ölüm

¹⁰⁶⁸ Dil bağlama ve kötü söz söylemeyi engellemek amacıyla yapılan başka bir uygulama da ise bir karışık kadar koyu mavi bir ibrişim alarak, kibleye karşı oturup ibrişime tam bir temizlik içinde 3 kez dua okunur ve sonrasında da on bir kez salat ve selam getirilmelidir. Sonra ise besmele çekerek Yâsin suresi okunur. Yâsin suresi okunurken geçen her mübin kelimesinde verilen dua okunarak ibrişime bir düğüm atılmalıdır. Sürenin sonunda ibrişime toplam yedi adet düğüm atılmış olacaktır. Bunun sonunda ise bir adet Fâtiha Sûresi okunarak ibrişime üflenmelidir. Bu uygulamanın etkili olabilmesi için ibrişimin muşambaya sarılarak ibrişimi o kişinin üzerinde taşıması gerekmektedir. Böylece o kimse artık kötü söz söyleyemeyecektir. Bilgi için Bkz. Kenz, c.IV, s. 42.

¹⁰⁶⁹ Kenz., c.IV, s. 46.

¹⁰⁷⁰ Ersoy, *a.g.e.*, s. 141.

¹⁰⁷¹ Ersoy, *a.g.e.*, s. 142.

gibi durumlarda koruyucu bir unsur olarak üzerlerinde hiçbir düğüm taşımamaları gerektiğine dair bol bol işaretlere rastlanmaktadır.¹⁰⁷²

Yunan tabletlerinde de karşılaşıldığından söz edilen düğüm büyü Kur'an'da beddua amacıyla atılan düğümlere denilmektedir. Sami düğüm geleneğinde hazırlanmış bir büyü de Yunan tabletlerinde “o cadının düğümü çözülür, büyü durdurulur ve (onun) büyü çöle yayılır,” denilmektedir. Düğümler genelde beddua için kullanılmakla birlikte, Orta Asya'da hastalıklar düğümlere üfleyerek iyileştirilmektedir.¹⁰⁷³

Burada da Kâfirun Sûresi bağırsağın üzerine okunmakta fakat şifa olarak değil rahatsızlık vermek amacıyla kullanılmaktadır. Hazırlanan formülün bir şişeye konularak uykusu bağlanılacak kimsenin evinin eşiğine gömülmesinin sebebi eşiklerde ve kirişlerde şeytanların insanlara tuzaklar hazırlaması ve buralardan kötü güçlerin geçişlerini engelleme düşüncesi olabilir. Özellikle Babil metinlerinde kapılardan, eşiklerden geçiş şekilleri, abartılı bir şekilde detaylandırılarak verilmiştir. Özellikle yatak odasının korunmasına önem verilmiştir.¹⁰⁷⁴

Wessely'nin bildirdiğine göre, kovucuyu takan kişiye yeryüzünde bulunan, yatağın altında, dış ve iç kapının altında, kirişlerin, kâselerin altında ve deliklerdeki kötü ruhlar bir şey yapamamaktadırlar. Evlerde, kirişlerde ve eşiklerde pusuya yatmış olan şeytanlardan (devil) metinlerde sık sık bahsedilmektedir. Özellikle kötü ruhların izinsiz olarak içeriye girmesini engelleyen ve koruyucu görevi üstlenen eşiklerdir. Babil metinlerinde girişten kastedilenin ne olduğu geniş bir şekilde açıklanmaktadır. İç ve dış kapı, sürgü, üst söveler, menteşeler ve eşikten dualarla cinler defedilmek istenmiştir. Özellikle yatak odası özel bir koruma gerektirmektedir.¹⁰⁷⁵

Hemen hemen bütün kültürlerde yaşam alanıyla dış dünya arasında bir sınır olarak duran kapı eşiklerine önem verilmiştir. Çünkü eşikler kötülüğün kişilere ulaşmasında son engel olarak görülmüştür.¹⁰⁷⁶ Çoğu kültürlerde ise eşiklerde koruyucu ruhların ikamet ettiğine ve onların incitilmemesi gerektiğine, bu şekilde de kötü ruhların

¹⁰⁷² Mircea Eliade, *İmgeler Simgeler*, Çev: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1992, s.117.

¹⁰⁷³ Bottero, *a.g.e.*, s. 131-132.

¹⁰⁷⁴ Montgomery, *a.g.e.*, s. 43.

¹⁰⁷⁵ Montgomery, *a.g.e.*, s. 43.

¹⁰⁷⁶ Akın, *a.g.e.*, s. 363.

zararlarından korunulacağına inanılmıştır.¹⁰⁷⁷ Benzer şekilde ev ve mezarlıkları emniyetsiz yapan cinler için “Şeyâtın” denilmiş ve bunlar, kapı eşiklerine oturmayı seven cinler olarak bilinmişlerdir.¹⁰⁷⁸

Öncelikle eşik, bir merkezden yayılan kutsal ışınların sona erdiği bölgenin, yani kutsallığın sınırındadır. Dışarıyla içeri, kutsallıkla dinsizlik ve inançsızlık arasında bir geçiş noktası, ayrılma ve barışma ilişkilerinin bir sembolü olmaktadır. Eşik, eski geleneklerin birçoğunda olduğu gibi, tapınağın, anıtsal bir mezarın, bir aile ocağının dokunulmazlığa sahip olan noktalarından biridir.¹⁰⁷⁹ İslâm toplumlarında evin eşikliğe dışarıyı ile içeriyi bir bakıma mahrem olanla olmayan alanı birbirinden ayırması dolayısıyla özel bir saygı duyulmuştur.¹⁰⁸⁰

Bunların dışında ocak ve ateş, evin eşiği de cinlerin sevdiği mekânlar arasındadır. Buralar onların yeridir ve onların elinden kimsenin almaya da hakkı yoktur. Ayrıca geceleyin her yerde ruhların olduğuna inanılmıştır. Onları rahatsız etmemek için de geceleri dikkatli olmak gerekmektedir.¹⁰⁸¹

Kitapta uyku bağlamak amacıyla verilen başka örnekler de bulunmaktadır.¹⁰⁸²

Örnek 3: Bir kimsenin idrarı bağlanılmak istenirse o kimsenin idrarını yaptığı yerden bir avuç çamur alınarak **beyaz keten bir bezin** içersine konmalıdır. Sonra **beyaz, mavi, sarı, siyah, kırmızı, al ve yeşil renkli 7 ibrişim** alınarak “**Elam neşrah leke**” Sûresi’ni okuyarak her seferinde bir düğüm atarak hepsine toplamda **7 adet düğüm** atacak şekilde ibrişim okunmalı ve düğümlemelidir. İbrişimlerle çamurun bulunduğu bez bağlanarak bir **koyun işkembesinin** içine konulmalıdır. Sonrasında bu işkembe **rüzgâra** doğru asılarak işkembenin kuruması sağlanmalıdır. İşkembenin kurumasıyla da o kimsenin idrarının tutulması beklenmektedir. Bu ise **taklit büyüüne**

¹⁰⁷⁷ Akın, *a.g.e.*, s. 364.

¹⁰⁷⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 48.

¹⁰⁷⁹ Ersoy, *a.g.e.*, s. 373-374.

¹⁰⁸⁰ Sarıkçoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 69.

¹⁰⁸¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 27.

¹⁰⁸² Uyku bağlamak için yapılması tavsiye edilen başka bir usûlde ise bekar bir kızın eğirdiği iplik kullanılmaktadır. İpliğin üzerine 101 adet İhlas Sûresi okunmaktadır. Okuma bitince **عقدت نوم فلان بن هذا** *Akadtü fülân bin fülân kemâ ‘akadtü hazzâ* “Bunu bağladığın gibi falanın uykusunu bağla” denilerek ipe bir düğüm atılmaktadır. Bu şekilde ipe 7 düğüm atılmalıdır. Bu uygulamadan sonra el-Hüseynî’nin ifadesine göre Allah’ın kudretiyle o kimsenin gözüne uyku girmeyecektir. Bunu kaldırmak içinse ipin düğümlerini çözmek yeterli olacaktır. Burada bağırsak yerine ip kullanılmıştır. Bilgi için Bkz. Kenz., c.II, s. 196.

girmektedir. Çözmek içinse işkembeyi ve çamuru suya koymak ve ibrişimlere atılan düğümleri çözmek gerekmektedir.¹⁰⁸³

Formülde İnşirah Sûresi'nden faydalandığı görülmektedir. Bu tür formüllerde formülün dini bir yönünün olması açısından ayetlerin kullanımına önem verildiği görülmektedir. Bu çabaların insanların formülleri uygulanmaları konusunda bunlara sıcak bakmalarında etkili olduğu muhakkaktır. Çünkü inançlarına düşkün olan halkımız bir yerde Kur'an'dan küçük bir kısım dahi görse, Kur'an'a ve Arapça'ya olan saygısından dolayı bu bir büyü örneği olsa dahi arapça olmasından dolayı bunları tamamen kabul etmemekten çekineceklerdir.

Bu örnekte de amaç bağlamak olduğu için düğüm atma büyü kullanılmıştır. Burada düğüm için kullanılan renkli ibrişimlerdir. Kişinin idrarının o kimseden bir parça olmasından dolayı parçaya yapılan uygulamanın sahibini etkileyeceğine olan inançtan dolayı olsa gerek idrarın bulunduğu çamur alınarak 7 düğüm atılan ibrişimle bağlanan beyaz keten bez, idrarla işkembe arasında bir bağ kurularak işkembe içine konulmaktadır. Burada ruh suretinin ibrişiminin içine bağlanması görülmektedir.

Kötü ruhları kovma aracı olarak ip ve ağlar onları sihirli bir güçle bağlama özelliğine sahiptirler.¹⁰⁸⁴ Büyüsel özellikleri bulunan kimi maddelerin bu gücü parça ile bütün, öze biçim arasındaki sempatik temas yoluyla rengine de geçirdiği düşünülmektedir. Özellikle kırmızı, mavi, sarı ve siyah büyücülükte sıklıkla kullanılmaktadır.¹⁰⁸⁵

Düğüm atma sayısı olarak verilen 7, kitapta fazlaca kullanılmaktadır. 7 astrolojik bir sayı olup 7 gezegeni ifade etmektedir. Sümerliler 7 sayısını kutsal kabul etmişlerdir.

Fâtiha Sûresi'nin ayet sayısı da 7 rakamını vermektedir. 7 rakamı Fâtiha Sûresi'nde geçmeyen 7 harfinde sayısı olmuş ve özellikle büyülerde burada olduğu gibi farklı şekillerde kullanılmıştır.

¹⁰⁸³ Kenz., c.IV, s. 46.

¹⁰⁸⁴ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 96.

¹⁰⁸⁵ Örnek, *100 Soruda İlkellerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*, s. 148.

Romalılar ve Yunanlılar tarafından da kullanılmış olan keten bitkisi¹⁰⁸⁶ halk arasında cinlere karşı koruyucu özelliğiyle tanınmış hatta bu bitkinin büyük bir kuvvetinin olduğuna inanılmıştır.¹⁰⁸⁷ Örnekte dde tercih edilen keten bezdir.

İşkembenin kuruması için tercih edilen yöntemin rüzgâra asma olduğu görülmektedir. Eski inançlarda rüzgâr cinleri ve tanrılarının olduğuna inanılmıştır. Muhtemelen bunlardan yardım dilemek amacıyla hazırlanan formüller özellikle rüzgâra asılmıştır. Burada da bilmeden eski inançların devamının sürdürülmekte olduğu muhtemeldir.

Öyle ki Enlil Marduk'tan önce kralların tanrısı olmasının yanı sıra fırtına tanrısıdır.¹⁰⁸⁸ Rüzgâr ve yağmur tanrısı olan Ramman, Babillilerde kendisine hizmet eden fırtına devleriyle birlikte bulunur. Fırtına kuşu tanrısı ise Zû'dur. Çin ve Japon panteonlarında da rüzgâr tanrıları önemli bir role sahiptirler. İslâm'a göre ise rüzgâr, Tanrının merhameti ve lütfunun işaretidir.¹⁰⁸⁹

Cinler fırtınada dolaşırlar. Onlar yüksek gökten aşağı inen korkunç fırtınalardır ve korkunç fırtınalara, kasırgalara hizmet ederler. Ayrıca onlar karada uçan kasırgalardır.¹⁰⁹⁰ Rüzgârda cinlerin oturduğu hakkındaki eski Arap tasavvuru halkın fırtına cinlerinden korkmasına sebep olmuştur.¹⁰⁹¹

d) Ticareti Bozma İçin Örnekler

Örnek 1: Bereketi ve bolluğu azaltarak bir düşmanı zarara sormak ve ticaretini bozmak için üzeri **siyahlanmış kurşun bir levha** üzerine **Cumartesi** günü **Zuhal** yıldızının saatinde **Asr Sûresi** yazılmıştır. Bu levha her nereye konulursa orada bereket kalmayacağına ve alış-verişin duracağına inanılmıştır.¹⁰⁹²

Zarar verme, kötülük yapma amacıyla hazırlanmış olan bu formül, **kara büyüye** girmekte ve Asr Sûresi kullanılmaktadır. Asr Sûresiyle ticareti bozma arasında herhangi bir ilişki kurabilmek zor görünmektedir. Ancak bu da formüle dini bir boyut

¹⁰⁸⁶ Tavenner, *a.g.e.*, s. 103.

¹⁰⁸⁷ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 39.

¹⁰⁸⁸ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 10.

¹⁰⁸⁹ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 29.

¹⁰⁹⁰ Zbinden, *a.g.e.*, s. 123.

¹⁰⁹¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 117.

¹⁰⁹² Kenz., c.II, s. 53.

katma düşüncesiyle bu ayetin kullanıldığını düşündürmektedir. Diğer taraftan Cumartesi günü, Zuhal yıldızı, kurşun levha ve siyah rengin bir arada olması antik dönem inançlarının hiç değişmeden günümüze kadar gelişinin en güzel örneklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü Cumartesi gününü yönetenin Satürn/Zuhal gezegeni olduğuna, madenininse kurşun ve renginin de siyah olduğuna inanılmıştır.¹⁰⁹³

Daha önce belirtildiği gibi ölüm, hastalık ve nefret gibi özelliklere sahip olan Satürn'e ticareti bozma gibi bir amaçla bu örnekte yer verilmesi Mezopotamya kültürünü yansıtmaya açısından oldukça normal görülebilir. Uygulamayı yapan kişi, istemeden de olsa Babil tanrısı Ninurta olan Satürn'ün, gezegen tanrısının şerefli saatinde onun madenini kullanarak ondan yardım beklemiş olmaktadır.¹⁰⁹⁴

Uygulamada özellikle Satürn'ün rengi olan siyahın kullanıldığı görülmektedir. Siyah, kötü söz, körlük olumsuz işlerin sembolü olmuştur.¹⁰⁹⁵

e) Bahçe, Bostanın Harabı ve Meyvelerin Dökülmesi İçin Örnekler

Örnek 1: Yine Cumartesi gününde yapılması istenilen başka bir örnekte düşmanın evinin yıkılması, fesat çıkarmak ve o kimsenin bahçe bostanlarının harap edilmesi amaçlanırsa **Cumartesi** günü **çamurdan** bir kerpiç yapılarak **kerpiç, güneşte kurutulur**. Özellikle ateşte kurutulmaması istenmektedir. Kuruyan kerpiğin üzerine Bakara Sûresi'nin 264. ayeti **mürekkeple** veya **çivi** ile yazılır. Daha sonra kerpiç kırılarak toz haline getirilir. **Eski mezardan** veya **eski bir vakfa** ait yerden alınan toprakla karıştırılarak, hazırlanan bu karışım Cumartesi günü **güneş doğarken** eve, tarlaya veya bostana serpilir. Böylece düşmanın evinin yıkılacağına, bahçenin harap olacağına inanılmaktadır.¹⁰⁹⁶

Kara büyüün kullanıldığı bu örnekte faydalanılan sûre Bakara Sûresi'dir. Hazırlanan formülün Güneş doğarken serpilmesi istenmektedir. Hemen bütün ilkel kabile dinlerinde ve politeistlerde Güneş doğarken ve batarken, ekim ve hasat zamanlarında kurallara bağlı olarak dua edilmiştir.¹⁰⁹⁷ Bu örnekte de güneş doğarken

¹⁰⁹³ Redgrove, *a.g.e.*, s. 63; Pingree, *a.g.m.*, 2-4; Süleyman, *a.g.e.*, s. 19, 20.

¹⁰⁹⁴ Sarıkçıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, s. 25-26.

¹⁰⁹⁵ Gündüzöz, *a.g.m.*, s. 81.

¹⁰⁹⁶ Kenz., c.II, s. 107.

¹⁰⁹⁷ Tez, s. 6.

yapılması istenilen uygulamayla istemeden de olsa Güneş'e tazimde bulunulmakta ve dua edilmektedir.

Hintliler, Mısırlılar, Babilliler ve Yunanlılar ibadetlerinde doğan güneşe yönelmişlerdir. Maniheistler ise Güneş'in dönüşünü takip etmişlerdir.¹⁰⁹⁸

Büyüsel formüllerde bazen metaller bazen de toprak, çamur gibi toprakla ilgili maddeler tercih edilmektedir. Burada ise balçıktan hazırlanmış bir kerpiç kullanılmıştır. Su ve topraktan oluşan çamurun toprak maddesinin öne çıktığı durumlarda alıcılık ve doğurganlık özelliği ön plana çıkarken, su maddesinde ahlaki açıdan toplumda kirli işlere karışmış olan aşağılık bir durumu sembolize etmektedir.¹⁰⁹⁹

Formülde yine kerpiçlerin ateşte değil, güneşte kurutulmaları istenmiştir. Burada da benzer şekilde özellikle Güneş seçilmiştir. Güneş tanrısının kerpice üzerine doğarak kerpice güç katması, kerpice daha etkili olması ve istenileni yerine getirmesinde Güneş'in yardımı beklenmiş olmaktadır. Çünkü ateşte cinlerin olmadığına inanılmıştır. Ateşin cinlerin mekânı, önemli bir oturma yeri olduğu hiçbir yerde söylenmez. Ateşte cin yoktur, o kutsal ve temizdir. Hatta ateş tanrıları cinlere karşı özellikle davet edilir. Bu sebeple büyücüler büyülerinde daima ateş ve duman kullanırlar. Günümüz Müslüman büyücüler de aynı şeyi İslâm'a zıt olmasına rağmen yaparlar. Hâlbuki İslâm'a göre cinler ateşten yaratılmışlardır, ateşte cinler olabilir.¹¹⁰⁰

Uygulamanın yapılması için seçilen gün güneşin günü olan Pazar değil, kötülük yapmak amacıyla hazırlandığı için olsa gerek Satürn'ün yönettiği Cumartesi'dir. Burada da Satürn'ün olumsuz özelliklerinden faydalanılmak istenmiştir.

Karışımın hazırlanmasında kullanılan toprağın eski mezar veya eski vakıftan alınma şartı bulunmaktadır. Pek çok ilkel kavimde mezarlık ölümün ve mahviyetin merkezi olarak kabul edilmiştir. Burada da büyücüler açısından önemli olan mezar toprağı tercih edilmiştir.

Kitapta bulunan benzer bir örnekte ise Maide Sûresi kullanılmıştır.¹¹⁰¹

¹⁰⁹⁸ Sarıçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 74.

¹⁰⁹⁹ Ersoy, *a.g.e.*, s. 533.

¹¹⁰⁰ Zbinden, *a.g.e.*, s. 126.

¹¹⁰¹ Maide Sûresi 59-60. ayetler düşmanın kederlenmesi veya malında ve kendisinde sıkıntı verecek bir olay meydana gelmesi için okunursa, Cuma gecesi yatsı namazını kıldıktan sonra üç defa: "يا قديم يا اول يا من يعلم خائنة العين وما تخفى الصدور خذ فلان بن فلانه اخذ عزيز مقتدير" *"Yâ men (ya'lemü hâinetel a 'yüni*

f) İnsanları Birbirinden Ayırma İçin Örnekler

Örnek 1: Araya kin ve düşmanlık sokulmak amacıyla hazırlanan bu formülde ise **beyaz bir balmumu** alınarak iki insan şekli yapılmakta ve üzerlerine ayırmak istenilen kimselerin adı ve **annesinin adı** yazılmaktadır. Daha sonra **Münâfikun Sûresi** ve "والقينا بينهم العداوة والبغضاء الى يوم القيامة العداوة البغضاء بين فلان و فلان بقوتك و قدرتك يا قوی و " **"Ve'l kaynâ beynehümül 'adâvete ve'l bağdâe ilâ yevmi'l kıyâmeti 'adâvete ve'l bağdâe beyne filânın ve filânın bi kuvvetike ve kudretike yâ kavıyyü veyâ kâdirü"** **"Kıyamet gününde onların arasına falan ve falanın arasına kuvvetin ve kudretinle buğz ve nefret ver ey Kâvi ey Kâdir"** metninin yazıldığı kâğıda, balmumundan yapılan şekillerin arasına iki küçük **dikiş iğnesi** konularak şekiller arka arkaya gelecek şekilde konulmaktadır. Burada iğnenin iki tarafının da şekillere dokunmasına fakat batmamasına dikkat edilmelidir. Sonrasında kâğıt dikkatli bir şekilde sarılarak **eski bir mezarın** içine gömülmelidir. Böylece ismi yazılı olan kimseler birbiriyle buluşamayacak ve aralarındaki kin ve düşmanlık devam edecektir.¹¹⁰²

Bu örnekte kullanılan sûre ise Münafikun Sûresi, büyü çeşiti de **taklit büyüsidür**. Kullanılan malzeme olarak balmumu ve dikiş iğnesi görülmektedir. Balmumu, bal arısının ürettiği petekten balının boşalmasıyla elde edilen mumdur.¹¹⁰³ Balmumunun bu tür uygulamalarda kullanımı geçmişte çok eskilere dayanmaktadır.

Mezopotamya cadılarının özellikleri arasında gizemli isimler ve işaretleri kullanmak, balmumundan ve ağaçtan yapılmış heykelcikleri şişlemek, yakmak, parçalamak, toprağa gömmek gibi kötü amaçlı büyüler yaptıkları veya çözüldükleri bilinmektedir.¹¹⁰⁴

Babil'in en son krallık dönemine ait olan Labartu'nun büyü ritüelinin tespit edilen en eski örneği resim, figür büyüsidür. Öyleki Babil'de cadı bir duvarın gölgesine oturarak büyülemek istediği kimsenin figürünü yapmakta ve bunun için seçilen malzemeler balmumu, bal, kil, susam, un, katran ağacı, bronz olmakta hatta figür yerine

---

ve mâ tuhfi 'ş-şuduri huḫ fülânübnü fülâne aḫaze azîzin muḫtedirin." (Gafur 19) dedikten sonra, bir mezar veya bir vakıf yerinden alınan bir avuç toprak üzerine yukarıdaki ayet-i kerimeyi 35 defa okuyup, kederlendirmek istenilen adamın üzerine veya zarara uğraması istenilen malın üzerine serpilirse, Allah'ın izni ile istenilen şey elde edilmiş olur, denilmektedir. Bilgi için Bkz.Kenz, c.II, s.107.

¹¹⁰² Kenz., c.IV, s. 34.

¹¹⁰³ Baytop, a.g.e., s. 161.

¹¹⁰⁴ Akın, a.g.e., s. 55.

tanrıların ve demonların resimleri kullanılmaktadır. Babil cadısı tarafından hazırlanan heykelcik tabuta, kapı eşiklerine, şehir girişlerine, insanların sıkça gelip geçtiği köprü gibi yerlere o kişilerin aynı kaderi paylaşmaları amacıyla saklanmakta veya gömülmektedir.¹¹⁰⁵

İlkel insan doğadaki olayların bilgisine onu taklit ederek ulaşabileceğine inanılmıştır. Eğer ki bir kimse veya düşman ya da zâlimin öldürülmesi amaçlanıyorsa, kişi onun bir imgesini oluşturur ve imgeye zarar vererek kişiye de zarar vermeyi ve onu yok ederek imgenin sahibini de yok etmeyi amaçlar.¹¹⁰⁶ Çünkü söz konusu kimsenin o kişiyle imgesi arasında yakınlık olduğuna yapılan herhangi bir zararın o kimseye de yapılmış olacağına ve o imgenin yok edilmesi durumunda da o kimsenin yok olacağına inanılmıştır.¹¹⁰⁷

Hitit büyü ritüellerinde fazlaca kullanılan bu metodun amacı, “benzer benzeri yaratır” ilkesinden hareket ederek taklit yolu ile istenilen sonucu elde etmektir.¹¹⁰⁸

Bu büyü çeşiti en ilkelinden en medenisi olan toplumlara kadar her kesimin inancında ve uygulamalarında iz bırakmıştır.¹¹⁰⁹ Bu büyü çeşitinde büyücü figürün bacağına veya kolunu çektiği zaman o kişinin organlarının da ağrı çekeceğine inanılmıştır. O kimse hasta olacak ve sonunda büyük bir ağrıyla ölecektir. Benzer gelenekler bugün Britanya’da uygulanmaktadır.¹¹¹⁰ Vudu bebeğiyle yapılan örnekleri de meşhurdur.

Romalılar döneminde ise tabletlerin ve bez bebeklerin toplu üretimleri yapılmaya başlanmıştır.¹¹¹¹

Bu örnekteki uygulamalar, okunan dualar ve zikirler farklı olabilir ama şekil ve bebeğe yapılanın aynısının kurbanda meydana geleceği inancı aynıdır. Figürler ülkeye göre pirinç saplarından metale, tereyağı veya içyağından samana kadar akla gelebilen her malzemedен yapılmışlardır. Birbirinden çok uzak olan değişik kültürlerde aynı şeye

¹¹⁰⁵ Akın, *a.g.e.*, s. 367.

¹¹⁰⁶ Altıntal, c.I, s. 10.

¹¹⁰⁷ James G. Frazer, *Altın Dal (Dini ve Folklorün Kökleri, Çev: Mehmet H. Doğan. c. I. Payel Yay., İstanbul 1991, s. 11.*

¹¹⁰⁸ Reyhan, *a.g.e.*, s. 233.

¹¹⁰⁹ Haddon, *a.g.e.*, s. 15.

¹¹¹⁰ Haddon, *a.g.e.*, s. 20.

¹¹¹¹ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 165-164; Hiera, *a.g.e.*, s. 165-164.

rastlanması bunun çok çok eskiden, tek bir kaynaktan çıktığı düşüncesini uyandırmaktadır.

Hazırlanan balmumunun arasına konulan dikiş iğnesi ise insanları birbirinden sembolik olarak ayırmada kullanılmıştır. İğneyle figürler birbirine yaklaştırılmayarak gerçekte de mumların üzerine isimleri yazılan kimselerin ayrılacağı, birbirine yaklaşmayacakları ümit edilmektedir. Hazırlanan formül ise mezara konulmaktadır. İlk bakışta o kimselerin ölümünün istendiği düşünülebilir. Fakat mezarlar çeşitli kara büyü formüllerinde kullanılmışlardır.

Benzer bir örnek Bizans sonrası dönemde eşîğe gömülerek yapılmıştır. Ateşi düşürmek, uyuyamayan kimse için ve iki arkadaşı ayırmak gibi amaçlarla 5 metre mum alınıp o kimselerin isminin içinde bulunacağı dua yapılarak Aziz Xorinos 4 adına sunulmakta ve kilisenin kutsal toprağından bir avuç toprak alınarak o kimselerin evinin girişlerinin altına serpilmiştir. Böylece o kimseler o vakitten sonra birbirlerinin yüzlerine bakmayacaklardır.¹¹¹² Mum, ateş tanrısı Nusku'yu temsil etmektedir.¹¹¹³

2. Ayetlerin İyi Amaçlı Olarak Kullanılması

Kenzü'l-Havâs'ta bulunan formüllerin çoğunlukla Kur'an ayetleri kullanılarak hazırlandıkları görülmektedir. Ayetlerle hem kötü amaçlı hem de iyi amaçlı olarak hazırlanan formüllere yer verilmiştir. Hastalıkları iyi etme, karı-kocanın arasını bulma, bir kimsenin sevgisini kazanma, kısmet açma, kolay doğum yapma, korunma, hırsız bulma ve bereket, bolluk gibi iyi amaçlarla ayetlerin büyüsel formül ve uygulamalarda kullanıldıkları görülmektedir.

a) Hastalıklara Şifa İçin Örnekler

Antik dönem insanları tarafından hastalıkların sebepleri çoğu hatalı işlere genellikle de doğüstü olaylara bağlanmıştır.¹¹¹⁴ Kişiler büyü gibi kötü etkisi olan kötü niyetli saldırılara karşı korunma amacıyla tıptan önce büyü kullanmışlardır.¹¹¹⁵

¹¹¹² Petropoulos, *a.g.e.*, s. 100.

¹¹¹³ Zbinden, *a.g.e.*, s. 126.

¹¹¹⁴ Wilfrid Bonser *Magical Practices Against Elves*, *Folklore*, Vol. 37, No. 4 (Dec. 31, 1926), pp. 350-363, s. 350.

¹¹¹⁵ *Magical Practices against Elves*, s. 351.

Mısır'da hastalıkların sebebi olarak cinler görüldüğü gibi Yunanlılarda da aynı şekilde düşünülmüştür. Suriye'nin muska/büyüsüyle ilgili örneklerde bütün cinler, şeytanlar, hayaletler, murdar ruhlar, acımasız rüyalar, korku ve titreme, dehşete kapılma, şaşırma, endişe, aşırı ağlama, şiddetli panik, sıtma nöbeti, ateşli hastalıklarda bütün çeşitleri, hummalı hastalıklar, iltihaplanma vs. doğum ağrısı, tümör, veba, bütün ağrılar, bütün yaralar, bütün hastalıklar, bütün karşı çıkmalar, şaşkınlıklar, intikamlar, kayıp çeşitleri ve utangaçlık dua ve büyü yoluyla kovulmaya çalışılmıştır.¹¹¹⁶

Hititlerde, baş ağrısı, öksürük, ses kısıklığı, göz hastalıkları, yaralanma, sarılık, ağız hastalıkları, kalp krizi, depresyon, kısırlık, kâbus görme, endişe hali, mezarların kirletilmesi, doğum-hamilelik sorunları, salgın hastalıklar, kraliyet ailesinden birisinin ölümü, cinayet, şiddet uygulaması, lanet, dedikodu, kral ve kraliçeyi arındırma, arkadaşlar arasında kavga, aile bireyleri arasında çekişme, tanrıları çağırma, ağız yıkama, üzüm bağlarının verimsizliği, orduda salgın ve bunlara benzer hemen hemen her bireysel, toplumsal, ruhsal ve tıbbi konularda büyüye başvurulmuş ve büyüün gücünden yararlanılmaya çalışılmıştır.¹¹¹⁷

Tıbbi bir uygulamada kelimeler, okuyup üflemeler, ayinler veya astrolojik kurallar büyüsel olarak kabul edilmiştir. Çünkü gizli güçler ve karanlık ruhlar burada yatmaktadırlar.¹¹¹⁸

Bunlardan hastalıklara şifa amaçlı olarak, hastalıkların tedavisi amacıyla hazırlanan şifa formüllerinden ziyade şifa büyülerini olan örnekler şöyledir.

Örnek 1: Sıtma hastalığı için verilen bir formülde, **beyaz bir keten ipliği** alınarak üzerine **İnşirah Sûresi'nin** okunması ve bu sûrede bulunan her dokuz **kef** (ك) harfinin geçtiği yerde ipliğe bir düğüm atılması gerekmektedir. Daha sonra bu **dokuz düğümlü ip** hastanın **sol bileğine** bağlanmalıdır. El-Hüseynî, okunan İnşirah Sûresi'nin en inatçı sıtmayı bile geçireceğini söylemektedir.¹¹¹⁹

Örnekte zorluklarla beraber bir kolaylığın olduğunu anlatan İnşirah Sûresi kullanılmış ve Kef harfinin geçtiği yerlere düğüm atılmıştır.

¹¹¹⁶ Montgomery, *a.g.e.*, s. 92-93.

¹¹¹⁷ Reyhan, *a.g.e.*, s. 230,

¹¹¹⁸ Mauss, *a.g.e.*, s. 68.

¹¹¹⁹ Kenz., c.II, s. 59.

Sıtma hastalığının iyileşmesi için İnşirah Sûresi'nin okunması istenilen örneği yerine getirilmesi gereken şartlar ve kullanılan malzemeler büyüsel bir boyuta sürüklemekte ve formül **pasif büyü** şekline dönüşmektedir.

Bağlama formüllerinde atılan 7 düğümden farklı olarak burada ipliğe 9 düğüm atılmaktadır. Öyle görünüyor ki, ipin bağlanmasıyla sıtmanın da bağlanarak iyileşeceğine inanılmaktadır. Dokuz düğüm atılarak sol bileğe bağlanan bu ipliğe ise Rîşte-i Teb denilmiştir. Rîşte-i Teb, sıtma için bağlanan iplik olarak geçmektedir. Eskiden humma hastalığını tedavi edemeyince hastalığı def için sıtma bağlatmak adeti varmış. Papaz humması, gâvur humması şeklinde de isimlendirilenleri vardır.¹¹²⁰

İpliğin bağlanması için verilen düğüm sayısı olan 9, fikirlerin mükemmelleşmesini ifade eden bir sayı olarak görülür.¹¹²¹

9 sayısı ilk tek kare ve birler hanesinin son rakamı¹¹²² ve aynı zamanda feleklerin sayısı olmasından dolayı önemlidir.¹¹²³

Burada kullanılan ketenin tedavi edici özelliği Romalılar tarafından da bilinmektedir. Onlar muskaların muhafazasında ve göz ağrısında beyaz keten bir kumaş kullanmışlardır.¹¹²⁴ Tedavi edici özelliğinden dolayı keten, antiseptik bir çözeltiliye batırıldıktan sonra kurutularak yaraların tedavisinde pansuman malzemesi olarak da kullanılmıştır.¹¹²⁵

Filistinde de birçok muskanın, keten bir bez üzerine Kur'an ayetlerinin ve gizemli sözlerin yazılarak küçük bir teneke kutu içine yerleştirilmesi ve bu kutunun bir kuşakla omuz üzerine, çıplak vücuda bağlanma geleneği vardır. Muska kare, üçgen, daire şekillerinde katlanmaktadır.¹¹²⁶

¹¹²⁰ Onay, *a.g.e.*, s. 348.

¹¹²¹ Okültizm, *Tarih Boyunca Gizli Bilimler*, Derleyen: Reşat Güner, Ege Meta Yayınları, İzmir 2001, s. 170.

¹¹²² Çetinkaya, *a.g.e.*, s. 74.

¹¹²³ Schimmel, *Sayıların Esrarı*, s. 28.

¹¹²⁴ Tavenner, *a.g.e.*, s. 103.

¹¹²⁵ Baytop, *a.g.e.*, s. 262.

¹¹²⁶ Ernst Zbinden, 55.

Örnek 2: Bu örnekte ise boğaz ağrısının geçmesi için temiz bir **kâsenin** veya **kâğıdın** içine **misk** ve **safran** ile verilen ayeti kerime (Vâkıa Sûresi 83-85. ayetleri) ve tılsımı;

"اعوذو بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم فلو اذا بلغت الحلقوم وانتم حينئذ تنظرون
و نحن اقرب اليه منكم ولكن لاتبصرون ااااق ااااا دم ااااا ام ااااا م و ااااا ع 9 ااااا 3 ط"
*"Eûzü billâhi mineşşeytanirracîm. Bismillâhirrahmanirrahîm. Felev lâ izâ
belegati'l hulûme ve entüm hıynei'zin tenzurûne ve nahnü akrebü ileyhi
minküm ve lakin lâ tübşirûne."* Can boğaza geldiğinde, onu geri
döndürsenize! Oysa siz o zaman bakıp durursunuz. Biz ise ona sizden daha
yakınız. Fakat siz göremezsiniz,¹¹²⁷

yazılarak, kâğıdı kâseye koyup üzerine su konulduktan sonra, bu sudan hastaya
içirilmesi gerekmektedir. Formül ağrının geçmesini sağlayacaktır.¹¹²⁸

Formülde kullanılan Vâkıa Sûresi'nin 83-85. ayetlerinin mealinde "O halde can boğaza gelmiş olsa değil mi ki (siz öylece). Ve siz, o anda (ona öylece, bir yardım yapamayarak sadece) bakarsınız. Ve Biz, ona sizden daha yakınız fakat siz görmezsiniz" buyrulmaktadır. Öyle görünüyor ki bu ayetin boğaz ağrısı için kullanılmasının sebebi muhtemelen ayetlerde boğaz kelimesinin geçmesinden kaynaklanmaktadır. Tılsımı çözmek pek kolay gözükmemektedir. Burada verilen tılsımda olduğu gibi tılsımlar ve hatemler özellikle Arapça yazılıma aykırı bir şekilde veya Mukatta olarak harfler birleştirilmeden yazılmaktadır. Bunlar yıldızlarla ilişkili olarak ve belirli vakitlerde ve belirli şekillerde hazırlanmaktadırlar.¹¹²⁹

Suyun içilmesi için kullanılan malzeme ise kâsedir. Şifa taslarında yer alan ayetlerin dini etkisinden dolayı içene şifa vereceği düşünülmüştür. Frazer'a göre bir maddede bulunan güç o maddenin başka bir şeyle temasıyla o şeye geçmektedir.¹¹³⁰ Kâseye konulan suyun sildiği ayetin suya karışması ve hastanın ayetin ruhunu barındıran bu suyu içmesiyle, ayetin hastanın vücuduna tesir etmesi beklenmektedir. Örnekte, hastalıkları iyileştirme amacıyla **ak büyü** kullanılmıştır.

¹¹²⁷ Vâkıa 56/83-85.

¹¹²⁸ Kenz., c.IV, s. 132.

¹¹²⁹ Ullmann, a.g.e., s. 47.

¹¹³⁰ Özkarslı, a.g.t., s. 81-84.

Kâsenin içersine şifalı yazılar, dualar veya semboller yazılarak şifa amaçlı olarak kullanılması usûlü Sultan Melik el-Mansur Esed ed-Din Şirkuh (H.570) zamanında da görülmektedir. Hazırlanan bronz kâse Sultan Melik zamanında H.570 yılında her türlü zehirlenmeden korunulması amacıyla yapılmıştır. Bunun dışında kâsenin yılan ve akrep sokmalarına karşı koruyuculuk özelliği de bulunmaktadır. Bunların yanında yüksek ateşe, kadının ve kısırağın kolay doğurmasına ve bakıcı kadının kötü sütüne karşı da kullanılmıştır. Yine onun, bağırsak şikâyetlerine, vebaya, karaciğer hummasına, büyüsel sözlere ve güçlere, kalp ağrısına kötü göz ve göz yaşarmasına ve yanmalara, baştaki serinliğe, dolama, akıntı, gaz, hemoroid, kanama ve bütün hastalıklara ve bütün şikâyetlere karşı faydalı olduğuna ve ondan içilirse yüce tanrının izniyle o kişinin tedavi olacağına inanılmıştır.¹¹³¹

Bulunan başka bir Arap kâsesinde ise benzer özelliklerle zehirlenmeler, akrep ve yılan sokmalarına karşı, yüksek ateş, dizanteri için, bağırsak hastalığı, kuduz, karın ağrısı, bağırsaklar için, başağrısı ve boğaz ağrısı, ciğer ve dalak şişmesi, yüz felci, kansızlık, doğum sancısı, yatalak hastalık, büyü bozma, gözlerin görüşü için, düşmanlara zarar vermek amacıyla tarihten günümüze kadar kullanılagelmiştir. Hazırlanan bu kâseler büyüsel amaçlarla kullanılmış ve geleneksel olarak İslâm'ın içinde yerlerini korumuşlardır. Bunlarda kutsal efsaneler ve tanrının gücünden bahsedilerek Kur'an'dan alıntılar yapılmıştır.¹¹³² Büyü kâselerinin üzerlerinde özellikle iyileştirmeye yönelik büyüsel işaretler ve sembollere yer verilmiştir. Kâselerin üzerinde Allah'ın isimlerinin bulunduğu ve süslemelerle buralara yazıldığı görülmektedir.¹¹³³ Bazı semboller ise pek çok büyücü tarafından oluşturulmuştur.¹¹³⁴

Tasların görevleri prensipte her zaman aynıdır. İyileşmek için gelen kişinin üzerinde bir takım psikolojik etki yaratmaktır. Kâselerin içerisinde hücreleri sayılarla ayrılmış büyü kareleri, üçgenler ve daireler bulunmaktadır.¹¹³⁵

Yahudiler, Yahudi büyü kâselerini sıklıkla kullanmışlardır. Ayrıca büyü kâseleri dağların birinci katmanlarında ve mezarların içinde bulunmuşlardır.¹¹³⁶

¹¹³¹ Spoer, *a.g.m.*, s. 256.

¹¹³² Montgomery, *a.g.e.*, s. 44-45.

¹¹³³ Spoer, *a.g.m.*, s. 239.

¹¹³⁴ Buckland, *a.g.e.*, s. 161.

¹¹³⁵ Spoer, *a.g.m.*, s. 237.

Örnek 3: Hastalığın tedavisi için temiz bir **kâseye safran ve misk** ile **Fâtiha Sûresi** ve verilen ayeti kerime (İsra Sûresi 82. ayet) yazılarak üzerine **halis pelesenk yağı** konulmalıdır. Bu yağla yazının silinmesinden sonra **70 adet** Fâtiha okunarak üzerine **üflenmeli** ve bu yağ kişinin hareketsiz olan azasına sürülerek hastalığın tedavisi sağlanmalıdır.¹¹³⁷

Pelesenk bitkisinin İncil'deki bir yaratılış hikâyesine göre, Hz. İsa ve Meryem, Matarea denen Sykomore şehrine gittikleri sırada Meryem bir membada gömlek yıkarken İsa'nın oraya düşen terinden o civarda pelesenk bitkisi çıkmıştır.¹¹³⁸ Örnekte ise pelesenk yağı ağrılar için kullanılmış ve üzerine 70 adet Fâtiha Sûresi okunmuştur.

Pelesenk'e bazıları peygamber ağacı, odununa da pelesenk odunu demekle birlikte, pelesenk haricen romatizma ağrılarını dindirici olarak da kullanılmıştır. Pelesenk veya peleseng ismi eskiden Belsem (Balsam) bitkisi için de kullanılmıştır.¹¹³⁹

Örnekte ise dua ile yağ birleştirilerek tedavide kullanılmıştır. Normalde hiçbir sakıncası olmayacağı düşünülen formülün hazırlanmasında kullanılan misk ve safranın kullanılması örneğe büyüsel bir nitelik katmakta **ve ak büyü** örneği olmaktadır.

b) İnsanların Sevgisini Kazanma ve Âşık Etme İçin Örnekler

Örnek 1: Bir kimsenin kalbini kazanmak için yapılan bu uygulamada sevgisi istenilen kişinin isminin ateş harfleri denilen **ا ه ط م ف ش ذ** elif, he, tı, mim, fe, şın ve zel harfleri ile karıştırılıp yazılması gerekmektedir. Fakat yazılırken ateş harfleriyle başlayıp yine ateş harfleriyle bitmesi için çalışılmalıdır. Örnekte şöyle verilmiştir. Ayşe isminde bir kızın bağlanması istenirse، ذ-ش، ف-ه، ش-م، ط-ى، د-ا، ع-ا elif-ayn, he-elif, tı-ye, mim-şın, fe-he, şın-zel şeklinde sıralanması gerekmektedir.

Ve her kâğıdın içersine **1 adet erkek günlük, 3 tane cin elması** konularak kâğıtlar katlanmalı ve bunlar bir ateş üzerine konulmalıdır. Bunlar yanıp tamamen dumanı kalmayınca kadar Fâtiha Sûresi okunmalıdır. (falan) kelimesinin olduğu yerde o kişinin ismi söylenmelidir. Eğer kendisi için değil de başkası için yapıyorsa Muhabbeti ve müveddeti kelimesinden sonra kişinin ismi söylenerek okunmalıdır. El-Hüseynî tam

¹¹³⁶ Montgomery, *a.g.e.*, s. 13.

¹¹³⁷ Kenz., c.IV, s. 96.

¹¹³⁸ Ekrem Sarıkçıoğlu, *Diğer İnciller (Apokrif İnciller, Metinler ve Tarihi Bilgiler)*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2005, s. 75.

¹¹³⁹ Baytop, *a.g.e.*, s. 316.

bir inançla yapıldığı sürece başarının muhakkak olduğunu söylemektedir. Verilen dua şu şekildedir: "توكلوا يا خدام الحرف النارية بقضاء حاجتى من فلان و القاء محبة و مودتى فى قلبه بحق" ¹¹⁴⁰ "تلوته عليكم" *"Tevekkelû yâ huddâmü'l hurufi'n nâriyeti bi kadâi hâceti min filân ve ilkâi muhâbbeti ve müveddeti fi kalbihi bi haqqı mâ televtehu 'aleyküm."* Ey ateş harflerinin hüddâmı onu sizin üzerinize tilavet edenin hakkı için onun kalbine sevgimi ve muhabbeti yerleştir ve falandan ihtiyacımı gider."

Kitaptaki kişilerin sevgisini kazanmak için yapılan uygulamalarda kişiyi sevgiye zorlama ve rızasız sevgiyi kazanma söz konusu olmaktadır. Fâtiha Sûresi'sinin ardından okunması için verilen duada ise "ey ateş harflerinin hüddamı" şeklinde bir ifade yer almaktadır. Duada ey ateş harflerinin hadimi bana müvekkil kıl denilmekte ve muhabbeti ilga etmesi istenmektedir. Ayrıca harflerin ateş ve nuranî harfler şeklinde kısımlara ayrıldıkları görülmektedir. Bunlar Maniheizm'deki karanlık ve aydınlık çatışması, zulmet felsefesini hatırlatmaktadır.

İki türe ayrılan harflerden biri olan nurani harflerin *طرق سمك النصيحة* her birinin karşılığında bir karanlık harfin bulunduğu inanılmaktadır.¹¹⁴¹ Burada ise ateş harflerinden yararlanılmaktadır. Bu harflerin Fâtiha Sûresi'nde geçmeyen yedi harf "Hurûfu Sufliyei Zulmânîye" olduğu görülmektedir. Harfler ateş, hava, su ve toprak harfleri olarak ayrılmışlardır. Ateş harfleri, doğu; hava harfleri, batı; su harfleri, kuzey; toprak harfleri güneyin harfleridir.¹¹⁴²

Harflerin bast usûlüyle yazılmasının tercih edildiği ve ateş harfleriyle mecz edilen/karıştırılan isimlerin harflerinin, ateş harflerinin etkisiyle birbirine ısınmasıyla isimlerin sahipleri de birbirine ısınmaya ve birbirini sevmeye başlayacağına inanılmıştır. Bu amaç ise uygulamayı **taklit büyü**sü örneği yapmaktadır.

Formülde yazılması için 21 adet kâğıt parçasının kullanıldığı görülmektedir. 21 sayısının 7 ve 3 sayılarının çarpımının sonucu olduğu için mükemmellikle bağlantılı olduğuna inanılmıştır.¹¹⁴³

¹¹⁴⁰ Kenz., c.II, s. 8.

¹¹⁴¹ el-Bûni, *a.g.e.*, s. 217.

¹¹⁴² Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 84.

¹¹⁴³ Schimmel, *Sayıların Gizemi*, s. 250.

El-Hüseynî bu örnekle bir kimseyi diğerini sevmeye zorlamaktadır. Oysa formülü yerine getiren için hayırlı bir işmiş gibi görünmesine rağmen karşı taraf için iradenin devre dışı bırakıldığı bir büyüdür.¹¹⁴⁴ Bunun dışında bir kimsenin sevmesini sağlamak, iş yeri açmak, ticarete başarılı olmak, kısmet açmak gibi ilk bakışta hayırlı işlermiş gibi duran, art niyetin olmayacağı düşünülecek bu işler tek taraflı mutluluğu getiren büyü işleridir. Bu şekilde insanların hür iradelerine bir müdahale olmakta, dayatılmakta ve insanlar üzerinde kontrol kurmaya çalışılmaktadır.

Uygulama sırasında genellikle bir veya birkaç tütsü çeşitinin tercih edildiği de dikkatlerden kaçmamaktadır. Burada tercih edilen ise erkek günlük ve cin elmasıdır.

Büyü pratiklerinde günlük ağacı işlevine göre erkek veya dişi olarak kullanılmıştır.¹¹⁴⁵ Kitapta ise genellikle erkek günlük kullanılmaktadır. Hoş kokuları seven cinlerin¹¹⁴⁶ güzel kokular saçtığı bilinen günlük tütsüsüyle cinleri bulunan ortama davet etme isteği görülmektedir.

Örnek 2: Sevmesi istenilen kimseyi, kendine tutkun ve bağlı kılmak isteyen kimse, **elma, armut, şeker ve kurabiye** gibi **tatlı bir şey** hazırlayıp, abdest alarak kibleye dönüp, iki diz üzerine oturmalı ve niyet ederek, besmele çekip üç kere: **"İkra' bismi rabbikellezi halaka"** Sûresi'sini okuyup, her defasında o şeyin üzerine **üflemelidir**. Sonra **Tâhâ Sûresi 39-40 ayetlerin** okunmasına başlamadan evvel niyet edilmeli ve hazırlanan şeyler ateşe birer birer atılarak yakılmalıdır.¹¹⁴⁷

Formülde kullanılan sûrelerin Alak Sûresi ve Tâhâ Sûresi'nin 39 ve 40. ayetlerinin olduğu görülmektedir.

Elma ve elma ağacı büyüsel örnekler için kullanılan malzemeler arasında bulunmaktadır. Elma cennet ağacı olarak görülmüştür. Herkül'ün bir altın elma çalarak ölümsüzlüğe kavuşması, Tevrat'ta hayat ve ilim ağacı olarak adlandırılan ve Âdem'le Havva tarafından, yasaklanmış olmasına rağmen, yedikleri meyvenin elma olması, elmanın bir cennet meyvesi olarak kabul edildiğini kanıtlayan, mitolojik olaylardan

¹¹⁴⁴ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 13.

¹¹⁴⁵ Eliade, *Babil*, s. 63.

¹¹⁴⁶ Zbinden, *a.g.e.*, s. 73.

¹¹⁴⁷ Kenz., c.IV, s. 10-11.

birkaçıdır.¹¹⁴⁸ Bu hikâyeler elmaların büyüsel işlemlerde kullanılmasında etkili olmuş ve elmaya değer verilmesine neden olmuştur.

Elma, Avrupa'da aşk, bereket, gençlik ve ölümsüzlüğün simgesi olarak kabul edilmiştir. Keltlerde ise ölüm sonrası yaşam ve bereketin sembolüdür. İncil'de Havva'nın yediği yasak meyve olmasından dolayı günahı simgelemektedir. Dairesel biçiminden dolayı sonsuzluğun işareti de sayılmıştır.¹¹⁴⁹ Elma, ayrıca erkek çocuk sembolüdür, murattır. Ayrıca elma güzellik sembolü olarak da kullanılmıştır.¹¹⁵⁰

Elma ve benzeri tatlı şeylerin kullanılmasında amacın sevgi kazanmayla alakalı olması muhakkak ki tercihi etkilemiştir. Burada istenilen ateşin yaktığı gibi o kişinin de kalbinin aşk ateşiyle yanmasıdır ve **taklit büyü**sü içersine girmektedir. Ateşe atılmasının felsefesi ise güzel kokularla ilkel dönem tanrılarının güzel kokuya çekilmeye çalışılması gibi ya tütsülerle tanrıların cezbedilmesi ya da sevgisi istenilen kimsenin güzel kokulara çekilmesidir. Kişi böylece bu güce karşı koyamayacaktır.

Armuda ise, şişkin yapısından dolayı sevgi ve analık sembolleri yüklenmiştir. Eski Yunan'da tanrıça Athena armut ağaçlarının anası sayılmıştır. Hıristiyanlarda ise İsa'nın insanlığa beslediği sevgisinin işareti olarak görülmüştür.¹¹⁵¹

Benzer bir örnekte ise Kevser Sûresi'nin kullanıldığı formülde kendini bir kimseye sevdirmeyi isteyen kimse bir elma almalıdır. Fakat okunacak sûre "İnna a'teynake"dir. Elma, sevmesi istenilen kimseye yedirilir ve o kimse büyük bir muhabbetle sever ve ayrılmaya dayanamaz.¹¹⁵²

Örnek 3: Birbirlerini sevmeyen iki kimsenin arasını düzeltmek veya birisinin sevgisi istenirse, **Pazar günü Güneşe** veya **Utarit** yıldızına mensup bir saatte **gül suyunda ezilmiş çiçek safran ve misk** ile bir kâğıdın üzerine (esmalarla ve Tâhâ Sûresi 111. ayetle hazırlanmış olan) verilen duayı yazarak, **öd ağacı, günlük, anber** ve **misk** gibi güzel kokulu bir tütsü ile tütsülendikten sonra, su içine konarak, bu su birbirlerini sevmeyen kimselere içirilirse, Allah'ın izni ile aralarındaki dargınlık geçer. Eğer

¹¹⁴⁸ Ersoy, *a.g.e.*, s. 407.

¹¹⁴⁹ Kathryn Wilkinson, *Kökenleri ve Anlamlarıyla Semboller&İşaretler, Binlerce Yıllık Görsel Bir Yolculuk*, Alfa Yayınları, İstanbul 2010, s. 98.

¹¹⁵⁰ Gökhan, *a.g.e.*, s. 71.

¹¹⁵¹ Wilkinson, *a.g.e.*, s. 98.

¹¹⁵² Kenz., c.IV, s. 15.

sevmesi istenilen kimseye içirilirse, Allah'ın inayeti ile istenen elde edilmiş olur,¹¹⁵³ denilmektedir.

Formülde Tâhâ Sûresi'nin 111. ayeti kullanılmıştır. Ayrıca okunması için verilen metinde esmalara hitaplara yer verilmiştir. Bunlardan 99 ismin dışında verilen yâ Seri'ül-Hisab; Muhakkak ki Allah hesabı çabuk görür,¹¹⁵⁴ anlamındadır. El-Kâfi ise ez-Zümer 39/36 daki ayetten hareketle “Mahlûkatına zararlı olan şeyleri kaldırmak ve onlara yardım etmek” açısından kâfi olan anlamında kullanılmıştır.¹¹⁵⁵

Bu örnekte de hazırlanan formülün tütsülenmesi usûlü görülmektedir. Tütsü için genellikle cinleri davetlerde onları güzel kokulara çekmek amacıyla kullanılan öd, günlük, anber ve güzel kokulu tütsüler tercih edilmiştir. Cin davetinin yapıldığı muayyen bir formül olmadığı için muhtemelen bu örnekte insanların sevgilerinin güzel kokulara çekilmesi, davet edilmesi ve böylece de birbirlerine sevgi duymaları amaçlanmaktadır. Kâğıda yazılmasında kullanılan malzemeler yine güzel kokusundan dolayı gülsuyunda ezilmiş misk ve safrandır.

Gül, antik astrolojide Venüs'ün ve aşkın simgesi olarak kabul edilmiştir.¹¹⁵⁶ Bundan dolayı olsa gerek el-Hüseynî gülsuyunu sevgi ve muhabbeti artırma üzerine hazırlanan bazı formüllerde kullanmıştır. Formülün yapılması için seçilen gün ise Venüs'ün günü olan Cuma'nın olması beklenirken, Pazar günü olan Güneş günü veya Utarit/Merkür günüdür.

Merkür, Nebo'dur, ve Nebo bilgeligin tanrısıdır. O insanların hareketlerini yazan tanrıdır.¹¹⁵⁷ Ayrıca güzel söz söyleme sanatının, yeteneğin, ticaretin, hırsızlığın yöneticisidir.¹¹⁵⁸ Fesahat ve belagatin, kararsızlığın ve vefasızlığın işaretçisidir.¹¹⁵⁹ Ayaklara, ellere, parmaklara, dile, sinirlere, dalağa¹¹⁶⁰ etki etmektedir. Ayrıca

¹¹⁵³ Kenz., c.IV, s. 18.

¹¹⁵⁴ Musa Koçar, *Matûrîdî'de Esmâ-i Hüsnâ*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2002, s. 182.

¹¹⁵⁵ Koçar, *a.g.e.*, s. 179.

¹¹⁵⁶ Gökhan, *a.g.e.*, s. 62.

¹¹⁵⁷ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 18-19.

¹¹⁵⁸ Cotterell, *a.g.e.*, s. 205.

¹¹⁵⁹ Süleyman, *a.g.e.*, s. 19,20; Mathers, *a.g.e.*, s. 13-14; Campbell, *a.g.e.*, s. 2; Kaplan, *Sefer Yetzirah*, s. 180.

¹¹⁶⁰ Süleyman, *a.g.e.*, s. 41,42.

ekonomiyle ilgili şeyleri, hilekârlık, aldatma ve hırsızlığı yönetmektedir.¹¹⁶¹ Merkür kişinin bilgisini ve iletişimi, kumar, hesap, öğrenmeyi, tıbbı ve iyileştirmeyi yönetmektedir.¹¹⁶² İşte dakikliğe hızlı olmaya, kutsala, meraka, gelecekle ilgili cevaplara, yazı yazmaya¹¹⁶³ seyahate çıkılabilineceğine işarettir.¹¹⁶⁴ Örneğin amacıyla Merkür gezegeni arasında bir ilişki bulunmamaktadır.

Güneşin kalbe iyi gelmesinden¹¹⁶⁵ hareketle de kalp kazanmak amacıyla Güneşe ait bir saatin seçilmiş olması da muhtemeldir. Örnekte **ak büyü** kullanılmıştır.

Örnek 4: Başka bir evlilik formülünde ise bir kişinin diğerini isteyerek meşru bir şekilde onunla evlenmek istemesine rağmen karşı taraf bunu istemezse neler yapılması gerektiği verilmektedir.

Bunun için bir kâğıda **Fâtiha Sûresi** aşağıdaki şekilde yazılmalı ve sevmeye zorlanacak kişinin **saçından bir parça** alınarak bu kâğıdın içine konulmalıdır. Kâğıt bükülerek bir **muşambaya** sarılmalı, muşambayı da uygulamayı yapan kişi **sağ koluna** bağlamalıdır. Kolda **3** veya **7 gün** bağlı kalmasının sonucunda hala bir şey değişmemişse bu kâğıt çıkartılarak ateşe atılmalıdır. Fâtiha-i şerife şöyle yazılacaktır:

الحمد لله رب العالمين الرحمن
الم الم الم الم الم
الرحيم مالك يوم الدين اياك نعبد
كهيعس طه طسم طسم المر
واياك نستعين اهدنا الصراط المسبقيم
المر المر المر جمعسق ص
صراط الذين انعمت عليهم غير المغضوب
حم حم حم حم حم
عليهم والاضالين آمين
حم¹¹⁶⁶ ن ق

¹¹⁶¹ Mathers, *a.g.e.*, s. 13-14; Greer, *a.g.e.*, s. 122.

¹¹⁶² Greer, *a.g.e.*, s. 122; Campbell, *a.g.e.*, s. 2.

¹¹⁶³ Mathers, *a.g.e.*, s. 13-14; Kaplan, *Sefer Yetzirah*, s. 180.

¹¹⁶⁴ Campbell, *a.g.e.*, s. 2.

¹¹⁶⁵ Süleyman, *a.g.e.*, s. 41,42.

Formülde kullanılan Fâtiha Sûresi'dir ve yazılışı mukatta harfleriyle karıştırılarak ve onlar gibi ayrı bir şekilde yazılmış, tılsımlı bir dua şekline girmiştir.

Mukatta harflerinin arada kullanılmasının sebebi bu harflerde var olduğuna inanılan tılsımdan faydalanmak olmalıdır. Kur'an'da kimi sûrelerin başında bulunan Huruf-u Mukatta harfleri denilen bu harflerden hareketle Hurufilik ortaya çıkmıştır.¹¹⁶⁷

Yine bu örnekte el-Hüseynî her ne kadar meşru kelimesini kullansa da evliliği reddeden kişi evliliğe zorlanmaktadır. El-Hüseynî bu zorlamayı haklı çıkarmak adına evliliğin önüne meşru bir evlilik şeklinde (meşru) kelimesini eklemiştir.

Dikkati çeken bir uygulama da sevgisi istenilen kimsenin saçından bir parça alınarak bir kâğıda sarılması ve sağ bazuda taşınmasının tavsiye edilmesidir. Fakat bazuda kalması etkili olmamışsa bu durumda yapılması gereken şey içinde saçın bulunduğu kâğıdın ateşe atılmasıdır.

Büyü yapmak veya büyüünün etkisinden kurtulmak amacıyla **temas büyüünün** bir özelliği olan parçasına uygulanan büyüünün bütüne veya benzerine uygulanmış gibi olacağı inancı yer almaktadır. Kişinin benzerinin veya taklidinin yapılmasının yanında gerçek kurbanın bir saç telinin bir giysi parçasının bebeğe iliştilmesinin etkinin güçlenmesinde büyük rol oynayacağına inanılmıştır. Yirminci yüzyılda yaşayan büyücü Aleister Crowley kesilen tırnaklarının veya bedeninden çıkan herhangi bir şeyin veya saçın düşmanının eline geçmesinden korktuğunu düşmanın eline geçmiş olan bir kirpiğin bile kötü enerjinin aktarılmasına neden olabileceğini söylemektedir.¹¹⁶⁸

Geçmişte büyülenecek kimseden alınan saç, tırnak gibi parçalara veya bir kimsenin kullandığı veya kendisine ait olan eşyalara büyü yapılmaya veya bu yolla büyüünün bozulmasına çalışılmıştır.¹¹⁶⁹

Burada da kâğıdın içine konularak kolda taşınmasıyla kişinin saçı taşıyan kimseye ısınması veya ateşe atarak ateşin saçı yakması gibi o kimsenin de kalbinin yanması amaçlanmıştır. Bu tür uygulamalar saç, tırnak, elbise parçası, mumdan,

¹¹⁶⁶ Kenz., c.IV, s. 16.

¹¹⁶⁷ Tez, a.g.e., s. 199.

¹¹⁶⁸ Burton-Grandy, a.g.e., s. 72.

¹¹⁶⁹ Önsöz-Enginer, a.g.e., s. 18.

tahtadan, çamurdan vb. yapılmış insan figüründen şeklinde gerçekleştirilmektedir. Çağdaş bir Yunan şairi olan Theocritus büyüsel bir mum imajıyla ve onun aşığının elbisesinden veya yer kertenkelesinden yapılan aşk iksiriyle bir kadının aşkının geriye nasıl kazanılabileceğiyle ilgili bilgiler verir.¹¹⁷⁰

Saç, kılık kıyafetin dışında, ait olduğu kişinin özgün bazı yönlerini ve erdemlerini yansıtmaktadır. Saç meçi ve süt dişine bazı ilkel kavimler tarafından bir kült objesi olarak saygı duyulmuştur. Bunlar rastgele sağa sola atılmış ve toplumun törelerine göre özel bir işlem görmüştür.¹¹⁷¹

Genelde eski medeniyetlerde tırnaklar ve saçlar büyücüler tarafından ölmüş kişilerin ruhlarını çağırmak için kullanılmıştır. Kişiden ayrılan saç ve tırnakların, insanın vücudundan ayrılır ayrılmaz, kötü bir işlevinin olacağına, kötü bir şeye ait olacağına inanılmıştır. Belki de saçların ve tırnakların hissiz ve canlı bir şekilde kendi özgür büyümelerini gerçekleştirmiş olmaları insanlar üzerinde bir tedirginliğe yol açmıştır.

Kesilmiş saçlar ve tırnakların büyücülerin eline geçerek sahiplerine zarar vermesinden korkulduğu için bu parçaların güvenli bir yerde saklanmasına dikkat edilmiştir. Bunun için de en güvenilir yerlerden biri olarak görülen mezarlıklar tercih edilmiştir. Bundan başka ateşe atma¹¹⁷² bir kovuğa sokma gibi farklı yöntemler de denenmiştir.¹¹⁷³ Bazense kesilmiş saç veya tırnaklar bedenin yeniden dirilmesi umuduyla özenle saklanmışlardır.¹¹⁷⁴

Saç teli insanın kendisine ait bir parçasıdır. İnsanın özelliklerini taşımaktadır ve bunlar manayı (gizemli gücü) büyük miktarda ihtiva eden kısımlardır. Vücuttan çıkan bir madde, saç ve tırnaklar vb kaybetmek, kuvvetini kaybetmek demektir.¹¹⁷⁵

Antik İran döneminde ise, saçlar ve tırnaklar ilkel insanların çoğu tarafından ya gizlenmiş veya bir yere toplanmıştır. Daha sonra bunlar kötü niyetli bir büyücünün eline geçer korkusuyla yakılmışlardır. Bir kimsenin saçlarına acı verilirse, saçların sahibinin

¹¹⁷⁰ Yamauchi, *a.g.m.*, s. 180.

¹¹⁷¹ Ersoy, *a.g.e.*, s. 330-333.

¹¹⁷² Frazer, *Altın Dal*, s. 203.

¹¹⁷³ Frazer, *Altın Dal*, s. 197.

¹¹⁷⁴ Frazer, *Altın Dal*, s. 199.

¹¹⁷⁵ Hakimler 16: 18-19; Schimmel, *a.g.e.*, s. 14.

de bundan dolayı acı çekeceğine inanılmıştır.¹¹⁷⁶ Tırnağın ise o kimseleri tanrıya bağladığı düşünülmüştür.¹¹⁷⁷

Avesta'da saç ve tırnak parçalarının yanlış kimselerin eline geçmesi durumunda antik dönemde yaygın olarak inanıldığı gibi büyücüler tarafından kötü amaçlar için kullanılabileceğine inanılmıştır.¹¹⁷⁸

İngiltere'nin bazı kısımlarında bir kız sevgilisi tarafından yüzüstü bırakıldığı takdirde o kişiye, terk eden kişiden bir tutam saç alması ve saçını bir çaydanlıkta kaynatması önerilir. O saç lülesi kaynadıkça o kişi de huzur bulamayacaktır. Almanya'nın ve Transilvanya'nın bazı kesimlerinde ise, kesilen tırnak veya saç aynı zamanda da kırılan bir diş parçası bahçede bulunan en yaşlı ağacın altına gömülmüş veya yakılmıştır. Dikkatli bir şekilde gizlenmesinin sebebi bir cadının veya büyücünün eline geçmemesi içindir.¹¹⁷⁹ Patagonyalılar ise tararken dökülen saçlarını ve kesilen tırnaklarını bir büyücünün eline geçer ve kendilerine büyü yapar düşüncesiyle yakmaktadırlar.¹¹⁸⁰ Aslında saçlar ve kişiden alınan parçalar üzerine yapılan büyüler hakkında çok daha fazla örnek vermek mümkündür.

Büyüsel formüllerde özellikle muska türlerinde hazırlanan formüllerin taşınması yaygın bir şekilde görülmektedir. Taşıma usûlü eskiden olduğu gibi bu günde kullanılmaktadır. Amuletler/muskalar (tam karşılığı olmasa da) insanların doğaüstü tehlikelerden korunması amacıyla hazırlanmışlardır. Kitapta hazırlanan formüllerin canlı ve cansız varlıkların üzerinde taşımalarına, hazırlanan muskaların temasına önem verilmiştir.¹¹⁸¹

c) Karı-Koca Arasını Bulma İçin Örnekler

Örnek 1: Karı ve kocanın veya birbirine düşman olan iki kimsenin arasını düzeltmek ve düşmanlığı sevgiye dönüştürmek için hazırlanan formülde, önce Abdest alınmalı, kibleye doğru oturarak **gül suyunda eritilmiş safran ve misk** karışımı mürekkep ile bir kâğıda **Fâtiha Sûresi** yazılmalıdır. Fâtiha şu suretle yazılacaktır.

¹¹⁷⁶ Seligmann, *a.g.e.*, s. 43.

¹¹⁷⁷ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 56.

¹¹⁷⁸ S. Kori Pekala, *Evil and How to Combat Evil Magic. Spells, and Curses in the Avesta*, Harvard University, Cambridge, Massachusetts, 2000, s. 150-154.

¹¹⁷⁹ Haddon, *a.g.e.*, s. 3.

¹¹⁸⁰ Haddon, *a.g.e.*, s. 4.

¹¹⁸¹ Önsöz-Enginer, *a.g.e.*, s. 180.

"بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ يُحَمَّدُ فَلَانَ بْنِ فَلَانِهِ لِفَلَانِ بْنِ فَلَانِهِ
Bismillâhirrahmanirrahîm el ħamdü lillâhi Rabbil 'âlemin yuħmedu falân bin falâne li falân bin falâne (buraya örneğin Ahmet bin Fatma-Zeyneb oğlu Ahmed, yahut Ayşe kızı Fatma, Ayşe oğlu Ahmed suretinde, araları düzeltilmesi ve birbirlerini sevmesi istenilen karı ve kocanın, veya birbirine düşman iki kimsenin adları yazılır. Sonra طاعة لله و لفاتحة الكتاب الشريفة الرحمن الرحيم يرحم فلان بن فلانه لفلان ابن فلانه طاعة لله و طاعة لله و لفاتحة الكتاب الشريفة مالك يوم الدين امتلك فلان بن فلان لفلان بن فلان طاعة لله و لفاتحة الكتاب الشريفة اياك نعبد تعبد فلان بن فلان لفلان بن فلان طاعة لله و لفاتحة الكتاب الشريفة اياك نعبد تعبد فلان بن فلان لفلان بن فلان طاعة لله و لفاتحة الكتاب الشريفة على فلان لن فلان مطووعا له و تحت ارادته في الاقوال طاعة لله و لفاتحة الكتاب الشريفة اهدنا الصراط المستقيم اهتدى واستقام لي يeküne muḫâvean lehû ve taḥte iradetihî fil akḫvali ḫâ'atullâhi velifâtiḫatü'l kitâbi'ş-şerife ihdinas şırâtel müstekîm ihtedi ve istikâm (Falan bin falan) حببة و سماع قول طاعة لله و افاتحة الكتاب الشريفة صراط الذين انعمت عليهم انعم فلان ابن (Falan bin falan) muḫabbetihî ve simaiḫavli ḫâ'atullâhi velifâtiḫatü'l kitâbi'ş-şerife sırâtallezîne en'amte aleyhim en'ame (Falan bin falane) bi cemî'i mâ yüḫtap minhü (Falan bin Falan) ben Falana verdim. و لفاتحة الكتاب الشريفة محبة و لفاتحة الكتاب الشريفة مودة و رافة غير المغضوب عليهم ولا الضالين ضل فلان بن فلانه طاعة لله و لفاتحة الكتاب الشريفة أمين و نزعنا مافي صدورهم من غل لو انفتت ما في الارض جميعا.....حكيم. ḫâ'atullâhi ve li fatihati'ş-şerifeti âmin ve neza'nâ mâ fî şudurihim min gullin lev enfaḫte mâfil arḫi Cemîan... ḫakîm.) şeklinde Fâtiha Sûresi, araya büyüsel cümleler karıştırılarak yazılmaktadır.

Yazı bitince bir parça **öd ağacı ve erkek günlük** ile tütsüledikten sonra bir **dikiş iğnesi** ile o kâğıdın tam ortasından delerek, istenilen kimsenin oturduğu taraftan esen **rüzgâr** gören bir yere asılır. Allah'ın izni ile istenilenin olacağı ve karı-koca arasında şiddetli bir sevgi başlayacağı söylenmektedir.¹¹⁸²

¹¹⁸² Kenz., c.II, s. 9.

Genellikle olduğu gibi burada da gül suyunda ezilmiş safran ve miskin kullanımını görülmektedir. Şayet kullanılacak malzeme verilmemişse diğer havâs kitaplarında toprak elementi ile uyumlu olduğu için kurşun bir kalemin kullanılabileceği söylenmektedir.¹¹⁸³

Ak büyü sınıfına giren örnekte hazırlanan kâğıt istenilen kimsenin oturduğu taraftan esen rüzgâra doğru asılmaktadır. Rüzgârdan o kimseyi getirmesinin beklendiği açık olarak görülmektedir. Rüzgârın kendisinin böyle bir şeyi yapmaya gücünün yetmeyeceği bir gerçektir. Oysa burada eski inançların bir devamı olarak rüzgâr ruhlarından bu dilek istenmektedir. Bu örnekle rüzgâr ruhlarının ve tanrısının yardımıyla karı kocanın arası düzeltilmeye çalışılmaktadır.

Filistinli fellahlar kasırğa, şimşek ve fırtına gibi tabiat olaylarını cinlerle açıklamışlardır.¹¹⁸⁴ Ayrıca Kuzey Arabistan bedevileri rüzgârları cin saymışlardır ve bunlar fırtına cinleridir, korkunç hayaletlerdir.¹¹⁸⁵ Mısırlılar kasırgaya “hadid yâ maşûm” (demir yâ ifrit) diyerek nefret edilen metali söylemiş ve ruhların uzaklaştırılması için kullanmışlardır.¹¹⁸⁶

Öyle ki, bazı kaynaklarda sıradan bir Filisti’nin dünyasının ruhlarla, iyi ve kötü güçlerle dolu olduğu, kâinatın da Tanrı’nın huzurundaki meleklerle, kutsama melekleriyle, rüzgâr, bulut, kar, karanlık, ses, fırtına, ışık, soğuk, sıcak, ilkbahar, yaz, sonbahar ve kış melekleriyle dolu bulunduğu belirtilmektedir.¹¹⁸⁷

Bunların dışında rüzgâr sürekli olarak, düzensiz bir şekilde yer değiştirmesinden dolayı bir tür geçimsizlik, gelgeçlik ve kararsızlıkla sembolleştirilmiştir. Dinsel bir yaklaşımla semavi kökenli, manevi ve ruhsal etkiye sahip bir güç olarak kabul edilmiş ve onu solukla (nefes) eşdeğer kılmışlardır. Yani “Tanrı’nın nefesi” olarak tasavvur edilmiştir. Bazı mistik çevreler rüzgârı kutsal ruhun simgesi ve melekler gibi mesaj taşıyan bir hava olayı olarak tasvir etmişlerdir. Hint

¹¹⁸³ Kısa, *Havâss’ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 35.

¹¹⁸⁴ Zbinden, *a.g.e.*, s. 49.

¹¹⁸⁵ Zbinden, *a.g.e.*, s. 60.

¹¹⁸⁶ Zbinden, *a.g.e.*, s. 17.

¹¹⁸⁷ Erbaş, *Melekler Alemi*, s. 58-59.

sembolizminde de rüzgâra (vayu) kozmik nefes ve Tanrı'nın sözü, gökle yer arasında arabuluculuk yapan bir araç olarak tasavvur edilmiştir.¹¹⁸⁸

Örnek 2: Karı kocanın arasını düzeltmek amacıyla hazırlanan diğer bir örnekte ise **Vâkıa Sûresi** kullanılmıştır. Yenilecek bir şeyin üzerine, **meyve ve şeker** gibi, bir adet Vâkıa Sûresi ve sonrasında da verilen;

"توكلوا يا خدام هذه السورة بالالفة و المحبة بين كذا و كذا بحق ههطوب ههطوب لهوب لهوب
اجب يا صمعون ذو بهاء و جمال توكلوا يا خدام هذه السورة الشريفة بالمحبة الدائمة والوداد بين
"Tevekkeliü yâ فلان بن فلانه و فلان بن فلانه بحق هذه السورة عليكم و طاعتها لديكم"
*huddâmü hazihissureti bil ülfeti vel maḥabbeti beyne kezâ ve kezâ biḥaḳḳi
heḥṭûbi heḥṭûbi lehûbi lehûbi ecib yâ şam'unü zü behâin ve cemâlin
tevekkeliü yâ huddâmü hazihissureti'ş şerîfeti bilmaḥabbeti'd-dâimeti vel
vedâdi beyne fülânibni fülânehü ve fülânibni fülânehü biḥaḳḳi hazihissûrete
aleyküm ve ṭâatüha ledeyküm.*" **“Ey bu sûre-i şerifenin hüddâmı elifle ve
falanca arasındaki muhabbetle tevekkül ediniz Hehtûb Hehtûb** Lehûb
Lehûb hakkı için Ey Sem'un güzel ve güzellik sahibi ey bu sûre-i şerifenin
hüddâmı daimi muhabbetle falan falan arasındaki sevgiyle... bu sûrenin
hakkı için tevekkül ediniz/vekil olunuz” duası okunacaktır.

Okunan yiyecek, eşlerin her birine yedirilerek aralarındaki muhabbet yeniden inşa edilecek ve onları ancak ölüm ayırabilecektir. Fakat okunurken **misk ve anber** gibi bir tütsünün yakılması gerekmektedir. Sûreyi 3 kez okumanın daha etkili olacağı söylenmektedir.¹¹⁸⁹

Örneğin amacının karı koca arasını düzeltmek olmasından dolayı üzerine sûrenin okunduğu malzeme de meyve ve şeker gibi tatlı şeylerdir. Bu deyim/atasözü “tatlı yiyelim, tatlı konuşalım” sözünü hatırlatmaktadır. Karı koca muhtemelen ayetin okunduğu tatlı şeyleri yedikçe araları da şeker gibi tatlılaşacaktır. Bu da bize bu örnekte **taklit büyüünün** kullanıldığını göstermektedir.

Tatlı otlar, şekerlemeler, nane Venüs'ün bitkisidir¹¹⁹⁰ ve arada sevgiyi sağlamak amacıyla hazırlanmış olan bu formülde bir güzellik ve aşk tanrıçası olan¹¹⁹¹

¹¹⁸⁸ Ersoy, *a.g.e.*, s. 232-233.

¹¹⁸⁹ Kenz., c.IV, s. 19.

¹¹⁹⁰ Cainer-Rider, *a.g.e.*, s. 295.

¹¹⁹¹ Schimmel, *a.g.e.*, s. 254.

Venüs'ün bitkisinden faydalanılmıştır. Formülün yerine getirilmesi için herhangi bir uğurlu gün verilmemekte fakat bir gün seçilecek olsa muhtemelen Venüs'ün günü olan Cuma günü seçilmektedir.

d) Kısmet Açma İçin Örnekler

Örnek 1: Kısmetinin bağlı olduğuna inanılan bir kız veya dul bir kadının evlenmesi için verilen formülde **1001 adet** salâtın okunması istenmektedir. Ardından **7 kâğıt parçası** alınarak verilen ayetin (**Hac Sûresi 27. ayeti** ve ve 28. ayetin bir kısmı) **gülsuyunda ezilmiş ve safran ve misk** ile her parçaya yazılması ve **Cuma** günleri peşpeşe kâğıdın bir tanesinin suya atılarak kızın veya kadının bu suda gusül etmesi gerekmektedir. Daha sonra bu su hava karardıktan sonra herkesin geçtiği **caddeye dökülmelidir**. 7 Cumanın sonunda kısmetler açılacaktır.¹¹⁹²

Bu formülde ise kullanılan ayet Hac Sûresi 27. ayettir. 1001 adet salatın okunmasının ardından ayetlerin atıldığı suyla kısmeti aranan kimsenin gusletmesi istenmektedir. Ayet ise diğer örneklerde de olduğu gibi gülsuyunda ezilmiş safran ve misk ile yazılmaktadır. Seçilen gün ise Venüs'ün günü olan Cuma'dır.

Salât ve selâmın, ayetlerin ve safran ve misk de yardımıyla oluşturulan güçlü etkiye sahip su, kısmetin açılması istenilen kimse tarafından gusülde kullanılmakta ve caddeye dökülmektedir. Bu örnekte de kâğıda yazmak için kullanılan malzeme gülsuyunda eritilmiş safran ve misktir. Güzel amaçlarla hazırlanmış bir formül olduğu için güzel kokulu malzemeler seçilmektedir. Burada bazı uygulamalardan farklı olarak ayetin içine atıldığı su tenha ve temiz bir yere değil, ayakaltına atılmıştır. Öyle olsa gerek ki, ayetin de yardımıyla kalabalık arasında balık yakalar gibi bir kısmetin yakalanması, balığın oltaya takılması gibi kısmetin de oltaya takılması amaçlanmaktadır. Bu örnekte ise parçanın bütüne tabi olmasını gerektiren **temas büyü** kullanılmıştır. Kızın guslettiği suyu caddeye dökmesiyle suya dokunan kimselerin kıza karşı bir muhabbet beslemeye başlayacağı düşünülerek suyun döküldüğü caddeden kısmet bulunmaya çalışılmaktadır.

Yazılması için seçilen kâğıt parçasının adedi ve uygulamanın yapılacağı süre olarak 7 Cuma seçilmiştir. Büyüsel formüllerde bu sayı sıklıkla karşımıza çıkmaktadır.

¹¹⁹² Kenz., c.IV, s. 145.

Havâs kitaplarının dışında kısmet açma formüllerinin verildiği ve ilk Vedik tanrıya hitabın bulunduğu bir Hindistan büyüünde, yapılan bir büyüsel uygulamada kısmet arayan bir kadının sözleri şöyledir: “Bir koca arıyorum. Buraya oturma, saçlarım darmadağınık, büyük bir gösteriyi izler gibi bu kocasız kadına koca arıyorum. Ey Aryaman! Bu kadın artık başka kadınların evlilik törenlerine katılmıyor. Bu ritüelden sonra diğer kadınlar onun düğün törenine gelsin! Yaratıcının yeryüzüne, gezegenlere, göklere hükmü geçer. Ey Dhatar (yaratıcı) bu kadına bir eş, bir koca bul!”¹¹⁹³

Kitapta yöntem olarak birbirine çok benzeyen başka kısmet açma örnekleri de bulunmaktadır.¹¹⁹⁴

e) Kolay Doğum İçin Örnekler

Örnek 1: Eğer bir kadın doğum sırasında güçlük çekiyorsa, temiz bir kabın içine kitapta verilen ayet-i kerimeleri yazıp üzerine temiz su koyarak, yazı silindikten sonra bu sudan ona biraz **içirilir** ve artan su ile karnına ve göbeğine **sürülürse**, Allah'ın izni ile çabuk ve kolay doğurur,¹¹⁹⁵ denilmiştir.

Örnekte kullanılan bir ayet değil, ayetler bulunmaktadır. Çeşitli ayetlerden el-Hüseynî anlamlı bir metin oluşturmaya çalışmış ve bunu yaparken de bazen ayetlerin tamamını almış, bazen de ayetleri kırpılmış ve aralarına ayetlerin bitiş yerini gösterecek herhangi bir işaret koymamıştır. Verilen ayetler ve oluşturulmaya çalışılan metin şöyledir:

Kıyameti gördükleri gün onlar, sanki dünyada ancak bir akşam, yahut bir kuşluk vakti kadar kalmış gibidirler. (Nâziat 46. ayetin tamamı), sanki dünyada gündüzün bir anından başka kalmadıklarını sanırlar (Ahkâf 35. ayetin yarısı), Bunu yapabilselerdi senin ardından orada pek az kalırlardı (İsrâ 76. ayetin yarısı), o konuda fazla gecikmezlerdi (Ahzap 14. ayeten sonu), Andolsun ki, onların kıssalarında akıl sahipleri için ibret vardır. Kur'an uydurulabilecek bir söz değildir. Fakat kendinden

¹¹⁹³ Şah, a.g.e., s. 222.

¹¹⁹⁴ Evlenme üzerine verilen bir formülde ise açık bir mescidden biraz toprak alınarak bir kaptaki gülsuyu ile yoğrularak hamur şeklinde elde edilen çamur kibrit kutusu büyüklüğünde 7 parçaya ayrılmalıdır. Bu parçalar güneşte kurutulurken üzerlerine verilen metin yazılır. Çamur parçalarının her biri sırasıyla kız evleninceye kadar her Cuma günü ara geçirmeden teker teker biraz suya atılarak kız o suyla yıkanır. Ve su işlek bir caddeye dökülür. Yedi parçanın da kullanıldığı yedi haftanın sonunda kızın evleneceği söylenmektedir. Bilgi için Bkz. Kenz., c.II, s. 213.

¹¹⁹⁵ Kenz., c.II, s. 179.

öncekileri tasdik eden, her şeyi ayrı ayrı açıklayan ve inanan bir toplum için de bir yol gösterici ve bir rahmettir (Yusuf 111. ayet), Yer uzatılıp dümdüz edildiği ve içindekileri atıp boşaldığı zaman, (İnşikak 3-4 ayetler).

Kur'ân'dan faziletli sûrelerin bir araya getirilerek yapılan mecmualara Hizbü'l-Kur'an denilmiştir. Fakat eleştirilmesi gereken kısımlardan biri ayetlerin tam bir metin halinde ayetin tamamının değil istenilen kısmının ve durak yerleri belli edilmeden alınarak ayetlerin büyü amacıyla kullanılmasıdır. Ayetlerin parçalanmasında her ne kadar bir mahzur görülmemiş olsa da, her zaman amaç iyi niyetli olmayabilir. Bu durumda farklı hükümlerin ve kuralların oluşturulacağı yeni metinlerin ortaya çıkabileceğinin de düşünülmesi gerekirda eleştirilmesi gerekir.

Bu büyü çeşiti insanların hayrı adına yapılan **ak büyüye** girmektedir. Duadan farklı olarak ayetin suda silinerek içilmesi, birazının da hamile kadının karnına sürülmesi bulunmaktadır. Oysa dualarda bu yöntemlere ihtiyaç olmadan aracısız Allah'a yönelmesi istenmektedir.

Büyüsel formüllerde ve buradaki örnekte olduğu gibi suyun kullanılmasına çokça rastlanmaktadır. Su, Ay kültüne bağlı olup, temizlik, paklık, masumiyetin bir simgesi olmuştur. Suyun dişi bir yapıya sahip olduğuna inanılmıştır. Bu bakımdan su ilahları dişi olarak kabul edilmiştir. Su bazende zaman anlamında kullanılmıştır. Suyun bir başka özelliği hareket ve hareketliliğin de sembolü olmasıdır. İslâmda suya karşı büyük bir saygınlık yerleşmiştir.¹¹⁹⁶

Geleneksel Türk dininde ve Moğolların inancında su, duruluğun ve arılığın sembolü olarak görülmüştür. Anadolu'da hamile kalmak amacıyla kadınların suya dalması Orta Asya'dan gelen geleneklere ve yerel geleneklere dayanmaktadır.¹¹⁹⁷

İslâm öncesi eski Türkler bazı su kaynaklarını, ulu dağları, pınarları, ağaçları kutlu kabul etmişlerdir. Su kültü ise Müşriklerin bir kalıntısı olarak günümüze kadar gelmiştir.¹¹⁹⁸

Bir Yahudi büyüünde doğum yapmak üzere olan bir kadının kolay doğum yapabilmesi için bir amulet hazırlanır ve ağrının hafiflemesi için üzerine isim kazılan kil

¹¹⁹⁶ Ersoy, *a.g.e.*, s. 496-500.

¹¹⁹⁷ Ali Erbaş, "Muhtelif Dinlerde Su Motifi", *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl:8, Sayı: 20, Yaz:2004, s. 244.

¹¹⁹⁸ Erbaş, "Muhtelif Dinlerde Su Motifi", s. 245.

parçası kadının göbeğine konulur veya kadının evlilik yüzüğü üzerine isim yazılır ve 10 defa “defol” sen ve seni takip eden bütün arkadaşların ben gideceğim” der¹¹⁹⁹ ve yapılan birkaç işlemin sonunda kadın iyileşir.

Kolay doğum için ve doğum ağrılarını özetlemek amacıyla hazırlanan Aramca verilen Hıristiyan izler taşıyan Suriye büyü kâsesinde “bu muska (charm) evimin, benim Giloi'nin kızı Nuri'nin, onun kocası, oğulları ve kızlarının koruyucusudur. Bu eve misafir olan her türlü cinler, şeytanlara karşı, doğum ağrılarına, boğuculara karşı bir araçtır. Giloi'nin kızı Nuri'nin evinde her kim olursa olsun bununla kaçsın, âmin âmin, selah,¹²⁰⁰ şeklinde büyü metinleri bulunmaktadır.

f) Koruma İçin Örnekler

Örnek 1: Buradaki formülde ise verilen ayetin (**Tevbe 128-129**) temiz bir suya **101 kez** okunarak o suyun oturlan evin her tarafına serpilmesi gerektiği söylenmektedir. Böylece o eve hastalık giremeyecektir.¹²⁰¹

Bu uygulamada **ak büyü**nün kullanıldığı görülmekte ve ayetin silindiği suyun oturlan yerlere serpilmesi gerekmektedir. Dikkati çeken husus evin etrafına suyun serpilerek manevi bir kalkan oluşturulmasıdır. Bu usûl eski dönemlerden beri daire şeklinde kullanılmıştır.

Cinlerle ilgili antik dönem uygulamalarında kullanılan bir yöntem ise davetten önce bir takım ölçüler ve usûllere göre kişinin bir daire çizip, içine girerek kendini güvene almasıdır. Kitap uygulamayı yapan kişinin dairenin içine girdiği zaman kendisine zarar gelmeyeceğini söyler.¹²⁰²

Babilli büyücü ayin esnasında bir daire içinde durarak büyüsel işlemini yapmıştır. Hindistan'da, İran'da, Cezayir'de, “babel-ud” ayinlerindeki gibi büyü dairelerin kullanımına günümüz büyü işlemlerinde de sıkça rastlanmaktadır. Daire kutsal alanın en kutsal şeklidir.¹²⁰³

¹¹⁹⁹ Trachtenbarg, *a.g.e.*, s. 201.

¹²⁰⁰ James A. Montgomery, “A Syriac Incantation Bowl with Christian Formula”, *The American Journal of Semitic Languages and Literatures*, The University of Chicago Press, Vol. 34, No. 2 (Jan., 1918), pp. 137-139, s. 138.

¹²⁰¹ Kenz., c.IV, s. 122.

¹²⁰² Claremont, *a.g.e.*, s. 10.

¹²⁰³ Zbinden, *a.g.e.*, s. 127.

Batı'daki bir örneğinde yüksek ateşe karşı koruyucu olarak hazırlanmış bir dairenin içersine yazılan 'Eugenis, Stephanus, Prothanus, Sanbatus, Clenitus, Quiriacus gibi kelimelerdir. Şifanın bu kelimelerin büyüülü gücüyle sağlanacağına inanılmıştır.¹²⁰⁴

Bunlara bir örnek olarak Süleyman'ın Anahtarı adlı kitabın başlangıcında yer alan dualardan sonraki bölümlerde çeşitli uygulamalara yer verilmiş ve bunlarda da çeşitli büyü daireleri kullanılmıştır.¹²⁰⁵

Formülde diğer örneklerde olduğu gibi yine tekrar sayısı kullanılmıştır. Temiz suya okunması için verilen ayetin okunma tekrarı 101 adettir. 41 gibi 101 de bir sonsuzluk sayısıdır ve Hz. Muhammed'in kutsanması gibi dinsel formüllerin 101 defa tekrarlanma sayısıdır.¹²⁰⁶

Örnek 2: Tarlaya musallat olan çekirge, fare, karınca, böcek gibi hayvanları kovarak, zarar vermelerini önlemek amacıyla temiz kâğıt üzerine aşağıdaki ayetlerden oluşturulan metin yazılmıştır. Yazılan kâğıt ya tarlaya gömülmeli ya da bir ağaca asılmalıdır.

El-Hüseynî, Kur'an ayetlerinin istediği kısımlarını istediği gibi alarak kendisine zararlı hayvanları kovma amacı taşıyan yeni bir metin/dua oluşturmuştur. Metin şöyledir:

Şöyle ki: bana karşı başkaldırmayın ve bana müslüman olarak gelin. (Neml 31. ayet) Nihayet karınca vâdisine geldikleri zaman, bir karınca: «Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin; Süleyman ve ordusu farkına varmadan sizi ezmesin!» dedi. (Neml 18. ayet). (Ey elçi) Onlara var (söyle); iyi bilsinler ki, kendilerine asla karşı koyamayacakları ordularla gelir, onları, muhakkak surette hor ve hakir halde oradan çıkarırız! (Neml 37. ayet). Üzerinize ateşten alev ve duman gönderilir, kendinizi savunamazsınız. (Rahmân 35. ayet) (...) Kötü sözün durumu da, yerden koparılmış, kökü olmayan kötü bir ağaca benzer. (İbrahim 26. ayet). Sanki onlar kendilerine vaad edilen azabı gördükleri gün dünyada sadece gündüzün bir saati kadar kaldıklarını sanırlar. (Ahkaf 35. ayetin başı ve sonunu almamış). İş başına geçti mi yeryüzünde bozgunculuk çıkarmak, ekini ve nesli helak etmek için koşar. Allah ise bozgunculuğu

¹²⁰⁴ Akın, a.g.e., s. 40.

¹²⁰⁵ The Key of Solomon, s. 14.

¹²⁰⁶ Schimmel, *Sayıların Gizemi*, s. 292.

sevmez. Ona: «Allah'tan kork!» dediği zaman da kendisini onuru (gururu) günah işlemeye sevkeder. Cehennem de onun hakkından gelir. O ne kötü bir yataktır! (Bakara 205-206. ayetler). Ne zaman ki Süleyman'a ölümü hükmettik, cinlere onun ölümünü sezdiren olmadı. Yalnız bir güve böceği yere dayandığı asâsını yiyordu. Bu sebeple Süleyman yere yıkılınca ortaya çıktı ki, cinler eğer gaybı bilir olsalar o zilletli azab içinde bekleyip durmazlardı. (Sebe 14. ayet).

Sonrasında bu ayetlerin arasında yer alan ve ayet olmayan cümle ise şöyledir:

"...ولدت مريم امة الله مريم ولدت عيسى عبدالله عليه السلام يا معشر الهوام من كان منكم من البر فليخرج الى البر و من كان منكم من البحر فليخرج الى البحر اعزم عليكم ايتها الارواح الطاهرة بانن الله تعالى بعز عظمته باسمائه الحسنی كلها شراھيا براهيا اصباوت آل شداى باسم الله الرحمن الرحيم..."¹²⁰⁷ Hannehü veledet meryemü emetallâhi meryemü veledte 'îsa 'abdullâhi aleyhisselâmü yâ ma'sherel hevâmi men kâne minküm minelberri felyaħruc ilelberri ve men kâne minküm minelbahri feyaħruc ilelbahri a'zemü 'aleyküm eyyetühe'l ervâħut tâhiretü biiznillâhi teâlâ biuzzi 'azâmetini biesmâihi'l hüsnâ küllihâ şerâhiyen berâhiyen asbâutin âli şedâyin bismillahirrahmanirrahîm. İllâ mâ semi'tüm ve eṭa'tüm ve entekaltüm min hazel mekâni ve men lem yenteķil minküm... Allah'ın cariyesi Meryem doğdu Meryem Allah'ın kulu İsa'yı doğurdu ey değersiz yaratıklar topluluğu sizden karadan olanlar karaya çıksın ve sizden denizden olanlar denize çıksın Allah'ın izniyle ve O'nun büyüklüğünün izzetiyle onun bütün Esmâü'l-Hüsnâ'sıyla ey temiz ruhlar sizin üzerinize yüklüyorum. Şerâhiye Berâhiye Esbâût Âli Şadây Bismillahirrahmanirrahîm..."

Daha sonra tekrar ayetlerle devam edilmektedir. "Muhakkak Allah'dan bir gazaba uğramış olur. (Enfal 16. ayetin başı da sonu da yok). Ne zaman ki, azap üzerlerine çöktü, dediler ki, «Ey Musa! Bizim için Rabbine dua et, sana olan ahdi hürmetine eğer bizden bu azabı kaldırır uzaklaştırırsan, yemin olsun ki, sana kesinlikle iman edeceğiz. Ve İsrailoğullarını seninle birlikte göndereceğiz. Ne zaman ki, belli bir süreye kadar onlardan azabı kaldırdık, derhal yeminlerini bozdular. (A'râf 135. ayet) Onların, ayetlerimizi yalanlamaları ve ondan gâfil olmaları sebebiyle kendilerinden intikam aldık ve onları denizde boğduk. (A'râf 134-136. ayetlerin başı yok) ve oluşturulan metin Fâtiha Sûresi'yle bitirilmektedir.

¹²⁰⁷ Kenz., c.IV, s. 162.

Ayetler bir hikâye veya anlamlı bir metin elde etmek amacıyla ayetlerdeki durak yerleri belli edilmeksizin sıralanmıştır. Amaç zararlı hayvanların kovulması olduğu için örnek **ak büyü** türüne girmektedir.

Metinde Süleyman'ın karınca ordusundan bahsedilmektedir. Metinde Şaday isimi de bulunmaktadır. Öyle görünüyor ki metinle Allah'a ve Yahudilerin tanrısı olan Şaday'a hitap etmekte bir sakınca görülmemekte ve Şaday, Allah'ın güzel isimlerinden sayılmaktadır.

Antik dönem büyülerinde halk nezdine inen Yahudi kökenli kelimelerin yanında Abraam, Isaac, Jacob, Israel, Moses, David, Solomon gibi kelimeler bazen bir takım formüller arasına gömülmüş olarak bulunabilmektedir.¹²⁰⁸ Bu bir anlamda büyücünün cahilliğini de göstermektedir. Bu örnekte de olduğu gibi duanın içersine Yahudi tanrı isimleri gömülmüştür.

Adonai ve Eloai ve Sabaoth gibi isimlerin hepsi antik dönemde halk sahasına inmiştir. Prayer, Magic, and the Stars in the Ancient and Late Antique World isimli kitaptan bu isimleri kullananlar için, onların bazısı çekim eki ve ad çekimi almış olsa bile, (Adonai-adonaios, Eloai-Eloaios gibi) Yunanca konuşan Yahudiler arasında zaten başlamış olabilecek bir süreçtir. Daha ilginç ise bu isimlere dua eden Yahudi olmayan uygulayıcılardır. Onların çoğu kez kelimelerin orijinal anlamlarından ve onların hepsinin tek bir tanrının isimleri olduğundan küçücük bir haberleri bile yoktur. Buradaki güçlü isimleri kullanma hakkında hiçbir tereddütleri yoktur. Bir zamanlar geç antik dönem büyüsünde halk sahasına giren bazı yabancı kelimelerden, daha fazla böyle kelimeler üretilebiliyordu, çoğu veya alınan kelimelerin hepsi herhangi bir dille bağlantı kurulmaksızın yapılıyordu,¹²⁰⁹ denilmektedir. Bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi Kenzü'l-Havâs kitabının yazarı da antik dönem hatalarını tekrar etmekte hatta aynı kelimeleri, isimleri kitabında kullanmaktadır.

Yapılan dualarda büyük tanrının isminde ve büyük Shaddai El'in onayıyla ve büyük tanrının isminde, Shaddai'nin büyük onayıyla şeklinde ifadeler kullanılmaktadır.¹²¹⁰

¹²⁰⁸ Noegel, vd., *a.g.e.*, s. 73.

¹²⁰⁹ Noegel, vd., *a.g.e.*, s. 71.

¹²¹⁰ Charles David Isbell, *Corpus of the Aramaic Incantation of Bowls*, *Doctor of Philosophy*, Brandeis University 1973, s. 37.

Daha başka bir örnekte sen El-Shadday'ın bağıyla ve Davud'un oğlu Kral Süleyman'ın mührüyle yapacaksın (...) Amen,¹²¹¹ şeklinde ifadelerle büyü kâselerinde rastlanmıştır.

Yine başka bir yerde Adonai, El, Elohim, Elohe, Zebaoth, Elion, Sadai, gibi isimlerin yardımlarının istenildiğinden bahsedilmektedir.¹²¹²

g) Hırsız Bulma İçin Örnekler

Örnek 1: Çalınan şeyi bulmak veya çalan kimsenin eşyaları geri getirmesini sağlamak için Arabî ayın son **Çarşamba** gününde **41 adet buğday** alınmalı ve hırsızın niyetine bunlar suya konulup ıslatılmalıdır. Yumuşayan taneler iğne ile ipliğe dizilerek üzerine **41 adet Vâkıa Sûresi** ardından da verilen dua okunarak dizilen buğdayların üzerine üflenmelidir. Hazırlanan buğday dizisi rüzgâr olmayan bir yere konularak kuruması beklenmelidir. Kuruma süresi içerisinde hırsız ya aldıklarını geri getirecek ya da ölecektir.¹²¹³

Örnekte okunması istenilen ve hırsızın ölmesine sebep olabilecek şekilde hazırlanmış büyü formülünde kullanılan süre Vâkıa Sûresi'dir. Vâkıa Sûresi "gerçekleşmesi kesin olan o korkunç olay gerçekleştiği zaman" ayetinden ismini almıştır. Bir rivayete göre Hz. Ebu Bekir Peygamberimize "saçların ağarmış yâ Rasulallah" demiş, Nebi'de "saçlarımı Hûd, Vâkı'a, Murselât, Amme, İze'ş-şemsu kuvvirat gibi surelerdeki hakikatler" ağarttı"¹²¹⁴ cevabını vermiştir. Sûrenin bu özelliklerinden dolayı olsa gerek kitapta birçok yerde özellikle de kötü amaçlı büyülerde Vâkıa Sûresi'nin kullanıldığı görülmektedir.

Vâkıa Sûresi'nin okunması için verilen sayı ve alınacak buğday sayısı 41'dir. 41 sayısı, özellikle İslâm ve Türk toplumunun gelenek ve göreneklerinde kökleşmiş olan ve hayır ve uğur dileklerinin ifadesinde kullanılan bir sayıdır.¹²¹⁵ Ayrıca 41 sayısı melek isimlerinin sonuna eklenen bir ek olan îl ekinin ebced hesabıyla toplamlarını vermektedir.

¹²¹¹ Isbell, *a.g.e.*, s. 48.

¹²¹² Claremont, *a.g.e.*, s. 118, 120.

¹²¹³ Kenz., c.IV, s. 150.

¹²¹⁴ Tirmizî, Tefsir, 57.

¹²¹⁵ Ersoy, *a.g.e.*, s. 489.

Burada buğdayla, hırsız kişi arasında bir bağ kurulmuş ve buğdaylar hırsız gibi kabul edilmiştir. Buğday önce suya konularak şişirilmekte, sonra da ipliğe dizilerek rüzgâr olmayan bir yerde kurutulmakta ve buğdaylara yapılan bu işleme hırsızın da maruz kalması beklenmektedir. Bu ise **taklit büyüüne** girmektedir. Bunların sonucunda hırsız buğdayın kuruduğu gibi kurumaya başlayacak ve yaptığından pişman olarak çaldığı eşyaları geri getirecektir. Şayet pişmanlık duymazsa (ki hırsız kendisine yapılan bu büyüün farkında olmadığı için pişmanlık duymayabilir de) ölecektir. Buğdayların güneşte, rüzgârda kurutulmamasının bir sebebi buğdayların çabucak kurumaması ve hırsıza mühlet verilmesi olabilir.

Örnek 2: Başka bir hırsız bulmak ve cezalandırmak usûlü ise bir **mum** alınarak üzerine **7 delik delinmeli** ve her deliği delerken (يا رب بو شيء كيم ألمش ايسه أنك جزاسنى وير) “ya Rabbi bu şeyi kim almış ise onun cezasını ver” denilmelidir. Sonrasında mum **toprak bir şamdana** dikilir ve üzerine **Yâsin Sûresi** okunur her mübin kelimesinde verilen dua okunmalıdır. Fakat her seferinde Yâsin baştan okunmaya başlanmalıdır. Bu şekilde **7. mübinden** sonra da dua okunarak, en sonunda Yâsin Sûresi baştan sona kadar okunmuş olur. Şamdan bir ocağın içine konularak mum yakılır. Mum yandıkça hırsızın kalbi de yanacaktır. Bu durumda hırsız ya aldıklarını getirecek ya da Allah’ın izni ile helak olacaktır,¹²¹⁶ denilmektedir.

Bir önceki örnekle aynı mantıkta hazırlanmış olan bu formülde ise kullanılan sûre Yâsin Sûresi’dir. Büyüsel formüllerde Yâsin Sûresi’ndeki “mübin” kelimesine oldukça önem verilmiş, sadece Kenzü’l-Havâs’ta bile yaklaşık 10 kadar örnekte kullanılmıştır. Sanki metal kullanılarak cinler uzaklaştırılmak istenmiyormuş gibi mumun özellikle toprak bir şamdana dikildiği dikkatleri çekmektedir.

Burda ise mum hırsız olarak kabul edilerek doğrudan ateşe konulmayarak yavaş yavaş yanması için ocağa konulmakta ve hırsızın aldıklarını geri getirmesi için önceki örnek kadar olmasa da hırsıza bir müddet zaman verilmektedir.

Mumun yanmasıyla hırsızın da kalbinin yanacağı ve buna dayanamayarak çaldıklarını geri getireceğine inanılmaktadır. Açık bir şekilde taklit büyüü yapılmıştır. Fakat el-Hüseynî hırsızın kendisine böyle bir büyüün yapıldığını, kendisindeki rahatsızlığın çaldığıyla alakalı olduğunu nasıl anlayacağını söylememektedir. Bunu fark

¹²¹⁶ Kenz., c.IV, s. 151.

*bezcelil bezcelin terķub terķub berheş berheş ğalmeş ğalmeş ħutir ħutir
 ķalenhudin ķalenhudin bürşânin bürşânin kezhirin kezhirin nemuşelĥin
 nemuşelĥin berheyûla berheyûla beşikyelaĥ beşikyelaĥ ķurmız ķurmız
 engalliz engaliz ķabraĥ ķabraĥ ğeyaha ğeyaha keydehula keydeluula
 şemĥahir şemĥahir şemĥahîr sübhane men leyse kemişlihi şey'un ve hüves
 semiü'l başîr"¹²¹⁸*

Esmâ-i Berheteiye olduğu söylenilen ve anlamı bilinmeyen bu isimlerin birçok özelliğinin ve havâssının olduğu ve Berheteiye'nin en büyük ahid, yüce anlaşma, gizlenmiş sır, gizli hazine ve altın yapan gizem olduğu söylenmektedir. Aynı zamanda

“Bereket ve tesiri çok yüce olan bu mübarek isimlere cinler, ifritler, maridler ve şeytanlar başkaldırıp karşı koyamazlar bu kâseme sahip olan kişi her türlü hayır ve şer amellerinde (Melek indirme, yardımcıyı davet etme, getirtmek, göndermek, sara etmek, kahretme, bir şeyi gizlemek veya açığa çıkartmak vb. gibi) başarıya ulaşır. Bu kâsemin sırrına ulaşan kişinin diğerkâsem ve azimatlere ihtiyacı kalmaz. Berheteiyyeye ait bilgisi olmayan kişinin de ilmi eksiktir. Çünkü Berheteiyye ruhani ilimlerin başı ve temelidir” denilmiştir.¹²¹⁹

Ayrıca Berheteiye'nin Arap alfabesindeki 28 isim olup, hece harflerinin ve kamer menzillerinin adedince olduğu ve her ismin bir harfinin ve menzilin olduğu inanılmıştır. Verilen anlamlar hakkında da yorumlar yapılmaktadır. Birkaç örneğini şu şekilde gösterebiliriz:

برهتیه Berhetihin: İlk isim olarak geçen kelimedir. Harfi (ا) *Elif* ve menzili Şartayn olarak verilmiştir. Arapçasının ise **سبوح قدوس Sübbûhün küddûsün** olduğu söylenmektedir.

كريم Keririn : Metinde geçen ikinci isim olup harfi (ب) *Be* ve menzili Butayn'dır. Arapça manası ise **يا الله الاه كل شيء Ya Allâhü illâ hu külli şeyin** olarak verilmiştir.

تتليه Tetlîhin : Üçüncü isim olan bu kelimenin harfi (ج) *Cim* menzili Süreyya'dır. Arapça karşılığı ise **قدوس قادر مجير خبير سبوح Sübbûhün küddûsün kâdirü mücîrû ĥabîrû** olarak verilmiştir.

¹²¹⁸ Kenz., c.II, s. 224.

¹²¹⁹ Çelebi, a.g.e., s. 105.

Bu sıralama isimlerin ve 28 harfin tamamı eşleştirilinceye kadar devam etmektedir.¹²²⁰

h) Bolluk İçin Örnekler

Örnek 1: Bu örnek ise mal artırma, rızık genişletme, bereket ve bolluk amacıyla hazırlanmıştır. **Misk ve safran** ile verilen ayeti kerimeyi (**Kasas 10. ayet**) bir kâğıda yazıp, okuyarak **kesenin içine üfleyip** o kâğıdı da keseye koyan kimsenin kesesinde paranın hiç eksilmeyeceği ve kesenin bereketli olacağı ifade edilmektedir.¹²²¹

Verilen ayet ise Kasas Sûresi 10. ayetidir. Ayette “Musa'nın annesinin yüreği ise bomboş sabah etti. Şayet inananlardan olması için kalbine kuvvet vermeseydik, az daha onu açığa vuracaktı” denilmekte ve ayetin rızık ve bollukla bir ilgisi bulunmamaktadır.

Burada da ayeti kerimenin yazımında tercih edilen yine mürekkep değil, misk ve safrandır. Ayeti kerimenin yazılarak hem de sözlü olarak yazının gücünden faydalanılmak istenmiştir. Fakat keseden hiç paranın eksilmeyeceği ifadelerini kullanabilmek oldukça büyük bir cesareti göstermektedir.

Kese boş kalmayın ve paratoner gibi bereketi çeksün diye verilen ayet keseye okunup üflenmektedir. Üflemenin etkisiyle ayeti kerimenin gücünün keseye dolacağı ve bu gücün sayesinde de paranın eksik olmayacağı düşünülmektedir. Üfleyerek maddeye güç verilmeye çalışılmıştır. Önceki geleneklerde ve günümüzde üflemenin yanında tükürme unsuruna da rastlanmaktadır.

Antikçağ büyücülüğünde ritüel içinde tükürmek veya tükürüğün iyileştirici gücünün olduğuna olan inançtan dolayı belirli sayıda tükürülmesi önemli görülmüştür.¹²²²

Örnekte mürekkebin kullanılması tavsiye edilmemiştir. Muhtemelen mürekkebin ham maddesinde alkol ve İslâmî açıdan helal olmayacak olan maddeler bulunmakta ve yazıya zarar verebileceği de düşünülmektedir.¹²²³

¹²²⁰ Çelebi, *a.g.e.*, s. 405-430.

¹²²¹ Kenz., c.IV, s. 53.

¹²²² Akın, *a.g.e.*, s. 37.

¹²²³ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 35.

i) Görünmezlik İçin Örnekler

Örnek 1: Muska şeklinde hazırlanan bu formül ise kişiye zâlimin elinden kurtulmayı insanın ve şeytanın şerrinden korunmayı hatta görünmez olmayı vaad etmektedir. Bunun için yapılması gerekenler, **Ay**'ın parlak bir zamanında **Ayete'l-Kürsî**'yi kurşun bir levha üzerine yazarak ve üstüne de **1289** defa Ayete'l-Kürsî'nin azimetini okuyarak hazırlanan kâğıdı üzerinde taşımaktır.¹²²⁴

Bu formül için kullanılan ayet ise Ayete'l-Kürsî'dir. Şerefli saat olarak verilen zaman Ay'in zamanı ve üzerine yazılması için seçilen malzeme de kurşun levhadır. Ay'in madeni gümüş olmakla birlikte burada Satürn'ün madeni olan kurşunun kullanılması tercih edilmiştir.

Okuma sayısı olarak verilen sayı ise 1289'dur. Fakat niçin bu sayı verilmiştir, anlaşılması güçtür.

Bir büyü kitabı olan Süleyman'ın Anahtarında ise Güneş saati kibarlık, görünmezlik için uygun bir saat olarak görülmüştür.¹²²⁵ Burada seçilen zamanın ise Ay saati olduğu görülmektedir. Görünmezlik için hazırlanan büyüler hep olmuştur. Öyle ki Harkiel, kara büyü ritüellerinde görünmezlik yeteneği kazandıran şeytanları yöneten bir melek olarak görülmüştür.¹²²⁶

Ortaçağ'da görünmez olabilmek için yapılması gereken bir uygulamada yarasanın sağ gözünün soyulup çıkarılarak o gözün kişinin yanında taşınması şeklindedir.¹²²⁷

Görünmezlik için verilen başka bir formül de şöyledir:

“Uah, ahdah, haynah, lehled, lehelhu, halelûyah, yûş, ûş, aluaş, ayyûş, beşleş, eş, ahdan, avtaf, latatef, lûtâif, tâif, isimlerinin hizmetçileri cevap verin ve Kâdir ve Vâhid Allah'ın adıyla beni bütün gözlerden gizleyin, alûhâi alûhâi!”

Metinde farklı kökenlere sahip kelimeler kullanılmıştır. Bu formülü İbnu'l-Haccâc bizzat cinlerin kendisinden aldığını söylemiştir.¹²²⁸

¹²²⁴ Kenz., c.II, s. 29.

¹²²⁵ Mathers, *a.g.e.*, s. 14.

¹²²⁶ Melekler Sözlüğü, s. 165.

¹²²⁷ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 71.

Ay'ın parlaklığının kullanılarak insanların gözlerinin kamaşmasını sağlayarak görünmez olmanın mı amaçlandığı bilinmemekle birlikte şerefli vakit olarak Ay'ın saati seçilmiştir.

C. ESMÂÜ'L-HÜSNÂ'NIN KULLANILMASI

Allah'ın en güzel isimleri kabul edilen 99 isminin gizemli bir gücünün olduğuna inanılmış ve büyüsel uygulamalarda kullanılmıştır. Esmâü'l-Hüsnâ, ismin çoğulu olan esmâ kelimesi, “en güzel” anlamındaki hüsnâ kelimesiyle sıfat tamlaması oluşturmuş ve Allah'ın bütün isimlerini ifade etmek için kullanılmıştır.¹²²⁹

Esmâü'l-Hüsnâ'lar Hz Peygamberden rivayet edilen dua metinlerinde yer almakta ve İbnü'l-Arabi, Fahreddin Razi gibi isimler tarafından da esmâları zikretmenin faydalarından bahsedilmektedir. Kur'an'da geçen ilahi isimler 100'den fazla olmakla birlikte bunların dışında hadislerde de ifade edilen farklı isimler mevcuttur. Fakat Esmâü'l-Hüsnâ terkinin terim olarak sadece 99 ismi kapsadığı kabul edilmiştir.¹²³⁰ Allah'ın en meşhur 99 isminin yanında başka isimleri de bulunmaktadır. Hadislerde geçen 99 sayısının çokluktan kinaye olduğunu da söyleyenler olmuştur. Bazılarına göre ise esmaların verildiği hadisteki isim sayısı 99 değil 100'dür.

Allah'ın isimlerinin belli bir sayı miktarınca söylendiği zaman duanın hemen kabul olunacağına inanılmıştır. Mesela bir yüzük kaybolduğu zaman bir hoca esmâ çekmiş ve hırsızın idrarını bağlamış bu zaman zarfında yüzük ele geçerse esmânın tesir ettiğine veya esmâyı çekenin gücüne işaret sayılmıştır. Çalınan bulunmazsa da yüzük sahibinin itikatsızlığına inanılmış ve buna “Esmâ Çekmek” denilmiştir.¹²³¹

İslâm tevhid inancının açık bir şekilde anlaşılabilmesi adına Allah'ın isim ve sıfatlarına özel bir önem vermiştir.¹²³² Filistinde de en önemli koruyucu Allah'ın ismidir.¹²³³

Kur'an'da geçen ve Allah'ın güzel isimleri olarak verilen 99 isimden oluşan Esmâü'l-Hüsnâ'ların kitapta verilen büyüsel formüllerde genellikle ebced değerleri

¹²²⁸ Zbinden, *a.g.e.*, s. 37.

¹²²⁹ Diyanet İlmihali I, s. 85.

¹²³⁰ Bekir Topaloğlu, “Esmâü'l-Hüsnâ”, DİA, c. 11, s. 424.

¹²³¹ Onay, *a.g.e.*, s. 151,152.

¹²³² Topaloğlu, “Esmâü'l-Hüsnâ”, DİA, c.11, s. 409.

¹²³³ Zbinden, *a.g.e.*, s. 54.

kadar tekrar edilme şartı konulmuştur. Fakat bazı isimlerin ebced değerlerinin hatalı olduğu dikkatleri çekmektedir.

Tezimizde esmaların tekrar sayıları olarak verilen sayılarda kullanacağımız “ebced toplamı” veya “ebced sayısı” şeklindeki ifade Ebced-i Sağır’e işaret etmektedir. Ebced-i Sağır’dan farklı bir işlem yapılmışsa bu belirtilecektir.

Örneklere isimler için genelde ebced toplamlarına uygun tekrarlar verilmesine rağmen bazen isimlerin başında bulunan (el) takılarının hesaba dahil edilmemesi veya kullanılmasıyla oluşan farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Hatalı yazılan sayıların doğru olanla birbirine benzerlikleri nedeniyle bazı sayıları aktarmada yanlışlıkların söz konusu olabileceği de muhtemeldir. Bunun örneklerini el-Kahhâr ismindeki 306 yerine verilen 356’da, er-Râfi’ isminde 351 yerine verilen 251’de er-Rakîb isminde 312 yerine verilen 612’de, el-Hay isminde verilen 28’in yerine 280 sayısında, el-Muktedir isminde 744 yerine verilen 144 sayısında, ez-Zâhir isminde 1106 yerine verilen 1006 sayısında, en-Nâfi’ ismindeki 201 yerine verilen 501 sayısında, el-Hâdî isminin 20 sayısının yerine verilen 200 sayısında görmek mümkündür. Bunların dışında toplam hatası nedeniyle oluşan 10 veya 1 sayılık farkların da bulunduğu görülmektedir. Es-Selâm isminde verilen 131’in yerine verilen 132 sayısı, el-Basîr ismindeki 302 sayısının yerine verilen 301 sayısı, el-Alî isminde 110 yerine verilen 100 sayısı, el-Hamîd ismi için verilen 62 yerine 63 sayısı, el-Mecîd isminde 48 yerine 46 sayısı, el-Muahhir ismindeki 1447 yerine verilen 1446 sayısı, el-Müteâli’in 541 yerine verilen 551 sayısı, el-Afüv ismindeki 156 yerine verilen 166 sayısı bu türde yazılmış olabilecek yanlışlıklara veya yanlış hesaplamalara örnek olarak verilebilir.

Esmaların kullanıldığı bazı örneklerde ise herhangi bir sayının istenmediği veya toplamından tamamen farklı bir sayının verildiği görülmektedir. Örneğin Vehhâb isminin ebced toplamının karesi olan (Ebced-i Kebîr’inin) 10 eksiği verilmektedir. Buna göre ebced toplamı 14 olan Vehhâb isminde $14 \times 14 = 196$ yerine 186 sayısı zikir için tavsiye edilmektedir. Yine bu ismin dışında diğer isimlerin ebced toplamlarının verilmesinin yanında bu sayıların Ebced-i Kebîr kadar zikredilmesini tavsiye eden uygulamalar da görülmektedir. Buna göre el-Melik isminin hem 121 defa zikredilmesi istenmekle birlikte, 121’in Ebced-i Kebîri olan 14641 sayısı kadar tekrarının istendiği yerler de bulunmaktadır. Bunun benzeri el-Cebbâr isminde 206’nın yanında Ebced-i

Kebîri olan 42436 sayısının verilmesi; el-Bâri' isminin ebced toplamı olan 213'ün yanında Ebced-i Kebîri olan 45369 sayısının okunmasının tavsiye edilmesi; Latîf isminin ebced toplamı olan 129 ile onun Ebced-i Kebîri olan 16641 sayısının beraber verilmesi gibi örnekler bulunmaktadır.¹²³⁴

Bunların dışında esmâların kullanım amaçlarının genelde, ismin anlamıyla paralellik gösterdiği görülmektedir. Kişi isteklerinin kabul olmasını isterse, her türlü hayır isteği için, duasının kabul olması için zikretmesi tavsiye edilen Allah, Rahmân, Hâlik, Vehhâb, Fettâh, Râfi', Şekûr, Mücîb, Vedûd, Velî, Muahhir, Evvel, Ber ve Tevvâb isimleridir. Allah isminde ve Rahmân isminde esirgeme ve bağışlama ve merhamet anlamının olduğu ve Allah'ın duaları kabul etmesinin beklendiğini görmekteyiz. Yine Hâlik'ta yaratma özelliği, Vehhâb'da karşılık beklemeden ihsan buyurmanın olduğu, Fettâh'ın iyilik ve hayır kapılarını açma özelliğinin olduğu, Râfi''nin yücelten, yükselten anlamını, Şekûr'ün mükâfatlandıran, Mücîb'in duaları kabul eden, dileklere karşılık veren şeklinde bir anlamının olduğunu, Vedud'un çok seven ve sevilen, kullarını seven anlamının olduğunu, Velî'nin dost ve yardımcı anlamını, el-Muahhir'in istediğini geri koyan, erteleyen anlamını, Evvel'in başlangıcı olmayan anlamını; iyiliği ve ihsanı bol olan anlamındaki el-Ber ismini, Tevvâb isminin tevbeleri kabul eden anlamına geldiğini görmekteyiz.¹²³⁵ İsimler arasında olumsuz anlama gelen bir isim bulunmamakta ve bazen bu isimleri kullanan kişilerin isteklerine kavuşacağı kesin olduğu ifade edilmektedir.

Bir kimse kendine karşı kalplerde sevginin oluşmasını ve herkes tarafından seilmeyi istiyorsa veya insanlar arasında saygı itibar görmek ve sözünün dinlenmesini, her görenin saygı duymasını, rütbe ve makamının artmasını istiyorsa zikretmesi gereken isimler olarak Melik, Latîf, Azîm, Hasîb, Raûf, Kuddûs, Mütekebbir, Muiz, Semi', Hakem, Kebîr Mecîd, Mukaddim, Zâhir, Vâlî, Nûr isimleri verilmiştir.

Esmâların havâssının kullanımında yer verilen konuların en önemlileri, birisinin sevgisini veya saygısını kazanmak, hastalığın iyileşmesi, bütün isteklerin kabulü, şeytan ve düşman şerrinden emin olma, devlet büyüklerinin yanında itibar görme ve yanlarına girerken cesaret kazanma, galip gelme, kısmet bulma veya ismin

¹²³⁴ Kenz, c.II, s. 51.

¹²³⁵ Diyanet Ansiklopedisi, c.XI, s. 414-415.

anlamına göre karşıdakine zarar verme, zâlimin evinin yıkılması, düşmanı, ev halkını kahretme, kavgada üstün gelme, ulvî ruhları görme, dil bağlama, silaha karşı koruma, intikam alma, hasta etme, hapisten kurtulma, boyun eğdirme gibi amaçlarla esmalar kullanılmıştır.

Bazı isimlerle yapılan uygulamalarda ise hiçbir sayı verilmeden sadece bu ismi zikre devam eden kimse şeklinde cümleler kurulmuştur. Zikir sayısı verilmeyen diğer isimler ise el-Alîm,¹²³⁶ el-Müzil,¹²³⁷ el-Mukît,¹²³⁸ es-Samed,¹²³⁹ el-Mâni',¹²⁴⁰ el-Bedî',¹²⁴¹ es-Sabûr¹²⁴² isimleridir ve esmâların vefkini, kullanılan malzemelerden birine yazarak üzerinde taşıması veya bir yere asılması şeklinde tavsiyelerde bulunulmuştur.

a) Yerine Getirilmesi Gereken Şartlar

Kitapta Allah'ın güzel adlarına ait bazı duaları okumak ve onlardan birini kendine vird edinmek isteyen kimseler için kısa bir açıklama yapılarak okuma şartları verilmiştir. Kitaba göre önce, inanç ve Cenab-ı Hakka tam dönüşün olması gerekmektedir. İkincisine göre, vücudda, elbisede ve yerde tam bir temizliğin olması lazımdır. Üçüncü şart olarak da sabah namazından evvel veya sonra olmak üzere arzu edenlerin ve vakti olanların, beş vakit namazdan sonra bu virdleri okuyabilecekleri söylenmektedir. Dördüncü şart olarak okuma sırasında iki diz üzerinde kıbleye dönüp oturarak okumanın sonuna kadar konuşmamak gerekmektedir. Beşinci şart ise her dua hangi isme aid ise, kitapta verilen esmaların toplamalarına göre o ismi okumak ve ondan sonra duayı okumaktır.¹²⁴³

El-Hüseynî, bu şartlara göre okuyan kimsenin isteği, Allah'ın izni ile yerine gelir. Duasının Cenab-ı Hak tarafından kabul buyurulmaması ve kendisinin mahzun olması imkânı yoktur demek ve Allah'ın kesin olarak kabul edeceğinden emin görünmekte ve zaten Allah'a kabul etmeme şansı tanımamaktadır.

¹²³⁶ Kenz., c.I, s. 74.

¹²³⁷ Kenz., c.I, s. 82.

¹²³⁸ Kenz., c.I, s. 105.

¹²³⁹ Kenz., c.I, s. 137.

¹²⁴⁰ Kenz., c.I, s. 169.

¹²⁴¹ Kenz., c.I, s. 176.

¹²⁴² Kenz., c.I, s. 179.

¹²⁴³ Kenz, c.I, s. 28-29.

Bu şartların yerine getirilmemesi durumunda kişinin istekleri kesinlikle kabul olmayacaktır ve burada kusurlu olan hazırlayan kişidir. Şartlara uyulmadığı takdirde saygısızlık da edilmiş olacaktır.¹²⁴⁴

Dikkate alınacak başka bir nokta da, ismi zikrederken "Yâ" nidasının unutulmamasıdır. Mesela: Allah ismi zikredilirse "Yâ Allah" diye söylenmelidir.

Yerine getirilmesi gereken şartlara genellikle büyü kitaplarında yer verilmiştir. Batı'nın büyü kitaplarından biri olan Grimoirelerden birinde verilen formüllerin tutması için kişinin bazı özellikleri taşıması gerektiğine inanılmıştır. Ayrıca o kişi erkekse sağ cebinde kabuğuna kendi kanıyla yazılmış, deniz kaplumbağasının bulunması gerekmektedir. İsmi ve soyadının ilk harflerini iki yarım dairenin içine koymalıdır. Daha fazla istenirse kişi bir zümrüt ve yakut üzerine istenilen karakterleri çizmelidir, bunun ruhların sempatisini kazanmak için diğerlerinden daha etkili olduğu düşünülmüştür. Bir bayansa hazırladığını sol tarafında göğsünün arasında taşır ve bir kişi bir ruhla anlaşma yaparsa, anlaşma yapan kişinin kendisine ait bir şeyi o ruha vermesi gerekmektedir¹²⁴⁵ şeklinde yer alan bazı şartlar da bulunmaktadır. Kenzü'l-Havâs'ta da "Cinlerin Kullanılması" bölümünde hüddâm ve davet eden kimse arasında hediyeleşmelerin olduğu görülmektedir.¹²⁴⁶

Kenzü'l-Havâs'ta Peygamberimizin de esmaları verilmiştir.¹²⁴⁷ Fakat bu isimlerin formüllerde kullanımları görülmemektedir. Şemsü'l-Maârif kitabının yazarı el-Buni bazı büyü formülleri verirken Allah'ın isimlerinin kullanılması esnasında Peygamberimizin ismini birçok sebeplerden dolayı anmadığını söyler. Çünkü o bir nurdur ve onun adı bu duanın içine girmiş olsa bu duadaki şerefli ve mübarek adların tümünün nuru sönmüş olacaktır.¹²⁴⁸

1. Esmaların Kötü Amaçlı Olarak Kullanılması

Esmâü'l-Hüsnâ'lar kitapta verilen örneklerde iyi ve kötü amaçlarla kullanılmışlar ve hemen hemen hepsinin vefkleri yapılmış ve bazılarının ayrı ayrı hazırlanmış dualarına yer verilmiştir. Fakat bu dualar, kitapta Allah ismi şerifinin duası

¹²⁴⁴ Kenz., c.I, s. 28-29.

¹²⁴⁵ Plangiere, *a.g.e.*, s. 4.

¹²⁴⁶ Kenz., c.I, s. 90.

¹²⁴⁷ Kenz., c.III, s. 163.

¹²⁴⁸ el-Bûni, *a.g.e.*, s. 247-251.

v.b başlığında yer alsa da bilinen dualardan farklı olarak, bir büyü formülü gibi ihtiyacı gidermek amacıyla hazırlanmış formüller şeklindedir.

Esmaların kötü amaçlarla kullanıldığı, düşmanı kahretme ve bir evin yıkılmasını sağlama, bir kimseyi hasta etme, ulvî ve suffî hadimleri çağırma ve onlardan haber alma, cin yakmak, dil bağlama, darmadağın etme, intikam alma, düşmana hüznün verme, göz ağrısı verme gibi örnekler bulunmaktadır.

a) Düşmanı Kahretme ve Bir Evin Yıkılması İçin Örnekler

Örnek 1: Bir zâlimin yok edilmesinin amaçlandığı formülde el-Âhir ismini ve yok edilmesi amaçlanan kimsenin ismini **Cumartesi günü kırmızı bakırdan yapılmış bir levha** üzerine yazarak **801 defa** okumak ve levhayı ateşe sokmak gerekmektedir. Böylece zâlim kişi helak olacaktır, fakat hak etmeyen kimseye yapılmamalıdır, denilmektedir.

Ayrıca bu ismin zikrini her sabah 801 defa yapan kimsenin, düşmanlarından fazla yaşayacağı ve onların ölümünü göreceği söylenmektedir. Sonrasında ise Allah'ın düşmanının varlıklarını ona miras eyleyeceği ve bu zikre devam eden kimseye düşman olanların Allah'ın izni ile ölecekleri söylenmektedir.¹²⁴⁹ Vefk şudur:

ر	خ	ا	ال
۲۸	۴	۶۰۱	۱۹۹
۶۰۲	۱۹۸	۲۹	۳
۲	۳۰	۲۰۱	۹۹۹

ر	خ	ا	ال
28	4	601	199
602	198	29	3
2	30	201	999

Şekil 4 el-Âhir Esmâsının Arapça ve Türkçe Vefki

ل	و	ا	ال
۴	۲۶	۲۷	۱۱
۳۲	۸	۷	۲۱
۱	۲۸	۲۳	۵

ل	و	ا	ال
4	26	27	11
32	8	7	21
1	28	23	5

Şekil 5 el-Evvel Esmâsının Arapça ve Türkçe Vefki

¹²⁴⁹ Kenz., c.I, s. 145.

Zâlimin yok edilmesine uygun olarak gün seçimi Zühal gezegeninin yönettiği Cumartesi günüdür. Üzerine yazılması için seçilen levhanın ise bakırdan olduğu görülmektedir. Astroloji de bakır Venüs'ün madeni kabul edilmiştir.¹²⁵⁰ Venüs'le bakır arasındaki bağlantı ise açık değildir.¹²⁵¹ Fakat burada formülün hazırlanma saati muhtemelen Cumartesi gününün 8. Saati olan Zühal/Venüs'e ait olan saattir. Çünkü bu saat hastalıklar ve düşmanlıklar için hazırlanan formüllerin etkili olacağını söylenildiği bir vakittir.¹²⁵²

İsmin okunma şartı olarak verilen sayı ise el-Âhir isminin ebced toplamı olan 801'dir. Hazırlanan levhanın ateşe atılarak yanması ile zâlimin de levha gibi yanıp yok olması amaçlanarak **taklit büyü** kullanılmıştır.

Örnek 2: el-Kahhâr isminin, düşmanı kahır ve perişan etmede büyük bir etkisinin olduğuna inanılmıştır. Zulüm ve kadrinden Muhammed ümmetinin zarar gördüğü bir zâlime beddua etmek, o zâlimi kahretmek istenilirse, tam bir temizlik içinde ve büyük bir iman kuvvetiyle **ıssız bir yere** çekilerek, kibleye dönük olarak diz çöküp oturulmalıdır. Bu zâlimin yola gelmesi mümkün olmazsa, kahır ve yok edilmesi için niyet edilerek **356 defa** "اللهم يا قهار" "*Allahümme yâ Kahhâr*" diye okunduktan sonra, "يا رب العظيم اكر شو ظالم ظلمندن نكول ايدر واصلاح احوال ايلر ايسه آنى موفق بيور واكر ظلمنده مصر" "يا رب العظيم اكر شو ظالم ظلمندن نكول ايدر واصلاح احوال ايلر ايسه آنى موفق بيور واكر ظلمنده مصر" (Yâ Rabbel azim eğer şu zâlim, zulmünden vazgeçer ve iyi hal sahibi olursa, ona başarı ver. Ve eğer zulmünde ısrar ederse, Kahhâr isminle kahreyle!) diye dua edilir ise o zâlim Allah'ın izniyle yok edilir, denilmektedir.¹²⁵³

Okunması için verilen 356 sayısının alıntılar sırasında oluşmuş bir hatayla Kahhâr isminin ebced toplamı olan 306 (100+5+1+200=306)'nın yanlış yazılmasıyla elde edilmiş olabileceği muhtemeldir. Esmanın okunma şartı arasında cinleri davette kullanıldığı gibi cinleri sevdiği yerler olan ıssız yerlere çekilme ve kibleye doğru oturma şartı bulunmaktadır.

Büyüsel duaların sıklıkla kullanıldığı zâlimin kahredilmesi şeklindeki örneklerde, beddua etmek gibi karşısındakine zarar verme amacı güdülen yöntemlere başvurulmuştur. Ancak bir Müslüman'ın kendisi veya bir başkası için beddua etmesi

¹²⁵⁰ Redgrove, *a.g.e.*, s. 63.

¹²⁵¹ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 100-101.

¹²⁵² Kenz., c.I, s. 14.

¹²⁵³ Kenz., c.I, s. 69.

İslâm dini açısından hoş karşılanmamıştır.¹²⁵⁴ Peygamberlerin zor durumda kalmadıkları müddetçe beddua etmemeleri, onların da bedduayı tasvip etmediğini göstermektedir.¹²⁵⁵ Burada ise edilen beddua bir kimsenin ölümünü isteme şeklindedir. Örnekte, bedduların da içinde bulunduğu bir takım kelime ve cümlelerle tabiat olaylarını denetim altına almayı amaçlayan bir büyü çeşiti olan **aktif büyüye** yer verilmiştir.

Örnek 3: Aşağıda verdiğimiz 4'lü vefk çeşitinin zâlim bir adamın evinin yıkılması veya zâlim kimsenin yok olması istenildiği takdirde "Yâ Cebbâr" isminin anılmaya devam edilerek yukarıdaki vefkin bakır bir levha üzerine yazılması veya nakşedilerek bu levhanın zâlimin evine konması gerekmektedir.¹²⁵⁶

۵۱	۵۸	۵۳	۴۴
۵۳	۴۷	۵۱	۵۶
۴۵	۵۳	۵۶	۵۲
۵۷	۴۸	۴۷	۵۴

Şekil 6: Cebbâr İsmi'nin Vefki

Kara büyüye giren bu uygulamanın sonunda zâlim olarak kabul edilen kimsenin evinin başına yıkılarak yok edilmesi amaçlanmaktadır. Uygulamanın gerçekleşebilmesi için esmâların ebced toplamları kadar zikredilmeleri istenmiştir.

Venüs'e ait bir maden olan bakırın¹²⁵⁷ kullanılmasıyla Roma'da güzellik ve aşk tanrıçası olan Venüs'ten¹²⁵⁸ yardım beklenmiş olmaktadır. Bunun da Venüs'ün görevi olmadığı görülmektedir. Fakat el-Hüseynî'nin vermiş olduğu saat dilimlerinde Venüs'ün günü olan Cuma gününün 3. ve 9. saati olan Ay saatleri ve 10. saat olan Zuhâl'in saatleri uğursuz saatler olarak görülmüştür. Muhtemelen uygulamaların bu saatlerde yapılması gerekmektedir.

¹²⁵⁴ Müslim, Zühd, 74; Süleyman b. Eş'as b. İshak el-Ezdi Ebu Davud es-Sicistani, *Sünenü Ebi Davud*, 275/889; tahkik: Muhammed Nâsirüddin el-Elbânî; i'tina bih Ebû Ubeyde Meşhûr b. Hasan Âlû Selmân, er-Riyad : el-Mektebetü'l-Maârif, t.y., c.15. bab:.27, s.263.

¹²⁵⁵ <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dua/-detay-fiili-dua-199.aspx>, 57.

¹²⁵⁶ Kenz., c.I, s. 61.

¹²⁵⁷ Seligmann, *a.g.e.*, s. 31; Ersoy, *a.g.e.*, s. 393; Redgrove, *a.g.e.*, s. 63.

¹²⁵⁸ Schimmel, *a.g.e.*, s. 254.

İradesini her durumda yürüten, yaratılmışların halini iyileştiren anlamına gelen Cebbâr isminin eve konularak evinin yıkılması amaçlanmıştır.

b) Hasta Etme İçin Örnekler

Örnek 1: Yâ Dâr ism-i şerifinin düşmana hastalık verdirmeye hizmet edeceği söylenmiştir. Müminlere zarar veren bir kimseyi bu hareketinden caydırmak ve bir daha böyle bir şey yapmaması sağlanmak istenirse, niyet ederek, **Salı gecesi** sabaha karşı kibleye dönük olarak oturup bin bir (1001) kere "Yâ Dâr" zikrini yaptıktan sonra

يا رب فلان بن فلانه عبادك حقتده مضردر. آنى ظلمندن كچيرمك و يوله كتيره رك امت محمدى
الندن قورتارمق ايجون (ضار) اسم شريفك حرمتنه اكا صيتمه بى، كوز و يا باش آغريسنى مسلط
"Yâ Rab" falan oğlu falan, kulların için muzirdir.
Onu bu halinden vaz geçirmek ve yola getirmek ve ümmet-i Muhammedi
elinden kurtarmak için "Dâr" ism-i şerifin hürmetine ona sıtmayı, göz veya
baş ağrısını musallat kıl. Belki bu bela ile uslanır."

diye dua etmesi söylenmektedir. Allah'ın izniyle o zâlim bir hastalık geçirecek ve yaptığından tevbe edecek ve vaz geçecektir.¹²⁵⁹

Örneğin hazırlanmasında kullanılan ed-Dâr ismidir. Dâr zarar veren anlamına gelmektedir ve kötü amaçla hazırlanmış formüllerde kullanılmıştır.

Bu örneğin hazırlanma günü ise Mars'ın günü olan Salı günüdür. Amacın kötü olmasından dolayı Salı gününün tercih edildiği görülmektedir. Örnekte düşman için yapılan bir beddua bulanmaktadır. Bedduada karşıdaki kimseye sıtma, göz ağrısı ve başağrısının musallat edilmesi istenmekte ve **kara büyü** örneği olmaktadır.

Babil kaynaklı metinlerde sıklıkla yer verilen hastalıklardan bir tanesi baş ağrısıdır. Başağrısından kurtulmak için rahip hastaya efsun duaları okur, büyü kelimeler mırıldanır ve kurban sunar.¹²⁶⁰ Ayrıca cinlerin felaketleri, ateşli hastalıkları, salgın hastalıkları getirdiğine inanılmıştır. Eski devirlerde arzu edilmeyen küçük rahatsızlıkları, başağrısı, aile içi anlaşmazlıkları, ani düşmeler vs. gibi olayları cinlerin verdiği inanılmıştır. Yine delilik ve aşk, kin ve kıskançlık gibi acılar, onların verdikleri, huzursuzluklardır. Benzeri tasavvurlara bugünkü Kuzey Afrika'da da şahit olunmaktadır.¹²⁶¹

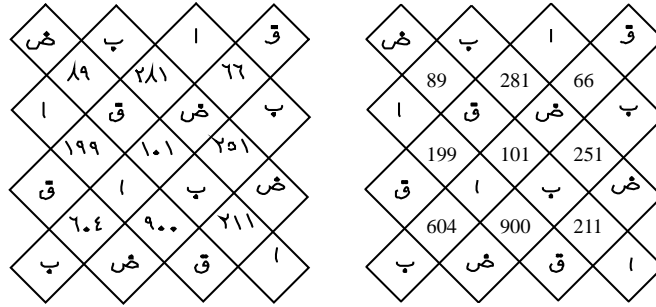
¹²⁵⁹ Kenz., c.I, s. 170.

¹²⁶⁰ Akın, *a.g.e.*, s. 49.

¹²⁶¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 122.

c) Sıkıntıya Uğratma İçin Örnekler

Örnek 1: "Kabıd" isminin vefki Zuhal yıldızının şerefli bir saatinde kurşun bir levha üzerine çizilip sonra 102 defa "Yâ Kâbıd" diye zikrettikten sonra *اللهم اقبض على* **Allahümme akbez 'alâ** (burada konu edilen kimsenin adı söylenir) *قلبه و سره* **kalbihi ve sırrıhi** diye dua edilmiştir. Bu şekilde yapılan duanın hemen kabul olacağı ve o kimsenin büyük bir sıkıntıya uğrayacağına inanılmıştır.¹²⁶² Vefk şudur:

Şekil 7 el-Kâbıd İsminin Vefki

Allah'a kalbe sıkıntı vermesi için beddua edilen örnekte **aktif büyü** kullanılmıştır. Örnekte rızkı tutan canlıların ruhunu alan anlamına gelen Kâbıd isminin kullanıldığı örnekte amacın karşıdaki kimseyi sıkıntıya sokmak olmasından dolayı özellikle Satürn gezegeninin günü olan Cumartesi gününün ve Satürn'ün madeni olan kurşunun seçildiği görülmektedir. Hazırlanan formül vefkin hazırlanması ve sıkıntıya uğratılmak istenilen kimse için olumsuz bir duanın edilmesinden oluşmaktadır. Zikir sayısı ise 102 olarak verilmiştir. Fakat bu sayının nasıl bulunduğuyla ilgili bir bilgi bulunmamaktadır.

2. Esmaların İyi Amaçlı Olarak Kullanılması

Esmâ'ul-Hüsnâ'lardan insanların iyiliği adına hazırlanmış örnekler ise hapisten kurtarma, bir kimsenin istediği her şeyin olması, kavgada üstün gelme, bir kimsenin sevgisini kazanma, silahtan korunma, ara düzeltme, sıtma, kulunç, dalak ağrısı gibi bazı ağrıların tedavisi ve rızık bolluğu gibi amaçlarla hazırlanmışlardır. Bu örneklerin çoğu akbüyü olarak hazırlanmış formüllerdir.

a) Hastalıklara Şifa İçin Örnekler

Örnek 1: "el-Bâsıt" isminin vefkini bir kâğıt üzerine yazıp, suya koyarak, kendisinde **kara sevda** bulunan bir kimseye bu su **yedi gün** sabahları aç karnına içirilir

¹²⁶² Kenz, c.I, 87.

ve verilen vefk gümüş bir levhaya aşağıda verilen zikir-i şerif ile birlikte yazılarak, o kimsenin üzerinde taşıtılırsa Allah'ın izni ile şifa bulur, denilmektedir. Zikir-i şerif olarak verilen metinde dikkatleri "ey bu ismin hüddâmi şeklindeki cümle çekmektedir: يا با ..."

"سط يا الله اسنك ان تسخرلى خادم هاذا الاسم يكون عوناً على امورى يا حافظ يا باسط يا ودود" *Yâ Bâsiṭi yâ Allâhu eselûke en teşharilî ḥâdimi hâzel ismi yekûnu 'avnen 'alâ umûri yâ ḥâfiẓi yâ Bâsiṭi yâ Vedûdu.* "Ey Bâsıt ey Allah bu ismin hâdimini bana yardımcı olması için emrime ver ey Hâfız, Ey Vedûd"¹²⁶³

Bu formülde kullanılan esma Allah'ın güzel isimlerinden olan el-Basıt'tır. Metinden anlaşıldığına göre Bâsıt isminin bir hadimi bulunmaktadır.

Daha çok hasta için tavsiye edilen malzemenin suya atılarak hastaya içirilmesi ve doğrudan hasta üzerine asılarak yazılan ayet ve dualardan yardım bekleme usûlü bu örnekte bir arada bulunmaktadır. Suyu atılarak yazının dağıldığı suyun içilmesiyle ismin etkisinin bir ilaç gibi vücuda tesiri umulmaktadır. Bunun yanında etkiyi artırmak amacıyla yazılarak hazırlanan formülü hastanın taşınması tavsiye edilmekte, hastalık iki taraftan kontrol altına alınmaya, yok edilmeye çalışılarak **pasif büyü** uygulanmaktadır.

Niçin aç karnına içirildiğiyle ilgili bir bilgi bulunmamakla birlikte tıbbi ilaçların kullanım usûlüne uygun olması ve bilinçaltına tıbbi bir öneminin olduğunun aşılmasının amaçlanmış olabileceği düşünülebilir.

Üzerine yazmak için seçilen levha ise gümüştür. Filistinde gümüş, cinlere karşı kullanılan bir maddedir. Bunun içinde kapı eşiklerine gümüş paralar gömülmüştür.¹²⁶⁴ Sri-Lanka'da bazen gümüşten yapılmış minyatür kılıçları insanlar korunmak için üzerlerinde taşımışlardır.¹²⁶⁵

Madenler ve gezegenler arasında var olduğuna inanılan ilişki sistemi içinde, gümüşün Ay'ın madeni olduğu görülmektedir.¹²⁶⁶ Bunun bir sebebi de gümüşün Ay'la renklerinden dolayı benzerlik göstermesidir.¹²⁶⁷ Ay geceleyin gümüş gibi parlamaktadır.

¹²⁶³ Kenz., c.I, s. 77.

¹²⁶⁴ Zbinden, a.g.e., s. 57.

¹²⁶⁵ Hildburgh, a.g.m., s. 152.

¹²⁶⁶ Ersoy, a.g.e., s. 393.

¹²⁶⁷ Burton-Grandy, a.g.e., s. 100-101.

Gümüş pasif, dişil; Ay, soğuk ve sıvı prensipli olup, rengi beyazdır. Kırgızlar sara hastalığına yakalanmış hastayı, bir kap içine eritilerek dökülen kurşuna baktırmak suretiyle, iyileştirmeye çalışmışlardır. Daha çok geçmişle ilgili, geçmişi anlatan ve hatırlatan bir madendir.¹²⁶⁸

Örnek 2: Sıtma hastalığına yakalanmış kimsenin tedavisi için hazırlanmış olan bir örnekte, yazılması için üç adet kâğıt alınmaktadır. Birinci kâğıt üzerine ||| ||| ||| "Yâ Şâfi" ikinci kâğıda ||| ||| ||| "Yâ Kaafi" isimlerinin yazılması gerekmektedir. Daha sonra kâğıtların üzerine 7 defa (İza cae nasrullahi) ve 7 defa Kevser Sûresi ve 3 defa da Fâtiha Sûresi okunmaktadır. Sıtma nöbeti gelince, birinci kâğıt tütsü yapılmalı, bir çeyrek saat sonra ikinci kâğıt yakılarak hasta tütsülenmelidir. Üzerinden bir çeyrek geçtiği halde ateş düşmezse, bu defa üçüncü kâğıt yakılmalı ve tütsü yapılmalıdır. Bu üçüncü tütsüden sonra Allah'ın izni ile hasta şifa bulur, denilmektedir. Sıtma çok inatçı olursa ertesi gün veya bir kaç gün sonra açıklandığı gibi işlem tekrar yapılması istenmektedir.¹²⁶⁹

Ak büyüünün kullanıldığı örnekte yazı tütsü ile birleştirilmiştir. Tütsü, büyü veya ilaç yapmak maksadıyla yakılan ve dini törenlerde ortamın güzel kokmasını sağlayan maddeye denmektedir. Tütsü bir bakıma hastalıkları iyileştirme, nazarı ve kötülükleri uzaklaştırma amacıyla dünyanın birçok yerinde yakılmaktadır. Halk inançlarında yakılan bitkilerden çıkan hoş kokunun kötülüğü uzaklaştıracağına olan inanç mevcuttur.¹²⁷⁰ Büyüsel işlemlerin astroloji ile yakın bağlantısı da bulunmaktadır.¹²⁷¹

Bugün de cinin vücudun hangi kısmından çıkarılacağına bilinmesi zorunludur. Eski mısır büyücüleri işleme başlamadan önce tütsü yakarmışlar ve yere su serpmişlerdir. Hastaların tütsülenmesi usûlü eski devirlerden beri çokça şahit olunan bir uygulamadır.¹²⁷² Tütsü kabı Tanrı Uraş'tır. Temiz tütsü tanrısı Negin'dur.¹²⁷³

¹²⁶⁸ Ersoy, *a.g.e.*, s. 393.

¹²⁶⁹ Kenz., c.IV, s. 64.

¹²⁷⁰ Özkarslı, *a.g.t.*, s. 17-19.

¹²⁷¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 127.

¹²⁷² Zbinden, *a.g.e.*, s. 136.

¹²⁷³ Zbinden, *a.g.e.*, s. 126.

b) İnsanların Sevgisini Kazanma ve Âşık Etme İçin Örnekler

Örnek 1: Kişi bir kimsenin kendisini sevmesini isterse istediği kimsenin adı ile annesinin adını ve de **Yâ Vedûd** ismini **500 adet defne** veya **mersin yaprağına** yazmalı ve yazdığı yaprakları birer birer ateşe atmalıdır. Ateşe atılanlar yanıp tükenmeden önce aşk o kişinin kalbine girecektir.¹²⁷⁴

Bu örnekte kullanılan esma çok seven ve sevilen anlamına gelen Vedûd¹²⁷⁵ ismidir. 500 sayısı ise el-Metin isminin ebced toplamıdır. Oysa Vedûd isminin toplam sayısı (6 (و) +4 (د) +6 (و) +4 (د)=20) olarak hesap edilmektedir.

Vedûd isminin kullanılarak bir kimseyi kendisine âşık etme formülü olan bu örneğin benzerlerini tarihte ve günümüzde bulmak mümkündür. Bizans sonrası dönemde bir kadının başka bir kimseye âşık edilmesi, çocuk doğurmak istemeyene veya hırsızı bulma amacıyla hazırlanmış formüller bulunmaktadır. Bunun için de defne yaprağına $\beta \beta \beta \tau o v \rho \varepsilon o \rho \varsigma \phi \beta$ yazılarak o kimselere verilmesi ile onları itirafa zorlamaya çalışılmıştır. Düşmandan korkan bir kimsenin ise verilen metni bir kâğıda yazarak Gel! Michael, Gabriel onu def et, Urael onu engelle ve Raphael onu tut, ayağını kaydır ve yolunu karanlık et, demesi gerekmektedir.¹²⁷⁶ Bu örnekte de aşk büyüsünün defne yaprağına yazıldığı ve kitapta kullanılan malzemelerin Bizans sonrası dönemle aynı olduğu görülmektedir.

Fas'ta aşk, nefret, kıskançlık gibi şiddetli duyguların sebebi cinlere bağlanmıştır.¹²⁷⁷ Defne, Kuzey Afrika'da ise kötülükleri uzaklaştırmada kullanılan bir bitkidir.¹²⁷⁸

Üzerine yazılması için kullanılan defne yaprağı özellikle seçilmiş olmalıdır. Defne yaprağı Apollo ile birleştirilmiş, onun sembolü olmuştur.¹²⁷⁹ Ayrıca Apollo'nun ve ölümsüzlüğün de sembolü olarak kullanılmıştır.¹²⁸⁰ Eski Roma'da temizleyici madde

¹²⁷⁴ Kenz., c.IV, s. 14.

¹²⁷⁵ Topaloğlu, "Esmâü'l-Hüsna", DİA, c. 11, s. 414, 415.

¹²⁷⁶ Petropoulos, *a.g.e.*, s. 100.

¹²⁷⁷ Zbinden, *a.g.e.*, s. 24.

¹²⁷⁸ Wilkinson, *a.g.e.*, s. 94.

¹²⁷⁹ Schimmel, *a.g.e.*, s. s.59.

¹²⁸⁰ Wilkinson, *a.g.e.*, s. 94.

görevi görmüştür.¹²⁸¹ Yunan-Roma geleneğindeyse zafer, barış, arınma ve kehanet gibi anlamlara gelmektedir.¹²⁸²

Defne, Apollon'un simgesidir. Modern olimpiyatların öncülü sayılan Pitik yarışmalarında defne tacının ödül olarak verilmesinin nedeni bu yarışmaların Apollon şerefine yapılmasıdır. Antik Yunanistan'da bu ağaç Apollon'a adanmıştır ve galibiyetle elde edilmiş ölümsüzlüğü ve bu galibiyeti sağlayan kahramanlıkla birleşmiş erdemi simgeler. Apollonla ilişkili olarak Apollon'un kehanet özelliklerini elde edebilmek için Delfi'deki kâhinler de kehanette bulunmadan önce defne yaprakları çiğnemişler veya yakmışlardır.¹²⁸³

Aşk büyüsüne ilk olarak ilk dönem Yunan dünyasında rastlanmaktadır. Genelde arenalardaki gösterilerde rakiplerine karşı veya âşıklar tarafından gömülmüş muskalar bulunmuştur.¹²⁸⁴

Genel bir ifadeyle aşk büyüsü çeşitlerinin kullanıldığı bir yer de Hindistan'dır. Bu tür uygulamalara 'Strikarmani' denilmiştir. Erkekler evlenmek istedikleri kadını elde etmek için, kadınlar çocuk sahibi olabilmek için veya evliliğinde huzur isteyenler huzur temini için büyücülere gitmiş, muska ve tılsım türü şeyler yaptırmışlardır.¹²⁸⁵

Hindistan'da erkekte arzu uyandırmak için yapılan bir büyüsel uygulamada, kadının verilen duayı en az yedi kez okuması ve yaptığı bu büyüden de başka kimselere söz etmemesi istenmektedir. Verilen dua şu şekildedir:

“Bu adama yanıp tutuşuyorum, bu aşkı bana, aşkta her zaman kazanan “Apsaras” verdi. Bu adam beni arzulasın, arzunun ateşiyle yansın. Bu aşk benim ruhumdan çıkıp onun ruhuna girsin. Beni her şeyden daha çok istesin O’nu seviyorum, onu istiyorum, o da beni onu istediğim kadar istesin. Ey Marut, onu aşkla doldur: Ey Havva'nın Ruhunu aşka boğ onu! Ey Agni, benim aşkımla yak onu! Bu tılsımın gücü tartışılmaz. Yüz bin yolla olsa da bana döneceksin”¹²⁸⁶ şeklinde yer almaktadır. Burada Marut isminin geçmesi İslâm'daki Harut ve Marut meleklerini anımsatmaktadır.

¹²⁸¹ Sarıkçioğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 39.

¹²⁸² Wilkinson, *a.g.e.*, s. 94.

¹²⁸³ Gökhan, *a.g.e.*, s. 68-69.

¹²⁸⁴ Montgomery, *a.g.e.*, s. 44.

¹²⁸⁵ Şah, *a.g.e.*, s. 219.

¹²⁸⁶ Faik Bulut, *İslâm'da Cinsel Büyüleri*, Berfin Yayınları, İstanbul 1998, s. 85.

Diğer bir malzeme olan mersin yaprağı ise, yaprak dökmediği için ölümsüzlüğün simgesi olmuştur. Ruha yolculuğunda yardımcı olması için filizleriyle beraber gömülmüştür. Aşk tanrıçası olan Venüs ile özdeşleştirilmiştir. Çinde başarının sembolü olmasının yanında bereket ve evlilikte ahengi de temsil etmektedir.¹²⁸⁷ Bu örnekte de görüldüğü üzere Kenzü'l-Havâs'taki malzemeler rastgele seçilmemekte ve eskiden kullanıldığı şekliyle günümüze kadar gelmekte ve Kenzü'l-Havâs gibi kitaplarda yer bulmaktadırlar.

İsmin yazıldığı mersin ve defne yapraklarının ateşe atılarak yakılmaya başlanmasıyla âşık edilmesi amaçlanan kimse yapraklar misali yanmaya ve âşık olmaya başlayacaktır. Bu tür büyüler **taklit büyüsüne** girmektedir.

Örnek 2: İki kişiyi birbirine bağlamak veya bir kimseyi kendine bağlamak isteyen kimsenin biraz **safran** ve biraz dövülmüş **karabiber**, bir miktar **kurşun tozu** alıp **gülsuyunda** erittikten sonra bu mürekkeple temiz bir kâğıt üzerine **Perşembe günü güneş doğarken** yedi defa **Yâ Allah** yedi defa **Yâ Rahmân** ve yedi defa **Yâ Rahîm** ve sonra da "لین قلب فلان بن فلانه و اجعل لی عنده الرأفة و الرحمة..." *Leyyin kalbe filân bin filâne vec'alli 'indehü erra'fetü verraḥmetü...* "falanın kalbini yumuşat ve beni onun yanında şefkatli ve merhametli kıl" anlamına gelen metni yazması gerekmektedir. sonra bu kâğıdı, eğer karı-koca gibi yakın biri iseler, uyurken veya başka bir zamanda, yedi kere başı üzerinde çevirmeli ve her çevirişinde bir kere "Allahü Ekber" demelidir. Eğer başının üzerinde çeviremeyecek kadar uzakta olan birisi ise ona bakarak ve yine "Allahü Ekber" diyerek yedi defa, güya başının üzerinde çeviriyormuş gibi çevirmelidir. Sonrasında bu kâğıdı üzerinde taşımalıdır. Cenab-ı Hakkın inayeti ile o kimse, sana bağlanır ve ayrılmaz,¹²⁸⁸ denilmektedir.

Allah, Rahmân ve Rahîm isimleri özel olarak hazırlanmış mürekkeple, Jüpiter'in günü olan Perşembe gününde isimlerin ve verilen metnin yazılması istenmiştir.

¹²⁸⁷ Wilkinson, *a.g.e.*, s. 81.

¹²⁸⁸ Kenz., c.IV, s. 7.

Astrolojik sistemde Jüpiter, Hammurabi döneminden sonra panteonun baş tanrısı olarak gördüğümüz Marduk'la özdeşleştirilmektedir.¹²⁸⁹ Babil'in Marduk'u Roma'da Jüpiter olmuştur.¹²⁹⁰ Jüpiter, insanoğlunun ve tanrıların yöneticisidir.¹²⁹¹

Burada ise bir kimseyi kendine bağlamak için yapılan uygulama yazılı olan kâğıdın o kimsenin veya o kimse olduğunu düşünerek başında çevirme şeklindedir. Sonrasında ise kişi hazırlanan formülü yanında taşınmalıdır. Bu ise **pasif büyü** örneğine girmektedir.

Fakat isimlerin kâğıda güneş doğarken yazılmaları istenmektedir. Daha öncede belirtildiği gibi Hintliler, Mısırlılar, Babilliler ve Yunanlılarda da ibadetlerde yönelinilen istikamet doğan güneşe doğrudur.¹²⁹² Bu örnekle Güneşe tazim edilmiş gibi olunmaktadır. İslâm dininde güneş doğarken veya güneşe yönelinerek yapılan bir dua veya yapılması istenilen ibadet, uygulama bulunmaktadır.

Mürekkebin hazırlanmasında kullanılan karabiber aslında Pazartesi gününün kokusudur. Daha yavaş bir şekilde yakılması gerekmektedir.¹²⁹³ Ayrıca karabiber, iştah açıcı olarak da kullanılmaktadır. Diğer malzeme olan kurşun ise Satürn ile özdeşleştirilmiştir.

Örnek 3: Cuma günü ezanî saatle 1'de Zühre yıldızının şerefli bir vaktinde bu ismin vefkini yazarak üzerinde taşıyan ve “Yâ Vedûd” ismini zikre devam eden kimseyi her gören sevecek ve gönlü istemeden ona meyledecektir.¹²⁹⁴ Vefk şudur:

---

¹²⁸⁹ Jastrow, *a.g.t.*, s. 217-231.

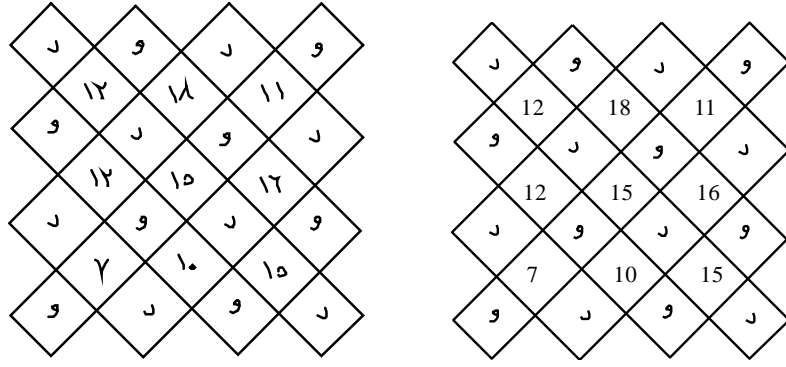
¹²⁹⁰ Sarıkçıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, s. 25-26.

¹²⁹¹ Greer, *a.g.e.*, s. 122.

¹²⁹² Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 74.

¹²⁹³ Lisiewski, *a.g.e.*, s. 177.

¹²⁹⁴ Kenz, c.I, 124.

Şekil 8 el-Vedūd İsminin Vefki

Hazırlanan formülü kişi üzerinde taşıyacağı için verilen örneğin **pasif büyüye** girdiğini göstermektedir.

Örnekta amaç bir kimsenin sevgisini kazanmak olduğu için seçilen gün anneliğin ve aşkın tanrıçası olan Venüs-İştar'ın¹²⁹⁵ günü olan Cuma'dır.

Venüs veya İştar Güneşin kızkardeşi olarak görülmüştür. Gezegenler arasında tek tanrıçadır.¹²⁹⁶ Mesopotamya'da İştar olan Venüs, Yunanlılarda Afrodittir.¹²⁹⁷ Büyük bir iyileştirme gücüne sahiptir.¹²⁹⁸

Cuma gününün ruhlarının görevleri Ceremonial Magic adlı kitapta da insanları heyecanlandırmak, onları gösterişe yöneltmek ve gösteriş yoluyla düşmanlarla anlaşmak, evliliklere sebep olmak, erkeklerin aklını kadınlara yönelik aşka çelmek, hastalıklara sebep olmak veya uzaklaştırmaktır.¹²⁹⁹ Cuma günü olmasından dolayı Venüs'ün etkisiyle aşk ve sevgi ile ilgili uygulamalar yapılmıştır.

Kitapta Cuma gününün şerefli bir saatinin seçilerek bir kimsenin sevgisini kazanma adına hazırlanan başka formüller bulunmaktadır.¹³⁰⁰

¹²⁹⁵ Campbell, *a.g.e.*, s. 2.

¹²⁹⁶ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 23.

¹²⁹⁷ Mess, *a.g.t.*, s. 86-90.

¹²⁹⁸ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 18-19.

¹²⁹⁹ Lisiewski, *a.g.e.*, s. 184.

¹³⁰⁰ Benzer bir vefk çeşidi de Mücib ismi için hazırlanmış olan 4x4'lü karedir.

ب	ج	م	ال
۳۹	۳۲	۱۱	۴
۳۳	۴۲	۱	۱۰
۲	۹	۳۴	۴۱

ب	ج	م	ال
39	32	11	4
33	42	1	10
2	9	34	41

Örnek 4: Bir kimse insanlar tarafından kendine saygı duyulmasını ve itibar edilmesini isterse yapması gerekenler şöyledir. el-Melik ism-i şerifinin aşağıdaki vefkı şerifini Pazartesi günü uğurlu bir saatte bir gümüş levha üzerine yazıp üstünde taşıyan ve her gün sabah namazından sonra 121 defa "Yâ Melik" zikrine devam eden kimsenin insanlar arasında kadri âlî olacağı, halk arasında sevilip sözünün dinleneceği söylenmektedir.¹³⁰¹ Vefk şudur;

ك	ل	م	ال	ك	ل	م	ال
۲۹	۲۲	۱۹	۲۱	39	32	19	31
۲۳	۴۴	۲۸	۱۸	33	44	28	18
۲۹	۱۷	۳۴	۴۱	29	17	34	41

Şekil 9 el-Melik İsminin Vefki

İnsanlar arasında saygı kazanmak amacıyla hazırlanmış olan bu formülde ise Melik ismi kullanılmış ve tekrar sayısı olarak bu ismin ebced toplamı olan 121 ($1(ل)+30(ك)+40(م)+30(ل)+20(ك)=121$) verilmiştir.

Vefkin yazılması için seçilen gün ise Ay'ın günü olan Pazartesi'dir.¹³⁰² Sümerce Nanna ve Akadca Sin, Ay tanrısıdır.¹³⁰³ Genellikle metinlerdeki ilk gezegendir. Ay tanrısı bilgeliğin tezahürü ve Güneş tanrısı babasıdır. Mezopotamya tarihinin başlangıcından çiviyazısı kültürünün sonuna kadar Ay tanrısı gezegen tanrılarının en eskisi olarak düşünülmüştür.¹³⁰⁴ Ay'ın madeni gümüş, rengi de beyazdır.¹³⁰⁵ Gümüş Ay'la renklerinden dolayı ilişkilendirilmiştir.¹³⁰⁶ Örnekte de görüldüğü gibi hazırlanan formül ve vefk gümüş üzerine yazılmaktadır.

Diğer vefklerde olduğu gibi muska gibi koruyucu özelliği bulunan nesnelere kullanıldığı büyü çeşiti olan **pasif büyüye** örnekte yer verilmiştir.

Vefkin yapılış amacına göre vefkin yazılma zamanı belirlenmiştir. Vefk sevgi kazanma, kalpleri fethetme ve istenilenlerin/muratların kabulü amacıyla hazırlandığı için şerefli saat olarak seçilen zaman da Zühre/Venus yıldızının günü olan Cuma günüdür. Bilgi için Bkz. Kenz, c.I, s.111.

¹³⁰¹ Kenz., c.I, s. 51.

¹³⁰² Proctor, *a.g.e.*, s., 305-307; Redgrove, *a.g.e.*, s. 63.

¹³⁰³ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 11.

¹³⁰⁴ Kasak-Veede, *a.g.m.*, s. 17.

¹³⁰⁵ Redgrove, *a.g.e.*, s. 63.

¹³⁰⁶ Burton-Grandy, *a.g.e.*, s. 100-101.

c) Hamile Kadını ve Bebeğini Koruma Amaçlı Olanlar

Örnek 1: Gebe bir kadın karnındaki çocuğunu korumak için, karnı üzerine şahadet parmağı ile **daire** çizip, parmağını çevirirken de **17 defa "Yâ Mübdi"** derse, Allah'ın o çocuğu anasının karnında her türlü afetten koruyacağı ve bebeğin dünyaya selamete geleceği söylenmiştir.¹³⁰⁷

Örnekte kullanılan isim Allah'ın esmalarından biri olan Mübdi' ismidir. İsmi ebced toplamı 56 olmakla birlikte burada tekrar sayısı olarak 17 verilmiştir. Annenin çocuğunu koruması için parmağıyla karnında bir daire çizip, çocuğun etrafına manevi bir duvar örerek, çocuğa gelebilecek herhangi bir zarara karşı ona koruma sağlaması amaçlanmıştır. Daire, eski medeniyetlerde özellikle büyüsel ayinlerde kullanılan sembolik bir kapı görevi görmektedir. Öyleki cinleri davet ederken bir daire çizip içine oturarak efsun okumak usûlü bulunmaktadır. Daire olmazsa hâbis ruhların tecavüzüne uğrayacaklarını düşünmüşlerdir.¹³⁰⁸ İnsanlar sihirli daireler çizerek, onun büyülü gücü sayesinde düşman güçlere karşı kendisini emniyete almayı amaçlamışlardır.¹³⁰⁹

Örnekte daire geleneğine ve kötülükleri dairenin dışında bırakma inancının yer verildiği ve çocuğu bu şekilde korunmaya alındığı görülmektedir. Örnek, koruma amaçlı olarak hazırlanan ak büyü çeşitine girmektedir.

d) Silaha Karşı Durma İçin Örnekler

Örnek 1: İlginç bir uygulama da Allah'ın **Zülcelal-i ve'l-İkram** isminin kullanımında görülmektedir. Bu ismin vefkini Ay'ın şerefli bir vaktinde bir kâğıt üzerine yazıp etrafına da "Hadid" Sûresi'ni kaydettikten sonra üzerine **21 defa** Mülk Sûresi'ni okuyarak bu kâğıdı **muşambaya** sarıp, üzerinde taşıyan kimseye Allah'ın kudretiyle silah işlemeyeceği söylenmektedir. Yazar bu uygulamanın etkisinin olduğunu kendi gözleriyle gördüğünü ifade etmektedir. Trablusgarb'da tarikat şeyhlerinden tanınmış bir zat tarafından hazırlanmış olan bu vefki horozun boynuna asarak üzerine 17 adet kurşun sıkıldığı, bunlardan çoğunun isabet etmesine rağmen horozun hiçbir şey olmadığını ifade etmektedir.¹³¹⁰ Söz konusu vefk şudur:

¹³⁰⁷ Kenz., c.IV, s. 126.

¹³⁰⁸ Onay, a.g.e., s. 333.

¹³⁰⁹ Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi*, s. 96.

¹³¹⁰ Kenz., c.I, s. 159.

ذو	الجلال	والا	كرام
٢٩	٢٧	٣٠٧	٦٣
٢٥٩	٣٦	٦٦	٧٨
٢٥	٧٩	٢٥٨	٣٧

ذو	الجلال	والا	كرام
29	27	305	63
259	32	66	78
25	79	258	37

Şekil 10 Zülcelâli ve'l-İkram Vefki

Korunma amacıyla hazırlanan örnekte **pasif büyüye** yer verilerek muska olarak hazırlanan formüle koruma görevi yüklenmiştir. Uygulamanın hazırlanma amacının kurşunlardan kurtulmak ve silaha karşı durmak olduğu görülmektedir. Bunun için de kullanılan esma Zülcelal-i ve'l-İkram ismidir. El-Hüseyinî bu ismin vefkinde büyük bir havâs olduğunu söylemektedir ve vefk adeta bir kalkan veya zırh görevi görmesi amacıyla kullanılmıştır. Vefkin etrafına demir anlamına gelen Hadid Sûresi yazılmıştır.

El-Hüseyinî bunun bir horozun üzerinde uygulandığını söylemekte fakat samimiyetle kendisine inanan bir kimsenin bunu deneyerek hayatını tehlikeye atabileceğiyle ilgilenmemektedir. Zaten kendisinin bizzat denediğiyle ilgili bir bilgi de bulunmamaktadır. Ayrıca söylediğine göre söz konusu vefki bir tarikat şeyhi ve saygın bir zat yazmıştır. Okunması için verilen sûre ise içerisinde koruyucu ve kurtarıcı gibi isimlerin geçtiği Mülk Sûresi'dir.

Bu uygulamanın örneklerini Katolik Kilisesi içerisinde de görmek mümkündür. Öyle ki her çeşit silaha karşı kendini savunmak başlığı altında verilen formül şu şekildedir. Paskalya gününde kişinin kutsal su ve saf bir buğday unu alması ve bir pasta yapması söylenir. Daha sonra kötü bir şekilde ölmüş veya asılmış, idam edilmiş bir kişi bulunarak konuşmaksızın ona yaklaşılabilirdi kadar yaklaşılması ve kişinin ona hazırladığı pastayla/kekle dokunması tavsiye edilmektedir. Daha sonra eve geri dönerek bu pasta, verilen duanın yazıldığı beyaz bir kâğıtla sarılarak yutulmalıdır.¹³¹¹ Bu pasta/kek sayesinde kişi her türlü silahtan korunacaktır. Öyle görünüyor ki kişi dua ve pastayı yutarak içinde adeta bir zırh bulundurmuş ve silahlardan korunmuş olacaktır. Dikkat edildiği zaman Kenzü'l-Havâs'ta vefkin yaptığı görevi burada hazırlanan ve yutulan pastanın yaptığı görülmektedir.

¹³¹¹ Simon, *a.g.e.*, s. 139.

e) İstenilen Muradı Gerçekleştirme İçin Örnekler

Örnek 1: Her ne dilerse onun olmasını isteyen kimse için verilen bu formülde **Er-Rahmân** ismiyle birlikte hâdimi olan **Turfeyâil** ismi, bir **altın veya gümüş levha** üzerine yazılarak bu levha kişinin üzerinde taşınmalıdır. Bununla birlikte namazlardan sonra **209 defa** “Rahmân” ismini zikreden kimseye Allah’tan her ne dilerse dilesin, Allah’ın onun isteğini yerine getireceğine inanılmaktadır.¹³¹²

Formülde kullanılan esma Er-Rahmân ismi şerifidir. İsmi ebced hesabıyla bulunan toplamının 299 olmasından ve yazarın çoğu örnekte aynı yöntemi kullanmasından dolayı, muhtemelen burada tavsiye etmesi gereken sayı 299 olması gerekirken yazar bunu 209 olarak aktarmıştır.

Bu ismin hadimi **طرفيائيل** “Turfeyâil” olarak verilmiştir. El-Hüseynî genellikle “âil” eki almış olan isimlere melek demeyi tercih ettiği halde buradaki isme doğrudan “hadim” demiştir. “İl” veya “el” sonekleri genellikle kutsallık atfedilen varlıkların sonlarına eklenen bir ek olarak kullanılmıştır.¹³¹³ “Turfeyâil” kelimesinin (âil) eki çıkartıldığı zaman kalan **طرفي** kelimesinin de toplamı 299 sayısını vermektedir. Burada iyilik amacıyla melekleri davetin de yer aldığı **ak büyüünün** kullanıldığı görülmektedir.

Üzerine yazılması için kullanılan malzemeler ise Güneş’in madeni olan altın ve Ay’ın madeni olan gümüşür. Öyle ki örneğin hem Ay gününde hem de Güneş’in gününde hazırlanmasında bir sakınca görülmemiş ve uğurlu saatler seçildiği sürece etkisinin olacağına inanılmış olmalıdır.

Altın, kalıcılık ve ölümsüzlüğü simgelemektedir.¹³¹⁴ Eski uygarlıklardan itibaren madenlerin en değerlisi olarak görülmüştür. Renginden ve saf bir metal olmasından dolayı da Güneşin sembolüdür.¹³¹⁵

Babil metinlerinde tanrılar ile madenler arasındaki ilişkilerde Enlil ile altın, An ile de gümüş ilişkilendirilmiştir. Çünkü gezegenler, tanrılar ve madenler arasındaki büyüülü ilişkilerin, insanların hayatlarını etkilediğine inanılmıştır.¹³¹⁶ Örneklerde

¹³¹² Kenz., c.I, s. 49.

¹³¹³ Tallmadge, *a.g.e.*, s. 251, 260.

¹³¹⁴ Ersoy, *a.g.e.*, s. 165.

¹³¹⁵ Ersoy, *a.g.e.*, s. 391-392.

¹³¹⁶ Eliade, *Babil*, s. 38.

kullanılan gezegenler, madenler ve renkler bir tesadüf sonucunda bir araya gelmiş değıllerdir.

Örnekte dikkat çeken bir cümle de her ne dilerse Allah'ın bunu verecek olmasıdır. El-Hüseyñî Allah'ın kesinlikle istenilen muradı yerine getireceğinden emindir. Bazı örneklerde ise daha da ileri giderek "olmaması mümkün değıldir"¹³¹⁷ cümlesini kullanmaktadır.

Örnek 2: Devlet büyüklerinin yanına girerken heybetli ve sevimli görünmek ve isteklerini onlara kabul ettirebilmek amacıyla hazırlanmış olan bu formülde ise İsmi azam dairesi olarak hazırlanan **Allah** isminin tılsımlı dairesinin, **gül suyunda eritilmiş misk ve safran ile beyaz bir ipek kumaş** üzerine yazılması ve **güzel kokulu bir şeyle tütsülenmesi** gerekmektedir. Daha sonra verilen dua bu beze okunarak kişi bezi yanında bulunduracak ve bez yanında bulunduğu sürece isteğine kavuşacaktır. Verilen dua şöyledir:

"بسم لله الرحمن الرحيم اللهم انى اسئلك بما سئلك به جبريل عند عرشك العظيم ان تسخرلى ملائكتك الكرام خدام هذه الاسماء اللهم سخرلى كسفيائيل و درديائيل شمخبيائيل و طوطيائيل و روقيائيل و سمعيائيل و طغياييل وجبرائيل و مكائيل و سمسمائيل و حرفيائيل اجبوا ايتهها الملوك و الرؤساء و اعينونى على قضاء حوائجى بحق ما تعلمون من عظيم سر الله و بحق هذا الاسم العظيم الله الله بعلمك و قدرتك على الخلاق و باسمك العظيم الكبير المتعال الله الله الاسم الذى فضلته على سائر الاسماء اسئلك ان تسخرلى هذه الارواح و ان يأتونى فى نومى او يقظنى Bismillâhîrrahmânirrahîm Allahümme innî es'elükebi bimâ se'eleke bihi cibriîle 'inde 'arşikel 'azîmi en teşharelî melâikete'l kirâme ve huddâme hâzihil esmâi Allâhümme şahîrli kesfiyâile ve derdebâile şemhiyâile ve tavtayâile ve ruqayâile ve semiyâile ve tağyâile ve cebrâile ve mikâile ve semsemâile ve harfeyâile ecibü eyyetuhe'l mülûke verrü'esâü ve a'inuni 'ala kağâi havâici bihaqqi mâ ta'lemüne men azîmi sîrillâhi ve bihaqqi hâzel ismi'l 'azîmil 'azâmî Allâhü Allâhü Allâhü bi 'ilmike ve kudretike ale'l-halâika ve bismike'l 'azîmil kebîri'l müte'al. Allâhe Allâhe Allâhel ismellezi feğalletehü sâiril esmâi es'elüke en teşhireli hâzihil ervâha ve en yetüni fi nevmi ev yaqazati inneke alâ külli şey'in kağîrün. Yâ Allâh, yâ Allâh yâ Allâh.¹³¹⁸.....bu ismin hâdimi olan meleğini

¹³¹⁷ Kenz., c.IV, s. 18.

¹³¹⁸ Kenz., c.I, s. 45-46.

emrime ver. Allah'ım Kesfîyâîl'i, Derdebâîl'i, Şemhiyâîl'i, Tûtîyâîl'i, Rukîyâîl'i, Sem'iyâîl'i, Tağyâîl'i, Cebrâîl'i, Mikâîl'i, Semsemâîl'i ve Harfîyâîl'i, emrime ver. İcabet edin ey krallar, reisler (cin) ve ihtiyaçlarımı yerine getirmede Allah Allah Allah büyük isminin hakkı için bana yardım edin...denilmekte ve daha sonra da bu ruhları emrime ver ....sen herşeye kâdirsin ey Allah ey Allah ey Allah diye sonlandırılmaktadır.

Devlet idarecilerini etkilemeyi hedefleyen formülle kişi isteğinin olması için işi veya karşısındakini zorlayarak usûlsüzlüklerin ve haksızlıklarının ortaya çıkabileceğini düşünmemektedir. Verilen duada melek/hüddam isimlerine yer verilerek Allah'tan melekleri kendi emrine vermesi istenmektedir. Metinde geçen isimler şunlardır:

Metinde geçen bazı isimlerin Celcelutiyye azimetinde görevli 8 melek olan Seyyid Rukyâîl, Seyyid Cebrâîl, Seyyid Semsemâîl, Seyyid Mikâîl, Seyyid Sarfeyâîl, Seyyid Anyâîl, Seyyid Kesfeyâîl ve Seyyid Tahyatmagyelyal'den¹³¹⁹ bazılarının ismi olduğu görülmektedir. Rukyâîl, Cebrâîl, Semsemâîl, Mikâîl, Kesfeyâîl'in bu azimetteki meleklerle aynı isimler olduğu görülmektedir.

Sonunda (-âîl) ekinin bulunduğu bu isimler için farklı yorumlar yapılmıştır. Bu isimlerin İbranice olduğu Arapça olmadığı veya Arapça isimlerin Hıristiyan bir kontekste geçtiğini,¹³²⁰ yine bu isimlerin Süryanca olduğunu söyleyenler bulunmaktadır.¹³²¹ Aynı zamanda kitapta geçen -âîl eki melek isimlerine benzeyen ve aşk büyüsü için kullanılan meleklerden Rahmiel, Habbiel and Hanniniel gibi isimlerin arapça kökten uydurulmuş isimler olduğunu söyleyenler de vardır.¹³²²

Vefklerden elde edilen ve hadimlerin isimleri olarak geçen kelimelerin gerçek varlıklar değil, astral âlemde bulunan ve bizim tarafımızdan uyarılan enerjiler olduğu da söylenmektedir.¹³²³ Ayrıca onların sadece hadimleri aktive edecek olan ses kodları oldukları ifade edilmektedir. Bu kodlar ise ayet ve esmalara göre yapılmaktadır. Bunun

¹³¹⁹ Çelebi, *a.g.e.*, s. 494.

¹³²⁰ Klaassen, *a.g.t.*, s. 174.

¹³²¹ Çelebi, *a.g.e.*, s. 361-365.

¹³²² Montgomery, *a.g.e.*, s. 100.

¹³²³ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, II. Kitap, s. 20.

için uydurulmuş bir ismin o esmanın veya ayetin arkasındaki astral gücün birikimine sahip olamayacağını söyleyenler de bulunmaktadır.¹³²⁴

El-Buni ise bunları ruhların isimlerinden çok onların belirsiz sembolleri olarak açıklamaktadır.¹³²⁵ Onların isimleri ve bu ilişkiler yalnızca onlara emir vermek ve onları kullanmak için tanımlanmaktadır.

Buradaki örneklerden ve kitaptaki diğer örneklerden hareketle felaketlerden uzak durulmasını sağlamak, âfetlerden, fenalıklardan ve kazadan korunmak için zikredilmesi tavsiye edilen isimlerin Selâm, Halîm, Celîl, Rakîb isimleri olduğu görülmektedir. Bunların dışında sıkıntıdan kurtulmak, engelleri aşmak, zorluklardan kurtulmak, her işte başarılı olmak, zor işleri kolaylaştırmak, üstesinden gelmek, yenilgiye uğramamak, dünyadaki her işte başarılı olmak, işleri yoluna koymak, düşmana, zâlîme üstün gelmek, korktuğundan emin olmak amacıyla hazırlanan formüllerde kullanılan isimler ise Mümin, Musavvir, Müteâli, Afüv, Zülcelal ve İkrâm isimleridir. Zâlîmin şerrinden korunmak, elinden kurtulmak, zâlîmi veya kişiyi yok etmek, kahretmek, fasıkı helak etmek içinse Muheymin, Cebbâr, Gaffar, Kakhâr, Kabîd, Hafîd, Adl, Mümit ve Âhir isimlerinden faydalanılmıştır.

Bunların dışında rızık elde etmek için Aziz, Rezzak, Basît, Şekûr, Bâis, Vekil, Malikü'l-Mülk, Ganî, Muğni isimleri; tutuklunun tahliye edilmesi için Bâri', Latîf isimleri, gizliliklerin aşikar olması için Basîr, Hâkim, Bâtın isimleri; rüyada istediğinin görülmesi için Habîr; sakinlik, gazabı dindirmek için Halîm, Gafur, Muksit isimleri; kısmetin açılması için Alî; şehidliğe ulaşabilmek için Şehîd; zihin açıklığı için Muhsî, Hâdî; kişiyi geri döndürmek için Muîd, Câmî; kalbi imanla doldurmak için Muhyî, Reşîd; eşyayı kaybetmemek için Vacîd; memuriyetin elinden gitmemesi için Bâkî, Vâris; kişinin hastalığa yakalanması için ed-Dâr ve hastalığın iyileşmesi, sağlıklı olmak, uzun ömür için Hamîd, Hay, Âhir, Muntakim ve Nâfi' isimleri kullanılarak örnekler oluşturulmuş ve bu isimlerin vefkleri hazırlanarak vefkleri kullanılmıştır.

D. VEFKLERİN KULLANILMASI

Havâs kitaplarında özellikle vefk, muska, tılsım büyüleri hazırlanmasında geniş bir yer verilmiştir. Vefklerin gerek kutsallığına gerekse koruyuculuğuna olan

¹³²⁴ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 204-206.

¹³²⁵ Francis IV, *a.g.e.*, s. 127-129.

inanç gereği hem İslâm geleneğinde hem de diğer geleneklerde vefkleri/büyüsel kareleri hazırlayanlar kendi oluşturdukları sisteme uygun olarak veya verilen şartları yerine getirerek hazırlamaya dikkat etmişlerdir.

Vefkler bazen bir nüsha (muska) gibi takılmış,¹³²⁶ koruyuculuk ve bereket getirmesi için evlere, bahçelere hatta boyunlara asılmış ya da her çeşit sihir/büyü için kullanılmıştır.¹³²⁷ Özellikle tılsımların yapımında vefkler büyücüler tarafından sıklıkla kullanılmıştır.

Kenzü'l-Havâs'ta ise genellikle koruyucu olarak veya kişinin üzerinde taşıyarak her ne muradla taşıyorsa o muradının yerine gelmesi gibi amaçla veya bir başarı elde etmek amacıyla hazırlanan vefkler, büyü formüllerinin oluşturulmasında da kullanılmışlardır.

Bir vefkin bütün satır, sütun ve köşelerinin toplamının vefk yapmak için kullanılan sayıyı vermesi gerekmektedir.¹³²⁸ Sayıların bulunduğu karelere sayı vefki, harflerin olduğu karelere de harf vefki denilmektedir.¹³²⁹

El-Hüseynî kitapta verdiği harfler ve sözcüklerin kullanıldığı büyüsel karelere bazen vefk¹³³⁰ bazen de tılsım/hatem¹³³¹ demektedir. Rakamlar, sayılar ve de harf veya kelimelerle sayıların bir arada bulunduğu toplamları aynı sayıyı veren karelere de vefk demiştir. Fakat Kenzü'l-Havâs'ta vefkler hazırlanırken veya aktarıldığı kitaplardan hatalı aktarılmış olmalı ki bütün toplamları aynı sayıyı veren çok fazla vefk bulunmamaktadır. Vefkleri düzenleyebilmek için oldukça uğraş verildiği özellikle de matematik ilminden faydalanıldığı görülmektedir.

Vefkler, hane sayılarına göre 3x3 veya 4x4 gibi tekli ve çiftli vefkler olarak ayrılmaktadırlar. Buna göre satır ve sütun sayıları tekli adede sahip olan vefkler tekli, çiftli adedi olanlara da çiftli vefkler denilmektedir.¹³³²

¹³²⁶ Ruska, "Vefk", İA, c.13, s. 256.

¹³²⁷ Buckland, *a.g.e.*, s. 62.

¹³²⁸ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 204-206.

¹³²⁹ Anadol, *a.g.e.*, s. 93.

¹³³⁰ KENZ., c.II, s. 34.

¹³³¹ KENZ., c.II, s. 152; KENZ., c.II, s. 145.

¹³³² Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 135.

Kitapta 3'lü, 4'lü, 5'li, 7'li, 8'li, 9'lu, 10'lu, 11'li, 12'li, 13'lü vefklere daha fazla yer verildiği görülmektedir. Bunlar iyi ve kötü amaçlı olarak formüllerin hazırlanmasında kullanılmışlardır. Hatta 25'li bir vefk çeşitine de yer verilmiştir. Bunlar sayılar ve harflerle veya ikisi karıştırılarak oluşturulmuş vefk türleridir. Hanelerin adedinin fazla olması, hazırlanmasının zor olması ve fazla yer kaplaması gibi nedenlerden olsa gerek büyük vefklere kitapta çok fazla yer verilmemiştir. Vefkler üzerine yapılmış daha kapsamlı araştırmalar bulunmaktadır.¹³³³

a) Vefklerin Hazırlanmasında Gerekli Şartlar

Vefkler hazırlanırken bazı bilgileri elde etmeye ve şartların yerine getirilmesine dikkat edilmiştir. Şartların hepsinin bir örnekte bulunma şartı olmamakta, örneğe göre bir veya birkaç şarta riayet edilebilmektedir. Buna göre kişinin adı ve annesinin adının bilinmesi, durumunun tespiti, günün ve saatin bulunması, işe başlamak için uygun zamanın bilinmesi, kişinin burcu, tabiatının bilinmesi, madeni ve buhurunun kullanılması, burcunun ulvî ve suflî meleklerinin bulunması, Esmâü'l-Hüsna'nın sayı değerlerinin bulunması gerekmektedir.

Vefkler, esma, ayet, dua veya bir ismin sayısına göre hazırlanmışlardır. Ayrıca vefk, ait olduğu yıldızın saatinde yapılmalıdır. Genellikle bu zaman diliminin gece yarısından sabaha kadar olan aralığa tekabül ettiği görülmektedir. Vefkler de astrolojik bilgilerin dikkate alındığı bir alan olmuştur. Örneğin, mal ve mülk sahibi olmak için Müşteri, bir kişinin sevgini kazanmak için Zühre yıldızının saatleri dikkate alınmıştır.¹³³⁴

Verilenlerin eksiksiz yerine getirilmesi durumunda istenilenlerin elde edilebileceği söylenmektedir. Bunun için de tam bir inancın olması, yapan kimsenin temiz bir kalple yapması ve de bedenen bir vücut temizliğinin olması gerekmektedir. Şartların yerine getirilmemesi durumunda kişinin isteklerinin kesinlikle kabul olmayacağı ve bu hususta da kusurlu olanın hazırlayan kişinin olacağı uyarısı yapılmaktadır.¹³³⁵

¹³³³ Cammann Schuyler, "Islamic and Indian Magic Squares, Part I", *History of Religions*, 8:3 (1969:Feb) p.181-209; Halit Ahmet Çiftçi, "Dinlerde Vefkler", Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2011.

¹³³⁴ İloğlu, *a.g.e.*, c.V, s. 172.

¹³³⁵ Kenz., c.I, s. 28-29.

İslâm gelenekleri içerisinde varlığını sürdürmüş olan vefklerin hazırlanış usûllerine dikkat edildiği gibi Çin klasik metnlerinin en eskisi olarak bilinen I Ching (Bilgelik Kitabı)'de ve Kabala'da da vefk hazırlanış usûllerine dikkat edilmiştir. I Ching'de karelerin hazırlanmasında kare çizgilerinin siyah, içine yazılan sayıların veya harflerin kırmızı renkli olmasına bu sayıların kenar çizgilerine dokunmamasına ve parşömenlerin dik tutularak, çizen kişinin gölgesinin üzerine düşmemesine dikkat edilmiştir.¹³³⁶

Ayrıca Kenzü'l-Havâs'ta ve diğer havâs kitaplarında vefkin ulvî ve suflî meleklerinin ve hadimlerinin isimlerinin bulunarak istenilen iş için yönlendirilmesi gerektiği söylenmektedir. Açık bir şekilde vefkin melekleri/hâdimleri olduğu söylenmese de kitapta ve melek/hâdim isimlerinin örnekleri bulunmaktadır.

Vefklerin yazımında diğer örneklerde olduğu gibi genellikle mürekkep olarak gül suyunda ezilmiş misk ve safran kullanılmıştır. Havâs işlerinde ve bazı Batı örneklerinde büyüsel uygulamalarda bu iş için kullanılacak eşyaların veya bir kalemin bile özel olarak hatta kişinin kendisi tarafından yapılmasının önemine işaret edilmiştir.¹³³⁷

Hazırlanan tılsımların işi bittiği zamanki durumu da kutsallığına olan inançtan dolayı havâs âlimleri tarafından önemli görülmüştür. Yakılacaksa önce yakma işlemine niyet edilmeli, üzerlerindeki enerjiler dağıtılmalıdır.¹³³⁸ Sonrasında bir makas veya bıçakla anlaşılmaz bir hal alana kadar parçalara ayrılmalı ve daha sonra yakılmalı veya formüller ayak basılmayan yerlere dökülmelidir.¹³³⁹ Buradaki amaç doğrudan atılarak veya yakılarak kâğıtların bağlanmış olduğu hadimlere saygısızlık edilmesini ve onların düşmanca bir tavır içine girmelerini önlemektir.¹³⁴⁰

Vefklerin en önemli özelliği ise ebced hesabının kullanılarak hazırlanmasıdır. Vefkler bazı örneklerde hem bir esmanın ebced toplamı hem de büyüünün yapılması amaçlanan kişinin isminin ebced toplamı veya yapılacak işin belki de tek bir kelimeyle

¹³³⁶ Buckland, *a.g.e.*, s.63.

¹³³⁷ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 34.

¹³³⁸ Bu işlem İsrâf-ı İmar" duası denilen bir duayla yapılmaktadır. Bilgi için Bkz. Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 174-178.

¹³³⁹ Kenz. c.I, s. 170.

¹³⁴⁰ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 174-178.

ifadesinin (rızk gibi) ebced toplamları alınarak yapılmıştır. Yarını bilmek isteyen kimsenin de yapması gereken amacına uygun olan kelimeyi Arapça olarak yazmak ve ebced toplamını bularak uygulama içerisinde kullanmaktır.¹³⁴¹ Muhtemelen Kenzü'l-Havâs'ta kullanılan bazı vefkler de bu şekilde hazırlandığı için vefklerin çözümü mümkün olmamakta ve tek seferlik formüller hazırlanmış olmaktadır.

Ebced hesabının kullanıldığı vefklerde Arabi alfabenin her harfine sayısal bir karşılık verilmiş ve bu sayılarla Allah'ın esmalarının Kur'an'daki bazı sûrelerin ve ayetlerin salat selamların v.b harfleri sayılara çevrilerek toplamları bulunmuş ve bu sayılarla çeşitli şekillerde vefkler oluşturulmuştur. Özellikle de hastalıkları uzaklaştırmak amacıyla hazırlanan vefkleri yazmanın bir esmayı veya ayetleri kat kat yazmaya veya okumaya eşit olduğuna inanılmıştır.¹³⁴² İlk olarak Çin'de görüldüğüne inanılan vefkler,¹³⁴³ zamanla Müslümanlar tarafından bir takım ayetler ve dualar eklenerek ve ebced hesabının da katkısıyla İslâmî bir renge büründürülmeye çalışılmıştır.

Esmaların kullanımında birkaç esma hariç kitapta her isim için hazırlanmış olan vefkler bulunmaktadır. Özellikle 4x4'lük vefklerin kullanıldığı dikkatleri çekmektedir.

Vefkin bir erkek veya bir kadın için yapıp yapılmadığına dikkat edilmiştir. Vefki hazırlayandan ziyade, vefkin kim için hazırlandığı önemli görülmüştür. Şayet kişi vefki kendisi için hazırlıyorsa o zaman o kişinin cinsiyeti önemli olmaktadır. Buradan hareketle de erkek vefklerinin tek sayılarla, kadın vefklerinin ise çift sayılarla yapıldığı söylenmektedir. Havâs ilminde bir erkek için hazırlanan vefk kadında, bir kadın için hazırlanan vefkin de erkek için kullanıldığında çalışmayacağına inanılmıştır.¹³⁴⁴

Bir zamanlama hesabında dikkat edilmesi gerekenlerden bir tanesi pozitif yani olumlu işler için yapılacak olan çalışmaların Ay büyürken, olumsuz ve negatif amaçlı olarak yapılan çalışmaların ise Ay küçülürken yapılmasına dikkat edilmesidir. Ay ve Güneş aynı burçta oldukları zaman ise hiçbir iş için vefk yapılamayacaktır. Yalnızca aynı burçta olmalarına rağmen kara ayın olduğu bir zamanda özel olarak sadece çok

¹³⁴¹ Eyüboğlu, *a.g.e.*, s. 265.

¹³⁴² Kenz., c.I, s. 22.

¹³⁴³ Swetz, *a.g.e.*, s. 84.

¹³⁴⁴ Kısa, *Havâs'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 151-153.

şerli işler için bazı uygulamalar yapılabilmektedir. Her vefk ayrı bir yıldızla ait olmakla birlikte yapılacak olan vefkin yapılış amacına uygun bir yıldız saati seçilerek o saatin vefki yapılmalı ve yıldızla ait bir de tütsü yakılmalıdır. Yazar verilen bu kuralların yerine getirilmesinin uygun olacağını ideal olanın bu olduğunu söylemektedir.¹³⁴⁵

Her örnekte olmasa da isimlerin vefklerini hazırlarken gezegenlerin uğurlu vakitlerinin olmasına dikkat edilmiştir. El-Cebbâr, el-Kahhâr'ın Merih; el-Âlim ve el-Hâfîz'ın Müşteri; el-Kâbîd ve el-Müteâli Zuhâl; el-Alî, el-Hâlim, er-Rakîb, el-Vâsi, el-Metin, Zülcelal-i ve'l-İkram ve el-Vâris isimlerinin Ay; en-Nâfi, Ay ve Güneş; el-Kayyum Güneş; el-Mücîb, el-Vedûd, el-Muhyî'nin ise Zühre'nin şerefli bir saatinde gerekmektedir. Bunların dışında gezegenlerin ismini vermeden sadece el-Latîf, el-Mü'min, el-Ganî isimleri için uğurlu bir saatte vefki yapılmalıdır, şeklinde ifadeler yer almaktadır. Bunun dışında gezegen ismi vermeden es-Semi' isminin vefkinin Salı gününün uğurlu bir saatinde kırmızı bir bakır üzerine¹³⁴⁶ ed-Dâr ve el-Kâbîd isminin Salı gecesinin uğurlu bir saatinde¹³⁴⁷ el-Melik isminin Pazartesi gününün uğurlu bir saatinde¹³⁴⁸ şeklinde sadece gün ismi vererek vefklerin hazırlanmasının istendiği örnekler bulunmaktadır.

Vefklerin bir kâğıt üzerine veya gümüş, altın, bakır bir levha veya yüzük üzerine yazılması, genellikle de kişinin üzerinde taşınması tavsiye edilmektedir. Bazı esmaların vefklerinin yanına hâdiminin isminin de yazılması istenerek uygulamanın yerine getirildiği görülmektedir. Esmalardan el-Habir isminin hâdimi Feryâil, el-Muahhirin Harciyâil¹³⁴⁹ er-Raûf'un Eriyâil,¹³⁵⁰ el-Ganî'nin Atyâil, er-Rahmân'ın ise Turfeyâil¹³⁵¹ olarak verilmektedir.

Havâs kitapları vefkin yapılacağı günün bulunabilmesi için vefki yapılacak olan sayının 7 rakamına bölünmesi gerektiğini söylenmektedir. 1 kalırsa Pazar, 2 kalırsa Pazartesi, 3 kalırsa Salı vb. Cumartesi gününe kadar sırayla vefkin yapılacağı gün belirlenmektedir. Vefkin yapılacağı saatin bulunması içinse havâs kitaplarında vefk

¹³⁴⁵ Kenz., c.IV, s. 40..

¹³⁴⁶ Kenz., c.I, s. 144-145.

¹³⁴⁷ Kenz., c.I, s. 170.

¹³⁴⁸ Kenz., c.I, s. 51.

¹³⁴⁹ Kenz., c.I, s. 143.

¹³⁵⁰ Kenz., c.I, s. 156.

¹³⁵¹ Kenz., c.I, s. 48.

yapılacak sayının 24 e bölünmesi gerekmektedir.¹³⁵² Vefki yapılacak olan bir isim değil de bir kelime veya herhangi bir şeyin adedi ise aynı şekilde gün ve saat bulunmakta, dörde bölünerek de elementi bulunmaktadır. Buna göre 1 kalırsa su, 2 kalırsa toprak, 3 kalırsa ateş ve 4 kalırsa hava elementine ait olduğu anlaşılmaktadır.¹³⁵³

Kenzü'l-Havâs'ta uğurlu gün ve saatlerin bu yöntemle bulunduğu dair herhangi bilgi veya işaret bulunmamaktadır. El-Hüseynî uğurlu gün ve saatleri kitabın birinci cildinin en başında geceler hariç olmak üzere her günün gündüz 12 saatinin hangi işler için uğurlu veya uğursuz olduğunu vermiştir. Fakat kitaptaki örnek sayısına oranla çok az örnekte uğurlu ve uğursuz saatlere riayet edilmiştir. Çoğu örnekte uğurlu bir saatte yapılması gerektiğine dair bir uyarı veya bir işaret verilmemiştir.

Vefk hazırlamada vefkin hazırlanacağı sayının bulunarak sayıların hanelere yerleştirilmesi önemli görülmüştür. Vefkin hanelerine isimler verilmiştir.

Vefkin ilk hanesi Mebde, vefkin son hanesi Kutup, Miftaf ve Kutup'un toplamı Adil, bir sütun veya satırdaki adedlerin toplamı Vefk, bir vefkteki bütün satır veya bütün sütunların toplamı Mesahe, vefk ve mesahenin toplamı Zabit, Zabit adedinin iki katı Gaye, Gaye ve Kutup adedlerinin çarpımı ise Asıl olarak isimlendirilmiştir.¹³⁵⁴

Vefklerde sayıların yazılma sırası da önemli görülmüş ve sıralamada farklı usûller kullanılmıştır. Bunlardan ilki vefki yapılacak olan esmanın, ayetin veya bir kelimenin Ebcad-i Kebîr değerinin alınarak bu sayıdan 30 çıkarılması ve kalan sayının da dörde bölünerek çıkan adedin verilen vefkteki sıralamaya göre birer artırılarak yazılması şeklinde olan usûldür.¹³⁵⁵

Diğer bir usûl de vefki yapılacak olan sayıdan 12 çıkartılarak, kalan sayı 2'ye veya 3'e bölünmektedir. Çıkan sayı ise vefkteki sıralama sırasına göre birer artırılarak 9'a kadar yazılmaktadır. Fakat vefkin hanelerine yazılırken kalem, kâğıttan kaldırılmadan yazılmalı ve bir adet de besmele okumalıdır. Çıkan sayının tam

¹³⁵² Çakar, *a.g.e.*, s. 252.

¹³⁵³ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 185-187.

¹³⁵⁴ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 187-198.

¹³⁵⁵ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 151-153.

bölünmeyerek artanının olması durumunda artanlar sırasıyla 7, 8 ve 9. hanelere eklenmelidir.¹³⁵⁶

b) Vefkleri Hazırlama Usûlleri

Bir vefki oluşturmada gerek Kenzü'l-Havâs'ta gerekse diğer havâs kitaplarında farklı usûller kullanılmıştır. Havâs kitaplarında burada verilenlerin dışında fazlasıyla oluşturulmuş usûller bulunmasına rağmen burada konunun dağılmaması ve söz konusu amacından uzaklaşılması için sadece Kenzü'l-Havâs kitabındaki vefklerin hazırlanmasında kullanılan usûllere yer verilmesi uygun olacaktır. Havâs kitaplarından elde edilen bilgilere göre, Kenzü'l-Havâs'taki örneklerde kullanılan usûllerden tespit edilebilenler şunlardır:

1. Bast Usûlüyle Hazırlananlar

1. Havâs ilmine göre bir kelimenin harflerinin ayrıık olarak yazılması usûlüdür.¹³⁵⁷

Örnek 1: Kenzü'l-Havâs'taki bir örneği buduh vefkinde görülmektedir. Büyü karelerinin en basit şekli 3x3 hücreden oluşan “buduh”tur. 9 hücrenin dört köşesi b, d, u, h harfleriyle bast usûlüyle doldurulmuştur. Haç şeklinde kalan hücrelerde hücrenin orta sütununun tepesinden başlayarak ta, ha, elif; ha'nın sağına zel harfi, onun soluna cim harfi yerleştirilmiştir.

d	t	b
c	h	z
h	i	u

د	ط	ب
ج	ه	ز
ح	ا	و

Şekil 11 Buduh Vefki

Arapça ve Farsça “budûh” şeklinde okunup Türkçede “beduh” olarak kullanılan kelimenin hangi anlama geldiğiyle ilgili ihtilaflar bulunmaktadır. Bu kelimenin Esmâü'l-Hüsna'dan bir isim olduğunu söyleyenler bulunsa da bu, kelimeye ve yapılan tılsıma değer ve kutsiyet katma düşüncesinden kaynaklandığı ortadadır.

¹³⁵⁶ Kısa, *Havâs'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 208-214.

¹³⁵⁷ Kısa, *Havâs'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 96.

Gazzali'den sonraki İslâmî literatürde “buduh” kelimesinin ve “adem” kelimesinin toplamalarının 45 olmasından dolayı birbiriyle münasebetlerinin olduğu düşünülmüştür.¹³⁵⁸

Halk arasında koruyucu bir özelliğinin olduğuna inanılan “beduh” kelimesi veya vefkteki çift rakamlar 2,4,6,8 adrese teslim edilecek olan mektup veya benzeri şeylerin üzerine yazılarak da kullanılagelmiştir.¹³⁵⁹

Örnek 2: Bu usûlde bir başka örnek ise vefki yapılacak olan âyet veya esma vefkinin ilk satırına baştan sona kadar kelimelerin harf harf yazılarak hazırlanması şeklindedir. Yazılacak olan şayet 3 harfli bir vefkse her haneye birer harf sıralanmaktadır. Daha fazla harfe sahip ise ilk satıra isteğe göre dağıtılmaktadır. Sonraki satırlar ise o esma veya ayetin ebced değerine ulaşılacak şekilde hanelere ayrılarak yazılmaktadır.¹³⁶⁰

2. Diğer bir bast usûlü ise söz konusu bir kelimenin harflerinin okunduğu gibi yazılması usûlüdür. Mesela bir (ل) harfinin (الف) şeklinde yazılması gibi. Bu usûle Bast-ı Hurufi demişlerdir.¹³⁶¹

Örnek 1: Kitapta bu usûlün kullanıldığı bir örnekte Hâdi vefkini bir kâğıda yazarak üzerinde taşıyan ve “Yâ Hâdi” zikrini her gün 200 defa anan kimse işlerinde hayırlı olanı seçer ve kendisi için hayırlı olmayana da teşebbüs edemez denilmektedir. Vefkin ilk satırında هادی isminin, bu usûle uygun olarak her harfinin ilk satırda okunuş şekilleriyle yazıldığı ve Bast-ı Hurufi'nin kullanıldığı görülmektedir.¹³⁶²

يا	دال	الف	ها
۱۱۰	۸	۱۰	۲۶
۹	۱۳	۲۳	۶
۳۴	۸	۱۵	۱۱۳

يا	دال	الف	ها
110	8	10	26
9	13	23	6
34	8	15	113

Şekil 12 el-Hâdi İsmiinin Vefki

¹³⁵⁸ Kallek, “Beduh”, DİA, c.5, s. 336.

¹³⁵⁹ Kallek, “Beduh”, DİA, c.5, s. 336.

¹³⁶⁰ Kenz., c.I, s. 159.

¹³⁶¹ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 96.

¹³⁶² Kenz, c.I, 174.

2. İstintak (Konuşturmak) Usûlüyle Hazırlananlar:

Bu usûl bir esmanın veya vefki yapılacak olan her hangi bir kelimenin toplam adedi alınarak, bu sayının harfle yazılmasıdır. Çıkan harflerle oluşturulan kelime veya bazen de tek bir harf o sayının nutku olmaktadır. Bu usûlde diğer bir yol, vefki yapılacak kelimenin adedinin kendisiyle veya iki kere kendisiyle çarpımının sonucunda elde edilen sayının harflere dökülerek nutkunun bulunması şeklindedir. Buna göre, محمد isminin ebced toplamı 92'yi, 92 sayısı da harflere döküldüğü zaman صب kelimesini vermektedir.¹³⁶³ Kitapta bulunan bir örnek de şu şekilde hazırlanmıştır.

Örnek 1: Bu usûle göre vefk içerisindeki harf veya kelimelerin ebced sayı değerleri aşağıdaki gibi olmaktadır.¹³⁶⁴

سو	سط	عج	نظ	66	69	73	59
عب	س	سه	ع	72	60	65	70
سا	عه	سر	سه	61	75	260	65
سج	سج	سب	عد	68	63	62	74

Şekil 13 Akıl Hastalığının Tedavisi İçin Hazırlanmış Vefk

Hanelerdeki sayıların toplamı 267 sayısını vermektedir. Sayıların toplamının 267 de tamamlanmaya çalışılmasının vefkin belirli bir sayıyla hazırlanmış olduğunu ve vefkin sayılarının harflere çevrilmiş (nutkedilmiş) olduğunu göstermektedir. Hanelerde yazılan kelimelerden bazılarının anlamları şu şekilde olmakla birlikte bir bütün halinde her hangi bir anlamı yokmuş gibi durması da sayılardan nutkedildiğini göstermektedir.

عج bağırma, nâra,¹³⁶⁵ نظ sıçramak, zıplamak,¹³⁶⁶ سه Farsça üç anlamındadır.¹³⁶⁷ عبArapça büyük yudumlarla içmek,¹³⁶⁸ سر Farsça baş¹³⁶⁹ anlamındadır. Bir de ne anlama geldiğini bulamadığımız سط kelimesi yer almaktadır.

4'lü kare şeklinde oluşturulmuş vefk akıl hastası olan kimsenin iyileştirilmesi için hazırlanmıştır. Buna göre vefk, beyaz kâfuru balmumundan yapılmış bir levha

¹³⁶³ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 97.

¹³⁶⁴ Kenz, c.IV, s. 94.

¹³⁶⁵ Devellioğlu, *a.g.e.*, s. 7.

¹³⁶⁶ Serdar Mutçalı, *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yayınları, İstanbul 1995, s. 892.

¹³⁶⁷ Devellioğlu, *a.g.e.*, s. 1108.

¹³⁶⁸ Mutçalı, *a.g.e.*, s. 545.

¹³⁶⁹ Devellioğlu, *a.g.e.*, s. 1125.

üzerine bir çivi ile yazılmıştır. Yazılan levhanın temiz bir suya konularak akıl hastası olan kimseye içirilmesi durumunda o kimsenin iyileşeceğine inanılmıştır.

Ayrıca kâfur buradaki gibi akıl hastalığı için olmasa da sinir sistemi, solunum merkezi ve kalp üzerinde uyarıcı bir etkiye sahiptir. Kan toplayıcı, ağrı kesicidir. Çok eskiden beri bilinen ve tedavilerde kullanılan bir bitkidir. Cilt hastalıkları ve kaşıntıda da kullanılmaktadır. Eskiden cenazelerin hazırlanmasında anber, öd ağacı ve üzerlik ile birlikte kullanılmıştır. İdrar artırıcı, terletici, uyarıcı, astım nöbetleri için kullanılmıştır.¹³⁷⁰ Kâfurun akan kanı durdurma özelliği de bulunmaktadır.¹³⁷¹ Burada ise hastalığı iyileştirme amacıyla kullanılmıştır.

Kullanılan malzemelerden çivi ise cinlerin sevmediği metalden yapıldığı için ve akıl hastalığı tedavisi için kullanılacak olması dolayısıyla muhtemelen özellikle tercih edilmiştir. Daha önce de bahsettiğimiz gibi eskiden akıl hastalıklarına cinlerin sebep olduğu düşünülmüştür. Burada da muhtemelen eski bir inancın uzantısı olarak akıl hastalığına sebep olduğu düşünülen cinleri kovmak için özellikle metal bir çivi tercih edilmiş olmalıdır.

3. Mecz Etme (Karıştırma) Usûlüyle Hazırlananlar:

Bu usûlde ise verilen isimler veya kelimeler bir birine ilk harften başlamak şartıyla her birinden birer harf alınarak sırasıyla yazma şeklinde sıralanmaktadır. Buna göre Ayşe ve Ali isimleri *ی ش ی ل ع ع* şeklinde yazılmakta ve bu şekilde vefklerin hanelerine yerleştirilmektedir. İsimlerden veya kelimelerden birinin harf sayısının diğerinden az olması durumunda ise az olanı, diğeri sona erinceye kadar başa dönülerek tekrar edilmelidir.¹³⁷²

Örnek 1: Kitapta meczetme usûlüyle oluşturulmuş vefklere bir örnek Mübdi' ve Muîd isimlerinin vefkidir.

¹³⁷⁰ Baytop, *a.g.e.*, s. 238.

¹³⁷¹ Onay, *a.g.e.*, s. 232.

¹³⁷² Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 98.

د	ی	ع	م
م	ع	ی	د
ی	د	م	ع
ع	م	ی	د

Şekil 14 Mübdi' ve Muîd İsimlerinin Vefki

Bu vefkin gümüş bir levha üzerine yazılarak bir kimsenin üzerinde taşınması durumunda kişi sözü dinlenen bir insan olacak, işinde kudretli olacak ve de o kişiyi gören her kimse ona saygı duyacaktır.¹³⁷³

Burada kullanılan her gören ifadesi oldukça abartılı bir ifadeymiş gibi görülmektedir. Öyle ki bütün insanlar tarafından sevilecek bir kimsenin olması her halde pek mümkün değildir.

Vefk Mübdi' ve Muîd isimlerinin her harfinin ilk satıra karıştırılarak ve sırasıyla her kareye bir harf düşecek şekilde hazırlanmıştır. İki isim birbirine meczederek önce Mübdi' sonra Muîd ismi gelecek ve her kareye ikişer harf düşecek şekilde bir 4'lü vefk oluşturulmuştur. Vefkin yazılması için önerilen malzeme ise Ay'ın madeni olan gümüştür. Öyle anlaşılıyor ki, kişi bu günde hazırlanan gümüş levhayı üzerinde taşınmasıyla gümüşün parladığı gibi parlayarak her kesin saygı duyması sağlanacaktır.

4. Teksir Usûlüyle Hazırlananlar:

Vefk hazırlarken kullanılan en önemli usûllerden bir tanesi teksir usûlüdür. Bast ve teksir usûlü vefk hazırlamada ve Kenzü'l-Havâs'ta en fazla kullanılan usûllerden ikisidir.

Havâs kitaplarında vefk veya teksir sırasında bir veya üç gün oruç tutmak veya riyâzette bulunmak tavsiye edilmiştir. Üç gün oruç tutulamıyorsa bile riyâzette bulunmak gerekmektedir.¹³⁷⁴ Fakat bunun örneği Kenzü'l-Havâs'ta bulunmamaktadır. Bu şartlar genellikle cinleri davet sırasında yerine getirilen şartlardır.

1. Bu teksir usûlünde kelimenin ilk harfi son harfin altına, son harf sondan ikinci harfin altına, sondan ikinci harf sondan üçüncü harfin altına yazılmalı ve bu

¹³⁷³ Kenz., c.I, s. 126.

¹³⁷⁴ Kısa, *Havâs'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 108.

şekilde sondan başa doğru gidilerek sırasıyla vefkin haneleri doldurulmalıdır. Her satır bir üstünde oluşturulmuş olan yeni satırın kullanılmasıyla oluşturulmaktadır.

ر ز ا ق
 ر ز ا ق
 ر ز ا ق
 ر ز ا ق
 ر ز ا ق

Şekil 15 Teksir Usûlüyle Hazırlanmış Bir Örnek¹³⁷⁵

Havâs kitabında verilen harf vefki örneklerinin çoğunlukla bu usûlle yapıldığı görülmektedir.

Örnek 1: Harflerden oluşan bu harf vefki Kur'an'daki mukatta harflerinden (المص) (elif, lam, mim, sad) harflerinin karelere yerleştirilmesi şeklinde hazırlanmıştır. Harfler sonraki satırlarda teksirin bu usûlüne uygun olarak sıralanmıştır.

ص	م	ل	ا
ا	ص	م	ل
ل	ا	ص	م
م	ل	ا	ص

Şekil 16 İtibar Kazanmak İçin Teksir Usûlüyle Hazırlanmış Bir Vefk

Hazırlanan bu vefki Pazar günü ezani saatle 1'de temiz bir şekilde ve kibleye dönük olarak bir kâğıda yazan ve 101 adet de zikredip muşambaya sarılı bir şekilde başında taşıyan kimseye Allah'ın heybet ve vakar vereceğine inanılmıştır.¹³⁷⁶

Örnek 2: Başka bir teksir usûlü örneği ise Vâhidu'l Ahad esmasının vefkinde görülmektedir.

د	ح	ا	و	د	ح	ا
ا	د	ح	ا	و	د	ح
ح	ا	د	ح	ا	و	د
د	ح	ا	د	ح	ا	و
و	د	ح	ا	د	ح	ا
ا	و	د	ح	ا	د	ح
ح	ا	و	د	ح	ا	د

Şekil 17 el-Vâhidu'l Ahad İsminin Vefki

¹³⁷⁵ Kısa, *Havâss'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 118.

¹³⁷⁶ Kenz., c.II, s. 145.

Vahidu'l Ahad esmasının vefki olan 7'li karede de aynı usûl kullanılmıştır.¹³⁷⁷ 7x7 haneli bu tür vefkler Zühre (Venüs) karesidir ve metali bakırdır.¹³⁷⁸ Ayrıca haftanın günlerine ve dolayısıyla da gezegenlere göre taksim edilen karelerdir. Vefkler gezegenlerle açık bir şekilde münasebetlendirilmişlerdir.¹³⁷⁹

Örnek 3: Benzer usûlle hazırlanmış bu örnekte ise 7'li harf vefki Fâtiha Sûresi'nde yer almayan 7 harfin “Hurûfu Sufliyei Zulmânîye'nin” hanelere yazılmasıyla oluşturulmuştur. Bu harfler havâs kitaplarında yer alan ve tılsımının olduğuna inanılan harflerdir. Örnekte kullanılan teksir usûlü gereği son harf sondan ikinci harfin altına yazılmış ve diğer harfler sırası değişmeden yazılmıştır. Bu şekilde her harf bir kez son satırda bulunmakta ve bir düzen içerisinde harfler yerleştirilmiş olmaktadır.¹³⁸⁰

ز	خ	ظ	ث	ش	ج	ف
ف	ز	خ	ظ	ث	ش	ج
ج	ف	ز	خ	ظ	ث	ش
ش	ج	ف	ز	خ	ظ	ث
ث	ش	ج	ف	ز	خ	ظ
ظ	ث	ش	ج	ف	ز	خ
خ	ظ	ث	ش	ج	ف	ز

Şekil 18 Hurûf-u Sufliye-i Zulmânîye Harflerinden Hazırlanmış Bir Vefk

Bu usûl sadece esmalarda ve küçük vefklerde değil aynı zamanda ayetlerin vefkleri ve daha büyük vefklerde de kullanılmıştır.

Örnek 4: İki kişi arasında sevginin artmasını sağlamak amacıyla hazırlanmış vefk, her kareye Ayete'l-Kürsî'nin birkaç kelimesinin yazılarak tamamının vefke yerleştirilmesi şeklinde hazırlanmıştır. 8x8 şeklinde hazırlanan bu tür vefkler Ay karesi¹³⁸¹ olarak geçmektedir ve madeni gümüşdür. Başka bir yerde ise Merkür karesi olarak geçmektedir.¹³⁸²

Vefkte harflerden farklı olarak hanelere ayetlerin yerleştirildiği ve de teksir usûlünün kullanıldığı görülmektedir. Vefk şudur:

¹³⁷⁷ Kenz., c.I, s. 135.

¹³⁷⁸ Ruska, “Vefk”, İA, c.13, s. 258; Greer, *a.g.e.*, s. 104-106; Ertuğrul, *a.g.e.*, 40-49; Lehrich, *a.g.e.*, s. 102-109.

¹³⁷⁹ Lehrich, *a.g.e.*, s. 102.

¹³⁸⁰ Kenz, c.II, s. 222.

¹³⁸¹ Ruska, “Vefk”, İA, c.13, s. 258; Greer, *a.g.e.*, s. 104-106; Ertuğrul, *a.g.e.*, s. 40-49.

¹³⁸² Schuyler, *a.g.e.*, s. 207-208.

لا اله الا الله	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم
الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم
الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم
الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم
الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم
الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم
الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم
الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم	الله اعلم

Şekil 19 Ayete'l-Kürsî'yle Hazırlanmış Bir Vefk

Bu örneğin dışında teksir usûlüyle hazırlanmış ayetlerin kullanıldığı başka vefkler de bulunmaktadır.¹³⁸³

2. Diğer bir usûl yukarıda verdiğimiz usûlün diğer kenarından başlanılarak harflerin dizilmesi şeklindedir. Bu usûlde ise sondaki harf kendi satırının altına yazılmalı, sonra da bir baştan bir sondan harfler veya kelimeler alınarak alt satıra sıralanmalıdır.

و ا ح د ا ل ا ح د
 ا د ل ح ا ا ح و د
 ا ح ا ل ح د و ا د
 ح ل د ا و ح ا ا د
 و ا ح د ا ل ا ح د

Şekil 20 Teksir Usûlüyle Hazırlanmış Bir Örnek

Örnek 1: Birkaç farklılıkla birlikte benzer bir yöntemin kullanıldığı dalak şişmesinden ve ağrısından kurtulabilmesi amacıyla (ج) zı, (ل) elif, (ي) ye, (س) sin, (ب) be, (ع) ayın, (ه) he harflerinden hazırlanmış olan dikdörtgen şeklindeki 4x7'lik vefk kitapta yer almaktadır. Burada farklı olarak ilk harften ve ilk harfin altına sondaki harf

¹³⁸³ Kenz., c.I, s. 136.

yazılarak başlanılmaktadır. Sonrasında ise usûldeki gibi harfler sırasıyla baştan ve sondan olacak şekilde sıralanmaktadır.

Bu vefkin tahta bir levha üzerine yazılıp hastanın üzerine asılması durumunda ağrının ve şişliğin geçmesi umut edilmektedir. Vefkin Arabi ayın üçüncü gününden sekizinci gününe kadar ve özellikle Recep, Şaban, Ramazan, Zilhicce ve Muharrem aylarında yazılması tavsiye edilmektedir. Fakat vefkin kare olmamasından dolayı, yapılan vefk tarifine uymamakla birlikte el-Hüseynî bunu vefk olarak vermiştir.

ز	ا	ى	س	ب	ع	ه
ه	ز	ع	ا	ب	ى	س
س	ه	ى	ز	ب	ع	ا
ا	س	ع	ه	ب	ى	ز

Şekil 21 Ağrı ve Şişlik Tedavisi İçin Hazırlanmış Bir Vefk (Kenz, c.IV, s. 99).

Bu usûlün dışında her hangi bir usûle girmeyen yöntemlerle hazırlanmış vefkler bulunmaktadır.

Hazırlanan vefklerin hanelerine yerleştirilen sayılar, bazen öyle karışık bir şekilde sıralanmaktadır ki, bunları çözümenin neredeyse imkânsız olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Havâs kitaplarında bir vefkin hazırlanışı şu şekilde anlatılmıştır.

Birinci haneye vefk, kimin için yapılıyorsa onun ismi yazılır. İsmi ebced tutarı birer arttırılarak ikinci ve üçüncü hanelere yazılır. Amaca uyan bir ayet ve esma seçilir ve adedinden 3 çıkartılıp, 3'e bölünür. Çıkan sayı 4. haneye ve birer arttırılarak 5. ve 6. hanelere yazılır.

Beşinci ve altıncı hanelerdeki sayılar toplanır ve çıkan sayı seçilen ayet veya esmânın adedinden çıkartılır. Kalan 7. haneye ve birer arttırılarak sekizinci ve dokuzuncu hanelere yazılır. 3'e bölünürken artık sayı kalmışsa, kalan 1'se 7. hanedeki sayıya bir eklenir. Kalan sayı 2 ise yine 7. hanedeki sayıya iki eklenir ve tarif edildiği şekilde vefk doldurulur.¹³⁸⁴

¹³⁸⁴ Kısa, *Havâs'ın Derinlikleri*, I. Kitap, s. 218.

Kitabın yazarı bu usûl için çok basit ifadesini kullanmaktadır. Her ne kadar bu usûl hazırlanırken kolay gibi görünse de daha önce hazırlanmış olan bir vefkin çözümünü yapmanın oldukça zor olduğu da bir gerçektir.

c) Vefklerin Kullanılmasıyla İlgili Örnekler

Vefklerin de diğer örneklerde olduğu gibi iyi ve kötü amaçlarla hazırlanmış örneklerine kitapta yer verilmiştir.

1. Vefklerin Kötü Amaçlı Olarak Kullanılması

Vefklerde diğer örneklerde olduğu gibi kötü amaçla hazırlanan formüller bulunmamaktadır. Genellikle korunma amacıyla ve akbüyü kullanılarak hazırlanmışlardır. Vefkler çok yoğun olmamakla birlikte kötü amaçlı olarak zâlimi cezalandırma, evinin yıkılmasını sağlama ve dil bağlama gibi amaçlarla da kullanılmıştır.

a) Zâlimin Cezalandırılmasını ve Bir Evin Yıkılması İçin Örnekler

Örnek 1: Bir düşmanın şerrinden korunmak, kötülük ve zulüm eden bir kimseyi cezalandırmak için verilen vefk bir kâğıda yazılmalı ve Perşembe, Cuma ve Cumartesi günleri oruç tutarak, **Pazar** gecesi **tenha** bir odada yalnız başına kalarak, kibleye dönük bir şekilde **3649 defa** يا قادر يا ذا البطش الشديد الذى لا يطاق انتقامه يا قاهر "Yâ kâdirü yâ zelbaşî ş şedîdüllezi lâ yuâku intiâme hü yâ kâhirü." şeklinde verilen dua okunmalıdır. Böylece düşmanın şerrinden korunulacağı ve zâlim zulüm etmek isterse öleceği söylenmektedir.¹³⁸⁵

Verilen vefk ise şudur:

¹³⁸⁵ Kenz, c.II, 202.

ق	ا	د	ر	م	ق	ت	د	ر
ا	د	ر	م	ق	ت	د	ر	د
د	ر	م	ق	ت	د	ر	د	ت
ر	م	ق	ت	د	ر	د	ر	ق
م	ق	ت	د	ر	د	ر	م	ق
ق	ت	د	ر	د	ر	م	ق	ر
ت	د	ر	د	ر	م	ق	ر	د
د	ر	د	ر	م	ق	ا	د	ا
ر	د	ر	م	ق	ت	د	ا	ق

Şekil 22 Kâdir ve Muktedir İsimlerinin Vefki

El-Hüseyî'nin kitabında Kâdir ve Muktedir isimleriyle hazırlanmış olan bu karede, teksirin ikinci usûlünün kullanıldığı görülmektedir. Diğerlerinden farklı olarak etrafı Allah'ın bazı esmalarıyla çevrelenmiştir.

Zâlimin öldürülmesinin amaçlandığı bu örnekte seçilen gün, tutalan oruçların sonunda ulaşılan Pazar gecesi yani Güneş'e ait bir gündür. Oysa bu formülde beklenen şayet amaç birinin öldürülmesi ise diğer örneklerde olduğu gibi Salı ve Cumartesi günlerinin seçildiği görülmektedir. Fakat anlaşıldığına göre formül Pazar gününün Zuhâl'e ait saati olan bir zarar ve kötülükten başka bir şeyin beklenmediği günün 12. saatinde¹³⁸⁶ hazırlanmaktadır.

Bedduaya yer verilen örnekte **aktif büyü** kullanılmıştır.

Örnek 2: Bir diğer örnekte ise “**Düşmanı ve Zâlimi Yola Getirmek ve İntikam Almak İçin**” başlıklı bölümde verilen vefkin haneleri hem olumsuz işlerde kullanılan tek sayılar hem de Allah'ın esmalarından Kakhâr ismiyle oluşturulmasından dolayı ilk bakışta vefkin kötü bir amaçla hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Kakhâr ismiyle hazırlanmış bu vefk cezayı hak ettiğine inanılan bir düşmanı cezalandırmak, evini dağıtmak amacıyla hazırlanmıştır. Buna göre kurşun bir levha üzerine bu vefkin yazılması, etrafına da verilen duanın eklenmesiyle amaca ulaşılabilecektir. **Dua şöyledir;** “Allah'ım! Kakhâr isminle, kahrınla ve Muhammed (a.s)'in hakkı için benim düşmanımı kahret, helak et” şeklindedir.

¹³⁸⁶ Kenz., c.I, s. 8.

Duanın sonrasında benim ve senin düşmanın olan falan kişiyi şeklinde devam edilmekte ve sonlarında Allah'ın yâ Dâr, Yâ Mümit isimlerini anarak vefkin etrafına “Allah bir şeyin olmasını isterse, ol der, o da hemen oluverir” mealindeki **Yâsin Sûresi'nin 82.** ayetinin bulunduğu bir **duanın yazılmasıyla kişinin dileğinin gerçekleşeceği düşünülmektedir.**¹³⁸⁷ Böylece zâlim olduğu düşünülen kişi cezalandırılarak evi dağıtılacaktır. El-Hüseynî burada zâlim kimsenin vasıflarını vermemiştir.

قهار	٩	قهار
٣	٥	٧
قهار	١	قهار

قهار	9	قهار
3	5	7
قهار	1	قهار

Şekil 23 Kakhâr İsmi Vefki

Kitapta yer alan bu vefk, cezayı hak ettiğine inanılan kimsenin cezalandırılması ve evinin dağıtılmasının amaçlandığı ve içerisinde Allah'ın kahredici anlamına gelen Kakhâr isminin geçtiği 3'lü vefktir. Bunun için Zuhâl yıldızının kötü etkisinden faydalanmak amaçlandığı için olsa gerek vefkin kurşun bir levha üzerine yazılması gerekmektedir. Vefkte hem olumsuz işlerde kullanılan tek sayılardan hem de “isyankârları kahreden”¹³⁸⁸ anlamlarına gelen “Kakhâr” isminden faydalanılmıştır. Sayıların toplamları sağdan sola, yukarıdan aşağıya 15 sayısını vermektedir.¹³⁸⁹ Allah'ın Kakhâr ismi vefkin kenarlarına yazılarak köşeler tutulmuştur.

Kitapta bu günde yapılan formüllerin hemen hemen tamamının kötü amaçla hazırlandığı görülmektedir.

Örnek 3: Cezayı hak etmiş bir zâlimin kahredilmesi için Salı gecesini gece yarısından sonra, تنها bir yerde oturup, o zâlimin şeklini gözünde canlandırarak, 903 defa "Yâ Kabîd" adı zikredilir ve sonra beddua yapılırsa, o zâlim helak olur.¹³⁹⁰ Vefki ise şöyledir:

¹³⁸⁷ Kenz., c.IV, s. 31.

¹³⁸⁸ *Diyanet İlmihali I*, s. 86.

¹³⁸⁹ Kenz., c.IV, s. 32.

¹³⁹⁰ Kenz, c.I, 76.

ض	اب	ق	ال
۹۹	۳۲	۷۹۹	۴
۳۲	۷۰۲	۱	۱۹۸
۲	۱۹۷	۳۴	۷۰۱

ض	اب	ق	ال
99	32	799	4
33	702	1	198
2	197	34	701

Şekil 24 el-Kâbid Esmasının Vefki

Bu örnekte vefk dışında kullanılan bir malzeme bulunmamakla birlikte beddua ile bir kimsenin ölümü istenmektedir. Fakat beddua sırasında o kimsenin şekli düşünülerek yapıldığı için örnekte **taklit büyü**sü kullanılmıştır.

Bast usûlünün kullanıldığı harflerle, sayılardan hazırlanmış olan Kâbid vefkinin ebced toplamının 903 (100(ق)+1(ا)+2(ب)+800(ض)= 903) olmasından dolayı tekrar sayısı olarak kullanılmıştır. Vefk karesi de muhtemelen 903 sayısından hazırlanılmış fakat satırlar ve sütunlar 904'te eşitlenmiştir.

Örnek 4: Aşağıdaki vefki bir çamur üzerine çizerek güneşte kuruttuktan sonra çamur toz haline getirilerek zâlim bir adamın evine veya oturduğu yere **serpilmesi** durumunda orası yıkılacaktır.¹³⁹¹ Vefk ise şudur:

م	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م
ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا
ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر
ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م	م	ا	ر	ا
و	ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل	ا	ل	و	ا	ل	ك	ر	ا	م
ا	ل	ك	ذ	و	ا	ل	ج	ل</										

vefk türüdür. Vefk Malik'ül Mülk ve Zülcelali ve'l-İkram isimlerinin harflerinden oluşmuştur. Vefkte Bast ve Teksir usûlü bir arada kullanılmıştır.

Kurutulan çamurun toz haline getirilmesiyle evin de bu çamur gibi toz haline gelmesi, yıkılması amaçlanmıştır. Bu da büyü çeşitlerinden olan **taklit büyüünün** kullanıldığını göstermektedir.

b) Dil Bağlama İçin Örnekler

Örnek 1: Düşmanın elinden ve dilinden korunmak için hazırlanmış bu formül de Cuma gecesi, gece yarısını geçtikten sonra **Nas Sûresi'ni 101 defa** okumak sonra da **gülsuyunda ezilmiş misk ve safran** ile verilen vefki yazmak gerekmektedir. Hazırlanan bu formülü üzerinde taşıyan kimseyi Allah'ın koruyacağı düşünülmüştür.¹³⁹² Vefk şudur:

قل	اعوذ	يرب	التاس	ملك	التاس	اله	التاس	من شر	الوسواس
اعوذ	يرب	التاس	ملك	التاس	اله	التاس	من شر	الوسواس	الختاس
يرب	التاس	ملك	التاس	اله	التاس	من شر	الوسواس	الختاس	الذي
التاس	ملك	التاس	اله	التاس	من شر	الوسواس	الختاس	الذي	يوسوس
ملك	التاس	اله	التاس	من شر	الوسواس	الختاس	الذي	يوسوس	قى
التاس	اله	التاس	من شر	الوسواس	الختاس	الذي	يوسوس	قى	صدور
اله	التاس	من شر	الوسواس	الختاس	الذي	يوسوس	قى	صدور	التاس
التاس	من شر	الوسواس	الختاس	الذي	يوسوس	قى	صدور	التاس	من
من شر	الوسواس	الختاس	الذي	يوسوس	قى	صدور	التاس	من	الجتة
الوسواس	الختاس	الذي	يوسوس	قى	صدور	التاس	من	الجتة	والتاس

Şekil 26 Nas Sûresi Vefki

Başkasının dilini bağlamak başlığı altında verilen bu vefk ise 10x10'lu olarak hazırlanmış ve Nas Sûresi'nden oluşturulmuş bir vefk çeşitidir. Nas Sûresi ilk olarak “vesvesi” kelimesine kadar yazılmış sonraki satırlarda ise sûrenin başından bir kelime eksiltip, sonuna diğer kelime eklenerek sûrenin tamamı yazılıncaya kadar devam edilmiştir. Böylece ilk satırdan yazılmaya başlanan sûre, ilk sütunda devam ederek sûrenin tamamı bir kez yazılmıştır. Vefkin teksir usûlüyle hazırlandığı anlaşılmaktadır.

¹³⁹² Kenz, c.IV, s. 82.

Vefk, düşmanın elinden ve dilinden kurtulmak amacıyla hazırlanmıştır. Hazırlanan formülün kişinin yanında taşınması istenmekte ve **pasif büyü** uygulaması yer almaktadır.

Büyüsel örneklerde kullanıldığı gibi burada da mürekkep olarak gülsuyunda ezilmiş misk ve safran tercih edilmiştir. Formülün hazırlanma amacının kötü olması nedeniyle de seçilen gün Cuma gece yarısı yani Cumartesi olmaktadır.

Zül celali ve'l İkrâm esmasıyla da açık bir şekilde oluşturulan dil bağlama formülü bulunmaktadır.¹³⁹³

2. Vefklerin İyi Amaçlı Olarak Kullanılması

Kitapta hastalıkları iyileştirme, bir kimsenin sevgisini ve saygısını kazanma, bağlı olduğuna inanılan kimselerin bağını çözme, ticaretin artmasını sağlama, nazara karşı korunma ve silahın tesir etmesini önleme gibi iyi amaçla hazırlanmış formüller bulunmaktadır.

a) Hastalıklara Şifa İçin Örnekler

Örnek 1: Bu vefki bir **kâğıt** üzerine yazarak bir çocuğun veya bir adamın üzerinde taşınması sonucunda o kimsenin **çiçek** çıkarmayacağı söylenmektedir. Şayet çiçek çıkarmaya başlamış bir kimsenin üzerine asılırsa hastalığı hemen geçecek ve bir evin kapısına asıldığı zaman da hastalık eve giremeyecektir.¹³⁹⁴

والقرعة	سلى	سلى
ياوس	السر	السر
	اس	الفرس

Şekil 27 Çiçek Hastalığı İçin Hazırlanmış Vefk

3'lü kare şeklinde ve çiçek çıkarıcı bir çocuk veya bir kimsenin üzerine muska şeklinde asılması için hazırlanmış olan vefk, karelerin içersene sır anlamına gelen السر kelimesi, Arapça kökenli olup, Farsça'da tüberküloz/verem anlamına gelen سلى

¹³⁹³ Bu örnekte Zül Celâli ve'l İkrâm vefkini yazarak, etrafına "Yâsin Sûresini" kaydedip, istenen bir kimsenin adını da, güzel koku ile lütsüleyerek üzerinde taşıyan kimse o adamın dilini bağlar. İmkânı yok, yapanın aleyhine bir kelime bile söyleyemez, denilmektedir. Bilgi için Bkz. Kenz, c.I, 159.

¹³⁹⁴ Kenz, c.IV, s. 141.

kelimesi,¹³⁹⁵ Farsça yakalamak, yırtmak, öldürmek gibi anlamlara gelen **الفرس** kelimesi,¹³⁹⁶ Arapça vuruş, darbe gibi anlamlara gelen **القرعة** kelimesi,¹³⁹⁷ mersin ve esas gibi anlamlara gelen **اس** kelimesi¹³⁹⁸ ve anlamı bilinmeyen **ياوس** kelimelerinin yazılmasıyla oluşturulmuştur. Vefkin bir hanesi ise muhtemelen oraya hasta olan kimsenin isminin yazılması amaçlanarak boş bırakılmıştır.

Vefk çiçek çıkaran kimse için hazırlanmış olmasına rağmen vefkin içerisinde Tüberküloz hastalığının geçmesinden dolayı yanlış bir vefkin buraya yazılmış olması muhtemeldir. Hazırlanan formülü muska şeklinde kişinin üzerinde taşıması istenilmektedir. Vefklerin kitapta genellikle hazırlandıktan sonra asılması ve taşıtılması şeklinde kullanıldıkları görülmekte ve bu da **pasif büyü** çeşitine girmektedir.

Örnek 2: Vesveseye, hayalet görmeye ve kara sevdaya, düşünceye, dalgınlığa kapılan bir adamı, bu hastalıklardan kurtarmak için hazırlanan bu formülde ise Selâm isminin vefkini bir kâğıt üzerine yazarak bu kâğıdı kişi üzerinde taşımalıdır. Ayrıca **140 defa Selâm** isminin okunduğu su içirilir veya bu su ile hastanın yüzü sabah, akşam yıkanırsa hasta iyileşecektir.¹³⁹⁹

س	ل	ا	م
٤	٣٧	٥٩	٣١
٢٨	٢٨	٣٢	٤٣
٢٩	٣٦	٣٩	١٧

س	ل	ا	م
4	37	59	31
28	28	32	43
29	36	39	17

Şekil 28 Selâm İsmiinin Vefki

Vefkte ilk satıra Selâm isminin harfleri dağıtılmış ve sonraki satırlar da Selâm isminin ebced toplamı olan 131 ($60(\text{س})+30(\text{ل})+1(\text{ا})+40(\text{م})=131$) sayısına göre satır ve sütunların (dılı'ların) toplamının 131 çıkması için hazırlanmıştır. Fakat sağ alt köşedeki sayının yapılan yanlıştan dolayı olsa gerek 39 yerine 29 olarak alınması sonucu toplamının hatalı çıkmasına sebep olmuştur. Bu durum 29'un 39 yapılmasıyla giderilmektedir. Yalnız değerli bir hazineyi yazdığımı iddia eden el-Hüseyinî'nin böyle

¹³⁹⁵ Mehmet Kanar, *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*, Birim Yayıncılık, İstanbul 1998, s. 366.

¹³⁹⁶ Steingass, *a.g.e.*, s. 918.

¹³⁹⁷ Mutçalı, *a.g.e.*, s. 701.

¹³⁹⁸ Mutçalı, *a.g.e.*, s. 14.

¹³⁹⁹ Kenz, c.IV, s. 108.

bir hataya dikkat etmemesi, kendisi için büyük bir hata olmaktadır. Şayet ki bu formüller şartlara riayet edildiği takdirde etkisini gösterecekse bir tılsımın hazırlanmasında kendisinin de dikkatli olması gerekirdi.

Örnekte muska hazırlanarak taşıma usûlünün kullanılmasına yer verilmesinden dolayı **pasif büyü** kullanılmıştır.

Örnek 3: Sara ve akıl hastalığına yakalanmış bir kimsenin iyileşmesi için hazırlanmış olan formülde, **gülsuyunda eritilmiş misk, safran ve kâfur** ile vefkin yazılması ve bunun da başta taşınması istenmektedir.¹⁴⁰⁰ Vefk şudur:

٤٣٥١	٤٣٥٤	٤٣٥٨	٤٣٤٤	4351	4354	4358	4344
٤٣٥٧	٤٣٤٥	٤٣٥٠	٤٣٥٥	4357	4345	4350	4355
٤٣٤٦	٤٣٦٠	٤٣٥٢	٤٣٤٩	4346	4360	4352	4349
٤٣٥٣	٤٣٤٨	٤٣٤٧	٤٣٥٩	4353	4348	4347	4359

Şekil 29 Sara ve Akıl Hastalığı İçin Hazırlanmış Bir Vefk

17407 toplamı vefkin her yönden bu sayıyı verebilmesi için vefk toplam sayısı olan 17407'den 30 çıkarılıp 4'e bölünerek elde edilen 4344 sayısının 1'er artırılarak hanelere yazılmasıyla oluşturulmuştur. Fakat burada 17407 sayısının neyi ifade ettiğiyle ilgili bir şey bulunamamıştır.

Vefkin yazılmasında gülsuyu, safran ve misk kullanılmış ve bunlarla yazılarak hazırlanan bir muska örneğinin kişinin üzerinde taşınması istenmiştir. Bu ise **pasif büyü** örneğine girmektedir.

Örnek 4: Hâfız esmâsının vefki ise salgın hastalıklara karşı koruma amaçlı olarak hazırlanmış bir vefk olup kareler **Hâfız** isminin harflerinin her kareye bir harf gelecek şekilde sıralanmasıyla oluşturulmuştur.

Söylenildiğine göre salgın hastalıkların olduğu zamanlarında temiz bir kâğıda verilen ayeti, **İsm-i Azam** hatemini ve Hâfız vefkini yazarak evin kapısına asılması durumunda içeriye hastalık giremeyecek, bu muskayı üzerinde taşıyan da hastalıklardan korunacaktır.¹⁴⁰¹ Vefk ise şöyledir:

¹⁴⁰⁰ Kenz, c.IV, s. 94.

¹⁴⁰¹ Kenz, c.IV, s. 94.

Şekil 30 Hâfız İsmiinin Vefki

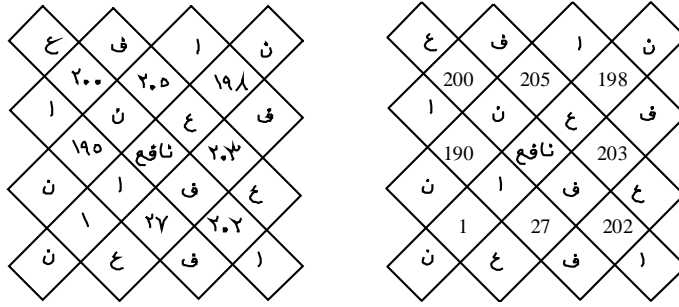
Diğer bazı vefklerde olduğu gibi ilk satır Hafız isminin harfleri olan, **ح ف ى ظ** harflerinin sırayla yazılmasıyla oluşturulmuştur. Kelimenin ikinci harfinin ilk harfin altına yazılması usûlü olan teksir usûlü kullanılmıştır. Vefk içinde koruma anlamı bulunan Hâfız ismiyle ve özellikle de vefkin etrafını çevreleyen Yusuf Sûresi 64 ayetin son kısmının yer alması vefkin çok daha etkili olması için yapılan girişimler olduğu göze çarpmaktadır. Bir vefkin veya bir tılsımın, bir dairenin etrafının çevrilerek hazırlanması usûlü farklı kültürlerde de var olan bir usûldür. Bu şekilde hazırlanmış dairelerle eskilerden beri hastalıkların dairenin içersine girmesini engelleme çabaları olmuştur.¹⁴⁰² Burada daireden farklı olarak 4'lü bir harf karesi kullanılmasına rağmen amaç muhtemelen aynıdır. Ayetin **فَاِنَّ خَيْرَ حَافِظًا وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِيْنَ** “Allah en hayırlı koruyucudur” anlamında olması da bunu göstermektedir.

Vefk, sanki bir ev kabul edilmiş, etrafındaki ayetlerle de korumaya çalışılmış gibi durmaktadır. Hazırlanan muskanın eve asılması usûlü **pasif büyüünün** kullanıldığını göstermektedir.

Örnek 5: Bu vefk, hasta bir kimsenin şifa bulması için hazırlanmış olup vefkin Ay'ın şerefli bir vaktinde ve gümüş bir yüzük üzerine yazılması ve **501 adet Yâ Nâfi'** diyerek o kişinin yüzüğü parmağında taşıması gerekmektedir.¹⁴⁰³ Vefk şöyledir:

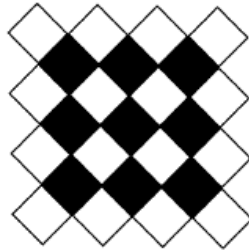
¹⁴⁰² Claremont, *a.g.e.*, s. 10.

¹⁴⁰³ Kenz, c.I, 172.

Şekil 31 Nâfi' İsminin Vefki

İç içe geçmiş olan biri tek biri çift olacak şekilde iki vefkten oluşan vefk türüdür. Aşağıda verilen çizimle de bu daha açık bir şekilde görülebilmektedir.

Bu vefkler $3/4$, $4/5$, $5/6$, $6/7$, $7/8$, $8/9$ ... şeklinde hazırlanabilmektedirler. Bu vefklerin yazılışlarına ilk olarak içteki siyah hanelerle gösterilen vefkten başlanılmaktadır.

Örneğin hastalığın iyileşmesi amacıyla hazırlanmasından dolayı fayda veren anlamına gelen Nâfi ismi kullanılmıştır.¹⁴⁰⁴ Tekrar sayısı 501'dir. Oysa Nâfi' isminin ebced toplamı 201'dir. Sayıların birbirine olan benzerliğinden dolayı 501'in hatalı yazılma ihtimali de bulunmaktadır.

Gümüş yüzüğün seçilmesinde Ay'ın uğurlu saatinin olmasının etkisi fark edilmektedir. Çünkü gümüş, Ay'ın madeni olarak kabul edilmektedir. Hastalıkları şifa amacıyla da Ay'ın saati seçilmiştir.

Vefkin üzerine yazılması için verilen maden olan gümüşün bir levha olarak değil de bir yüzük olarak tercih edilmesi söz konusudur. Öyle ki, Müslümanlar cinlere karşı kendilerini savunabilmek için sarımsak ve yüzük kullanmışlardır. Öncelerden beri düğümler ve yüzükler, cin karşıtı savunma malzemeleri olarak görev yapmışlardır.¹⁴⁰⁵

¹⁴⁰⁴ Topaloğlu, "Esmâü'l-Hüsna", DİA, c.11, s. 415.

¹⁴⁰⁵ Zbinden, a.g.e., s. 17.

Bu örnekte de koruyucu özelliği bulunan bir nesne olarak yüzük kullanılmış ve taşınması istendiği için **pasif büyü** örneğine girmiştir.

b) İnsanların Sevgisini, Saygısını Kazanma ve Âşık Etme İçin Örnekler

Örnek 1: Aşağıdaki örnekte, dört büyük melek tarafından köşeleri tutulmuş olan 4'lü vefkin, **Zühre** yıldızının uğurlu bir saatinde kâğıda yazılması üzerine de verilen duanın okunması gerekmektedir. Fakat dua okunurken içerisindeki yerlere kendisinin ve sevgisini istediği kimsenin ismi de yazılmalıdır. Bu formülle istenilen kimsenin çılgın gibi sevmesinde etkili olunacaktır.¹⁴⁰⁶ Vefk şudur:

ميكائيل	والقيت عليك				جبرائيل
	٢٠٠	٤٠٢	٢٠٦	٢٠٦	
م	٢٠٥	٢٤٩	٢٩٩	٤٠٤	م
و	٢	٢٠٧	٤٠١	١٩٨	و
	١٤٢	٢٩٧	٣٥٦	٢٠٦	
أحمد	محمد				أحمد

ميكائيل	والقيت عليك				جبرائيل
	200	402	206	206	
م	205	249	299	404	م
و	2	207	401	198	و
	142	297	356	206	
أحمد	محمد				أحمد

Şekil 32 Sevgi Kazanma İçin Hazırlanan Bir Vefk

Vefk, dört meleğin köşelere yerleştirilmesi ve Tâhâ Sûresi 39. ayetinin son kısmının kullanılarak vefkin etrafını çevrelemesiyle oluşturulan bir 4'lü vefk çeşitidir. İçersine yerleştirilmiş olan sayılarla oluşturulmuş 4'lü vefkin toplamlarında bir eşitlik bulunmamakla birlikte 4'lü vefklerin III. Hanesi olarak kabul edilen hane (هو) "hüve" yani O, kelimesi ve 2 sayısının yer almasıyla oluşturulmuştur. Muhtemelen 2 ve hüve'nin ebced karşılığı olan 5,6 rakamları hanedeki 2 rakamı da eklenerek 256 şeklinde birleştirilerek okunacaktır. Köşelere yerleştirilmiş olan meleklerin de yardımıyla kişi kendisini sevmesini istediği kimsenin kalbini kazanacaktır.

Benzer şekilde hazırlanmış hatta meleklerin kullanılarak etrafını kuşatmasının sağlandığı tılsımlar başka kültürlerde de görülmektedir.¹⁴⁰⁷

Formülün amacı bir kimsenin çılgın gibi sevmesini sağlamak olduğu için seçilen saat aşk ve güzellik tanrıçası olan Zühre/Venüs'ün saatidir.

¹⁴⁰⁶ Kenz, c.I, 13.; Kenz, c.I, 37.

¹⁴⁰⁷ Simon, a.g.e., s. 101.

Örnek 2: Bir kimsenin sevgi ve dostluğu kazanmak istenirse bu ismin vefki ile kenarına o kimsenin ismi ve **er-Raûf** isminin hâdimi olan **Eriyâil** isminin bast usûlüyle yazılması ve üzerine **2083 defa** er-Raûf isminin okunması gerekmektedir. Okunan formülün taşınması durumunda ise istenilenin olacağı söylenmiştir.¹⁴⁰⁸ Vefk şöyledir:

ف	و	ر	ال	ف	و	ر	ال
۱۹۹	۳۲	۷۹	۷	199	32	79	7
۳۳	۲۰۲	۴	۷۸	33	202	4	78
۵	۷۷	۳۴	۲۰۱	5	77	34	201

Şekil 33 er-Raûf İsmi Vefki

Vefkin her yönden toplamı 317 sayısını vermektedir. Esmâ ilk satıra “Bast Usûlü” kullanılarak her haneye bir harf gelecek şekilde ayırık harflerle yazılmıştır.

Er-Raûf isminin harfleri büyükten küçüğe doğru yazılarak, her sayının birler hanesinin atılmasıyla verilen 2083 sayısı bulunmaktadır.

200 80 31 6 (Tekrar sayısı)

20 8 3 $x = 2083$ yapmaktadır. (Birler basamağı atıldıktan sonra).

Eriyâil’in ise bulunma ihtimali اروعيائيل şeklinde yazılması halinde $1+200+6+70+10=287$ Raûf isminin ebced toplamını vermektedir.

Bir kimsenin sevgi ve dostluğunu kazanmak amacıyla hazırlanan bu formülde **pasif büyü** örneği görülmektedir.

Örnek 3: Hâkim veya devlet büyüklerinin yanına giren bir kimsenin onların karşısında heybetli görünmesi ve onlar tarafından saygıyla karşılanması amacıyla hazırlanan **Melik** esmasının vefkini **Pazartesi** gününün şerefli bir saatinde bir gümüş levha üzerine yazarak üzerinde taşıyan ve sabah namazlarından sonra **121 defa** Melik ismini zikreden kimseye insanların saygı duyacağı ve o kimsenin sözünün dinlenir olacağı söylenmektedir.¹⁴⁰⁹ Vefkse şudur:

¹⁴⁰⁸ Kenz., c.I, s. 156.

¹⁴⁰⁹ Kenz, c.I, 51.

ك	ل	م	ال
٢٩	٣٢	١٩	٣١
٣٣	٤٤	٢٨	١٨
٢٩	١٧	٣٤	٤١

ك	ل	م	ال
39	32	19	31
33	44	28	18
29	17	34	41

Şekil 34 el-Melik İsminin Vefki

4'lü vefk olarak hazırlanmış bu vefkte Allah'ın güzel isimlerinden olan Melik ismi ilk satıra bast usûlüyle sıralanmıştır. Vefkin toplamı Melik isminin ebced değeri olan 121'e eşitlenmeye çalışılmıştır. Buna göre el-Melik isminin hem 121 defa zikredilmesi istenmekle birlikte, 121'in karesi olan 14641 sayısı kadar zikredildiği diğer bir örnekte bulunmaktadır.¹⁴¹⁰ 121 sayısı Melik isminin Ebced-i Sagir'i iken 14641 sayısı Ebced-i Kebîr'i olmaktadır.

Melik isminin vefkinin kullanıldığı formülün hazırlanması için Pazartesi gününün şerefli bir saati seçilmiştir. Vefkin yazılması için seçilen malzeme ise Pazartesi gününün yöneticisi olan Ay'ın metali olan gümüştür. İnsanların kendisine saygı duyması amacıyla hazırlanan formüllerde daha önce de görüldüğü gibi Ay'ın ve gümüşün parlaklığı ve göz alıcılığından hareket edilmek istenilmesinden olsa gerek genellikle bu gün seçilmiştir.

Örnek 4: Formülün etkili olabilmesi için bir levha üzerine vefki, üstüne **hâdimin** ismi olan **Harcıyâîl** isminin baş aşağı olacak ve vefklerin altına da kişi kendi ismini yazacak şekilde hazırlanan levhayı kişinin üzerinde taşıması gerekmektedir. Ayrıca esmaların **1630 adet** okunması gerekmektedir.¹⁴¹¹ Vefk şöyledir:

ر	خ	مق	ال
٢٥	٣٢	١٩٩	٦٠١
٣٣	٤٨	٥٩	١٩٨
٥٩٩	١٩٧	٣٤	٤٧

ر	خ	مق	ال
25	32	199	601
33	48	59	198
599	197	34	47

Şekil 35 el-Muahhir Esmâsının Vefki

¹⁴¹⁰ Kenz., c.I, s. 52.

¹⁴¹¹ Kenz, c.I, 143.

م	د	مق	ال
۱۳۹	۳۱	۳۹	۵
۲۳	۱۴۲	۲	۲۸
۳	۱۲۷	۳۴	۴۱

م	د	مق	ال
139	31	39	5
23	142	2	28
3	127	34	41

Şekil 36 el-Mukaddim Esmâsının Vefki

Benzer amaçla hazırlanmış bu örnekte ise, vefkin müvekkil meleği Harciyâil olarak verilmiştir. Mukaddim'in ebced değeri 184, Muahhir'in 1447'dir. Daha çok rütbe ve mevki kazanmak için kullanılan bu vefki oluşturan “Yâ Mukaddim” ve “Yâ Muahhir” isimlerinin iki ismin ebced toplamı olan 1630 kez okunması gerekmektedir. Bu tür vefklerde melek/hâdim isimlerinin bazen basit bir işlemle sadece esmanın ebced değerinin nutkedilerek (harflere dönüştürülerek) yazılması ve sonuna da -âil ekinin eklenmesiyle bulunduğunu bazen de oldukça karışık işlemlerin sonucunda müvekkil meleğin isminin bulunmasının mümkün olabildiği görülmektedir. Bunların örnekleri ulvî ve suflî isimlerin bulunması başlıklı önceki bölümlerde verilmiştir.¹⁴¹²

Bu isimlerin kullanılmasıyla genellikle formülün tek seferlik işlemesi gerekmektedir. Örnekten hareketle kanaatimizce sonraki uygulamalarda vefki hazırlayan veya hazırlatan kimsenin isminin ve meleğinin bilinmemesi yapılacak olan işlemlerin eksik kalmasına ve en küçük bir hatayla da çok farklı isimlerin bulunmasına sebep olabilmektedir. Bunun için Harciyâil'in bulunma yöntemini vermek mümkün olmakla birlikte çözümü yapılamamaktadır. Harciyâil müvekkil meleğinin bir kişi için yapılıp yapılmadığı ve muhtemelen bir kimse adına yapılmış bu meleğin verildiği formülü uygulayacak kimsenin bu formülün yardımını alıp alamayacağını düşünülmesi gerekmektedir. Örnekte taşınması istenilen formülden dolayı **pasif büyü** kullanıldığı görülmektedir.

c) Bağlı Olanı Çözme İçin Örnekler

Örnek 1: Bağlı olan bir koca aşağıdaki vefki bir kâğıda yazarak eşi ile cinsi bir ilişkiye girişeceği sırada bu kâğıdı sağ elinin avucu içine alırsa **bağı çözülecek** ve eşine yakınlaşmış olacaktır.¹⁴¹³ Verilen vefkse şudur:

¹⁴¹² Bilgi için Bkz. Vefklerden Ulvî ve Sufî Müvekkillerin İsmi Çıkarma Usulü.

¹⁴¹³ Kenz, c.II, 218.

٢٧	٤٢	٢٥	37	42	35
٢٦	٢٨	٤٠	26	38	40
ول	ح ل	م	و	ح ل	م
١٤	٢٤	٢٩	14	34	29

Şekil 37 Bağlı Olan Erkeği Çözmek İçin Hazırlanmış Vefk

Vefkin herhangi bir esmanın vefki olmadığı anlaşılmaktadır. Aslında 3'lü sayı vefki olan bu vefkin, ikinci satırındaki sayıların ebced karşılıkları üçüncü satıra harf olarak yazılmıştır. Vefkin elde tutularak manevi gücünden faydalanılmak ve bu şekilde erkeğin cinsi ilişki sırasındaki bağının çözülmesini sağlamak amaçlanmaktadır.

Örnekte savunma amacıyla hazırlanan **pasif büyüye** yer verilmekte yazılan formülün taşınarak bağın çözülmesi amaçlanmaktadır.

d) Ticaretin Artması İçin Örnekler

Örnek 1: Örnekte vefkin, **kurşun bir levha** üzerine yazılıp bir dükkân veya bir işyerine asıldığı takdirde oranın müşterisinin artacağı, kârının ve ticaretinin büyüyeceği söylenmektedir. **Yüzük** üzerine yazdırarak üzerinde taşıyan kimse ise rızkı için zorluk çekmeyecektir.¹⁴¹⁴ Vefk şöyledir:

الرحيم	الرحمن	بسم الله	الرحيم	الرحمن	بسم الله
١٧٣	٢٦٢	٣٥١	173	262	351
٢٢٤	لطيف	٢٣٥	324	لطيف	235

Şekil 38 Besmele Vefki

Burada verilen üçlü vefk Besmele ve Latîf ismiyle hazırlanmış bir vefk olarak karşımıza çıkmaktadır. Vefk hanelerinin toplamları bismelenin ebced toplamı olan 786'yı ve 688 gibi bir sayıyı vermektedir. Çıkan toplamın 688 değilde 687 olması durumunda bismelenin toplamı olan 786 sayısının sondan başa doğru okunuşu olan 687'in olabilme ihtimalini akla getirmektedir. Kelime ve sayılardan oluşan bu vefk çeşiti kitapta yalnızca alışverişin çoğalması kârın, ticaretin büyümesi gibi amaçlarla hazırlanmıştır. Bunun içinse gerekli olan **kurşun bir levhadır**. Her ne kadar uygun bir

¹⁴¹⁴ Kenz, c.IV, s. 53.

saat verilmemişse de kurşun bir levhanın seçilmesinden hareketle bu vefkin Cumartesi gününün şerefli bir vaktinde yazılması muhtemeldir. Bu saatlerin ise el-Hüseynî'nin verdiği bilgilere göre Cumartesi gününün Zuhal saati olan 1. saat, Zühre saati olan 5. saat ve Müşteri saati olan 9. saatlerden biri olduğu anlaşılmaktadır.¹⁴¹⁵ 3'lü vefklerin Satürn'e ait olmasından hareketle Cumartesi gününün seçilmiş olması da muhtemeldir. Yazılan vefkin dükkâna veya iş yerine asılması halinde vefkin amacına ulaşması beklenmektedir. Bu vefki gümüş bir yüzük üzerine yazdırarak parmağında taşıyan kimsenin de rızık bolluğuna kavuşması ümit edilmektedir. Yüzüğün insanın üzerinde taşıdığı aksesuar olmasının dışında, Hz. Süleyman'ın var olduğuna inanılan yüzüğünden hareketle de bir yüzüğün tercih edilmiş olabileceği akla gelmektedir.

Örnek 2: Ganî isminin vefkinin etrafına hâdimi olan melek **Atyâîl**'in isminin **uğurlu bir saatte** yazılarak üzerinde taşınması durumunda kişinin rızıkının bollayacağı ve kalbinin zenginleşeceği söylenilmektedir.¹⁴¹⁶ Vefk şudur:

٢٦	٨٨	١٢٦	١٥١	٥٢	٤٦	١٠٣	١٢٧	٦٦	٦
٨١	١٣٠	١١٨	١٤٧	٦٦	٧٠	١٥٨	١٠٢	١٢٦	٦٨
١٢٧	١٠٤	٦٦	٦٠	٨٦	٨٦	٧١	٥٦	١١٦	١٣٦
١٠٦	١٤١	٦٦	٦٣	١٢٨	١٣٥	٨٧	٧٣	١٦٠	١١٤
١٤٢	١٦٨	٦٢	١٣٠	٢٥	١٠٦	١٣٦	٧٥	٧٤	١٥٥
١٤٤	٧٨	٧٢	١٣	١٧	١٦٠	١٢٦	٨٥	٨٤	٧٢
٦٥	٣٨	١٤٠	٤٠	١٤٢	١٥٦	١١٧	١٢٦	٧٤	٧٣
١٥٧	٦٦	٨٠	١٣٣	١٠٨	١١٣	١٢٥	٢٦	٦٢	٦٨
١١١	١٥٢	٧٧	٨٣	١٣٨	١٢٣	٦٥	٦٧	١٤٥	١١٠
١٣٤	١٢٠	١٥٤	٨٧	٨٢	٦٧	٢٤	١٤٦	١٠١	١٣٢

29	88	129	151	52	46	103	127	91	6
81	130	118	147	69	70	158	102	126	98
127	104	66	90	89	89	71	56	119	136
109	141	61	93	128	130	87	73	160	114
142	168	92	130	25	106	131	75	74	155
144	78	72	13	17	160	121	85	84	72
65	38	140	40	142	159	117	121	74	73
157	99	80	133	108	113	125	29	92	98
111	152	77	83	138	123	95	97	145	110
134	120	154	87	82	97	24	149	101	132

Şekil 39 el-Ganî İsminin Vefki

Bu vefk 10x10'lu bir vefk olarak ve Ganî isminin ebced toplamı olan 1060 sayısı ile hazırlanmaya çalışılmıştır. Fakat diğer vefklerde olduğu gibi toplamlar hatalı yapılmış veya sayılar yanlış aktarılmıştır.

Atyâîl isminin bulunma formülü ise Ganî isminin ebced değeri olan 1060'dan 51 sayısının çıkartılarak kalan sayıya (-âyîl) ekinin eklenmesi şeklindedir. Buna göre $1000-51=1009$ 'dur. ا+ط+ يانل 'dir. Ulvî ve suflî müvekkileri bulma başlığı altındaki usûlde kelimenin aslından 51 çıkarılıp geriye kalan sayı nutkedilerek sonuna "âyîl"

¹⁴¹⁵ Kenz., c.I, s. 14-15.

¹⁴¹⁶ Kenz, c.I, s. 165.

eklerek ulvî müvekkillerin bulunduğu bir formül olduğunu söylemiştik.¹⁴¹⁷ Ancak niçin 51 rakamı çıkarılıyor da başka bir rakam değil veya 51 rakamı nereden geliyor, bunların cevabına henüz ulaşabilmiş değiliz.

e) Silaha Karşı Durma İçin Örnekler

Örnek 1: Diğer bir örnekte ise verilmiş olan Selâm vefkinde zâlim bir kişinin kötülük yapmasını önlemek amacıyla bu vefkin kişinin üzerinde taşınması istenmektedir. Böylece tam bir inançla bu vefki üzerinde taşıyan kimseye silah işlemeyecektir.¹⁴¹⁸ Vefk şudur:

م	ا	ل	س
۲۱	۴۸	۲۸	۱۴
۳۷	۲۹	۲۷	۲۷
۲۲	۴۳	۳۶	۲۹

م	ا	ل	س
31	48	38	14
37	39	27	27
23	43	36	29

Şekil 40 Selâm İsminin Vefki

İlk satırı selâm isminin her harfinin bast usûlüyle yazılmasıyla oluşturulan vefk bir koruyucu olarak kullanılmaktadır. Örnekte pasif büyü çeşiti kullanılmıştır. Vefk Selâm isminin ebced toplamı olan 131 sayısı ile oluşturulmaya çalışılmış fakat hatalı hazırlanmıştır.

3. Nazara Karşı Durma İçin Örnekler

Örnek 1: Kelimelerle hazırlanmış diğer bir vefk çeşiti ise ilk satırını **Ali İmran Sûresi 173. ayetinin** oluşturduğu vefktir. Diğer haneler ise Allah'ın güzel isimleriyle doldurulmuştur. Vefkin ayetle ve Allah'ın esmâlarıyla hazırlanarak daha etkili olması amaçlanmış olmalıdır. Sadece nazara karşı bir koruyucu olarak hazırlanmış olan vefkin insanların, hayvanların, malın-mülkün hatta eşyaların nazardan korunabilmeleri için temiz bir kâğıt üzerine **gül suyunda eritilmiş safran** ile yazılarak, muşambaya sarılıp eşyaya, insana veya nazar degeceği düşünülen şeye taşınması ve asılması gerekmektedir. El-Hüseynî bu yöntemin birçok defalar tecrübe edildiğini de eklemektedir. Örnekte açık bir şekilde **pasif büyü** kullanılmıştır.¹⁴¹⁹ Vefk şöyledir:

¹⁴¹⁷ Çakar, *a.g.e.*, s.232.

¹⁴¹⁸ Kenz., c.I, s. 54.

¹⁴¹⁹ Kenz, c.IV, s. 66.

الوكيل	ونعم	الله	حسبنا
مغنى	محيط	خالق	عزيز
عالم	مهلك	واحد	مانع
باقى	معبود	مميت	محيى

Şekil 41 Nazara Karşı Hazırlanmış Bir Vefk

Nazarın varlığı başka kültürlerde de kötü göz adı altında kabul edilmiştir. Yunancada ‘βασκινεν’ sözcüğü ‘bir bakışıyla adam öldürmek’ anlamına gelmektedir.¹⁴²⁰ Yunanlılar ve Romalılarda nazara olan inanç gereği bir kişinin başkalarına yalnızca bakarak zarar verebileceğine olan inanç aynıdır.¹⁴²¹

Avesta’da ise hastalığa neden olmak amacıyla kullanılan ilk şey kötü gözdür. Videvdad 22 de kötü ruhların nasıl hastalıklara sebep olduğu anlatılmaktadır.¹⁴²² Ayın 7. 14. 21 ve 28. günleri ve dinlenme günü olan 19. gün Subattu’nun kötü gözden dolayı tehlikeli olduğu bir gündür.¹⁴²³

E. KASİDE, VİRD VE HİZBLERİN KULLANILMASI

1. Virdlerin Kullanılması

“Vird” kelimesi çoğulu “evrad” şeklinde olan hizbe yakın bir anlam taşıyan kelime olmakla birlikte Arapça da, belli zamanlarda okunan dua anlamına gelmektedir.¹⁴²⁴ Allah’a yaklaşmak için belirli zamanlarda ve belirli miktarlarda yapılan ibadet, dua ve zikri ifade eden bir tasavvuf terimidir.¹⁴²⁵ Evrad kelimesi gelmek, çeşmeye varmak, suya gelen topluluk, akan su ve dere gibi anlamlara da gelmektedir.¹⁴²⁶

Kur’an’da ise vird kelimesi Allah’ı zikir ve tesbihle ilgili yerlerde kullanılmaktadır. Tasavvufta, ilk sûfiler vird kelimesinden her gün okudukları belli

¹⁴²⁰ Buckland, *a.g.e.*, s. 227.

¹⁴²¹ Buckland, *a.g.e.*, s. 226.

¹⁴²² Pekala, *a.g.e.*, s. 104.

¹⁴²³ Carrier, *a.g.e.*, s. 269.

¹⁴²⁴ Lisanü’l-Arab, c.3, s. 456.

¹⁴²⁵ Hançerlioğlu, *İslâm İnançları Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2000, s. 704.

¹⁴²⁶ *Dini Kavramlar Sözlüğü*, DİB Yayınları, Ankara 2006, s. 694.

ayetleri, namaz kılmayı, belli dualar okumayı, tefekkür ve hatta ağlamayı anlamışlardır.¹⁴²⁷

Sûfilere göre virdi olmayanın vâridi olmayacaktır. Evradla ilgili geniş bilgiler veren en eski kaynak olarak Ebu Talib el-Mekki'nin, Kûtül-Kulûb ve Gazzali'nin İhya'ü Ulumiddin adlı kitabı olarak verilmiştir. Onbirinci yüzyıldan sonra teşekkül etmeye başlayan tarikatlar evrad geleneğine farklı boyutlar katmışlardır.¹⁴²⁸ Kûtül-Kulûb'da, gündüzün yedi¹⁴²⁹ geceninse beş evradının olduğu söylenmektedir.¹⁴³⁰

Tarikat kurucuları tarafından hazırlanmış olan dua ve tesbihler; ayet, hadis, salavat, tesbih ve zikirle ilave edilerek evrad veya ahzab kitapları denilen, zamanla farklı adlar altında kaleme alınmaya başlamışlardır. Sonra da daha pratik olması ve daha kolay okunup taşınabilmesi için kitapçıklar şeklinde süslü yazılarla çoğaltılarak, basılmışlardır. Evrad kitaplarında yer olan ayet ve sûreler daha çok Allah'ın isim ve sıfatlarıyla ilgili olanı "Rabbena ve Allahümme" gibi kelimelerle başlayan metinlerdir. Salavat kısmında ise Hz. Peygamberin özelliklerini sıralayan cümleler ve onun tavsiye ettiği dualar yer almaktadır.¹⁴³¹

Bazen de virdlerden önce Ayete'l-Kürsî ile Fâtiha, İhlas, Felak, Nas gibi sûrelerin ve "sübhanellah, elhamdülillah" gibi kelimelerle başlayan tesbih ve duaların okunması tavsiye edilmiştir. Hemen hemen her tarikatın kendine has evrâdı bulunmaktadır. Virdlerinin zamanla yeniden tertiplendiği bilinmektedir.¹⁴³² Evrâdı en yaygın olan sufi ise Şazeliyye tarikatının piri Ebu'l-Hasan eş-Şazeli'dir. "Hizbul Bahr" ve "Hizbül Berr" isimli kısa tesbihler ve dualar tarikatlerde tasavvuf ehillerinin asırlardan beri okunan ve şerh edilen virdleri arasında yer almaktadır. Şazeliyye tarikatı Osmanlı'nın içerisinde yer almadığı halde metinleri yayılmıştır.¹⁴³³

¹⁴²⁷ Kara, "Evrâd", DİA, c.11, s. 533.

¹⁴²⁸ Kadir Özköse, "Evrâd ve Ahzâb Kitapları", *Somuncu Baba Dergisi*, Eylül 2006, s. 18; Kara, "Evrâd", DİA, c. 11, s. 533-534.

¹⁴²⁹ Ebû Tâlib el-Mekkî, *Kûtül-Kulûb*, Kalplerin Azığı, Ter: Muharrem Tan, c.I, İz Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 65.

¹⁴³⁰ Ebû Tâlib el-Mekkî, *a.g.e.*, s. 78.

¹⁴³¹ Özköse, *a.g.m.*, s. 18; Kara, "Evrâd", DİA, c. 11, s. 533-534.

¹⁴³² Hançerlioğlu, *a.g.e.*, s. 705.

¹⁴³³ Kara, "Evrâd", DİA, c.11, s. 533-534.

Bazı virdler meşhur olmuş ve tarikatlar arası ortak metin halini almıştır. Bunlar Hizbu'l-Bahr, Virdü's-Settâr, Evrâd-ı Fethiyye, Mecmuatü'l-Ahzâb, Zînetü'l-Kulûb, Ezkâr-ı Nevevî, Delâilü'l-Hayrât ve Bihâru'l-Envâr gibi isimlerdir.¹⁴³⁴

a) Dikkat edilmesi Gereken Şartlar

Evrâd okunurken dikkat edilmesi gerekenler ve uyulması gereken adablar bulunmaktadır. Evrâd mürşidin izin ve icazetiyle okunmakta, izinsiz okunsa da yeteri kadar faydalı olmamaktadır. Evrâd okunurken tam bir temizlik içerisinde ve uygun bir zamanda kıbleye dönerek okunmaktadır. Okunan metinleri anlayarak manasına nüfuz ederek okumalı, hatasız okumaya gayret edilmelidir. Okurken faydasına inanarak tam bir ihlas ve inançla okumak gerekmektedir. Evrâd ve dua kitaplarının fazlalığı zamanla bu konunun bir ilim dalı sayılmasına neden olmuştur.¹⁴³⁵

Evrâd'ların önemli özelliklerinden bir tanesi de içeriklerinin Kur'an ve hadislerinden oluşmasıdır. Bu özellikte olmayanlar reddedilmiştir.¹⁴³⁶ Oysa Kenzü'l-Havâs'ta verilen virdlerin metinlerinde melek/hüddâm isimlerine de yer verilmektedir.

Örnek 1: Pazar gününün virdi olarak verilen metinde Yâsin Sûresi haftanın yedi gününe taksim edilerek vird şeklinde hazırlanmıştır. Yâsin Sûresi'nin içinde bulunduğu vird metinlerinde dikkatleri çeken kelime ve cümleler şu şekildedir:

Günlere dağıtılmış olan virdlerdeki cümlelerin bazı kısımlarının her günün virdinde değişmeden yer aldığı görülmektedir. Amacımız virdlere karıştırılan cümleleri tespit etmek olduğu için Pazar gününün virdinde bulunan ve diğer günlerin virdlerine de eklenmiş olan benzer cümleler tekrar yazılmayacak ve virdin sıhhatine zarar veren kelime ve cümleler tespit edilecektir.

Pazar gününün virdine önce dua ve sonra Yâsin Sûresi'nin ilk 12 ayeti ile başlanmaktadır. Vird'de dikkati çeken kısımlar şöyledir:

اقسمت عليكم يا معشر الروحانية بعز الله ورسوله و بنور وجه الله و بحق اسماء الله و بحق الحمد
الله رب العالمين يا حي يا قيوم يا كافي يا شافي يا هادي يا لطيف يا باقى اجب يا روقيانيل و ان يا
مذهب سامعا و مطيعا و بحق الحمد الله رب العالمين و بحق الحى القيوم و بحق الملك الغالب
عليك امره ايجد و بحق الجهطيل وقد جاء الحق وزهق الباطل ان الباطل كان زهوقا اقسمت عليك
يا روقيانيل و الملك المذعب بحق الملك المعبود...

¹⁴³⁴ Özköse, *a.g.m.*, s. 20-21.

¹⁴³⁵ Kara, "Evrâd", *DİA*, c. 11, s. 534.

¹⁴³⁶ Özköse, *a.g.m.*, s. 20.

rûhâniyyeti bi 'iznillâhi ve resûlihi ve binûri vechillâhi ve biḥakḳi esmâillâhi ve biḥakḳi elḥamdü lillâhi rabbi'l 'âlemîne yâ ḥayyü yâ kayyümü yâ kâfi yâ şâfi yâ hâdî yâ latîfû yâ bâkî ecib yâ rûkîyâil ve ente yâ müzhibü sâmian ve muṭî'an biḥakḳi elḥamdü lillâhi rabbi'l 'âlemîne ve biḥakḳi elḥayyü'l kayyümü ve biḥakḳi'l meliki'l gâlibü 'aleyke emrihi ebcedü ve biḥakḳi'l ceḥtaṭîl ve kad câel ḥakḳu ve zehekal bâṭilü innelbâṭile kâne zehûkan. Aksemtü 'aleyke yâ rûfîyâil velmeliki'l müzhibe biḥakḳi'l meliki'l ma'bûde...

“ey ruhaniler topluluğu Allah’ın ve O’nun Rasulü’nün izzetiyle ve Allah’ın veçninin nuru ve Esmâü'l-Hüsna’nın ve Âlemlerin Rabbi Allah’ın hakkı için size yemin ediyorum, ey Hay, ey Kayyum ey Kâfi ey Şâfi ey Hâdî ey Latîf ey Bâkî, icabet et Rukiyâil ve işiten ve itaat eden ey Müzhib Alemlerin Rabbi Allah’ın, el-Hayyu’l Kayyum’un ve onun emri sana galip gelen Melik’in hakkı için (...) ve Cehtatîl’in hakkı için, Muhakkak hak geldi, batıl yok oldu. Elbette batıl yok olmaya mahkûmdur, sana yemin ediyorum ey Rukiyâil ve Melik Müzhib melik Ma’bud hakkı için (...)” şeklindedir.

Rûhanilerin üzerine yemin edilmiş ve روكيائيل *Rûkiyâil*’den ve cin krallarından olan Müzhib’e yemin edilmiş ve الجهطيل *Cehtatîl*’in hakkı için icabet etmesi istenmiştir. Her virdde أبجد هوز حطي كلمن سعفص قرشت ثخذ ضظغ *ebced, hevvez, hutti, kelemen, sa’fes, karaşet, se haz ve dazağ* şeklinde Arap alfabesinden bir kelimeye yer verilmiştir. Burada ise kullanılan أبجد *Ebced* kelimesidir. Metnin devamında ise Rûkiyâil ve cin kralı olduğu anlaşılan الملك المذعب *Kral Müzhib*’in üzerine الملك المعبود *Kral Ma’bud*’un hakkı için yemin edilmektedir.

Sonrasında اللهم سخري الملك روكيائيل كما سخرت البحر لموسى عليه السلام والنور لابراهيم عليه السلام..... *Allahümme saḥḥur lil meliki rûkîyâil kemâ saḥḥartel baḥre limûsâ 'aleyhisselâmü vennâre li ibrahîme 'aleyhisselâmü...* “Allah’ım Musa (a.s) ye denizi ve İbrahim (a.s)ye nuru/ateşi verdiğin gibi melek Rukyâil’i emrime ver,” denilmekte ve daha sonra ان تسخري الملك روكيائيل يقضى حاجتى بحق اسمك العظيم الاظيم و بحق اسمائك الحسنى *es’elüke en teshire lilmeliki rûkîyâile yaqdî ḥâceti biḥakḳi ismike'l azîmü'l a’zamü ve biḥakḳi esmâ’ikel husnâ yâ Allâhü...* “Melek Rukyâil’i hacetlerimi yerine getirmesi için senin ulu ismin ve Esmâü'l-Hüsna’ların için emrime ver. Ey Allah....” şeklinde devam ettirilmektedir. Sonunda ise

يا غياث المستغيثين اغثنى يا غياث المستغيثين اغثنى يا رحمن يارحيم برحمتك يا ارحم الراحمين
اللهم سخري الملك روكيائيل قد شغفها حبا يحبونهم كحب الله والذين آمنوا اشد حبا لله يحبهم و

يحيونه كلا لا تطعه واسجد واقترب *yâ Ğiyâsel müstegîsîne eġsînî yâ rahmânü (...)*
Allahümme sehħir lilmülki rukÿâyüle kad şegafehâ ħubben yüħıbbûnehüm
keħubbillâhi (...). “Ey yardım edilenlerin yardımcısı bana yardım et, Ey
 yardım edilenlerin yardımcısı bana yardım et. Ey Rahmân ey Rahîm
 rahmetin hakkına ey merhametlilerin en merhametlisi, Allah’ım Melik
 Rukyâil’i emrime ver muhakkak onu Allah’ı sever gibi seviyorlar. İman
 edenler ise Allah için sevgice daha kuvvetlidirler, Hayır, sakın onu dinleme
 de, secde et ve yaklaş” cümlesiyle vird bitirilmektedir.

Diğer havâs kitaplarında verilen bilgilere göre “Cehtatîl’in” ismi Esmâü’l
 A’van’dır. “tatîl” kelimesi eklenerek yapılmıştır. Fakat bu isimlerin önüne yâ edatının
 gelmesinin gerektiği söylenmiştir.¹⁴³⁷

Metin içerisinde geçen kaf ve nun arasında şeklindeki ifadeyle Yâsin
 Sûresi’nde geçen (kûn feyekûn) emrinin kastedilerek, kef ile nun arası kadar kısa bir
 zaman ifade edilmek istenmiştir.

Pazartesi gününün virdi ise, Yâsin Sûresi’nin ilk 13-17. ayetleri ile
 başlamaktadır. Sonrasında Pazar gününün virdinde kullanılan cümleler eklenmekte ve
 اللهم الق محبتى فى قلب عبدك خادم السورة و سخر لى كما سخرت البحر لموسى عليه السلام والنار لابراهيم
 .. عليه السلام *Allahümme elkı meħabbetî fi kalbi ‘abdike ħâdimi’s sureti ve saħħır lî kemâ*
sehħarte’l bahre limûsâ vennâre li ibrahîme ‘aleyhisselâmü (...) “Allah’ım kulunun
 kalbinde muhabbetimi ilga et/ver ve Musa (a.s)’ya denizi ve İbrahim (a.s)’e nuru/ateşi
 verdiğin gibi sûrenin hâdimini emrime ver...” metni eklenerek ve yukarıdaki örneklerin
 benzeri cümleler kurularak vird tamamlanmaktadır.

Salı gününün virdi ise Yâsin Sûresi’nin 18-27. ayetleriyle başlamakta ve;

يا ملك يوم الدين يا مقلب القلوب و الابصار اجب يا محرز سامعا مطيعا بحق مقلب القوب الابصار
 و بحق الغالب عليك امره طيكل و بحق فهطهيل فاذا جاء وعد ربي جعله دكا و كان و عد ربي حقا
 اقسمت عليك بحق الملك الغالب عليك امره ابى محرز الاحمر و بحق كطلحيوس...
Yâ Mâliki
yevmiddîni yâ müķallibel ķulûbü vel’ebşâri ecib yâ miħrazü sâmiân mütf’an
biħakķı müķallibel ķulûbü vel ebsâri ve biħakķı’l meliki’l ġalibi ‘aleyke
emrihi taykelü ve bi ħakķı feħtahil feizâ câe va’dü rabbî ce’alehü dekken ve
kâne va’dü rabbî ħakķan aķsemtü aleyke biħakķı’l meliki’l ġâlîbi ‘aleyke
emrühü ebî miħrazül aħmer ve biħakķı keħalħayûs...

¹⁴³⁷ İdris Çelebi, Usûlül Bast fi Sirril Evfak vel Havâs, 78.

şeklinde devam etmektedir. Metinde cin krallarından olan Ahmar'ın lâkabına yer verilerek Mihraz'ın icabet etmesi istenmiştir. Devamında ise **طیکل** Taykıl ve **فهطهیل** Fehtahîl'in hakkı için denilmiştir. Burada yemin edilen ise cin krallarından olan Ahmar'dır ve lâkabıyla birlikte **ابى محرز الاحمر** Ebi Mihraz şeklinde kullanılmıştır. Sonrasında ise **كطلحيوس** *Keṭalḥayûs*'un hakkı için denilmektedir.

Daha sonra **اللهم سخرلى خادم هذه السورة كما سخرت البحر لموسى عليه السلام والنار لابراهيم** *Allâhümme saḥḥir lî ḥâdime hâzihissûreti kemâ seṭartel baḥre limûsa vennâre liibrâhîme 'aleyhisselâmü...* sûrenin hâdiminin emrine verilmesinin istendiği benzer cümleye yer verilmekte ve **سخرلى خادم هذه السورة يأتى اليوم ويقضى حاجتى و بحق اسمك** *saḥḥir lî ḥâdime hâzihissûreti ye'tilyevme ve yaqđî hâcetî ve biḥaqqî ismüke'l 'azîmi'l a'zâmi ve biḥaqqî esmâike'l hüsnâ* denilerek tekrar sûrenin hâdiminin emrine verilmesi istenmektedir. Devamında ise diğer cümlelerdeki benzer cümleler kullanılarak vird tamamlanmaktadır.

Çarşamba gününün virdi ise Yâsin Sûresi'nin 28-47. ayetleri ile başlamakta ve **اياك نعبد و اياك نستعين اجب بحق السريع المعبود و بحق الملك الغالب عليك امره سعض و بحق فهطهطيل قال** *İyyâke na'büdü ve iyyâke neste'inü ecib biḥaqqîs serî'al ma'büdü ve biḥaqqî'l meliki'l gâlibi 'aleyke emrihi sa'feḍa ve biḥaqqî fehtahtîl kâle mûsâ mâ ci'tüm bihis sıḥre innallâhe seyübtilühü ve biḥaqqîllahi'l meliki'l ma'bûdi...* şeklinde devam etmekte ve içerisinde **سعض**, **فهطهطيل** gibi isimlere yer verilmektedir. Sa'faz kelimesi ebcedde kullanılan sıralamanın kelimelere dönüştürülmüş hali olan bu kelimelerin dördüncüsüdür. Ve bu kelimelerin ne anlama geldiği konusunda kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ve **بعق فهطهطيل و بيهاققي فهتاhtil** Fehtahtîl'in hakkı için denilmektedir. Bu isim de Esmâü'l A'van'dır ve "tatîl" ekiyle oluşturulmuştur.

Sonrasında diğer virdlerde de yer alan metnin benzeri olarak **اللهم سخرلى خادم هذه السورة كما سخرت البحر لموسى عليه السلام النار لابراهيم عليه السلام...** *Allâhümme saḥḥir lî ḥâdime hâzihissûreti's şerîfeti kemâ saḥḥarte'l baḥre limûsa vennâre liibrâhîme...* sûrenin hâdiminin Allah'tan emrine verilmesi istenmektedir.

Daha sonra **سخرلى خادم هذه السورة يقدى حاجتى بحق اسمك العظيم الاعظيم يا الله...** *sehḥara lî ḥâdime hâzihi's sûreti yaqđî hâcetî biḥaqqî ismike'l 'azîmi'l a'zâmi yâ*

Allâhü... şeklinde tekrar sûrenin hâdimini emrine isteyen cümleler bulunmakta ve virdin sonu diğer virdlerde olduğu gibi benzer cümlelerle bitirilmektedir.

Perşembe günün virdi de diğer virdlerde olduğu gibi Yâsin Sûresi'yle başlamaktadır. Yâsin Sûresi'nin 48-60. ayetleriyle başlayan vird,

اللهم انى اسئلك يا قادر يا مقتدر يا لطيف يا خالق يا هادى اجب يا اسرافيل و انت شهورش
سامعا موتيا بحق هذه الاسماء اهدنا الصراط المستقيم و بحق ههطيل وانه لكتاب عزيز لا ياتيه
الباطل من بين يديه و من خلفه تنزيل من حكيم حميد اجب يا حادم هذه السورة بحق قرشت و اقض
...*Allâhümme innî es'elüke yâ kâdirü yâ muqtedirü yâ latîfü yâ hâlîku*
yâ hâdî ecib yâ isrâfîle ve ente şemhûreş sâmi'an müti'an bihakki hâzihi'l
esmâi ihdina's şırâta'l müstekîme ve bihakki hehtîl ve innehü lekitâbün
'azîzün lâ ye'tîhi'l bâtle min beyni yedeyhi ve min hâlfîhi tenzilün min
hakîmün hamîdün ecib yâ hâdime hâzihi's şureti bihakki kareşet vaqdi
hâceti... şeklinde devam etmektedir.

Virdin içerisindeki cümlelerde ise *اسرافيل Isrâfil*'in ve *شهورش Şemhureş*'in icabet etmesi istenmekte ve *بحق ههطيل Hehtîl*'in hakkı için denilmekte, sonrasında ise sûrenin hâdimine hitap edilerek icabet etmesi *بحق قرشت Karaşet*'in hakkı için istenmektedir. Karaşet ise Ebced Hevvez.....sıralamasında beşinci kelimeyi oluşturmaktadır. Sonrasında ise her virdde kullanılan cümleler kullanılmakta ve اللهم *Allâhümme saħħürî خادم هذه السورة كما سخرت البحر لموسى عليه السلام النار لابراهيم عليه السلام...* *saħħür lî hâdime hâzihissûreti kemâ saħħarte'l baħre limûse vennâre liibrâhîm...* tekrar sûrenin hâdiminin emrine verilmesi istenmektedir. Daha sonra da اللهم القى محبتى فى *(...)* قلب خادم هذه السورة *وقد شغفها حبا يحبونهم كحب الله و الذين آمنوا اشد حبا لله يحبونهم و يحبونه كلا لا تطعه* *Allâhümme elkı meħabbeti fi kalbî hâdime's sûreti kad şegafehâ ħubben* *yüħubbûnehüm keħubbillâhi vellezîne âmenû eşeddü ħubben lillâhi yüħubbûhüm ve* *yüħubbûnehü. Kellâ lâ tüti'hü vescüd vaķterib...* Allah'ım bu sûrenin hâdiminin kalbindeki muhabbetimi ilga et denilmekte be benzer cümlelerle vird tamamlanmaktadır.

Cuma günü virdi de Yâsin Sûresi'nin 60-69. ayetleriyle başlamaktadır. Sonrasında;

اللهم انى اسئلك يا حليم يا عليم يا علام الغيوب يا نور يا على يا لطيف يا هادى ان تسخرلى خادم
هذه السورة اجب يا ابيض سامعا مطيعا بحق الملك الغالب عليه امره تخذ و بحق جهلظليل اليه
يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح يرفعه اقسمت عليك يا جهظيانيل و انت ابيض (...)

Allâhümme innî es'elüke yâ halîmü yâ alîmü yâ allâmü'l gûyübü yâ nûrû yâ 'aliyyü yâ latîfû yâ hâdî in teshîrli hâdime hâzihissûreti ecib yâ ebyağu sâmi'an müti'an bihakķı'l meliki'l gâlibü 'aleyhi emrühü saħze ve bihakķı cehletîtle ileyhi yes'adül kelimü't tayyibü vel 'amelü's sâlihu yerfe'uhü. Aksemtü 'aleyke yâ ceħtıyâil ve ente yâ ebyağu... şeklinde devam edilmektedir.

Burada ise icabet etmesi istenilen cin krallarından olan **ابيض Ebyad'**dır ve **ثخذ** *Seħaz'*ın (Ebced sıralamasında yedinci kelimedir) ve **جهلظيل Cehletitil'**in hakkı için denilmektedir. Cehletitil ismi de Esmâ'ül A'van'dır. "-tatil" ekiyle oluşturulmuştur. Sonrasında ise **جهطيائيل Ceħtıyâil** ve Ebyad'ın üzerine yemin edilmektedir. Bu şekilde devam ederek diğeri virdlerde geçen cümlelere yer verilmiş ve **اللهم سخرلى خادم هذه السورة** *Allâhümme saħħur lî hâdime hâzihissûreti kemâ saħħartel baħre limûsa vennâre liibrâhîme 'aleyhisselâme...sûrenin hâdiminin emrine verilmesi istenmiştir. Sonrasında ise اللهم الق محبتى فى قلب خادم هذه* *السورة* *و قد شغفها حبا يحبونهم كحب الله و الذين آمنوا اشد حبا لله يحبوهم و يحبونه كلا لا تطعه واسجد واقترب.* *Allâhümme elķi meħabbeti fi ķalbî hâdimessûreti ķad şegafehâ ħubben yüħubbûnehüm keħubbillâhi vellezîne âmenû eşeddü ħubben lillâhi yüħubbûhüm ve yüħubbûnehü. Kellâ lâ tüti'hü vescüd vaķterib...* Allah'ım bu sûrenin hâdiminin kalbindeki muhabbetimi ilga et şeklinde her virdde verilen cümlelerle vird sonlandırılmaktadır.

Cumartesi günü virdine Yâsin Sûresi'nin 70-83. ayetleriyle başlanmış ve;

يا ظاهر يا عزيز يا ملك يا مؤمن يا مهيمن يا قادر يا كبير اجب يا كسفياييل و انت يا ميمون بحق غير المغضوب عليهم ولا الضالين و بحق غير المغضوب عليهم ولا الضالين و بحق القاهر فوق عباده الكبير المتعال و بحق الملك الغالب عليك امره ضغط و بحق كحططيك لمقفنجيل فوق الحق و بطل ما كانوا يعملون *(...)* *Yâ zâhirü yâ 'azîzü yâ melikü yâ mü'minü yâ müheyminü yâ ķadirü yâ kebîrû ecib yâ kesfiyâile ve ente yâ meymûne bihakķı ġayril mağdûbi 'aleyhim ve leğdâllîne ve bihakķıl ķâhirü fevķa ibâdihî'l kebîrû'l müteâl ve bihakķı'l melikü'l gâlibi 'aleyke emrühü dazağ ve bihakķı kâħtaġkü limukfencîle feveķa'al ħakķu ve beġale mâ kânü ya'melûne ecib yâ hâdime hâzihissûreti... şeklinde devam ettirilmiştir.*

Buradaki metin içerisinde ise diğeri virdler gibi Allah'ın esmalarına hitaplar bulunmakta ve devamında **كسفياييل Kesfiyâil'**den ve cin krallarından olan **ميمون Meymûn'**dan icabet etmesi istenmektedir. Bu virdde ise ebced sıralamasındaki son

kelimeye “ضغ” *dazağ* yer verilmektedir. Devamında ise bunların *كحططيك لمقفنجيل* *kâhṭaṭikū limuqfencîle*’nin hakkı için yapılması istenmekte ve tekrar sûrenin hâdiminin icabet etmesi istenmektedir.

Daha sonra da sûrenin hâdiminin emrine verilmesi istenmekte هذه *اللهم سخري خادم هذه* *Allâhümme sehḥare lî ḥâdime hâzihissûretiş şerîfeti kemâ sehḥarte’l baḥre limûsâ vennâre liibrâhîme*...ve Allah’ın büyük ismi ve Esmâü’l-Hüsna’ların hakkı için Kesfiyâil’in ve Meymûn’un emrine verilmesi istenmektedir. Metin ise şöyledir: *اللهم سخري كسفيانيل و ميمون بحق اسمك العظيم الاعظم وبحق اسمائك ...* *Allâhümme saḥḥir lî kesfeyâile ve meymûne biḥakḳi ismike’l azîme’l a’zâme ve biḥakḳi esmâike’l husnâ yâ Allâhü....*

(...) *اللهم سخري خادم هذه السورة الشريفة قد شغفها حبا* Cümle diğer virdlerde olduğu gibi *Allâhümme* *يحبونهم كحب الله و الذين آمنوا اشد حبا لله يحبونهم و يحبونه كلا لا تطعه واسجد واقترب. sehḥare lî ḥâdime hâzihis sûretiş şerîfetiḥ kad şeğafehâ ḥubben yüḥibbûnehüm keḥubbillâhi vellezîne âmenû eşeddü ḥubben lillâhi yüḥibbühüm ve yüḥibbûnehü. Kellâ lâ tüṭi’hü vescüd vakṭerib*... sûrenin hadiminin emrine verilmesinin istendiği benzer cümlelerle tamamlanmaktadır.¹⁴³⁸

Şartları yerine getirerek virdleri okumaya devam eden kimse, hayrı çağırarak ve şerri def edecektir. O kimsenin Allah’ın lütuf ve keremine mazhar olacağı ve bunda kesinlikle şüphe olmadığı söylenmektedir.¹⁴³⁹

Yukarıda görüldüğü gibi verilen virdler Yâsin Sûresi ayetleriyle başlamakta ve devamında verilen metinlerle cin davetlerine dönüşmektedir. Virdlerde açık bir şekilde cin krallarının isimlerine yer verilmiş ve onlardan faydalanmak amacıyla emrine verilmesi istenmiştir. Bunların dışında yardımcı beklenen melek ismindeki ruhani varlıklar ve muhtemelen Yâsin Sûresi’nin hâdimi bulunmaktadır. Evrâd olabileme şartları arasında bulunan virdlerin içeriklerinin Kur’an ve Hadislerden oluşması usûlünün aksine Kenzü’l-Havâs’ta haftanın her günü için hüddâm/cin çağırma daveti yer almakta ve bu şekilde haftanın her günü için bir hâdim daveti hazırlanmış olmaktadır.

Kenzü’l-Havâs kitabının başında bulunan ve yazar tarafından okuyucu için yapılan uyarıların bir benzerini de “Ceremonial Magic&The Power of Evocation”¹⁴⁴⁰ isimli kitapta görmekteyiz. Haftanın her günü için melekler tahsis edilmiş ve ayrıca her

¹⁴³⁸ Kenz., c.III, s. 59-73.

¹⁴³⁹ Kenz., c.III, s. 57.

¹⁴⁴⁰ Joseph C. Lisiewski, *Cremonical Magic&the Power of Evocation*, Introduced by, Christopher S. Hyatt, & Jason Black, New Falcon Publications Las Vegas, USA, 2004.

güne ait dualar verilmiştir.¹⁴⁴¹ Kitap okuyucuya henüz başlamadan önce kitabı dikkatli bir şekilde okuması için uyarı yapmaktadır ve kişinin istediklerinin yerine getirileceğini söylerken kesinlikle ifadesini de kullanmaktadır.¹⁴⁴² Söz konusu kitabımızda da yazar birçok yerde verilen formüllerin denendiğini ve şartların yerine getirildiği sürece kesinlikle etkisini göstereceğini ifade etmektedir. Kitapta verilen uygulamaların düzenleri, Kenzû'l-Havâs'takiyle benzerlik göstermektedir.

Virdlerde bu sûrenin hâdimi şeklinde ifadelere yer verilmiştir. Yâsin Sûresi'nin tamamına yer verilmesinden dolayı muhtemelen Yâsin Sûresi'nin hâdimine hitap yer almaktadır.

2. Hizblerin Kullanılması

Çoğulu “ahzab” olan “hizb” kelimesi kısım, parça, bölük, silah gibi anlamlarda kullanılmıştır.¹⁴⁴³ Maddi ve manevi bir takım maksatların gerçekleşmesi için düzenlenmiş, sufiler ve tarikat ehilleri tarafından bazen de tarikat ehli olmayan fakat dindar kimseler tarafından okunan duaların genel adı olmuştur.¹⁴⁴⁴

Hizbler Arapça yazılmış kısa ve veciz cümlelerden oluşmuş edebi değeri açısından seçilerek okunması, ezberlenmesi ve dinlenmesi kolay metinlerdir. Hizbler belli kurallar ve şartlar doğrultusunda amaca ulaşmaya kadar okunmaktadır. Hizbler genellikle başladığı kelime veya düzenleyen kimsenin adıyla veya hangi maksatla yazılmışsa onunla isimlendirilmişlerdir.

Hizblerde Esmâü'l-Hüsna'lara, Allah'ı öven, nimetleri hatırlatan cümlelerle, dua cümlelerine geniş yer verilmektedir. Buna göre hastalıklardan şifa bulmak için, borcun ödenmesi, sıkıntı ve üzüntüden kurtulmak, felaket ve afetlerden korunmak ve bir kimsenin uzaklaşmasını sağlamak, düşman şerrinden korunmak, güvenli bir yolculuk, başarı sağlamak, rızık, zenginlik, zihin açıklığı, zâlim ve zorbalardan kurtulmak, devlet adamlarının veya büyüklerinin yanına rahatlıkla çıkabilmek onların karşısında itibar kazanmak, karı kocanın arasını düzeltmek gibi amaçlarla hizbler düzenlenmiştir.

¹⁴⁴¹ Claremont, *a.g.e.*, s. 125.

¹⁴⁴² Lisiewski, *a.g.e.*, 9.

¹⁴⁴³ Hançerlioğlu, *a.g.e.*, s. 704.

¹⁴⁴⁴ Uludağ, “Hizb”, DİA, c.18, s. 182.

a) Hizblerin Okuma Şartları

“**Hizbül Bahr,**” herşey için okunmakla birlikte özellikle denizde güvenle yolculuk yapılması adına düzenlenmiş bir hizb’tir.¹⁴⁴⁵ Hizbün Nasr, ise başarı veya zafer için,¹⁴⁴⁶ Devr-i ala Hizb-i şerifi de menfaat ve korunma için okunmaktadır.

El-Hüseynî, büyük evliyalardan olduğu söylenen Ebi Hasanü'ş Şazeli'nin hazırladığı "**Hizbü'n-Nasr**" için düşmanları kahir veya uslandırmak, belaları önlemek, Allah'ın insanları kollamasını ve korumasını sağlamak ve daha birçok hususta etkili ve tecrübe edilmiş bir hazinedir, demektedir.

Şeyh Muhyiddini'l Arabi'nin tertip ettiği söylenen “**Devr-i Âlâ Hizbi**” şerifinin Havâs-ı Celilesinin pek çok olduğu ve dilekler, zorluklar, menfaat, korunma hususlarında ve özellikle düşmandan korunmada keskin bir kılıç kadar etkili olduğu söylenmektedir. Bu hizb ise daima hergün sabah namazını kıldıktan sonra, bir kere okumalı bir menfaat sağlanmak ve zor durumlardan kurtulmak içinse, üç gün geceleri sabaha karşı, yani gece yarısı ile sabah arasındaki zaman içinde üçer defa okunmalıdır,¹⁴⁴⁷ denilmektedir.

Yine aynı Şeyh Ebu'l Hasan el-Şazeli'nin tertip ettiği “**Hizbü'l Berr**” hizbi bulunmaktadır.

Hizbi okumak için önce verilen başlangıç virdinin okunması ve bu başlangıcı bir defa okuduktan sonra Fâtiha Sûresi'ni okuyarak, elleri yüze sürerek kişinin niyeti ne ise ona niyet etmesi sonrada Hizb-i Şerif okunmaya başlaması gerekmektedir.¹⁴⁴⁸ Görüldüğü gibi hizbler için ayrı ayrı okuma şartları verilmiştir.

b) Hizblerin Kullanılması ile İlgili Örnekler

Örnek 1: Düşmanı uslandırmak veya kahretmek için **Salı gecesini** sabaha karşı kitapta verilen **Devr-i Âlâ Hizb-i** şerifini **41 defa** okumak gerekmektedir. Sonucunda zâlim, ya zulmünden vazgeçip yola gelecek yahut helak olacaktır.¹⁴⁴⁹

¹⁴⁴⁵ Kenz., c.III, s. 103.

¹⁴⁴⁶ Kenz., c.III, s. 100.

¹⁴⁴⁷ Kenz., c.III, s. 155-156.

¹⁴⁴⁸ Kenz., c.III, s. 105-107.

¹⁴⁴⁹ Kenz., c.III, s. 155.

Diğer büyüsel örneklerde olduğu gibi **kara büyüünün** kullanıldığı bu örnekte bir zâlimin öldürülmesi için tercih edilen iki gündün biri olan Mars'ın yönetimindeki Salı günüdür. Kişi farketmeden savaş tanrısı Mars'ın yardımını isteyerek zâlim olduğunu düşündüğü kişiyi öldürmesini istemektedir. Tekrar sayısı olarak 41 tercih edilmiştir.

Örnek 2: Kısmet ve şansın açılması için, güneş doğmadan önce **yağmur veya kuyu suyu** üzerine, üç gün **31'er** defa **Hizbü'l-Bahr'ı** okuduktan sonra, o su ayak basmayacak bir yere veya **akarsuya** dökülmelidir, böylece istenilen elde edilmiş olacaktır.¹⁴⁵⁰

Ak büyüünün kullanıldığı bu örnekte ise okunması istenilen Hizbü'l-Bahr'dır. Muhtemelen Arapça deniz anlamına gelen "bahr" kelimesinden hareketle yağmur, kuyu suyu ve akarsu gibi suyla ilgili malzeme ve yerler kullanılmıştır.

Filistinlilerde kaynak, kuyu, mağara, dere ve köprülerde ikamet eden ruhların bulunduğu inanılmıştır. Bu ruhlar İfrit ve Rassad olarak isimlendirilmişlerdir.¹⁴⁵¹ Formülün atılması için ayak basılmayan yerlerin seçilmesi oradaki ruhani varlıkların da yardımlarının beklenmesi, hizb'e verilen önemi göstermektedir.

Benzer bir örnekte ise çocuk sahibi olmak için, karı veya koca üç gün, üçer defa Hizbü'l-Berr'i okumaları veya bir su üzerine okutarak, o sudan birazını karıştırdıkları su ile üçgün yatağa girmezden evvel gusül ederek cinsi ilişkide bulunmaları gerekmektedir. İkinci kez daha bir leğen içinde guslederek, bu leğendeki suyu, ya bahçede ayak basılmayan bir yere veya bir duvarın dibine dökerlerse çocuk sahibi olabilecekleri söylenmektedir.¹⁴⁵²

Yapılan bu uygulamanın sonunda formül ayak basılmayan, تنها bir yere dökülmektedir. Çocuk sahibi olma ve yapılan uygulamalar arasında bir bağ kurmak oldukça zor görünmektedir.

Örnek 3: Kalplere sevgi aşılacak ve onları kazanmak için üç gün **15'er** defa gülsuyu üzerine **Hizbü'l-Berr'i** okuyup, bu sudan birazını yüzüne ve ellerine sürerek

¹⁴⁵⁰ Kenz., c.III, s. 105.

¹⁴⁵¹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 48.

¹⁴⁵² Kenz., c.III, s. 112.

sevmesini istediği kimsenin yanına giderse, o kimse tarafından sevilecektir¹⁴⁵³ denilmektedir.

Örnekte, Hizbü'l-Berr'in suya okunmasıyla elde edilen tılsımlı suyun yüze, ellere sürülmesi ve hizbin etkisiyle kişinin karşıdaki kimseye daha güzel görünmesi sağlanmış olmaktadır. Bu da **ak büyü** çeşitine girmektedir.

3. Kasidelerin Kullanılması

“Kaside” sözlükte kastetmek, azmetmek anlamlarına gelmektedir. Ayrıca belli bir amaçla söylenmiş üzerinde düşünülmüş, gözden geçirilmiş şiir olarak da tarif edilmektedir. Şarkiyatçıların birçoğu sonraki dönemlerde bu tarzdaki şiirlerin kasıt ve garaz gibi anlamlarla alakalı olduğunu söyleyerek, dilenme ve bağış talep etme şiirleri olduklarını söylemişlerdir.¹⁴⁵⁴

Kasidetü'l-Bürde, Mısırlı bir sufi ve şair olan Muhammed b. Said el-Busiri'nin Hz. Peygamber için yazmış olduğu manzumesi el-Kevakibü'd-dürriye fi medhi hayri'l-beriyeye'nin kafiyesi “mim” olduğu için kasidetü'l-mimiyye denilmiş, şairin tutulmuş olduğu bir hastalık sonucu geçirmiş olduğu felçli durumundan kurtulmasına vesile olduğuna inanıldığı için de Kasidetü'l-Bürde olarak meşhur olmuştur.

Kaside 10 bölümden oluşmakla birlikte en eski nüshalarında 160 beyit yer almakta olduğu sonrakilerde ise beyit sayısının 165 beyte kadar ulaştığı ifade edilmektedir. Kasidenin 140. Beyitinden sonraki beyitleri felçlilere şifa olması amacıyla okunan beyitlerdir. Bu beyitler 7 gün süreyle okunmalıdır.¹⁴⁵⁵

Avustralya'da da şiir kullanılmıştır. Öyleki bazı tıp adamları ve büyücüler ise şiir yeteneklerini büyü yapmak için kullanan ozanlardır.¹⁴⁵⁶ Shakespeare ve Elizabethan yazarları da sık sık İrlanda'da ozanların fareleri öldürmek amacıyla kafiyeli şiirler söylediklerini dile getirirler.¹⁴⁵⁷ Mısır'da var olan aşk şarkılarından bazıları büyü amacıyla kullanılmıştır.¹⁴⁵⁸

¹⁴⁵³ Kenz., c.III, s. 112..

¹⁴⁵⁴ Elmalı, “Kaside” DİA, c.24, s. 563.

¹⁴⁵⁵ Kaya, “Kasidetü'l-Bürde” DİA, c.24, s. 569.

¹⁴⁵⁶ Haddon, *a.g.e.*, s. 26.

¹⁴⁵⁷ Haddon, *a.g.e.*, s. 27.

¹⁴⁵⁸ Yamauchi, *a.g.m.*, s. 179.

Kitaptaki örneklerde Kaside-i Bürde; mutlu ve uzun bir ömür için, hafızanın artması ve unutkanlık için, hapisten kurtulmak için, cin ve şeytan tasallutundan çocuğu korumak için, malın ve mülkün korunması için, kendisini başkasına sevdirmek için ve inme (nüzul) için hazırlanan formüllerde kullanılmıştır. Ayrıca Kaside-i Bürde'nin bütün ruh hastaları ve diğer hastalar için bir şifa kaynağı olduğu dertlilere deva, borçlulara eda ve her zorluklar için bir iksir olduğu söylenmektedir.¹⁴⁵⁹

a) Kasidelerin Kullanılmasıyla İlgili Örnekler

Kenzü'l-Havâs'ta şiirlerin ve kasidelerin kullanıldığı bazı örnekler bulunmaktadır.

Örnek 1: Baş ağrısı ne kadar şiddetli olursa olsun, temiz bir kâğıt üzerine, **gül suyunda ezilmiş safran** ve **misk** ile aşağıdaki metni ve şiiri,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَاللَّهُ خَيْرُ حَافِظٍ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ
 "Bismillâhirrahmânirrahîm. El hamdü lillâhi Rabbi'l 'alemin" (sûre-i şerifini sonuna kadar) "Fallahü hayrun hafızan ve nüve erhamurrâhimin."

يا رب رأسى ضرئى   من وجع فيه سكن
 انت اللطيف لما تشاء   وانت لو شئت سكن
 خلقت عرشا فوق ماء   باسم لطيف قد سكن
 فعافنى وداونى   يا من له الريح سكن

وله ما سكن فى الليل والنهار و هو السبع العليم ف ق ج م خ م ت ص {100 دفعه} واسم اعظم
 خاتمى {100 دفعه} وصلى الله على سيدنا محمد و على آله وصحبه وسلم

Yâ Rabbi re'si darreni,   Min vec'in fihi sekenün,
 Entellatîfü limâ teşâüi,   Ve ente lev şî'te sekene,
 Halaqte 'arşen fevka mâin,   Bismîn latîfin kad sekene,
 Fe'âfeni ve dâveni,   Yâ men lehürrîha sekene.

Ve lehü mâ sekene filleyli ve 'n-nehâri ve hüve's-semî'ul 'alîmü. Fe, kaf, cim, mim, hi, mim, te, sad (yüz defa) (ve ismi azam hatemi) ve sallallâhü 'alâ sey्यidinâ Muhammedin ve 'alâ âlihi ve sahbîhi ve selleme"

¹⁴⁵⁹ Kenz, c.III, s. 123-124.

yazıp hastanın üzerine ilâştirilirse hastanın iyileşeceği söylenmektedir.¹⁴⁶⁰

Okunması için verilen metnin arasına eklenen harflerin ise içerisinde iki kez mim harfinin geçmiş olması harflerin bir kelimeye işaret ettiğini veya sayıdan bir harfe dönüştürüldüğünü göstermektedir. Çünkü gruplandırılan harfler arasında bir harfin iki kez kullanıldığı bir örnek bulunmamaktadır.

Mürekkep olarak kullanılan malzemeler gülsuyu, safran ve misktir. Alternatif tıpta safranla karıştırılarak burna çekilen misk karışımının başağrısına iyi geldiği ve zihni açtığı ifade edilmektedir.¹⁴⁶¹

Gülsuyunda, sarhoşluktan ayılanların baş ağrılarını dindirdiğine inanılmıştır.¹⁴⁶² Kitaplarında gül ve gülsuyuna yer veren bir isim de İbn Sina ve İbn Baytar'dır. Ona göre gül hoşkokusundan dolayı ruha hitap ederek insanı rahatlatır. Hızlı atan kalplere iyi gelir. Gülün ruha ve bedene olan etkisini vurgulayarak beynin çalışma ve algılama gücünü olumlu yönde etkileyerek, hafızayı güçlendirdiğini de söylemiştir. Serinletici etkisinden dolayı da, ateş düşürmede etkili olduğuna inanılmıştır. Ayrıca müşhil olarak da kullanılabileceğini söylemektedir.¹⁴⁶³ İbn Baytar başağrısını dindirdiğine de inanmıştır.¹⁴⁶⁴

Gülsuyu Osmanlı'da ise terin kokusunu güzel yapar, bayımlarda ferahlatır, başağrısına iyi gelir. Ağız, boğaz ve kulak ağrılarını dindirir. Cilt hastalıkları için iyi gelir. Gözlere şifa, ruhlara devadır,¹⁴⁶⁵ denilmiştir.

Formülde görüldüğü gibi büyü de kullanılacak malzemenin illaki ayet, esma, vefk veya salat selâmların olması gerekmemektedir. Büyücü anlamsız sözlerle şiir ve kasidelerle büyü formüllerini oluşturabilmekte ve bunlardan hem yardım beklemekte hem de yardım beklenilmesini istemektedir. Örnekte hazırlanan formülün taşınması istenmiş ve bir muska gibi kullanılarak **pasif büyüye** yer verilmiştir.

¹⁴⁶⁰ Kenz., c.IV, s. 79.

¹⁴⁶¹ Erdemir, *a.g.e.*, s. 315.

¹⁴⁶² Onay, *a.g.e.*, s. 409.

¹⁴⁶³ Ayten Altıntaş, *Tarihte, Tedavide ve Gelenekteki Yeri, Gül, Gül Suyu*, Maestro Reklamcılık Ltd. Şti., İstanbul 2009, s. 90-92.

¹⁴⁶⁴ Altıntaş, *a.g.e.*, s. 93.

¹⁴⁶⁵ Altıntaş, *a.g.e.*, s. 94-110.

Örnek 2: Hafızanın artması ve unutkanlık için verilen formülde ise yağmur ve kaynak suyu üzerine Kaside-i Bürde üç defa okunmalı ve bu su sabahları aç karnına birer miktar içilmelidir. Böylece o kimsede unutkanlık olmayacağına inanılmıştır.¹⁴⁶⁶

Kaside, diğer örneklerde olduğu gibi bir ayetin, esmanın, vefkin suya okunarak içilmesi şeklinde kullanılmakta ve örnek **ak büyü** çeşitine girmektedir. Formülün etkisini göstermesi için kullanılan su ise normal bir su değil yağmur ve kaynak suyudur.

Ayrıca Kaside-i Bürde'nin felce iyi geldiği düşünülerek yedi gün üçer defa, Kaside-i Bürde okunursa hastanın iyileşeceği söylenmiştir.¹⁴⁶⁷ Kaside-i Bürde muhtemelen Said el-Busiri'nin rüyasından dolayı örnekte kullanılmıştır. Felç gibi ağır bir hastalığın bir kasideyle ki bir dua bile değil, tedavi edileceğini beklemek doğru değildir.

4. KİTAPTA BULUNAN DİĞER ÖRNEKLER

Kenzü'l-Havâs'taki formüller de ayetlerin, esmaların, vefklerin, vird, kaside, hizblerin kullanılmadan farklı şekillerde mesela salat ve selâmın, kelime-i Tevhid'in veya sadece harf çeşitlerinin kullanılarak tılsım oluşturulmasıyla hazırlananları da bulunmaktadır ve bunları yukarı da verdiğimiz başlıklar altında toplamak mümkün olmamaktadır. Bundan dolayı tezimizde yer verilmesinin gerektiğine inandığımız bazı örnekleri "Kitapta Bulunan Diğer Örnekler" başlığı altında vermeyi uygun bulduk.

1. Kötü Amaçlı Olarak Kullanılması

Bu kısımda bir kişiyi öldürme, evini yıkma, hasta etme hüznün verme, bağlama ve bir yerden kovma ve daha birçok amaçlarla hazırlanmış formüller bulunmaktadır. Fakat burada büyüsel özelliği ön planda olan ve farklı yöntemlerin kullanıldığı örnekleri seçmek kitabın içeriğini yansıtması noktasında daha yararlı olacaktır.

a) Helak Etme ve Bir Evin Yıkılması İçin Örnekler

Kitapta kötü amaçla hazırlanan örneklerden birisi helak etme ve cezalandırmaya yönelik olan büyü formülleridir.

Örnek 1: Cezayı hak ettiğine inanılan bir zâlimin yola gelmesi amacıyla ya onu cezalandırmak ya da ondan kurtulmak için **Perşembe** günü oruç tutarak iftarında

¹⁴⁶⁶ Kenz., c.IV, s. 95.

¹⁴⁶⁷ Kenz., c.IV, s. 96.

zeytin ve **hurma** gibi hafif şeyler yenmelidir. Akşam ve yatsı namazını kıldıktan sonra gece yarısında temiz ve **tenha bir yerde** iki rekât namaz kılınmalı, namazdan sonra da üçer kez peşpeşe bin defa “la havle vela kuvvete illa billahil aleyyil azim”i ve arkasından da bir adet **يا لله ان كنت تعلم ان فلان بن فلانه لا يترك ظلمه على عبادك خذ بحولك وقوتك يا** اللهم ان كنت تعلم ان فلان بن فلانه لا يترك ظلمه على عبادك خذ بحولك وقوتك يا جبار *Allâhümme in künte ta'lemü in fülânübnü fülâne lâ yetrükü zûlmehü 'alâ 'ibâdike huzühü bihavlike ve kuvvetike yâ kâhhârü yâ müntekîmi yâ şedîdü'l batşe yâ cebbârü.*” şeklindeki zâlimin yolundan dönmesini veya kahredilmesinin istenildiği dua okunmalıdır. Üçüncü tekrardan sonra da Hz. Peygambere salat ve selâm ederek bitirilmelidir. Nihayetinde zâlim kişi ya düzelecek ya da ölecektir.¹⁴⁶⁸

Oluşturulan dua metninde cezalandırılması amaçlanann kimsenin isminin yazılabileceği “falan ibni falan” şeklinde geçen bir yer bulunmaktadır. Duanın sonunda kullanılan Allah’ın esmaları ise zâlimin cezalandırılmasına uygun olabilecek Kâhhâr, Müntakim, Cebbâr gibi isimlerdir ve Yâ Şedidül Betşa (şiddetli cezalandıran) gibi bir hitap yer almaktadır.

Hazırlanan formül normal duaların özelliği olan duanın Peygamber’e salat ve selâmla bitirilmesi usûlü gibi burada da büyü örneği normal bir dua gibi sonlandırılmaktadır. İçersinde her ne kadar oruç, namaz, ayetler, esmalar gibi dini unsurlar bulunsa da uygulamanın amacı doğrudan zâlimin düzelmesi veya ölmesine yönelik olduğu için normal bir dua örneğinden ziyade, kişinin kahrini isteyen büyüsel bir formüldür ve **aktif büyü** türüne girmektedir.

Örnek 2: Verilen bu örnekte ise bir kimse düşmanından öç almak isterse yapması gereken şey düşmanın tahtadan bir figürünü yaparak çalılık arasına bırakmaktır. O figür orada çürüdükçe o kişi de çürüyüp ölecektir.¹⁴⁶⁹

Açık bir şekilde **taklit büyü**nün kullanıldığı bu örneği hazırlamada kullanılan yöntemlerin halen yaygın bir şekilde Avrupa’nın bazı kısımlarında hatta hemen hemen dünyanın her yerinde kullanıldığı bilinmektedir.¹⁴⁷⁰

¹⁴⁶⁸ Kenz., c.II, s. 126.

¹⁴⁶⁹ Kenz., c.I, s. 22-24.

¹⁴⁷⁰ Frazer, *Lectures on the Early History of the Kingship*, s. 46.

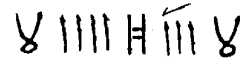
Eski meşhur bir Hint aşk büyüünde bu örneğin aynısı olmasa da taklit büyüünün kullanılması açısından benzer olan bir örnekte, kişi sevdiği kadının kilden bir heykelini yapmakta ve onun kalbine bir ok atarak, okun kalpte açtığı yara gibi kadının da kalbinde aşk yarası açmayı ve kadının kalbini kazanmayı umut etmektedir.¹⁴⁷¹

Örnekte düşmanı olduğuna inanılan kimsenin açık bir şekilde zamanla ölmesi amaçlanmaktadır. Fakat her insanın düşmanı olabileceğini unutmamak gerekir. Ayrıca düşmanı olanın haklı olacağını gösteren bir şey de olamaz.

Örnek 3: Birde hayır ve şer hateminin birlikte kullanılarak bir kalenin veya evin yıkılması istenirse iki adet balmumu alınarak birinin üzerine hayır, diğerinin üzerine de şer hateminin (mühür) yazılması gerekmektedir. Yazılan balmumları yıkılması istenilen yerin eşığının altına gömülerek üzerine hamam veya bulaşık suyu dökülmelidir. Böylece o yer yıkılacaktır.¹⁴⁷² Hayır ve şer hatemi ise şu şekildedir:

Şekil 42 Hayır Hatemi

Şekil 43 Şer Hatemi

Bir yerin yıkılması amacıyla hazırlanan ve kara büyüye giren bu formülde ise kullanılan malzemeler örneğin amacından dolayı hamam veya bulaşık suyu gibi pis bir sudur. Kullanılan malzemelerin formüllerin amaçlarına göre değiştiği, iyi amaçlı örnekler için güzel kokulu ve temiz, tatlı şeylerin tercih edildiği, kötü amaçlı olarak hazırlanan formüller içinse pis ve kötü kokulu şeylerin seçildiği görülmektedir.

Balmumunun büyü formüllerinde kullanımı Babil dönemine kadar eskiye dayanmaktadır. Babilin en son krallık döneminde hazırlanan formüllerde balmumu, bal, kil, susam, un, katran ağacı, bronz kullanılmış ve hazırlanan formüller Babil cadısı tarafından tabuta, kapı eşiklerine, şehir girişlerine, insanların sıkça gelip geçtiği köprü gibi yerlere o kişilerin aynı kaderi paylaşmaları amacıyla saklanmış veya gömülmüştür.¹⁴⁷³

¹⁴⁷¹ Frazer, *Lectures on the Early History of the Kingship*, s. 44-45.

¹⁴⁷² Kenz, c.I, s. 35.

¹⁴⁷³ Akın, *a.g.e.*, s. 367.

b) Hasta Etme İçin Örnekler

Örnek 1: Dilediği bir kimseye baş ağrısı veya kalb azabı çektirerek cezalandırmak isteyen kimse verilen metni yazıp, bunu bir **demirci örsünün** altına koymalıdır. Demirci o örsün üzerinde demir dövdükçe o adamın da beyni ve kalbi vurulmuş ve cezasını çekmiş olacaktır.¹⁴⁷⁴

El-Hüseyinî formülün sonunda bu cezayı hak eden kimselerden başkasına yapmamayı şiddetle tavsiye ederim. Çünkü günahı ve tehlikesi çok büyüktür, diyerek uyarı da bulunmaktadır.

Taklit büyüü kullanılarak başağrısı verilmek istenilen örnekte, formül hazırlanırken demir kullanılmıştır. Demiri cinlerin sevmemesinden dolayı ve insanlar için ilginç bir maden olmasından dolayı sonraki dönem büyülerin de kullanımına çokça rastlanmaktadır.¹⁴⁷⁵ Demirin en eski Sümerce adı an-bar şeklinde geçmektedir. Göksel maden anlamına gelmektedir.¹⁴⁷⁶

Cinlerin yiyecekleri bozduklarının düşünülmesinden dolayı içine konan yiyecek maddelerinin bozulmasını önlemek için kablarn içine demir konmuştur.¹⁴⁷⁷ Demirden cinler tiksinimektedirler.¹⁴⁷⁸

Demir, Mars'la ilişkilendirilen bir madendir.¹⁴⁷⁹ Bu da niçin bu formülde demirin kullanıldığını açıklamaktadır. Yine kötü amaçla hazırlanmış olan bu formülde demir aracılığıyla Mars'a ulaşma söz konusu olmaktadır.

Büyücüler demiri kullanmaya özen göstermişlerdir. Fakat bir Latin örneğinde aşk iksiri yapılmak istendiğinde bir erkeğin karaciğer ve iliği kullanılmış ve demir bir maddeye dokunmamak için o kişi canlı canlı yakılarak ölüme terk edilmiştir.¹⁴⁸⁰

Hastalıkların tanrıçası olan İshara'ya Hititlerde hastayı sağlığına kavuşturması için gümüş, demir, siyah demir, teneke, bakır ve bronz verilmiştir.¹⁴⁸¹

¹⁴⁷⁴ Kenz., c.II, s. 198.

¹⁴⁷⁵ Cox, *a.g.t.*, s. 39.

¹⁴⁷⁶ Eliade, *Babil*, s. 49.

¹⁴⁷⁷ Zbinden, *a.g.e.*, s. 153.

¹⁴⁷⁸ Hildburgh, *a.g.m.*, s. 151.

¹⁴⁷⁹ Jay Kinney, *The Inner West*, Jeremy P. Tarcher/Penguin, New York, 128; Campbell, *a.g.e.*, s. 3; Ersoy, *a.g.e.*, s. 393.

¹⁴⁸⁰ Cox, *a.g.t.*, s. 39.

Kudüs'teki tapınağın yapımında veya bir sunak yapımında Yahudiler demir bir alet kullanmamışlardır.¹⁴⁸² Demire karşı olan nefret ve ona yaklaşmayı engellemesi ve lanetli olduğu düşünülen kimselerin kendilerini bu metalle korumaları, insanların zihninde demirle cinlerin ve öteki kötü ruhların da uzaklaştırılabilmek için bir silah olabileceği düşüncesi yerleşmiştir.¹⁴⁸³

Demirin fiziki olarak sağlamlık ve dayanıklılığın olduğu kadar özellikle kesici silahların yapımını kolaylaştırmasından dolayı, şeytani bir karaktere sahip olduğu düşünülmüştür. Bu nedendir ki, Hz. Süleyman'ın tapınağında demir malzeme kullanılması yasaklanmıştır.

Sri-Lanka'da ise başağrısı verdirmenin aksine nazar değmesi, baş ağrısı, kramp gibi ağrıları önleyici etkisinden dolayı demir türleri amulet olarak takılmıştır ve astrolojide, tedavi etmede kullanılmıştır.¹⁴⁸⁴

Örnek 2: Bir düşmana göz ağrısı verilmek istenilen bu örnekte ise formül için biraz **balmumu** alınarak bir insan şekli yapılmalı ve üzerine de İsmi azam hatemi ve kişinin adı ile **annesinin adı** yazılmalıdır. Sonrasında şeklin gözüne iki küçük **diken** batırılmakta ve üzerine biraz de **kirli hamam suyu** serpilmiştir. Daha sonra bir tencere alınarak yanan ateşin üzerine değil, sıcak kalması için yanına konmalıdır. Öyle ki üzerine konulduğu zaman o kimse **kör olacaktır**. Hatta fazla kalırsa o kimsenin ölümüne sebep olacağı söylenmektedir. Ateşin yanına konulmasıyla o kimsenin gözleri şiddetli bir şekilde ağrıyacak hatta dünyayı görmez olacaktır. O kimseyi göz ağrısından kurtarmanın yolu ise tencereyi bulunduğu yerden alarak soğuk ve temiz bir suyun üzerine koymaktır.¹⁴⁸⁵

Örnekte göz ağrısı verilmek istenilen kimsenin balmumundan şekli yapılmakta hatta bir hatanın olmaması, formülün yanlış kişiye yapılmaması için anne adı ile birlikte ismi yazılmakta adeta adres verilmektedir. Balmumunun o kimse olduğu tasavvur edilerek gözlerine diken batırılan ve kirli hamam suyu dökülen şeklin aracılığıyla, şekli yapılan kimse göz ağrısı çekmeye ateşin yanına konulan tencerenin ısınmasıyla

¹⁴⁸¹ Ünal, *a.g.e.*, s. 55.

¹⁴⁸² Frazer, *Altın Dal*, s. 171.

¹⁴⁸³ Frazer, *Altın Dal*, s. 173.

¹⁴⁸⁴ Hildburgh, *a.g.m.*, s. 152.

¹⁴⁸⁵ Kenz., c.IV, s. 39.

başlayacaktır. Formülle o kimsenin kör olmasına bile neden olunacağı ifade edilmektedir. Örnekte **taklit büyüsunün** kullanıldığı görülmektedir.

Kullanılan bu yöntemin benzerleri eskiden beri kullanılmıştır. Öyle ki, düşman bir büyücünün üstesinden gelmenin bir yolu onu temsil eden küçük bir figürünü yaparak onu yakmaktır.¹⁴⁸⁶

Yine Ross-shire'de zarar verilmek istenen kişinin kilden bir figürü çizilmiştir. Daha sonra bu kişinin figürünün her tarafına iğne ve dikenler batırılmıştır ki bununla o kişi de eziyet çeksün. Ayrıca figür suyun akıntısına sarkıtılarak zamanla zayıflaması sağlanır ki figürün temsil ettiği kişi de gittikçe zayıflayıp ölümcül bir hastalıkla yok olsun. Fakat nehirde bir yolcu görünürse büyü tam zamanında bozulur ve kişi iyileşir.¹⁴⁸⁷ Kişinin öldürülmesi arzu edilirse diken veya iğne doğrudan kişinin kalbine saplanmaktadır. Bu olay 1899'larda yapılan bir uygulamadır. Bu uygulama sadece eski geleneklerin bir devamıdır. Veya bir kişiye kötülük yapılmak istendiği zaman mumdan veya kilden kişinin resmi yapılır ve o resim ateşte kızartılır. Böylece resmin temsil ettiği kişide mum ve kil gibi hastalıktan eriyip biter, tükenir. Yahudiler Piskopos Eberhard'ın bir figürünün yapılarak Şabat'ta ateşe tutulduğu, bunun sonucunda da Piskoposun ağır bir hastalığa yakalanarak öldüğüne inanırlar.¹⁴⁸⁸

c) Hüzün Verme İçin Örnekler

Örnek 1: Bir düşmanın kalbini hüzün ve düşünce ile doldurarak o kişiyi üzme istenildiği takdirde bir **şişeye** mürekkeple insan resmi çizilmeli, yanına da o kimsenin adı ile **annesinin adı** yazılmalıdır. Şişeye biraz **su** ile **kükürt, karabiber, zeytinyağı** koyarak, şişe ateşin kenarına bırakılmalıdır. Şişe orada kaldıkça ismi yazılı olan kimsenin kalbi hüzünle dolacak ve mutsuz olacaktır. Bu durumdan kurtarmanın yolu ise şişenin soğuk suyun içine atılmasıdır.¹⁴⁸⁹

Taklit büyüsunün kullanıldığı bu örnekte malzeme olarak **kükürt, su, karabiber ve zeytinyağı** kullanılmıştır.

¹⁴⁸⁶ Cavendish, *a.g.e.*, s. 7.

¹⁴⁸⁷ Haddon, *a.g.e.*, s. 20.

¹⁴⁸⁸ Haddon, *a.g.e.*, s. 21-22.

¹⁴⁸⁹ Kenz., c.IV, s. 40.

Oldukça keskin ve sıcak bir koku içermesinden dolayı kükürt simyada sıkça kullanılmıştır. Değişken bir unsura sahip olan kükürt ateşin temasıyla anında değişebilen, yanıcı olabilen bir özelliğe sahiptir. Tıpta göğüs ve akciğer şikâyetlerinde kullanılmıştır. Eski çağlarda da büyüye karşı kullanılan bir maddedir. Sürüler nazara karşı korunmak için kükürtün dumanıyla tütsülenmişlerdir.¹⁴⁹⁰

Kükürtün popüler tıp ve dinde kullanımı çok eskidir. Büyüde buhur amaçlı olarak aşkı bitirmek, büyüün kötü amacını gidermek amacıyla kullanılmıştır.¹⁴⁹¹ Karabiber de acı tadından dolayı muhtemelen kötü amaçla hazırlanan bu örnekte kullanılmıştır.

Zeytinyağı, dâhilen müshil ve safra söktürücü haricen de yumuşatıcı ve yatıştırıcı bir özelliğinin olması ile kişiye hüzün verme arasında bir bağlantı kurmak zor görünmektedir.¹⁴⁹²

d) Dil Bağlama İçin Örnekler

Örnek 1: Evlilik üzerine verilen bu formülde ise istediği kız veya dul kadını büyükleri vermek istemezse verilen tılsım **مالك و و همام الحطام احطا طرالمق** bir dilim **ekmek** üzerine yazılarak ekme, razı olmayan erkek ise **erkek bir köpeğe**, kız ise **dişi bir köpeğe** verilmelidir. Bu şekilde razı olmayanların dillerinin bağlanarak söz söyleyemeyecekleri ifade edilmiştir.¹⁴⁹³

Dil bağlama büyüsü olarak verilen örnekte verilen tılsımın ekme üzerine yazılarak hazırlandığı ve ekmeklerin köpeklere yedirilerek tüketilmesiyle o kimselerin de sözlerinin kesilmesi, bir bakıma tüketilmesi amaçlanmış ve **taklit büyüsü** kullanılmış olmaktadır.

Örnekte üzerine yazılan malzeme olarak kullanılan ekmeğin İslâm'da ayrıcalıklı bir yeri bulunmaktadır. Ekmeğin nimet'tir. Nimet, iyilik, ihsan ve yaşamak için gerekli olan, refah, mutluluk, servet gibi şeylere denilmiştir.¹⁴⁹⁴

¹⁴⁹⁰ Werner, *a.g.e.*, s. 476.

¹⁴⁹¹ Cox, *a.g.t.*, s. 29.

¹⁴⁹² Baytop, *a.g.e.*, s. 369.

¹⁴⁹³ Kenz., c.IV, s. 144.

¹⁴⁹⁴ Ersoy, *a.g.e.*, s. 144.

e) Bir Kimseyi Kovma İçin Örnekler

Örnek 1: Bir kimseyi bir yerden veya bir evden çıkarmak için yapılan uygulamada Allah'ın azametli adının hateminin yazılı olduğu bir kâğıda çıkarılmak istenilen kimsenin adı ve **annesinin adı** yazılmalıdır. Bir serçe yakalanarak serçenin ayağına bağlanmalı ve kuş arkaya doğru azat edilmeli ve de **بو اسماء شريفه حرمته فلان** "اوغلى فلانى بو مكاندن قاچير يا ربى" bu ad hürmetine falan oğlu falanı bu yerden kaçır yâ Rabbi" diye dua edilmelidir.¹⁴⁹⁵

Amaç bir kimseyi gönderme, kovma olduğu için olsa gerek kuş arkaya doğru serbest bırakılmaktadır. Serçenin uçup gittiği gibi kovulmak istenilen kimsenin gitmesi beklenmekte ve **taklit büyü**sü örneğine yer verilmektedir.

Kitapta giden kimseyi döndürme amacıyla hazırlanan formüllere de yer verilmiştir.¹⁴⁹⁶ Geri döndürme için hazırlanan bir Hindistan formülünde, kocasını terk eden kadını çağırmak için bir tılsımda "Göklere ve yeryüzüne, bütün varlıklara durmalarını emrediyorum. Her şeyi durdurmaya gücü yeten ruhu çağırıyorum. Agni'nin yardımıyla geri dönmeyi sağlayacak bütün yolları kullanarak (filanca ve falancanın) bana dönmesini sağla" şeklindeki örnekte kullanılan (filanca ve falancanın) şeklinde verilen yere Kenzu'l Havâs'taki gibi isimlerin yazılması gerekmektedir.¹⁴⁹⁷

Örnek 2: Bir kimsenin yer değiştirmesinin istendiği durumda ise şer hatemi bir kâğıt üzerine yazılarak bu kâğıt hamam akıntısı suyundan alınan suyla kaynatılmalı ve uğursuz bir saatte istenilen yere serpilmelidir. Suyu serperken **توكلوا يا خادم هذه الاسماء بنقل** "فلان بن فلان" **Tevekkelü yâ hüddâmi hazîhil esmâi bi nakli falân bin falân** "ey bu sûrenin hüddamı (falan yerine o kişinin ismi söylenecektir) bu kişinin nakli için vekil ol" denilmekte ve sonrasında da **فأصبحوا لا يرى إلا مساكنهم هيا العجل** **Fe aşbehu lâ yurâ illâ mesâkinehüm hayyel acel**" denilmelidir.¹⁴⁹⁸

Hazırlanan bu formülle şer hateminin isminin hüddamından yardım istenmekte ve ismi verilen kimsenin nakledilmesi dilenmektedir. Yine kötü amaçla

¹⁴⁹⁵ Kenz., c.I, s. 32-33.

¹⁴⁹⁶ Kenz., c.IV, s. 37.

¹⁴⁹⁷ Bulut, a.g.e., s. 85.

¹⁴⁹⁸ Kenz., c.I, s. 33.

hazırlanan bir formül olmasından dolayı şer hatemi, hamam akıntısı ve uğursuz bir saat tercih edilmektedir ve verilen formül kara büyü örneğidir.

2. İyi Amaçlı Olarak Kullanılması

Buraya ise hazırlanırken ayetlerden, esmalardan, vefklerden, hizbler, virdler ve kasidelerden faydalanılmadan insanların faydasına olacak şekilde fakat büyü çeşitleri içersine giren örnekler alınmıştır. Bu örnekler bazı hastalıkların şifası, kısmet açma, doğumun kolay olması, hırsız bulma, define bulma, bir kimseyi hapisten kurtarma gibi ve daha farklı amaçlarla hazırlanmışlardır.

a) Hastalıklara Şifa İçin Örnekler

Örnek 1: Temiz bir tasın içine **misk ve safran** ile verilen duanın yazılarak üzerine **yağmur ve kaynak suyunun** konulup hasta olan kimseye içirilmesi ile o kimsenin eceli gelmemişse hastalığı her ne olursa olsun hastalığın bu şifalı suya karşı koyamayacağı söylenmektedir.¹⁴⁹⁹

Ak büyüünün kullanıldığı örnekte kişinin içerisinde Peygamberimize hitap eden cümlelerin bulunduğu duanın kullanıldığı fakat duanın içersine misk ve safran gibi cinleri cezbetmede kullanılan güzel kokuların ve yağmur suyu ve kaynak suyunun eklenilerek duanın büyüsel bir özellik taşımasına neden olduğu görülmektedir.

Yazmak için kullanılan safran, Jüpiter'in tütsüsü ve Jüpiter'in günü olan Perşembe gününün tütsüsüdür.¹⁵⁰⁰ Safran, Melek Anael'in parfümü olarak da bilinmektedir.¹⁵⁰¹

Onuncu yüzyılda Orta Asya'da kullanılmakla birlikte Çin Tıp Mecellesi'nde kayıtlı ilaçlar arasında yer alan bir madde olan misk ise¹⁵⁰² güzel kokusuyla bilinmektedir.

Perşembe gününün hava ruhlarının anlaşmazlık ve çekişmeleri teskin edeceği ve düşmanlıkları yatıştıracağı ve bütün hastalıkları iyileştireceğine inanılmıştır.¹⁵⁰³ Bu

¹⁴⁹⁹ Kenz., c.I, s. 188.

¹⁵⁰⁰ Lisiewski, *a.g.e.*, s. 180,181.

¹⁵⁰¹ Zalewski, *a.g.e.*, s. 19-21.

¹⁵⁰² Erdemir, *a.g.e.*, s. 315.

¹⁵⁰³ Lisiewski, *a.g.e.*, s. 180,181.

örnekte de şayet kişinin eceli gelmemişse bütün hastalıkların iyileşeceği söylenmektedir.

Safranın renginin sarı olması büyüsel uygulamalarda sarı rengin tercih edildiğini göstermektedir. Halk arasında kalp çarpıntısına iyi geldiğine, kişiye ferahlık verdiğine, kuvvet verici yönünün olduğuna ve iştah açtığına inanılmıştır. Safran, Eski Mısır ve Eski Yunanlılarda da bilinmektedir. Eski Roma’da ise kaşınmaya karşı kullanılmıştır.¹⁵⁰⁴

Malzeme olarak ise normal suyun değil yağmur suyu ve kaynak suyunun kullanıldığı görülmektedir. Bunun sebebi ise eski inançlarda yağmurun hava tanrısı tarafından indirildiğine olan inanç olabilir. Çünkü Roma mitolojisinde Elicius yağmurun tanrısıdır. Onun emrinde üç özel şimşek bulunmaktadır.¹⁵⁰⁵ Ayrıca Yunanlılarda da Zeus şimşek ve yağmur tanrısıdır.¹⁵⁰⁶ Öyle ki, Yunanlılar ve Romalılar duaların ve törenlerin yağmurun yağmasında etkili olmadığı zamanlarda büyülerle yağmur yağdırmaya çalışmışlardır.¹⁵⁰⁷

Sümer menşeli bir efsaneye göre bereketli yağmur getiren bulutlar, insan muhayyilesinde, “yağmur/rahmet meleği” şeklinde “iyi anzu/anka” şeklinde; felaket getiren fırtına bulutlarının da “kötü anzu/anka” olduğu düşünülmüş ve bu inanç en az beşbin yıllık bir zaman dilimi içinde bütün Ön Asya’ya ve İran üzerinden Orta Asya, Güney Sibiryaya ve Hindistan’a kadar çok geniş bir bölgeye yayılıp günümüze kadar yaşamıştır.¹⁵⁰⁸

Şifa niyetiyle su konularak içilmesi örneğinin benzeri bir tabak içine yazılan gizemli metinlerin temiz bir suyla karıştırılarak içilmesi şeklinde Filistinde uygulanmaktadır.¹⁵⁰⁹

Büyük ritüellerinde kurbanaya ait temizlik önemlidir. Bir hikâyede bunun için kaynak suyu kullanılmıştır. Yunan mitolojisinde yer alan Medea yeniden canlandığı zaman yapılan uygulamalar bulunmaktadır. Burada büyücü yardımcısından arındırmak

¹⁵⁰⁴ Baytop, *a.g.e.*, s. 354.

¹⁵⁰⁵ Cotterell, *a.g.e.*, s. 181-182.

¹⁵⁰⁶ Mess, *a.g.t.*, s. 86-90.

¹⁵⁰⁷ Frazer, *Altın Dal*, s. 23.

¹⁵⁰⁸ Erbaş, *Melekler Alemi*, s. 55.

¹⁵⁰⁹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 56.

amacıyla bir şey ister. Bu bir kaynak, bir akıntı veya deniz suyudur ve insanı bütün hastalıklarından arındıracağına inanılmıştır.¹⁵¹⁰

Verilen formülde kullanılan malzemelerin formül için önemi büyüktür. Anlaşılan o ki formüllerde malzemelerin aracılığıyla eskiden olduğu gibi tanrılardan yardım beklenerek hazırlayan kişi için formül çalışmaya başlayacaktır.

Örnek 2: Diş ağrısı çeken bir kimsenin ağrısını dindirmek için hazırlanan bu formülde ise bir **çivi** alınarak verilen vefkin hanelerine sırasıyla çakılması gerekmektedir. Ağrının ilk harf olan (ا) “elif”le geçmemesi durumunda çivi (ب) “be” harfine çakılmalıdır. Ağrının mutlaka (ج) “cim” harfinde, nadir görülen bir şekilde dokuzuncu haneye kadar çakılması durumunda geçeceğine inanılmaktadır.¹⁵¹¹

Örnekte alfabedeki harfler diş olarak tasavvur edilmiş ve çivi alfabelere çakılarak dişin yerinde sağlamlaşması ve ağrının geçmesi amaçlanmıştır. Bu usûlle hazırlanan formüllerin **taklit büyüü** çeşitine girdiği görülmektedir.

Bunun benzeri bir uygulama İspanya’nın bir adası olan İslay’da diş ağrısının geçmesi için bir çivinin alınarak mutfak kapısının eşiğinin üst tarafına çakılması şeklinde görülmektedir. Dişi ağrıyan kişi çiviye tutuncaya kadar çakmış, kapının üst tarafına sabitlenen çivi gibi dişin de sabitleneceği düşünülerek dişteki ağrının da geçeceğine dişin sağlamlık kazanacağına inanılmıştır.¹⁵¹² Diş ağrısı için Pliny tek sayıların, özellikle de üçün, büyüsel gücünden faydalanmayı tavsiye etmektedir.¹⁵¹³ Örnekte tek sayı olmasına dikkat edilmemiş fakat sırayla denenmiştir.

Örnek 3: Sıtmadan kurtulmak için dört küçük kâğıt alınarak her birine sırasıyla “*cehennem bir dane*,” ج ه ن م ب ر د ا ن ه ; “*cehennem hımyane*,” ج ه ن م ح م ی ا ه ن ; “*cehennem ciane*,” ج ه ن م ج ج ع ا ن ه ; ve de “*cehennem atşane*,” ج ه ن م ع ط ش ا ن ه harfleri ayrıık olarak yazılarak, kâğıtların içersine üç tane çörek otu, biraz da tuz konulmakta ve katlanmaktadır. Katlanan kâğıtları **acı zeytinyağı** ile ıslatarak sıtma

¹⁵¹⁰ Cox, *a.g.t.*, s. 24.

¹⁵¹¹ İloğlu, *a.g.e.*, c.III, s. 162.

¹⁵¹² Haddon, *a.g.e.*, s. 47;

¹⁵¹³ Tavenner, *a.g.e.*, s. 107.

nöbeti gelen kişiye doğru sırasıyla tütsülemek gerekmektedir. Böylece sıtma hastalığından kurtulunacaktır.¹⁵¹⁴

Yazılması için verilen tılsımların harfleri ise birleştirildiği zaman “*cehennem birdâne*” “جهنم بردانه” *cehennem hımyane*, “جهنم حمياته”; “*cehennem ciane*” “جهنم جعانه”; ve de “*cehennem atşane*” جهنم عطشانه şeklinde olmaktadır.

Tütsü olarak kullanılan malzemeler çörekotu ve tuzdur. Kitapta sıtma hastalığı için verilen başka örneklerde tütsü yapılarak cinlerin çıkarılması usûlü verilmiştir. Sıtmanın sebebinin cinler olduğunun düşünülmesinden dolayı burada da muhtemelen tütsü yakılarak cinler dumanından rahatsız edilip kaçırılmak istenmiştir. Zaten formülde kullanılan tuz da bunun bir işareti sayılabilir. Bilindiği gibi tuz eskilenden beri cinleri kaçırmak için kullanılmıştır.¹⁵¹⁵

Çörekotunun kullanılmasında Peygamberimizin “çörekotun da ölüm hariç, her türlü hastalığın şifası vardır” şeklindeki hadislerinin etkisinin olma ihtimali bulunmaktadır.¹⁵¹⁶

Örnekte burada hastalıkların iyileştirilmesinin amaçlanmasından dolayı **ak büyüye** yer verilmiştir.

Örnek 4: Sıtma hastalığı için hazırlanan bir başka formülde ise badem içi kullanılmaktadır. Buna göre alınan **3 adet badem** için ince kabukları soyulduktan sonra üzerlerine ح ا د ا ٢٥١٤ ع ا ا ٥ şeklindeki tılsım yazılacaktır. Üzeri yazılan bademlerden günde 1'er adet hastaya yedirilecek ve hasta iyileşecektir.¹⁵¹⁷

Bu formülde ise ne bir dua ne bir ayet ne de herhangi bir esmâ yer almaktadır. Ama bu formülle de sıtma hastalığının uzaklaştırılması ve iyileştirilmesi umut edilmektedir. Bu da **ak büyü** çeşitine girmektedir.

Badem, müshil olarak, yumuşatıcı ve yara iyi edici olarak kullanılan bir bitkidir. Yara ve yanıklara sürülmüştür.¹⁵¹⁸ Badem yağının ise kullanımı eskiden beri bilinmektedir.¹⁵¹⁹

¹⁵¹⁴ Kenz., c.IV, s. 61.

¹⁵¹⁵ Pekala, *a.g.e.*, s. 117.

¹⁵¹⁶ Toptaş, *a.g.e.*, s. 173.

¹⁵¹⁷ Kenz., c.IV, s. 62.

¹⁵¹⁸ Baytop, *a.g.e.*, s. 175.

Formülle sıtma arasında herhangi bir bağ kurulamasa da eski Anadolu uygulamalarında sıtma tedavisi ve sıtmayı bağlamak için badem muskası yapılmıştır. Mevlana'nın uygulaması olduğu söylenen bir uygulamada üç tane badem üzerine “ezan, ezin, pesin” kelimeleri yazılarak, her gün bir tanesi hastaya verilmiştir. Kabuğu ise tütsü olarak kullanılmıştır.¹⁵²⁰

b) Karı-Koca Arasını Bulma İçin Örnekler

Örnek 1: Birbirini sevmeyen ve sürekli kavga eden karı kocanın arasını düzeltmek için formülün yazıldığı malzeme bulmumudur. Bir parça balmumu alınarak üzerine hayır hatemi yazılmakta ve mumlardan iki tane insan şekli yapılarak her birine mıknatıs veya kehribar parçası yapıştırılmaktadır. Sonrasında ise resimler yüz yüze çevrilerek 21 adet azimet okumaktadır. Bu uygulamanın sonunda çiftin arası düzelecektir.¹⁵²¹

Taklit büyüünün kullanıldığı örnekle balmumundan şekilleri yapılan kişiler araya konulan mıknatıs aracılığıyla şekillerin birbirinden ayıramadığı gibi onlar da birbirinden ayıramayacaklardır. Mıknatıs, çekme kuvvetinin olmasından dolayı insanlar tarafından rağbet gören bir madde olmuştur. Antik dönem insanları ise mıknatıs taşının içinde bir ruhun olduğuna inanmışlardır.¹⁵²²

Eski dönemde kehribar (amber)'in kökeni bilinmediği için büyü işlerinde önemli bir öge olarak ona saygı gösterilmiştir. Ayrıca kehribarın idrar yollarına etki ettiğine inanılmıştır.¹⁵²³ Eski süs ve muska taşları arasında yer alan kehribarın, bademcik şişmelerinde ve boğaz ağrılarında faydalı olacağına inanılmıştır. Plinius'a göre eskiden kadınların kehribarı iplere takarak süs eşyası ve de ilaç amacıyla boyunlarında taşıdıklarından bahsedilmektedir. Bu taşta göz taşı da denmektedir.¹⁵²⁴

Kehribarın Yunanca karşılığı ‘elektron’dur ve elektrik kelimesine isim vermiştir. Eski Germenler kehribarı yakarak tütsü şeklinde kullanmışlardır. Bunun için

¹⁵¹⁹ Erdemir, *a.g.e.*, s. 101.

¹⁵²⁰ Onay, *a.g.e.*, s. 63-64.

¹⁵²¹ Kenz., c.I, s. 35.

¹⁵²² Werner, *a.g.e.*, s. 542.

¹⁵²³ Tez, *a.g.e.*, s. 175.

¹⁵²⁴ Werner, *a.g.e.*, s. 440.

de İngilizcede ‘amber’ olarak kullanılmıştır. Kehribar, 30-90 milyon yıl öncesinin çam ormanlarından kalan çam reçinesi fosilleridir.¹⁵²⁵

İnsan figürünün yapılarak üzerinde büyüsel formüllerin denenmesi örneği Akadça yazılmış Mezopotamya kökenli bir metinde de yer almaktadır. Cinlerin hastayı rahatsız eden ölü ruhlarının nasıl def edileceklerini anlatan bir metinde kamıştan sembolik bir bebeğin yapımı ayrıntılı bir biçimde anlatılmış ve sonrasında figürü yapılan kişi ve bebek üzerinde çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Bu örneğin kökeni ise Mezopotamya’dır. Bu da Hattuşaş’ın Mezopotamya uygulamalarına verdikleri önemi göstermektedir.¹⁵²⁶

c) Kısmet Açma İçin Örnekler

Örnek 1: Verilen duanın **beyaz bir mendil** üzerine yedi defa okunarak kısmetinin açılması amaçlanan kız veya kadın okunmuş mendili ya başına bağlamalı ya da o kimse tarafından göğsünde saklanmalı veya mendil bir sandıkta muhafaza edilmelidir. Kızın mendili taşıdıkça kısmetinin açılması umut edilmektedir.¹⁵²⁷

Mendil bir güç deposu olarak kullanılmaktadır. Duanın gücünün her an yanında olması için kızın mendili yanında taşınması istenmektedir. Örnekte gücün bir yerde saklanması söz konusudur ve örnek **pasif büyüye** girmektedir.

Ruhun vücuttan ayrılarak başka mekânlara gidebildiğine ve insanın ruhunu bir ağaçta veya herhangi bir yerde saklayabildiğine inanılmıştır.¹⁵²⁸

Örnek 2: Evlilik için hazırlanan başka bir formül ise yine bir kızın veya dul bir kadının evlenmesi için hazırlanmıştır. Bunun için her ikisinden alınmış **saç** veya vücutlarına değmiş olan **çamaşırlarından bir parça** kullanılmaktadır. Bu parçalar birbirinin yanına konularak bir kâğıda erkeğin ve kızın adları annelerinin adlarıyla birlikte ayrı harflerle ve birbirine karıştırılarak yazılmaktadır. Altına ise اللهم يا جامع الناس ليوم لا ريب فيه اجمع بين احمد ابن فاطمة و خديجة بنت عائشة بحق اسمائك الحسنی و بحق كل اسم لك
Allâhümme yâ câmi’an nâsi liyevmin lâ raybe
fîhi icma’ beyne aḥmed ibni fâtıma ve ḥadîce binti ‘âiše biḥakḳı esmâikel hüsnâ ve

¹⁵²⁵ Tez, a.g.e., s. 184.

¹⁵²⁶ Önsöz-Enginer, a.g.e., s. 26-30.

¹⁵²⁷ Kenz., c.III, s. 156.

¹⁵²⁸ Schimmel, a.g.e., s. 17.

biḥakkı külli ismin leke ve şallallahü 'alâ seyyidinâ Muhammedin ve 'alâ âlihi ve şahbihi ve sellim... metni yazılmalıdır. Daha sonra duvar dibine gömülmesi gerekmektedir.¹⁵²⁹

Metinde Fatıma oğlu Ahmet ve Aişe kızı Hatice'nin arasını buldurmasının istendiği görülmektedir. Bu duayı yazarak uygulamayı yapacak olan kimse Hatice ve Ahmet için bu duayı yapmış olacaktır. Arapça bilmeyen veya duayı dikkatli bir şekilde okumayan bir kimse oraya istediği kimselerin isminin yazılması gerektiğini bilemeyecektir. Bu da büyülerde kullanılan duaların bir kimse veya kimseler için hazırlandığını başkasında çalışmayacağını göstermektedir.

El-Hüseynî burada yine temiz bir kalp ve inanç ile yapılması durumunda istenilenin elde edilmiş olacağını söylemektedir. Bu durumda formüllerle uğraşmaktansa sadece Allah'a inanarak dua etmenin daha makbul olacağı bir gerçektir.

Verilen örnekte ise isimler karışık bir şekilde yazıldıktan ve altına da verilen dua yazıldıktan sonra alınan saç ve çamaşır parçalarını da yazılan kâğıda sararak duvar dibine gömülmesi gerekmektedir. Buradaki amaç harflerin birbirine karışması veya saçların ve çamaşırın birbirinin yanından ayrılmaması gibi o kişilerin birbirini bulması ve birbirinden ayrılmaması amaçlanmış ve bu şekilde **temas büyüüne** yer verilmiştir. Her ne kadar isimler ayrı olarak yazılsa da burada her harften teker teker yararlanabilme düşüncesiyle hareket edilmiş olmalıdır.

Vendidad'ın 17. bölümünde tırnakların soyulması ve saçların kesilmesi üzerine bir bölüm bulunmaktadır. Saç ve tırnaklar (vücuttan bir canlı parça olan) büyücüler tarafından ruh çağırmada kullanılmışlardır. Üstelik cansız ve duyarsız gibi görünmelerine rağmen vücudun diğer kısımlarından daha hızlı büyümektedirler. Onların serbest kalması önemli bir endişe sebebi olmuştur. İlkel kabileler arasında benzer ritüellerin var olduğu gerçektir. Saç ve tırnak kesilir. Birçok ilkel insan tarafından uzağa gizlenir veya kutsal yerlere konulur. İlk sahiplerine karşı kötülük büyülerini için onları kullanan bir büyücünün eline geçişini önlemek amacıyla yakılır. Yine ilkel kabileler arasında esirlerin saçlarının kesilerek ceza verilmesi söz konusudur. Kişinin saçları kesilerek kendisi de acı çekecektir. Sihli kovboylar Türkler gibi saçlarını duvarlara tıklarlar, Ermeniler kiliselerde, ağaç oyuklarında ve sütunlarda gizlerler. Fransa'nın

¹⁵²⁹ Kenz., c.II, s. 214.

Vosges Dağı'nın köylüleri ise saçlarını gizli bir şekilde yakarlar. Onlar bunları yeniden doğuş gününde bulabileceklerine inanmışlardır. Yine Belçika'da Lieqe'nin insanları bazı büyücülerin eline geçer diye taraklarından saçlarını dikkatli bir şekilde alırlar. Bu inancın İran'dakinden daha eski olduğu söylenmektedir.¹⁵³⁰

Saç, eski Türklerde mertebe ve yaşı simgelemekte ayrıca saçın bireylerin ahlakı, cinsel tercihi, politik görüşü ve dinsel fikirleri hakkında ipuçları veren bir nesne olduğu da kabul edilmektedir.¹⁵³¹

M.Ö. 3. yüzyılda bir Yunan abidesine sonradan ilave edilen bir metinde sevgilisinin elbisesini eline geçirerek onun üzerinde gizli güçlerinin olduğunu ve onu bu şekilde etkileyeceğini ima eden bir yazının bulunduğu bir abide göze çarpmaktadır.¹⁵³²

Musquakie'daki kadınlar boyunlarına bazı tılsımları takmışlardır. Bu tılsımlarla kişiler ruhlarını özdeşleştirmişlerdir. Kişinin tılsımını başka bir kimsenin ele geçirmesi kötü bir esarete, yok etmesinin ise o kişinin ölümüne sebep olacağına inanmışlardır. Yine aynı şekilde saç bandını ruhlarıyla özdeşleştirmişler, onun yırtılmasını da bir başkası tarafından esaret altına alınma olarak görmüşlerdir.¹⁵³³

Örnek 3: Kısmet açma amacıyla yazılmış bu örnekte ise bir kâğıda **10 adet** besmele, 10 tane vav, 3 adet mim ve 3 adet de lam harfi ve 3 adet **Hatem-i Süleyman** yazıldıktan sonra verilen dua yazılmaktadır. Hazırlanan kâğıdı sağ bazusuna bağlayarak üzerinde taşıyan kadının yakın zamanda kısmeti açılarak evleneceği söylenmektedir. Verilen dua şöyledir:

واذن فى الناس بالحج يأتوك رجالا وعلى كل ضامر يأتين يأتين يأتين من كل فج عميق ليشهد
وامنافع لهم اللهم ابغث بعلا صالحا لفلانه بنت فلانه بحق هذه الاسماء الشريفة وصلى الله على
سيدنا محمد و على آله وصحبه وسلم "Ve ezzin finnâsi bilhacci ye'tuke ricâlen ve
'alâ külli dâmirin ye'tîne ye'tîne ye'tiye min külli feccin 'amîkîn liyeşhedü
menâfi'a lehüm. Allâhümme ebgasa ba'len salihan lifülâne binti fülâne
biḥakḳi ḥazîhi'l esmâi'ş-şerîfeti ve şallallâhü 'alâ seyyidinâ Muhammedin ve
'alâ âlihi ve saḥbihi ve sellim."¹⁵³⁴

¹⁵³⁰ Seligmann, *a.g.e.*, s. 44.

¹⁵³¹ Gökhan, *a.g.e.*, s. 121.

¹⁵³² Yamauchi, *a.g.m.*, s. 180.

¹⁵³³ Haddon, *a.g.e.*, s. 4.

¹⁵³⁴ Kenz., c.II, s. 212.

Burada cümlelerin başında vavla başlanılarak üstelik de 10 kez kullanılarak ve de ilk harf olarak kullanılması bir yemin cümlesine başlıyormuş gibi durmaktadır. (9) vav'ın tekrar sayısı olarak 10 verilmiştir. 10 sayısı "0" lı sayı sisteminin ilkidir ve kuvvet bakımından dörde eşittir. Çünkü $1+2+3+4=10$ 'dur. 1'in sayıların ilki 10'un da onlu basamaklıların ilki olmasından dolayı 10 özellik olarak 1'e benzemektedir.¹⁵³⁵ Ayrıca 10 gerçeklik sayısıdır.¹⁵³⁶ Harfler ilminde "mim" ise Peygamberimize, lam da Cebrâil'e atfedilmiştir.¹⁵³⁷ Sonrasında ise dikkat çekici bir nokta kâğıda yazılan Hatemi Süleyman ifadesidir. Süleyman'ın mührü Batı'da yaygın olarak kullanılan bir mühürdür.

Süleyman'ın mührünün ortaya çıkışı olarak Hz. Süleyman'ın insanlara ve hayvanlara hükmetme yeteneğinin kaynağı olan yüzüğün çalınarak kaybolmasıyla Hz. Süleyman'ın gücünü kaybettiği o dönemde kendisinin asıl mührü olan mührü Süleyman'ı bulduğu anlatılmaktadır.¹⁵³⁸

Süleyman mührüleri ve sayı karelerine Yahudi muskalarında sıkça rastlanmaktadır. İlk sihir otoritesi sayılan Hz. Süleyman'a hürmet Hz. İsa devri Yahudiliğinde de büyüktür. Yahudi tarihçi Yosefus, Hz. Süleyman'ın sihir ve büyü metinlerini kendinden sonrakilere bıraktığını haber vermekte ve bunların yardımı ile cinlerin bağlanabildiğini veya insanların arasına bir daha dönmek üzere insanlardan uzaklaştırılabildiğini söylemektedir.¹⁵³⁹

Süleyman'ın mührü ters üçgenle birlikte iki üçgenin iç içe geçmesinden oluşmuş bir yıldız sembolüdür. Dört elementi içerdiği ve tepe noktası yukarıda olan üçgenin "ateş"i, aşağıda olanın "su"yu, su üçgenin taban kenarı ile kesişen ateş üçgeninin "hava"yı ve ateş üçgeninin taban kenarı ile kesilen su üçgeninin ise "toprak"ı gösterdiği ifade edilmektedir. Bunların bir altıgen içinde bulunmaları bu unsurların evrende uyum içinde bulduklarının bir işareti olarak görülmüştür. Bu sembol yedi ana madeni ve yedi gezegeni de içinde barındırmaktadır. Tam ortada altın ve Güneşi en üstte gümüş ve Ay'ı, altta kurşun ve Satürn'ü, sağ yukarda bakır ve Venüs'ü, sağ

¹⁵³⁵ Çetinkaya, *a.g.e.*, s. 74.

¹⁵³⁶ Eliphaz Levi, *Elements of the Qabalah*, s. 4.

¹⁵³⁷ Gündüzöz, *a.g.m.*, s. 49.

¹⁵³⁸ Gökhan, *a.g.e.*, s. 415.

¹⁵³⁹ Zbinden, *a.g.e.*, s. 152.

aşağıda civa ve Merkür'ü, sol tarafın uçlarında ise demir ve Mars'ı ve kalay ve Jüpiter'i barındırmaktadır. Bu sıralamalarda maddi plandan manevi olana bir geçiş sembolize edilmektedir.¹⁵⁴⁰

Pentagramın Eski Mezopotamya kültürlerinde Mısır ve Antik Yunan'da kullanıldığı ve dört bin yıllık bir geçmişinin olduğu ve antikçağın en tanınmış büyü simgesi olduğu söylenmiştir.¹⁵⁴¹

Ortaçağın sonlarında yaşanan cadı avcılığı zamanlarında Pentagramlar, cadıların zararlı büyülerinden korunmak için kapı eşiklerine çocukların beşiklerine, pencerelere, baca girişlerine, yataklara, ahır ve ağıllara yani cadıların girebileceği düşünülen her yere konulmuştur.¹⁵⁴²

Bir rivayete göre Hz. Süleyman'ın katibi olduğu söylenen Âsâm bin Berhiya ismindeki kişinin ism-i azamı bildiği ve Hz. Süleyman'ın emrettiği her şeyi yazarak kürsüsünün altına koyduğu Hz. Süleyman vefat edince de bu kitapları şeytanların ortaya çıkararak satırların arasına büyü ve küfürle ilgili sözler karıştırarak Hz. Süleyman'ın bunlarla amel ettiğini yaydıklarını söylemektedir.¹⁵⁴³

Kişinin kısmetinin açılması için formülü kolunda taşıması gerekmekte ve örnek **pasif büyüye** girmektedir.

Örnek 4: Bir genç kızın kısmetinin açılması ve istemeye gelenlerin olması için verilen örnekte ise verilen tılsımı bir kâğıt üzerine yazarak içine su konulması ve kız tarafından bu sudan yedi gün içilmesi, aynı zamanda da yüzün yıkanılması gerekmektedir.¹⁵⁴⁴ Verilen tılsımı ve Türkçe rakamlarla yazılmış şeklini aşağıdaki gibi verebiliriz.

٦١٨١١٨١١١٨١١١١١٨٩	6 1 8 1 1 8 1 1 1 1 8 1 1 1 1 1 1 8 9
٩١١٤١١١٣١١١٣١ ٤١١٣٩	9 1 1 4 1 1 1 3 1 1 1 3 1 ٤ 1 1 3 9
٩٩٨ ٢١١٦٥ ٢٨١١١٤٩	9 9 8 ٢ 1 1 6 5 ٢ 8 1 1 1 4 9

¹⁵⁴⁰ Ersoy, *a.g.e.*, s. 177-178.

¹⁵⁴¹ Akın, *a.g.e.*, s. 42.

¹⁵⁴² Akın, *a.g.e.*, s. 43.

¹⁵⁴³ Ullmann, *a.g.e.*, s. 84.

¹⁵⁴⁴ Kenz., c.IV, s. 143.

Sayılar ve bir hemze ve iki ha harfiyle oluşturulmuş olan tılsımı türkçe rakamlara çevirdiğimiz zaman görebildiğimiz kadarıyla aslında hiç de anlamlı bir metin olmadığı anlaşılakta ve üzerinde bir tahmin yapmak da zor görünmektedir. Kısmeti bağlı olduğuna inanılan kızın bu tılsımın sayesinde kısmetinin açılması umulmaktadır. Çünkü kız tılsımın gücünün geçtiği suyu hem içerek bedenine vereceği ve yüzüne sürerek de yüzüne vermesi beklenen güzellik gücüyle kızı istemeye gelenlerin olması amaçlanmaktadır.

d) Kolay Doğum ve Çocuğu Olmayanlar İçin Örnekler

Örnek 1: Buradaki örnekte ise doğum sırasında zorluk çeken kadının doğumunu kolaylaştırmak amaçlanmıştır. Ayrık harflerle elif, hı, re, cim, elif, ye, he, elif şeklinde yeni ve temiz bir kabın içine aşağıdaki metin yazılmalı ve üzerine su koyarak bu su doğum sırasında zorluk çeken kadına içirilmelidir. Metin şöyledir: اخرج ايها المولود من بط ورحم ضيقين باذن الملك المعبود الى سعة هذه الدنيا و نسيمها بقدرة الله الذى انشأها و...
*"Uḥruḥ eyyūhel mevlūdū min baṭni ve raḥmi dīkīne bi izni'l meliki'l ma'budi ila sa'ati haẓihi'd-dünyâ ve nesīmuha bi kudretullâhillezi inşa'aha ve zeyneha uḥruḥ fī hazel vaḳti ve'l ḥīni bi irâdeti min ca'aleke fī qarârın mekîn..."*¹⁵⁴⁵

El-Hüseyñî'nin kitapta fazlaca kullandığı farklı ayetlerden yeni bir metin elde etme şekline burada da yer verilmiştir. Doğacak olan çocuğa hitaben karından çıkması emredilen duanın sonrasında ise ayeti kerimelere yer verilmiştir. Bunlar şöyledir; Haşr Sûresi 21.ayet olan *"Biz bu Kur'an'ı bir dağın üzerine indirseydik kesinlikle, sen onu, Allah korkusundan başını eğmiş, çatlamaş görürdün. İşte Biz o misalleri, düşünsünler diye insanlara veriyoruz. O, öyle Allah'tır ki O'ndan başka tanrı yoktur. Görülmeyeni ve görüleni bilendir. O, esirgeyen bağışlayandır. O kendisinden başka ilah olmayan, hüküm sahibi mukaddes, esenlik veren, güven veren gözetip koruyan üstün ve galip olan otorite sahibi, gerçekten ulu olan Allah'tır. Yüce Allah onların ortak koştuklarından münezzehtir. O, yaratan, var eden, varlıklara şekil veren Allah'tır. En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanlar, O'nu tesbih ederler. O, öyle üstündür, öyle hikmet sahibidir"* mealindeki ayetlere sonrasında da bir bütünmüş gibi, İsrâ Sûresi 82.ayete *ولا*

¹⁵⁴⁵ Kenz., c.II, s. 208.

Ak büyü çeşiti olan bu örnekte normal dua örneklerinden farklı olarak tılsımdan yardım beklendiği görülmektedir. Şayet yardım Allah'tan beklenmiş olsaydı doğrudan Allah'a hitabın olması gerekir ve sadece Arap alfabesinin kullanılarak aralara iki, ilk girişe de beş adet elif harflerinin yazılmasıyla oluşturulan bu tılsıma ihtiyaç duyulmazdı. Görülen o ki burada Arap alfabesinin kutsallığına olan inanç söz konusudur.

e) **Hırsız Bulma İçin Örnekler**

Örnek 1: Hırsızlık yaptığından şüphelenilen birkaç kişinin arasından hırsız bulabilmek için verilen uygulamada bir **bakire kızın** sol eliyle çıkardığı **buğdayları** el değirmeninde un haline getirmesi ve sonra da içersine **tuz** koymadan bu unları hamur yapması gerekmektedir. Kız daha sonra hamurları ekmek gibi pişirerek şüphelenilen kimselerin sayısı kadar lokmalara böler ve her bir lokmaya verilen dua yazılarak şüphelilere yemesi için verilir. Bunun sonucunda gerçek hırsız verilen lokmayı yutamayacaktır.

El-Hüseynî bu usûlün büyük şehirlerde zor olabileceğinden, benzer bir formül daha vermektedir. Formülde diğerinden farklı olarak bakire kızın evde un varsa ondan yoksa bakkaldan aldığı unla yukarıda verilen uygulamaların yazılmasının etkili olacağı söylenmektedir.¹⁵⁵⁰ Dua ayetlerden uygun metin oluşturulması şeklinde hazırlanmıştır. Ve şöyledir:

O dedi ki: «Eşyamızı yanında bulduğumuzdan başkasını tutuklamaktan Allah korusun. Çünkü öyle yaparsak zâlimlerden oluruz.» (Yusuf 79. ayet). Şu da kesindir ki, ne yerde, ne de gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz. (Ali İmran 5. ayet). Ve siz, bir adam öldürmüşüünüz sonra da (katilini saklayarak) onun hakkındaki (suçu) birbirinize yüklemiştiniz. (Oysa) Allah gizlemiş olduğunuz şeyi açığa çıkarandır. (Bakara 72. ayet). Hırsızlık eden erkek ve kadının, yaptıklarına karşılık Allah'dan bir ceza olarak ellerini kesin. Allah daima üstündür, hikmet sahibidir. (Maide 38. ayet). Onu yutmaya çalışacak, fakat boğazından geçiremeyecek ve her yandan ona ölüm gelecek, fakat o ölemez. Arkasından da çetin bir azab gelecektir. (İbrahim 17. ayet başı ve sonu yok). Zira bizim yanımızda bukâğılar var, bir cehennem var. Boğaza duran bir yiyecek, elem verici bir azap var. (Müzemmil 12-13. ayetler) Can boğaza dayandığı zaman ki o

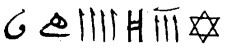
¹⁵⁵⁰ Kenz., c.II, s. 188.

zaman siz (ölmek üzere olana) bakar durursunuz. Biz ona sizden daha yakınız, fakat siz görmezsiniz. (Vâkıa 83-84. ayetler) Verilen ayetlerle oluşturulan dua da yiyeceğin boğazda durmasının geçtiği Müzemmil 12-13 ayetleri dikkati çekmekte ve hırsızla ilişkilendirildiği için muhtemelen bu ayete yer verilmektedir.

Hırsız bulma amacıyla hazırlanmış olan bu formülde duanın etkisiyle hırsız olan kimsenin pişen hamuru yutamayacağı düşünülebilir fakat hamurda tuzun özellikle kullanılmaması da cinlerin dışında bir sebep aramak zor görünmektedir. Çünkü geçmişte büyüsel formüllerde tuz kullanımı hep cinlerle alakalandırılmıştır. Tuz cinleri dağıtmak için kullanılır. Örnekte ise tuz kullanılmayarak sanki cinler rahatsız edilmek istenmemiş gibi durmaktadır.

Kitapta formülü yapması gereken kimsenin bakire bir kız olduğu görülmektedir. Bekâret, genel anlayışa göre tecrübesizlikten kaynaklanan duygusal bir saflığı ifade etmektedir.¹⁵⁵¹ Safiyeti artıran bir eylem olarak görülür ve temizlik, saflıkla, günahsızlıkla bir tutulmuş ve formülün tutmasını sağlamak amacıyla bekâr bir kızın bu özelliklerinden yararlanılmıştır. Bekârlığın temizlik olarak görüldüğü bir örnekte ise Odessa'da temizleyici su olgusu Yahudilikteki günah çıkarmak için kullanılan su ile benzerlik göstermektedir. Ve bu suyun hazırlanması bakire rahibelerin en yaşlısına bırakılmıştır.¹⁵⁵²

f) Define Bulma İçin Örnekler

Örnek 1: Define bulmak amacıyla hazırlanan formülde hayır hatemi safran ile bir kâğıda yazılmalı ve onu horozun boğazına asarak horoz definenin bulunacağı tahmin edilen yere bırakılmalıdır. Horoz nereye ayağı ve gagasıyla eşerse orada definenin olacağı düşünülmüştür.¹⁵⁵³

Örnekte mürekkep olarak güzel kokusundan dolayı safran kullanılmıştır. Öyleki hazineyi koruyan bekçiler hazineye bir saldırının yapıldığını farketmeleri durumunda hazineyi odun ve kömüre çevireceklerine de inanılmıştır.¹⁵⁵⁴ Bundan dolayı olsa gerek safranın güzel kokusuyla cinler teskin edilmek istenmiştir.

¹⁵⁵¹ Gökhan, *a.g.e.*, s. 67.

¹⁵⁵² Erbaş, "Muhtelif Dinlerde Su Motifi", s. 243.

¹⁵⁵³ Kenz., c.I, s. 32.

¹⁵⁵⁴ Zbinden, *a.g.e.*, s. 35.

Horozun kötü ruhlardan koruma özelliğinin olduğu ve sesiyle şeytanları korkutup kaçırdığına inanılmıştır. Bu inanç mezar stellerinin üzerine işlenerek ve Hıristiyanlarda kilise çanları ve rüzgâr göstergelerinin üstüne madeni bir horoz figürü konularak yer bulmuştur. Ayrıca horoz evrensel olarak bir güneş sembolüdür.¹⁵⁵⁵ Burada da muhtemelen horozun koruma özelliğinden ve şeytanları korkutup kaçırdığına olan inançtan dolayı defineleri koruduğuna inanılan define cinlerinin horozdan kaçması amaçlanmıştır.

g) Hapisten Kurtarma İçin Örnekler

Örnek 1: Hapisteki bir insanı kurtarmak için verilen uygulamada mezar üzerinden toprak alınarak temiz bir bez üzerine sarılmakta ve toprağa hayır hatemi çöple resmedilmektedir. Sonrasında bezdeki toprak bağlanarak çıkın yapılmaktadır. Tutuklu kimsenin bu çıkını yakasından geçirerek kolundan ve kolundan geçirerek tekrar yakasından çıkarması gerekmektedir. Bu işlemin sonunda tutuklunun serbest kalması umut edilir.¹⁵⁵⁶

Örnek bir kimenin hapisten kurtulması gibi sözde iyi amaçlı olarak hazırlanmasına rağmen bazın içine konulması için alınan toprağın olduğu görülmekte ve örnekle bir bağ kurulamamaktadır.

Muhtemelen kişi çıkını koldan ve yakadan sokup çıkartarak hapisanenin kapılarının açılıp o kimsenin o kapıdan çıkmasını tasavvur etmek suretiyle o kimseyi kurtarmayı amaçlamaktadır. Bu da formülde taklit büyüünün kullanıldığına işaret etmektedir.

h) Bir Kimseyi Geri Döndürme İçin Örnekler

Örnek1: Bir kimsenin herhangi bir sebeple bir kimseden ayrılması durumunda o kimseyi kendine döndürmek veya gitmekten vazgeçirmek amacıyla verilen formülde giden veya gidecek olan kimsenin yazılan şeyin hatrına döndürülmesini ve kalbini de falan kimseye bağlamasının istenildiği bu metnin *ي ل ا ه و ت م ل ك ق ف غ ع ظ ط ض ص ش* س ز ر ذ خ ح ج ث ت ب ا اللهم حول قلب ووجه فلان ابن فلان الى مكان الذى كان فيه بحق هذه المكتوبات bir kâğıt üzerine gülsuyunda eritilmiş safran ve misk ile yazılarak kişinin terkettiği veya

¹⁵⁵⁵ Ersoy, *a.g.e.*, s. 291.

¹⁵⁵⁶ Kenz., c.I, s. 34.

terkedeceği yere bu kâğıdın asılması gerekmektedir. Böylece o kişi ya dönecek ya da gitmeyecektir.¹⁵⁵⁷

Verilen formülün hazırlanmasında diğer örneklerde olduğu gibi mürekkep olarak gülsuyunda eritilmiş safran ve miskin kullanıldığı görülmektedir. Kişinin kendisinin ve kalbinin döndürülmesinin istendiği metnin başında Arap alfabesinin sondan başlanarak yazıldığı dikkatleri çekmektedir. Harfler sondan başa doğru yazılarak giden kimsenin de gittiği yerden çıktığı ilk yere yani başa dönmesi amaçlanmış olmalıdır. Bu tür örnekler **taklit büyüüne** girmektedir.

5. NORMAL DUA ÖRNEKLERİ

Kenzü'l-Havâs'ta yer alan büyü örnekleri ve büyü amaçlı yapılan duaların yanında az da olsa içersine büyüsel unsurların karışmadığı, sırf dua amaçlı hazırlanmış örneklere de yer verilmiştir. Dua örneklerini diğer büyü dua örneklerinden ayırabilmek amacıyla da bunlara normal dualar denilmesi tercih edilmiştir.

Büyü duaları ve normal duaları birbirinden ayırabilmek amacıyla hem Kenzü'l-Havâs'taki dua örneklerine hem de dua kitaplarından, Kur'an ve hadislerden alınan dualardan faydalanılmıştır. Dua kitaplarında yer alan dua örneklerinin Kenzü'l-Havâs'ta ki örneklerden farklı olarak sadece dua ve ayetlerden oluştuğu görülmektedir.

Dua kitaplarında verilen dualar çoğunlukla duayı okuyan kimselerin dua ederken ne söylediklerini bilmeleri için mealleri ile birlikte verilmiş fakat Kenzü'l-Havâs'ta Arapça veya farklı dillerde verilen dua, cümle veya kelimelerin hiç birinin anlamına yer verilmemiş belki de özellikle gizlenmiştir. Dua örnekleri seçilirken daha rahat kıyaslama yapılabilmesi amacıyla büyü örneklerinde verilen amaçlara yakın olan duaların seçilmesine dikkat edilmiştir.

Dua kitaplarında verilen dualarla insanların hayrı için Allah'a dua edilmesinden dolayı kötü amaçla yapılmış dualara rastlanılmamaktadır. Bu da kötü amaçlarla hazırlanmış kara büyü örnekleriyle kıyaslanabilecek bir dua örneğinin bulunmadığını zaten bunların dua olmayacağını göstermektedir.

Bunun için sıkıntı zamanlarında, bela ve felaketlerde, rızık ve bolluk amacıyla, hastalıkların şifasında, nazarda, doğum sırasında, cin çarpmasında/zihinsel

---

¹⁵⁵⁷ KENZ., c.IV, s. 148.

hastalıklarda, zâlim bir insandan korunmak amacıyla okunan dualara ve Kenzü'l-Havâs'ta bulunan birkaç normal dua örneğine yer verilmiştir.

a) Sıkıntı Zamanlarında Okunacak Dualar

Örnek 1: Okunacak olan dua ve anlamı şu şekildedir: يا مونس المستوحشين، يا انيس المتقربين، يا ظهير المنقطعين يا مال المقلين، يا قوة المستضعفين، يا كنز الفقراء، يا موضع شكوى الغرباء يا متفردا بالجلال، يا معروفا بالنوال يا كثير الافصال، اغثنى عند كربتي بحق واله ﴿٥﴾¹⁵⁵⁸

Peygamberimiz “kim bu duayı okursa, Allah’ü Teâlâ onun sıkıntısı ve tasasını giderir yerine neş’e ve sevinç verir” buyurmuştur.

Duanın bir hadisten alındığı ve Peygamberimizin sıkıntı anında okunmasını tavsiye ettiği bir duanın olduğu görülmektedir.

Örnek 2: Sıkıntılı bir duruma düşen kimse öncelikle abdest alarak 2 rekât namaz kılmalı, namazdan sonra da İnşirah Sûresi ve Amene’r-Rasulü Sûresi ve Kur’an’dan sûre ve dualar okumalıdır. Sonrasında, İnşirah Sûresi’ni tekrar okuyabildiği kadar okumalı ve Allah’a gönülden dua etmelidir.¹⁵⁵⁹

Bu örnek ise 2 rekât namazdan sonra okunacak ayetler ve dualardan oluşmaktadır. Ayrıca duanın gönülden yapılması söylenmektedir.¹⁵⁶⁰

Örnek 3: Bu örnekte de hadislere yer verilmiştir. Sahabeden biri olan Abdullah ibn Abbas (r.a) Peygamberimizin sıkıntılı olduğu anlarda ettiği duayı vermektedir. Dua şöyledir: لا اله الا الله العظيم الحليم لا اله الا الله رب العرش العظيم لا اله الا الله رب السموات ورب الارض ورب ابعثر الكرم¹⁵⁶¹ “Büyük ve hâlim olan Allah’tan başka ilah yoktur. Yüce Arş’ın sahibi Allah’tan başka ilah yoktur. Göklerin yerin ve kıymetli Arş’ın Rabbi olan Allah’tan başka ilah yoktur.”¹⁵⁶²

Bu dua örneği de Peygamberimizin sıkıntılı anlarda yaptığı bir duadır. Kenzü'l-Havâs'ta verilen örneklerde genellikle bu amaçlarla hazırlanmış büyü örneklerinde

¹⁵⁵⁸ el-Gazzali, *İhyau ‘Ulumiddin Tercümesi*, s. 905.

¹⁵⁵⁹ Ayhan Yalçın, *Türkçe Dua*, Geçit Kitabevi, İstanbul 2000, s. 202.

¹⁵⁶⁰ Sofuoğlu, *a.g.e.*, s. 180.

¹⁵⁶¹ <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dua/-detay-fili-dua-199.aspx>, 278.

¹⁵⁶² Buhâri, *De’avât*, 26; Tirmizi, *De’avât*, 40.

Örnek 2: Bu dua örneğini ise bir kimsenin afetler ve musibetler dolayısıyla endişelendiği zaman okunması için verilen duadır.

لا اله الا الله العظيم الحليم، لا اله الا الله رب العرش العظيم ﴿١﴾ لا اله الا الله رب السموات و رب
الارض ورب العرش الكريم ﴿٢﴾ لا اله الا الله الحليم الكريم ﴿٣﴾ لا اله الا الله رب العرش العظيم ﴿٤﴾ لا
اله الا الله رب السموات و رب الارض ورب العرش الكريم ﴿٥﴾ حسبنا الله و نعم الوكيل على الله
﴿٦﴾¹⁵⁶⁸ توكلنا ﴿٧﴾

“Azîm ve halîm Allah’tan başka ilah yoktur, Arş-ı Azîm’in Rabbi Allah’tan başka ilah yoktur. Semavatu arzın ve Arş-ı Kerim’in Rabbi Allah’tan başka ilah yoktur. Halîm ve Kerîm Allah’tan başka ilâh yoktur. Arş-ı Azîm’in Rabbi Allah’tan başka ilâh yoktur. Semavatu arzın ve Arş-ı Kerim’in Rabbi Allah’tan başka ilâh yoktur. Allah bize kâfidir. O ne güzel vekildir. Allah’a tevekkül ettik.”

Yine bu dua örneğinde duayı bozan herhangi bir büyü unsurunun olmadığı görülmektedir.

Örnek 3: Bu dua örneği ise Ebu Hureyre (r.a) bildirmektedir. Peygamberimiz: Derde düşmüş birini gören kimsenin الحمد لله الذى عافانى مما ابتلاك به و فضلنى على كثير ممن خلق تفضيلا Beni, seni mübtela kıldığı şu şeyden esirgeyen ve beni yarattıklarının birçoğundan üstün kılan Allah’a hamd olsun, derse, o bela ona sirayet etmez,¹⁵⁶⁹ şeklinde dua etmesini buyurmuştur.¹⁵⁷⁰ Verilen dua, Peygamberimiz tarafından derdi olan kimsenin okuması için tavsiye edilen bir duadır.

Örnek 4: Belalardan kurtulmak amacıyla verilen bir duada ise yedi gün arka arkaya yüz defa el-Bâri’ ismini zikre devam eden kimsenin belalardan kurtulacağı ve selamete ereceği söylenmiştir.¹⁵⁷¹

Kenzü’l-Havâs’ta bela ve felaketlerin def’i için normal dua örneklerinin dışında verilen örneklerde genellikle akbüyü¹⁵⁷² ve temas büyü kullanılmıştır.¹⁵⁷³

¹⁵⁶⁸ M. Fethullah Gülen, *Mealli Dua Mecmuası*, Define Yayınları, İstanbul 2013, s. 153.

¹⁵⁶⁹ Tirmizi, *De’avât*, 38; İbn Mâce, *Dua*, 22.

¹⁵⁷⁰ <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dua/-detay-fiili-dua-199.aspx>, 275.

¹⁵⁷¹ Mehmet Sait Arvas, *Dua Reçetesi*, Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul 2009, s. 158.

¹⁵⁷² *Kenz.*, c.II, s. 84.

¹⁵⁷³ *Kenz.*, c.II, s. 27. 291.

d) Rızık Genişlemesi ve Fakirliğin Giderilmesi İçin Okunacak Dualar

Örnek 1: Verilen dua şöyledir:

اللهم ارزقنا حلالا طيبا بلا كد، واستجب دعائنا بلارد، ونعوذ بك عن الفضيحتين، الفثر و الدين ﴿﴾
 سبحان المفرج عن كل محزون و مغموم ﴿﴾ سبحان من جعل خزانته بقدرته بين الكاف النون ﴿﴾
 انما امره اذا اراد شيئا ان يقول له كن فيكون ﴿﴾ فسبحان الذي بيده ملكوت كل شيء و اليه
 ترجعون ﴿﴾ هو الاول من الاول و الاخر و الظاهر و الباطن و هو بكل شيء عليم ﴿﴾ ليس كمثله شيء
 فى الارض ولا فى السماء و هو السميع العليم ﴿﴾ لا تتركه الابصار و هو يدرك الابصار و هو اللطيف
 الخبير ﴿﴾ و الحمد لله رب العالمين ﴿﴾¹⁵⁷⁴

“Allah’ım bize zahmetsiz, helal rızık ver, duamızı reddetme, kabul buyur. Şu iki kötü şeyden sana sığınırız. Fakirlikten, borçtan. Her üzüntüden ve tasadan sıkıntılarını gideren Allah’ı tesbih ederim. Kudretiyle hazinelerini kâf ile nun arasına koyan Allah’ı tesbih ederim. O ki: Bir şeye ol demek isteyince derhal oluverir. O zatı tesbih ederim ki her şeyin hükümranlığı O’nun elindedir, O’na döndürüleceksiniz. O, her önden öncedir, her sondan sonradır. Zâhirdir, bâtıdır, O, her şeyi bilir. Ne yerde, ne de gökte O’nun gibi hiçbir şey yoktur. O, işitici ve bilicidir. Gözler O’nu görmez, o gözleri görür. O, latif ve her şeyden haberdardır. Hamd, âlemlerin rabbine mahsustur.”

Dikkat çeken bir husus burada verilen dualara durak işaretlerinin konulmasıdır. Böylece ayetler dualar birbirinden ayrılabilir. Oysa Kenzü’l-Havâs’ta duaların, ayetlerin, büyü cümlelerinin içiçe girdiği ve bunları birbirinden ayırmanın güçlüğünün ortaya çıktığı görülmektedir.

Örnek 2: Diğer bir dua örneği ise İslâm dininin hoş görmediği fakirlikten kurtulmak için yapılmaktadır. Yatsı namazını kıldıktan sonra verilen dua kalpten okunmalı ve kişi Allah’tan kendisini kurtarması için kalpten dua etmelidir.¹⁵⁷⁵ Dua şudur: *بسم الله على نفسى و مالى و دينى. اللهم رضى بقضائك و بارك لى فيما قدرلى حتى لا احب تعجيل ما عجلت.* “Kendim, malım ve dinim hususunda Allah’ın adını söylerim. Allahım! Kaza ve hükmüne beni razı et, bana takdir edilen şeyleri bereketlendir. Öyle ki, sonraya bıraktığımı şimdi, şimdi verdiğini de sonra isteyip durmayayım.”

¹⁵⁷⁴ Ateş, *a.g.e.*, s. 124.

¹⁵⁷⁵ Sofuoğlu, *a.g.e.*, s. 178.

Örnek 3: Bir kimse bol rızık için ellerini açarak el-Bâsıt ismini zikretse o kişinin rızıkının açılacağı ve bollaşacağı söylenmiştir.¹⁵⁷⁶

e) Hastalıklara Şifa Amacıyla Okunacak Dualar

Havâs kitaplarından farklı olarak dua kitaplarında ilk olarak hastalığın şifası için önce doktora gitmeleri ve bunun yanında da duaların okunması söylenmektedir.

Örnek 1: Bu dua örneği Peygamberimizin sözlerinden derlenmiştir. Öncelikle duadan önce hastalığın tedavisi için kişinin önce doktora gitmesi istenmekte ve bunun yanında da duanın yapılması tavsiye edilmektedir. Verilen dua şu şekildedir:

اللهم انى اسئلك العافية فى الدنيا والاخرة ﴿اللهم انى اسئلك العفووالعافية فى دينى ودنياى
واهلئ و مالى ﴿اللهم استرعو راتئ و امن روعاتئ ﴿اللهم احفظنئ من بئب ىء و من خلفئ و
عن ىمئى و عن شمائى و من فوقئ و اعوذ بعظمتك ان اغتال من تحتئ ﴿اللهم اغنئى بالعلم
﴿وزئنى باحلم و كرمئى بالتقوى و جمئنى بالعافية ﴿¹⁵⁷⁷

“Allah’ım senden dünyada ve ahirette huzur ve sağlık isterim. Allahım senden, dinim, dünyam, çocuk çocuğum ve malım için af ve afiyet isterim. Allah’ım ayıplarımı kapat, beni korkularımdan güvene kavuştur. Allahım beni önümden, arkamdan, sağımdan, solumdan ve başımdan gelecek her türlü hastalıklardan, kötülüklerden koru, altımdan gelecek bir kötülükle tuzağa düşürülmekten, yere vurulmaktan senin yüceliğine sığınırım. Allah’ım beni ilim ile zenginleştir, hilm ile süsle, takva ile kereme kavuştur, afiyetle güzelleştir.”

Örnek 2: Bu örnekte ise hastalığın şifası için önce Fâtiha Sûresi’nin, sonrasında ise şifa ayetlerinin okunması tavsiye edilmektedir. Şifa ayetlerinden birtanesi şöyledir: “Allah mü’min kavmin göğüslerine şifa verir, kalblerinin kin ve düşmanlığını giderir.”¹⁵⁷⁹

Örnek 3: Bu dua örneği ise humma-sıtmaya karşı verilmiştir. Dua ise şöyledir: “Büyük Allah’ın ¹⁵⁸⁰ بسم الله الكبير، نعوذ بالله العظيم من شر كل عرق نعار، و من شر حر النار ﴿

¹⁵⁷⁶ Arvas, *a.g.e.*, s. 158.

¹⁵⁷⁷ Ateş, *a.g.e.*, s. 127.

¹⁵⁷⁸ Sofuoğlu, *a.g.e.*, s. 181.

¹⁵⁷⁹ Tevbe 14/15.

¹⁵⁸⁰ Gülen, *a.g.e.*, s. 175.

adıyl. Kanı kesilmeyen damarın şerri ve ateşin sıcaklığının şerrinden yüce Allah'a sığınırız.”

Burada Kenzü'l-Havâs'taki gibi sıtmanın cinler tarafından verildiği düşünülmemiş ve dualar arasına büyüsel unsurlar sıkıştırılmamıştır.¹⁵⁸¹

Örnek 4: Bu örnekte ise Peygamberimiz tarafından yapılan bir rukye yer almaktadır. Buna göre, bir kimsenin bir yeri ağrıdığı zaman şehadet parmağını o yere koyup kaldırdıktan sonra şöyle dua edilmelidir: **بسم الله تربة ارضينا برقية بعضنا يشفى سقيمنا** ¹⁵⁸² **باذن ربنا**

Daha önce de belirtildiği gibi meşru bir şekilde yapılacak olan rukye sakıncalı görülmemiştir. Burada da verilen duada herhangi bir olumsuz uygulama söz konusu değildir.

f) Nazara Karşı Okunacak Dualar

Nazarın gerçekliği ve günümüzde de insan gözünün bazı zararlı ışınlar yayarak insanlar üzerinde zararlı etkiler meydana getirdiği bilinmektedir. Nazar için verilen örnekler şöyledir.

Örnek 1: Nazar değmesi için öncelikle Fâtiha ve Ayete'l-Kürsî'yi okuyarak başlanmalı ve arkasından Kalem Sûresi 51-52. ayetler okunmalıdır,¹⁵⁸³ denilmiştir.

Dua bu kadar olup, görüldüğü gibi nazarın tedavisi için sadece ayetlere yer verilmiştir.

Örnek 2: Başka bir örnekte ise, insana değen nazar için **بسم الله، اللهم اذهب حرها و** **بردها ووصبها** “Allah'ım soğukluğunu ve ağrısını (hastalığımı) gider” denilmeli, arkasından da hastaya Allah'ın izniyle kalk denilmelidir.¹⁵⁸⁴

Şayet bir hayvana nazar değmişse de sağ burun deliğine dört, sol burun deliğine üç defa üfleyerek **لا بأس، أذهب البأس رب الناس، اشف أنت الشافي لا يكشف الضر الا أنت ولا شافي إلا أنت** “Zararı yok et, sıkıntıyı gider ey insanların Rabbi, şifa lütfeyle; şifa veren Sensin.”

¹⁵⁸¹ Kenz., c.II, s. 59.

¹⁵⁸² el-Gazzali, *İhyau Ulumiddin Tercümesi*, s. 652.

¹⁵⁸³ Sofuoğlu, *a.g.e.*, s. 187.

¹⁵⁸⁴ Yalçın, *a.g.e.*, s. 180.

Zararı ortadan kaldıracak ancak Sensin, Senden başka şifa veren yoktur” denilmesi tavsiye edilmektedir.¹⁵⁸⁵

Örnek 3: Bir örnekte ise Peygamberimiz: Göz (nazar) haktır” buyurmuş ve yüzünde sarılık gördüğü birisi için “Buna dua okuyun çünkü kendisinde nazar var” demiştir.¹⁵⁸⁶

Örnek 4: Nazar için okunması tavsiye edilen bir dua da şu şekildedir: **اعيد بكلمات الله التامات من كل شيطان و هامة و من كل عين لامة** bu duayı okuyan kimsenin kem gözlerden korunacağı söylenmiştir.¹⁵⁸⁷

g) Kolay Doğum ve Hamile Kadın İçin Okunacak Dualar

Bu dua örneğinde de hamile olan kadının gerekli tıbbi kontrolleri yaptırması ve bunların yanında dualarını yapması söylenmektedir.

Örnek 1: Tıbbi kontrollerle beraber kişi dini görevlerini de yerine getirmeli ve fırsat buldukça Ayete'l-Kürsî ve İnşirah Sûresi'ni okumalıdır. Bunların sonrasında da **اللهم اعطنا صحة و عافية واولادا صالحا ورزقا واسعا و دعاء مقبولا.** “Allah’ım! Bize sağlık ve afiyet ver. Hayırlı evlatlar ihsan eyle, bol rızık verip duamı kabul eyle Allah’ım” duası okunmalıdır.¹⁵⁸⁸

Örnek 2: Burada da doktor kontrolünün yanında Peygamberimizin kızı Hz. Fatıma (r.a)’ın doğum sancısı başladığı sırada Ümmü Seleme ile Zeynep binti Cahş’ı Fatıma’nın yanına göndererek, Ayete'l-Kürsî ile A'râf Sûresi'nin 54. ayetini ve Muavvizeteyn (Felak-Nas) Sûrelerini okumalarını söylediği bu ayetlerin okunması tavsiye edilmektedir.¹⁵⁸⁹

¹⁵⁸⁵ Gülen, *a.g.e.*, s. 164.

¹⁵⁸⁶ <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dua/-detay-fiili-dua-199.aspx>, 288.

¹⁵⁸⁷ Pamuk, *a.g.e.*, s. 61; Osman Pamuk, *Günlük Dualar En Güzel İlahiler*, Pamuk Yayınları, y.y., 2012, s. 29.

¹⁵⁸⁸ Sofuoğlu, *a.g.e.*, s. 193.

¹⁵⁸⁹ <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dua/-detay-fiili-dua-199.aspx>, 292.

Buradaki dua örneğinde yapılan cin çıkarma işlemi değil, sadece verilen ayetlerin okunması ve şifa isteği şeklindedir.¹⁵⁹²

j) Yağmur Yağması İçin Okunacak Dua

Örnek 1: Bir kimsenin bir ağaç veya taş parçası alarak üzerine **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** okuması gerekmektedir.¹⁵⁹³

Örnek 2: Bu yağmur duası örneğinde ise yağmur duasına çıkılan yerde 2 rekât namaz kılınacağı ve imamın hutbe okuyacağı, sonrasında kibleye dönerek avuçların semaya açılarak omuz hizasından yukarı kaldırılıp ayakta dua edileceği söylenmektedir. Hazır olanlar ise oturarak Amin diyeceklerdir.

Burada herhangi bir dua metni verilmemiş, imamın irticalen, gönlünden geldiği gibi yapması için bırakılmıştır.¹⁵⁹⁴

k) Peygamberlerin Yaptığı Dualar

Nornal dualar için verilebilecek olan en güzel örneklerden bir tanesi de peygamberlerin yaptığı dualardır. Bunlardan Hz. İbrahim, Hz. Musa ve Hz. İsa'nın yaptığı birer duasına yer vermek konuyu açıklamada yeterli olacaktır.

Örnek 1: Hz. İbrahim'in Kur'an'da verilen bir duası şu şekildedir:

ربنا انك تعلم ما نخفى وما نعلن وما يخفى على الله من شيء في الارض ولا في السماء ﴿١﴾ الحمد
لله الذي وهب لي على الكبر إسماعيل و اسحق إن ربي لسميع الدعاء ﴿٢﴾ رب اجعلني مقيم الصلاة
و من ذريتي يوم يقوم الحساب ﴿٣﴾

“Hz. İbrahim'in duası, ey Rabbimiz! Gizlediğimiz ve açıkladığımız her şeyi sen muhakkak bilirsin. Ne yerde ne gökte, hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz. İhtiyarlık hâlimde bana İsmail'i ve İshak'ı veren Allah'a hamd olsun. Gerçekten Rabbim duayı kabul edendir. Rabbim! Beni gereği gibi namaz kılan eyle. Zürriyetimden de böyle insanlar çıkar. Ey Rabbimiz! Duamızı kabul eyle. Ey Rabbimiz! Hesap kurulacağı kıyamet gününde, beni, anamı-babamı ve bütün mü'minleri bağışla.”¹⁵⁹⁵

¹⁵⁹² Kenz., c.I, s. 44.

¹⁵⁹³ İmam Suyuti, *Şifalı Dualar, Ter:* Abdullah Aydın, Seda Yayınları, İstanbul 1999, s. 215.

¹⁵⁹⁴ Arvas, *a.g.e.*, s. 150.

¹⁵⁹⁵ İbrahim Süresi, 14/38-41.

Örnek 2: Hz. Musa'nın Mısır'dayken kavga eden iki insanı ayırırken Hz. Musa'nın birine yumruk atması ve adamın yere düşerek ölmesi sonucunda Musa'nın ettiği dua şöyledir: رَبِّ اِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى فَاغْفِرْ لِى “Rabbim! Ben kendime zulmettim, beni bağışla.”¹⁵⁹⁶

Örnek 3: Kıyamet günü Allah'ın Hz. İsa'ya bu yanlış inancı onlara sen mi öğrettin diye sorulacağı ve Hz. İsa'nın kendisinin bilmediğini söyledikten sonra Kur'an'da Hz. İsa'nın şöyle diyeceği söylenmektedir: اِن تَعَذَّبْهُمْ عِيَادِكَ وَاِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَانْتَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ “Eğer onlara azab edersen et. Bu senin hakkındır, çünkü onlar Senin kullarıdır. Eğer onları bağışlayacak olursan, sana layık olan da budur, şüphesiz ki Sen, Aziz'sin, Hakîm'sin.”¹⁵⁹⁷

Kenzü'l-Havâs'ta Bulunan Normal Dua Örnekleri

Kitapta çok fazla normal dua örneği bulunmakta var olanlar da aşağıdaki gibi bir reçeteyi veya formülü andırmaktadır.

Örnek 1: "Vedduha velleyli iza seca" sûresini her sabah onbirer defa okuyan kimsenin rızkı bol, geçimi geniş, yolu açık olur. Beş vakit namazdan sonra üçer defa bu sûreyi okumak da aynı etkiyi yapar.¹⁵⁹⁸

Bu dualarda herhangi bir büyüsel unsur bulunmamakla birlikte el-Hüseyînî'nin kullandığı ifadeler bir büyü formülü verilmekteymiş gibi durmaktadır. Öyle ki el-Hüseyînî duaların kesin kabul olacağından eminmiş gibi konuşmakta, neredeyse Allah'a tercih hakkı bırakmamaktadır.

Örnek 2: Buradaki örnekte ise savaş sırasında cemaatle namaz kılındıktan sonra, bin bir defa "Fetih Sûresi" okunursa ve cemaat zafer için dua ederlerse, Allah'ın izniyle ordu muzaffer olur. Bu duanın özellikle maneviyat üzerinde büyük etkisi vardır,¹⁵⁹⁹ denilmektedir.

Bu duada ise namaza ve Fetih Sûresi'ne yer verilmiştir. Ayetin okunması için 1001 adet verilmiş fakat örnek bir büyü formülü olmadığı için bu sayının zorlamayı

¹⁵⁹⁶ Kasas Sûresi, 28/16.

¹⁵⁹⁷ Maide Sûresi 5/118.

¹⁵⁹⁸ Kenz., c.II, s. 51.

¹⁵⁹⁹ Kenz., c.II, s. 94.

değil, bir ısrarı ifade ettiği dūşünülebilir. Fakat duanın sayısından ziyade içtenlikle inanılarak yapılması daha önemlidir.

SONUÇ

Eski çağlardan günümüze göksel varlıklara ve tanrılara ulaşmak için seçilen yolda dua ve büyü insanlara birlikte hizmet etmiştir. İnanç felsefelerinin değişimine dua ve büyüde de rastlanmakla birlikte beraberlikleri ve karışimleri hep devam etmiştir. Özellikle büyüdeki gelişmeler ve uygulama yöntemleri nesilden nesile aktararak devam etmektedir. Muhtemelen usûllerin değiştirilmesi durumunda etkisini göstermeyeceğine olan inançtan dolayı uygulanan veya hazırlanan formüllerin benzerleri bu gün de büyü kitapları ve havâs kitaplarında yerlerini almaktadırlar. İslâm dünyasındaki büyüsel kitaplardan biri olan Kenzü'l-Havâs'ta da bu örneklere fazlaca rastlanmaktadır.

Kitapta formüllerin içerisinde ilk dikkati çeken el-Hüseyînî'nin olmazsa olmaz şartı olan yıldızların, burçların konumları ve formüllerin hazırlanması için uygun zamanın seçildiği uğurlu ve uğursuz vakitlerin belirlenme yöntemleri, eski çağ yıldız bilimlerinin (astrolojinin) yöntemlerine uygun olarak kullanılmaktadır.

Oluşturulan büyü formülleri sadece bir duadan ibaret olmayıp örneklerin yerine getirilme zamanları için gezegenlerin konumu, saatlerin uğurlu-uğursuz vakitleri kullanılmakta ve astrolojiden yararlanılmakta, sayılar ve harflerin kullanılmasıyla gizemli tablolar oluşturulmakta; formüllerin hazırlanmasında çeşitli nesnelere ve dini unsurlardan yararlanmaktadır.

Astrolojiye uyulmadan hazırlanan zaman formüllerinin etkisinin olmayacağı söylenmekle birlikte, kitabın daha sonraki sayfalarında verilen örneklerin çoğunda zaman belirtilmediği görülmektedir. Eski Çağların uğurlu veya uğursuz zaman ve saat tasavvurları ve günleri yönettiğine inanılan gezegen tanrılarının varlığına olan inanç, tanrılarla ilişkilendirilen madenler ve tanrılar için belirlenen renkler verilen örnekler içerisinde rahatlıkla görülebilmektedir.

Gezegenler, tanrılar ve madenler arasındaki büyü ilişkilerinin, insanların hayatlarını da etkilediği görülmekte; örneklerde kullanılan gezegenler, madenler ve renkler bir tesadüf olmadan, o dönemlerin tasavvurlarına göre bir araya getirilmektedir. Kitapta ismi geçen madenler ve renkler, çoğunlukla gezegenlerle bağlantısı kurulan madenler ve renkler olup bunların dışındakilere yer verilmemektedir. Eski çağların tabiat bilimleri sınırları içinde kalmaktadır.

Kitaptaki büyü örneklerinde politeist inancın tanrılarıyla olan bağlantı açık bir şekilde görülmekte ve uğurlu zaman olarak verilen gün ve gezegenlerin özellikleri; o günün tanrısının görevleri ve büyüünün amacıyla benzer özellikleri taşımaktadır.

Günleri yönettiğine inanılan eski çağların gezegen tanrı inancının, dini unsurlarla karıştırılarak ayetlerin, esmaların, duaların, vird, hizb, salât ve selâmların aralarına yerleştirildiği ve gezegenlerin uğurlu saatlerinin, çoğunlukla da ilgili ilahın yönettiğine inanılan saatlerin seçilmesine dikkat edilerek istemeden de olsa o saati yöneten gezegen tanrıdan, o anı yönetmesinden dolayı işlerin veya isteklerin de yönetilmesi ve yerine getirilmesi talep edilmiş olmaktadır. Bilindiği gibi gezegenler Eski Mezopotamya dönemi göksel tanrılarıdır. Eski zaman insanının inancı gereği yardımını istediği gezegen tanrılarında, bu tür uygulamalarla bu günün insanı da yardım beklemekte ve onlara dua niyetiyle yalvarmış olmaktadır.

Kenzü'l-Havâs'ta verilen büyü örneklerinde kullanılan malzeme ve yöntemlerin de eski dönemlere ve Yahudi, Hıristiyan pratiklerine benzediği görülmektedir. İyileştirme büyüsü (muskası), imaj büyüsü, çalınanı yerine koymaya zorlama, sevgide muhabbet, hastalıkları iyileştirmede kutsal yazılar, düşmanı öldürme, zulmü engelleme, iyi şans getirme, çocukları korumak amacıyla hazırlanan muskalar ve kötü göze karşı alınan tedbirler vb. örnekler bu dönemlerde de birbirine benzemektedir ve benzer amaçlarla hazırlandıkları görülmektedir.

Kitapta eski dönemlerde ki temizlik ve kötü ruhları uzaklaştırmak için, tanrıların ve iyi ruhların hoşnutluğunu kazanmak amacıyla yakılan tütsünün kullanıldığı görülmektedir. Hayırlı olduğuna inanılan işlerde güzel kokulu, kötülük yapma amaçlı olan işlerde ise kötü kokulu tütsülerin yakılmasına dikkat edilmektedir. Anlaşılan o ki, eski dönemlerde olduğu gibi güzel kokulu tütsülerin yakılmasıyla iyi ruhların ve tanrıların ortama çekilmesi, hoşnut olmaları ve isteğini yerine getirmesinde yardımcı olmaları ve kötü kokulu tütsülerin yakılmasıyla tanrıların ve iyi ruhların uzaklaştırılarak kötü ruhların ortama gelmesi sağlanarak, kötülük yapmakta onların güçlerinden faydalanılması umulmaktadır. Tütsüler ayrıca cinin, kötü ruhların çıkarılması ve hastalıkların tedavisi işlemlerinde de verilen formüllerde sıklıkla kullanılmışlardır.

Diğer dinlerin dini unsurlarının karıştırıldığı bu büyü örneklerine İslâm'ın ortaya çıkmasıyla birlikte onları sonraki dönemlere taşımak ve onlardan faydalanmak isteyen

bazı insanlar tarafından içlerine İslâmî unsurlar karıştırılmış ve Eski Mezopotamya'nın, Yahudiliğin (özellikle Kabala'nın etkisi), Hıristiyanlığın, Mecusiliğin belki de daha pek çok dinin unsurları içiçe girerek, Kenzü'l-Havâs'ta olduğu gibi, günümüz büyü örneklerini oluşturmuşlardır.

Kitaptaki büyü formüllerinin yerine getirilmeden önce bazı şartların sağlanması ve gerekli hazırlıkların yapılması, yerine getirme usûlleri büyü işlerinin genel özellikleri arasında yer almaktadır. Büyü ayinine hazırlıklar yapılırken bazı örneklerde uygulamaya başlamadan önce cinsellikten, canlı veya hayvanî bir şey yemekten kaçınmak, oruç tutmak bol bol dua etmek tavsiye edilmektedir. Çünkü büyü, kişinin uygulamaya başladığı zaman tanrıdan veya ilahi isimlerden yardım istemesi durumunda kişinin bulunduğu ortamın ve bedeninin de temiz olması gerekmektedir. Ayrıca kişi odaklanmayı gerçekleştirebilmelidir. Büyücünün fiziki yönden temiz olmaması durumunda çağrılan kötü ruhların onu ele geçirebilme ihtimalinin olduğuna inanılmaktadır.

Büyüsel uygulamalara ve havâslara başlamadan önce normal dualarda olduğu gibi tam bir inancın olması ve yapılacak duanın pratiğin kesinlikle yerine geleceğine inanılması telkin edilmektedir. Bazen isteklerin Allah'tan başka bir kimseden istenilmemesi gerektiği de söylenilmektedir. Fakat örneklerde bunlara riayet edilmediği gibi bazı dualarda yapılacak iş için ilah isimleri yerine, kamufraj isimler olarak hâdim, hûddam veya ruhanilerden yardım dilendiği, onlara hediyeler verildiği görülmektedir.

Büyüsel duaların vazgeçilmez unsurlarından biri olan تنها ve karanlık bir yere çekinilmesi, yalnızlık ve kişinin kendisini insanlardan uzak tutma şartları büyü ayininin doğasında var olan bir özellik olup verdiğimiz ve burada veremediğimiz örneklerde de sıkça öne sürülen şartlar arasında yer almıştır. Büyü ayini daima bireye özel bir olay olarak ele alınmaktadır.

Bazı büyü dualarında ise hak etmeyene beddua edilmemesi veya zarar verici uygulamaların yapılmaması gerektiği söylenmektedir. Kişinin bulunduğu yerin, vücudunun ve elbiselerinin temiz olmasına dikkat edilmesinin gerektiği ve kibleye dönülerek ve diz üzerinde, özellikle de gece yarısının tercih edilmesinin etkisini artıracığı, şayet o duanın belirlenmiş bir saati varsa, o saatin tercih edilmesi gerektiği ve verilen zikir sayısının da adedince ve zamanında yapılması gerektiği söylenmektedir. İlk

bakışta namaza, bir ibadete hazırlıkmiş gibi duran bu şartlar büyü dualarına hazırlık olarak verilmektedir.

El-Hüseyîne göre şayet kişinin yaptığı dua kabul olmamış veya hazırladığı formül veya yaptığı uygulama etkili olmamışsa bunun sebebi, şartları tam olarak yerine getirmemesinden kaynaklandığı ve sorumlusunun da o kişi olduğu îma edilmektedir.

Oysaki bu tür uygulamaların kimliği bile bilinmeyen herhangi birisi için belirsiz bir zamanda ve belirsiz bir kimse tarafından ne oldukları bilinmeyen esmalar ve ayetler kullanılarak düzenlendikleri görülmektedir.

Kitapta büyüsel formüllerle ayetlerin içiçe yer aldığı örneklerin şifa bulma, insanların arasını bulma, birinin sevgisini kazanma, bereket, bolluk, korunma gibi iyi amaçlarla hazırlanmasının yanında, bir insani öldürme, hasta etme, dilini, uykusunu, idrarını, erkekliğini bağlama, ticaretini bozma, malına, mülküne zarar verme ve insanları birbirinden ayırma gibi amaçlarla da hazırlanarak insanlara sunulduğu görülmektedir.

Yine benzer amaçlarla Allah'ın, Peygamberimizin esmalarının zikri veya yazılması, bir suya konularak içilmesi veya taşınması gibi usûllerle büyüsel formüller de kullanımı kitapta görülmektedir. Esmaların dışında vefklerin hazırlanmasına önem verilmekte ve bunlar daha çok koruma ve korunma amacıyla hazırlanmakla birlikte birini öldürme, evini başına yıkma, dilini bağlama gibi insanlara zarar vermek amacıyla da hazırlandığı kitapta yer almaktadır.

Bunların dışında bazı formüllerde anlamı bilinmeyen yabancı isimlere ve melek/hâdim, cin ve cin reislerinin isimlerine hatta İbrani tanrı isimlerine yer verilerek formüller oluşturulmuştur. Cin ve cin reislerinin isimleri günlük okuma amacıyla verilen virdlerin içine yerleştirilmiş ve günlük virdler, kendisinin emrine bir cinin/hâdimin verilmesi isteği, cin daveti yapılan davet formüllerine dönüştürülmüştür.

Kitaptaki büyü örnekleriyle eski dönemlerin tanrıları çağırma, onlara ulaşabilme adına gerçekleştirdikleri dua ve büyü uygulamalarıyla aynı usûlün kullanılarak farkına varılmadan pagan tanrılarının, ruhani varlıklarının davet usûllerinin kullanıldığı ve bunlara el açılarak yardımları umulduğu veya başkalarına yardım etmesi için dua ve niyazlarda bulunulduğu ortaya çıkmaktadır.

Örneklerin çoğunun içerisinde eski dönemlere ait olan cin kovma usûlleri ve cinleri kovmada kullanılan malzemelere de yer verilerek, cinleri/kötü ruhları uzak tutma düşüncesiyle hareket edilmiştir.

Kenzü'l-Havâs'ta el-Hüseyînî'nin, Kur'an'ı-Kerimin dikkat ve ilgi uyandırmada kullandığı teknikleri kullandığı ortaya çıkmaktadır. Huruf-u Mukattaları kullanarak Kur'an'ın bu harflerle Müşrikleri Kur'an'ı dinlemeye sevk etmesi gibi, el-Hüseyînî'de bu harflerle insanların dikkatini kitap üzerine çekmektedir. Diğer bir dikkat çekici unsur da yeminlerdir. **اقسمت** (aksemtu) şeklindeki yeminlerle ilgi ve dikkatler uyandırılmaktadır. Benzer bir özelliğe sahip olan tekrarlar da dikkat çekme teknikleri arasında yer almıştır. Diğer bir teknikte nida'lardır. Kur'an bazen hedef kitlenin dikkatini bir yere çekmek istediğinde "ey iman edenler" şeklinde hitaplar kullandığı gibi, el-Hüseyînî de uyarı ifadeleri kullanmaktadır.

Buradaki büyüsel örneklerin, günlük hayatımızda kullanılan Peygamberlerin yaptığı dualar, Kur'an'dan, hadislerden alınan veya tavsiye edilen ve din büyüklerinin yaptığı güzel dualardan farklı olduğu görülmektedir. Ayrıca verilen bu isimlere (Allah'tan başkasına yemin edilmesinin uygun görülmemesine rağmen) yemin etmekten çekinilmemektedir.

BİBLİYOGRAFYA

- Akın, H. *Ortaçağ Avrupası'nda Cadılar ve Cadı Avı*, Phonenix Yayınevi, Ankara 2011.
- Akıncı, A. *Kabala, Sınırsız Yolculuk*, Dharma, İstanbul 2005.
- Alfred C. H., *Religions Ancient and Modern Magic and Fetishism*, Archibald Constable Fef co Ltd 16 James Street Haymarket, London 1906.
- al-Kalbi, İ. *Putlar Kitabı (Kitab al-Asnam)*, Tahkik: Ahmed Zeki Paşa, Ter: Beyza Düşüngen, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ankara 1969.
- Altıntaş, A. *Tarihte, Tedavide ve Gelenekteki Yeri, Gül, Gül Suyu*, Maestro Reklamcılık Ltd. Şti., İstanbul 2009.
- Anadol, C. *Tarihten Günümüze Kadar Doğu ve Batı Kültürlerinde Halk İnanışları Büyü, Sihir, Tılsım, Cin Çarpması*, Devlet Yayın Dağıtım, İstanbul t.y.
- Arif Pamuk, *Sûre-i Yâsin, Tebâreke, Amme, Vâkıa, Namaz Sûreleri ve Dualar*, Pamuk Yayıncılık, İstanbul ty.
- Arvas, M. S. *Dua Reçetesi*, Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul 2009.
- Ateş, S. *Açıklamalı Büyük Dua Mecmuası*, Kılıç Kitabevi Yayınları, Ankara 1973.
- Atmaca, V. *Hadislerde Rukye, Hz. Peygamber ve Sahabenin Uygulamaları Işığında Şifa Hadisleri*, Rağbet Yay., İstanbul 2010.
- Atmaca, V. *Kadim Medeniyetlerde Hastalık Algılaması ve Hastalar İçin Dua Meselesine Giriş*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık 2009.
- Avanzade M. S. *Ulum-i Hafiyeden Yıldızname*, A. Asaduryan ve Mahdumları Şirket-i Mürettibiye Matbaası, İstanbul 1330.
- Avanzade Mehmed Süleyman, *Ulûm-i Hafiyeden Ayna ile Keşf-i İstikbal, Yıldızname*, Keteon Matbaası, İstanbul 1330.
- Baltacı, C. *İslâm Medeniyetinde Yazının Gelişmesi*, Diyanet Dergisi, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Cilt XIX, Sayı 4, 1983.

- Baytop, T. *Türkiyede Bitkiler ile Tedavi (Geçmişte ve Bugün)*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, No. 3255- Eczacılık Fakültesi no. 40, İstanbul 1984.
- Black, J. *Mezopotamya Mitoloji Sözlüğü, Tanrılar, İfritler, Semboller*, Anthony Green, Aram Yay., İstanbul 2003.
- Bottero, J. *Mezopotamya, Yazı, Akıl ve Tanrılar*, çev. Mehmet Emin Özcan-Ayten Er, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 2003.
- Buckland, R. *İşaretler, Semboller ve Alametler (Maji ve Ruhsal Semboller Rehberi)*, Çev: Derya Engin, Kozmik Kitaplar, İstanbul 2005.
- el Bûni A. A. *el-Lü'lü vel Mercan fî Teshîri Mülûki 'l-Cân*, y.y, ty.
 .....*Şemsü'l-Maârifü'l-Kübra*, el-Mektebetü's-Sekafiyye, Beyrut, 1291, ty.
 .....*Şemsü'l-Maârif*, Ter: Selahattin Alpay, Sedef Yay., İstanbul 1979, c.II.
- Burckhardt, T. *Astroloji ve Simya*, çev: Mehmet Temelli, Verka Yay., İstanbul 1999.
- Burton, D.- Grandy, D. *Büyü, Gizem ve Bilim, Batı Uygarlığında Okült*, Varlık Yay., Çev: Yasemin Tokatlı, İstanbul 2004.
- Büyükkarcı, F. *Firevsi-i Tavil and His Da''vet-nâme*, Harvard Üniversitesi, Yakın Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü, 1995.
- Cainer, J-R. C. *Modern Büyücülük El Kitabı*, Çev: Giovanni Scognamillo, Gizem Dizisi, Say Yay., İstanbul 1996.
- Case, P. F. *Esoteric Secrets of Meditation and Magic, The Early Writings*, y.y, tarih yok, Vol. 2.
- Cavendish, R. *The Black Arts*, Pan Books, London 1967.
 ..... *A History of Magic*, Arkana, London, 1990.
- Charles David Isbell, "Corpus of the Aramaic Incantation of Bowls", *Doctor of Philosophy*, Brandeis University 1973.
- Christopher A. *Magica Hiera: Ancient Greek Magic and Religion*, Faraone ve Dirk Obbink (New York ard Oxford University Press, 1991.

- Claremont, L. *The Ancient's Book of Magic, an Historical Record of the Secret Procedures and Practices of the Ancient Masters and Adepts*, Published by Oracle Publishing Co., inc., New York 1936.
- Colin D. C. *The Magic Seal of John Dee, The Sigillum Dei Aemeth*, The Teitan Press, 2009.
- Costelloe, M. *The Complete Guide to Crystal Astrology*, Findhorn Press, UK 2007.
- Cotterell, A. *Encyclopedia of Mythology- Norse, Classical, Celtic*, Hermes House, China 2006.
- Cox, L. C. "The Artistic Use of the Love Charm, in Greek and Latin Literature", *Submitted to the Board of University Studies of the Johns Hopkins University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy*, 1917.
- Crow, W.B. *Büyünün, Cadılığın ve Okkültizmin Tarihi*, Dharma, çev: Fulya Yavuz, İstanbul 2002.
- Crowley, A. *The Book of the Goetia of Solomon the King*, Celephais Press, 2003.
- Çakar, Y. *Gizli İlimler*, Yedirenk, İstanbul 2005.
- Çeçen, K. *Osmanlı İmparatorluğu'nun Doruğu 16. Yüzyıl Teknolojisi*, Omaş ofset A.Ş., İstanbul 1999.
- Çelebi, İ. *Usüül Bast fi Sirril Evfak vel Havâs*, (y.y.), 2004.
- Çetinkaya, B. A. *Sayıların Gizemi ve Tasavvufun Dinamikleri*, İhvan-ı Safa Modeli, İnsan Yay., İstanbul 2008.
- Daniel J. D. *The Sworn Book of Honourius the Magician*, Heptangle Books, New Jersey, 1983,
- Davidson, G. *A Dictionary of Angels*, The Free Press, New York, USA 1967.
.....*Melekler Sözlüğü*, Ter: İsmail Yerguz, Sel Yayıncılık, İstanbul 2009.
- de Laurence, L.W. *The Great Book of Magical Art, Hindu Magic and Fast Indian Occultism, The Book of Secret Hindu, Ceremonial, and Talismanic Magic*, The de Laurence Company, Chicago, ILL. USA, 1914.

- Devellioğlu, F. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitabevi, Aydın Sami Güneyçal, Ankara 2003.
- Dixon-Kennedy, M., *Encyclopedia of Greco-Roman Mythology*, Abc-Clio, A.B.D., 1998.
- Doalittle, J. *Social Life of the Chinese*, v.II, New York 1865.
- Drower, E. S. *The Mandaean of Iraq and Iran, Their Cults, Customs, Magic Legends, and Folklore*, Oxford: at the Clarendon Press, London 1937.
- Ebu Bekr Abdullah b. Muhammed b. İbrahim İbn Ebu Şeybe, *el-Musannef*, 235/849; Tahkik: Muhammed Avvame, Darü'l-Kıble, Cidde 2006/1427, c. 1.
- Eliade, M. *Babil Simyası ve Kozmolojisi*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2002.
.....*İmgeler Simgeler*, Çev: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1992.
- Erbaş, A. *Melek Düşüncesinin Farklı İnançlardaki Tezahürleri*, Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:1, Yıl:1996,
----- *Melekler Alemi (İlahi Dinlerde Melek İnanıcı)*, Nun Yayıncılık, İstanbul 1998.
----- *Muhtelif Dinlerde Su Motifi*, Ekev Akademi Dergisi, Yıl:8, Sayı: 20, Yaz: 2004.
- Erdemir, A. D. *Şifalı Bitkiler Doğal İlaçlarla Geleneksel Tedaviler*, Alfa Yay., İstanbul 2001.
- Ersoy, N. *Semboller ve Yorumlarla Görünenden Görünmeyene*, İstanbul 1990.
- Ertuğrul, M. *Dua Hazinesi*, İkinci Kitap, Toker Matbaası, İstanbul 1972.
- Eyuboğlu, İ. Z. *Aşk Duaları, Cinler ve Cinciler*, Seçme Kitaplar Yayınevi, İstanbul 1977.
- Faik Bulut, *İslâm'da Cinsel Büyüeler*, Berfin Yayınları, İstanbul 1998.
- Fink, G. *Antik Mitolojide Kim Kimdir?*, çev. Ümit Öztürk, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1995.

- Francis IV, E. W., *Islamic Symbols and Sufi Rituals for Protection and Healing: Religion and Magic in the Writings of Ahmad ibn Ali al-Buni (d. 622/1225)*, PhD., University of California, Los Angeles, 2005.
- Frazer, J. G. *Altın Dal, Dini ve Folklorün Kökleri*, Çev: Mehmet H. Doğan. Payel Yay., İstanbul 1991, c. I.
.....*Lectures on the Early History of the Kingship*, The Macmillan Company, London 1905.
- Gauquelin, M. *The Scientific Basis of Astology Myth or Reality*, Stein and Day, New York, 1975.
- Gayur, M. “*Ziyaretçinizi Biliniz*”, Türk Matbaası, İstanbul, 1928.
- el-Gazzali, İ. E. H. M. *İhyau ‘Ulumiddin Tercümesi*, Ter: Ahmed Serdaroğlu, Bedir Yayınevi, İstanbul 2002.
.....*Celcelutiye Manevi Zırh*, Ter: Halil Günaydın, Pamuk Yayıncılık, İstanbul 2011.
.....*El-Afâk, Murada Giden Yol, Dualar, Tılsımlar, Büyüler ve Çözümleri*, Çev: H.Mustafa Varlı, Esmâ Yayınları, İstanbul 1999.
- *Golden Dawn Enochian Magic*, Llewellyn Publications, St. Paul, Minnesota, U.S.A, t.y.
- Gove, P. B. *Webster’s Third New International Dictionary* Editor: Merriam Company, USA 1961.
- Gölcük Ş.- Toprak, S. *Kelam: Tarih-Ekoller-Problemler*, Tekin Kitabevi, Konya 2001.
- Greer, J. M. *Circles of Power Ritual Magic in the Western Tradition*, Llewellyn Publications, St. Paul, Minnesota, USA 1997.
- Gülen, M. F. *Mealli Dua Mecmuası*, Defîne Yayınları, İstanbul 2013.
- Gündüz, Ş. *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi Vadi Yayınları, Ankara 1998.
----- *Yaşayan Dünya Dinleri*, Editör: D.İ.B. Yayınları, İstanbul 2010.

- Güner, R. *Okültizm, Tarih Boyunca Gizli Bilimler*, Derleyen: Ege Meta Yayınları, İzmir 2001.
- el-Haccac, Ebü'l-Hüseyn el-Kuşeyri en-Nisaburi Müslim, *Sahihi Müslim*, 261/875 Tahkik: Muhammed Fuad Abdülbaki, Dâru İhyai't-Türasi'l-Arabi, Beyrut 1972, c.IV.
- Haddon, A.C. *Magic and Fetishism*, Archibald Constable, James Street Haymarket, London 1906.
- Hakkı, E. İ. *Marifetname*, Çelik Yayınları, Tetkik ve Takdim , Ahmet Davudoğlu, Sadeleştirenler Durali Yılmaz, Hüsnü Kılıç, Devran Yayıncılık, İstanbul 1991.
- Halil, G., *Günlük Hayatımızı, Dünyamızı Değiştiren, Etkileyen, Belirleyen, Yön Veren Semboller*, Dharma Yayınları, İstanbul, 2009.
- Hall, M. P. *The Secret Teachings of all Ages an Encyclopedic Outline of Masonic, Hermetic, Qabbalistic and Rosicrucian Symbolical Philosophy Being an Interpretation of the Secret Teachings Concealed Within the Rituals, Allegories, and Mysteries of all Ages*, San Francisco, 1928.
 .....*Tüm Çağların Gizli Öğretileri*, Mitra Yayınları, Ter: Murat Sağlam, İstanbul 2008.
- Hamilton, M. *The Sociology of Religion*, Routledge, New York 2001.
- Hançerlioğlu, O. *İslâm İnançları Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2000.
- Henson, M. *Lemegeton, The Complete Lesser Key of Solomon*, Metatron Books, 1999.
- Hornung, E. *Ezoterik Mısır*, Kırmızı Kedi Yayınları, Çev: Yunus Soner, İstanbul 2009.
- el-Hüseynî S. S. *Ramazanı Şerife Mahsus Takvimi Hüseyinî*, Resimli Kitap Matbaası, İstanbul 1331.
 .....*Kenzü'l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir*, Cemiyet Kütüphanesi, İstanbul 1332, c.II, s. 112; c.IV, s. 109.
 .....*Kenzü'l-Havâs ve Keyfiyet-i Celb ve Teshir*, Cemiyet Kütüphanesi, İstanbul 1332.

- .....*Vasiyetname-i Hüseyinî*, Çavuşoğlu Matbaası, İstanbul, 1333/1917.
- .....*Tefe'ül-name-i Hüseyinî*, Kütüphane-i Sudi, İstanbul, 1339-1341.
- .....*Kenzü'l-Menam: Mükemmel ve Mufassal Rüya Tabirnamesi*, İstanbul, Kitabhane-i Sudi, 1340.
- .....*Nuru'l-Beyan, Kuran-ı Kerim Tercümesi ve Tefsiri*, Amidi Matbaası, İstanbul 1340-1342/1924.
- .....*Kenzül Esrar fi'l-Havâs-ı ve'l-Ezkar*, Necm-i İstikbal Matbaası, İstanbul 1344/1928.
- .....*Kenzü'l-Havâs Gizli İlimler Hazinesi*, Ter: Nebil Fazıl Alsan, Sağlam Yayınevi, İstanbul, t.y, c.I, s. 5.
  - Ifrah, G. *Akdeniz Kıyılarında Hesap, Rakamların Evrensel Tarihi*, çev: Kurtuluş Dinçer, Ankara 1996, c.III.
- .....*Uzak Doğudan Maya Ülkesine Bir, İki, Üç, Rakamların Evrensel Tarihi*, çev: Kurtuluş Dinçer, s. Ankara 1996, c.IV.
- İbn el-Hâcc el-Tilmisânî'l-Mağribî, *Şumûsu'l-Envâr ve Kunûzu'l-Esrarü'l-Kübra*, Dârü'l-Ceyd, Beyrut H. 737.
  - İbn Manzur, Ebü'l-Fazl Muhammed b. Mükerrerem b. Ali el-Ensârî, *Lisanü'l-Arab*, "Sihr" Md., Dasü's-Sadır, Beyrut, 1979, c.4.
  - İbnu'l Arabî, S. M. *el-Kibrît'ül-Ahmar ve Sırrü'l-Efkar ve Darü'l Cevher*, y.y, Hicri 636.
- Tefe'ülname, Ter: Hüseyin Nâfiz, Ankara 1914.
- İhsanoğlu, E. *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi ve Osmanlı Astronomi Literatürü Zeyli*, Haz. Ekmeleddin İhsanoğlu&Ramazan Şeşen, Editör, İslâm Tarihi, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, İstanbul 2011, c.I.
  - İlmihal I, *İman ve İbadetler*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2004.
  - İloğlu, M. *Gizli İlimler*, Çetin Ofset, İstanbul 1969-1974.
  - İmam Suyuti, *Şifalı Dualar*, Ter: Abdullah Aydın, Seda Yayınları, İstanbul 1999.

- İnan, A. Hurafeler ve Menşeleri, DİB Yayınları, Ankara 1968.
- *İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul 2001.
- *İslâm Ansiklopedisi (İA)*, MEB Basımevi, İstanbul 1986.
- İslâm Öncesi *Türk Düşüncesinde Kozmogoni Kozmoloji*, Kömen Yay., Konya 2002.
- Jastrow, Jr. M. Aspects of Religious Belief and Practice in Babylonia and Assyria, *Ph.D., New York and London*, The Knickerbocker Press, 1911.
- Kanar, M. *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*, Birim Yayıncılık, İstanbul 1998.
- Kaplan, A. *Meditation and Kabbalah*, Samuel Weiser, York Beach, Maine, 1982.
----- *Sefer Yetzirah, The Book of Creation*, Samuel Weiser, York Beach Maine, 1997.
- Karlsson, T. *Qabalah, Qliphoth and Goetic Magic*, Published by: Ajna, USA 2004.
- Kısa, B. *Havâss'ın Derinlikleri, Açıklanamayan Yönleriyle İslâmî Büyü, Vefkler, Esmâül Hüsnâ*, I. Kitap, Hermes Yayınları, 2005.
.....*Havâss'ın Derinlikleri, Açıklanamayan Yönleriyle İslâmî Büyü, Vefkler, Esmâül Hüsnâ*, II. Kitap, y.y., t.y.
.....*Kbilantor Zkiruklam*, İstanbul, t.y.
- Kieckhefer, R. *Ortaçağda Büyü*, Çev: Zarife Biliz, Alkım Yay., İstanbul 2003.
- Kinney, J. *The Inner West*, Jeremy P. Tarcher/Penguin, New York. t.y.
- Klaassen, F. "Religion, Science and the Transformation of Magic: Manuscripts of Magic 1300-1600", *A Dissertation Submitted in Conformity with the Requirements Department of History University of Toronto*, 1999.
- Koçar, M. *Matûrîdî'de Esmâ-î Hüsnâ*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2002.
- König, E. *The Bible and Babylon, Their relationship in the History of Culture*, London, 1995.
- Korkmaz, E. *Şeytan Tasarım Terimleri Sözlüğü*, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul 2006.

- Kotansky, R. An Early Christian Gold *Lamella* for Headache, ed. by Paul Mirecki&Marvin Meyer, Magic and Ritual in the Ancient World, Brill, Leiden-Boston-Köln, 2002.
- Kösemihal, N. Ş. “Büyü ve Din Probleminin Bugünkü Durumu”, *Sosyoloji Dergisi*, Sayı: 7, İ.Ü.E.F. Yay., İstanbul 1952.
- Küçük A. vd., *Dinler Tarihi*, Berikan Yayınevi, Ankara 2010.
- Laitman, M. *Introduction to the Book of Zohar*, Vol: II, Kabbalah Publishers, Canada 2005.
- Lehrich, C. I. *The Language of Demons and Angels, Cornelius Agrippa’s Occult Philosophy*, Leiden-Boston, 2003.
- Levi, E. *The History of Magic*, Translated by A.E. Waite, Rider&Company, London 1977.
- Limmer, A. S. *The Social Functions and Ritual Significance of Jewelry in the Iron Age II Southern Levant*, by P.H.d, The University of Arizona, USA, 2007.
- Lisiewski, J. C. *Ceremonial Magic, The Power of Evocation*, Introduced by, Christopher S. Hyatt, & Jason Black, New Falcon Publications, Las Vegas, U.S.A, 2004.
- M. Gaster, *The Sword of Moses, An Ancient Hebrew/Aramaic Book of Magic*, 1896.
- Martin, K. *The Book of Symbols Refections on Archetypal Images*, Taschen, London, 2010.
- Mathers, M.G. S. L. *The Greater Key of Solomon*, Emperor Norton Books, Cincinnati, Ohio, 1999.
- Mauss, M. *Sosyoloji ve Antropoloji*, (Claude Lévi-Strauss’un Önsözü ile), Çev: Özcan Doğan, Doğu-Batı Yayınları, Ankara 2011.
- el-Mekkî, E. T. *Kûtül-Kulûb*, Kalplerin Azığı, Ter: Muharrem Tan, c.I, İz Yayıncılık, İstanbul 2004.
- Melton, J. G. “Encyclopedia of Occultism&Parapsychology”, Gale Group, USA 2001, v. 2.

- Mercanlıgil, M. *Ebced Hesabı*, Doğu Limited Şirketi Matbaası, Ankara 1960.
- Mess, L. J. "Astrology and Judaism in Late Antiquity," *PhD.*, *Miami University*, Oxford, Ohio 1990.
- el-Mevsili el-Hanefi, A.M.M. *el-İhtiyar li Ta'lili'l-Muhtar*, Tahkik: Mahmud Ebu Dakika, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut-Lübnan, t.y, c.IV, 51.
- Meydan Larousse, Büyük Lugat Ansiklopedisi, "Vefk" Md., c. 12, İstanbul 1960-1973.
- Mickaharic, D. *Practice of Magic*, Samuel Weiser, inc., York Beach Maine, USA 1995.
- Montgomery, J.A. *Aramaic Incantation Texts from Nippur*, Published by the University Museum, Philadelphia 1913.
- Morris, D. *Koruyucu Tilsimler, Uğurlu Muskalar, Nazarlıklar*, çev. Mehmet Harmancı, İnkılap Yay., İstanbul 1993.
- Mutçalı, S. *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yayınları, İstanbul 1995.
- Noegel, S. vd. *Prayer, Magic, and the Stars in the Ancient and Late Antique World*, The Pennsylvania State University Press University Park, Pennsylvania, 2003.
- Onay, A. T. *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, Hazırlayan: Cemal Kurnaz, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1992.
- Overton, S. D. "Now You See It, Now You Don't, Biblical Perspectives on the Relationship Between Magic and Religion", *Ph.D.*, *Overton, Shawna Dolansky*, 2002.
- Önsöz A.-Gürbüz M. E., *Elementerifş, Anadolu'da Büyü ve İnanışlar*, Proje Koordinatörü: Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003.
- Örnek, S. V. *100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*, Gerçek Yay., İstanbul 1971.
- Örnek, S. V., *Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara, 1966.

- Özege, M. S. *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu*, Haz. Ahmet Eryüksel, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, İstanbul 1991, c. 4.
- Özkarslı, Ş. Y. *Türk Kültüründe Tılsımlı Objeler*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 2000.
- Özköse, K. “Evrâd ve Ahzâb Kitapları”, *Somuncu Baba Dergisi*, Eylül 2006.
- Pamuk, O. *Günlük Dualar En Güzel İlahiler*, Pamuk Yayınları, y.y., 2012.
- Pekala, S. K. *Evil and How to Combat Evil Magic. Spells, and Curses in the Avesta*, Harvard University, Cambridge, Massachusetts, 2000.
- Peter, K., *Antik Felsefe Gizem ve Büyü*, Kabalcı, İstanbul 2002.
- Petropoulos, J. C. B. *Greek Magic, Ancient, Medieval and Modern*, Routledge, London and New York, 2008.
- Pingree, D. “Indian Planetary Images and the Tradition of Astral Magic,” *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*, 1989, Vol. 52.
- Plangiere, J. D. *Grimoirium Verum or The True Grimoire, The Most Approved Banner, J. Keys of Solomon*, The Hebrew Rabbi, Edited Gent., at Memphis, 1999.
- Proctor, R. A. *The Jewish and Astrology*, New York, D. Appleton and Company, 1876.
- Râzi, F. *et-Tefsirü'l Kebir (Mefâtihi'l-Gayb)*, Darul Fikr, Beyrut, 1981, c. XXVII.
- Redgrove, H. S. *Bygone Beliefs, Being a Series of Excursions in the Byways of Thought*, London, Paternoster Row, E.c.4, 1920.
- Remzi, H. *Tıbbı Nebevi, Hz. Muhammed ve Tatabet*, Ter: Selahaddin Alpay, Sümer Kitabevi, İstanbul 1995.
- Rıza, S. M. *Usûlü'l-Havâs*, Hayrat Matbaası, İstanbul, 1324.
- Richd, A. P. *The Jewish and Astrology*, New York, D. Appleton and Company, 1876.
- Rowe, B. *The Pauline Art, Book III of the Lemegeton*, 1999.
- Sahih-i Buhari ve Tercemesi, Mütercim: Mehmed Sofuoğlu, Ötüken Yay., İstanbul 1988, c.12.

- Sarıçam, İ.- Erşahin, S. *İslâm Medeniyeti Tarihi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2008.
- Sarıkçıoğlu, E. *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2008.
- .....*Diğer İnciller (Apokrif İnciller, Metinler ve Tarihi Bilgiler)*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2005.
- .....*Din Fenomenolojisi, Dinlerin Mahiyeti ve Tezahür Şekilleri*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2011.
- Sayılı, A. *Mısırlılarda ve Mezopotamyalılarda Matematik, Astronomi ve Tıp*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1982.
- Scheible, J. *The Sixth and Seventh Books of Moses*, 1880.
- Schimmel, A. *Sayıların Esrarı*, Ter: Mehmed Temelli, Verka Yayınları, İstanbul 1997.
- ..... *Sayıların Gizemi*, Çev: Mustafa Küpüşoğlu, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1998.
- ..... *Dinler Tarihi*, Kırkambar Kitaplığı, İstanbul, 2007.
- es-Sicistani, Süleyman b. Eş'as b. İshak el-Ezdi Ebu Davud, *Sünenu Ebi Davud*, 275/889; Tahkik: Muhammed Nâsirüddin el-Elbânî; i'tina bih Ebû Ubeyde Meşhûr b. Hasan Âlü Selmân, er-Riyad: el-Mektebetü'l-Maârif, [t.y.], c.15.
- Scognamillo, G. *Astroloji ve Yıldız Bilimi*, Karizma Yayınları, İstanbul 1999.
- Seligmann, K. *The History of Magic*, Pantheon Books, İstanbul 1970,
- Serdaroğlu, Ü. *Eskiçağ'da Tıp*, Ege Yayınları, İstanbul 2002.
- Sharpe, E. J. *Dinler Tarihinde 50 Anahtar Kavram*, Arasta Yay., Bursa 2000.
- Sheldon, S. E. *Middle English and Latin Charms, Amulets, and Talismans from Vernacular Manuscripts*, Tulene University, Ph.D., 1978, .
- Sibly, E. *The New and Complete Illustration of the Celestial Science of Astrology*, Printed for, and Sold by ST. Paul's London, 1826.

- Simon, *Papal Magic, Occult Practices Within the Catholic Church*, Harper Collins e-books, y.y, t.y,
- Simoons, F. J. *Plants of Life, Plants of Death*, The University of Wisconsin Press, England 1998.
- Sofuoğlu, C. *Açıklamalı Büyük Dua Kitabı*, T.D.V. Yayınları, Ankara 1997.
- Soysaldı, M. *Kur'an'da Dua*, Şule Yayınları, İstanbul, 1999.
- Steingass, F. *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Reprinted by Routledge, London 2001.
- Swetz, F. J. *Legacy of the Luoshu*, A K Peters Limited, Kanada, 2008.
- Şah, İ. *Doğu Büyüsü*, Çev: Osman Yener, Gizem Yay., İstanbul 1996.
- Şen, A. Kur'an-ı “Kerim’de Tekrarlar, Yeminler ve Mesellerin İletişim Açısından Değerlendirilmesi,” Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara 2006.
- eş-Şibli, B. M. b. A. *Cinlerin Esrarı*, Ter: Muhammed Ferşad, Ferşat Yayınevi, İstanbul 1974.
- Tallmadge, G. K., *On the Influence of the Stars on Human Birth*, Bulletin of the History of Medicine, 13 (1943) pp.251-260.
- Tambağ, A.Z. *Cin, Sihir, Büyü*, Alioğlu Yay., İstanbul 2004.
- Tambiah, S. J. *Büyü, Bilim, Din ve Akılcılığın Kapsamı*, Dost Kitabevi, Ankara 2002.
- Taş, İ. *İslâm öncesi, Türk Düşüncesinde Kozmogoni Kozmoloji*, Kömen Yay., Konya 2002.
- Tavenner, E. *Studies in Magic from Latin Literature*, Columbia University Press, 1916.
- Taylor, J. L. *Işık Habercileri*, Çev: Jale Gizer Gürsoy, Akaşa Yay., İstanbul 1995.
- TDK Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara 1998.
- Tez, Z. *Gizli İlimler Serüveni Büyüden Simyaya, Astrolojiden Fala Kara Sanatlar*, Hayykitap, İstanbul 2011.

- The Key of Solomon, Translated from Ancient Manuscripts in the British Museum, Emperor Norton Books, Cincinnati, Ohio 1999.
- Thompson, R. C. *Semitic Magic, It's Origins and Development*, Luzac&Co., London: 1908.
 .....*The Reports of the Magicians and Astrologers of Nineveh And Babylon in the British Museum*, London Luzac and co. 1900, c. XV, Vol. II.
 .....*The Devils and Evil Spirits of Babylonia*, Luzac and Co., London, 1903, c. XXIV, Vol. I.
- Topkara, C. *Büyücülerin Arka Bahçesi (Cinler Alemi)*, Aşiyay Yay., Adapazarı 2000.
- Toptaş, A. *Çörekotu, Tepeden Tırnağa Şifa Dünyası*, Sade Ofset, İstanbul, 2008.
- Trachtenberg, J. *Jewish Magic and Superstition (A Study in Folk Religion)*, A Temple Book, New York 1979.
- Tram-Semen, S. *Türk Astrolojisi (Culduzlama)*, 24 Eylül – 21 Aralık, Kesit Tanıtım Ltd. Şti., Ankara 2004.
- Tûhi, A. S. *Zayircetü't-Tûhi'l-Feleki*, el Mektebeti's Sekafiyye, Beyrut ty.
- Turner, R. *Arbatel of Magick*, (1655), London 1999.
- *Türkçe Sözlük*, Birim Yayıncılık, İstanbul 1998.
- Ullmann, M. *İslâm Açısından Sihir, İslâm Kültür Tarihinde Maji*, Çev: Yusuf Özbek, İz Yayınları, İstanbul 1994.
- Ünal, A. *The Hittite Rituel of Hantitassu from the City of Hurma Against Troublesome Years*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1996.
- Waite, A. E. *The Book of Ceremonial Magic*, London, 1913.
- Watkins, J. M. *The Sacred Magic of Abramalin the Mage*, Translated by S.L. Mac Gregor Mathers, London 1999.
- Werner, H. *Ezoterik Sözlük*, Çev: Bülent Atatanır, Murat Batmankaya, Derya Demirbaş, Uğur Önver, Omega Yayınları, İstanbul, 2005.

- Wilkinson, K. *Kökenleri ve Anlamlarıyla Semboller&İşaretler, Binlerce Yıllık Görsel Bir Yolculuk*, Alfa Yayınları, İstanbul 2010.
- Yakıt, İ. *Türk-İslâm Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2003.
- Yalçın, A. *Numeroloji (Rakamlar ne Diyor?)*, Geçit Kitabevi, İstanbul 2000.
..... *Türkçe Dua*, Geçit Kitabevi, İstanbul 2000.
- Yıldırım, N. *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2008.
- Yiğit, M. *Dualar ve Tilsimler*, Demir Kitabevi, İstanbul 2001.
- Zbinden, E. *İslâm'da ve Eski Ortadoğuda Cin ve Ruh İnançları (İslâm)*, Ter: Ekrem Sarıkçıoğlu, Yeni Ufuklar Neşriyat, Samsun 1994.
- el-Zerkavi'l-Feleki, A. M. *Mefâtühü'l-Gayb*, Matbaatü'l-Helali, Mısır, 1325.

Makaleler

- Abrahams, I. "Some Rabbinic Ideas on Prayer," *The Jewish Quarterly Review*, Vol. 20, No. 2 (Jan., 1908), pp. 272-293.
- Bonser, W. *Magical Practices Against Elves*, *Folklore*, Vol. 37, No. 4 (Dec. 31, 1926), pp. 350-363.
- Brown, C. H. "Naming the Days of the Week: A Cross-Language Study of Lexical Acculturation," *Current Anthropology*, Vol. 30, No. 4 (Aug. - Oct., 1989), pp. 536-550.
- Carrier, A. S. "Tiele on Babylonian-Assyrian Culture III, The Old Testament Student", [The University of Chicago Press](http://www.press.uchicago.edu), Vol. 8, No. 7 (May 1889), pp. 335-341.
- Collins, T. J. "Natural Illnes in Babylonian Medical Incantations," *Doctor of Philosophy*, Chicago, Illinois, June 1999. Vol. I.
- Drower, E. S. "White and Black Magic of the Mandeans", Taylor&Francis, Ltd., *Folklore*, Vol. 44, no. 4, (1933), pp. 368-378.

- Gündüz, Ş. “Eski Harran’da Sihir ve Büyü Ritüeli Olarak Kurban”, *Milel ve Nihal, İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi* sayı 1, Aralık 2004, c. 2.
- Gündüzöz, S. “Geleneksel Harf Sembolizminin Bir Yorumu Olarak Nûn Harfi”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2011, sayı: 30, ss. 43-58.
- Gündüzöz, S. “Kuran’da Renklerin Büyülü Gücü, Semiotik Bir İnceleme”, *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl:7, Sayı:16 (Yaz 2003), pp. s. 71-84.
- Hildburgh, W.L. “Notes on Sinhalese Magic,” *The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland*, Vol. 38 (Jan. - Jun., 1908), pp. 148-206. 25/11/2008.
- İmamoğlu, A.V. “Ruh-Beden İlişkisi,” *Atatürk Üniversitesi İF. Dergisi*, Sayı: 12, Erzurum, 1995.
- Kahane Henry, “Picatrix an the Talismans”, *Romance Philology*, 19:4, May.1966, pp. 574-593.
- Karadaş, C. “Büyü ve Din, İslâmî Nokta-i Nazardan Bir Değerlendirme,” *Usûl-İslâm Araştırmaları*, Sayı: 1, Ocak-Haziran 2004, c.1, ss. 111-135.
- Kasak, E.- Veede, R. “Understanding Planets in Ancient Mesopotamia,” *Electronic Journal of Folklore*, Vol. 16, Tartu 2001, pp. 7-33.
- Klinghardt, M. “Prayer Formularies for Public Recitation. Their Use and Function in Ancient Religion, Numen,” *Published by: BRILL*, Vol. 46, No. 1 (1999), pp. 1-52.
- Montgomery, J. A. “A Syriac Incantation Bowl with Christian Formula”, *The American Journal of Semitic Languages and Literatures*, The University of Chicago Press, Vol. 34, No. 2 (Jan., 1918) pp. 137-139.
- Reyhan, E. “Eski Anadolu Kültüründe Büyü ve Büyücülük”, *Akademik Bakış*, Cilt 2, Sayı 3, Kış 2008, ss. 227-242.
- Sarıca, M. *Elif’ten Alfa’ya Yazının Yolculuğu*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kuran ve Dil, Dilbilim ve Hermenötik Sempozyumu, 2001, ss. 246-253.
- Schuyler, C., “Islamic and Indian Magic Squares, Part I”, *History of Religions*, 8:3 (1969:Feb) p.181-209.

- Spoer, H. H. “Arabic Magic Medicinal Bowls”, *Journal of the American Oriental Society*, Vol. 55, No. 3 (Sep., 1935).
- Waerden, V. D. “Babylonian Astronomy II. The Thirty-Six Stars,” *b. L. Journal of Near Eastern Studies*, The University of Chicago Press, Vol. 8, No. 1 (1949), pp. 6-26.
- Yamauchi, E. M. “Magic in the Biblical World,” *Tyndale Bulletin* 34 (1983), pp. 169-200.

İnternet Kaynakları

- Diyanet İlmihali, <http://www.diyamet.gov.tr/turkish/dua/23-26>.
- Eliphas Levi, *Elements of the Qabalah*, s. 4, http://www.hermetics.org/pdf/Levi_Qabalah.pdf.
- <http://www.almaany.com/>
- <http://www.forumdaz.net/kisa-bilgiler/dunya-medeniyetleri-alfabeleri-nelerdir-120853/>
- http://www.sevde.de/Hurafeler/2_Muska_tilsmilardan.htm.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : Azize UYGUN

Doğum Yeri ve Yılı : Gelendost 11/09/1977

Medeni Hali : Bekar

Eğitim Durumu :

Lisans Öğrenimi : SDU İlahiyat Fakültesi

Yüksek Lisans Öğrenimi : SDU Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Dinler *Tarihi Ana Bilim Dalı*

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi :

1. İngilizce (ileri)

İş Denevimi :

1. Gelendost İmam Hatip Lisesi Öğretmenlik (6 ay)

2. ....

Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar :

1. GÜNAY, Nasuh ve UYGUN, Azize, Türkiye'de Dinler Tarihi: Dünü, Bugünü, Geleceği Sempozyumu, 4-5 Aralık 2009, ANKARA (Basılacaktır)

2. "El Falı", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2005.

3. Uluslararası Davraz Kongresi, 24-27 Eylül 2009, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.